

**ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΟΧΕ)
ΝΗΣΩΝ ΒΟΡΕΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ**

Περιεχόμενα

1. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ	8
2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΧΕ	17
3. ΣΚΟΠΟΣ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΧΕ	18
3.1. ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020	18
3.2. ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ / ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ 2021-2027	18
4. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ – ΤΑΣΕΙΣ	27
4.1. Κοινωνικοοικονομικά Χαρακτηριστικά Περιοχής Παρέμβασης	27
4.2. Πολιτιστικοί – Τουριστικοί Πόροι	74
4.3. Τουριστικό Προφίλ	111
4.4. Φυσικό – Δομημένο Περιβάλλον	190
4.5. Υποδομές Μεταφορών	224
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	228
6. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	238
7. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΧΕ	248
7.1. Όραμα & Στρατηγικοί Στόχοι	248
7.2. Δείκτες εκροών και αποτελέσματος	253
8. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	256
8.1. Πίνακας Προτεινόμενων Παρεμβάσεων	279
9. ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	281
10. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	307
Βιβλιογραφία	308
Παραρτήματα	315
Παράρτημα I : Έντυπο Υποβολής Προτάσεων	316
Παράρτημα II Δράσεις Μείζονος σημασίας (Έργα Προτεραιοποίησης 1)	328
Παράρτημα III: Δράσεις Ήσσονος σημασίας (Έργα Προτεραιοποίησης 2 και 3)	331
Παράρτημα IV: Δελτία Υποβολής Προτάσεων	341

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Διάρθρωση αρχιτεκτονικής ΟΧΕ	11
Πίνακας 2. Ροές Επισκεψιμότητας ανά τρίμηνο στις Βόρειες Σποράδες (2014-2022)	19
Πίνακας 3. Συγκριτικός πίνακας Στρατηγικών Στόχων του ΟΣΣ Β. Σποράδων (2019-2024)	22
Πίνακας 4. Η Αρχιτεκτονική της ΟΧΕ Σποράδων: Ειδικοί Στόχοι ανά Α.Π. και Παρεμβάσεις.....	24
Πίνακας 5: Εγγεγραμμένοι και επιδοτούμενοι άνεργοι στις Β. Σποράδες 2017-2024.....	42
Πίνακας 6: Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά μήνα στις Β. Σποράδες και στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	43
Πίνακας 7: Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων ανά νησί και συνολικά στις Β. Σποράδες	44
Πίνακας 8:Κατηγορίες παρεχόμενων Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης ανά Ομάδα Στόχο.....	50
Πίνακας 9: Κατάταξη των Φαινομένων Έξαρσης Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	53
Πίνακας 10: Η ένταση των φαινομένων Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας σύμφωνα με την ΠΕΣΚΕ Θεσσαλίας.....	53
Πίνακας 11: Νοικοκυριά και μέλη αυτών σε ακραία φτώχεια στις Β. Σποράδες και την Περιφέρεια Θεσσαλίας (Μάρτιος 2024).....	54
Πίνακας 12: Ηλικιακή κατανομή των ωφελούμενων μελών των νοικοκυριών σε ακραία φτώχεια στις Β. Σποράδες (Μάρτιος 2024).....	54
Πίνακας 13: Ωφελούμενες ομάδες-στόχοι στις Β. Σποράδες (Μάρτιος 2024).....	55
Πίνακας 14: Κωδικοποίηση των Παρεχόμενων Κατηγοριών Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης για τα Άτομα με Αναπηρίες	55
Πίνακας 15: Κωδικοποίηση των Παρεχόμενων Κατηγοριών Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης για Φτωχούς Συνταξιούχους με Χαμηλό Οικογενειακό Εισόδημα.....	56
Πίνακας 16: Κωδικοποίηση των Παρεχόμενων Κατηγοριών Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης για Ηλικιωμένους (Άνω των 65 Ετών) χωρίς ασφάλιση Υγείας	57
Πίνακας 17: Εκτάσεις νησιών Β. Σποράδων.....	76
Πίνακας 18: Περιοχές NATURA στην Π.Ε. Μαγνησίας.....	78
Πίνακας 19: Περιοχές CORINE.....	83
Πίνακας 20: Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους	84
Πίνακας 21: Αισθητικά Δάση.....	87
Πίνακας 22: Διατηρητέα μνημεία της φύσης	87
Πίνακας 23: Περιπατητικές διαδρομές	87
Πίνακας 24: Περιοχές τουριστικής ανάπτυξης στις Β. Σποράδες	88
Πίνακας 25: Αρχαιολογικοί Χώροι – Μνημεία της Αλοννήσου	92
Πίνακας 26: Αρχαιολογικοί Χώροι – Μνημεία της νήσου Σκοπέλου.....	98
Πίνακας 27: Αρχαιολογικοί Χώροι – Μνημεία της Αλοννήσου	105
Πίνακας 28: Δημοσιονομική επίπτωση του Covid-19 το 2020 και το 2021 (Ποσοστό του ΑΕΠ).....	112
Πίνακας 29: Διείσδυση της Ελλάδας ως προς τις αφίξεις ανά εξεταζόμενη αγορά.....	114
Πίνακας 30: Εξάρτηση της Ελλάδας ως προς τις αφίξεις ανά εξεταζόμενη αγορά (2017-2022)	115
Πίνακας 31: Οι χώρες προέλευσης του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα 2022-2023 (αφίξεις σε χιλιάδες) (Πηγή: INSETE Intelligence, 2024.)	117
Πίνακας 32: Top-20 χωρών προέλευσης εξωτερικού 2022-23.....	122

Πίνακας 33: Διεθνείς αφίξεις στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας 2022-2023	124
Πίνακας 34: Αφίξεις εσωτερικού στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας 2022-2023	128
Πίνακας 35: Αφίξεις Εισερχόμενου Τουρισμού στη Χώρα Οδικώς, 2022-2023	132
Πίνακας 36: Εποχικότητα των αφίξεων, διανυκτερεύσεων και εισπράξεων στην Ελλάδα το 2022	136
Πίνακας 37: Προτιμήσεις τύπων ταξιδιών από ευρωπαϊκές και μη ευρωπαϊκές αγορές.....	141
Πίνακας 38: Κύριες αγορές της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2022).....	144
Πίνακας 39: Εξέλιξη γερμανικής αγοράς ανά Περιφέρεια	146
Πίνακας 40: Εξέλιξη βρετανικής αγοράς ανά Περιφέρεια.....	148
Πίνακας 41: Εξέλιξη γαλλικής αγοράς ανά Περιφέρεια	149
Πίνακας 42: Εξέλιξη αγοράς των ΗΠΑ ανά Περιφέρεια.....	151
Πίνακας 43: Εξέλιξη ιταλικής αγοράς ανά Περιφέρεια	152
Πίνακας 44: Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (σε χιλ.), 2019-2022 ...	162
Πίνακας 45: Διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών της Περιφέρειας Θεσσαλίας στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και καταλύματα σύντομης διαμονής, κατά Περιφερειακή Ενότητα (2022)	165
Πίνακας 46: Εποχικότητα Αφίξεων Εισερχόμενου Τουρισμού ανά Περιφέρεια το 2022	166
Πίνακας 47: Έμμεσα οφέλη του τουρισμού ανά κατηγορίες υπηρεσιών	170
Πίνακας 48: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Περιφέρειας Θεσσαλίας, 2022	175
Πίνακας 49: Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο (2022).....	176
Πίνακας 50: Διεθνείς Αφίξεις στο Αεροδρόμιο της Σκιάθου για τα έτη 2017 έως 2023	178
Πίνακας 51: Αφίξεις Εσωτερικού στο Αεροδρόμιο της Σκιάθου για τα έτη 2017 έως 2023	179
Πίνακας 52: Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού και εξωτερικού στο αεροδρόμιο της Σκιάθου 2017-2023	180
Πίνακας 53: Συνολική κίνηση επιβατών και οχημάτων από το λιμάνι του Βόλου προς Β. Σποράδες 2017-2023	181
Πίνακας 54: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2018-2022	182
Πίνακας 55: Κίνηση επιβατών και οχημάτων στο λιμένα Σκιάθου 2020-2023	183
Πίνακας 56: Κίνηση επιβατών και οχημάτων στο λιμένα Αλοννήσου 2020-2023	185
Πίνακας 57: Κίνηση επιβατών και οχημάτων στο λιμένα Σκοπέλου 2020-2023.....	188
Πίνακας 58: Αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης στα νησιά των Β. Σποράδων	202
Πίνακας 59: Περίοδος κατασκευής κτιρίων στην ΠΕ Σποράδων	208
Πίνακας 60: Χρήσεις Κτιρίων Δήμων Σκιάθου, Σκοπέλου και Αλοννήσου σε σχέση με το σύνολο της ΠΕ Σποράδων.....	208
Πίνακας 61: Εγκεκριμένα έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 στο Δήμο Σκιάθου ανά Θεματικό Στόχο.....	213
Πίνακας 62: Εγκεκριμένα έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 στο Δήμο Σκοπέλου ανά Θεματικό Στόχο	215
Πίνακας 63: Εγκεκριμένα έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 στο Δήμο Αλοννήσου ανά Θεματικό Στόχο.....	216
Πίνακας 64. Προπαρασκευαστικός πίνακας για SWOT ανάλυση.....	230
Πίνακας 65. SWOT ANALYSIS	230
Πίνακας 66. Ημερολογιακή απεικόνιση της διαδικασίας διαβούλευσης της ΟΧΕ Β. Σποράδων.....	243
Πίνακας 67: Η Αρχιτεκτονική της ΟΧΕ Β. Σποράδων: Ειδικό Στόχοι ανά Α.Π. και Παρεμβάσεις (Ομάδες Δράσεων/Παρεμβάσεις, ΟΔ/Π)	251
Πίνακας 68: Δείκτες εκρών ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο	254

Πίνακας 69: Δείκτες αποτελέσματος ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο	255
Πίνακας 70: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας. Ανάλυση προϋπολογισμού σε σχέση με την «προτεραιοποίηση» των Παρεμβάσεων / Έργων του Σχεδίου Δράσης	256
Πίνακας 71: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο ΟΧΕ/ΒΑΑ. Ανάλυση προϋπολογισμού σε σχέση με την «προτεραιοποίηση» των Παρεμβάσεων / Έργων του Σχεδίου Δράσης.....	259
Πίνακας 72: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο ΟΧΕ/ΒΑΑ. Ανάλυση προϋπολογισμού σε σχέση με την «προτεραιοποίηση» των Παρεμβάσεων / Έργων του Σχεδίου Δράσης.....	265
Πίνακας 73: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και ΕΔΕΤ	272
Πίνακας 74: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο Προγράμματος.....	273
Πίνακας 75: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Προτεραιότητα Προγράμματος και Πεδίο Παρέμβασης.....	274
Πίνακας 76: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και Πεδίο Παρέμβασης	275
Πίνακας 77: Κατανομή Προϋπολογισμού έργων Προτεραιοποίησης 1 ανά Δικαιούχο.....	277
Πίνακας 78: Πίνακας Προτεινόμενων Παρεμβάσεων.....	279
Πίνακας 79: Συνοπτική περιγραφή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»	286
Πίνακας 80: Εξειδίκευση των Στόχων Πολιτικής του ΕΣΠΑ 2021-2027	289

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1. Ροές Επισκεψιμότητας μέσω ακτοπλοϊκής κίνησης ανά τρίμηνο (2014-2022)	20
Διάγραμμα 2. Ροές Επισκεψιμότητας μέσω αεροπορικής κίνησης ανά τρίμηνο (2014-2022).....	20
Διάγραμμα 3: Αναλογίες των κλάδων παραγωγής στην απασχόληση (%) στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	36
Διάγραμμα 4: Αναλογία των νησιών (%) στον πληθυσμό των Β. Σποράδων	38
Διάγραμμα 5: Πληθυσμιακά δεδομένα και ανεργία 2011-2024.....	39
Διάγραμμα 6: Η ανεργία στη Θεσσαλία και τις Β. Σποράδες το 2011 και το 2024 (Μάρτιος).....	40
Διάγραμμα 7: Αναλογία της ανεργίας των Β. Σποράδων στην ανεργία της Θεσσαλίας	40
Διάγραμμα 8: Εγγεγραμμένοι άνεργοι στις Β. Σποράδες 2017-2024.....	42
Διάγραμμα 9: Επιδοτούμενοι άνεργοι στις Β. Σποράδες 2017-2024	42
Διάγραμμα 10: Επιδοτούμενοι άνεργοι ανά Δήμο στις Β. Σποράδες 2017-2024	44
Διάγραμμα 11: Ποσοστά των εγγεγραμμένων ανέργων ανά ηλικιακή ομάδα στις Β. Σποράδες.....	46
Διάγραμμα 12: Εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων στις Β. Σποράδες	46
Διάγραμμα 13: Κατανομή της απασχόλησης βάσει οικονομικής δραστηριότητας	48
Διάγραμμα 14: Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά επάγγελμα προς αναζήτηση στις Β. Σποράδες	49
Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά κατηγορία απασχόλησης, 2019-2022	65

Διάγραμμα 16: Αριθμός επιχειρήσεων και εργαζομένων στις Β. Σποράδες ανά κλάδο δραστηριότητας	69
Διάγραμμα 17: Επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου στις Β. Σποράδες (2024).....	72
Διάγραμμα 18: Μεριδία αφίξεων της Ελλάδας και των ανταγωνιστών της στην Νότια Ευρώπη, 2017–2022.....	116
Διάγραμμα 19: Τουριστική κίνηση στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου	118
Διάγραμμα 20: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις (Ιανουάριος-Νοέμβριος 2022-2023)	123
Διάγραμμα 21: Απόλυτες Διαφορές και Ποσοστιαίες Μεταβολές Διεθνών Αεροπορικών Αφίξεων ανά μήνα, 2023 σε σχέση με 2022	126
Διάγραμμα 22: Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού για το διάστημα Ιανουαρίου-Νοεμβρίου των ετών 2022-2023.....	127
Διάγραμμα 23: Ποσοστιαίες μεταβολές και απόλυτες διαφορές οδικών αφίξεων 2022-2023	131
Διάγραμμα 24: Οδικές αφίξεις ανά χώρα προέλευσης 2022-2023.....	131
Διάγραμμα 25: Διεθνείς τουριστικές αφίξεις (ανά μήνα) παγκοσμίως 2019-2022	134
Διάγραμμα 26: Εξέλιξη της εποχικότητας των αφίξεων σε τουριστικά καταλύματα στην Ελλάδα, 2004-2022.....	137
Διάγραμμα 27: Εποχικότητα του τουρισμού στην Ελλάδα και στις ανταγωνίστριες χώρες.....	138
Διάγραμμα 28: Πληρότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων	139
Διάγραμμα 29: Τυπολογία Ταξιδιών προς Ελλάδα 2018-2019	140
Διάγραμμα 30: Μεριδία αφίξεων για τις 7 κύριες αγορές της Ελλάδας που επέλεξαν προορισμούς στην Νότια Ευρώπη, 2017-2022.....	143
Διάγραμμα 31: Τύπος διακοπών γερμανικής αγοράς.....	146
Διάγραμμα 32: Τύπος διακοπών βρετανικής αγοράς.....	148
Διάγραμμα 33: Τύπος διακοπών γαλλικής αγοράς	150
Διάγραμμα 34: Τύπος διακοπών αγοράς των ΗΠΑ	151
Διάγραμμα 35: Τύπος διακοπών ιταλικής αγοράς	152
Διάγραμμα 36: Ποσοστιαία (%) κατανομή των ταξιδιών, των διανυκτερεύσεων και των δαπανών ημεδαπών ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κύριο λόγο ταξιδιού, 2022	154
Διάγραμμα 37: Μέση συνολική δαπάνη ανά διανυκτέρευση (ευρώ), κατά προορισμό και διάρκεια ταξιδιού των προσωπικών ταξιδιών ημεδαπών ηλικίας 15 ετών και άνω, 2022.....	154
Διάγραμμα 38: Μέση Τιμή Διάθεσης Δίκλινου Δωματίου 2019-2022	155
Διάγραμμα 39: Μέση Τιμή Διάθεσης Δίκλινου Δωματίου ανά κατηγορία ξενοδοχειακού καταλύματος (Μάιος – Αύγουστος – Οκτώβριος 2023).....	156
Διάγραμμα 40: Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ) και καταλύματα σύντομης διαμονής (2022) στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	165
Διάγραμμα 41: Ποσοστιαία απόκλιση περιφερειακής εποχικότητας αφίξεων από τον μ.ό. της επικράτειας	166
Διάγραμμα 42: Διαδικτυακή αναζήτηση σχετικά με την κατηγορία αναζήτησης “Travel” για επιλεγμένους προορισμούς της Ελλάδας, Ιανουάριος 2016 – Δεκέμβριος 2020	178
Διάγραμμα 43: Κτίρια κατά Χρήση στο Δήμο Σκιάθου	209
Διάγραμμα 44: Κτίρια κατά Χρήση στο Δήμο Σκοπέλου	210
Διάγραμμα 45: Κτίρια κατά Χρήση στο Δήμο Αλοννήσου	210

Διάγραμμα 46: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας.(Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1)	257
Διάγραμμα 47: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο ΟΧΕ/ΒΑΑ (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1)	263
Διάγραμμα 48: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ομάδα Δράσης / Παρέμβασης. (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1)	270
Διάγραμμα 49: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και ΕΔΕΤ	273
Διάγραμμα 50: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Πεδίο Παρέμβασης.....	277

1. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Η **ΟΧΕ Βορείων Σποράδων (ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ)** αποτελεί το Επιχειρησιακό σκέλος (Σχέδιο Δράσης) του «**Ολοκληρωμένου Στρατηγικού Σχεδίου (ΟΣΣ)** για την ανάπτυξη του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων.

Η **αρχική προσέγγιση** της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Νήσων Βορείων Σποράδων στη Θεσσαλία πραγματοποιήθηκε κατά την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020, με θεματικό αντικείμενο την διαμόρφωση Αναπτυξιακής Στρατηγικής συνολικά για το σύμπλεγμα των νησιών των Βορείων Σποράδων, καθώς και την ανάδειξη συγκεκριμένων και κοστολογημένων παρεμβάσεων / δράσεων που θα υλοποιήσουν την Στρατηγική. Η **περιοχή παρέμβασης** οριοθετείται από τους Δήμους Αλοννήσου, Σκιάθου και Σκοπέλου.

Στο πλαίσιο της επικαιροποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Νήσων Βορείων Σποράδων στη Θεσσαλία, πραγματοποιήθηκε ανάλυση στοιχείων και αξιολόγηση των εξελίξεων και δεδομένων που αφορούν στα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, τους τουριστικούς πόρους και το τουριστικό προφίλ, το φυσικό και δομημένο περιβάλλον και τις υποδομές μεταφορών της περιοχής μελέτης.

Το ΟΣΣ Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027 προέκυψε από ανοιχτή διαβούλευση με πρωτοβουλία της Περιφέρειας Θεσσαλίας και καθοδήγηση της ΕΥΔ του Προγράμματος «Θεσσαλία 2021-2027». Η διαβούλευση έλαβε χώρα σε τοπικό, περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο τον Απρίλιο και Μάιο του 2024. Στην συνέχεια, οι προτάσεις των Φορέων αξιολογήθηκαν (από άποψη επιλεξιμότητας, σκοπιμότητας και ωριμότητας), ομογενοποιήθηκαν και ιεραρχήθηκαν, κατέληξαν δε στη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης της ΟΧΕ των Β. Σποράδων.

Ο πλήρης τίτλος του στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδίου είναι «**Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο (ΟΣΣ) των Βορείων Σποράδων** με αξιοποίηση του «εργαλείου» της **Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.) για την Π.Π. 2021-2027** και με διακριτικό τίτλο «**ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027**».

Αντικείμενο του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι η διαμόρφωση Αναπτυξιακής Στρατηγικής συνολικά για το σύμπλεγμα των νησιών των Βορείων Σποράδων, καθώς και η ανάδειξη συγκεκριμένων και κοστολογημένων παρεμβάσεων / δράσεων που θα υλοποιήσουν τη Στρατηγική.

Το **Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο (ΟΣΣ)** και ο Επιχειρησιακός Σχεδιασμός, με τη μορφή «Σχεδίου Δράσης» και με αξιοποίηση του «εργαλείου» της **Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.)** εφαρμόζεται σε συγκεκριμένη «περιοχή παρέμβασης» η οποία οριοθετείται από τους Δήμους Αλοννήσου, Σκιάθου και Σκοπέλου.

Έτσι, η «**περιοχή παρέμβασης**» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων αποτελεί την λεγόμενη «ζώνη της Ο.Χ.Ε.», η οποία προσδιορίζεται από τις **λειτουργικές αλληλεξαρτήσεις** των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών του Νησιωτικού Συμπλέγματος.

Η περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται από ένα μοντέλο ανάπτυξης βασισμένο στον τουρισμό. Σύμφωνα με τον ΣΕΤΕ, η προσαρμογή του μοντέλου αυτού σε ένα βιώσιμο τουρισμό, με προώθηση συγκεκριμένων θεματικών μορφών τουρισμού, εμπλουτισμό των βιωματικών εμπειριών των επισκεπτών, μεταξύ άλλων με την προώθηση της γαστρονομικής ταυτότητας των Σποράδων και του θαλάσσιου τουρισμού, καθώς και η διαχείριση του υπερτουρισμού (overtourism) κατά την υψηλή

τουριστική περίοδο, συνδυαστικά με τη βελτίωση και ανάπτυξη των υποδομών της περιοχής, θα οδηγούσαν σε έναν εξορθολογισμό της μονόπλευρης ανάπτυξης του τουρισμού και στη σταδιακή προώθηση βιώσιμων και πράσινων πρακτικών υπεύθυνου τουρισμού.

Το όραμα της Στρατηγικής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) αφορά στην «αστική και κοινωνική αναζωογόνηση, την ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας των νησιών με την ενδοχώρα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και την προσέλκυση νέων δραστηριοτήτων και ροών επισκεψιμότητας».

Συνακόλουθα, κύριες αναπτυξιακές επιλογές για το σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων με χρονικό ορόσημο το έτος 2030, αποτελεί η ανάδειξή τους ως **ενός ενιαίου και διεθνώς αναγνωρίσιμου τουριστικού και πολιτιστικού προορισμού**, μέσω της προώθησης της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και των θεματικών μορφών τουρισμού, της αύξησης της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, της αξιοποίησης και σύνδεσης του τουρισμού και του πολιτισμού με τους λοιπούς τοπικούς παραγωγικούς τομείς, με στόχο τον εμπλουτισμό των βιωματικών εμπειριών των επισκεπτών, καθώς και της διασφάλισης της προσβασιμότητας και της διασυνδεσιμότητας των νησιών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με διεύρυνση της διαλειτουργικότητας των συστημάτων μεταφορών.

Οι **βασικές κατευθύνσεις** της στρατηγικής επικεντρώνονται σε αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες του νησιωτικού συμπλέγματος:

- 1. Βελτίωση Ελκυστικότητας Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος:**
  - Ενίσχυση της μοναδικής ταυτότητας των Βορείων Σποράδων μέσω βιώσιμων θεματικών μορφών τουρισμού και ανάδειξη του τοπικού πολιτιστικού αποθέματος.
- 2. Αύξηση Διασυνδεσιμότητας και Προσβασιμότητας:**
  - Ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών μεταφορών και βελτίωση των συνδέσεων εντός και εκτός του νησιωτικού συμπλέγματος για όλο το έτος.
- 3. Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα και Εσωτερική Συνδεσιμότητα:**
  - Προώθηση μέσων βιώσιμης μεταφοράς και διευκόλυνση πρόσβασης στους πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς πόρους.
- 4. Περιβαλλοντική Ανθεκτικότητα και Ποιότητα Ζωής:**
  - Επενδύσεις σε πράσινες υποδομές, ενεργειακή αποδοτικότητα και διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων, συμβάλλοντας στη βελτίωση της καθημερινότητας των κατοίκων και επισκεπτών.
- 5. Έξυπνες και Καινοτόμες Τουριστικές Λύσεις:**
  - Ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής για την καλύτερη διαχείριση του τουρισμού και την ενίσχυση της εμπειρίας των επισκεπτών.
- 6. Επιχειρηματικότητα και Επενδύσεις:**
  - Υποστήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων, προώθηση νεοφυών επιχειρήσεων, και προσέλκυση επενδύσεων που εστιάζουν σε βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες.
- 7. Απασχολησιμότητα και Κοινωνική Ένταξη:**
  - Ανάπτυξη δεξιοτήτων και ενίσχυση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, με δράσεις κοινωνικής συνοχής.
- 8. Διαδημοτική Συνεργασία και Διακυβέρνηση:**
  - Εδραίωση αποτελεσματικών μηχανισμών συνεργασίας μεταξύ των νησιών για την επίτευξη των κοινών στρατηγικών στόχων.
- 9. Προώθηση Τοπικών Συνεργειών:**

Ενίσχυση της σύνδεσης του τουρισμού με την τοπική παραγωγή, τη γαστρονομία και τους πολιτιστικούς πόρους, για τη δημιουργία ολοκληρωμένων εμπειριών.

Αποτιμώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα (Δυνατά Σημεία), τα μειονεκτήματα (Αδύνατα Σημεία), τις Ευκαιρίες και τις Απειλές, το υφιστάμενο εξωγενές δυναμικό (alternative policy choices), τις **αλληλεξαρτήσεις** των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών του Νησιωτικού Συμπλέγματος, τις **ροές** ανθρώπων, τις **ροές** ειδών και αγαθών (εμπορευματικές και μη) και τις **ροές** ή ανταλλαγές παιδείας, πολιτισμού κ.λπ. που καταγράφηκαν στην εξεταζόμενη Περιοχή Παρέμβασης, αλλά και τις **Στρατηγικές Προκλήσεις** που προέκυψαν, αναδείχθηκαν **Στρατηγικοί Στόχοι /Άξονες (Σ.Σ.) του ΟΣΣ Βορείων Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027:**

- **ΣΣ-1:** Εμπλουτισμός και Βελτίωση της Ελκυστικότητας του «ενιαίου» Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-2:** Ενίσχυση της Εξωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και των Προσβάσεων στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-3:** Ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Ανάπτυξη και Διασφάλιση της Εσωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και Προσβασιμότητας στους Αστικούς, Ιστορικούς, Πολιτιστικούς και Περιβαλλοντικούς Πόρους της Περιοχής Παρέμβασης του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-4:** Διασφάλιση της Περιβαλλοντικής Ανθεκτικότητας και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Κατοίκων, των Εργαζόμενων και των Επισκεπτών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-5:** Προσέλκυση, Προβολή και Βιώσιμη Διαχείριση του Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος και των Πολιτιστικών / Τουριστικών Ροών στο Νησιωτικό Σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων μέσω εφαρμογής καινοτόμων και «έξυπνων» λύσεων.
- **ΣΣ-6:** Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Προσέλκυση Επενδύσεων.
- **ΣΣ-7:** Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας της Κοινωνικής Ένταξης και της Απασχολησιμότητας στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-8:** Μηχανισμοί και Εργαλεία Υποστήριξης και Προώθησης της Δια-δημοτικής Συνεργασίας και της «Διακυβέρνησης» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Για την δημιουργία μιας ενιαίας ταυτότητας στα νησιά των Βορείων Σποράδων, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη πολλοί παράγοντες που αφορούν τον πολιτισμό, την οικονομία, τον τουρισμό και τη διαχείριση του περιβάλλοντος όπως:

- **Διοργάνωση Πολιτιστικών Εκδηλώσεων και Φεστιβάλ**
- **Υιοθέτηση Βιώσιμης Ανάπτυξης και Περιβαλλοντικών Πρωτοβουλιών**
- **Υλοποίηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης**
- **Βελτίωση Υποδομών και Μεταφορών**

Για την αποτελεσματική διαχείριση των τουριστικών ροών στα νησιά των Βορείων Σποράδων, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη η βιωσιμότητα και η ποιότητα της εμπειρίας των τουριστών καθώς και η διασφάλιση της ποιότητας ζωής των ντόπιων. Παρουσιάζονται οι παρακάτω στρατηγικές:

- **Επέκταση Τουριστικής Περιόδου και Διαχείριση Επισκεπτών**
- **Διαφοροποίηση Τουριστικών Προσφορών**
- **Βελτίωση Υποδομών και Μεταφορικών Μέσων**
- **Χρησιμοποίηση Τεχνολογικών Λύσεων**
- **Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση των τουριστών**

- **Διασφάλιση Συνεργασιών με Τοπικές Κοινότητες**

Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στα νησιά των Βορείων Σποράδων απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που συνδυάζει την προστασία του περιβάλλοντος, την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ευημερίας και τη διασφάλιση της υψηλού επιπέδου εμπειρίας για τους επισκέπτες. Ακολουθούν συγκεκριμένες στρατηγικές:

- Ανάπτυξη Πολιτικών για Βιώσιμο Τουρισμό
- Ενίσχυση της Τοπικής Οικονομίας και χρήση τοπικών υλικών όπου είναι δυνατόν
- Οργάνωση Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης
- Ενθάρρυνση Περιβαλλοντικών Πρωτοβουλιών
- Βελτίωση των Υποδομών
- Χρησιμοποίηση Τεχνολογικών Λύσεων
- Συνεργασίες των τριών νησιών

Λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση στην περιοχή παρέμβασης, και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης, το ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027, διαμορφώθηκε σε ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο, προϋπολογισμού 122.150.68100 €, το οποίο κωδικοποιεί τα έργα / δράσεις σε 3 επίπεδα (Προτεραιοποίηση):

- 1: Έργα / Δράσεις πρώτης προτεραιότητας που συμβάλλουν άμεσα και καταλυτικά στους Σ.Σ. του ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027
- 2: Έργα / Δράσεις που συμβάλλουν έμμεσα και υποστηρικτικά στους Σ.Σ. του ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027
- 3: Έργα / Δράσεις που συμβάλλουν μεσοπρόθεσμα στους Σ.Σ. του ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027

Προτεραιοποίηση	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ+	Γενικό Άθροισμα
1	21.067.795,00 €	625.000,00 €	21.692.795,00 €
2	46.242.291,00 €	3.800.000,00 €	50.042.291,00 €
3	47.878.595,00 €	2.537.000,00 €	50.415.595,00 €
Γενικό Άθροισμα	115.188.681,00 €	6.962.000,00 €	122.150.681,00 €

Τέλος, η Αρχιτεκτονική της ΟΧΕ Σποράδων έχει την παρακάτω διάρθρωση:

Πίνακας 1: Διάρθρωση αρχιτεκτονικής ΟΧΕ

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.1: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων μέσω του Εμπλουτισμού και Αξιοποίησης του Πολιτιστικού της Αποθέματος
	Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων Internet of Things (IOT)
	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού
	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών,	Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος
Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων
	Ε.Σ. 2.3 Έξυπνη Διαχείριση των Εισερχόμενων Ροών Επισκεψιμότητας και της Αστικής Κινητικότητας (Εσωτερικές Ροές) στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
	Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ
	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
	Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές
Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	
Ε.Σ. 3.3. Στήριξη της Εξωστρέφειας των τοπικών ΜΜΕ με έμφαση στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ) και προώθηση συνεργιών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων	
Ε.Σ. 3.4. Βελτίωση της Εισόδου Νέων Επιχειρηματιών Ανταγωνιστικότητας στην Τοπική Οικονομία	
Ε.Σ. 3.5. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας Υφιστάμενων Επιχειρήσεων μέσω Αναδιάρθρωσης της Προσαρμοστικότητας στα Επιχειρηματικά Μοντέλα και στο Ανθρώπινο Δυναμικό	
Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών	

Τα προτεινόμενα έργα αξιολογήθηκαν και ιεραρχήθηκαν βάσει της συμβολής τους στις παραπάνω βασικές κατευθύνσεις, της σχετικής ωριμότητας και της επιλεξιμότητάς τους στο πλαίσιο του Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027. Έμφαση δόθηκε στη διασφάλιση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παρεμβάσεων και στη συνεισφορά τους στο σύνολο των αναπτυξιακών στόχων. Προς χρηματοδότηση επιλέχθηκαν **δεκαέξι (16)** παρεμβάσεις συνολικού προϋπολογισμού **21.692.795,00 €**, οι οποίες παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Προτεραιότητα Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Ειδικός Στόχος Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ταμείο	Ενδεικτικός Προϋπ. Έργου
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	165	ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΡΟΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	1.000.000,00 €
	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO4.6)	166	ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	3.500.000,00 €
	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO4.6)	166	ΣΤΕΡΕΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΡΙΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ (ΕΡΓΟ PHASING)	ΥΠ.ΠΟ. (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ - ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	ΕΤΠΑ	1.656.000,00 €
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και	Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	169	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ Δ.Δ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΝΕΟΥ ΚΛΗΜΑΤΟΣ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	1.200.000,00 €

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Προτεραιότητα Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Ειδικός Στόχος Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ταμείο	Ενδεικτικός Προϋπ. Έργου
Πρώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 1ΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	300.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΒΟΥΓΙΑΛΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	500.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	1.250.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ & ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΜΑΓΝΗΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΩΓΗΣ ΜΕ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 10 ΦΟΠ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ & ΑΙΣΘΗΤΗΡΕΣ ΠΥΡΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	330.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	44	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΕΝΟΥ ΩΣ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ ΠΡΩΝΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	2.538.235,00 €

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Προτεραιότητα Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Ειδικός Στόχος Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ταμείο	Ενδεικτικός Προϋπ. Έργου
	Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων				ΝΗΣΙΔΑ ΜΠΟΥΡΤΖΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ			
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	58	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΔΑ ΠΡΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΝΑΓΙΤΣΑΣ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ - ΚΑΣΤΡΟ - ΜΥΛΟΣ ΣΤΟΝ ΛΙΜΕΝΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	800.000,00 €
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.5)	62	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΥΟ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ ΟΣΜΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 2.000 Κ.Μ./ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΣ ΦΤΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	1.800.000,00 €
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.5)	62	ΦΟΡΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΜΕ ΜΟΝΑΔΑ ΑΠΕ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	992.000,00 €
	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	60	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΗΠΙΔΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΘΕΣΗ ΚΑΛΑΜΑΚΙΑ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	243.600,00 €
	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	93	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΟΔΩΝ ΠΑΤΗΤΗΡΙΟΥ – ΠΑΛΙΟ ΧΩΡΙΟ - ΓΕΡΑΚΑΣ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	3.000.000,00 €

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Προτεραιότητα Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Ειδικός Στόχος Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ταμείο	Ενδεικτικός Προϋπ. Έργου
	Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων							
Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	4.Β Δράσεις ενίσχυσης της Κοινωνικής Συνοχής και αντιμετώπισης της φτώχειας	RSO4.1	134	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΗΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗΣ, ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΝΑΥΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΑΓΩΝ.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ+	625.000,00 €
	Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	122	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΣΚΙΑΘΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΕΠΑΛ) ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Ε.Ε.Ε.ΕΚ.)	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	1.957.960,00 €
Γενικό Άθροισμα								21.692.795,00 €
					Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΚΤ+)			625.000,00 €
					Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΤΠΑ)			21.067.795,00 €
					Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων			21.692.795,00 €
					<i>Σύνολο Δράσεων που Συμβάλλουν στην Κλιματική Αλλαγή</i>			4.438.894,00 €
					<i>Ποσοστό Συμβολής στην Κλιματική Αλλαγή</i>			21,07%

2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΧΕ

Το θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των νήσων Βορείων Σποράδων ρυθμίζεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και από το Ν.4914/22 για τη Διαχείριση του ΕΣΠΑ, τα οποία καθορίζουν τις διαδικασίες και τους όρους για την εφαρμογή της ΟΧΕ, στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και αναλυτικότερα:

- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 - Άρθρα 28 - 34 του Καν 1060/21 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων
- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής - Άρθρα 3, 9, 10 και 11 Κανονισμού 1058/21 για το ΕΤΠΑ/ΤΣ
- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 - Προοίμιο (23) Κανονισμού 1057/21 για το ΕΚΤ+ - Άρθρο 4.2 Κανονισμού 1057/21 για το ΕΚΤ+
- Άρθρα 25-28 του Ν. 4914/22 για τη Διαχείριση του ΕΣΠΑ
- Εγκύκλιος 124143/21-12-2022

3. ΣΚΟΠΟΣ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΧΕ

3.1. ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020

Το Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο (ΟΣΣ) των Βορείων Σποράδων εξειδικεύτηκε σε αναλυτικό «Σχέδιο Δράσης», με αξιοποίηση του «εργαλείου» της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) και εφαρμόστηκε στην περιοχή των Νήσων Βορείων Σποράδων (Σκιάθος, Σκόπελος και Αλόνησος), αποτελώντας μοχλό αιφροδικής ανάπτυξης τόσο για την ίδια την περιοχή παρέμβασης των Βορείων Σποράδων, όσο και για ολόκληρη την Περιφέρεια. Στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014 – 2020 (ΠΕΠ) το εργαλείο της ΟΧΕ αξιοποίησε μέσω της εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και σε περιοχές με ομοιογενή χαρακτηριστικά, κοινά προβλήματα, καθώς και ομοειδείς δυνατότητες ανάπτυξης, με στόχους τη δημιουργία κινητήρων ανάπτυξης της Περιφέρειας και την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων πολυτομεακού χαρακτήρα, με τη μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα των διαθέσιμων δημόσιων πόρων σε χωρικό επίπεδο. Το ΟΣΣ/ΟΧΕ των Βορείων Σποράδων τέθηκε σε ανοιχτή διαβούλευση με τα εξής δεδομένα:

- Η «περιοχή παρέμβασης» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων αποτελεί την λεγόμενη «ζώνη της Ο.Χ.Ε.», η οποία προσδιορίζεται από τις αλληλεξαρτήσεις των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών του συγκεκριμένου «νησιωτικού συμπλέγματος».
- Οι αλληλεξαρτήσεις ανάμεσα στα νησιά των Β. Σποράδων, εκφράζονται πρακτικά με ροές ανθρώπων, ροές ειδών και αγαθών (εμπορευματικές και μη) και ροές ή ανταλλαγές παιδείας, πολιτισμού κ.λπ.
- Η «ένταση» των ροών αυτών στο χώρο (ανάμεσα στα Νησιά και από και προς τα νησιά του συμπλέγματος προς τις βασικές πηγές προέλευσης αυτών των ροών) και το χρόνο (στους μήνες του έτους), αναδεικνύει το ζωτικό χώρο, τις ελλείψεις, τις ανάγκες, αλλά και τις δυνατότητες παρεμβάσεων για την εφαρμογή μιας κοινής / ενιαίας αναπτυξιακής Στρατηγικής των Δήμων των Βορείων Σποράδων, καθώς και την προσέλκυση και αξιοποίηση των τουριστικών και πολιτιστικών ροών στους τρεις Δήμους-Εταίρους του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Το ΟΣΣ και ο Επιχειρησιακός Σχεδιασμός, με τη μορφή «Σχεδίου Δράσης» και με αξιοποίηση του «εργαλείου» της Ο.Χ.Ε. εφαρμόζονται σε συγκεκριμένη «περιοχή παρέμβασης» η οποία οριοθετείται από τους Δήμους Αλοννήσου, Σκιάθου και Σκοπέλου.

3.2. ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ / ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ 2021-2027

Λαμβάνοντας υπόψιν τον Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχεδιασμό της ΟΧΕ Β. Σποράδων 2014-2020 και συνεκτιμώντας τα νέα δεδομένα αναφορικά με την προσβασιμότητα στα νησιά των Β. Σποράδων, τις ροές επισκεψιμότητας που καταγράφονται σε ακτοπλοϊκές και αεροπορικές μεταφορές και την ανάγκη για προώθηση βιώσιμων και πράσινων πρακτικών υπεύθυνου τουρισμού αναδεικνύονται Στρατηγικοί Στόχοι /Άξονες (Σ.Σ.) του ΟΣΣ Βορείων Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νησιώτικες περιοχές είναι η «προσβασιμότητα». Η προσβασιμότητα προσδιορίζεται συστημικά στις εξωτερικές και τις εσωτερικές ροές επισκεψιμότητας. Οι πρώτες αφορούν στη διασύνδεση των νησιών με κεντρικές ή κομβικές πύλες μεταφορικών συστημάτων, ενώ οι εσωτερικές ροές επισκεψιμότητας αφορούν στη διασύνδεση των

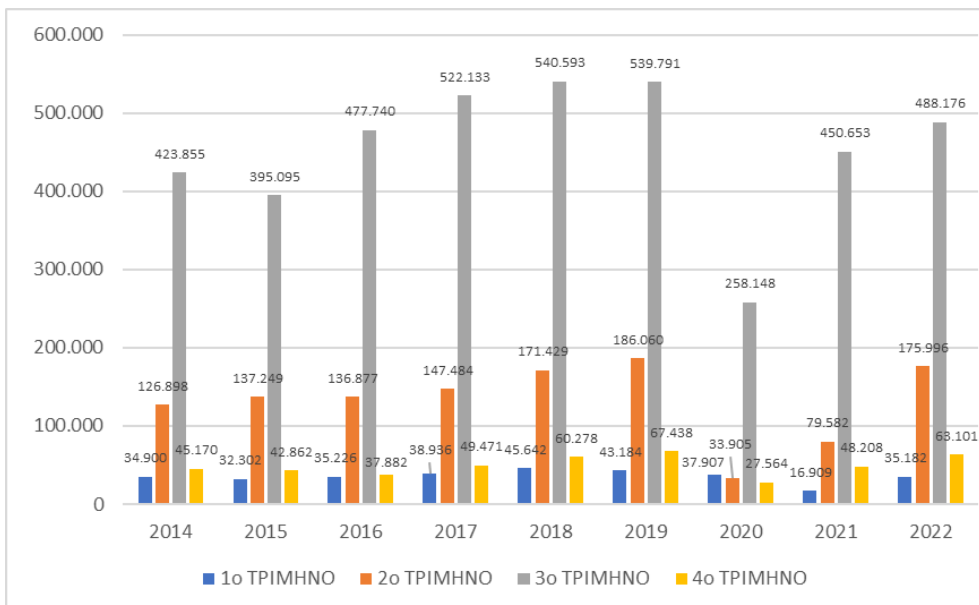
νησιών μεταξύ τους. Το πρόβλημα της κανονικότητας και πληρότητας των εξωτερικών και εσωτερικών ροών επισκεψιμότητας έχει επικρατήσει να ονομάζεται «διπλή νησιωτικότητα». Η «διπλή νησιωτικότητα» δημιουργεί και παγιοποιεί διαχρονικά προβλήματα απομόνωσης, μείωσης της ασφάλειας και της ποιότητας ζωής των κατοίκων, καθώς και συντήρησης της εποχικότητας του τουριστικού μοντέλου ανάπτυξης.

Πράγματι, οι ροές επισκεψιμότητας στις Σποράδες κατά το 3ο 3μηνο του έτους διατηρούνται σταθερές στο **64%-71,0%** (68,5%-70,3%), ενώ στο 2ο 3μηνο του έτους κυμαίνονται στο **23,0%-25,7%** (22%-24%). Ένα ποσοστό της τάξης του 10% καλύπτει τα υπόλοιπα 3μηνα κάθε έτους, στα οποία η ακτοπλοΐα διαμορφώνει το **82,0%** (86%) των συγκεκριμένων ροών (βλ. Πίνακα 3). Οι παραπάνω ποσοστώσεις αναφέρονται στο έτος **2022**, ενώ στις παρενθέσεις γίνεται σύγκριση με τις τιμές που είχαν σημειωθεί το έτος 2019, κατά την οριστικοποίηση του σχεδιασμού της ΟΧΕ Β. Σποράδων για την Π.Π. 2014-2020.

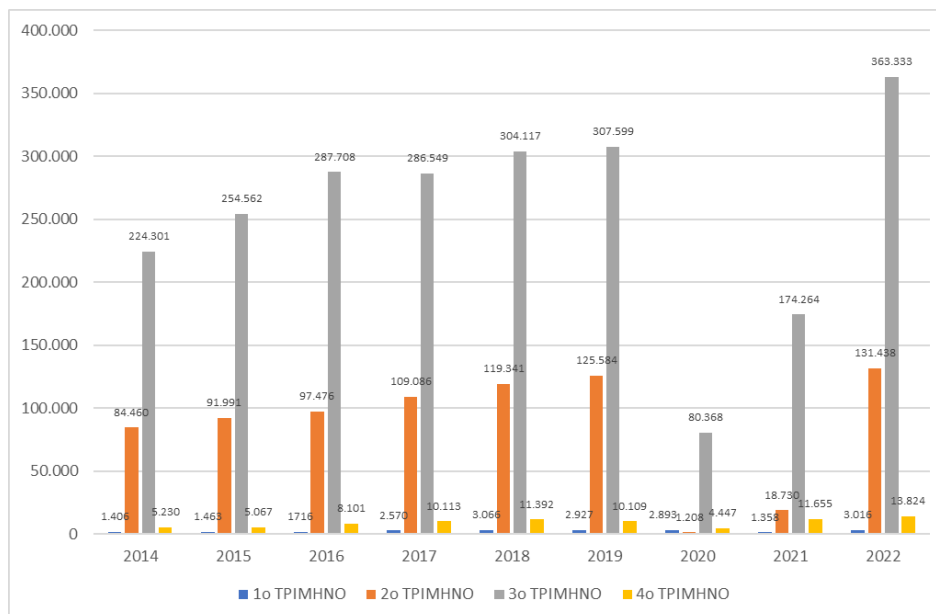
Πίνακας 2. Ροές Επισκεψιμότητας ανά τρίμηνο στις Βόρειες Σποράδες (2014-2022)

	1ο ΤΡΙΜΗΝΟ		2ο ΤΡΙΜΗΝΟ	
	Αεροπορική Κίνηση	Ακτοπλοϊκή Κίνηση	Αεροπορική Κίνηση	Ακτοπλοϊκή Κίνηση
2014	1.406	34.900	84.460	126.898
2015	1.463	32.302	91.991	137.249
2016	1716	35.226	97.476	136.877
2017	2.570	38.936	109.086	147.484
2018	3.066	45.642	119.341	171.429
2019	2.927	43.184	125.584	186.060
2020	2.893	37.907	1.208	33.905
2021	1.358	16.909	18.730	79.582
2022	3.016	35.182	131.438	175.996
	3ο ΤΡΙΜΗΝΟ		4ο ΤΡΙΜΗΝΟ	
	Αεροπορική Κίνηση	Ακτοπλοϊκή Κίνηση	Αεροπορική Κίνηση	Ακτοπλοϊκή Κίνηση
2014	224.301	423.855	5.230	45.170
2015	254.562	395.095	5.067	42.862
2016	287.708	477.740	8.101	37.882
2017	286.549	522.133	10.113	49.471
2018	304.117	540.593	11.392	60.278
2019	307.599	539.791	10.109	67.438
2020	80.368	258.148	4.447	27.564
2021	174.264	450.653	11.655	48.208
2022	363.333	488.176	13.824	63.101

Διάγραμμα 1. Ροές Επισκεψιμότητας μέσω ακτοπλοϊκής κίνησης ανά τρίμηνο (2014-2022)

Διάγραμμα 2. Ροές Επισκεψιμότητας μέσω αεροπορικής κίνησης ανά τρίμηνο (2014-2022)

Όπως προκύπτει από τον (Πίνακας 2), αλλά και από τα (Διάγραμμα 2), οι εισερχόμενες ροές επισκεψιμότητας στην περιοχή παρέμβασης είναι βασισμένες στην ακτοπλοΐα και τις αεροπορικές μεταφορές, σημειώνοντας για το έτος 2022 ένα σύνολο της τάξης των 1.274.066 επισκεπτών, εκ των οποίων το 40,2% φθάνει στις Σποράδες αεροπορικώς και το 59,8% ακτοπλοϊκώς.

Η σοβαρή ακτοπλοϊκή τουριστική κίνηση αναδεικνύει στις Β. Σποράδες ένα ιδιαίτερο μοντέλο ανάπτυξης, με κύρια επιλογή μετακίνησης των δυνητικών επισκεπτών με αυτοκίνητο, δηλαδή με μη-οργανωμένα ταξίδια διακοπών, με παράλληλη ανάπτυξη του τυπικού μοντέλου θερινών διακοπών με

τουριστικά πακέτα και αξιοποίηση των αερομεταφορών. Οι εσωτερικές μετακινήσεις μεταξύ των νησιών γίνονται μέσω της ακτοπλοΐας.

Γενικά, η τουριστική κίνηση στις Σποράδες δεν έχει φτάσει ακόμα στα επίπεδα των ετών 2018 και 2019. Η ακτοπλοϊκή κίνηση του 3^{ου} τριμήνου του 2022 βρίσκεται στα επίπεδα του 2016. Αντίθετα, η αεροπορική κίνηση όλων των 3μήνων του 2022 έχει ξεπεράσει κατά πολύ τα αντίστοιχα τρίμηνα του 2019.

Οι ακτοπλοϊκές ροές περιλαμβάνουν τις πρωτογενείς στην Σκιάθο και τις δευτερογενείς σε Σκόπελο και Αλόνησο, στις οποίες προστίθενται και εσωτερικές μετακινήσεις από το ένα νησί στο άλλο.

Συνακόλουθα, κύριες αναπτυξιακές επιλογές για το σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων με χρονικό ορόσημο το έτος 2030, αποτελεί η ανάδειξή τους ως **ενός ενιαίου και διεθνώς αναγνωρίσιμου τουριστικού και πολιτιστικού προορισμού**, μέσω της προώθησης της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και των θεματικών μορφών τουρισμού, της αύξησης της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, της αξιοποίησης και σύνδεσης του τουρισμού και του πολιτισμού με τους λοιπούς τοπικούς παραγωγικούς τομείς, με στόχο τον εμπλουτισμό των βιωματικών εμπειριών των επισκεπτών, καθώς και της διασφάλισης της προσβασιμότητας και της διασυνδεσιμότητας των νησιών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με διεύρυνση της διαλειτουργικότητας των συστημάτων μεταφορών.

Στις παραπάνω κύριες αναπτυξιακές κατευθύνσεις προστίθενται η βελτίωση τη ποιότητας ζωής των κατοίκων, των εργαζομένων και των επισκεπτών και η διασφάλιση της ανθεκτικότητας και της κοινωνικής συνοχής

Οι όροι της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας χρησιμοποιούνται διττά, τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος, όσο και με την σημασία της βιωσιμότητας των οικονομικών του αποδόσεων προς την τοπική κοινωνία. Ο όρος της τουριστικής ανάπτυξης δεν αναφέρεται στην δυναμική της περιοχής, καθώς οι Β. Σποράδες είναι ήδη ένας ανεπτυγμένος – ώριμος τουριστικός προορισμός, άλλα στην απαίτηση μιας ποιοτικής, δημιουργικής και λειτουργικής αναβάθμισης, που θα κινήσει και θα διατηρήσει τις Β. Σποράδες στην αιχμή της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών προορισμών της Μεσογείου, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης.

Στην περιοχή παρέμβασης του ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. Σποράδων εφαρμόζονται «Επιταχυντικές Χωρικές Αναπτυξιακές Πολιτικές» (accelerating/expansionary spatial development policies), στο πλαίσιο των οποίων επιδιώκεται η εφαρμογή δυναμικών αναπτυξιακών παρεμβάσεων, σε συνδυασμό με τη δραστική αντιμετώπιση των φαινομένων της «διπλής νησιωτικότητας», και την αντιμετώπιση των φαινομένων αστικής, επιχειρηματικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης συνολικά, του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων ως ενιαίου οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού, περιβαλλοντικού χώρου και τουριστικού προορισμού.

Αποτιμώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα (Δυνατά Σημεία), τα μειονεκτήματα (Αδύνατα Σημεία), τις Ευκαιρίες και τις Απειλές, το υφιστάμενο εξωγενές δυναμικό (alternative policy choices), τις **αλληλεξαρτήσεις** των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών του Νησιωτικού Συμπλέγματος, τις **ροές** ανθρώπων, τις **ροές** ειδών και αγαθών (εμπορευματικές και μη) και τις **ροές** ή ανταλλαγές παιδείας, πολιτισμού κ.λπ. που καταγράφηκαν στην εξεταζόμενη Περιοχή Παρέμβασης κατά τα τελευταία 8 και πλέον έτη, αλλά και τις **Στρατηγικές Προκλήσεις** που προέκυψαν, αναδείχθηκαν **Στρατηγικοί Στόχοι /Άξονες (Σ.Σ.) του ΟΣΣ Βορείων Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027**, που παρουσιάζονται συγκριτικά με εκείνους της Π.Π. 2014-2020 στον Πίνακα 4 που ακολουθεί.

Πίνακας 3. Συγκριτικός πίνακας Στρατηγικών Στόχων του ΟΣΣ Β. Σποράδων (2019-2024)

Σ.Σ. ΟΣΣ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ 2014-2020 (2019)	ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ Σ.Σ ΟΣΣ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ 2021-2027 (2024)
<ul style="list-style-type: none"> • ΣΣ-1: Ενίσχυση της Εξωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και των Προσβάσεων στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-2: Ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Ανάπτυξη και Διασφάλιση της Εσωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και Προσβασιμότητας στους Αστικούς, Ιστορικούς, Πολιτιστικούς και Περιβαλλοντικούς Πόρους της Περιοχής Παρέμβασης του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-3: Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Κατοίκων και των Επισκεπτών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-4: Εμπλουτισμός και Βελτίωση της Ελκυστικότητας του «ενιαίου» Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-5: Προσέλκυση Επενδύσεων, στους τομείς των Μεταφορών, του περιβάλλοντος, της ενεργειακής απόδοσης, του τουρισμού, της δημιουργικής βιομηχανίας κ.λπ. και διαμόρφωση / προώθηση συνεργιών μεταξύ των ΟΤΑ και του Ιδιωτικού Τομέα. • ΣΣ-6: Προσέλκυση Επενδύσεων, στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, πρώτη μεταποίηση και αγροδιατροφή, αλιεία) και διαμόρφωση / προώθηση συνεργιών για τη δημιουργία και προώθηση τοπικών προϊόντων ΠΟΠ, συνεργασιών τοπικών επιχειρήσεων, δημιουργία ΚΟΙΝΣΕΠ κ.ο.κ. • ΣΣ-7: Προσέλκυση, Προβολή και Βιώσιμη Διαχείριση του Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος και των Πολιτιστικών / Τουριστικών Ροών στο Νησιωτικό Σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων μέσω εφαρμογής καινοτόμων και «έξυπνων» λύσεων. • ΣΣ-8: Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας της Κοινωνικής Ένταξης και της Απασχολησιμότητας στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-9: Στήριξη, ανάδειξη και προσέλκυση Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-10: Μηχανισμοί και Εργαλεία Υποστήριξης και Προώθησης της Δια-δημοτικής Συνεργασίας και της «Διακυβέρνησης» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων. 	<ul style="list-style-type: none"> • ΣΣ-1: Εμπλουτισμός και Βελτίωση της Ελκυστικότητας του «ενιαίου» Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-2: Ενίσχυση της Εξωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και των Προσβάσεων στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-3: Ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Ανάπτυξη και Διασφάλιση της Εσωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και Προσβασιμότητας στους Αστικούς, Ιστορικούς, Πολιτιστικούς και Περιβαλλοντικούς Πόρους της Περιοχής Παρέμβασης του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-4: Διασφάλιση της Περιβαλλοντικής Ανθεκτικότητας και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Κατοίκων, των Εργαζόμενων και των Επισκεπτών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-5: Προσέλκυση, Προβολή και Βιώσιμη Διαχείριση του Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος και των Πολιτιστικών / Τουριστικών Ροών στο Νησιωτικό Σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων μέσω εφαρμογής καινοτόμων και «έξυπνων» λύσεων. • ΣΣ-6: Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Προσέλκυση Επενδύσεων • ΣΣ-7: Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας της Κοινωνικής Ένταξης και της Απασχολησιμότητας στα Νησιά των Βορείων Σποράδων. • ΣΣ-8: Μηχανισμοί και Εργαλεία Υποστήριξης και Προώθησης της Δια-δημοτικής Συνεργασίας και της «Διακυβέρνησης» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Οι Στρατηγικοί Άξονες του ΟΣΣ εξειδικεύονται σε παρεμβάσεις και δράσεις, διαμορφώνοντας το «Σχέδιο Δράσης» για την ανάπτυξη των Βορείων Σποράδων.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει προκριθεί η εφαρμογή «μίγματος» παρεμβάσεων αστικής και κοινωνικής αναζωογόνησης, υποδομών και λειτουργιών ενίσχυσης της διασυνδεσιμότητας των νησιών με την

ενδοχώρα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της προσέλκυσης νέων δραστηριοτήτων και ροών επισκεψιμότητας. Οι παρεμβάσεις αυτές «συγκροτούν» την επικαιροποιημένη ΟΧΕ των Βορείων Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027.

Διαμορφώνεται έτσι η «**Αρχιτεκτονική**» της ΟΧΕ Β. Σποράδων, με βάση την οποία, εξειδικεύεται σε **Ειδικούς Στόχους** και **Ομάδες Δράσεων (Παρεμβάσεις)**, με την λογική του επόμενου πίνακα (**Πίνακας 4**).

Η «διάχυση» των τουριστικών ροών σε εναλλακτικούς «νέους» μικρο-προορισμούς στο κάθε νησί (οικισμοί, πόλοι πολιτισμού, εκδηλώσεις, δραστηριότητες και βιωματικές εμπειρίες κ.λπ.), αναμένεται να δημιουργήσει νέες θέσεις απασχόλησης και να προσελκύσει νέες επιχειρηματικές ιδέες.

Όπως έχει ήδη καταδειχθεί, η προσέλκυση και διαχείριση ροών επισκεψιμότητας απασχολεί πολλές πόλεις ανά την υφήλιο, ανεξαρτήτως μεγέθους και όγκου επισκεπτών, επιλύεται δε με την συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων (stakeholders) σε κοινά αποδεκτά «σχήματα διαχείρισης της «μικρο-αστικής» αναζωογόνησης και βιώσιμης κινητικότητας. Πρόκειται δηλαδή για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου και καινοτόμου προϊόντος π.χ. στον πολιτιστικό-τουριστικό τομέα, στόχος ο οποίος στηρίζεται στις δικτυώσεις (networking) και στις συνέργειες / συνεργασίες (clusters), μεταξύ των φορέων της περιοχής, δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων, πρέπει να αναληφθούν κοινές / οριζόντιες (δια-δημοτικές) δράσεις προσέλκυσης και διαχείρισης των ροών επισκεψιμότητας, αξιοποίησης της οικονομίας της φήμης» (Reputation Economy), σε συνδυασμό με την προστασία και διαχείριση περιβαλλοντικών πόρων, υποδομών και δράσεων προσβασιμότητας και αστικής αναζωογόνησης και βιώσιμης αστικής κινητικότητας, στήριξης της επιχειρηματικότητας, καθώς και άλλων παρεμβάσεων που προέκυψαν ήδη από την ανοιχτή διαβούλευση προετοιμασίας του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Αναφέρεται ενδεικτικά η ανάπτυξη της σύγχρονης «οικονομίας της επισκεψιμότητας», ως ενός φιλόδοξου στρατηγικού στόχου, η επίτευξη του οποίου προϋποθέτει ευρείες δικτυώσεις (networking) και εμβάθυνσή τους με μόνιμου χαρακτήρα συνέργειες / συνεργασίες (clusters), μεταξύ των φορέων της περιοχής και με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.

Συνδυαστικά με τις «Επιταχυντικές Χωρικές Αναπτυξιακές Πολιτικές», έχει προκριθεί η εφαρμογή στοχευμένων, «διαρθρωτικών» χαρακτήρα, Αναπτυξιακών Πολιτικών (structural development spatial policies), για την άμεση κάλυψη αναγκών και την αντιμετώπιση προβλημάτων, ελλείψεων, αστικών και πολιτιστικών υποδομών και λειτουργιών, σε συνδυασμό με διαλειτουργικές υποδομές μεταφορών, ώστε στοχευμένα και συνθετικά να εφαρμοσθούν παρεμβάσεις αντιμετώπισης της «διπλής νησιωτικότητας», διεύρυνσης της τουριστικής περιόδου και εμπλουτισμού του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.

Για παράδειγμα, η διασφάλιση της συχνότητας των δρομολογίων πορθμείων στο υφιστάμενο πλαίσιο των συστημάτων μεταφορών και την χειμερινή περίοδο, με αντίστοιχες δραστηριότητες ώστε να προσελκύονται ροές επισκεψιμότητας, αποτελεί στρατηγική επιλογή, η οποία προϋποθέτει συλλογικές πρωτοβουλίες και ενιαία διαχείριση του νησιωτικού συμπλέγματος, ως ενιαίου προορισμού.

Η αναδιάρθρωση και ενδυνάμωση του τοπικού επιχειρηματικού ιστού γίνεται επίσης στοχευμένα, μέσω κινήτρων και κλίματος, ικανών να προσελκύσουν νέες επιχειρήσεις, να «ανοίξουν» νέες αγορές και να κινητοποιήσουν νέες επενδύσεις, με έμφαση στην «τετραπλή έλικα» αγροδιατροφής, μεταποίησης, τουρισμού και πολιτισμού.

Πράγματι, ανάμεσα στις διεπαφές του τουρισμού, των ενδιαφερόντων, των εμπειριών, της αναψυχής, της επιχειρηματικότητας (δραστηριότητες «τύπου» MICE, MEGA EVENTS κ.λπ.) αναπτύσσεται η σύγχρονη οικονομία της επισκεψιμότητας (Visitors Economy), η οποία ενισχύει, συμπληρώνει και τροφοδοτεί πολλαπλά την ανάπτυξη ενός «προορισμού».

Η ανάπτυξη της «οικονομίας της επισκεψιμότητας», συνδέεται με τη διαχείριση ενός «προορισμού», τόσο από άποψη συλλογικής οργάνωσης και διοίκησης (DMO), όσο και μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων τεχνικών και τεχνολογικών συστημάτων και εργαλείων (DMS).

Τα «εργαλεία» αυτά έχουν ήδη προβλεφθεί στο πλαίσιο των δράσεων του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων και, συγκεκριμένα:

- στον Ε.Σ.1.1, όπου προβλέπεται η «Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Β. Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού», με αντίστοιχη Παρέμβαση που αφορά στην «Ανάδειξη, Εμπλουτισμό, Αξιοποίηση και Διάδοση του Πολιτιστικού Αποθέματος μέσω Καινοτόμων συστημάτων και παρεμβάσεων (DMS)» (Π.1.1)
- στον Ε.Σ.1.3, όπου προβλέπεται η «Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού με αντίστοιχη Παρέμβαση που αφορά στην «Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)» (Π.1.3)

Οι «εν δυνάμει επισκέπτες» των Β. Σποράδων (και όχι απλά «τουρίστες») ως ενιαίου προορισμού, χρειάζονται επίκαιρες, πολλαπλές και συστηματοποιημένες πηγές πληροφοριών και, μάλιστα, εξατομικευμένες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, για να τους βοηθήσουν να προγραμματίσουν τα ταξίδια τους και να επιλέξουν εναλλακτικούς τουριστικούς προορισμούς. Επειδή ο τουρισμός, στο πλαίσιο της ευρύτερης οικονομίας της επισκεψιμότητας, χαρακτηρίζεται ως μια βιομηχανία πλούσια σε πληροφορίες, εξαρτάται από την εύρεση και ανάπτυξη νέων μέσων για τη διανομή προϊόντων και υπηρεσιών ταξιδιού και φιλοξενίας, την εμπορική προώθηση των καταναλωτών και την παροχή άνεσης και ευκολίας στους ταξιδιώτες.

Οι δράσεις αυτές και θα είναι συμβατές με τις παρεμβάσεις, τη «λογική της παρέμβασης» και τις δεσμεύσεις / οδηγίες επιλεξιμότητας, κατ' αρχήν του ΕΠ Θεσσαλίας 2021-2027 (που θα αποτελέσει τη βασική πηγή χρηματοδότησης του ΟΣΣ/ΟΧΕ), αλλά και των λοιπών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

Ο «DMO» που αφορά στον συντονισμό και διοίκηση της προβολής και τοποθέτησης των Β. Σποράδων ως ενιαίου προορισμού, συνήθως αποτελεί μια «Οργανωτική Επιτροπή» με συγκεκριμένο μηχανισμό εφαρμογής και αντίστοιχα εργαλεία.

Πίνακας 4. Η Αρχιτεκτονική της ΟΧΕ Σποράδων: Ειδικοί Στόχοι ανά Α.Π. και Παρεμβάσεις

Ειδικός Στόχος	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	
Ε.Σ.1.1: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων μέσω του Εμπλουτισμού και Αξιοποίησης του Πολιτιστικού της Αποθέματος	Π.1.1: Ανάδειξη, Εμπλουτισμός, Αξιοποίηση και Διάδοση του Πολιτιστικού Αποθέματος μέσω Καινοτόμων συστημάτων και παρεμβάσεων (DMS)
Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων ΙΟΤ	Π.1.2: Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και της Έξυπνης Οικονομίας στην Τοπική Καθημερινότητα

Ειδικός Στόχος	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)
Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού
Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	
Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημοσίων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ
Ε.Σ. 2.3 Έξυπνη Διαχείριση των Εισερχόμενων Ροών Επισκεψιμότητας και της Αστικής Κινητικότητας (Εσωτερικές Ροές) στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.3 Βελτίωση της Προσβασιμότητας και Διευκόλυνση των Ροών της Επισκεψιμότητας στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων – Πιλοτικές Δράσεις “city logistics”
Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων	Π.2.4 Βελτίωση των συνθηκών, των επιλογών και της ποιότητας της Πρόσβασης, Μετακίνησης, Κίνησης και Στάθμευσης στους κύριους «προορισμούς» της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ
Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.7 Βελτίωση των Οδικών Προσβάσεων και της Οδικής Ασφάλειας στους κύριους και δευτερεύοντες προορισμούς στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών
Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	
Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας
Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	Π.3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή
Ε.Σ. 3.3. Στήριξη της Εξωστρέφειας των τοπικών ΜΜΕ με έμφαση στους Τομείς της ΠΣΕΕ και προώθηση συνεργιών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων	Π.3.3. Ανάπτυξη Μηχανισμών, εργαλείων και υπηρεσιών στήριξης των τοπικών ΜΜΕ για τη δημιουργία «αλυσίδων αξίας» και την τοποθέτησή τους σε αγορές του εξωτερικού, συνυφασμένες με εισερχόμενες τουριστικές και πολιτιστικές ροές
Ε.Σ. 3.4. Βελτίωση της Εισόδου Νέων Επιχειρηματιών Ανταγωνιστικότητας στην Τοπική Οικονομία	Π.3.4. Στήριξη της Δημιουργίας νέων και νεοφυών μικρο-Επιχειρήσεων, ιδίως στους τομείς των Τεχνολογιών του Πολιτισμού και της Δημιουργικής Οικονομίας, της Οικονομίας

Ειδικός Στόχος	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)
	της Επισκεψιμότητας, της τοπικής Γαστρονομίας και της Αγροδιατροφής
Ε.Σ. 3.5. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας Υφιστάμενων Επιχειρήσεων μέσω Αναδιάρθρωσης της Προσαρμοστικότητας στα Επιχειρηματικά Μοντέλα και στο Ανθρώπινο Δυναμικό	Π.3.5. Υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές, στις αλλαγές και στις ευκαιρίες του ανταγωνισμού στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών	Π.3.6. Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας - Βελτίωση των ευκαιριών ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Η αρχιτεκτονική της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων παρέχει ένα δομημένο πλαίσιο για την υλοποίηση αναπτυξιακών παρεμβάσεων, με τη διαμόρφωση Ειδικών Στόχων (Ε.Σ.) που οργανώνονται σε Άξονες Παρεμβάσεων (Α.Π.) και ομάδες δράσεων (Π.). Η παρακάτω ανάλυση περιγράφει κάθε Άξονα Παρεμβάσεων, τους Ειδικούς Στόχους και τις συναφείς δράσεις, εστιάζοντας στις προτεραιότητες και τη στρατηγική στόχευση. Η αρχιτεκτονική της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων εστιάζει στην ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, διασύνδεση υποδομών και ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οι δράσεις ευθυγραμμίζονται με στρατηγικούς στόχους που συνδυάζουν καινοτομία, περιβαλλοντική βιωσιμότητα και οικονομική εξωστρέφεια, με έμφαση στη συνεργασία τοπικών φορέων.

4. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ – ΤΑΣΕΙΣ

Στο πλαίσιο του Π.Ε.Π. Θεσσαλίας 2014-2020, προβλεπόταν η υλοποίηση μιας Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.) που αφορά στην περιοχή των Νησιών των Βορείων Σποράδων (Σκιάθος, Σκόπελος & Αλόνησος) στη Θεσσαλία. Το 2019 εκπονήθηκε Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Νήσων Βορείων Σποράδων. Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο έγινε πλήρης καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής παρέμβασης, καταγραφή – αξιολόγηση προτάσεων εμπλεκόμενων και αρμοδίων φορέων, συγκροτήθηκε δέσμη ολοκληρωμένων προτάσεων και έγινε ιεράρχηση δράσεων.

Από το 2019 που εκπονήθηκε η ανωτέρω μελέτη μέχρι και σήμερα έχουν αλλάξει αρκετά δεδομένα. Η πανδημία που μεσολάβησε είχε σημαντικές επιπτώσεις και επηρέασε σημαντικά τον πληθυσμό, τα κοινωνικοοικονομικά του χαρακτηριστικά (απασχόληση, ανεργία, κλπ.), τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας όπως ο αριθμός των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα στον κλάδο του τουρισμού, την επισκεψιμότητα στην περιοχή παρέμβασης, κλπ. Τα παραπάνω και σε συνδυασμό με την απογραφή του 2021 από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. έχουν ως επακόλουθο να κρίνεται απαραίτητη η επικαιροποίηση των δεδομένων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Νήσων Βορείων Σποράδων και ο επαναπροσδιορισμός των προτεραιοτήτων, των στόχων και των δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου. Οι παράγραφοι που ακολουθούν αποτυπώνουν την επικαιροποιημένη εικόνα της περιοχής παρέμβασης όσον αφορά στα δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, τους τουριστικούς πόρους και την επισκεψιμότητα αυτών, το τουριστικό προφίλ της περιοχής συμπεριλαμβανομένων των προσφερόμενων υποδομών, το φυσικό και δομημένο περιβάλλον της περιοχής παρέμβασης και τις υποδομές μεταφορών και πυλών εισόδου στην περιοχή.

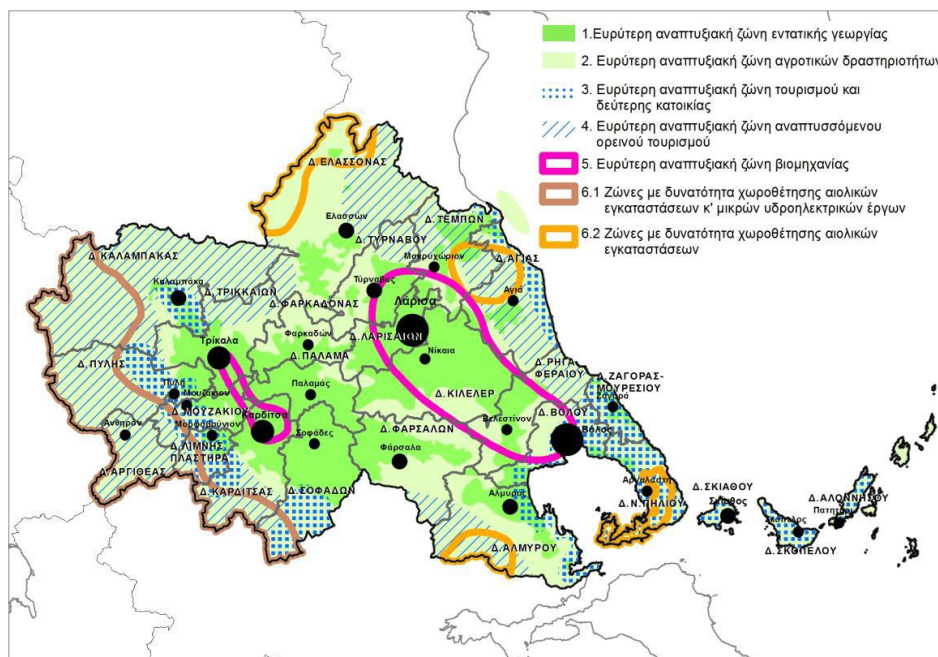
4.1. Κοινωνικοοικονομικά Χαρακτηριστικά Περιοχής Παρέμβασης

Ο περιφερειακός χώρος της Θεσσαλίας

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας καταλαμβάνει το κεντρικό – ανατολικό τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Αποτελείται από τις Περιφερειακές Ενότητες Καρδίτσας, Λαρίσης, Μαγνησίας και Τρικάλων και καταλαμβάνει συνολική έκταση 14.036 χλμ² (10,6% της συνολικής έκτασης της χώρας). Συνορεύει προς Βορρά με τις Περιφέρειες Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, προς Νότο με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, Δυτικά με την Περιφέρεια Ηπείρου, ενώ Ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος. Η περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία χρήζουν ειδικής διαχείρισης. Αυτά είναι: Οι ορεινές εκτάσεις καλύπτουν περίπου το 46% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, ενώ ο πληθυσμός τους είναι 63.748 βάσει της απογραφής του 2021 και αποτελεί το 9,26% του πληθυσμού της Περιφέρειας (κατά την απογραφή του 2001 ο ορεινός πληθυσμός της Περιφέρειας ήταν 109.660 κάτοικοι και κάλυπτε το 14,9% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, δηλαδή μέσα στην τελευταία εικοσαετία ο ορεινός πληθυσμός έχει παρουσιάσει μείωση πάνω από 40%). Το υπόλοιπο 17% των εκτάσεων της είναι ημιορεινό και το 37% πεδινό. Στην Περιφέρεια ανήκει το νησιωτικό σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων με μεγαλύτερα, τα νησιά Σκιάθος, Σκόπελος και Αλόνησος, όπως και άλλα μικρότερα.

Επίσης, στη Θεσσαλία προσδιορίζονται «ευρύτερες ζώνες με ομοιογενή αναπτυξιακά χαρακτηριστικά» με βάση την εξής τυπολογία:

1. Ευρύτερη Ζώνη εντατικής γεωργίας

2. Ευρύτερη Ζώνη αγροτικών δραστηριοτήτων
3. Ευρύτερη Ζώνη τουρισμού και δεύτερης κατοικίας
4. Ευρύτερη Ζώνη αναπτυσσόμενου ορεινού τουρισμού
5. Ευρύτερη Ζώνη ανάπτυξης βιομηχανίας
6. Ευρύτερη Ζώνη ΑΠΕ

Χάρτης 1: Προσδιορισμός "ευρύτερων ζωνών" στη Θεσσαλία με ομοιογενή αναπτυξιακά βάσει του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας

Σύμφωνα με τον νέο Χωροταξικό σχεδιασμό¹, η Περιφέρεια Θεσσαλίας αναμένεται αποκτήσει επαφή με τον υπό διαμόρφωση σύνθετο άξονα ανάπτυξης της Εγνατίας οδού, με **δύο βασικές οδικές συνδέσεις**

- τον υπάρχοντα Αυτοκινητόδρομο Α1-ΠΑΘΕ (Ε75) που διασχίζει μεγάλο κομμάτι της Περιφέρειας καθώς διέρχεται από την ΠΕ Μαγνησίας, τη Λάρισα και συνεχίζει προς την Κατερίνη και
- τον Αυτοκινητόδρομο Κεντρικής Ελλάδας (Α3), με μήκος 181 χλμ. που αποτελεί τμήμα της Ευρωπαϊκής Οδού Ε65 προς Εγνατία (Λαμία-Παναγιά), ο οποίος είναι μερικώς ολοκληρωμένος και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2024

και δευτερευόντως με τον δρόμο Λάρισας-Κοζάνης. Οι δρόμοι αυτοί θα λειτουργήσουν όχι απλώς ως οδικοί άξονες αλλά και ως διάδρομοι ανάπτυξης της περιφέρειας, ενισχύοντας ιδιαίτερα ο Ε65 την ανάπτυξη του δυτικού τμήματός της.

Σημαντικός οδικός άξονας σε επίπεδο Περιφέρειας είναι και η Εθνική Οδός 6 (ΕΟ6) (Βόλος-Ηγουμενίτσα) που αποτελεί τμήμα της Ευρωπαϊκής Οδού Ε92. Αποτελεί βασική οδό σύνδεσης των Τρικάλων με τη Λάρισα (62 χλμ.). Η διαπεριφερειακή συνδεσιμότητα που εξυπηρετούσε ως βασικός άξονας έχει αντικατασταθεί από την Εγνατία Οδό καθώς μεγάλο μέρος της κίνησης διοχετεύεται στη νέα οδική αρτηρία.

Το πρότυπο της χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας απεικονίζεται στον **Χάρτη 2: Το Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας** που ακολουθεί παρακάτω. Ειδικότερα, όσον αφορά στον άξονα Λάρισας-Βόλου, εμφανίζει μεν μια αναπτυξιακή δυναμική, αλλά η μέχρι σήμερα αξιοποίησή του

¹ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, Οκτώβριος 2014, Στάδιο Β.1

είναι εξαιρετικά περιορισμένη (ουσιαστικά δεν έχουν προκληθεί δράσεις για τη διασύνδεση και συμπληρωματικότητα των δύο πόλεων). Ο άξονας Τρικάλων-Καρδίτσας έχει από άποψη κλίμακας περιορισμένες δυνατότητες, πέρα αυτής ενός τοπικού άξονα ανάπτυξης. Η προώθηση του Ε65 θα δώσει ωστόσο μεγαλύτερη ώθηση, χωρίς όμως να υπάρχει ιδιαίτερος λόγος αυτή να εστιαστεί ειδικά στο μεταξύ των δύο συγκεκριμένων αστικών κέντρων τμήμα του οδικού άξονα. Πιθανότερη κρίνεται η γενικότερη (έστω και περιορισμένη) ανάδυση γύρω από τον Ε65 μιας επιμήκου δυτικής ζώνης ανάπτυξης που θα αποτελείται από επιμέρους κόμβους (οι σημαντικότεροι των οποίων οι δύο μεγαλύτερες πόλεις) και ενδιάμεσους προορισμούς.

Η ζώνη Λάρισας-Βόλου θεωρείται εν δυνάμει «μητροπολιτικής εμβέλειας», με την έννοια ότι σε αυτή παρατηρούνται τα υψηλότερα αναπτυξιακά μεγέθη στη Θεσσαλία. Διαπιστώνεται όμως ότι δεν έχει υπάρξει πρόοδος προς την κατεύθυνση της δημιουργίας του διπόλου Λάρισας-Βόλου (που ακόμα και αν / όταν υλοποιηθεί, μόνο οριακά θα προσεγγίζει το επίπεδο «μητρόπολης»).

Σύμφωνα με το Γενικό ΠΧΣΑΑ, το Λιμάνι του Βόλου συγκαταλέγεται στις Κύριες Διεθνείς Θαλάσσιες Πύλες – Λιμένες της Χώρας και δίδεται η κατεύθυνση να γίνουν επενδύσεις σε υποδομές ακτοπλοΐας, φιλοξενίας κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού, καθώς και σε υποδομές εμπορευματικών μεταφορών.

Οι δυνατότητες να αξιοποιηθεί περαιτέρω ως μοχλός ανάπτυξης της Περιφέρειας είναι μεγάλες, δεδομένου ότι συνδέεται με το κύριο Εθνικό (και Διευρωπαϊκό) οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, καθώς και με το αεροδρόμιο της Ν. Αγχιάλου αλλά και της Σκιάθου.

Οι εξειδικευμένες για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής λιμενικές εγκαταστάσεις της Περιφέρειας δεν ανταποκρίνονται στους στόχους για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού, Ν.4070/2012) στην Περιφέρεια είναι ήδη χωροθετημένα:

- Τουριστικός Λιμένας (Μαρίνα) στη Σκιάθο, 350 θέσεων
- Τουριστικό Καταφύγιο στη Χώρα Σκοπέλου, 100 θέσεων
- Τουριστικό Αγκυροβόλιο στον Εληό Σκοπέλου, 80 θέσεων

οι εγκαταστάσεις των οποίων πρέπει να ολοκληρωθούν άμεσα.

Επιβάλλεται η πύκνωση του δικτύου τουριστικών λιμένων με τη δημιουργία Μαρίνας ή τουριστικού καταφυγίου στο Βόλο (όπως προβλεπόταν παλαιότερα) και η διερεύνηση των δυνατοτήτων χωροθέτησης και άλλων σχετικών εγκαταστάσεων σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις αλιευτικών καταφυγίων, στην Αλόνησο, στα παράλια της ΠΕ Λάρισας στα εξωτερικά παράλια του Πηλίου και στον Παγασητικό Κόλπο.

Όσον αφορά στα Αεροδρόμια και τις αεροπορικές μεταφορές, οι ανάγκες της Περιφέρειας σήμερα πηγάζουν κυρίως από τον τουρισμό και καλύπτονται από τα αεροδρόμια της Ν. Αγχιάλου και της Σκιάθου.

Με τα δεδομένα μέχρι την υγειονομική κρίση η επιβατική κίνηση αυξανόταν συνεχώς. Κατά την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης του COVID-19 η τουριστική κίνηση επηρεάστηκε δραματικά, όπως άλλωστε συνέβη σε παγκόσμια κλίμακα. Ωστόσο, τα δεδομένα της τελευταίας διετίας είναι ενθαρρυντικά με την επιβατική κίνηση να έχει ανακάμψει αλλά και να έχει

ξεπεράσει τα δεδομένα προ της υγειονομικής κρίσης και αυτή η τάση αναμένεται να ενταθεί εφόσον, εκτός των άλλων η αναβάθμιση και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος αποτελούν βασικούς στόχους του προγραμματισμού. Παράλληλα η ζητούμενη αναδιάρθρωση της γεωργίας συνεπάγεται τη δυνατότητα αερομεταφοράς των ευπαθών και των εξαγωγίμων προϊόντων.

Απαιτείται η ολοκλήρωση των προγραμματισμένων έργων και η δρομολόγηση των ενεργειών που θα καλύψουν τις άμεσες και μελλοντικές ανάγκες.

Ειδικότερα:

- Κρατικός Αερολιμένας Ν. Αγχιάλου. Βρίσκεται σε κομβική γεωγραφική θέση στην εθνική οδό Αθηνών-Θεσσαλονίκη με σύγχρονο αεροσταθμό που ανακαινίστηκε το 2010 και μετά τα πρόσφατα έργα αναβάθμισης και συμπλήρωσης των υποδομών του είναι σε θέση να ανταποκριθεί στη κίνηση. Δύναται να καταστεί ως κόμβος εισόδου στην κεντρική Ελλάδα, αλλά με χαμηλά επίπεδα διεθνούς επιβατικής κίνησης (23.898 διεθνείς αφίξεις το 2019) από τις αγορές Γαλλίας, Ηνωμένου Βασιλείου, Γερμανίας, Βελγίου, Αυστρίας και Ολλανδίας, ενώ λιγότερο σταθερά αλλά με δυναμική και από το Ισραήλ, με περιορισμένη και εποχική αεροπορική συνδεσιμότητα. Απαιτείται να υλοποιηθεί η προγραμματισμένη οδός προσπέλασης από Ν. Αγχιάλο και Αλμυρό, καθόσον σήμερα η πρόσβαση γίνεται μέσω του στρατιωτικού αεροδρομίου. Ο αερολιμένας Ν. Αγχιάλου κατά το 2022 σύμφωνα με στοιχεία της ΥΠΑ είχε 21.368 διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και 1.554 αφίξεις εσωτερικού.
- Κρατικός Αερολιμένας Σκιάθου «Α. Παπαδιαμάντης». Από το Δεκέμβριο του 2015, το αεροδρόμιο της Σκιάθου πέρασε στην διαχείριση της εταιρίας Fraport. Το 2019 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αναβάθμισης και εκμοντερνισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων που αφορούσαν την ανακαίνιση και αναδιαμόρφωση του τερματικού σταθμού, την αναδιοργάνωση του χώρου στάθμευσης των αεροσκαφών, την επέκταση του τερματικού σταθμού κατά 9.511 τ.μ., την αύξηση κατά 11% των σταθμών check in (από 9 σε 10), την αύξηση κατά 33% του συνολικού αριθμού πυλών (από 3 σε 4) και τον διπλασιασμό των σημείων ασφαλείας και ελέγχου του αεροδρομίου (από 1 σε 2). Δέχεται πτήσεις εσωτερικού / εξωτερικού και πτήσεις charter από μεγάλες πόλεις της Ευρώπης κατά τη θερινή περίοδο (π.χ. Μπολόνια, Λονδίνο, Μόναχο, Φρανκφούρτη, Λάρνακα, Ελσίνκι, Βαρσοβία, Μιλάνο, Κοπεγχάγη, Όσλο, Στοκχόλμη, Νάπολη κ.ά.) και αναμένεται ενταχθούν νέες απευθείας αεροπορικές συνδέσεις (π.χ. Ζυρίχη, Εδιμβούργο, Μπρίστολ, Βιέννη, Πίζα, Βερόνα κ.α.). Το αεροδρόμιο της Σκιάθου παρουσιάζει διαχρονικά σημαντική αύξηση της κίνησης (2.400 αεροσκάφη και 247.000 επιβάτες περίπου το 2011 που το 2017 εμφανίζεται να έχουν «ισορροπήσει» περίπου στα ίδια επίπεδα με 360.000 αφιξοαναχωρήσεις). Ωστόσο κατά την περίοδο του COVID-19 τα μέτρα προστασίας είχαν ως αποτέλεσμα τη σημαντική πτώση της τουριστικής κίνησης. Το 2021 σύμφωνα με στοιχεία της ΥΠΑ η κίνηση στον αερολιμένα Σκιάθου κατέγραψε μόνο 97.351 αφίξεις, ενώ το 2023 η κίνηση στον αερολιμένα εκτοξεύτηκε σημαντικά και σημειώθηκαν συνολικά 238.692 αεροπορικές αφίξεις εξωτερικού και 28.998 αφίξεις εσωτερικού, ξεπερνώντας σημαντικά τα επίπεδα πριν την υγειονομική κρίση (συνολικά το 2019 είχαμε 208.487 αφίξεις εσωτερικού και εξωτερικού).

Προτείνεται η κατασκευή σύγχρονων ελικοδρομίων και υδατοδρομίων για την εξυπηρέτηση απομονωμένων/ δυσπρόσιτων/ νησιωτικών αλλά και τουριστικών περιοχών, η οποία αντιμετωπίζεται θετικά από την ΥΠΑ και συμπληρώνει το δίκτυο των αναγκαίων υποδομών στον τομέα των

αερομεταφορών. Η χωροθέτηση θα πρέπει να γίνει κατ' αντιστοιχία της προτεινόμενης ιεράρχησης του οικιστικού δικτύου.

Ως προς τις χρήσεις γης, επισημαίνεται ότι στην παράκτια ζώνη της Περιφέρειας με έμφαση στην εξωτερική πλευρά του Παγασητικού, αναπτύσσονται αλλά και προβλέπεται να αναπτυχθούν πλήθος χρήσεων (αστικές του ΠΣ Βόλου, βιομηχανία, λιμενικές εγκαταστάσεις, το Αεροδρόμιο της Ν. Αγχιάλου κ.λπ.).

Κατά συνέπεια ο χαρακτηρισμός της περιοχής από το ΕΠΣΧΑΑ Τουρισμού ως αναπτυσσόμενης τουριστικά (κατηγορία Α2) οδηγεί σε συγκρούσεις και θα πρέπει να εξειδικευθεί. Με το παρόν τροποποιείται το όριο της υπόψη περιοχής του ΕΠ ώστε να εξαιρείται από την κατάταξή της στην κατηγορία Α2 (το νέο χωροταξικό του τουρισμού είναι υπό εκπόνηση).

Από το ΕΠΣΧΑΑ Τουρισμού η Σκιάθος και η Αλόνησος έχουν χαρακτηριστεί ως αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές (κατηγορία Α2), ενώ στη Σκόπελο ο χαρακτηρισμός περιορίζεται στα βορειοανατολικά και δυτικά παράλια. Στο πλαίσιο του «νέου» χωροταξικού, έχει προταθεί να επεκταθεί στο σύνολο του νησιού.

Για την κατάρτιση σχεδίων και την προώθηση Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων, σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας, οι περιοχές που ικανοποιούν τις προϋποθέσεις για το χαρακτηρισμό τους ως «Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων» είναι κατ' αρχήν οι ακόλουθες:

- Οι περιοχές των νέων τεχνητών λιμνών Σμοκόβου και Κάρλας.
- Η ευρύτερη περιοχή της Πίνδου όπου εξελίσσονται τα έργα της εκτροπής του Αχελώου, με στόχο την αξιοποίησή τους, ανάλογα με την τελική έκβαση του σχεδιασμού, και ιδιαίτερα των περιοχών των τεχνητών λιμνών Μεσοχώρας και Συκιάς.
- Η ορεινή περιοχή των Δ. Αργιθέας και Πύλης στην Πίνδο, όπου παρατηρούνται ιδιαίτερα αρνητικές δημογραφικές προοπτικές, με πολλαπλές κοινωνικές, οικονομικές και δυνητικά περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

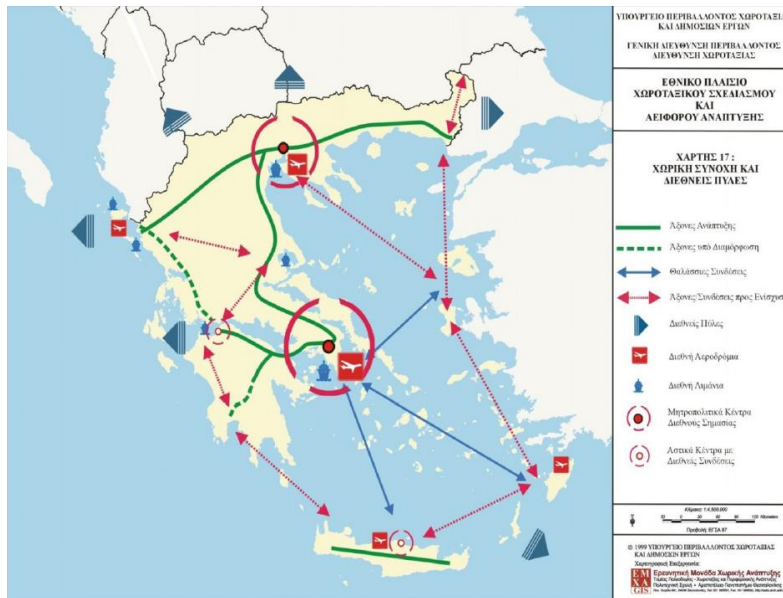
Παράλληλα, υπάρχει δυνατότητα κατάρτισης «Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων» (ΣΟΑΠ) στις εξής περιοχές:

- Στις δύο μεγαλύτερες πόλεις της Θεσσαλίας (Λάρισα και Βόλο), για την αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων αστικής ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής και χωρικής οργάνωσης σε τμήματα των πόλεων αυτών ή/και στο πλαίσιο της προώθησης του διπόλου Λάρισας-Βόλου.
- Μετά από προκαταρκτική διερεύνηση για την ύπαρξη θυλάκων φτώχειας στην Καρδίτσα και τα Τρίκαλα (πόλεις που μετά το 2011 έχουν παρουσιάσει αισθητή μείωση του φορολογητέου εισοδήματος).
- Σε ορισμένες μικρότερες πόλεις και οικισμούς με υποβαμισμένους θυλάκους Ρομά (ενδεικτικά: περιοχή Αλιβερίου Νέας Ιωνίας Βόλου, περιοχή Ρομά Σοφάδων, και Τυρνάβου)².

Το Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης και η προτεινόμενη Αναθεώρηση του Θεσμοθετημένου Χωροταξικού Σχεδίου (ΠΠΧΣΑΑ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας φαίνονται στους επόμενους χάρτες (**Χάρτες 2 & 3**).

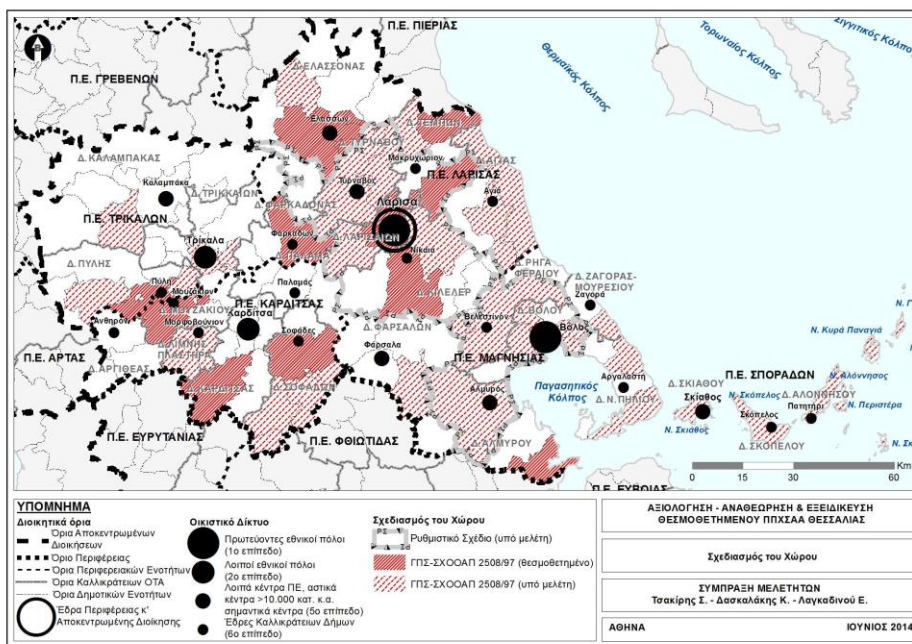
²ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, Οκτώβριος 2014, Στάδιο Β.1

Χάρτης 2: Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Πηγή: ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας, Α Φάση, 2012.

Χάρτης 3: Προτεινόμενη Αναθεώρηση του Θεσμοθετημένου Χωροταξικού Σχεδίου (ΠΠΧΣΑΑ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας, 2015

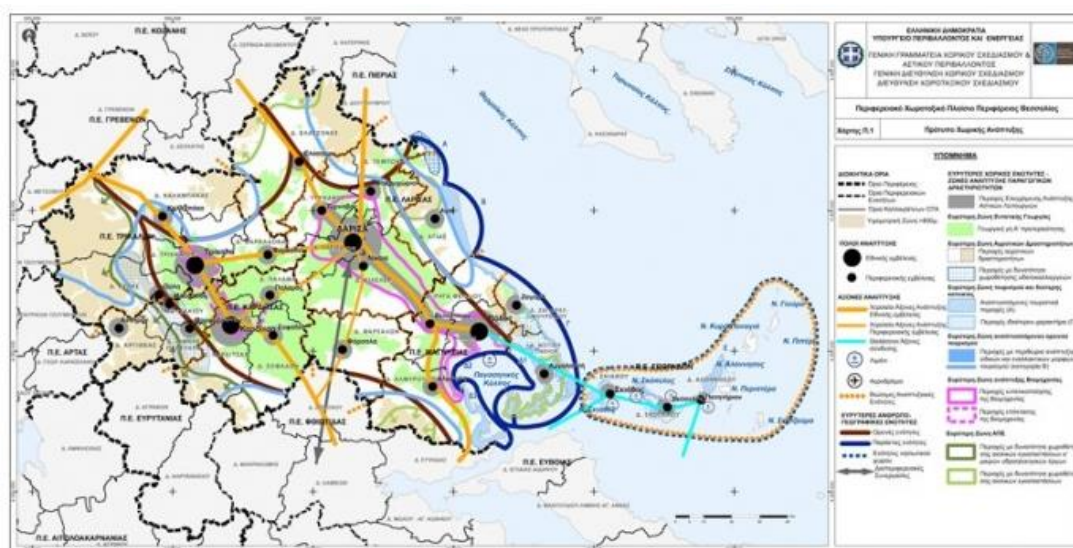
Πηγή: ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας, Β' Φάση, 2014.

Θα πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι το εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Θεσσαλίας το οποίο αναθεωρεί και αντικαθιστά το προγενέστερο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της ίδιας Περιφέρειας. Το νέο πλέον ΠΧΠ Θεσσαλίας στοχεύει στην ενίσχυση του ρόλου της Περιφέρειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει, στην προώθηση της βιώσιμης, ισόρροπης και

ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Περιφέρειας, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητές της, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, την πρόληψη της ρύπανσης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Επίσης, ο περιορισμός της διάσπαρτης δόμησης, η χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων και η αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ των χρήσεων, η ανάπτυξη των μεταφορών, της ενέργειας και των λοιπών υποδομών ανάλογα με τις ανάγκες της Περιφέρειας και των επιμέρους ενοτήτων αποτελούν συμπληρωματικούς στόχους του ΠΧΠ Θεσσαλίας³.

Χάρτης 4: Το Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης του νέου ΠΧΠ Θεσσαλίας

Πηγή: <https://government.gov.gr/egkrithike-to-periferiako-chorotaxiko-plesio-pchp-tis-thessalias/>

Ο αστικός πληθυσμός της Θεσσαλίας ανέρχεται βάσει της τελευταίας απογραφής στους 385.995 κατοίκους και αποτελεί το 56,08% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Αν και σε γενικές γραμμές η κατανομή του πληθυσμού στην Περιφέρεια ανάμεσα στις πόλεις και την ύπαιθρο μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ισορροπημένη», ωστόσο σε σχέση με την προηγούμενη απογραφή παρατηρείται σημαντική αύξηση του αστικού πληθυσμού (από 44% που ήταν το 2011) και εγκατάλειψη κυρίως των ορεινών περιοχών. Τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, σύμφωνα με την απογραφή του 2021, είναι η Λάρισα (146.595 κατ.), το ΠΣ Βόλου (περίπου 117.487 κατ.), τα Τρίκαλα (62.064 κατ.) και η Καρδίτσα (40.272 κατ.). Σύμφωνα με τη συγκρότηση των δήμων βάσει Καλλικράτη, το 2021, ο Δήμος Λάρισας είχε πληθυσμό 164.095 κατοίκων, ο Δήμος Βόλου είχε 139.670 κατοίκους, ο Δήμος Τρικκαίων (Τρικάλων) 78.605 κατοίκους και ο Δήμος Καρδίτσας 55.979 κατοίκους, ως πρωτεύουσες των περιφερειακών ενοτήτων. Σε σχέση με την απογραφή του 2011, μόνο ο Δήμος Λάρισας σημείωσε πολύ μικρή αύξηση, ενώ οι υπόλοιποι τρεις μεγάλοι Δήμοι σημείωσαν μικρή μείωση του πληθυσμού τους.

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Θεσσαλίας ήταν 732.762 κάτοικοι, σύμφωνα με την ΕΣΥΕ για το 2011, που αντιπροσώπευε το 6,77% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη απογραφή (της ΕΛ.ΣΤΑΤ.) του 2021, η περιφέρεια Θεσσαλίας είχε πληθυσμό 688.255 κατοίκους ή 6,57% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Δηλαδή ο πληθυσμός της Περιφέρειας παρουσίασε μείωση κατά 6,1% σε σχέση με το 2011, ενώ και το 2011 είχε παρουσιάσει μείωση σε σχέση με τις προηγούμενες

³ Πηγή: <https://government.gov.gr/egkrithike-to-periferiako-chorotaxiko-plesio-pchp-tis-thessalias/>

δεκαετίες, όπου μεταξύ 1991 και 2001, ο πληθυσμός της περιφέρειας είχε αυξηθεί κατά 2,6%, αν και ο ρυθμός αυτός ήταν πολύ χαμηλότερος του συνολικού της χώρας που ήταν 6,9%. Τα δεδομένα αυτά δείχνουν μια σταδιακή πληθυσμιακή συρρίκνωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Η πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας είναι 49,03 κατ. ανά τετρ. χλμ. έναντι 79,38 της χώρας.

Όσον αφορά στην ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού, η Περιφέρεια Θεσσαλίας εμφανίζει παρόμοια εικόνα με το σύνολο της χώρας – αν και με πιο ήπια αύξηση στις ηλικίες 60-69 ετών, πιο έντονη μείωση στις ηλικίες 70-79 ετών, ενώ στις ηλικίες 40-49 ετών η Περιφέρεια Θεσσαλίας σημειώνει μείωση έναντι αύξησης στο σύνολο της χώρας. Αναφορικά με τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 40-49 και 50-59 ετών (14% αντίστοιχα) και ακολουθούν οι ηλικίες 60-69 ετών (13%), 10-19 και 30-39 ετών (11% αντίστοιχα), 70-79 ετών (10%), 20-29 ετών (9%) και 0-9 και 80+ ετών (8% αντίστοιχα).

Η Θεσσαλία κατά το παρελθόν θεωρείτο μια περιοχή με μεγάλη συνεισφορά του πρωτογενούς τομέα στην παραγωγή του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ). Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι την περίοδο 2015-2020 το ΑΕΠ της χώρας σημείωσε μείωση κατά -6%. Η εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας την ίδια περίοδο εμφανίζει παρόμοια εικόνα με αυτή που καταγράφεται στο σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2015-2020 η Περιφέρεια σημείωσε μείωση του ΑΕΠ της κατά -4% (από € 8.988 εκατ. το 2015 σε € 8.672 εκατ. το 2020). Ωστόσο το 2021 παρουσίασε αύξηση και διαμορφώθηκε στα 9.470 εκατ. ευρώ.

Παρά το γεγονός ότι η συμβολή του πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια είναι μεγαλύτερη από άλλες περιοχές της χώρας, η τάση προς την επικράτηση των υπηρεσιών είναι αναμφισβήτητη, μετά την υποχώρηση και της εν γένει βιομηχανίας. Επισημαίνουμε ότι, σε εθνικό πλαίσιο, το 1995, ο πρωτογενής τομέας αντιπροσώπευε το 8,11% του ΑΕΠ, η δευτερογενής παραγωγή συνέβαλλε με 21,56% και οι υπηρεσίες με 70,34% στον πλούτο της χώρας. Το 2001 οι αναλογίες ήταν 5,84% για τον αγροτικό τομέα, 21,72% για την εν γένει βιομηχανία και 72,44% για τις υπηρεσίες. Το 2011 ο πρωτογενής τομέας, με 3,36% και ο δευτερογενής, με 15,57%, συρρικνώνονται περαιτέρω, ενώ οι υπηρεσίες διευρύνονται και άλλο, με αναλογία 81,07% του ΑΕΠ της χώρας. Με βάση τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2021, το μερίδιο του πρωτογενή τομέα στην ελληνική οικονομία ήταν 4,5%, της βιομηχανίας και των κατασκευών στο 18,2% και του κλάδου των υπηρεσιών ήταν στο 77,3%. Σε επίπεδο χώρας παρατηρείται λοιπόν μια στροφή προς τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

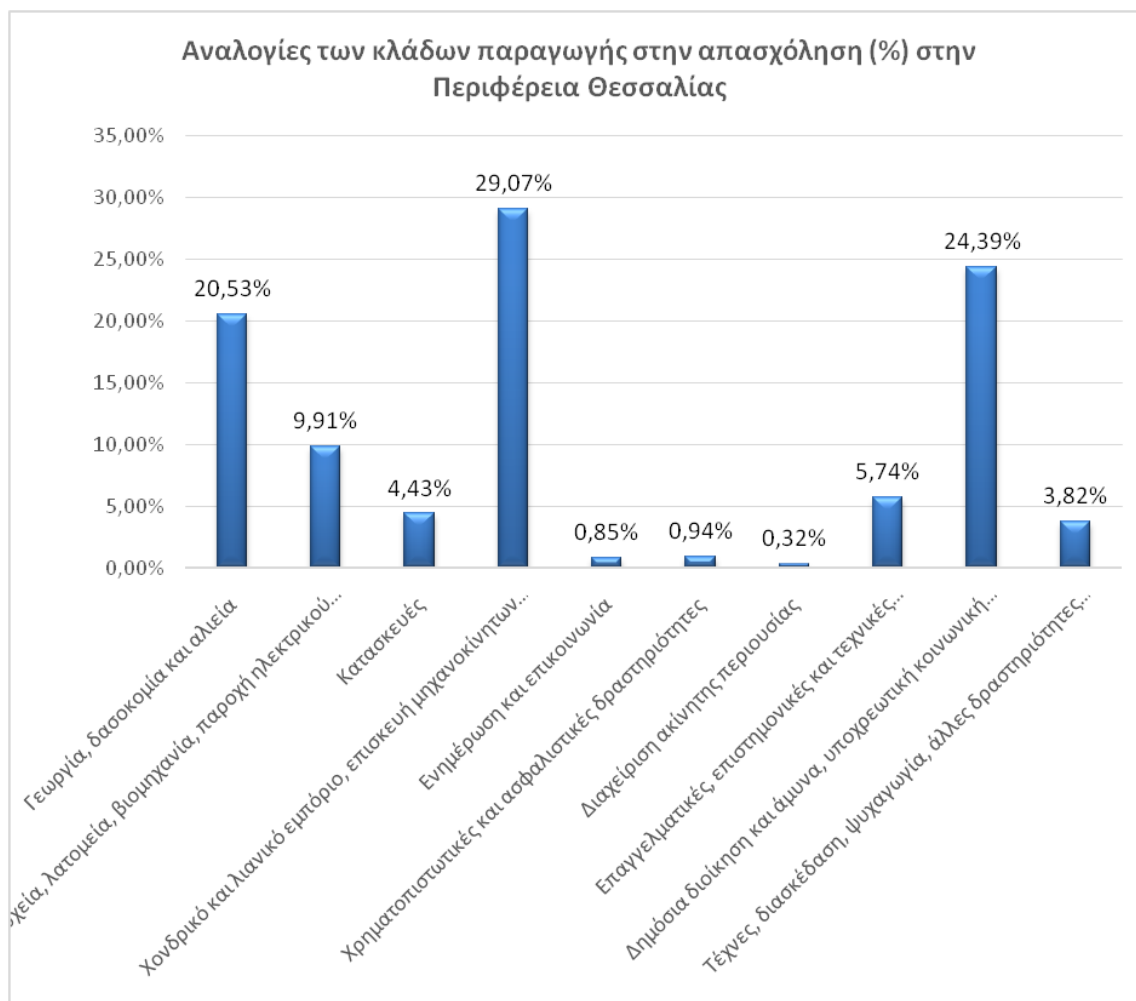
Η αγροτική παράδοση είναι η έκφανση της ειδίκευσης της περιφέρειας, που έρχεται από το παρελθόν, και προσδιορίζεται από την υλική ύπαρξη σημαντικών γεωργικών πόρων (σημαντικές καλλιεργούμενες εκτάσεις, σχετικά μεγαλύτερες αγροτικές εκμεταλλεύσεις, σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα κ.ά.). Βρίσκεται, ωστόσο, σε διαδικασία συρρίκνωσης και πλήττεται σαφώς από τις εξελίξεις στην Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ). Επίσης, σημειώνεται η χαμηλή παραγωγικότητα του τριτογενή τομέα ως προς τον εθνικό μέσο όρο. Η αδυναμία αυτή συνδέεται αφενός με τη συγκριτικά χαμηλή ανάπτυξη του τουρισμού (παρά την ύπαρξη ορισμένων ισχυρών ζωνών) και αφετέρου με την περιορισμένη παρουσία σύγχρονων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις.

Το 2021 το 20,53% των απασχολούμενων εργαζόταν στον πρωτογενή τομέα, το 14,33% στον δευτερογενή τομέα και το 65,14% στις υπηρεσίες. Αντίστοιχα, το 2011, το 18,21% των απασχολούμενων εργαζόταν στον πρωτογενή τομέα, το 17,51% στην εν γένει βιομηχανία και το 64,28% στις υπηρεσίες, ενώ το 2001, το 28,8% των απασχολούμενων εργαζόταν στον πρωτογενή τομέα, το 20% στον

δευτερογενή τομέα και το 51,2% στον τριτογενή τομέα. Αντίστοιχα το 1991, το 32,8% των απασχολούμενων εργαζόταν στον πρωτογενή τομέα, το 22,7% στον δευτερογενή τομέα και το 44,5% στον τριτογενή τομέα. Κατά την περίοδο 1991-2021 φαίνεται μια σαφής τάση ενίσχυσης του τριτογενή τομέα και γίνεται η αισθητή κυριαρχία του στην απασχόληση, έναντι του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα οι οποίοι σταδιακά παρουσιάζουν τάσεις συρρίκνωσης.

Βάσει των πιο πρόσφατων στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το β' τρίμηνο του 2023, οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια ανέρχονταν σε 269,7 χιλιάδες, ενώ το εργατικό δυναμικό της αποτελεί το 49,6% του πληθυσμού. Κατά την απογραφή του 2021 οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια ήταν 301.883. Στην απογραφή (της ΕΛ.ΣΤΑΤ.) του 2011 το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας ήταν 283.427 και οι απασχολούμενοι αγγίζουν τους 230.405. Είναι προφανές ότι η δημοσιονομική και οικονομική κρίση περιορίζει σημαντικά το εργατικό δυναμικό και την απασχόληση, σε σχέση με το 2001, ενώ η απασχόληση έπεσε περίπου στα μεγέθη του 1991. Το εργατικό δυναμικό της Θεσσαλίας για το 2001 ανερχόταν σε 298.777 άτομα ενώ οι απασχολούμενοι ήταν 266.460. Αντίστοιχα για το 1991, το εργατικό δυναμικό της Θεσσαλίας ήταν 265.934 και οι απασχολούμενοι 245.474. Η οικονομική κρίση είναι προφανές, ότι έθιξε σοβαρά την απασχόληση στην Περιφέρεια, και ενώ κατά την απογραφή του 2021 καταγράφηκε σημαντική αύξηση της απασχόλησης σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία, η υγειονομική κρίση οδήγησε σε σημαντική μείωση την απασχόληση κατά την τελευταία διετία, ως αποτέλεσμα της μειωμένης δραστηριότητας πολλών επιχειρήσεων σε όλους τους κλάδους της οικονομίας που είτε αναγκαστήκαν να απολύσουν απασχολούμενους είτε ακόμη και να αναστείλουν η δραστηριότητά τους.

Διάγραμμα 3: Αναλογίες των κλάδων παραγωγής στην απασχόληση (%) στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.: Απογραφή Πληθυσμού και Κατοικιών του 2021.

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, το 2021 το χονδρικό και λιανικό εμπόριο και οι επισκευές απασχολούσαν το μεγαλύτερο ποσοστό εργαζομένων (29,07%). Ακολουθεί η δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα που απασχολούν το 24,39% των εργαζομένων. Το 20,53% των απασχολούμενων εργαζόταν στη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία, ενώ ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης απασχολούν το 9,91% των εργαζομένων. Οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, καθώς και οι διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες απασχολούν το 5,74% των εργαζομένων και ακολουθούν οι κατασκευές που απασχολούν το 4,43%, ενώ σε όλους τους υπόλοιπους κλάδους απασχολείται το υπόλοιπο 5,93% των απασχολούμενων της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Ο ρόλος της Περιφέρειας στον τομέα των συγκοινωνιών και μεταφορών είναι ιδιαίτερα σημαντικός, λόγω της γεωγραφικής της θέσης. Διασχίζεται από το βασικό άξονα (ΠΑΘΕ) ανάπτυξης που είναι ενταγμένος στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών και περιλαμβάνει τμήμα της βασικής σιδηροδρομικής γραμμής Αθήνας Θεσσαλονίκης.

Όσον αφορά τις θαλάσσιες μεταφορές το σημαντικό λιμάνι της Περιφέρειας είναι αυτό του Βόλου, το οποίο διαθέτει τις κατάλληλες προϋποθέσεις να εξελιχθεί σε βασικό λιμάνι της Κ. Ελλάδας προς τις αγορές της Ν.Α. Μεσογείου και των Παρευξείνιων περιοχών. Άλλα λιμάνια της Περιφέρειας είναι της Σκιάθου, της Σκοπέλου, της Γλώσσας, της Αλοννήσου και του Αγιάκαμπου.

Οι αεροπορικές μεταφορές έχουν μικρή συμμετοχή στην εκτέλεση του επιβατικού μεταφορικού έργου. Στην Περιφέρεια λειτουργούν τρία αεροδρόμια, Σκιάθου, Ν. Αγχιάλου και Λάρισας (τα δύο τελευταία είναι στρατιωτικά). Τα αεροδρόμια της Σκιάθου και Ν. Αγχιάλου εξυπηρετούν πτήσεις Charters για τις ανάγκες της τουριστικής περιόδου με αυξητικές τάσεις.

Δημογραφικές Εξελίξεις

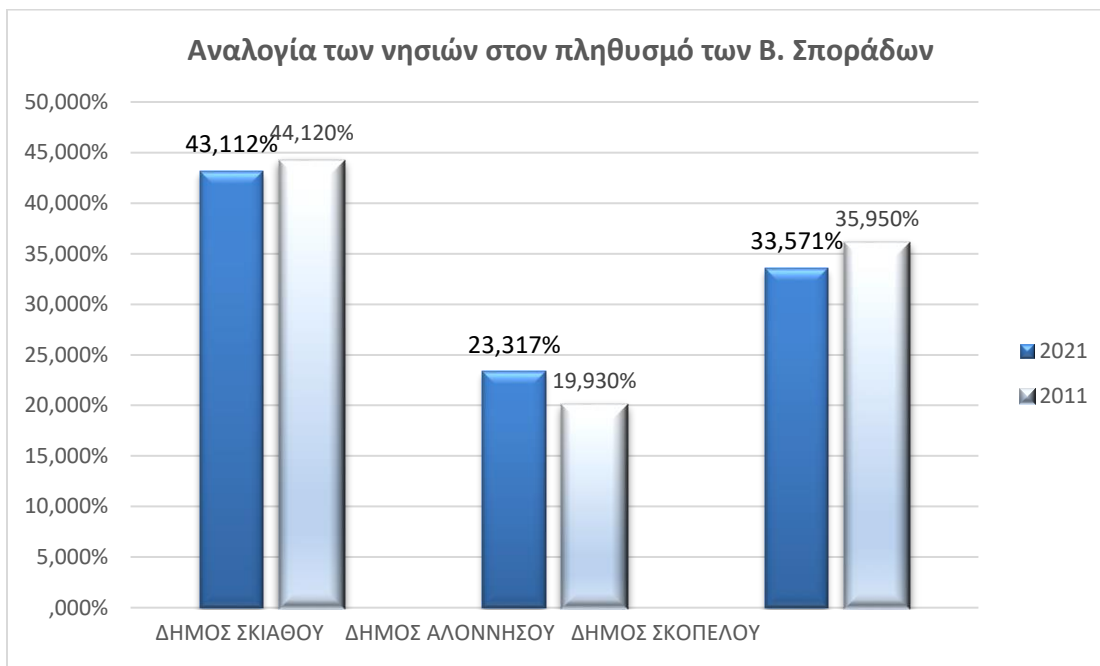
Οι Β. Σποράδες ανήκουν διοικητικά στο Ν. Μαγνησίας και διακρίνονται σε τρεις Δήμους (Σκιάθου, Σκοπέλου, Αλοννήσου). Εξ αυτών μόνο ο Δήμος Σκοπέλου διαθέτει ξεχωριστά δημοτικά διαμερίσματα (Σκοπέλου, Γλώσσας, Κλημάτων). Πληθυσμιακά, οι νησιωτικές περιοχές καταλαμβάνουν μικρό ποσοστό του πληθυσμού της Περιφέρειας και της ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων. Σύμφωνα με την απογραφή (της ΕΛ.ΣΤΑΤ.) του 2021, οι κάτοικοι των Β. Σποράδων είναι 13.458 και αντιπροσωπεύουν το 1,95% του πληθυσμού της Περιφέρειας. Ο πληθυσμός της ΠΕ Σποράδων παρουσίασε μείωση κατά 2,5% το 2021 σε σχέση με το 2011.

Η Σκιάθος, αν και το μικρότερο σε έκταση νησί, φιλοξενεί το 43,11% του συνολικού πληθυσμού των Β. Σποράδων (5.802 κάτοικοι) και ακολουθεί η Σκόπελος (33,57%, 4.518 κάτοικοι) και η Αλόνησος (23,32%, 3.138 κάτοικοι). Το σύνολο του πληθυσμού συγκεντρώνεται στα τρία μεγάλα νησιά, ενώ στα υπόλοιπα μικρότερα νησιά ο μόνιμος πληθυσμός είναι ελάχιστος (έως 10 κάτοικοι) ή μηδενικός.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη των Βορείων Σποράδων συνδέεται και συμβαδίζει με τις εξελίξεις στις ευκαιρίες απασχόλησης σε κάθε νησί και μπορεί να ερμηνευτεί ως ένας δείκτης για την εξέλιξη της τουριστικής ανάπτυξης. Ο πληθυσμός των νησιών υποχωρεί κατά την ιστορική περίοδο της αστικοποίησης στην Ελλάδα και ως την δεκαετία του 1970, όπου αρχικά η Σκιάθος και σταδιακά τα υπόλοιπα νησιά αρχίζουν να επανακάμπτουν οικονομικά. Συνολικά, ο πληθυσμός, το 2001, των Β. Σποράδων αντιστοιχούσε στο 1,83% του πληθυσμού της Περιφέρειας, έναντι του 1,67% που ήταν το 1951, με τον πληθυσμό να έχει σχεδόν διπλασιαστεί στην πενήνταετία στην Αλόνησο και την Σκιάθο, άλλα να έχει μειωθεί κατά 17% στο ίδιο διάστημα στην Σκόπελο.

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται ότι το ποσοστό των κατοίκων που φιλοξενεί κάθε νησί σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού των Β. Σποράδων, βάσει των στοιχείων των απογραφών του 2011 και του 2021. Παρατηρείται ότι το ποσοστό αυτό παραμένει περίπου στα ίδια επίπεδα με αυτά του 2011 (43,11% η Σκιάθος έναντι 44,12% το 2011, 33,57% η Σκόπελος έναντι 35,95% το 2011 και 23,32% η Αλόνησος έναντι 19,93% το 2011), με τη Σκιάθο και την Σκόπελο να παρουσιάζουν μικρή μείωση σε σχέση με την Αλόνησο όπου παρατηρήθηκε αύξηση κατά 3,39%.

Διάγραμμα 4: Αναλογία των νησιών (%) στον πληθυσμό των Β. Σποράδων

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.: Απογραφή Πληθυσμού και Κατοικιών του 2021.

Όσον αφορά στην κατανομή του πληθυσμού μεταξύ ανδρών και γυναικών, ο πληθυσμός των Β. Σποράδων είναι μοιρασμένος με ποσοστό 50,1% να είναι οι άντρες και 49,9% οι γυναίκες. Τα ίδια ποσοστά επικρατούν και ανά νησί χωρίς να σημειώνονται αποκλίσεις: στη Σκιάθο οι άντρες αποτελούν το 50,3% του πληθυσμού του νησιού και 49,7% οι γυναίκες, στην Αλόνησο 49,9% οι άντρες και 50,1% οι γυναίκες και στη Σκόπελο 50,0% οι άντρες και 50,0% οι γυναίκες.

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα είναι η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού στα θεσσαλικά νησιά. Η Σκόπελος εμφανίζει ιδιαίτερα γηρασμένο πληθυσμό, ο οποίος θεωρείται από τους υψηλότερους στην περιφέρεια. Ο πληθυσμός αυτός μάλιστα είναι συγκεντρωμένος στο Δ.Δ. της Γλώσσας, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία προηγούμενης απογραφής πάνω από το 50,0% του πληθυσμού ήταν μεγαλύτερο των 65 ετών. Το στοιχείο αυτό δείχνει την ύπαρξη ενός θύλακα ιδιαίτερα διαφοροποιημένου από τις υπόλοιπες περιοχές των Β. Σποράδων, που βρίσκεται σε σημαντική πληθυσμιακή (και πιθανώς οικονομική) συρρίκνωση.

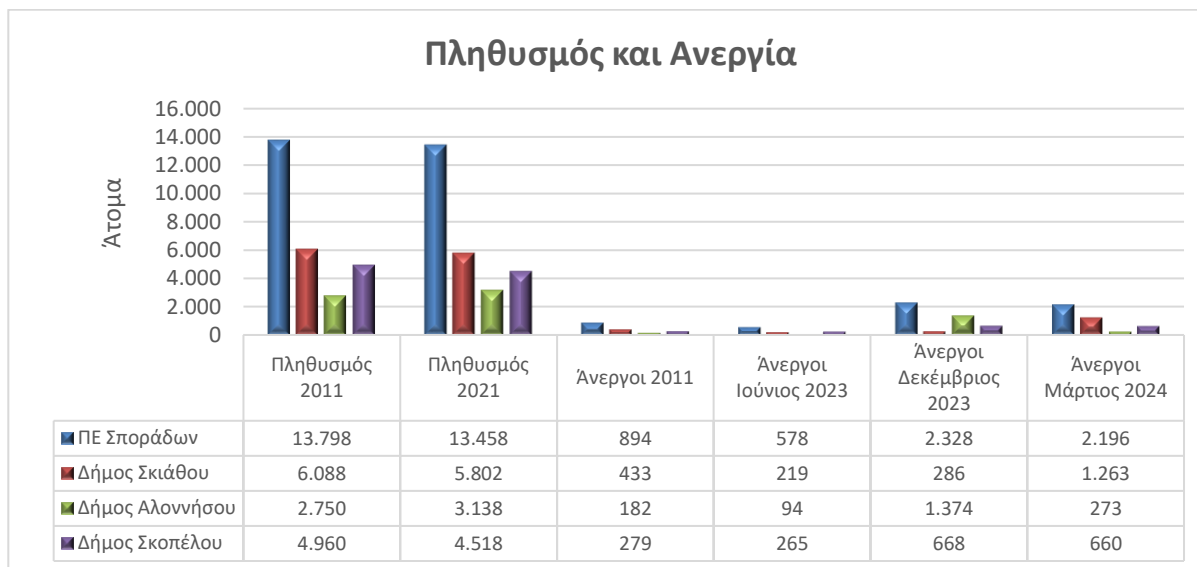
Οικιστικά, ο πληθυσμός των νησιών συγκεντρώνεται στους επίγειους οικισμούς – λιμάνια – έδρες των Δήμων. Συγκεκριμένα στον οικισμό της Σκιάθου διαμένει το 84,4% του μόνιμου πληθυσμού του νησιού, στο Πατητήρι το 44,2% του πληθυσμού της Αλόνησου και στην χώρα Σκοπέλου το 65,1% του πληθυσμού του νησιού. Πέραν των οικισμών αυτών πληθυσμιακές συγκεντρώσεις άνω των 500 μόνιμων κατοίκων υπάρχουν στον οικισμό της Γλώσσας (826 κάτοικοι) στην Σκόπελο, στην Αλόνησο (792 κάτοικοι) και στον οικισμό Βότση Αλόνησου (709 κάτοικοι).

Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

Απασχόληση και Ανεργία στις Σποράδες

Τα διαθέσιμα στοιχεία για την απασχόληση για τα νησιά των Β. Σποράδων προέρχονται από τη Δ.ΥΠ.Α. για το διάστημα Ιουνίου 2017 – Μαρτίου 2024. Με βάση αυτά τα στοιχεία, προκύπτει ότι η ανεργία, ένα από τα σύγχρονα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, ιδίως μετά την εκδήλωση της δημοσιονομικής κρίσης που επιδιενώθηκε ακόμη περισσότερο κατά την περίοδο της πανδημίας, αποτελεί σοβαρό πρόβλημα και στα νησιά των Β. Σποράδων. Το παρακάτω διάγραμμα καταγράφει το σύνολο του πληθυσμού σύμφωνα την απογραφή του 2021 και την ανεργία σύμφωνα με τα δεδομένα της Δ.ΥΠ.Α. για το έτος 2023 και με τα πιο πρόσφατα δεδομένα για τον Μάρτιο του 2024. Από το διάγραμμα παρατηρείται ότι ενώ πληθυσμιακά δεν υπήρξαν σημαντικές διακυμάνσεις, η ανεργία στα νησιά των Β. Σποράδων έχει παρουσιάσει σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2011.

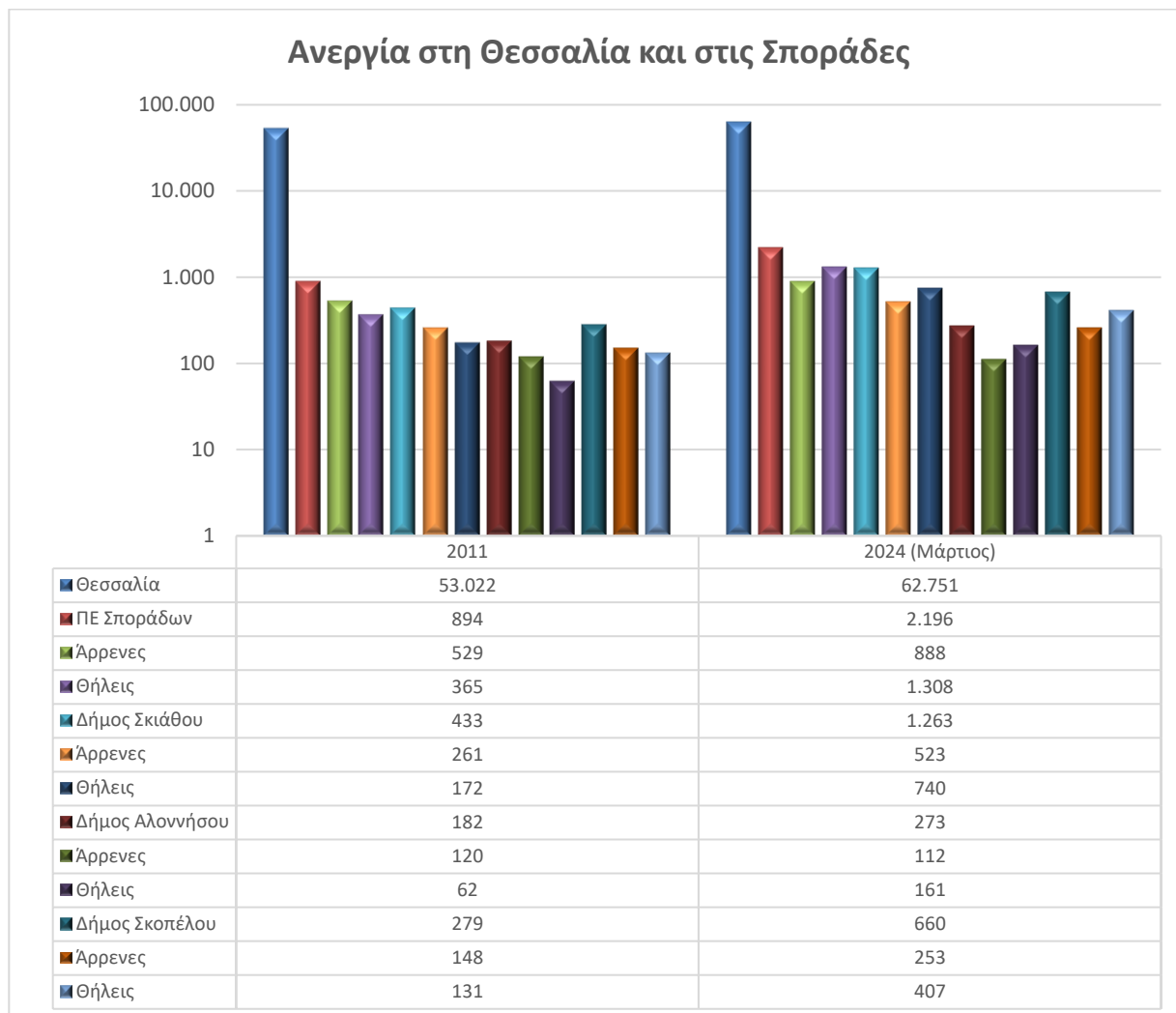
Διάγραμμα 5: Πληθυσμιακά δεδομένα και ανεργία 2011-2024

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η ανεργία στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, στην ΠΕ Σποράδων και σε κάθε νησί ανά φύλο για το έτος 2011 και για τον Μάρτιο του 2024 βάσει των πιο πρόσφατων δεδομένων της Δ.ΥΠ.Α. Στο διάγραμμα φαίνεται ξεκάθαρα η σημαντική αύξηση της ανεργίας τόσο σε περιφερειακό επίπεδο όσο και σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας και Δήμων. Αξίζει να σημειωθεί πως στο σύνολο των Β. Σποράδων αλλά και στους τρεις νησιωτικούς Δήμους χωριστά, τον Μάρτιο του 2024 η πλειοψηφία των ανέργων είναι γυναίκες, ενώ το 2011 η πλειοψηφία των ανέργων ήταν άντρες.

Διάγραμμα 6: Η ανεργία στη Θεσσαλία και τις Β. Σποράδες το 2011 και το 2024 (Μάρτιος)

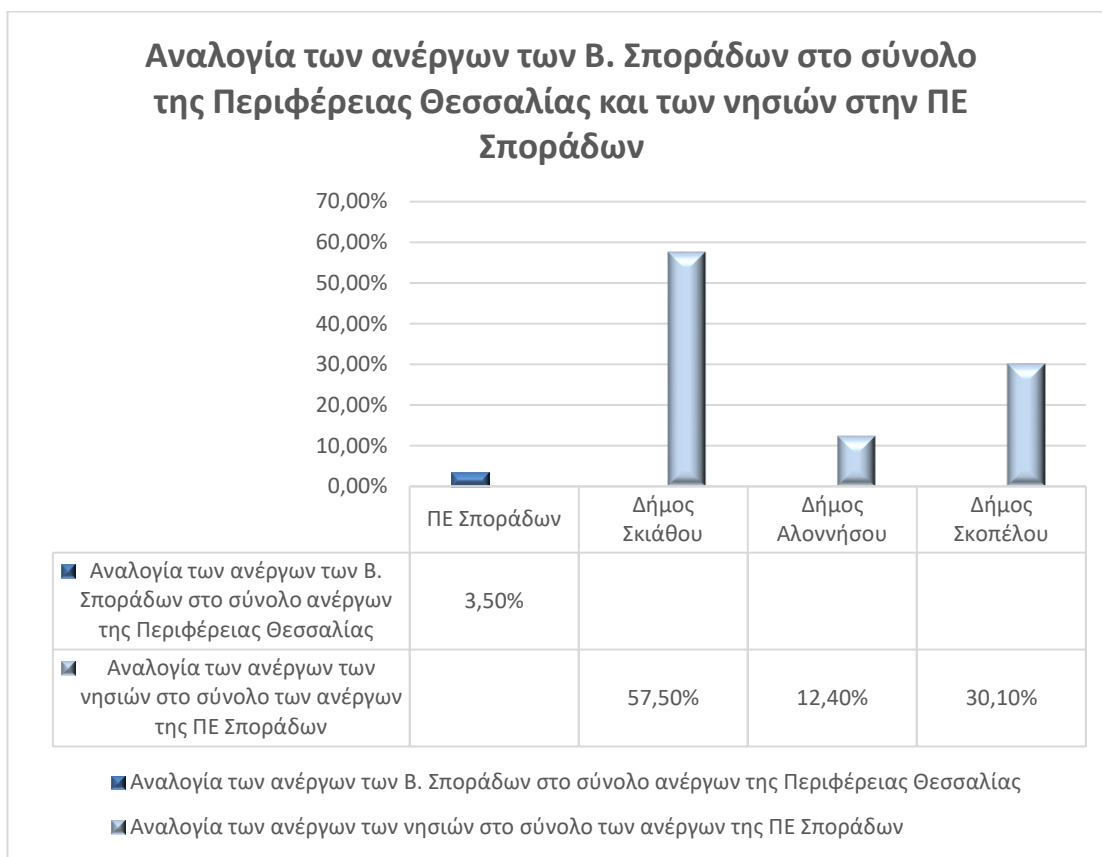

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Στο πεδίο των αναλογιών (%), το οποίο παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα, βλέπουμε ότι οι άνεργοι της ΠΕ Σποράδων αντιπροσωπεύουν το 3,5% των ανέργων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ενώ το 57,5% των ανέργων του νησιωτικού συμπλέγματος εντοπίζεται στη Σκιάθο, το 30,1% στη Σκόπελο και το 12,4% στην Αλόνησσο (Μάρτιος 2024).

Διάγραμμα 7: Αναλογία της ανεργίας των Β. Σποράδων στην ανεργία της Θεσσαλίας

Πηγή:

Δ.ΥΠ.Α., 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Βάσει των στοιχείων της ΔΥΠΑ οι εγγεγραμμένοι άνεργοι στις Β. Σποράδες τον Μάρτιο του 2024 ήταν 2.196, με το 40,4% (888 άτομα) να είναι άντρες και το 59,6% (1.308 άτομα) να είναι γυναίκες. Από τα διαθέσιμα στοιχεία από τον Ιούνιο του 2017 μέχρι τον Μάρτιο του 2024, το ποσοστό ανεργίας των αντρών είναι κατά μέσο όρο στο 40,9% και των γυναικών στο 59,1%. Κατά μέσο όρο για το διάστημα Ιουνίου 2017-Μαρτίου 2024, ο μέσος όρος των ανέργων των Β. Σποράδων αποτελεί κατά τους καλοκαιρινούς μήνες το 1,7% των ανέργων της Περιφέρειας και κατά τους χειμερινούς μήνες το 2,9%, γεγονός που αποτυπώνει την εποχικότητα της απασχόλησης στα τρία νησιά. Στον πίνακα και στα διαγράμματα που ακολουθούν φαίνεται ο αριθμός των εγγεγραμμένων και των επιδοτούμενων ανέργων στο σύνολο της ΠΕ Σποράδων για το χρονικό διάστημα 2017-2024.

Πίνακας 5: Εγγεγραμμένοι και επιδοτούμενοι άνεργοι στις Β. Σποράδες 2017-2024

	Εγγεγραμμένοι Άνεργοι	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό επιδοτούμενων στο σύνολο των ανέργων
Ιουν-17	419	48	11,5%
Δεκ-17	1721	760	44,2%
Ιουν-18	464	89	19,2%
Δεκ-18	1770	592	33,4%
Ιουν-19	448	68	15,2%
Δεκ-19	1984	653	32,9%
Ιουν-20	1651	295	17,9%
Δεκ-20	2252	899	39,9%
Ιουν-21	893	76	8,5%
Δεκ-21	2235	1194	53,4%
Ιουν-22	628	92	14,6%
Δεκ-22	2256	1257	55,7%
Ιουν-23	578	96	16,6%
Δεκ-23	2328	1243	53,4%
Μαρ-24	2196	351	16,0%

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2017-2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Διάγραμμα 8: Εγγεγραμμένοι άνεργοι στις Β. Σποράδες 2017-2024

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2017-2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Διάγραμμα 9: Επιδοτούμενοι άνεργοι στις Β. Σποράδες 2017-2024

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2017-2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Όπως φαίνεται από τα διαγράμματα, η ανεργία στα νησιά των Σποράδων παρουσιάζει εποχικότητα, καθώς πέφτει σημαντικά κατά τον μήνα Ιούνιο κάθε έτους, ενώ πολλαπλασιάζεται κατά το μήνα Δεκέμβριο⁴. Αυτό υποδηλώνει ότι σημαντικό μέρος του εργατικού δυναμικού των νησιών απασχολείται στον τουριστικό τομέα, με αποτέλεσμα κατά τους χειμερινούς μήνες να αυξάνεται σημαντικά η ανεργία. Επίσης, στα διαγράμματα παρατηρούμε την επίπτωση της πανδημίας στην απασχόληση, καθώς κατά το καλοκαίρι του 2020 όπου ίσχυαν τα περιοριστικά μέτρα ο αριθμός των ανέργων παρέμεινε σε πολύ υψηλά επίπεδα, λίγο πιο χαμηλά από τους χειμερινούς μήνες των ετών 2017-2018. Επιπλέον, από το έτος 2020 της πανδημίας και έπειτα, ο αριθμός των ανέργων έχει αυξηθεί σημαντικά τόσο κατά τους χειμερινούς όσο και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, γεγονός που ίσως υποδηλώνει ότι η πανδημία είχε και μετέπειτα οικονομικές επιπτώσεις (π.χ. κάποιες επιχειρήσεις δεν μπόρεσαν να επαναλειτουργήσουν).

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά μήνα για το έτος 2023 στους Δήμους των Β. Σποράδων και στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Πίνακας 6: Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά μήνα στις Β. Σποράδες και στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

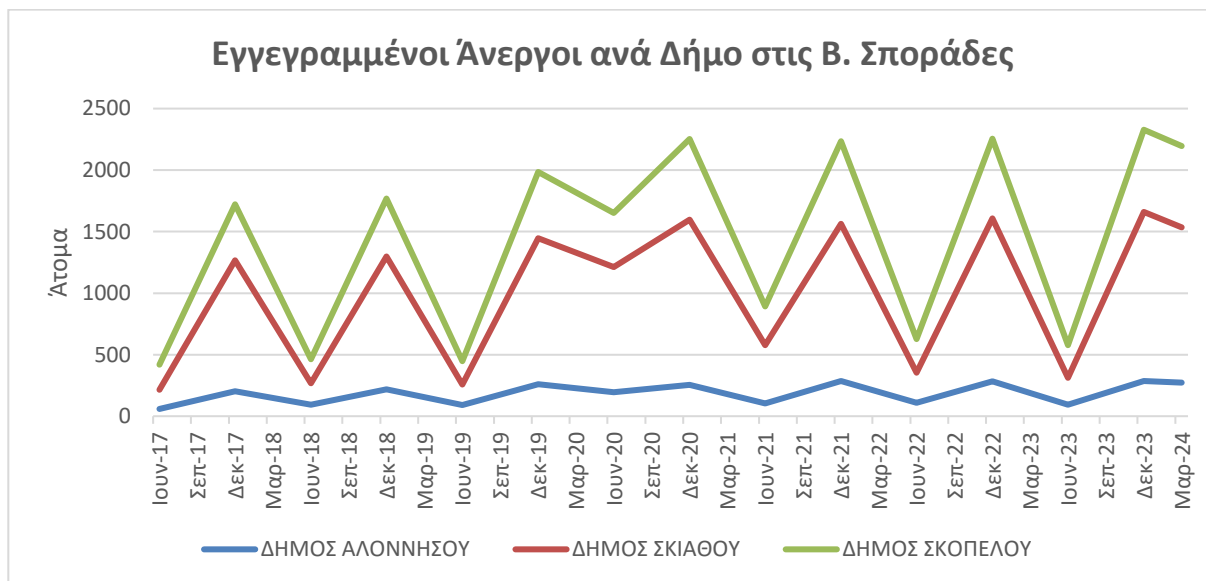
	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	277	269	262	212	148	94	91	83	99	236	281	286
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	1.330	1.297	1.275	887	337	219	195	184	220	949	1.333	1.374
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	649	642	642	543	374	265	256	247	262	524	663	668
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	68.58 6	67.67 7	66.09 0	61.94 1	58.47 9	59.97 8	62.77 9	62.42 5	59.81 0	62.22 2	65.67 5	65.06 3

⁴ Τα διαθέσιμα δεδομένα της Δ.ΥΠ.Α. αφορούν τους μήνες Ιούνιο και Δεκέμβριο για τα έτη 2017-2023 και τον μήνα Μάρτιο για το 2024.

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2023, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η εποχικότητα της ανεργίας στους τρεις Δήμους των Β. Σποράδων. Κατά μέσο όρο για τα έτη 2017-2023 οι άνεργοι στην Αλόνησο αυξάνονται κατά 2,6 φορές κατά τους χειμερινούς μήνες, στη Σκόπελο κατά 2,3 φορές, ενώ στη Σκιάθο κατά 5,1 φορές, γεγονός που δείχνει την πολύ μεγάλη εξάρτηση της Σκιάθου από τα εποχικά επαγγέλματα σε σχέση με τα άλλα δύο νησιά.

Διάγραμμα 10: Επιδοτούμενοι άνεργοι ανά Δήμο στις Β. Σποράδες 2017-2024

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2017-2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Τον Μάρτιο του 2024 τη μεγαλύτερη ανεργία καταγράφει η Σκιάθος με ποσοστό 57,5% επί του συνόλου των ανέργων της ΠΕ Σποράδων. Ακολουθεί η Σκόπελος με ποσοστό 30,1% και η Αλόνησος με ποσοστό 12,4%. Από τα διαθέσιμα στοιχεία από τον Ιούνιο του 2017 μέχρι τον Μάρτιο του 2024, η Σκιάθος καταγράφει σε σταθερή βάση το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας με μέσο όρο για το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα 51,9% επί του συνόλου των ανέργων της ΠΕ Σποράδων, και ακολουθεί η Σκόπελος με μέσο όρο 34,1% και η Αλόνησος με μέσο όρο 14,0%.

Οι μακροχρόνια άνεργοι (άνω των 12 μηνών) τον Μάρτιο του 2024 στις Β. Σποράδες αποτελούσαν το 19,4% του συνόλου των ανέργων. Ανά νησί η εικόνα είναι διαφορετική: Στην Αλόνησο οι μακροχρόνια άνεργοι αποτελούν το 24,2% των εγγεγραμμένων ανέργων του νησιού, στη Σκιάθο το αντίστοιχο ποσοστό είναι 14,0% και στη Σκόπελο 27,6%. Ωστόσο, από το 2017 μέχρι σήμερα και από τους χειμερινούς στους καλοκαιρινούς μήνες οι διακυμάνσεις των μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των ανέργων του κάθε νησιού είναι μεγάλες όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 7: Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων ανά νησί και συνολικά στις Β. Σποράδες⁵

⁵ Το ποσοστό κάθε νησιού αντιστοιχεί στους μακροχρόνια άνεργους σε σχέση με το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων του εκάστοτε νησιού, ενώ το ποσοστό για τις Β. Σποράδες αντιστοιχεί στο

	ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ
Ιουν-17	54,2%	37,8%	50,0%	46,1%
Δεκ-17	17,8%	9,3%	29,4%	15,6%
Ιουν-18	33,3%	39,1%	52,8%	43,8%
Δεκ-18	16,4%	9,9%	22,7%	14,1%
Ιουν-19	37,0%	43,0%	47,1%	43,5%
Δεκ-19	18,8%	9,5%	22,5%	14,3%
Ιουν-20	27,7%	12,2%	31,2%	19,1%
Δεκ-20	25,1%	15,7%	29,4%	20,7%
Ιουν-21	50,0%	34,2%	52,7%	42,6%
Δεκ-21	26,0%	17,4%	29,0%	22,0%
Ιουν-22	39,8%	46,3%	51,5%	47,5%
Δεκ-22	24,4%	15,5%	26,2%	19,7%
Ιουν-23	45,7%	47,0%	54,7%	50,3%
Δεκ-23	22,4%	13,8%	28,0%	18,9%
Μαρ-24	24,2%	14,0%	27,6%	19,4%
Μ.Ο.	30,9%	24,3%	37,0%	29,2%

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2017-2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

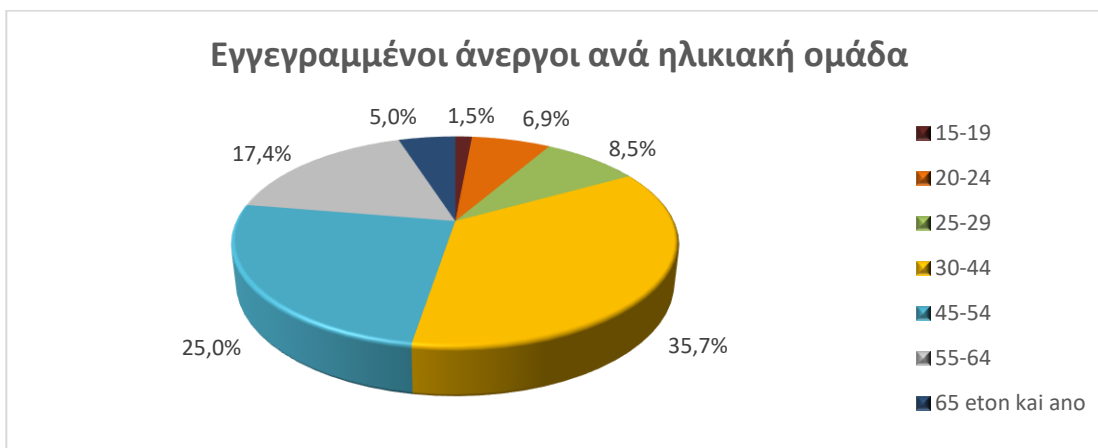
Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, οι μακροχρόνια άνεργοι τόσο ανά νησί όσο και στο σύνολο των Β. Σποράδων κατά τους καλοκαιρινούς μήνες αποτελούν πολύ μεγαλύτερο ποσοστό του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων. Ανά νησί, ο μέσος όρος των μακροχρόνιων ανέργων στο σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων του κάθε νησιού για το διάστημα Ιουνίου 2017-Μαρτίου 2024 έχει ως εξής: 30,9% στην Αλόνησο, 24,3% στη Σκιάθο και 37,0% στη Σκόπελο.

Όσον αφορά στην ηλικιακή κατανομή των εγγεγραμμένων ανέργων, βάσει των πρόσφατων δεδομένων της Δ.ΥΠ.Α. για τον Μάρτιο του 2024, στο σύνολο των Β. Σποράδων το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνει η ηλικιακή ομάδα 30-44 ετών (35,7%), ακολουθούμενη από την ηλικιακή ομάδα των 45-54 ετών (25,0%) και των 55-64 ετών (17,4%). Αντίστοιχη είναι και η εικόνα σε κάθε νησί των Β. Σποράδων

σύνολο των μακροχρόνια ανέργων σε σχέση με το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων και των τριών νησιών.

χωριστά. Το διάγραμμα που ακολουθεί δείχνει τα ποσοστά των εγγεγραμμένων ανέργων ανά ηλικιακή ομάδα στο σύνολο των Β. Σποράδων.

Διάγραμμα 11: Ποσοστά των εγγεγραμμένων ανέργων ανά ηλικιακή ομάδα στις Β. Σποράδες

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Τέλος, όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων, βάσει των στοιχείων του Μαρτίου 2024 της Δ.ΥΠ.Α. στο σύνολο των Β. Σποράδων το 13,5% των ανέργων δεν έχουν κάποια εκπαίδευση, το 32,3% έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το 44,7% την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το 9,5% την τριτοβάθμια εκπαίδευση (τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας είναι 11,1% των ανέργων είναι χωρίς κάποια εκπαίδευση, 23,9% των ανέργων έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 47,7% την δευτεροβάθμια και 17,3% την τριτοβάθμια εκπαίδευση). Ωστόσο ανά νησί παρατηρούνται διαφοροποιήσεις: Στο νησί της Αλοννήσου οι άνεργοι χωρίς εκπαίδευση αποτελούν πολύ μικρότερο ποσοστό των ανέργων του νησιού σε σχέση με τα άλλα δύο νησιά (1,8% στην Αλόνησο έναντι 17,2% στη Σκιάθο και 11,4% στη Σκόπελο). Οι άνεργοι που έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στα τρία νησιά βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο (33,3% στην Αλόνησο, 33,7% στη Σκιάθο και 29,2% στη Σκόπελο). Και στα τρία νησιά η πλειοψηφία των ανέργων έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (51,3% στην Αλόνησο, 40,6% στη Σκιάθο και 49,7% στη Σκόπελο). Τέλος, στο νησί της Αλοννήσου οι άνεργοι με τριτοβάθμια εκπαίδευση στο σύνολο των ανέργων του νησιού αποτελούν μεγαλύτερο ποσοστό έναντι των άλλων δύο νησιών (13,6% στην Αλόνησο, 8,6% στη Σκιάθο και 9,7% στη Σκόπελο).

Διάγραμμα 12: Εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων στις Β. Σποράδες

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Η κατανομή των επαγγελμάτων, σύμφωνα με τις μονοψήφιες κατηγορίες, επιβεβαιώνει την κατανομή της απασχόλησης σύμφωνα με τους τομείς παραγωγής. Οι απασχολούμενοι στις Β. Σποράδες στον τριτογενή τομέα αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 89,5% βάσει της απογραφής του 2021. Το 57,7% του συνόλου των εργαζομένων απασχολείται στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και στις υπηρεσίες εστίασης. Στους άλλους δύο παραγωγικούς τομείς απασχολείται το υπόλοιπο 10,7% των εργαζομένων (8,3% στον δευτερογενή και 2,2% στον πρωτογενή τομέα). Παρά την αίσθηση που υπάρχει για την ευρεία διάδοση των αγροτικών ενασχολήσεων, αυτές είναι μάλλον παρελθούσες καταστάσεις στα επαγγέλματα των νησιών. Στο σύνολο των Β. Σποράδων οι απασχολούμενοι στη γεωργία, δασοκομία και αλιεία κατά την απογραφή του 2021 ήταν 193 άτομα. Από την άποψη της απασχόλησης και της παραγωγής, οι Σποράδες είναι αστικοποιημένες, σε τέτοιο βαθμό που μοιάζουν με τρεις γειτονίες ενός ενιαίου αστικού συγκροτήματος. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι η μορφή της ανάπτυξης συνέβαλε στην ευημερία του νησιωτικού συμπλέγματος.

Διάγραμμα 13: Κατανομή της απασχόλησης βάσει οικονομικής δραστηριότητας

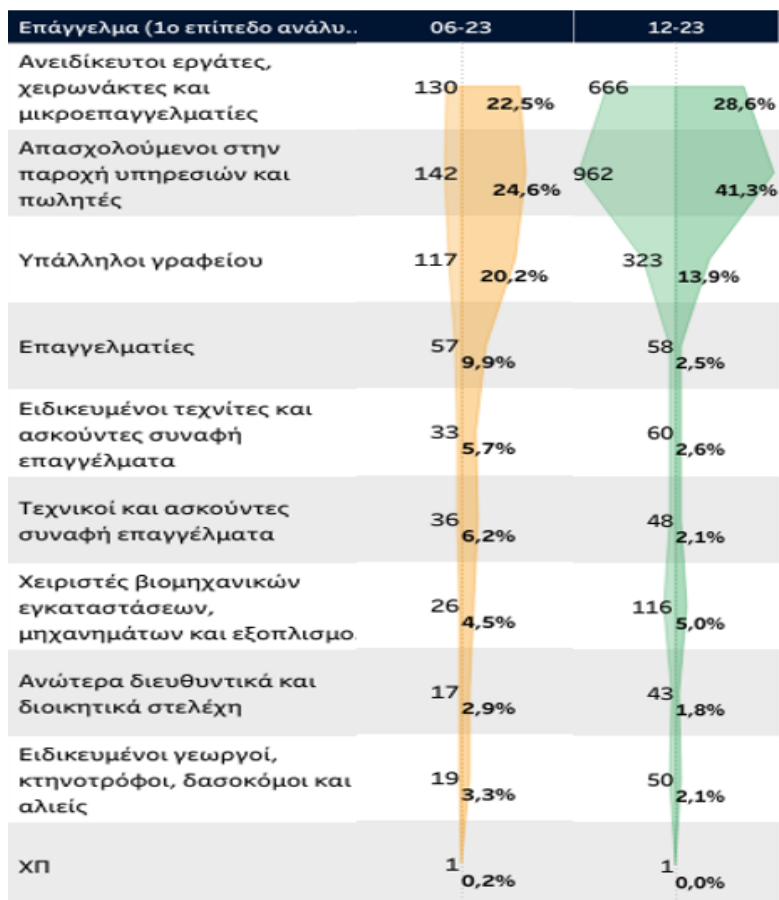

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2021, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνονται οι εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά επάγγελμα προς αναζήτηση στις Β. Σποράδες τον Ιούνιο και τον Δεκέμβριο του 2023 βάσει των στοιχείων της Δ.ΥΠ.Α. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανέργων τόσο κατά τους καλοκαιρινούς όσο και κατά τους χειμερινούς μήνες ανήκουν στους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών και στους πωλητές. Ακολουθούν οι ανειδίκευτοι εργάτες, οι χειρωνακτές και μικροεπαγγελματίες και έπειτα οι υπάλληλοι γραφείου, ενώ οι υπόλοιπες επαγγελματικές ομάδες καταλαμβάνουν μικρότερο ποσοστό.

Διάγραμμα 14: Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά επάγγελμα προς αναζήτηση στις Β. Σποράδες

Πηγή: Δ.ΥΠ.Α., 2023.

Κοινωνικά χαρακτηριστικά και κοινωνικές Δομές στην Περιοχή Παρέμβασης

Στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, οι Κατηγορίες Παρεχόμενων Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας κωδικοποιούνται στις ακόλουθες:

- **Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Υγείας και Πρόνοιας**
  - Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες
  - Πρόληψη Υγείας
- **Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά**
  - Στέγαση - Φιλοξενία
  - Διανομή Τροφίμων
  - Εισοδηματική Στήριξη
- **Δράσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης**
- **Υπηρεσίες υποστήριξης των ωφελουμένων για την πρόσβασή τους:**
  - σε συμβουλευτική στήριξη και στην παροχή της κατάλληλης κατάρτισης,
  - στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας

- στην πρόσβασή τους σε επιλογές επιχειρηματικότητας και κοινωνικής Επιχειρηματικότητας⁶.

Στη συγκέντρωση των Κατηγοριών Παρεχόμενων Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης ανά Ομάδα Στόχο παρατηρούνται τα εξής:

Πίνακας 8:Κατηγορίες παρεχόμενων Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης ανά Ομάδα Στόχο

A.1 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ	Στη συγκεκριμένη Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στις Υπηρεσίες Πρόληψης Υγείας και στην ψυχοκοινωνική στήριξη. Στις υπόλοιπες κατηγορίες υπηρεσιών δεν παρατηρείται ιδιαίτερη συγκέντρωση.
A.2 ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΑ Ή ΑΠΕΞΑΡΤΗΜΕΝΑ ΑΠΟ ΟΥΣΙΕΣ ΑΤΟΜΑ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρουσιάζεται μία σχετικά ίση κατανομή στις Υπηρεσίες με την μεγαλύτερη με μικρή διαφορά στις Ψυχοκοινωνικές.
A.3 ΟΡΟΘΕΤΙΚΟΙ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο συγκέντρωση παρουσιάζεται μόνο στην Ιατρική φροντίδα.
A.4 ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ/ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο συγκέντρωση έχουμε κυρίως στις Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες, ενώ μικρότερη συγκέντρωση εμφανίζεται στην Πρόληψη Υγείας, στην Απασχόληση, την Κατάρτιση και στις Δράσεις Ενσωμάτωσης – Προώθησης στην Απασχόληση.
B.1 ΑΝΕΡΓΟΙ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στη Διανομή Τροφίμων.
B.2 ΑΝΕΡΓΟΙ ΧΩΡΙΣ ΚΑΡΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται συγκέντρωση μόνο στη Διανομή Τροφίμων.
B.3 ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΩ ΤΩΝ 54 ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ 65 ΕΤΩΝ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στην Απασχόληση και ακολουθούν οι Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες, η Πρόληψη Υγείας, η Απασχόληση και μηδαμινή συγκέντρωση στη Διανομή Τροφίμων.
B.4 ΜΕΛΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στη Διανομή Τροφίμων.
B.5 ΑΡΧΗΓΟΙ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στη Διανομή Τροφίμων.
B.6 ΓΥΝΑΙΚΕΣ, ΘΥΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στις Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες.

⁶Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Φάση 2^η, Τελική Έκδοση, Σεπτέμβριος 2015

B.7 ΠΑΙΔΙΑ, ΘΥΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται ισοκατανομή συγκέντρωση στις Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες, την Πρόληψη Υγείας και τη Στέγαση – Φιλοξενία.
B.8 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στις Δράσεις Ενσωμάτωσης – Προώθησης στην Απασχόληση , με μικρή διαφορά ακολουθεί η Διανομή Τροφίμων, ενώ παρουσιάζεται σχετικά ίση κατανομή συγκέντρωσης στις Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες, την Πρόληψη Υγείας, την Απασχόληση και την Κατάρτιση.
B.9 ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο συγκέντρωση παρατηρείται μόνο στις Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες, στις Δράσεις Ενσωμάτωσης – Προώθησης στην Απασχόληση και στην Απασχόληση.
B. 10 ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο συγκέντρωση παρατηρείται μόνο στη Διανομή Τροφίμων.
Γ.1 ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΧΩΡΙΣ ΚΑΝΕΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση με μεγάλη διαφορά στη Διανομή Τροφίμων.
Γ.2 ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ – ΡΟΜΑ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στις Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες, ενώ με μικρή διαφορά ακολουθεί η Διανομή Τροφίμων.
Γ.3 ΑΣΤΕΓΟΙ Ή ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΕΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στη Διανομή Τροφίμων, ενώ με μικρή διαφορά ακολουθούν οι Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες και η Πρόληψη Υγείας.
Γ.4 ΦΤΩΧΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση με πολύ μεγάλη διαφορά στη Διανομή Τροφίμων.
Γ.5 ΦΤΩΧΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στην Πρόληψη Υγείας, ενώ ακολουθούν με επίσης μεγάλη συγκέντρωση η Διανομή Τροφίμων και οι Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες.
Γ.6 ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ (ΆΝΩ ΤΩΝ 65 ΕΤΩΝ) ΧΩΡΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΥΓΕΙΑΣ	Σε αυτήν την Ομάδα Στόχο παρατηρείται υψηλότερη συγκέντρωση στην Πρόληψη Υγείας, ενώ ακολουθούν οι Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες.

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Φάση 2^η, Τελική Έκδοση, Σεπτέμβριος 2015.

Συμπερασματικά, η ΠΕΣΚΕ Θεσσαλίας καταλήγει στα εξής:

- Η υψηλότερη «συγκέντρωση» Κοινωνικών Δομών και ένταση παροχής υπηρεσιών

παρατηρείται στη διανομή τροφίμων, ενώ ακολουθούν η Πρόληψη Υγείας και οι Ψυχοκοινωνικές Υπηρεσίες.

- Διαφαίνεται ότι υπάρχει σοβαρή έλλειψη υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης, ενδυνάμωσης (ανάλογα με την ομάδα ωφελουμένων), προώθησης στην αγορά εργασίας και στην άσκηση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, μεταξύ των οποίων και η κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Αναλυτικότερα, η ΠΕΣΚΕ Θεσσαλίας περιγράφει τα ακόλουθα:

B.2 Άνεργοι χωρίς κάρτα ανεργίας

Οι άνεργοι χωρίς κάρτα ανεργίας υποστηρίζονται στην ουσία από τις Κοινωνικές Δομές που υποστηρίζουν του άνεργους που διαθέτουν κάρτα ανεργίας. Η συγκεκριμένη «υποομάδα» ταυτοποιείται συνήθως από Δομές καταπολέμησης της φτώχειας, ή από την εξέταση δικαιολογητικών απορίας (Κοινωνικές Υπηρεσίες, Γραφεία Διαμεσολάβησης κ.λπ.). Οι άνεργοι χωρίς κάρτα ανεργίας ως «Υπο-ομάδα» έχουν την δυσκολία της «αναγνωρισιμότητας» και επιλεξιμότητας δράσεων εισοδηματικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης, καταπολέμησης της φτώχειας, προώθησης στην απασχόληση κ.λπ. μέσω του ΕΣΠΑ. Οι άνεργοι χωρίς κάρτα ανεργίας «αναγνωρίζονται» κατ' αρχήν από την αδυναμία προσκόμισης της κάρτας ανεργίας (όταν αυτό ζητείται ως δικαιολογητικό), αλλά καλύπτεται ως προς άλλα χαρακτηριστικά μετά από κοινωνική έρευνα. Για τους λόγους αυτούς, εκφράζονται επιφυλάξεις ως προς την χωρική κατανομή της συγκεκριμένης Υπο-ομάδας.

- Στην Π.Ε Μαγνησίας προκύπτει ότι οι άνεργοι χωρίς κάρτα ανεργίας συγκεντρώνονται μόνο σε 2 Δήμους και συγκεκριμένα κατά 37,2% στο Δήμο Αλμυρού και 32,8% στο Δήμο Σκοπέλου.

B.4 Μέλη πολύτεκνων οικογενειών με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα

- Για την Π.Ε Μαγνησίας προκύπτει ότι τα Μέλη πολύτεκνων οικογενειών με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα συγκεντρώνονται κατά 89,9% σε 3 από τους 4 Δήμους (Σκόπελος 35,4%, Αλμυρός 30,3%, Βόλος 24,2%). Στο Δήμο Ρήγα Φεραίου παρατηρείται μια συγκέντρωση της τάξης του 10,1%.

Γ.4 Φτωχοί εργαζόμενοι με χαμηλό εισόδημα

- Στην Π.Ε Μαγνησίας προκύπτει ότι από το σύνολο των δεκαενέα (19) Κοινωνικών Δημοτικών Δομών, τέσσερις (4) που εντοπίζονται μία (1) στο Δήμο Βόλου, δύο (2) στο Δήμο Ρήγα Φεραίου και μία (1) στο Δήμο Σποράδων.

Γ.5 Φτωχοί συνταξιούχοι με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα

- Από το σύνολο των δεκαενέα (19) Δημοτικών Κοινωνικών Δομών, οι εννέα (9) υλοποιούν Δράσεις φτωχούς συνταξιούχους που εντοπίζονται στους Δήμους Βόλου, Αλμυρού, Ζαγοράς – Μουρεσίου, Ν. Πήλιου, Ρήγα Φεραίου, Σκοπέλου και Αλοννήσου.

Γ.6 Ηλικιωμένοι (άνω των 65 ετών) χωρίς Ασφάλιση Υγείας

- Από το σύνολο των δεκαενέα (19) Δημοτικών Κοινωνικών Δομών, οι εννέα (9) υλοποιούν Δράσεις για ηλικιωμένους (άνω των 65 ετών) χωρίς ασφάλιση υγείας που εντοπίζονται στους Δήμους Βόλου, Αλμυρού, Ζαγοράς – Μουρεσίου, Ν. Πήλιου, Ρήγα Φεραίου, Σκοπέλου και Αλοννήσου.

Η αξιολόγηση και κατάταξη των Φαινομένων Έξαρσης Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Δήμο στην 1η Φάση της ΠΕΣΚΕ, οδήγησε στην ακόλουθη συγκεντρωτική εικόνα:

Πίνακας 9: Κατάταξη των Φαινομένων Έξαρσης Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

«Ζώνες» Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας	% Επίδοση	Πλήθος Δήμων	Πληθυσμός που αντιστοιχεί	% Κατανομή Πληθυσμού
Πολύ Υψηλή	30,2%	3	216.232	28,5%
Υψηλή	26,5%	4	206.377	27,2%
Χαμηλή	26,3%	7	181.643	23,9%
Πολύ Χαμηλή	17,1%	11	154.469	20,4%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	25	758.721	100,0%

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Φάση 2^η, Τελική Έκδοση, Σεπτέμβριος 2015.

Η ένταση των φαινομένων Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας «συγκεντρώνεται» κατ' αρχήν σε επτά από τους είκοσι πέντε Δήμους στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (πολύ υψηλή / υψηλή ένταση αρνητικών κοινωνικών φαινομένων):

Πίνακας 10: Η ένταση των φαινομένων Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας σύμφωνα με την ΠΕΣΚΕ Θεσσαλίας

«Ζώνες» Κοινωνικού Διαχωρισμού και Φτώχειας	Δήμοι
Πολύ Υψηλή	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
	ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ
Υψηλή	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ
	ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ
Χαμηλή	ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ
	ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ
	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ
Πολύ Χαμηλή	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ
	ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ - ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Φάση 2^η, Τελική Έκδοση, Σεπτέμβριος 2015.

Συγκεκριμένα για τις Β. Σποράδες, βάσει των τελευταίων δεδομένων (Μάρτιος 2024) στην περιοχή μελέτης υπάρχουν συνολικά 113 νοικοκυριά με 174 ωφελούμενα μέλη σε κατάσταση ακραίας φτώχειας. Αποτελούν το 2,69% των νοικοκυριών και το 2,54% των ωφελούμενων μελών της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Το μεγαλύτερο πρόβλημα εντοπίζεται στο νησί της Σκοπέλου. Η εικόνα αυτών των νοικοκυριών και των ωφελούμενων μελών τους ανά νησί αποτυπώνεται αναλυτικότερα στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 11: Νοικοκυριά και μέλη αυτών σε ακραία φτώχεια στις Β. Σποράδες και την Περιφέρεια Θεσσαλίας (Μάρτιος 2024)

	Νοικοκυριά σε φτώχεια	Ποσοστό νοικοκυριών επί του συνόλου της Περιφέρειας Θεσσαλίας	Ωφελούμενα Μέλη	Ποσοστό ωφελούμενων μελών επί του συνόλου της Περιφέρειας Θεσσαλίας
Δήμος Σκιάθου	24	0,57%	28	0,41%
Δήμος Σκοπέλου	66	1,57%	112	1,64%
Δήμος Αλοννήσου	23	0,55%	34	0,50%
Περιφέρεια Θεσσαλίας	4.203		6.850	

Πηγή: Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Από τα παραπάνω μέλη το 46,43% στη Σκιάθο, το 49,11% στη Σκόπελο και το 47,06% στην Αλόνησο είναι άντρες, ενώ το 53,57% στη Σκιάθο, το 50,89% στη Σκόπελο και το 52,94% στην Αλόνησο είναι γυναίκες. Η ηλικιακή κατανομή των ωφελούμενων μελών των νοικοκυριών σε φτώχεια στις Β. Σποράδες φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 12: Ηλικιακή κατανομή των ωφελούμενων μελών των νοικοκυριών σε ακραία φτώχεια στις Β. Σποράδες (Μάρτιος 2024)

	0-4	5-14	15-19	20-24	25-29	30-44	45-54	55-64	65 +
Δήμος Σκιάθου	3,57%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	10,71%	17,86%	28,57%	39,29%
Δήμος Σκοπέλου	6,25%	12,50%	2,68%	0,89%	3,57%	21,43%	14,29%	31,25%	7,14%
Δήμος Αλοννήσου	8,82%	11,76%	2,94%	2,94%	8,82%	20,59%	8,82%	29,41%	5,88%
Περιφέρεια Θεσσαλίας	4,18%	10,31%	5,31%	5,49%	5,18%	20,86%	18,39%	20,32%	9,96%

Πηγή: Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Παρατηρούμε ότι στο Δήμο Σκιάθου το ποσοστό των παιδιών και εφήβων (κάτω των 19) σε ακραία φτώχεια είναι πολύ μικρότερο σε σχέση με τους άλλους δύο Δήμους των Β. Σποράδων (3,57% έναντι 21,43% στη Σκόπελο και 23,53% στην Αλόνησο), ενώ αντίθετα είναι πολύ υψηλό το ποσοστό των ατόμων άνω των 65 ετών σε ακραία φτώχεια (39,29% έναντι 7,14% στη Σκόπελο και 5,88% στην Αλόνησο).

Τα μονογονεϊκά νοικοκυριά στο σύνολο των Β. Σποράδων είναι 7 αποτελούμενα από 18 ωφελούμενα μέλη: 1 στη Σκιάθο (2 μέλη), 2 στη Σκόπελο (7 μέλη) και 4 στην Αλόνησο (9 μέλη).

Όσον αφορά τις υπόλοιπες ομάδες-στόχους (ωφελούμενα μέλη ΑΜΕΑ, ωφελούμενα μέλη από χώρες εκτός Ε.Ε. και άστεγοι) ανά νησί, αυτά φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 13: Ωφελούμενες ομάδες-στόχοι στις Β. Σποράδες (Μάρτιος 2024)

	Ωφελούμενα μέλη ΑΜΕΑ	Ωφελούμενα μέλη από χώρες εκτός Ε.Ε.	Ωφελούμενα μέλη ΡΟΜΑ	Ωφελούμενα μέλη Άστεγοι
Δήμος Σκιάθου	2	1	-	4
Δήμος Σκοπέλου	4	13	-	4
Δήμος Αλοννήσου	-	-	-	2

Πηγή: Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Στους πίνακες που ακολουθούν αποτυπώνονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες από τις Κοινωνικές Δομές της Περιφέρειας ανά ομάδα στόχο:

Πίνακας 14: Κωδικοποίηση των Παρεχόμενων Κατηγοριών Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης για τα Άτομα με Αναπηρίες

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Α.1 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ								
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ								
	ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ				ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ:		
	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΟΛΗΨΗ ΥΓΕΙΑΣ	ΣΤΕΓΑΣΗ-ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ - ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΕΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΜΕΑ			X			X			
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ – ΣΤΕΓΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΣΥΔ)	X	X	X	X		X			X
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ-ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΕΦΡΟΠΑΘΩΝ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ		X							

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Φάση 2η, Τελική Έκδοση, Σεπτέμβριος 2015.

Πίνακας 15: Κωδικοποίηση των Παρεχόμενων Κατηγοριών Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης για Φτωχούς Συνταξιούχους με Χαμηλό Οικογενειακό Εισόδημα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Γ.5 ΦΤΩΧΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ								
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ								
	ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ				ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ:		
	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΟΛΗΨΗ ΥΓΕΙΑΣ	ΣΤΕΓΑΣΗ-ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ - ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ		X							
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ Ν. ΠΗΛΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Γ.5 ΦΤΩΧΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ								
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ								
	ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ				ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ:		
	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΟΛΗΨΗ ΥΓΕΙΑΣ	ΣΤΕΓΑΣΗ-ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ - ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΛΕΣΧΗ ΦΙΛΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	X								
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ ΒΟΛΟΥ			X						
ΙΔΡΥΜΑ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟΝ ΒΟΛΟΥ	X	X	X						
ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ									
Ι.Ν. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΣΩΤΗΡΟΣ				X					
Ι.Ν. ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ				X					
Ι.Ν ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ				X					
Ι.Ν ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ				X					
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ				X					

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Φάση 2^η, Τελική Έκδοση, Σεπτέμβριος 2015.

Πίνακας 16: Κωδικοποίηση των Παρεχόμενων Κατηγοριών Υπηρεσιών Κοινωνικής Υποστήριξης για Ηλικιωμένους (Άνω των 65 Ετών) χωρίς ασφάλιση Υγείας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Γ.6 ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ (ΆΝΩ ΤΩΝ 65 ΕΤΩΝ) ΧΩΡΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΥΓΕΙΑΣ								
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ								
	ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ				ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ:		
	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΟΛΗΨΗ ΥΓΕΙΑΣ	ΣΤΕΓΑΣΗ-ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ - ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ		X							
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ Ν. ΠΗΛΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ		X							
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΛΕΣΧΗ ΦΙΛΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ		X							

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Φάση 2η, Τελική Έκδοση, Σεπτέμβριος 2015.

Οικονομικά Χαρακτηριστικά

Παραγωγικές Δραστηριότητες στην περιοχή της Θεσσαλίας

- **Πρωτογενής Τομέας**

Το νέο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Θεσσαλίας αναδεικνύει την αναγκαιότητα κατηγοριοποίησης της γεωργικής γης ως προς την παραγωγικότητά της, προωθεί τον περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης, προωθεί τις χρήσεις και δραστηριότητες σχετικές και συμβατές με τη γεωργία, καθώς και την ανάπτυξη βιομηχανικών - βιοτεχνικών εγκαταστάσεων επεξεργασίας - τυποποίησης προϊόντων, που έχουν σχέση με την τοπική παραγωγή, ακόμη και σε γεωργική γη Α' προτεραιότητας. Σε περιοχές γεωργικής γης Α' προτεραιότητας, επιβάλλεται η αύξηση του ορίου αρτιότητας για τυχόν άλλες εκτός γεωργικής δραστηριότητας χρήσεις σε 10 έως 20 στρέμματα και η κατάργηση των παρεκκλίσεων δόμησης. Όπως υπογραμμίζεται ο Θεσσαλικός κάμπος, είναι και πρέπει να παραμείνει, μία από τις σημαντικότερες γεωργικές περιοχές της χώρας, στις οποίες υπάρχουν οι προϋποθέσεις άσκησης «αποτελεσματικής γεωργίας».

Επίσης, αναδεικνύεται η υλοποίηση των έργων που θα καλύψουν τις ανάγκες της Περιφέρειας και θα συμβάλλουν στην αναβάθμιση των υδατικών πόρων, σύμφωνα με τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής, π.χ. μικρής κλίμακας, άμεσης απόδοσης έργα, όπως μικρά και μεσαία φράγματα, λιμνοδεξαμενές και λουπά έργα, με στόχο τη συγκράτηση των επιφανειακών νερών και τον εμπλουτισμό των υπόγειων υδάτων. Παράλληλα στο νέο Πλαίσιο δίνεται έμφαση στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, καθώς και στην προστασία και προώθηση των επωνύμων τοπικών προϊόντων ποιότητας, που θα ωφελήσει πολλαπλά και την εθνική αλλά και την τοπική οικονομία ιδιαίτερα στην προσπάθεια ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού στις ορεινές και προβληματικές περιοχές της Περιφέρειας. Σημαντική θα είναι η στήριξη ομάδων παραγωγών για την οργάνωση εμπορικών δικτύων και την προώθηση της τοπικής παραγωγής στις διεθνείς αγορές και η υποστήριξη σύνδεσης μεταποίησης και υπηρεσιών και της αγροτικής παραγωγής με τα ερευνητικά κέντρα.

- **Βιομηχανία**

Σχετικά με τη βιομηχανική δραστηριότητα το Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Θεσσαλίας προβλέπει τα ακόλουθα:

- η εξυγίανση της υπάρχουσας κατάστασης, με οργάνωση των άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων,
- η πλήρης αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και επαναχρησιμοποίηση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων
- η αποτροπή της διάσπαρτης χωροθέτησης των μονάδων και η συγκέντρωση των δραστηριοτήτων μεταποίησης σε οργανωμένους υποδοχείς
- η δημιουργία νέων οργανωμένων υποδοχέων, λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες συγκεντρώσεις
- η χωροθέτηση οργανωμένου υποδοχέα, στην παράκτια ζώνη του Αλμυρού, σε συνδυασμό με τις προτάσεις δημιουργίας εμπορευματικού λιμανιού και σύνδεσής της με το σιδηροδρομικό δίκτυο

- η χωροθέτηση μονάδων χαμηλής - μέσης όχλησης, που έχουν σχέση με την τοπική αγροτική παραγωγή σε αντιστοιχία με τις αγροτικές δραστηριότητες.
- Καθορισμός της Λάρισας και του Βόλου ως πόλοι ανάπτυξης του τομέα της βιομηχανίας, ο οποίος παράλληλα χαρακτηρίζεται και ως πόλος επέκτασης
- Καθορισμός της ευρύτερης περιοχής του διπόλου, ως περιοχή εντατικοποίησης και ταυτόχρονα στήριξης της βιομηχανίας

- **Εμπόριο**

Στον άξονα ανάπτυξης Λάρισας - Βόλου προτείνεται η χωροθέτηση «Εμπορευματικού Κέντρου Θεσσαλίας» το οποίο εκτιμάται ότι θα φέρει σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη του εμπορικού τομέα και ως αρχικός χώρος επιλογής χωροθέτησης του προβλέπεται η ευρύτερη περιοχή του Βελεστίνου. Για την ολοκλήρωση του σχεδιασμού, απαιτείται επίσης ο προγραμματισμός εμπορευματικών κόμβων για την εξυπηρέτηση των αναγκών της Καρδίτσας και των Τρικάλων, σε συνδυασμό με την ανάγκη ίδρυσης Δημοπρατηρίου Αγροτικών Προϊόντων.

- **Τουρισμός**

Στις συγκεκριμένες ευρύτερες τουριστικές ζώνες, αλλά και γενικότερα στο σύνολο της τουριστικής δραστηριότητας, προωθείται η χωρική οργάνωση, ο εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας. Σε αυτή την κατεύθυνση, και για εξομαλυνθεί η έντονη πίεση για τουριστική ανάπτυξη, το ΠΧΠ Θεσσαλίας προβλέπει ενέργειες και Στρατηγικές που σχετίζονται με τα εξής:

- Καθορισμός χρήσεων γης.
- Περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης.
- Δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων και σύνθετων και ολοκληρωμένων τουριστικών υποδομών.

- Αξιοποίηση των εκάστοτε τοπικών πόρων για την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμού, περιηγητικού, πεζοπορικού, πολιτιστικού τουρισμού κ.λπ.) και θεματικού τουρισμού (συνεδριακού, θρησκευτικού, μαθητικού, τρίτης ηλικίας, ΑΜΕΑ κ.λπ.).
- Αξιοποίηση και επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων και συνόλων και παροχή κινήτρων για μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες.
- Ανάδειξη της κοιλάδας των Τεμπών, της περιοχής του Ολύμπου και του όρους Όθρυς.
- Ανάπτυξη δικτύων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και η αξιοποίηση των ιαματικών πηγών της Περιφέρειας.
- Βελτίωση των υποδομών υποδοχής κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι του Βόλου, πύκνωση του δικτύου τουριστικών λιμένων.
- Δημιουργία καταδυτικού Πάρκου Σποράδων - Παγασητικού⁷.

Το ΑΕΠ της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύει το 5,2% του ΑΕΠ της Ελλάδας με βάση στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 2020 (σε τρέχουσες τιμές), με το εν λόγω ποσοστό να κυμαίνεται διαχρονικά περί το 5%. Αναλυτικότερα, το 2,3% του ΑΕΠ της Ελλάδας προέρχεται από τον νομό Λάρισας, το 1,4% από τον νομό Μαγνησίας, το 0,8% από τον νομό Τρικάλων και το 0,7% από τον νομό Καρδίτσας.

Σε όρους Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ), στην Θεσσαλία παράγεται το 14,1% του συνολικού προϊόντος του κλάδου «γεωργία, δασοκομία και αλιεία» και το 7% του κλάδου «Δημόσια διοίκηση και άμυνα, εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική μέριμνα» (στοιχεία 2020). Ο διευρυμένος κλάδος που περιλαμβάνει το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, τη μεταφορά και αποθήκευση, τα καταλύματα και την εστίαση, καθώς και ο κλάδος «Δημόσια διοίκηση και άμυνα, εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική μέριμνα» αποτελούν συνολικά περίπου το 47% της ΑΠΑ της Θεσσαλίας.

Από το σύνολο των απασχολούμενων στη χώρα, το 6,4% εργάζεται στην Θεσσαλία, με το 30,2% εξ αυτών να απασχολούνται στον κλάδο εμπόριο-καταλύματα-εστίαση, το 24,5% στη δημόσια διοίκηση-άμυνα-υγεία-εκπαίδευση και το 20,1% στον αγροτικό τομέα.

Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 2021, η περιφέρεια της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύει το 15% της συνολικής καλλιεργούμενης γεωργικής γης, με το μεγαλύτερο μέρος του εν λόγω ποσοστού να κατανέμεται στον νομό Λάρισας (8%) και να έπονται οι νομοί Καρδίτσας (3%), Μαγνησίας (2%) και Τρικάλων (2%). Η συμβολή της Θεσσαλίας στην παραγωγή ορισμένων αγροτικών προϊόντων είναι ιδιαίτερα μεγάλη και αναφέρεται ενδεικτικά ότι από τη συγκεκριμένη περιφέρεια προέρχεται το 34% της συνολικής παραγωγής σκληρού σιταριού.

Αποτύπωση της περιοχής – συσχέτιση – σύνδεση, με την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας, της Χώρας και ευρύτερα, σε όρους Επιχειρηματικότητας

Η πλειονότητα των επιχειρήσεων στην χώρα μας είναι μικρομεσαίες και η συνεισφορά τους στην εθνική οικονομία είναι σημαντική. Συνολικά το 99,9% των επιχειρήσεων της χώρας το 2022 ήταν μικρομεσαίες (92,7% πολύ μικρές, 6,5% μικρές και 0,7% μεσαίες). Ο αριθμός τους ανερχόταν σε 694.346, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις ήταν μόλις 600. Οι ΜΜΕ της χώρας απασχολούν το 81,8% των εργαζομένων των

⁷ Πηγή: <https://government.gov.gr/egkritiike-to-periferiako-chorotaxiko-plesio-pchp-tis-thessalias/>

επιχειρήσεων και η προστιθέμενη αξία τους ανέρχεται στο 64,4% ή 33,6 δισ. ευρώ, όπως αποτυπώνεται σε μελέτη της ΕΕ το 2022. Οι εργαζόμενοι στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ξεπερνούν τα 2 εκατομμύρια.

Ωστόσο οι ΜΜΕ διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Κυμαίνονται από ελεύθερα επαγγέλματα και πολύ μικρές επιχειρήσεις στον τομέα των υπηρεσιών μέχρι μεσαίες βιομηχανικές επιχειρήσεις, και από παραδοσιακές βιοτεχνίες μέχρι νεοφυείς επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Κυρίαρχος τομέας δραστηριότητας των ΜΜΕ, στη Ελλάδα συμπεριλαμβανομένων και των ατομικών επιχειρήσεων, είναι το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, ενώ έπονται οι επαγγελματικές και τεχνικές υπηρεσίες, η παροχή καταλύματος, οι κατασκευές και η μεταφορά και αποθήκευση.

Το μερίδιο των πολύ μικρών επιχειρήσεων (με κάτω από 10 άτομα) στην απασχόληση είναι μεγαλύτερο στην Ελλάδα σε σχέση με την ΕΕ. Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα το 94,5% των επιχειρήσεων είναι πολύ μικρές και απασχολούν το 55,8% των εργαζομένων και παράγουν το 30,6% της προστιθέμενης αξίας. Η μεγαλύτερη παρουσία των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα συνδέεται και με το μεγάλο αριθμό των αυτοαπασχολούμενων οι οποίοι αποτελούν περίπου το 30% των απασχολούμενων.

Ωστόσο η Ελλάδα δεν αξιοποιεί το δυναμισμό της για την προσέλκυση επενδύσεων και εγκατάσταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2023) το 69,1% των ΜΜΕ στην Ελλάδα δραστηριοποιείται σε κλάδους υπηρεσιών χαμηλής έντασης γνώσης και σε κλάδους της μεταποίησης χαμηλής τεχνολογίας, απασχολεί το 76,6% των εργαζομένων και παράγει το 66,3% της προστιθέμενης αξίας των ΜΜΕ. Συνεπώς, σε αντιδιαστολή με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, οι ελληνικές ΜΜΕ δραστηριοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό σε κλάδους των υπηρεσιών και της μεταποίησης με χαμηλό τεχνολογικό και γνωσιακό περιεχόμενο, γεγονός που επιδρά αρνητικά στην παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας και περιορίζει τις δυνατότητες παραγωγής και εξαγωγής προϊόντων και υπηρεσιών έντασης τεχνολογίας και γνώσης.

Συγκεκριμένα, μόνο η Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει το 35% των ΜΜΕ της χώρας, οι οποίες επιτυγχάνουν αντίστοιχα το 67% του κύκλου εργασιών σε εθνικό επίπεδο, ενώ παραμένει σημαντική εξαγωγική πύλη. Το 94% περίπου των ΜΜΕ απασχολεί έως 9 εργαζόμενους και πραγματοποιεί ετήσιους τζίρους έως 500 χιλ. €, ενώ βάσει ερευνών, διαπιστώνεται ότι περίπου το 80% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Αττικής έχει τη μορφή οικογενειακής επιχείρησης. Για τους ανωτέρω λόγους διατηρεί έναν δυναμισμό στην επιχειρηματικότητα.

Οι πυλώνες στρατηγικής για την επιχειρηματικότητα είναι συνοπτικά (α) τα clusters (β) τα start ups (γ) η αλλαγή της επιχειρησιακής διακυβέρνησης (δ) νέοι τύποι χρηματοδότησης σε περιφερειακό επίπεδο (ε) δομές επιχειρηματικότητας μακροχρόνιας στήριξης κ.ά.

Χαμηλός είναι ο βαθμός συνεργασίας των επιχειρήσεων, αφού μόνο 180 επιχειρήσεις συμμετέχουν σε clusters. Στον τουρισμό, η Αττική αποτελεί ήδη διεθνώς αναγνωρισμένο τουριστικό προορισμό, λόγω των ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων που διαθέτει. Το βασικό «brand name» είναι η Αθήνα και τα μνημεία της. Η εξέλιξη του τουρισμού στην Αττική ήταν αρνητική για την περίοδο 2008-2012 με αποτέλεσμα τη διακοπή της λειτουργίας μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, ιδιαίτερα στο κέντρο της Αθήνας, ενώ εμφανίζεται ανάκαμψη από το 2013. Όπως φαίνεται από όλα τα στοιχεία τουριστικής κίνησης, την περίοδο 2016-2019 υπήρξε σημαντική αύξηση του τουρισμού στην Αθήνα, μεγαλύτερη σε σχέση το σύνολο της Ελλάδας. Βέβαια η πανδημία είχε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό, όπως σε όλους τους τομείς της οικονομίας παγκοσμίως, και παρά την ανάκαμψη που παρατηρήθηκε το 2021, η τουριστική δραστηριότητα του 2021 είναι σημαντικά χαμηλότερη απ' ότι την

περίοδο 2016 –2019. Από το 2022 όμως και έπειτα υπήρξε εντυπωσιακή ανάπτυξη στον τουρισμό της Αθήνας, προκαλώντας το ενδιαφέρον εγχώριων και διεθνών επενδυτών για τη δημιουργία νέων ξενοδοχειακών μονάδων.

Υψηλή δυναμική παρουσιάζει ο κλάδος της κρουαζιέρας με συνεχή αύξηση των αφίξεων, κυρίως διερχόμενων επιβατών, ενώ υπάρχουν δυνατότητες για την αναβάθμιση του Πειραιά ως Home port. Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ανεπτυγμένος, ενώ εμπλουτίζεται σταδιακά από αναβαθμισμένες υποδομές μαρινών. Καταγράφονται ισχυρές διασυνδέσεις του κλάδου με την επισκευή-συντήρηση σκαφών, αλλά και προβλήματα οργανωμένων ζωνών εναπόθεσης σκαφών.

Η βασική αναπτυξιακή ανάγκη εστιάζεται στη δημιουργία νέων και βιώσιμων θέσεων απασχόλησης για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερα υψηλών ποσοστών ανεργίας, μέσω της ενίσχυσης του ιδιωτικού τομέα για την ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών. Η αναστροφή των φαινομένων συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης προϋποθέτει την ενίσχυση των ΜΜΕ του δευτερογενή και τριτογενή τομέα, σε τομείς και κλάδους που συνάδουν με την παραγωγική ανασυγκρότηση και με την στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

Στην Ελλάδα το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών που εντάσσεται το 2020 σε αρχικά στάδια επιχειρηματικής δραστηριότητας ενισχύεται στο 8,6% (περίπου 562 χιλιάδες άτομα) από 8,2% (536 χιλιάδες άτομα) το 2019. Πρόκειται για την υψηλότερη επίδοση της τελευταίας πενταετίας, αν και υστερεί σε σχέση με το μέσο όρο των χωρών υψηλού εισοδήματος (Ομάδα Γ) που διατηρήθηκε υψηλά και το 2020 (12,1% από 12,3% το 2019), παρά την πανδημική κρίση. Το εύρημα αυτό σε πρώτη ανάγνωση μπορεί να αξιολογηθεί θετικά καθώς φαίνεται να μην επηρεάστηκε από την πανδημία. Ωστόσο, βάσει της ετήσιας έκθεσης για την Επιχειρηματικότητα 2021-2022 του IOBE, στην Ελλάδα το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών που εντάσσεται το 2021 σε αρχικά στάδια επιχειρηματικής δραστηριότητας υποχωρεί στο 5,5% (περίπου 359 χιλιάδες άτομα) από 8,6% το 2020. Πρόκειται για μία από τις χαμηλότερες επιδόσεις από το 2003, χαμηλότερη βεβαίως από τον μέσο όρο των χωρών υψηλού εισοδήματος που κινείται στο 11,2% παρά την πανδημική κρίση. Ουσιαστικά είναι η χρονιά όπου τελικά στην Ελλάδα ενσωματώνονται οι επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης στην επιχειρηματικότητα. Γενικά, πάντως, σε όλες τις χώρες οι δείκτες επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων αλλά και καθιερωμένης επιχειρηματικότητας περιορίστηκαν την τριετία 2019-2021, αν και το γεγονός συνδέεται και με την ύπαρξη πολιτικών στήριξης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις εν μέσω πανδημικής κρίσης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα δεν επλήγη από την πανδημική κρίση, αλλά μόνο οι προθέσεις εκδήλωσης νέα επιχειρηματικότητας.

Το ποσοστό του πληθυσμού που διέκοψε ή ανέστειλε την επιχειρηματική του δραστηριότητα το 2021 ανέρχεται στο 1,6% (περίπου 100 χιλιάδες άτομα), επίδοση χαμηλότερη από το αντίστοιχο ποσοστό το 2020 (2,2%), αλλά ταυτόχρονα αρκετά χαμηλότερη από τον μέσο όρο των χωρών υψηλού εισοδήματος (3,4%). Είναι μία από τις καλύτερες επιδόσεις διαχρονικά, και σίγουρα θα πρέπει να αποδοθεί και στην αναγκαιότητα διατήρησης σε λειτουργία μιας επιχείρησης εν καιρώ πανδημίας για να είναι επιλέξιμη για τις διάφορες μορφές στήριξης. Συνεπώς, φαίνεται ότι τα μέτρα υποστήριξης της ρευστότητας των επιχειρήσεων στο πρώτο έτος της πανδημίας είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα και συνέβαλαν στην αποφυγή μαζικής διακοπής λειτουργίας των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα, παρά τη μείωση στην επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων, το μικρό ποσοστό διακοπής της επιχειρηματικής δραστηριότητας, υποδηλώνει τελικά μια καθαρή εισροή νέας επιχειρηματικότητας στη χώρα.

Ηλικιακά, το 2021 περιορίζεται ελαφρά η συμμετοχή των πιο νέων στην επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Επιπλέον, το ποσοστό της γυναικείας επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων υποχώρησε σε 4,6% από 6,7% το 2020, ενώ στους άνδρες υποχώρησε στο 6,5% από 10,6% το 2020. Σε κλαδικό επίπεδο το 2021 σημειώνεται αύξηση στο ποσοστό των εγχειρημάτων που δημιουργούνται στον πρωτογενή τομέα στο 12,4%, επίδοση υψηλότερη από τον μέσο όρο χωρών μεσαίου και υψηλού εισοδήματος.

Η επιχειρηματικότητα στη Περιφέρεια Θεσσαλίας συνεχίζει να εμφανίζει τις εγγενείς αδυναμίες που εμφανίζονται στο σύνολο της χώρας και οι οποίες σχετίζονται με το φαινόμενο της «επιχειρηματικότητας ανάγκης» και όχι της «επιχειρηματικότητας της ευκαιρίας». Ο κορμός της επιχειρηματικής βάσης στη Περιφέρεια Θεσσαλίας αποτελείται από οικογενειακού τύπου μικρομεσαίες και πολύ μικρές επιχειρήσεις προσανατολισμένες στη τοπική αγορά και κατανάλωση, με πολύ χαμηλό βαθμό εξωστρέφειας, πολύ χαμηλό βαθμό καινοτόμων δραστηριοτήτων και σχεδόν μηδενικές ιδιωτικές δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη. Αυτά τα χαρακτηριστικά του βασικού κορμού των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας συμβάλλουν στη περιορισμένη έως ανύπαρκτη συνεργασία τους με τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα ερευνητικά κέντρα της Περιφέρειας, στην έλλειψη επιχειρηματικής δραστηριότητας στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών έντασης γνώσης και τεχνολογίας, στην έλλειψη κλαδικών συσπειρώσεων και συστάδων (clusters), καθώς και στη μεγαλύτερη εξάρτησή τους από τον πρωτογενή τομέα. Η έλλειψη αποτελεσματικής υποστήριξης των υφιστάμενων επιχειρήσεων από κατάλληλες δομές, έχουν δυσχεράνει την πορεία / εξέλιξη του ευρέως επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας προς μια δυναμική και εξωστρεφή κατεύθυνση. Το ίδιο συμβαίνει όσον αφορά και την παντελή έλλειψη δομών υποστήριξης της νέας επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης, γεγονός που οδηγεί σε εσωτερική μετανάστευση ικανών και καταρτισμένων νέων προς την Αττική ή την Κεντρική Μακεδονία.

Την περίοδο αυτή δε, με την εμφάνιση, τη διάρκεια και την ένταση της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της οικονομικής ύφεσης, η επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια έχει αποδυναμωθεί και πλέον, σε πολύ μεγάλο βαθμό, η επιχειρηματική δραστηριότητα στοχεύει στην επιβίωση, αναστέλλοντας την επέκταση και ανάπτυξη.

Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον υπάρχουν ορισμένες φωτεινές εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα:

- Μετά το 2009 ιδρύθηκαν δύο εταιρείες τεχνολογίας (spinoffs) από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, μία από το ΤΕΙ Θεσσαλίας και μία από το ΙΕΤΕΘ, όλες με σκοπό την εμπορική εκμετάλλευση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Ακόμη μία, προερχόμενη επίσης από το ΠΘ, έχει έδρα την Αττική. Κατά τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης προέκυψε ότι υπάρχει ακόμα ζήτηση για ενίσχυση τέτοιων εγχειρημάτων.
- Υπάρχουν λίγες περιπτώσεις συνεργατικών σχημάτων (ΘΕΣγάλα, Αγροκτήματα Βόλου, ΕΒΟΛ, κ.ά.) και αρκετά παραδείγματα κάθετης ολοκλήρωσης, υπό τη μορφή συμβολοιακής γεωργίας, κυρίως στον τομέα της βιομηχανικής τομάτας και των αχλαδιών.
- Μια προσπάθεια clustering που ξεκίνησε με πρωτοβουλία του Τμήματος Σχεδιασμού Ξύλου και Επίπλου το 2009 δε φαίνεται να κατάφερε να ορθοποδήσει, για πολλούς και διάφορους λόγους.

Είναι γεγονός ότι ο παραγωγικός και επιχειρηματικός ιστός της Περιφέρειας κυριαρχείται από πολύ μικρές και μικρές εκμεταλλεύσεις και επιχειρήσεις, με παρουσία ορισμένων μεσαίου και μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεων, σε συγκεκριμένους κλάδους, καθώς και γεωργικές εκμεταλλεύσεις στη φυτική

και ζωική παραγωγή, οι οποίες, αν και οικογενειακού χαρακτήρα, τουλάχιστον μέχρι πριν την εκδήλωση και διάχυση της οικονομικής κρίσης και ύφεσης και της χρηματοπιστωτικής δυσπραγίας, παρουσίαζαν δυναμική με εκσυγχρονισμένη λειτουργία και ορισμένες από αυτές με εξωστρεφή παραγωγική δραστηριότητα. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των επιχειρήσεων, έχουν χαμηλό βαθμό και ρυθμό ενσωμάτωσης καινοτομιών και αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας και πολύ χαμηλό βαθμό χρήσης ΤΠΕ.

Τα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά του παραγωγικού και επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας Θεσσαλίας, προσδιορίζουν τις επί μέρους ανάγκες, οι οποίες αναφέρονται στα εξής:

- Μεγαλύτερη διείσδυση των τεχνολογιών ΤΠΕ στο δημόσιο τομέα για τη διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών του δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις.
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των θεσσαλικών επιχειρήσεων για την ισχυροποίησή τους στις αγορές, αξιοποιώντας γνώσεις, εμπειρία και συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας.
- Αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, μέσω της ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών και της νέας γνώσης, καθώς και της εφαρμογής της καινοτομίας.
- Αύξηση της παραγωγικότητας και αποδοτικότητας του πρωτογενή τομέα, με τον εκσυγχρονισμό και διαφοροποίηση των εκμεταλλεύσεων και τη χρήση καινοτομιών στην παραγωγική και εμπορική διαδικασία.
- Μεγαλύτερη διείσδυση των τεχνολογιών ΤΠΕ στον ιδιωτικό τομέα και ειδικότερα στις ΜΜΕ της περιοχής και την δημιουργία περιφερειακών – τοπικών δικτύσεων.
- Εκσυγχρονισμός της παραγωγής και διάθεσης μεταποιητικών προϊόντων, καθώς και λειτουργική και παραγωγική διασύνδεση των επιχειρήσεων, για δημιουργία θετικών εξωτερικών οικονομιών και οικονομιών κλίμακας.
- Αναβάθμιση και διεύρυνση των παρεχόμενων τουριστικών και συναφών υπηρεσιών με την αξιοποίηση του συνόλου των φυσικών και ανθρωπογενών τουριστικών πόρων της Περιφέρειας και τη διασύνδεση / αξιοποίηση των προϊόντων του πρωτογενή και μεταποιητικού τομέα στις τουριστικές υπηρεσίες /δραστηριότητες.
- Προσανατολισμός των επιχειρήσεων σε αγορές του εξωτερικού, προσαρμόζοντας ανάλογα τα προϊόντα τους και τις οργανωτικές λειτουργικές τους διαδικασίες.
- Αύξηση και βελτιστοποίηση της διατιθέμενης ψηφιακής πληροφορίας τοπικού ενδιαφέροντος.
- Δημιουργία / ίδρυση και στήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Κρίνεται απαραίτητη η διαμόρφωση καινοτομικού περιβάλλοντος, που θα ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια και θα επιδρά καταλυτικά στη διαμόρφωση μιας σύγχρονης επιχειρηματικής νοοτροπίας.
- Ενδυνάμωση / εκπαίδευση και διεύρυνση του αντικειμένου παρέμβασης υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων.
- Δημιουργία συνθηκών εύκολης, άμεσης και μικρού κόστους πρόσβασης στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

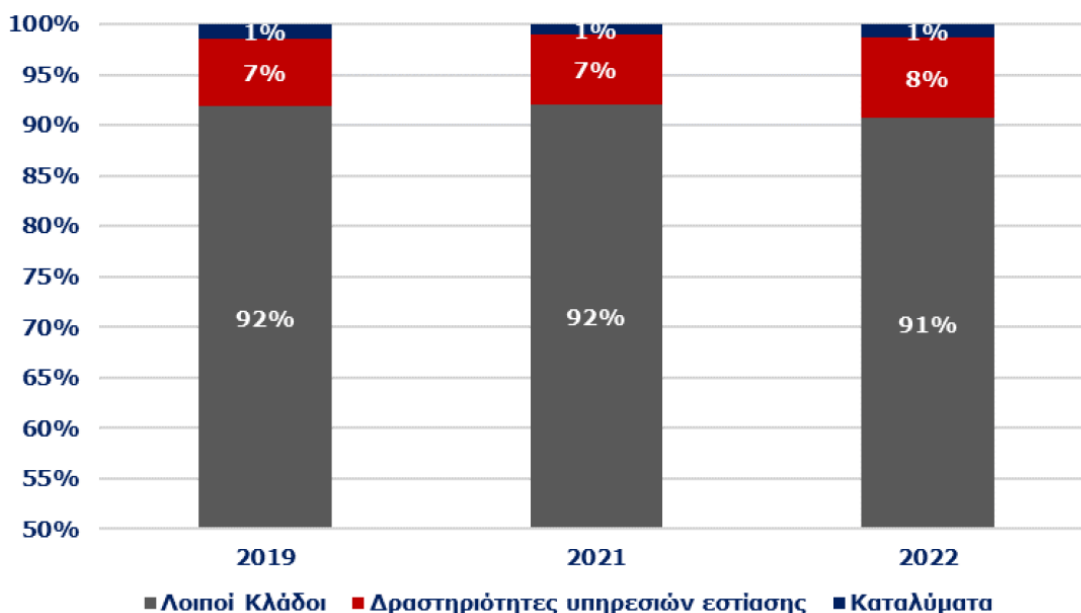

Ο αριθμός των απασχολούμενων την περίοδο 2019-2022 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας κατέγραψε αύξηση κατά +6%. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας αντιπροσωπεύει το 7% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας το 2022, ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών είναι 52%.

Σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, η Περιφέρεια Θεσσαλίας εμφανίζει το 2022 το 4ο υψηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού, μαζί με τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας οι απασχολούμενοι το 2022 υπολογίζονται σε 269.582 και οι άνεργοι σε 52 χιλ., ενώ τα άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού υπολογίζονται σε 289.300 με το ποσοστό ανεργίας να ανέρχεται σε 16%. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας καταγράφει το 9% των ανέργων της χώρας, σημειώνοντας ωστόσο την περίοδο 2019-2022 μείωση την ανεργίας κατά -9%.

Από το σύνολο των απασχολούμενων της Περιφέρειας το 2022, βάσει των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., οι απασχολούμενοι στον κλάδο της παροχής καταλύματος ήταν το 1% και οι απασχολούμενοι στην εστίαση το 8%. Ωστόσο, σε σχέση με το 2019 οι απασχολούμενοι στον κλάδο της παροχής καταλύματος αυξήθηκαν κατά +3% (να σημειωθεί ότι το 2021 είχαν σημειώσει μείωση κατά -26%, προφανώς λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας στον κλάδο του τουρισμού). Από την άλλη, οι απασχολούμενοι στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης μεταξύ των ετών 2019 και 2022 σημείωσαν αύξηση κατά +28%, ενώ στους λοιπούς κλάδους η αύξηση των απασχολουμένων ήταν κατά 5%.

Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά κατηγορία απασχόλησης, 2019-2022

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία: INSETE Intelligence, 2023.

Οι άνδρες απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Θεσσαλίας την περίοδο 2019-2022, σημείωσαν αύξηση κατά +6% ενώ οι γυναίκες κατά +8%. Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι κατά το διάστημα 2019-2022 κατέγραψαν αύξηση στους λοιπούς κλάδους κατά +6% και στην εστίαση κατά +15%, ενώ

σημείωσαν μείωση στα καταλύματα κατά -39%. Από την άλλη, η εικόνα στις γυναίκες για το 2022 σε σχέση με το 2019 είναι θετική: λοιποί κλάδοι +4%, εστίαση +50% και καταλύματα +78%.

Όσον αφορά στις ηλικίες των εργαζομένων, κατά το διάστημα 2019-2022 παρατηρείται αύξηση των απασχολούμενων νεαρών ηλικιών 15-24 ετών κατά +21%, των ηλικιών 45-54 κατά +12% και των εργαζομένων άνω των 55 ετών κατά +21%. Αντίθετα, στις ηλικιακές ομάδες 25-34 και 35-44 ετών σημειώνεται μείωση των απασχολούμενων κατά -9% και -1% αντίστοιχα.

Σε ότι αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στην εστίαση για την Περιφέρεια Θεσσαλίας, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 25-34 ετών (από 36% το 2019 σε 19% το 2022). Αναφορικά με τα καταλύματα, τα υψηλότερα μερίδια καταγράφονται στις ηλικίες 55+ ετών (από 13% το 2019 σε 29% το 2022).

Όσον αφορά στα νησιά των Β. Σποράδων, τα στατιστικά στοιχεία για την απασχόληση προσδιορίζουν μια αισθητή διαφοροποίηση των προτύπων απασχόλησης των νησιών από αυτές της Θεσσαλίας, άλλα και μια εσωτερική διαφοροποίηση η οποία συσχετίζεται άμεσα με τα επίπεδα τουριστικής ανάπτυξης και την ηλικιακή κατανομή των κατοίκων τους. Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα είναι ιδιαίτερα χαμηλή, έναντι του δευτερογενούς και κυρίως του τριτογενούς. Εξαιρέση αποτελεί η Αλόνησος, στην οποία ο τριτογενής τομέας, παρά το γεγονός ότι προηγείται, υπολείπεται σε σχέση με τα άλλα νησιά. Η υψηλή απασχόληση στον δευτερογενή τομέα ερμηνεύεται από την συμμετοχή του κλάδου των κατασκευών, η οποία επικεντρώνεται κυρίως στην κατασκευή α' και β' κατοικίας, καθώς και τουριστικών μονάδων. Πρέπει ωστόσο να τονιστεί, ότι σε πολλές περιπτώσεις στις τουριστικές περιοχές της Ελλάδας, η παροχή υπηρεσιών αποτελεί μια περιστασιακή –συμπληρωματική δραστηριότητα, η οποία είτε ως δευτερεύουσα δεν καταγράφεται στις έρευνες δυναμικού, είτε παραμένει αδήλωτη.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το διάστημα Ιανουαρίου – Νοεμβρίου 2023 στην ΠΕ Β. Σποράδων εκδόθηκαν συνολικά 25 νέες οικοδομικές άδειες που αντιστοιχούν στο 4,6% των οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν στο σύνολο της Περιφέρειας και αντιστοιχούν σε 6.237 τ.μ. Η οικοδομική δραστηριότητα έχει πέσει σημαντικά σε σχέση με την προηγούμενη εικοσαετία. Το 2001 μόνο στο νησί της Αλοννήσου δηλώθηκαν υπό κατασκευή 61 κτήρια, τα οποία αντιστοιχούσαν σε 25,15 υπό ανέγερση κτίρια ανά 1.000 κατοίκους, ενώ για το προαναφερόμενο διάστημα ο δείκτης νέα κτίρια ανά 1.000 κατοίκους για τις Β. Σποράδες διαμορφώνεται σε 1,86. Ωστόσο παραμένει υψηλός σε σχέση με τον δείκτη της Περιφέρειας που είναι 0,78 νέα κτίρια ανά 1.000 κατοίκους και δείχνει την σχετική ζήτηση για νέα κατοικία και τουριστικές χρήσεις στα νησιά των Β. Σποράδων.

Οι Β. Σποράδες συγκεντρώνουν το 3,41% της έκτασης των αγροτοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της Περιφέρειας και αντιστοιχούν στο 0,85% των εκτάσεων της. Από αυτές το 90,76% είναι αμιγώς γεωργικές, το 0,63% αμιγώς κτηνοτροφικές και το υπόλοιπο 8,61% είναι μεικτές. Αυτό δείχνει πως ο γεωργικός κλάδος είναι ο επικρατέστερος στην περιοχή, ενώ η κτηνοτροφία είναι περιορισμένη. Από το σύνολο της καλλιεργούμενης γεωργικής γης το 97,88% αποτελεί δενδρώδεις καλλιέργειες, το 0,48% αμπελώνες, ενώ τα κηπευτικά και οι αροτραίες καλλιέργειες αποτελούν μόλις 0,10% έκαστο.

Στην Αλόνησο, μεγαλύτερη αναλογία του ενεργού πληθυσμού, από τα υπόλοιπα νησιά απασχολείται με δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα. Κύριες δραστηριότητες αποτελούν (ΤΑΠ Αλοννήσου, 2003) η αλιεία και η κτηνοτροφία, δεδομένου ότι η υποτυπώδης γεωργία ασκείται ως δευτερεύουσα απασχόληση για αυτοκατανάλωση. Στον δευτερογενή τομέα, δεν εντοπίζονται μεταποιητικές μονάδες

πέραν ενός ελαιοτριβείου και ορισμένων εργαστηρίων που καλύπτουν βασικές ανάγκες της τοπικής οικονομίας. Σημαντική δραστηριότητα αποτελούν οι κατασκευές καθώς συνολικά στον κλάδο βάσει του Επιμελητηρίου Μαγνησίας καταγράφονται 30 επιχειρήσεις. Ωστόσο το 2023 εκδόθηκαν μόλις 6 οικοδομικές άδειες, 2 για νέες οικοδομές, 1 νομιμοποίηση και 3 αναθεωρήσεις. Γενικά η οικοδομική δραστηριότητα ήταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να αντιστοιχούν μόλις 0,64 νέα κτίρια ανά 1.000 κατοίκους.

Στην Σκιάθο, οι δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών απασχολούν πάνω από το 60,0% των εργαζομένων. Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα είναι ελάχιστη και επικεντρώνεται κυρίως στην γεωργία (κυρίως ελαιοπαραγωγή) και την αλιεία. Η κατασκευαστική δραστηριότητα είναι πιο έντονη σε σχέση με τα υπόλοιπα νησιά των Σποράδων (το 2023 αντιστοιχούσαν 3,1 νέα κτίρια ανά 1.000 κατοίκους, αρκετά πιο πάνω από την Περιφέρεια που ο δείκτης ήταν 0,78 νέα κτίρια ανά 1.000 κατοίκους). Πιο συγκεκριμένα, ο Δήμος Σκιάθου εξέδωσε τις 18 από τις 25 οικοδομικές άδειες που εκδόθηκαν συνολικά στην ΠΕ Σποράδων. Η απασχόληση στον δευτερογενή τομέα σχετίζεται (ΤΑΠ Αλοννήσου, 2003) με την ύπαρξη μικρών εργαστηρίων κατασκευής αγαθών που σχετίζονται με τον τουρισμό (επιπλοποιεία, πρώτη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, επισκευή οχημάτων – πώληση καυσίμων).

Η Σκόπελος διαθέτει την πιο «ισορροπημένη» οικονομική διάρθρωση. Στο νησί βρίσκεται περίπου το 52% των συνολικών καλλιεργήσιμων εκτάσεων των Β. Σποράδων και το 40% του ζωικού κεφαλαίου (ΤΑΠ Αλοννήσου 2003). Στην γεωργία κυριαρχούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες (ελιά και δαμάσκηνο). Βάσει της υπάρχουσας δυναμικής και της καλλιεργητικής παράδοσης στο νησί, διαφαίνονται σημαντικές δυνατότητες για την ανάπτυξη παραδοσιακών προϊόντων ποιότητας. Η παρουσία του δευτερογενή τομέα είναι αρκετά υψηλή. Η κατασκευή είναι λίγο πιο υψηλή από τον περιφερειακό μέσο όρο (1,1 υπό κατασκευή κτήρια ανά 1.000 κατοίκους). Στον κλάδο των κατασκευών δραστηριοποιούνται συνολικά 70 επιχειρήσεις, ενώ εντοπίζεται ένας σημαντικός αριθμός μικρών μεταποιητικών μονάδων στους κλάδους της επεξεργασίας της πρωτογενούς παραγωγής (συνολικά 48 επιχειρήσεις στον κλάδο της μεταποίησης τροφίμων και ποτών, ξυλείας, κεραμικών, κλπ.). Σημαντικό στοιχείο της Σκοπέλου αποτελεί ο υψηλός ρυθμός απασχόλησης που ανέρχεται στο 80,3% της εργασιακής πληθυσμιακής κλάσης μεταξύ 15 - 64 ετών. Το ποσοστό αυτό σε συνδυασμό με την ύπαρξη ενός μεγάλου ποσοστού πληθυσμού άνω των 65 ετών, μπορεί να ερμηνευτεί διττά. Αφενός προσδιορίζει ότι πιθανότητα ο εργασιακός μέσος όρος ηλικίας είναι αρκετά υψηλός, αφετέρου σκιαγραφεί ένα «παραδοσιακό» σύστημα οικογενειακής δομής που ενθαρρύνει την απασχόληση των γυναικών.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς οικονομικούς κλάδους με άμεση επιρροή σε όλες τις εκφάνσεις της οικονομικής δραστηριότητας των νησιών των Β. Σποράδων, καθώς ως κλάδος έντασης εργασίας συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στις επενδύσεις, στην άμεση δημιουργία τοπικού προϊόντος αλλά και στην έμμεση (π.χ. κατανάλωση τοπικών προϊόντων και μιας σειράς υπηρεσιών). Ο τουρισμός κυριαρχεί στην οικονομική ζωή και επηρεάζει το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας των νησιών καθώς αποτελεί και τη σημαντικότερη πηγή εσόδων των κατοίκων.

Τομείς Επιχειρηματικότητας στις Σποράδες

Από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), σχετικά με τους τομείς της επιχειρηματικότητας,⁸ είναι εμφανής η επιβεβαίωση των εκτιμήσεων για τον κυρίως τουριστικό χαρακτήρα της οικονομίας των νησιών, σε συνάρτηση προς τις συνοδευτικές ή ακόμη και τις υποστηρικτικές οικονομικές δραστηριότητες.

Κατά την απογραφή του 2021 εμφανίζονται να λειτουργούν 2.609 επιχειρήσεις, με 7.290 απασχολούμενους, έχοντας κύκλο εργασιών 201.742 χιλ. ευρώ. Αποτελούν το 2,32% του συνόλου των επιχειρήσεων της Περιφέρειας και απασχολούν το 3,26% των απασχολούμενων της Περιφέρειας. Από το σύνολο των επιχειρήσεων της ΠΕ Σποράδων, το 7,4% αποτελεί επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα, το 12,8% δραστηριοποιείται στον δευτερογενή τομέα και το 79,8% είναι επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα. Τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών σημειώνει το χονδρικό και λιανικό εμπόριο και οι επισκευές και αποτελεί το 40,7% του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων της ΠΕ Σποράδων. Ακολουθούν οι δραστηριότητες παροχής καταλύματος και οι υπηρεσίες εστίασης, με ποσοστό 37,3% επί του κύκλου εργασιών της ΠΕ Β. Σποράδων. Από αυτό το ποσοστό, το 41,3% αποτελεί ο κύκλος εργασιών των υπηρεσιών εστίασης και 58,7% οι υπηρεσίες παροχής καταλύματος.

Το 2021 σημειώθηκε αύξηση της απασχόλησης σε σχέση με τα απογραφικά στοιχεία του 2011. Τη μερίδα του λέοντος σε αυτήν την συγκρότηση της επιχειρηματικότητας κρατούν οι αμιγώς τουριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εκείνες της εστίασης (1.068), μαζί με τις επιχειρήσεις του χονδρικού-λιανικού εμπορίου κ.τ.λ. (462). Οι ίδιες δραστηριότητες κρατούν και το μεγαλύτερο μερίδιο της απασχόλησης (4.209 άτομα οι πρώτες και 998 άτομα οι δεύτερες, ή το 55,7% και το 13,7% αντίστοιχα του συνόλου των απασχολούμενων στις Β. Σποράδες).

Η φυσιολογική ανάλυση της πρωτεύουσας δραστηριότητας των νησιών, δηλαδή των αμιγώς τουρισμού, είναι σε αυτό το σημείο αδρομερής και καταγραφική, καθώς τα στοιχεία που αφορούν στα λεπτομερή χαρακτηριστικά και τις επιδόσεις της συγκεκριμένης κατηγορίας θα εξεταστούν παρακάτω στην παρούσα μελέτη. Αρκεί εδώ να επισημάνουμε, πως η μέση επιχείρηση (όπως και εκείνες της εστίασης) είναι πολύ μικρή. Πιο συγκεκριμένα, από το σύνολο των επιχειρήσεων των Β. Σποράδων, βάσει των στοιχείων του Εμπορικού Επιμελητηρίου Μαγνησίας, το 55,2% είναι ατομικές. Το μέσο μέγεθος αυτών των επιχειρήσεων από την άποψη της απασχόλησης είναι 2,79 απασχολούμενοι. Αυτό το γεγονός πρέπει να κινήσει την προσοχή μας, καθώς το μέσο μέγεθος, αφορά σε όλα τα καθεστώτα απασχόλησης (εργοδότες, μισθωτούς, αυτοαπασχολούμενους και συμβοηθούντα μέλη της οικογένειας). Η συνέπεια αυτής της αποτίμησης είναι η αυτόματη αναγνώριση της οικονομικά ευαίσθητης θέσης αυτών των επιχειρήσεων.

Ανάλογα χαρακτηριστικά με τις τουριστικές επιχειρήσεις, σε σχέση με το μέσο μέγεθος εμφανίζουν και όσες εντάσσονται στην κατηγορία του χονδρικού-λιανικού εμπορίου (κ.τ.λ.). Σε αυτήν περίπτωση, μάλιστα, τα μεγέθη είναι ακόμη μικρότερα, καθώς βάσει της ΕΛ.ΣΤΑΤ. η μέση επιχείρηση απασχολεί

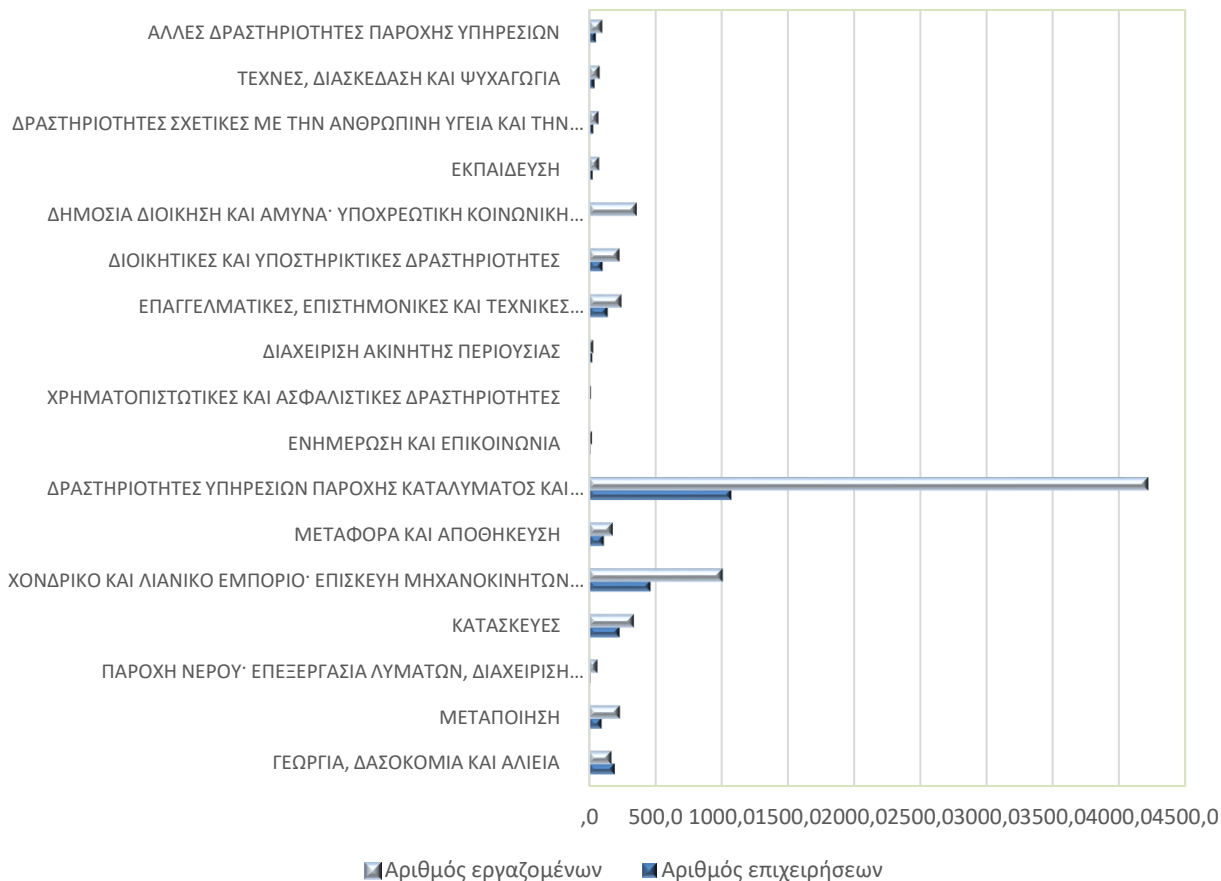
⁸ Η παρούσα ανάλυση, περί της επιχειρηματικότητας στην Περιφερειακή Ενότητα των Σποράδων, λαμβάνει υπόψη και συνυπολογίζει τις εκτιμήσεις του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), για την εκτίμηση της εξέλιξής της, στην πολύ μικρή χρονική διάρκεια. Αυτή η διερεύνηση δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις λεπτοφυείς διαφορές της κατάστασης της Περιφερειακής Ενότητας των Σποράδων. Πβ., Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Γραφείο Αναπληρώτριας Υπουργού)-[ΕΙΕΑΔ], *Διάγνωση Αναγκών της Αγοράς Εργασίας. Επιχειρηματικότητα και Απασχόληση. Πιλοτική Εφαρμογή στην Περιφέρεια Θεσσαλίας*, όπ.π., σσ. 2-23, 28-29· [ΕΙΕΑΔ], «Ετήσια Έκθεση 2018», *Μηχανισμός Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας*, Αθήνα, 2018 (Σεπτέμβριος), σσ. 9-13, 24-51, 150-167.

2,16 άτομα (σε όλα τα καθεστώτα εργασίας). Υποδεικνύεται και για αυτές τις επιχειρήσεις, ότι, πολύ συχνά, είναι μονάδες αυτοαπασχολουμένων, με μικρή (ή άδηλη) συμμετοχή μισθωτών υπαλλήλων.

Θα παρακάμψουμε τις περιπτώσεις των δραστηριοτήτων, που προφανώς αφορούν σε οργανώσεις του δημοσίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης (είναι οι μοναδικές περιπτώσεις αξιόλογου μεγέθους από την άποψη της απασχόλησης). Από τις επιχειρήσεις που εξυπηρετούν διαφορετικές δραστηριότητες σταχυολογούμε, ως σημαντικές (από την άποψη του μεγέθους) κατηγορίες, τις ακόλουθες: τις δραστηριότητες παροχής καταλύματος και εστίασης με μέσο όρο 3,94 εργαζόμενους ανά επιχείρηση, τη μεταποίηση με 2,38 εργαζόμενους, το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με 2,16 εργαζόμενους. Ακολουθούν με 1,80 εργαζόμενους άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, οι τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία με 1,71 εργαζόμενους και οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες με 1,67 άτομα. Στον τομέα της μεταφοράς και αποθήκευσης απασχολούνται κατά μέσο όρο 1,51 άτομα ανά επιχείρηση και στις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες 1,50. Ακολουθούν η ενημέρωση και επικοινωνία με 1,44 και οι κατασκευές με 1,43, ενώ τελευταίες είναι οι δραστηριότητες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας με 0,84 άτομα ανά επιχείρηση. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι στην πλειοψηφία τους οι επιχειρήσεις αγγίζουν σχεδόν το επίπεδο της ατομικής επιχείρησης χωρίς υπαλλήλους. Κάθε σχεδιασμός έχει την οφειλή να συνυπολογίσει αυτήν τη γενική συνθήκη. Το διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνει τον αριθμό των επιχειρήσεων και των εργαζόμενων σε αυτές στις Β. Σποράδες.

Διάγραμμα 16: Αριθμός επιχειρήσεων και εργαζομένων στις Β. Σποράδες ανά κλάδο δραστηριότητας

Αριθμός επιχειρήσεων και εργαζομένων στις Β. Σποράδες ανά κλάδο δραστηριότητας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2021.

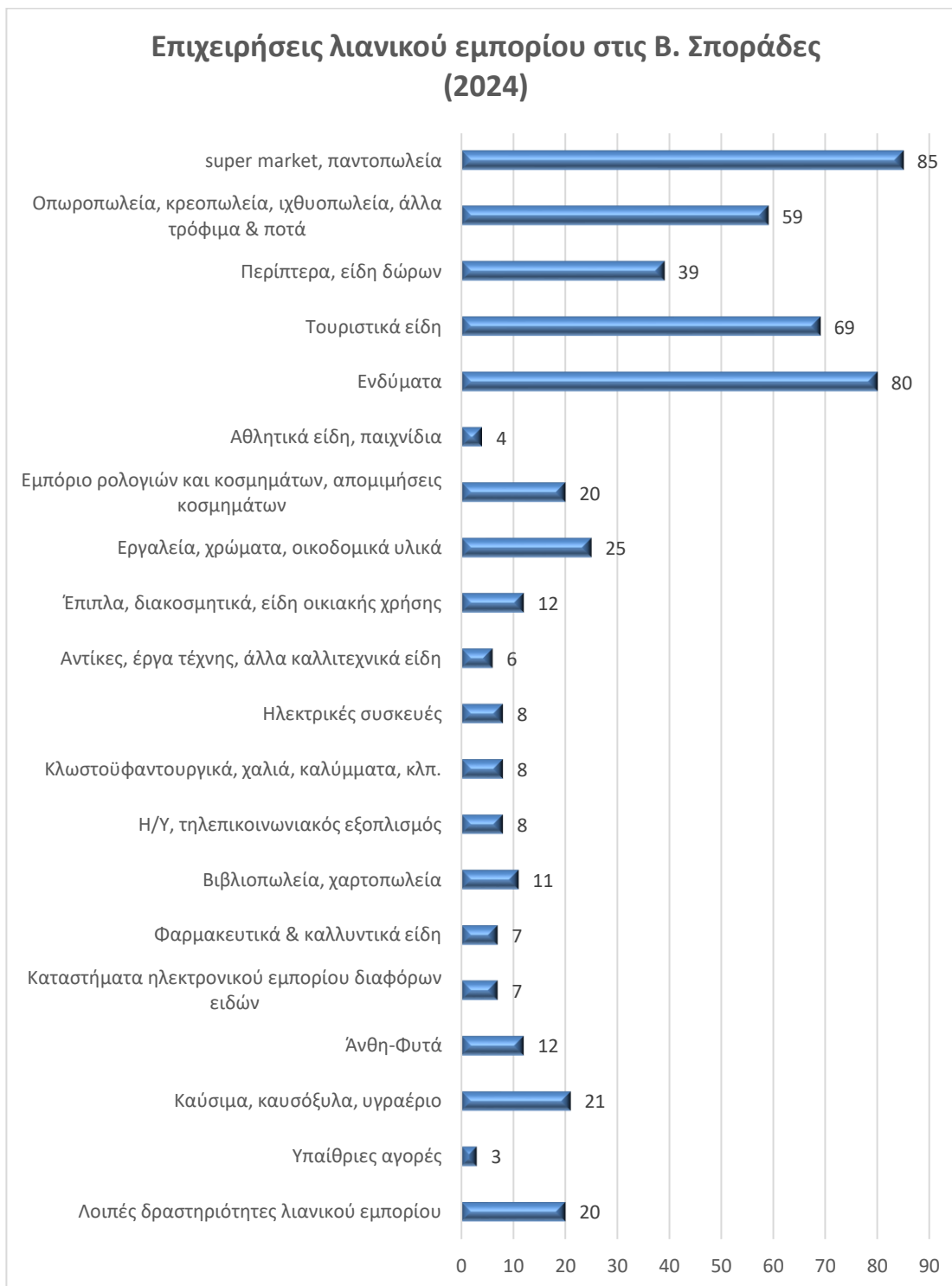
Βάσει των σημερινών δεδομένων του Επιμελητηρίου Μαγνησίας (Μάρτιος 2024) η εικόνα των επιχειρήσεων στα νησιά των Β. Σποράδων είναι πλέον διαφορετική⁹. Αυτή τη χρονική στιγμή στα νησιά φαίνονται συνολικά 3.117 ενεργές επιχειρήσεις (1.734 στη Σκιάθο, 912 στη Σκόπελο και 471 στην Αλόνησσο), δηλαδή αυξήθηκαν κατά +19,5% σε σχέση με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2021. Από αυτές, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εκείνες της εστίασης είναι 1.498 δηλαδή το 48% του συνόλου των επιχειρήσεων (831 στη Σκιάθο, 426 στη Σκόπελο και 241 στην Αλόνησσο) και οι επιχειρήσεις χονδρικού-λιανικού εμπορίου (χωρίς τη συντήρηση και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων) είναι 610 δηλαδή το 19,6% του συνόλου των επιχειρήσεων (337 στη Σκιάθο, 175 στη Σκόπελο και 98 στην Αλόνησσο), με το λιανικό εμπόριο να αποτελεί το 82,6% αυτών των επιχειρήσεων.

Η πραγματικότητα της οικονομικής συγκρότησης προτρέπει, εκτός των αμιγώς τουριστικών επιχειρήσεων, να εστιάσουμε πιο ειδικά στο λιανικό εμπόριο των νησιών. Τα δεδομένα του

⁹ Στις επιχειρήσεις του Επιμελητηρίου Μαγνησίας δεν περιλαμβάνονται αυτές του πρωτογενή τομέα, σύνολο 32 επιχειρήσεις.

Επιμελητηρίου Μαγνησίας μας δίνουν μια μικρή απόκλιση για τα δεδομένα αυτής της δραστηριότητας, σε σχέση με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., τα οποία προτάσσονται στο προηγούμενο Διάγραμμα και ήδη σχολιάστηκαν. Συνολικά στα νησιά φαίνεται να λειτουργούν, το 2024, 504 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου. Η εξειδίκευση επί αυτών των δεδομένων (αφορούν σε τετραψήφια ανάλυση) παρατίθεται στο ακόλουθο διάγραμμα.

Διάγραμμα 17: Επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου στις Β. Σποράδες (2024)

Πηγή: Επιμελητήριο Μαγνησίας, 2024.

Όπως φαίνεται από το διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων καταλαμβάνουν οι επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών (85 super markets και παντοπωλεία και 59 οπωροπωλεία, κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία, κλπ.). Αθροιστικά αποτελούν το 28,6% των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου. Αξιοσημείωτο ποσοστό καταλαμβάνουν τα καταστήματα έτοιμων ενδυμάτων (80

καταστήματα, 15,6% των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου). Τα καταστήματα τουριστικών ειδών αποτελούν το 13,7% των επιχειρήσεων, κάτι που είναι αναμενόμενο καθώς αποτελεί δραστηριότητα με ιδιαίτερη διάδοση σε τουριστικές περιοχές. Σημαντικό ποσοστό αποτελούν τα περίπτερα και τα καταστήματα με είδη δώρων (7,7%), αλλά και τα κοσμηματοπωλεία (4%). Στο ίδιο ποσοστό (4%) βρίσκονται και οι επιχειρήσεις πώλησης καυσίμων για οχήματα, καυσόξυλων, υγραερίου, κλπ.). Ο κλάδος των επιχειρήσεων με οικοδομικά υλικά, εργαλεία και χρώματα αποτελεί το 5% των επιχειρήσεων (συνολικά 25 επιχειρήσεις). Οι επιχειρήσεις με είδη σπιτιού (έπιπλα, διακοσμητικά, είδη οικιακής χρήσης) είναι συνολικά 12 (2,4%), οι επιχειρήσεις που εμπορεύονται άνθη-φυτά το ίδιο, τα βιβλιοπωλεία-χαρτοπωλεία 11 (2,2%). Όλες οι υπόλοιπες επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου είναι κάτω των 10 σε κάθε κλάδο στο σύνολο των νησιών και υπάρχει κ ένα ποσοστό 4% λοιπών επιχειρήσεων (συνολικά 20 επιχειρήσεις) που δεν μπορούν να ταξινομηθούν στις παραπάνω κατηγορίες.

Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η χωροθέτηση των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου στα τρία νησιά. Στη Σκιάθο συγκεντρώνονται 264 εμπορικές επιχειρήσεις (ή το 52,4% του συνόλου των επιχειρήσεων του λιανικού εμπορίου των Β. Σποράδων). Στη Σκόπελο είναι συγκεντρωμένες οι 153 (30,4% του συνόλου των Β. Σποράδων) επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου. Στην Αλόνησο εντοπίζονται 87 (17,3% του συνόλου των Β. Σποράδων) επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου. Έχει σημασία ότι η πλειοψηφία των σχετικών επιχειρήσεων λειτουργεί στην Χώρα του κάθε νησιού. Βάσει μελέτης του INEMY της ΕΣΕΕ (2014) το 77,9% των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου της Σκιάθου, το 63,4% αυτών των επιχειρήσεων της Σκοπέλου και το 70,3% αυτών των επιχειρήσεων της Αλοννήσου εντοπίζονταν στις έδρες των νησιών.

Η μονοσήμαντη εξάρτηση της ευημερίας των νησιών από τον τουρισμό, παρά τα οφέλη που επιφέρει, συνεπάγεται και κινδύνους, όπως είναι αυτός της πιθανής ύφεσης του κλάδου λόγω διαφόρων αιτιών (π.χ. οικονομική κρίση στις χώρες προορισμού, φυσικές καταστροφές, πολιτικές κρίσεις, ανασφάλεια στις διεθνείς μετακινήσεις). Μια κρίση στον κλάδο μπορεί να προκαλέσει ισχυρά πλήγματα στην τουριστική δραστηριότητα, στην απασχόληση και στην ευημερία των κατοίκων των νησιώτικων περιοχών. Για το λόγο αυτό η αναπτυξιακή παρέμβαση θα πρέπει να εστιάζει παράλληλα και στην ενίσχυση της πολυδραστηριότητας, εκτός του τουριστικού κυκλώματος.

Τα νησιά των Βορείων Σποράδων, όπως και όλα τα μικρά και μεσαία νησιά, εμφανίζουν εγγενείς αδυναμίες στην ανάπτυξη έντονων και εκτατικών μεταποιητικών και αγροτικών δραστηριοτήτων. Αυτό όμως δεν αποκλείει απολύτως την προώθηση εναλλακτικών δραστηριοτήτων, κυρίως συμπληρωματικών στον τουρισμό, με την πιθανότητα να διαδραματίσουν ευρύτερο ρόλο. Από την ανάλυση του παραγωγικού συστήματος διαπιστώθηκε πως υπάρχουν περιθώρια για την προώθηση παραδοσιακών και σύγχρονων δραστηριοτήτων όπως:

- Ενίσχυση και προώθηση παραδοσιακών γεωργικών προϊόντων Β. Σποράδων.
- Διαχείριση ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα) και βελτίωση της εμπορίας του.
- Διαχείριση αλιευτικών πόρων και υποστήριξη αλιευτικής οικονομίας.
- Κίνητρα για την εγκατάσταση νέων επαγγελματιών και την ίδρυση νέων μικρών επιχειρήσεων σε τομείς παροχής υπηρεσιών (π.χ. υγεία, εκπαίδευση, έρευνα, εμπόριο, πληροφορική, μεταφορές, πολιτισμός, ναυτιλία, συμβουλευτική, κ.ά.).
- Ενίσχυση ΜΜΕ και ΠΜΕ στην προώθηση βιοτεχνικών και χειροτεχνικών δραστηριοτήτων.

4.2. Πολιτιστικοί – Τουριστικοί Πόροι

Οι φυσικοί πόροι της Θεσσαλίας

Η Θεσσαλία βρίσκεται στην κεντρική-ανατολική θέση του ηπειρωτικού κορμού της Ελλάδας, με έκταση ίση με 10,6% της συνολικής επικράτειας. Διέρχεται από αυτήν ο βασικός αναπτυξιακός και μεταφορικός άξονας της χώρας ΠΑΘΕ (N-B) και η απόστασή της από τους δύο μεγάλους αναπτυξιακούς πόλους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης είναι 350-150 χλμ. και 3-1,5 ώρες αντίστοιχα (που επιτρέπουν αυθημερόν μετάβαση και επιστροφή). Σε σχετικά μικρή απόσταση από το βόρειο όριο της διέρχεται η Εγνατία οδός, που αποτελεί μείζονα άξονα ανάπτυξης Ανατολής-Δύσης. Συνεπώς, η Περιφέρεια βρίσκεται σε στρατηγική και εύκολα προσπελάσιμη γεωγραφική θέση. Η μορφολογία της, με εκτεταμένο πεδινό τμήμα που περιβάλλεται από ορεινούς όγκους και η προς τα ανατολικά επαφή με το Αιγαίο Πέλαγος, διευκολύνει την εσωτερική συνοχή και χωροταξική ολοκλήρωση της Περιφέρειας. Το οικιστικό της δίκτυο είναι, εξάλλου, συνεκτικό και με ισχυρές μεσαίες προς μεγάλες πόλεις, συνολικά 20 περίπου αστικών και τουριστικών οικιστικών κέντρων. Οι ορεινοί όγκοι, ο μεγάλος κάμπος, τα ποτάμια, οι τεχνητές λίμνες η θάλασσα και το νησιωτικό σύμπλεγμα συνθέτουν ένα περιβάλλον υψηλής αναπτυξιακής δυναμικής. Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα συνοψίζονται:

- Στη γεωγραφική θέση που εξασφαλίζει, για τους επισκέπτες και τους κατοίκους της, σύντομη και άνετη πρόσβαση σε οποιοδήποτε μέρος της χώρας.
- Στις κλιματολογικές - οικολογικές - περιβαλλοντικές συνθήκες, που επιτρέπουν την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων.
- Στη μεγάλη και γόνιμη πεδιάδα, που αποτελεί μια ισχυρή παραγωγική βάση.
- Στην αξιόλογη ποικιλία οικοσυστημάτων και στο περιβάλλον με ιδιαίτερα υψηλή αισθητική, πολιτιστική και ιστορική αξία και ιδιαίτερο φυσικό κάλλος.

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει ένα ποικίλο γεωγραφικό υπόβαθρο και σημαντικούς φυσικούς πόρους, ο συνδυασμός των οποίων επιτρέπει την ανάπτυξη πληθώρας δραστηριοτήτων που καλύπτουν και τους τρεις παραγωγικούς τομείς. Οι δραστηριότητες πρέπει να χωροθετηθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να μην δημιουργούνται συγκρούσεις χρήσεων γης, αλλά να λειτουργούν συμπληρωματικά, και ταυτόχρονα να διέπονται από ένα στρατηγικό πλαίσιο, με οριζόντια συνιστώσα την αειφορική διαχείριση του συνόλου των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος.

Η συστηματική και διαχρονική διαχείριση των υδάτινων πόρων της Περιφέρειας είναι πρωταρχικής σημασίας για την ανάπτυξη οποιασδήποτε άλλης παραγωγικής δραστηριότητας. Δεν είναι δυνατόν να υφίσταται διαχρονικά ένας δυναμικός πρωτογενής τομέας όταν το νερό, θεμελιώδες στοιχείο για την ανάπτυξή του, δεν είναι διαθέσιμο. Ο όρος «διαθέσιμο» δεν αφορά μόνο στην ποσότητα αλλά και στην ποιότητα. Η απαραίτητη ποσότητα νερού για ύδρευση και άρδευση μπορεί να εξασφαλιστεί μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης με συνιστώσες τεχνικές, πολιτικές και παραγωγικές. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας πρέπει να φροντίσει για την επάρκεια των υδατικών πόρων με δικά της μέσα και φυσικά, πρέπει να εξασφαλίζεται με οποιοδήποτε τρόπο η αυτάρκεια. Η ποιότητα του νερού μπορεί να διασφαλιστεί με ένα συνδυασμό πολιτικών, τεχνικών έργων και αυστηρών μέτρων προστασίας στα πλαίσια πάντα των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Ο Θεσσαλικός κάμπος, είναι και πρέπει να παραμείνει, μία από τις σημαντικότερες γεωργικές περιοχές της χώρας, στις οποίες υπάρχουν οι προϋποθέσεις άσκησης αποτελεσματικής γεωργίας. Η αειφόρος διαχείριση του φυσικού αυτού πόρου, αποτελεί πρώτη προτεραιότητα περιφερειακής αλλά και εθνικής

σημασίας. Παρότι οι απασχολούμενοι στον αγροτικό τομέα, έχουν μειωθεί σε σημαντικό ποσοστό, ο κάμπος πρέπει να διατηρήσει, στη μεγαλύτερη κατά το δυνατόν έκτασή του, τη γεωργική χρήση, όχι μόνο για την εξασφάλιση εισοδήματος, αλλά και για τη διασφάλιση των διατροφικών αναγκών του πληθυσμού της χώρας σε απρόβλεπτες και δύσκολες συγκυρίες. Γι' αυτό επιβάλλεται να ληφθεί μια σειρά από μέτρα που θα στοχεύουν στη στήριξη του γεωργικού τομέα σε πολλαπλά επίπεδα. Ο περιορισμός των αστικών χρήσεων γης σε εκτάσεις γεωργικής γης μέσω της θεσμοθέτησης ειδικών περιοχών και του περιορισμού της εκτός σχεδίου δόμησης, θα διασφαλίσει την εδαφική ακεραιότητα της γεωργικής γης. Η εφαρμογή αποτελεσματικών μεθόδων και έργων περιβαλλοντικής εξυγίανσης των πεδινών εδαφών, όπως τα προγράμματα απονιτρορύπανσης, θα διασφαλίσουν την ποιότητα του καλλιεργούμενου εδάφους. Η λήψη μέτρων περιορισμού της σπατάλης του νερού κατά την άρδευση των καλλιεργειών και η κάλυψή της με συλλογικά αρδευτικά δίκτυα θα εξορθολογήσει τη χρήση του αρδευόμενου νερού και θα συμβάλει στην εξοικονόμησή του. Επίσης, η στροφή της παραγωγής σε ποιοτικά προϊόντα θα προσδώσει συγκριτικό πλεονέκτημα στην αγορά και μέσω της προστασίας και προώθησης των επώνυμων τοπικών προϊόντων ποιότητας, θα διαφοροποιήσει το τελικό προϊόν από αυτά των ανταγωνιστών. Η σύγχρονη γεωργία μπορεί να παράγει προϊόντα που συγχρόνως να ανταποκρίνονται στη ζήτηση της αγοράς και να διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο υγιεινής, χρησιμοποιώντας μεθόδους παραγωγής φιλικές στο περιβάλλον.

Η διαφύλαξη και προστασία των φυσικών πόρων είναι καθοριστικής σημασίας τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας Θεσσαλίας, όσο και για την αειφόρο ανάπτυξη γενικότερα. Η Περιφέρεια διαθέτει ένα πολυποίκιλο γεωμορφολογικό υπόβαθρο, το οποίο επιτρέπει την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων. Ήδη τα νησιά των Σποράδων αποτελούν δημοφιλή προορισμό κατά τη θερινή περίοδο εδώ και πολλά χρόνια σε επισκέπτες του εξωτερικού, σε αντίθεση με τις ακτές του χερσαίου υποβάθρου οι οποίες κατακλύζονται από εγχώριους επισκέπτες. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και η αξιοποίηση ήπιων μορφών τουρισμού θα λειτουργήσει αναζωογονητικά για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Επιπλέον, θα λειτουργήσει συμπληρωματικά στο παραγόμενο εισόδημα στις περιοχές αυτές. Είναι λοιπόν προφανές, ότι για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον τομέα του τουρισμού, είναι απαραίτητη προϋπόθεση η διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα σε οποιαδήποτε επενδυτική και αναπτυξιακή δραστηριότητα, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των επιμέρους δραστηριοτήτων μεταξύ τους. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει τις υποδομές για να προσελκύσει επενδύσεις. Η όλη προσέγγιση όμως θα πρέπει να γίνει συστηματικά και λαμβάνοντας υπόψη και άλλες παραμέτρους πέραν αυτής της αύξησης του παραγόμενου εισοδήματος.

Οι φυσικοί πόροι των Β. Σποράδων

Οι φυσικοί πόροι των Β. Σποράδων αποτελούν την κύρια βάση στην οποία στηρίζεται το τουριστικό «προϊόν», καθώς πρόκειται για μια σπάνια σε φυσικό πλούτο περιοχή. Το υψηλό γεωγραφικό τους πλάτος σε συνδυασμό με την μικρή σχετική απόσταση από την ορεινή ηπειρωτική χώρα, διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερο περιβάλλον, το οποίο διαφοροποιεί τα οικοσυστήματα των Β. Σποράδων από τα συνήθη ξηρά χαρακτηριστικά του αιγαιοπελαγίτικου νησιωτικού χώρου.

Οι Β. Σποράδες αποτελούν την απόληξη μιας οροσειράς στην δυτική πλευρά του Αιγαίου Πελάγους που διέρχεται από Βορειοδυτικά προς τα Νοτιοανατολικά από το Βέρμιο, τα Πιέρια Όρη, τον Όλυμπο, τον Κίτσοβα (Όσσα) – Μαυροβούνι και καταλήγει στο Όρος Πήλιο. Το νησιωτικό σύμπλεγμα περιλαμβάνει

εννέα νησιά έκτασης μεγαλύτερης των 0,5 τ. χλμ. και έναν μεγαλύτερο αριθμό μικρότερων νησίδων και βραχονησίδων.

Πίνακας 17: Εκτάσεις νησιών Β. Σποράδων

Νησί	Έκταση σε Km ²	Νησί	Έκταση σε Km ²
Σκιάθος	49,9	Γιούρα	11
Σκόπελος	96,2	Σκάντζουρα	8
Αλόνησος	64,8	Πιπέρι	7
Κυρα Παναγιά	25	Ψαθούρα	0,7
Περιστέρα	16	Αδελφοί (2 νησιά)	1,4

Πηγή: ΕΣΥΕ

Κλιματολογικά δεδομένα

Και τα τρία νησιά διαθέτουν μετεωρολογικούς σταθμούς. Ωστόσο οι Μετεωρολογικοί Σταθμοί στην περιοχή μελέτης με πλήρη καταγραφή στοιχείων για σημαντική χρονική περίοδο είναι οι Μετεωρολογικοί Σταθμοί (Μ.Σ.) της Σκιάθου και της Σκοπέλου.

Το κλίμα της περιοχής μελέτης χαρακτηρίζεται ως εύκρατο μεσογειακό. Τους θερινούς μήνες χαρακτηρίζεται από μεγάλη ηλιοφάνεια, υψηλές θερμοκρασίες και αραιές βροχοπτώσεις, συνθήκες οι οποίες ευνοούν τη δημιουργία φαινομένων ξηρασίας. Τους χειμερινούς μήνες, επικρατούν σχετικά ήπιες θερμοκρασίες, με συχνή εμφάνιση βροχοπτώσεων. Ψυχρότεροι μήνες του έτους είναι ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος, ενώ θερμότεροι μήνες είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος.

Οι επικρατέστεροι άνεμοι στην περιοχή μελέτης είναι Βόρειοι – Βορειοανατολικοί. Ακολουθούν με διαφορά οι Βορειοδυτικοί, Νότιοι και Νοτιοδυτικοί, ενώ σπανιότεροι είναι οι Νοτιοανατολικοί και Νότιοι άνεμοι. Η συχνότερη ένταση των επικρατούντων ανέμων είναι 2 έως 4 Beaufort. Σπάνια εμφανίζονται άνεμοι μεγάλης έντασης (>7 Beaufort), ενώ υψηλό είναι και το ποσοστό της νηνεμίας (38,0%).

Γεωμορφολογία – Ανάγλυφο

Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων εκτείνεται βόρεια της Εύβοιας και ανατολικά της χερσονήσου του Πηλίου, στη βορειοδυτική πλευρά του Αιγαίου Πελάγους. Χωρίζεται από τις ακτές της Χαλκιδικής και το Θερμαϊκό κόλπο με την τάφρο του Β. Αιγαίου (υποθαλάσσια γεωλογική κατακρήμνιση με μέγιστο βάθος 150 μέτρα).

Όλα τα νησιά χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα μορφολογικών στοιχείων, τα οποία μεταβάλλονται έντονα. Το υψηλότερο σημείο της Σκιάθου είναι η κορυφή του ασβεστολιθικού λόφου Καμπιά (429 μ.). Ιδιαίτερο στοιχείο της μορφολογίας όλων των νησιών είναι η ύπαρξη σπηλαίων, κυρίως στις περιοχές όπου επικρατούν τα ασβεστολιθικά πετρώματα τα οποία διακρίνονται σε χερσαία, παραθαλάσσια και υποβρύχια. Αξιοσημείωτη είναι η ύπαρξη σκοπέλων και πολλών υφάλων, καθώς και άλλων βαθύτερων ανυψώσεων του βυθού, ενώ το βάθος του νερού της ευρύτερης περιοχής είναι σημαντικό.

Στα νησιά κυριαρχεί το ορεινό – λοφώδες ανάγλυφο και οι έντονες κλίσεις. Οι ακτές είναι ιδιαίτερα βραχώδεις στο βορεινό, εκτεθειμένο στους κυρίαρχους Β-ΒΑ ανέμους τμήμα και πιο ήπιες στα δυτικά και νότια τμήματα των νησιών, όπου σχηματίζονται οι κυριότερες παραλίες. Η μορφολογία των παραλιών διαφέρει σε κάθε νησί, με την Σκιάθο να υπερτερεί σε σχέση με τα άλλα νησιά των Β. Σποράδων, στην ύπαρξη αμμωδών παραλιών. Το μήκος των ακτών της Σκιάθου ανέρχεται σε 9.600 μ.,

της Σκοπέλου σε 9.450μ. και της Αλοννήσου σε 8.130μ., με φυσικές ομορφιές και γραφικές παραλίες που αποτελούν και το βασικότερο στοιχείο προσέλκυσης θερινού τουρισμού.

Υδατικοί Πόροι

Ο γεωγραφικός χώρος των Σποράδων δε φέρει υδρολογικό πλέγμα, παρά μόνο μερικούς χείμαρρους. Το υδρογραφικό δίκτυο είναι μικρού γενικά μήκους αλλά σημαντικής επιφανειακής απορροής σε περιόδους έντονων βροχοπτώσεων.

Ποιότητα Ατμόσφαιρας

Στην περιοχή μελέτης όπως και στην ευρύτερη περιοχή δεν υπάρχουν διαθέσιμες μετρήσεις για την εκτίμηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας. Ωστόσο, η απουσία βιομηχανικών και αστικών δραστηριοτήτων τόσο στην περιοχή μελέτης, όσο και στην ευρύτερη περιοχή, η πλούσια βλάστηση και το καθεστώς προστασίας που αποτρέπει την ανάπτυξη ρυπογόνων δραστηριοτήτων, συμβάλλουν στην καλή ποιότητα της ατμόσφαιρας στην περιοχή.

Χλωρίδα – Πανίδα

Η περιοχή των Β. Σποράδων διαθέτει ένα εξαιρετικό και ιδιαίτερα σημαντικό, από πλευράς ποικιλότητας και κατάστασης, φυσικό περιβάλλον. Η σπουδαιότητα του αναγνωρίζεται από το γεγονός ότι πάνω από το 50% των χερσαίων εκτάσεων των Β. Σποράδων, καθώς και το μεγαλύτερο μέρος του θαλάσσιου χώρου τους, αποτελούν προστατευόμενες περιοχές.

Τα χερσαία οικοσυστήματα των Β. Σποράδων διαμορφώνονται από καθαρά μεσογειακούς σχηματισμούς βλάστησης. Σε αυτά περιλαμβάνονται ενδημικά είδη θάμνων και αγριολούλουδων των Β. Σποράδων και του Αιγαίου. Ιδιαίτερα εκτεταμένα είναι τα δασικά οικοσυστήματα Χαλεπίου Πεύκης και τα δάση Πρίνου που καλύπτουν ευρύτερες περιοχές των νησιών. Σε όλα τα νησιά των Β. Σποράδων, ακόμα και στα μικρότερα σε μέγεθος, σχηματίζονται πλούσιοι δασικοί σχηματισμοί κωνοφόρων, οι οποίοι εκτείνονται ως το θαλάσσιο μέτωπο. Το στοιχείο αυτό διακρίνεται μόνο στα σαφώς μεγαλύτερα νησιά του ΝΑ Αιγαίου (Λέσβος, Ικαρία, Σάμος) και σε πολύ μικρότερη έκταση, αναλογικά με το μέγεθός τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η δασική βλάστηση καλύπτει το 68,8% της έκτασης των νησιών. Ενδιάμεσα στα δάση αυτά και τις λιγιστές καλλιεργούμενες εκτάσεις, διακρίνονται διαπλάσεις μακί και ψευδομακί. Τα δασικά οικοσυστήματα των Β. Σποράδων πέρα από την οικολογική, διαθέτουν και εξαιρετική αισθητική αξία, η οποία αποτελεί ιδιαίτερο τουριστικό πόρο. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα μικρότερα νησιά Σκάτζουρα και Κυρά Παναγιά συναντάται ο οικότοπος προτεραιότητας της Οδηγίας 43/92/ΕΟΚ με κωδικό 6220 Ψευδοστέπα, με αγρωστώδη και μονοετή φυτά από Thero-Brachypodietea.

Η πανίδα της περιοχής είναι πολύ πλούσια με καταγεγραμμένη μεγάλη ποικιλία από ασπόνδυλα είδη, πολλά εκ των οποίων είναι ενδημικά και σπάνια, ενώ στη περιοχή εντοπίζονται και πολλά προστατευόμενα είδη αμφίβιων και ερπετών. Τα χερσαία θηλάσθηκα των Β. Σποράδων περιλαμβάνουν κυρίως πληθυσμούς εξημερωμένων ή μικρών ειδών (σκαντζόχοιρος, πετροκούναβο, κ.ά.), ενώ στην Νήσο Γιούρα ζει το ενδημικό υποείδος αγριοκάτσικου *Capraeagagrusssp Dorcas*.

Στα πλούσια χερσαία ενδιαιτήματα της περιοχής αναπτύσσονται και σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Οι Σποράδες, όπως και όλη η περιοχή του Αιγαίου, βρίσκονται στους κύριους μεταναστευτικούς δρόμους των πτηνών μεταξύ Βορειοανατολικής Ευρώπης και Αφρικής. Παράλληλα, οι βραχώδεις και απόκρημνες πλαγιές αποτελούν εξαιρετικούς τόπους φωλεασμού για αρπακτικά όπως ο Σπιζαετός και ο Μαυροπετρίτης ή υδρόβια πουλιά όπως ο Αιγαιόγλαρος, ο Αρτέμης, ο Μύχος και ο Θαλασσοκόρακας.

Σε ολόκληρη τη θαλάσσια έκταση γύρω από τα νησιά των Β. Σποράδων, υπάρχει πλούσια ιχθυοπανίδα, τόσο σε αριθμό ειδών, όσο και από βιολογική και οικολογική άποψη.

Η θαλάσσια πανίδα των Β. Σποράδων χαρακτηρίζεται και από την παρουσία της φώκιας *monachus monachus*, της οποίας η περιοχή αποτελεί τον κυριότερο τόπο αναπαραγωγής. Η μεσογειακή φώκια είναι ένα είδος εξαιρετικά απειλούμενο σε παγκόσμιο επίπεδο. Πρόκειται για ένα μεγαλόσωμο είδος φώκιας, η οποία σε αντίθεση με τα περισσότερα συγγενή της είδη, διαβιώνει μόνη. Η φώκια μοναχός, υπήρξε ιδιαίτερα κοινό είδος στο Αιγαίο από τα αρχαία χρόνια ως πρόσφατα. Αναφορές της υπάρχουν από τον Αριστοτέλη και άλλες αρχαίες πηγές υποδεικνύουν ότι η μεσογειακή φώκια υπήρξε ένα ιδιαίτερα εξαπλωμένο είδος στα νερά της Μεσογείου και τα παράλια της Αφρικής. Τον τελευταίο αιώνα ο πληθυσμός της έχει μειωθεί δραματικά, λόγω της ανεπάρκειας τροφής και της καταστροφής των ενδιαίτημάτων της, της θανάτωσής της ηθελημένα ή ακούσια και του περιορισμού των τόπων αναπαραγωγής της λόγω της δόμησης (πρόκειται για ένα είδος ιδιαίτερα ευαίσθητο στην ανθρώπινη παρουσία). Για την προστασία της, το μεγαλύτερο θαλάσσιο και χερσαίο μέρος των Β. Σποράδων έχει χαρακτηριστεί ως Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο και προστατεύεται.

Η θαλάσσια περιοχή γύρω από τα νησιά των Β. Σποράδων περιλαμβάνει εκτεταμένες περιοχές υποθαλάσσιων λιβαδιών Ποσειδωνίας, τα οποία αποτελούν οικότοπο προτεραιότητας της Οδηγίας 43/92/ΕΟΚ. Η σημασία των λιβαδιών αυτών είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ισορροπία του υδάτινου οικοσυστήματος. Συντηρούν σημαντικό αριθμό ψαριών, ευνοούν την καλύτερη οξυγόνωση των νερών και συμβάλουν στην συσσώρευση και διατήρηση της άμμου στις παράλιες ζώνες. Η ύπαρξη λιβαδιών Ποσειδωνίας αποτελεί επίσης ένα βιολογικό δείκτη ποιότητας υδάτων, καθώς είναι πολύ ευαίσθητα στην ρύπανση.

Προστατευόμενες Περιοχές

Περιοχές Δικτύου NATURA 2000

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας εμφανίζει πολλές περιοχές προστασίας με ιδιαίτερη οικολογική και αισθητική αξία, οι περισσότερες των οποίων βρίσκονται σε περιοχές που είναι ενταγμένες σε θεσμοθετημένο πλαίσιο προστασίας. Οι θεσμοθετημένες περιοχές προστατεύονται από την Ελληνική Νομοθεσία, καθώς παρουσιάζουν μεγάλο οικολογικό, αισθητικό αλλά και ιστορικό ενδιαφέρον. Στην υπό μελέτη περιοχή υπάρχουν δύο περιοχές που ανήκουν στο Δίκτυο προστασίας NATURA 2000 (**Πίνακας 20**).

Πίνακας 18: Περιοχές NATURA στην Π.Ε. Μαγνησίας

Περιφερειακή Ενότητα	Ονομασία	Κύρια χαρακτηριστικά
Μαγνησίας	Σκιάθος Κουκουναριές	Σπάνιο δάσος υψηλής αισθητικής αξίας
Μαγνησίας	Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου	Ποικιλία θαλάσσιων οικοσυστημάτων, βιότοπος φώκιας, ενδημική χλωρίδα, και μεγάλη ποικιλία πανίδας

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας - Α' Φάση, 2011.

Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Βορείων Σποράδων (ΕΘΠΑΒΣ) κηρύχθηκε με το ΠΔ 519/25-5-92 και αποτελεί υποσύνολο της περιοχής ΤΚΣ GR 14300004 (χωρίς ουσιαστικά το τμήμα της Σκοπέλου). Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο ανήκει επίσης στο Δίκτυο NATURA 2000 και αποτελεί Τόπο Κοινοτικής Σημασίας. Το ΕΘΠΑΒΣ είναι το πρώτο επίσημα θεσμοθετημένο θαλάσσιο πάρκο στη χώρα μας καθώς και το μεγαλύτερο στη Μεσόγειο, αφού καλύπτει 220.000 εκτάρια χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών. Η μοναδικότητα του αποδεικνύεται και από το πόρισμα της Επιτροπής Περιβάλλοντος του ΟΗΕ το 1998, που υποδεικνύει το πάρκο αυτό ως περιοχή – πρόγραμμα πιλότο (υποδειγματικό ως προς την εφαρμογή) για όλες τις χώρες που στα ύδατά τους φιλοξενούν φώκιες. Επιπλέον στην περιοχή του ΕΘΠΑΒΣ έχουν εφαρμογή τα μέτρα προστασίας που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις, όπως η Σύμβαση της Βαρκελώνης (1977), της Βέρνης (1979) και της Βόννης (1979).

Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου περιλαμβάνει χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές, όπου έχουν οριοθετηθεί δύο ζώνες προστασίας:

- η ζώνη Α, που αποτελείται από τον Πυρήνα - αυστηρό φυσικό καταφύγιο της πανίδας και της χλωρίδας, το καταφύγιο Επιστημονικής Έρευνας, το καταφύγιο Εποχιακής Απαγόρευσης και την υπόλοιπη έκταση, και
- η ζώνη Β, που αποτελείται από δύο ζώνες οικιστικών ρυθμίσεων.

Κύριο αντικείμενο λειτουργίας του θαλάσσιου πάρκου είναι η προστασία της άγριας ζωής και ειδικότερα της απειλούμενης με εξαφάνιση μεσογειακής φώκιας monachus – monachus, της οποίας αποτελεί παγκόσμια τον μεγαλύτερο τόπο αναπαραγωγής. Η μεσογειακή φώκια έχει ταξινομηθεί ως απειλούμενο είδος από την IUCN από το 1966. Από τότε, έχει την πιο υψηλή προτεραιότητα στις περισσότερες στρατηγικές συντήρησης και προστατεύεται από όλα τα διαθέσιμα εθνικά και διεθνή όργανα. Παρά την πρόωρη αναγνώριση, οι αριθμοί πληθυσμών της έχουν συνεχίσει να μειώνονται (μειωμένος σε περίπου 300-400 άτομα σύμφωνα με τα στοιχεία που ενημερώνονται από το 1998 στο UNEP RAC/*SPA, 1999a, από περίπου 1.000 άτομα στη δεκαετία του '70). Η θνησιμότητα της συνδέεται συνήθως με την αλιεία. Εντούτοις, σε πολλές περιπτώσεις η καταστροφή ή η αλλαγή βιοτόπων, η εξέλιξη του τουρισμού, η βιομηχανική δραστηριότητα και η ανθρώπινη αύξηση πληθυσμών είναι περαιτέρω απειλές. Στην ευρύτερη περιοχή του θαλάσσιου πάρκου έχουν καταγραφεί 24 καταφύγια αυτού του είδους.

Το τμήμα των Βόρειων Σποράδων που περιλαμβάνεται στην περιοχή, το οποίο καλύπτει το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο, αντιπροσωπεύει μοναδικά, στο μεσογειακό σύμπλεγμα, θαλάσσια και χερσαία ενδιαίτηματα. Ο θαλάσσιος χώρος του πάρκου έχει ιδιαίτερη σημασία σε ευρωπαϊκό και μεσογειακό επίπεδο για τη μετανάστευση δελφινιών (ζωνοδέλφινο, κοινό δελφίνι, σταχτοδέλφινο, ζιφίος), τα οποία αποτελούν προστατευόμενα είδη. Στις χερσαίες εκτάσεις του ΕΘΠΑΒΣ έχουν καταγραφεί βιότοποι θηλαστικών (αγριοκάτσικο, νυχτερίδες), πουλιών (αρπακτικά και παρυδάτια κατά τη μετανάστευση) και ερπετών (σαύρα). Ως προς τη χλωρίδα αναφέρονται ενδημικά είδη κυρίως στα Γιούρα και στην Κυρά – Παναγιά. Η οικολογική αξία της περιοχής είναι ιδιαίτερα μεγάλη και σύμφωνα με την ταξινόμηση των οικοτόπων της περιοχής, εντός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου, έχουν αναγνωριστεί 19 οικότοποι, από τους οποίους οι τρεις έχουν χαρακτηριστεί οικότοποι προτεραιότητας. Εκτός από το επιστημονικό και εκπαιδευτικό ενδιαφέρον τόσο της θαλάσσιας όσο και της χερσαίας περιοχής, ο χώρος παρουσιάζει επίσης μεγάλο αρχαιολογικό ενδιαφέρον με λείψανα που καλύπτουν την προϊστορική, την κλασική και την βυζαντινή εποχή (ναυάγια, παλαιά μοναστήρια και εκκλησίες).

Οι βασικοί στόχοι του ΕΘΠΑΒΣ είναι:

- η προστασία, η διατήρηση και διαχείριση της φύσης και του τοπίου, ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού φυσικού πόρου σε εκτεταμένες χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές των Βορείων Σποράδων,
- η προστασία ενός από τους πιο σημαντικούς στη Μεσόγειο βιότοπους της Μεσογειακής Φώκιας,
- η προστασία άλλων πιο σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας, που έχουν βρει καταφύγιο στα νησιά και
- η ανάπτυξη της περιοχής με γνώμονα την ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων.

Το πλαίσιο προστασίας επί της ουσίας ενεργοποιείται μετά το 2003, όταν προχώρησε το απαραίτητο για την προστασία νομοθετικό έργο οριοθέτησης της περιοχής, σύστασης του Φορέα Διαχείρισης και εκπόνησης των κανονισμών λειτουργίας.

Γενικά, τα νησιά δεν απειλούνται έντονα από ανθρώπινες δραστηριότητες. Το μεγαλύτερο μέρος του χώρου προστατεύεται και οι ανθρώπινες δραστηριότητες που εφαρμόζονταν κατά το παρελθόν σήμερα ελέγχονται (παράνομη αλιεία, μηχανότρατες και γρι-γρι, αλιεία με δολώματα, υλοτομία). Η φώκια μοναχός δεν απειλείται πλέον από ανθρώπινες διώξεις. Οι απειλές για τη βλάστηση περιλαμβάνουν την ανεξέλεγκτη βόσκηση και τις πυρκαγιές, κυρίως κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Το κυνήγι, στις μη αυστηρά προστατευόμενες περιοχές εξακολουθεί να αποτελεί απειλή για την ορνιθοπανίδα. Η ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη μπορεί να προκαλέσει διαταραχές στους πληθυσμούς της μεσογειακής φώκιας και αύξηση των οικοδομικών δραστηριοτήτων που θα μπορούσε να προκαλέσει μείωση ή καταστροφή των φυσικών οικοτόπων της Σκοπέλου και της Αλόνησσου. Η απότομη αύξηση του πληθυσμού κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού οδηγεί σε ρύπανση κοντά στα χωριά και τους λιμένες. Το λαθρεμπόριο αρχαιοτήτων αποτελεί συνεχή απειλή για τον πολιτιστικό πλούτο της περιοχής. Τέλος, οι στρατιωτικές ασκήσεις στην Ψαθούρα προκαλούν σημαντικές οχλήσεις στις φώκιες και τους υπόλοιπους οργανισμούς που ζούνε και αναπαράγονται στην περιοχή.

Εικόνα 1: Περιοχή Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Βορείων Σποράδων

Πηγή: http://www.alonissos.gr/images/map_sea_park1.gif.

Καθορισμένη επίσης περιοχή NATURA 2000 στην περιοχή μελέτης είναι και η περιοχή των Κουκουναριών και της ευρύτερης θαλάσσιας περιοχής, με κωδικό GR 1430003. Η συγκεκριμένη περιοχή βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Σκιάθου και περιλαμβάνει ένα μικτό δάσος εκτάσεως 14,5 εκτάρια, τη λίμνη Στροφυλιά, με επιφάνεια 9,5 εκτάρια προς βορρά, και μία θαλάσσια ζώνη που καλύπτει σε έκταση τη μισή περιοχή.

Η βλάστηση της περιοχής περιλαμβάνει φυτά όπως η χαλέπιος Πεύκη (*Pinushalerpensis*), οι Κουκουναριές (*Pinusripea*) και χαμηλή βλάστηση από σκληρόφυλλους θάμνους. Το πευκοδάσος έχει αναπτυχθεί μέσω μιας δευτερεύουσας διαδοχικής διαδικασίας που αντικατέστησε σταδιακά τη βλάστηση που κυριαρχείτο από βελανιδιές (*Quercusilex*). Η λίμνη Στροφυλιά επικοινωνεί με τη θάλασσα μέσα από ένα φυσικό, στενό και συχνά αποστραγγισμένο κανάλι που βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του δάσους. Η περιοχή βρίσκεται σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με τη θάλασσα και το έδαφός της είναι αμμώδες.

Το πλούσιο μεσαίο στρώμα βλάστησης των πλατύφυλλων αιθαλών, η συσσώρευση στρώματος ξεραμένων φύλλων και η έλλειψη φωτός, σε συνδυασμό με τις ανθρώπινες δραστηριότητες, υποβαθμίζουν την ποιότητα των υδάτων, δυσχεραίνοντας την ανάπτυξη των Κουκουναριών και καθιστούν τη φυσική του αναγέννηση σχεδόν αδύνατη. Εάν αυτή η κατάσταση συνεχιστεί θα έχει ως αποτέλεσμα την σταδιακή καταστροφή των Κουκουναριών λόγω της γήρανσης του πληθυσμού τους και την αντικατάστασή τους από τα αιθαλή πλατύφυλλα, κάτι που είναι ήδη προφανές σε μικρά

ανοίγματα όπου δεν υπάρχουν πεύκα. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα η Κουκουναριά εντοπίζεται σε σημαντικούς πληθυσμούς μόνο στη λίμνη Στροφυλία της Πελοποννήσου και στην λίμνη Καϊάφα, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας εμφανίζεται διάσπαρτη σε μικρούς πληθυσμούς (συμπεριλαμβανομένης και της Σκιάθου).

Ο χώρος έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου, θεωρείται πυρήνας του υδροτόπου και χαρακτηρίζεται ως «περιοχή πλήρους προστασίας της φύσης». Δεν επιτρέπονται οικοδομικές δραστηριότητες ή άλλες παρεμβάσεις εκτός από το ήδη υπάρχον γήπεδο γκολφ, τη διεξαγωγή ορισμένων επιστημονικών ερευνών και την ενδεχόμενη κατασκευή περιορισμένου αριθμού μικρών τουριστικών μονάδων, που θα σχεδιαστούν με περιβαλλοντικά κριτήρια και έξω από τα όρια των δασών. Επιπλέον, το νησί της Σκιάθου προστατεύεται από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης.

Οι αναπτυξιακές πιέσεις απειλούν την ιδιαιτερότητα αυτού του ιδιαίτερου φυσικού τοπίου, δημιουργώντας την ανάγκη διατήρησης και προστασίας των ενδιατημάτων του τόπου. Τα τελευταία χρόνια, υπήρξαν μεγάλες πιέσεις από τουριστικές δραστηριότητες καθώς και διάφορες άλλες ανθρώπινες παρεμβάσεις, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των πληθυσμών των υδρόβιων μεταναστευτικών πτηνών, καθώς και τη σταδιακή καταστροφή της χλωρίδας. Επιπλέον, ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός τουριστών έχει ως αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη απόθεση οργανικής ύλης στον πυθμένα της θάλασσας, επηρεάζοντας τη βενθική πανίδα του τόπου μέσω χημικών, φυσικών και βιολογικών μεταβολών. Σήμερα στα παράλια υπάρχουν ακαλαίσθητες κατασκευές για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών (beachbars, WC και υποδομές για θαλάσσια σπορ) που πρέπει να αναδιαμορφωθούν. Ωστόσο, αυτές οι εργασίες θα πρέπει να γίνουν προσεκτικά, διαφυλάσσοντας τη σταθερότητα του οικοσυστήματος, ώστε να μην υπάρξουν ανεπιθύμητες συνέπειες. Αποτελεί πλεονέκτημα ωστόσο, ότι η μορφολογία και η τοπογραφία του χώρου, σε συνδυασμό με τη φύση της λιμνοθάλασσας, αποκλείουν την κατασκευή βιομηχανικών ή / και μεγάλων τουριστικών μονάδων.

Τέλος, στο Δίκτυο ανήκει και μια περιοχή ΖΕΠ (Ζώνη Ειδικής Προστασίας) με κωδικό GR 1430005, που αφορά τα Νησιά Κυρά Παναγιά, Πιπέρι, Ψαθούρα, και τις γύρω νησίδες, τον Άγιο Γεώργιο (Δήμος Σκοπέλου), τους Νήσους Αδελφών, Λεχούσα και Γαϊδουρονήσια. Αυτή η περιοχή ΖΕΠ είναι υποσύνολο της περιοχής του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου.

Η νήσος Λεχούσα έχει συνολική έκταση 53,10 ha, βρίσκεται βορειοανατολικά της νήσου Περιστεράς και αποτελεί βραχώδες τοπίο, με βλάστηση φρυγάνων και μακί. Φιλοξενεί σπάνια είδη πανίδας και ερπετών, όπως ο *Colubercaspius* (Ζαμενής, Αστροπόφιδο) και ο *Cyrtodactyluskotschyifuchsi* (Κυρτοδάκτυλος του Φουκς). Η περιοχή της νήσου Λεχούσας αν και δεν κατοικείται θεωρείται υποβαθμισμένη, ενώ δεν έχει δοθεί και προτεραιότητα στην προστασία της, αν και ανήκει στο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Β. Σποράδων.

Τα νησιά Αδελφοί βρίσκονται ανατολικά της Αλοννήσου και νότια της Περιστεράς. Αποτελούν επίσης βιότοπο συνολικής έκτασης 140,31 ha και πρόκειται για βραχώδη νησιά που φιλοξενούν σπάνια ενδημικά είδη πανίδας και ερπετά, όπως ο *Cyrtodactyluskotschyidelphiensis* (Κυρτοδάκτυλος των νησιών Αδέλφια).

Τα νησιά Γαϊδουρονήσια Σποράδων είναι δύο μικρά νησιά νότια της Αλοννήσου, συνολικής έκτασης 1,96 ha. Ουσιαστικά πρόκειται για βραχονησίδες, χωρίς προτεραιότητα προστασίας, που ωστόσο φιλοξενούν σπάνια ενδημικά είδη πανίδας και ερπετά, όπως ο *Cyrtodactyluskotschyiwettsteini* (Κυρτοδάκτυλος του Βετστάιν).

Περιοχές Δικτύου CORINE

Ολόκληρο το σύμπλεγμα των νησιών των Β. Σποράδων ανήκει στο δίκτυο βιοτόπων CORINE με Κωδικό Τόπου A00060020. Η περιβαλλοντική κατάσταση των νησιών είναι καλή σε γενικές γραμμές, αλλά παρουσιάζει τάσεις αργής υποβάθμισης, κυρίως λόγω των τουριστικών δραστηριοτήτων. Η τουριστική εκμετάλλευση προκαλεί όχληση της άγριας ζωής και υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων της περιοχής, ενώ παρατηρούνται και φαινόμενα ρύπανσης των θαλάσσιων υδάτων λόγω της συχνής διέλευσης πλοίων. Προβλήματα δημιουργούνται και στους θαλάσσιους πληθυσμούς από την λαθραλιεία.

Αυτή η περιοχή χωρίζεται σε μικρότερες υποπεριοχές με διαφορετικούς κωδικούς προστασίας, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε υποπεριοχής (**Πίνακας 21**).

Πίνακας 19: Περιοχές CORINE

Περιφερειακή Ενότητα	Ονομασία
Μαγνησίας & Σποράδων	Νήσος Σκιάθος
Μαγνησίας & Σποράδων	Νήσοι Κυρά-Παναγιά, Γιούρα, Πιτέρι
Μαγνησίας & Σποράδων	Νήσος Σκαντζούρα

Πηγή: ΦΙΛΟΤΗΣ, Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, 2018.

Ολόκληρο το νησί της Σκιάθου χαρακτηρίζεται ως Βιότοπος CORINE, με Κωδικό Τόπου AG0030009, όπως περιγράφεται στην Τράπεζα Στοιχείων για την Ελληνική Φύση (“ΦΙΛΟΤΗΣ”) του Ε.Μ.Π. Το νησί χαρακτηρίζεται ως δασώδες, με μικρούς υγροτόπους. Οι υγρότοποι προσελκύουν ποικιλία υδρόβιων πουλιών κατά την ανοιξιάτικη μετανάστευση. Η περιβαλλοντική κατάσταση της περιοχής παρουσιάζει τάσεις αργής υποβάθμισης, με βασική αιτία την τουριστική δραστηριότητα, ενώ δεν έχει δοθεί προτεραιότητα στην προστασία των φυσικών πόρων του νησιού.

Στην περιοχή της Αλοννήσου Βιότοποι CORINE έχουν χαρακτηριστεί τα νησιά Κυρά-Παναγιά, Γιούρα και Πιτέρι με Κωδικό Τόπου A00010079. Πρόκειται για σύμπλεγμα μικρών νησιών, που είναι κυρίως γυμνά ή καλυμμένα με θάμνους, με κρημνώδεις ακτές με σπηλιές και μικρούς παράκτιους βράχους. Αποτελούν περιοχή σημαντική για την επιβίωση της μεσογειακής φώκιας, για διάφορα είδη θαλάσσιων πτηνών, αλλά και για τα σπάνια ενδημικά είδη βοτάνων που αναπτύσσονται στην περιοχή (Πίνακας 21).

Η κατάσταση του τόπου από περιβαλλοντικής άποψης κρίνεται γενικά καλή, καθώς τα νησιά δεν αποτελούν κατοικήσιμες περιοχές (9 κατοίκους η Κυρά Παναγιά, 6 το Πιτέρι και κανένας στη Γιούρα βάσει της απογραφής της Ε.Σ.Υ.Ε. 2021) και αποτελούν καθαρά φυσικούς τόπους. Ωστόσο πιέσεις για την περιοχή δημιουργούνται τόσο από την παράνομη αλιεία, όσο και από τις οχλήσεις τουριστικών δραστηριοτήτων, καθώς η περιοχή έχει μεγάλη επισκεψιμότητα πλεούμενων σκαφών.

Τέλος, βιότοπος του Δικτύου CORINE είναι και η νήσος Σκάντζουρα με Κωδικό Τόπου A00010090. Ανήκει διοικητικά στο Δ. Αλοννήσου και αποτελεί το νοτιότερο άκρο του συμπλέγματος των Β. Σποράδων. Το νησί πέραν του φυσικού του κάλλους παρουσιάζει θρησκευτικό και ιστορικό ενδιαφέρον, καθώς παλαιότερα φιλοξενούσε μοναχούς στην Ι.Μ. της Ευαγγελίστριας που σήμερα έχει εγκαταλειφθεί και βρίσκεται υπό κατάρρευση.

Η περιοχή είναι σημαντική για τα πουλιά *Larus audouinii* (Αιγαιόγλαρος) και *Falco eleonorae* (Μαυροπετρίτης), ενώ κατά την περίοδο αναπαραγωγής έρχονται στην περιοχή κορμοράνοι και φαλακροκόρακες. Επίσης, αποτελεί καταφύγιο για τη μεσογειακή φώκια και φιλοξενεί αρκετά ενδημικά φυτά, κυρίως μακί και φρύγανα και μερικούς ψηλούς κέδρους. Στην περιοχή συναντάται και το ερπετό *Podarcis hermanni* (Σιλιβούτι του Ρουθβένιο).

Γενικά, η περιβαλλοντική κατάσταση της περιοχής κρίνεται καλή, ενώ και η απόσταση από τα υπόλοιπα νησιά του συμπλέγματος περιορίζει σημαντικά τις οχλήσεις, κυρίως από τα σκάφη αναψυχής.

Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους

Επιπλέον, σε όλη την έκταση των Β. Σποράδων υπάρχουν αισθητικά δάση, τοπία ιδιαίτερου αισθητικού κάλλους, διατηρητέα μνημεία της φύσης. Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται το σύνολο αυτών των περιοχών στην περιοχή μελέτης κατά κατηγορία.

Πίνακας 20: Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Περιφερειακή Ενότητα	Όνομασία
Μαγνησίας & Σποράδων	Όρμος Κουκουναριές Σκιάθου
Μαγνησίας & Σποράδων	Περιοχή Ι.Μ. Ευαγγελίστριας Σκιάθου
Μαγνησίας & Σποράδων	Πάνορμος – Μηλιά – Χόβολο Σκοπέλου
Μαγνησίας & Σποράδων	Αγνώντας – Λιμνονάρι Σκοπέλου
Μαγνησίας & Σποράδων	Στάφυλος Σκοπέλου
Μαγνησίας & Σποράδων	Βράχος Μονής Αγίου Ιωάννη Σκοπέλου

Πηγή: ΦΙΛΟΤΗΣ, Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, 2018.

Στο νησί της Σκιάθου υπάρχουν δύο περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, ο Όρμος Κουκουναριές Σκιάθου (Κ.Τ. ΑΤ5080113) και η περιοχή Ι.Μ. Ευαγγελίστριας Σκιάθου (Κ.Τ. ΑΤ5011124), ενώ στο νησί της Σκοπέλου υπάρχουν τέσσερις τέτοιες περιοχές.

- Όρμος Κουκουναριές Σκιάθου

Ο Όρμος Κουκουναριές βρίσκεται στο νότιο τμήμα Σκιάθου και αποτελεί ένα σημαντικό οικοσύστημα με απειλούμενους τύπους ενδιαιτημάτων. Από κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική άποψη παρουσιάζει φυσιολατρικό και τουριστικό ενδιαφέρον, με ιδιαίτερα φυσικά, οικολογικά και γεωμορφολογικά στοιχεία. Το τοπίο της περιοχής χαρακτηρίζεται ως παραθαλάσσιο, με παραθαλάσσιο δάσος, αμμώδη παραλία με αμμοθίνες και στην περιοχή σχηματίζεται ένα μικρό έλος με υφάλμυρο νερό. Ο Όρμος Κουκουναριές αποτελεί μια εξαιρετικής ομορφιάς παραλία με χρυσή άμμο. Αμέσως μετά την αμμουδιά αναπτύσσεται το δάσος με τις κουκουναριές (*Pinus pinea*), ένα σπάνιου τύπου τοπίο, καθώς αποτελεί το ένα από τα τρία που υπάρχουν στον ελληνικό χώρο. Πίσω από το δάσος υπάρχει ένα μικρό έλος. Η περιβαλλοντική κατάσταση του τόπου θεωρείται καλή και προστατεύεται ικανοποιητικά, αλλά δέχεται μεγάλη πίεση, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες, λόγω της τουριστικής κίνησης, καθώς αποτελεί μια από τις ωραιότερες παραλίες της χώρας. Επιπλέον, ένας ακόμη κίνδυνος

για τα ενδιαιτήματα της περιοχής είναι το κυνήγι, καθώς κατά τη διάρκεια του χειμώνα σημειώνονται κρούσματα λαθροθηρίας.

- Περιοχή Ι.Μ. Ευαγγελίστριας Σκιάθου

Η περιοχή της Ι.Μ. Ευαγγελίστριας Σκιάθου βρίσκεται στην βορειοανατολική πλευρά του νησιού. Περιλαμβάνει τη λεκάνη του ρέματος Λεχούνη με επίκεντρο την ιστορική Μονή της Ευαγγελίστριας, τη λεκάνη του ρέματος Κακόρεμα και τις παράκτιες περιοχές όρμος Νικοτσάρα, τα Λανάρια με απόκρημνες βραχώδεις ακτές (με τις περίφημες σπηλιές, γαλάζια σπηλιά, σκοτεινή σπηλιά, χάλκινη σπηλιά) αλλά και αμμώδεις παραλίες. Η περιοχή έχει μεγάλη ιστορική σημασία, καθώς οι πρόσφυγες αγωνιστές ύψωσαν το 1807 για πρώτη φορά τη γαλανόλευκη σημαία με τη μορφή που έχει σήμερα.

Το τοπίο είναι ημιορεινό με μεικτό δάσος κωνοφόρων και αειθαλών πλατύφυλλων που φτάνουν μέχρι τη θάλασσα. Κυριαρχεί η βλάστηση μακί με αφθονία του κρητικού σφενδάμου που εδώ εμφανίζεται μάλλον ως φυλλοβόλο παρά ως αειθαλές. Υπάρχουν πολλά άτομα μεγάλης ηλικίας και δενδρώδους μορφής γύρω από το μοναστήρι μαζί με αραιές κουμαριές, κοκορεβυθιές, φράξους, πουρνάρια σε κλιμακικό στάδιο διαδοχής.

Η φυσική κατάσταση του τόπου χαρακτηρίζεται ως άριστη και παραμένει αδιατάρακτη για μεγάλο χρονικό διάστημα. Στην περιοχή δεν υπάρχουν δρόμοι, οικισμοί και εξοχικές κατοικίες, ενώ η προσέγγιση στις σπηλιές γίνεται μόνο με πλωτά μέσα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα οικοσυστήματα της περιοχής να είναι σε εξαιρετική κατάσταση. Ωστόσο, λόγω του μεγάλου ιστορικού, θρησκευτικού, αρχιτεκτονικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος υπάρχει αυξημένη τουριστική επισκεψιμότητα, που εγκυμονεί κινδύνους για τη διατήρηση της καλής κατάστασης αυτού του αξιόλογου φυσικού πόρου.

- Πάνορμος – Μηλιά – Χόβολο Σκοπέλου

Η περιοχή Πανόρμου – Μηλιάς – Χόβολου (Κ.Τ. ΑΤ5011127) εκτός από Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους χαρακτηρίζεται και ως ιστορικός τόπος και βρίσκεται στη δυτική πλευρά του νησιού της Σκοπέλου. Αποτελείται από πυκνά δάση πεύκου που φτάνουν ως τη θάλασσα, ενώ η ευρύτερη περιοχή εσωτερικά μέχρι τις κορυφές του νησιού καλύπτεται από πυκνά δάση Χαλεπίου Πεύκης που εν μέρει κάηκαν πριν λίγα χρόνια αλλά αναγεννούνται φυσικά. Δασωμένη επίσης είναι και η νησίδα Δασιά που βρίσκεται κοντά στην ακτή. Αξιόλογα είδη βλάστησης είναι τα *Campanulascopella* και *Sorbusdomestica* (Ημερη σορβιά). Μικρός υγρότοπος που υπήρχε κοντά στην ακτή της Μηλιάς καταστράφηκε πρόσφατα σε απόπειρα οικοπεδοποίησης. Το τοπίο της περιοχής παρουσιάζει εξαιρετική φυσική κατάσταση και σημαντικούς τύπους βλάστησης. Κίνδυνοι υποβάθμισης υπάρχουν τόσο από τις δραστηριότητες του τουρισμού – αναψυχής, όσο και από την οικοδόμηση, τα δίκτυα ηλεκτροδότησης, κλπ. Η βοσκή και οι πυρκαγιές αποτελούν επίσης κινδύνους, αλλά προς το παρόν είναι περιορισμένες.

- Αγνώντας – Λιμνονάρι Σκοπέλου

Η περιοχή του Αγνώντα – Λιμνοναρίου (Κ.Τ. ΑΤ5011125) βρίσκεται στα νοτιοδυτικά της νήσου Σκοπέλου και θεωρείται εκτός από Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους και ιστορικός τόπος. Στην περιοχή του Αγνώντα συναντάται πυκνό πευκόδασος μεγάλης ηλικίας, το οποίο πιθανολογείται ότι αναπτύχθηκε σε παλιές καλλιέργειες και αναβαθμούς του περασμένου αιώνα. Η περιοχή του Λιμνοναρίου από την άλλη είναι άγονη και βραχώδης, με έντονες κλίσεις, ενώ μέχρι πρόσφατα ήταν απροσπέλαστη. Λόγω των απότομων κρημών που την περιβάλλουν δεν υπάρχει δυνατότητα επέκτασης του μικρού οικισμού. Η βλάστηση που επικρατεί είναι σκληρόφυλλοι θάμνοι (μακί) και φρύγανα, ενώ σε βραχώδεις

απόκρημνες θέσεις εμφανίζεται η *Euphorbiadendroides* (Ευφόρβια η δενδροειδής) και σποραδικά η χαρουπιά και το κρητικό σφενδάμι.

Η περιοχή βρίσκεται σε καλή φυσική κατάσταση και περιλαμβάνει σημαντικές φυτοκοινωνίες. Ωστόσο η ιδιαίτερη φυσική ομορφιά αποτελεί πόλο έλξης τόσο των κατοίκων του νησιού, όσο και των τουριστών, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται κίνδυνοι στη διασφάλιση της καλής της κατάστασης. Η κατασκευή ακαλαίσθητων κτισμάτων και των αντίστοιχων υποδομών που απαιτούνται για να καλύψουν τις ανάγκες του τουρισμού αλλοιώνουν σημαντικά το τοπίο, ενώ και η αυξημένη κίνηση πλωτών μέσων λόγω της ύπαρξης του λιμανιού στον Αγνώντα δημιουργεί οχλήσεις στους θαλάσσιους πληθυσμούς.

- Στάφυλος Σκοπέλου

Η περιοχή του Στάφυλου (Κ.Τ. ΑΤ5011126) είναι ένας γραφικός κόλπος στα νότια του νησιού της Σκοπέλου. Πέραν του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους στην περιοχή εντοπίζεται και αρχαιολογικός χώρος. Ο κόλπος του Στάφυλου διχοτομείται από την ομώνυμη μικρή χερσόνησο. Η ακτές είναι βραχώδεις, απόκρημνες, με αμμώδεις παραλίες. Η βλάστηση στην περιοχή περιλαμβάνει θάμνους μακί, αειθαλή πλατύφυλλα, συστάδες πεύκων, αλλά και το είδος *Sorbusdomestica* (Ημερη σορβιά) που συναντάται στην περιοχή, και βρίσκεται σε εξελικτική πορεία μετά από τις εκτεταμένες εκχερσώσεις του περασμένου αιώνα.

Ο τουρισμός, σε συνδυασμό με τις αυξημένες απαιτήσεις που δημιουργεί σε υποδομές (κατασκευή κτιρίων, οδοποιία, κλπ.) αποτελεί σημαντική απειλή για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Η αλιεία, η βοσκή και οι πυρκαγιές αποτελούν εξίσου απειλές, ενώ η περιοχή ήδη έχει υποβαθμιστεί αισθητικά, λόγω της τοποθέτησης στύλων και μετασηματισμών ηλεκτροδότησης.

- Βράχος Μονής Αγίου Ιωάννη Σκοπέλου

Ο βράχος της Ι.Μ. Αγίου Ιωάννη στην περιοχή Καστρί Σκοπέλου (Κ.Τ. ΑΤ5011054) είναι ένας βράχος ύψους 100 μ. που συνδέεται με το υπόλοιπο νησί με ένα μονοπάτι από μικρότερους βράχους που βρέχεται εκατέρωθεν από τη θάλασσα και καταλήγει στα λαξευτά σκαλοπάτια που οδηγούν στην κορυφή του, όπου βρίσκεται η Ι.Μ. Αγίου Ιωάννη.

Σήμερα η περιοχή παρουσιάζει αυξημένη τουριστική κίνηση, καθώς έχει θρησκευτικό, ιστορικό – πολιτισμικό και φυσιολατρικό ενδιαφέρον. Παρ' όλες τις χιλιάδες τουριστών που επισκέπτονται κάθε χρόνο το σημείο, το τοπίο δεν έχει αλλοιωθεί και υποβαθμιστεί από ανθρώπινες παρεμβάσεις, κάτι στο οποίο συμβάλλει σημαντικά και η γεωμορφολογία και τοπογραφία της περιοχής.

Αισθητικά Δάση - Διατηρητέα μνημεία της φύσης

Από το 1977 με το Π.Δ. 13-6-1977 (Φ.Ε.Κ.248 1977) τα Δάση της Σκιάθου έχουν χαρακτηριστεί και ως Αισθητικά Δάση. Πρόκειται για μοναδική περίπτωση στην χώρα μας, αφού είναι το μοναδικό νησί του οποίου τα δάση έχουν χαρακτηριστεί ως Αισθητικά. Το Αισθητικό Δάσος της Σκιάθου περιλαμβάνει τόσο το Δάσος των Κουκουναριών, όσο και τμήμα της περιοχής της Ιεράς Μονής της Ευαγγελίστριας, που έχει χαρακτηριστεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Έχει έκταση 3.000 εκτάρια και καλύπτεται κατά τα 2/3 από δάσος χαλεπίου πεύκης και κατά το 1/3 από αείφυλλα πλατύφυλλα. Στο Αισθητικό Δάσος ανήκει και η χαρακτηρισμένη ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (κωδικός ΑΤ 5080113), και προστατευόμενη περιοχή NATURA 2000 (SCI) με κωδικό GR 1430003 «Κουκουναριές και η ευρύτερη θαλάσσια περιοχή».

Πίνακας 21: Αισθητικά Δάση

Περιφερειακή Ενότητα	Ονομασία	Νομοθετική διάταξη
Μαγνησίας & Σποράδων	Δάση Νήσου Σκιάθου	ΠΔ 13/6/1977 (ΦΕΚ 248/Δ/1977)

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας - Α' Φάση, 2011.

Το νησί Πιπέρι βρίσκεται ανατολικά της Αλοννήσου και ανήκει στην Α' Ζώνη Προστασίας του Θαλάσσιου Πάρκου. Έχει χαρακτηριστεί ως Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης με την υπ' αριθ. 280095/7950/197 απόφαση, αλλά αποτελεί και περιοχή προστατευόμενη από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης, καθώς και το Μόνιμο Καταφύγιο Άγριας Ζωής, το οποίο ιδρύθηκε στην περιοχή «Διάσελο» της Αλοννήσου, σε έκταση 10.000 στρεμμάτων, με την υπ' αριθ. 1460 ΦΕΚ 904 Β' / 16-7-2001 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Πίνακας 22: Διατηρητέα μνημεία της φύσης

Περιφερειακή Ενότητα	Ονομασία	Νομοθετική διάταξη
Μαγνησίας & Σποράδων	Το νησί Πιπέρι στις Βόρειες Σποράδες	ΥΑ 200995/7950/1977(ΦΕΚ 121/Β/1980)

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας - Α' Φάση, 2011.

Περιπατητικές διαδρομές

Το ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον των νησιών των Β. Σποράδων έχει συμβάλει στην ανάπτυξη της πεζοπορίας και στα νησιά υπάρχουν αρκετές αξιόλογες διαδρομές για τους περιπατητές-πεζοπόρους όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 23: Περιπατητικές διαδρομές

Σκιάθος	Σκόπελος	Αλόνησος
Χώρα-Καστρί	Κυκλική πορεία στη Δέλφη	Κυκλική πορεία στους Αγίους Αναργύρους
Κουκουναριές-Παραλίες Γούρνες	Λουτράκι-Παλιό Κλήμα	Κυκλική Άγιος Γεώργιος-Άγιος Κωνσταντίνος
Μονή Ευαγγελίστριας-Καστρί	Λουτράκι-μονή Ταξιαρχών	Χώρα Αλοννήσου-Καλόβουλος
Κύκλος στη μονή Κεχρεάς	Γύρος των Μοναστηριών	Πολιτιστική διαδρομή στη Χώρα
Κύκλος Στροφυλιάς	Πορεία προς τα Σεντούκια	Χώρα-Μεγάλος Μουρτιάς
Κύκλος Καραβοτσακίστρας	Χώρα-μονές-Ακρωτήριο Κιούρτος	Χώρα-Μικρός Μουρτιάς-Φάρος-Καλόβουλος
Κύκλος Παναγίας Κουνίστρας		Χώρα-Κόκκινος Φάρος
Κύκλος Καναπίτσας		Χώρα-Πατητήρι
Κύκλος Ζορμπάδων		Χώρα Αλοννήσου-Παραλία Βρυσίτσα
Διασκελισμός Πευκόραχη-ρέμα Αχειλά-Λυγαριές		Διάσελο-Κουμαρόραχη-Άγιος Δημήτριος
Πυργί-Άγιος Σώζων		Γέρακας-κορυφή Ανάληψη
Κύκλος Καλύβια-Μέγας Γιαλός		Μεγάλη διάσχιση της Αλοννήσου
Διασκελισμός Τσιφέρι-παραλία Κεχριάς		Ισώματα-Λεφτός Γιαλός

Σκιάθος	Σκόπελος	Αλόνησος
		Ισώματα-Στενή Βάλα
		Κεντρικός ασφαλτος-Λεφτός Γιαλός
		Κεντρικός ασφαλτος-Στενή Βάλα
		Κυκλική πορεία Πατητήρι-Μέγα Νερό
		Κυκλική πορεία στην Τσουκαλιά
		Κυκλική πορεία στου Βότσι

Πηγή: INSETE Intelligence, 2023.

χρήσεις γης

Στην περιοχή μελέτης δεν υπάρχουν καθορισμένες και θεσμοθετημένες Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.) και Ζώνες Τουριστικής Ανάπτυξης. Εντούτοις, εντοπίζονται αρκετές περιοχές στις οποίες εμφανίζεται ένα είδος τουριστικής ανάπτυξης. Την μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη παρουσιάζει το νησί της Σκιάθου, με αποτέλεσμα να αποτελεί την πρώτη περιοχή του Ν. Μαγνησίας σε προσέλευση τουριστών κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Ειδικότερα, ορισμένες περιοχές του νησιού χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα αυξημένους ρυθμούς τουριστικής ανάπτυξης. Οι πιο δημοφιλείς περιοχές είναι εκείνες που βρίσκονται στη νότια πλευρά του νησιού κατά μήκος του οδικού άξονα Σκιάθος – Κουκουναριές. Το νησί της Σκιάθου ακολουθεί σε τουριστική ανάπτυξη η Σκόπελος, ενώ η Αλόνησος είναι λιγότερο ανεπτυγμένη τουριστικά. Οι περιοχές που εμφανίζουν τουριστική ανάπτυξη στις Β. Σποράδες φαίνονται στον **Πίνακα 26** που ακολουθεί:

Πίνακας 24: Περιοχές τουριστικής ανάπτυξης στις Β. Σποράδες

Σκόπελος	Σκιάθος
Παραλιακή περιοχή και οικισμός Πανόρμου	Αχλαδιά
Παραλιακή περιοχή Αντρίνες	Κουκουναριές
Παραλιακή περιοχή και οικισμός Αγνώντα	Καναπίτσα
Οικισμός Σταφύλου και πέριξ αυτού	Κατσαρός
Οικισμός Έληος-Ν. Κλήμα	Κολιός

Πηγή: Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης Νησιωτικών Περιοχών Περιφέρειας Θεσσαλίας 2007-2013 - Α΄ Φάση, 2008.

Επιπλέον, η ενότητα των Β. Σποράδων αποτελεί ήδη πόλο έλξης διεθνούς και ημεδαπού τουρισμού και β΄ κατοικίας. Η ανάπτυξη β΄ κατοικίας είναι ιδιαίτερα εμφανής, χωρίς ωστόσο να έχει την ένταση των υπόλοιπων δημοφιλών νησιών του Αιγαίου.

Γενικότερα, ο διαθέσιμος χώρος προς δόμηση, σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία και ο σχετικά ήπιος αλλά αυξανόμενος ρυθμός ανάπτυξης, δεν έχουν οδηγήσει ακόμα σε σημαντικά προβλήματα και αδιέξοδα, όπως αυτά λαμβάνουν χώρα σε άλλες περιοχές της νησιωτικής Ελλάδας. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανέναν οικισμό δεν έχουν συνταχθεί Πολεοδομικές Μελέτες και Πράξεις Εφαρμογής, που να δίνουν κατευθύνσεις οικιστικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τα πολεοδομικά πρότυπα. Πρόσφατα και οι

τρεις Δήμοι εντάχθηκαν στους Δήμους που θα αποκτήσουν Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο με χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Με το ΤΠΣ θα επιχειρήσουν να αντιμετωπίσουν χρόνια προβλήματα που προέκυψαν από την έλλειψη σχεδιασμού και παράλληλα να διασφαλίσουν την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, την αιεφόρο χρήση των φυσικών πόρων και εν γένει την ορθολογική οργάνωση του χώρου με όρους βιωσιμότητας.

Όσον αφορά στις αγροτικές καλλιέργειες, οι περιοχές γεωργικής γης είναι περιορισμένες στον νησιωτικό χώρο, κυρίως λόγω της μεγάλης έκτασης των δασικών εκτάσεων αλλά και του ανάγλυφου του εδάφους, και χαρακτηρίζονται κυρίως από δενδρώδεις καλλιέργειες. Η κτηνοτροφία είναι επίσης περιορισμένη. Η ανάπτυξη του τουρισμού ώθησε την οικονομία της περιοχής σε άλλου είδους δραστηριότητες, ενώ και το καθεστώς προστασίας των φυσικών πόρων της περιοχής δεν επιτρέπει την εκτεταμένη ανάπτυξη αγροτικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων.

Η συλλεκτική αλιεία ασκείται κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές της Μαγνησίας (περίπου 850 αλιευτικά σκάφη). Ωστόσο, τα νησιά των Σποράδων δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς στον τομέα της αλιείας. Η εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης των νησιών αυτών, όπου η αλιεία-υδατοκαλλιέργεια θα μπορούσε να είναι αξιοσημείωτη πηγή εισοδήματος, θα συνέβαλε στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή της περιοχής, η οποία εξαρτάται κυρίως από τον τουρισμό. Βέβαια, η ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων θα πρέπει να σχεδιαστεί προσεκτικά, ώστε να μην δημιουργηθούν προβλήματα στο ευαίσθητο και προστατευόμενο περιβάλλον της περιοχής. Σήμερα, στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Β. Σποράδων τα σημαντικότερα αλιευτικά καταφύγια είναι τα εξής:

- Σκιάθου (Σκιάθος)
- Σκοπέλου (Σκόπελος)
- Γλώσσας (Σκόπελος)
- Εληός/Ν. Κλήμα (Σκόπελος)
- Βότση (Αλόνησος)

Τέλος, όσον αφορά στις εξορυκτικές δραστηριότητες, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας υπάρχουν σημαντικές μαρμαροφόρες περιοχές, κυρίως κατά μήκος των ορεινών όγκων του ανατολικού τμήματος, με ιδιαίτερη συγκέντρωση στο Πήλιο και γενικότερα στην Περιφερειακή Ενότητα Μαγνησίας και Σποράδων. Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας γίνεται επιπλέον εξόρυξη βιομηχανικών ορυκτών, ενώ δεν παρουσιάζεται ιδιαίτερο ενδιαφέρον στον τομέα των μεταλλικών ορυκτών. Ωστόσο, στην νησιωτική περιοχή των Σποράδων δεν αναπτύσσονται ανάλογες δραστηριότητες.

Οι πολιτιστικοί πόροι των Β. Σποράδων

Οι Β. Σποράδες διαθέτουν ένα αξιόλογο πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό απόθεμα, το οποίο περιλαμβάνει δεκάδες προϊστορικά, κλασσικά, βυζαντινά και ενάλια μνημεία, παραδοσιακούς οικισμούς, αλλά και τον άυλο πολιτισμό όπως εκδηλώνεται μέσα από τα ήθη και έθιμα, τη μουσική, τη γαστρονομία, την ναυτική και αγροτική παράδοση, τις τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Οι τελευταίες αποτελούν ένα ιδιαίτερο πολιτιστικό πόρο και οργανώνονται κατά κύριο λόγο τους θερινούς μήνες όταν η τουριστική κίνηση είναι ιδιαίτερα αυξημένη. Αν και τα τελευταία χρόνια στα νησιά των Σποράδων διοργανώνονται κάποιες εκδηλώσεις διεθνούς εμβέλειας, σε γενικές γραμμές οι περισσότερες συσχετίζονται με ένα τοπικό και εσωτερικό τουρισμό και δεν μπορούν, στις περισσότερες περιπτώσεις, να θεωρηθούν ευρύτερος πόλος έλξης τουριστών.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν αρκετά ισχυρό στοιχείο του τουριστικού της προϊόντος της περιοχής, άλλα και μέρος της κοινωνικής ταυτότητας των νησιών, της κοινωνικής ζωής και συνοχής. Οι δυνατότητες αξιοποίησης του πολιτιστικού πλούτου για την προβολή της περιοχής ως τουριστικού πόλου έλξης και κατά συνέπεια για την οικονομική της ανάπτυξη είναι πολύ μεγάλες. Ωστόσο, αν και έχουν γίνει προσπάθειες για την καλύτερη προβολή αυτού του πλούτου, τόσο με την έκδοση τουριστικών οδηγιών, όσο και με τη δημιουργία ιστοσελίδων για την προβολή υπό-περιοχών της Θεσσαλίας η προβολή της περιφέρειας ως ιστορικής περιοχής με σημαντικό ενδιαφέρον στο εξωτερικό με εκδόσεις σε ξένες γλώσσες, παρουσιάζεται σε μεγάλο βαθμό ελλειμματική.

Επιπλέον, η συνεχής διατήρηση, προστασία και προαγωγή της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι απαραίτητη, καθώς η πάροδος του χρόνου και οι ανθρώπινες παρεμβάσεις συχνά υποβαθμίζουν τη δυναμική της. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις δραστηριότητες του τουριστικού κλάδου, δεδομένου ότι αποτελούν μία σημαντική ευκαιρία οικονομικής ανάπτυξης, αλλά αποτελούν ταυτόχρονα σημαντική απειλή της διατήρησης και της βιωσιμότητας των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής.

Σκιάθος

Για την ονομασία του νησιού υπάρχουν δύο εκδοχές: η μια αναφέρει ότι το νησί πήρε το όνομά του από τους Πελασγούς που το κατοίκησαν πρώτοι κατά την ελληνιστική περίοδο και εντυπωσιάστηκαν από τα ψηλά δέντρα της περιοχής που δημιουργούσαν μεγάλες σκιές. Κατά την άλλη εκδοχή, το νησί ονομάστηκε έτσι εξαιτίας της γεωγραφικής του θέσης, καθώς βρίσκεται στη σκιά του Αγίου Όρους και της Χερσονήσου του Άθω.

Εξαιτίας της γεωπολιτικής της θέσης η Σκιάθος υπήρξε σημαντικός κόμβος της περιοχής κατά την αρχαιότητα και η μακρόχρονη ιστορία του νησιού έχει να αναδείξει σήμερα πληθώρα πολιτιστικών πόρων διαφόρων εποχών.

Τον 7ο αιώνα π.Χ. οι Χαλκιδείς κατέκτησαν το νησί και έκτισαν στα νοτιοανατολικά του λιμανιού πόλη οχυρωμένη με τείχος που κατασκεύασαν από πελώριους μαρμάρινους λίθους. Η πόλη αυτή κατοικήθηκε σε όλη τη διάρκεια των κλασικών, ελληνιστικών και βυζαντινών χρόνων μέχρι την εποχή που δημιουργήθηκε η μεσαιωνική πόλη, το Κάστρο, στο βόρειο τμήμα του νησιού.

Η Σκιάθος πρωταγωνίστησε την περίοδο των Περσικών Πολέμων, ενώ το 478 π.Χ. το νησί προσχώρησε στην Α' Αθηναϊκή Συμμαχία. Με το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου το 404 π.χ. η Σκιάθος περιήλθε στην κυριαρχία της Σπάρτης, ενώ το 378 π.Χ. όταν η Αθήνα συστήνει την Β' Αθηναϊκή συμμαχία, η Σκιάθος τάσσεται υπέρ της Αθήνας και παρέμεινε υπό την ηγεμονία της για περίπου 40 χρόνια. Σε αυτό το διάστημα άκμασε οικονομικά και στα μέσα περίπου του 4ου π.Χ. αιώνα έκοψε δικό της χάλκινο νόμισμα.

Το 338 π.Χ. η Σκιάθος περιήλθε στην κυριαρχία των Μακεδόνων. Κατά την εποχή του Φιλίππου του Ε' το νησί καταστρέφεται μαζί με αυτό της Σκοπέλου από τους Μακεδόνες, ώστε να μην τα καταλάβουν οι Ρωμαίοι. Παρ' όλα αυτά το 146 π.Χ. περνάει στην κυριαρχία της Ρώμης, όπως και η υπόλοιπη Ελλάδα, ενώ μετά την μάχη των Φιλίππων το 42 π.Χ., ο νικητής Αντώνιος χαρίζει το νησί στους Αθηναίους.

Ελάχιστες πληροφορίες υπάρχουν για τη Σκιάθο από την πρώτη βυζαντινή περίοδο. Με την κατάλυση της βυζαντινής αυτοκρατορίας το 1204 μ.Χ. το νησί περνάει στους Ενετούς και συγκεκριμένα στην οικογένεια των βενετσιάνων επιχειρηματιών Γκίζι. Η ενετοκρατία στο νησί διήρκησε μέχρι το 1276 μ.Χ. Κατά τη Β' βυζαντινή περίοδο το νησί λεηλατείται συχνά από τους πειρατές. Οι Σκιαθίτες εγκαταλείπουν

την παραλιακή πόλη και χτίζουν καινούρια, το Κάστρο, στα βόρεια του νησιού σε έναν απότομο βράχο που αποτελούσε και φυσικό φρούριο. Κατά την πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας οι Σκιαθίτες παραδίδονται στους Ενετούς. Η Β' Ενετοκρατία στη Σκιάθο διήρκεσε μέχρι το 1538 μ.Χ. Το 1660 μ.Χ. οι Ενετοί καταλαμβάνουν για τρίτη φορά το νησί, αλλά όχι για μεγάλο διάστημα. Έτσι η Σκιάθος παραμένει στα χέρια των Τούρκων μέχρι την απελευθέρωση. Κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας ωστόσο, οι Σκιαθίτες σταδιακά εξαγόραζαν αξιώματα, οι τουρκικές αρχές στο νησί ήταν σχεδόν ανύπαρκτες, και έτσι καταφέρνουν να αναπτύξουν τη ναυτιλία, το θαλάσσιο εμπόριο αλλά και να συμμετέχουν σε ναυμαχίες κατά των Τούρκων.

Κατά την Ελληνική Επανάσταση η Σκιάθος συμμετέχει ενεργά με έναν ικανό αριθμό εξοπλισμένων πλοίων με εκπαιδευμένα πληρώματα. Ταυτόχρονα, το νησί αποτελεί καταφύγιο για πολλούς πρόσφυγες από την Μακεδονία και τη Θεσσαλία. Ως συνέπεια, προκύπτουν προβλήματα στέγασης και διατροφής και σύντομα στο νησί επικρατεί η αναρχία. Το νησί απελευθερώθηκε τελικά το 1829 και οι Σκιαθίτες εγκαταλείπουν πλέον τη μεσαιωνική πόλη του Κάστρου και εγκαθίστανται πάλι στο λιμάνι του νησιού.

Σημαντικά Μνημεία

Η Σκιάθος αποτελείται από αξιόλογα στοιχεία πολιτιστικού, ιστορικού, αρχιτεκτονικού, λαογραφικού ενδιαφέροντος τα οποία αποτελούν σημαντικούς πόρους τοπικής και υπερτοπικής σημασίας και συμβάλλουν στην ανάδειξη της φυσιογνωμίας των οικισμών του νησιού.

Από την αρχαιότητα σώζονται ορισμένες επιγραφές από τις οποίες οι περισσότερες ανήκουν στη ρωμαϊκή εποχή και είναι γραμμένες στις βάσεις των αγαλμάτων Ρωμαίων αυτοκρατόρων, τα οποία δεν έχουν διασωθεί. Στη δυτική πλευρά της πόλης, εκτός των αρχαίων τειχών, βρίσκεται το αρχαίο νεκροταφείο, οι περισσότεροι τάφοι του οποίου καταστράφηκαν στο παρελθόν, ενώ στη θέση Λουτράκι κοντά στη λίμνη έχουν βρεθεί λείψανα Ρωμαϊκής εποχής. Αρχαίοι τάφοι έχουν βρεθεί και στην ανατολική πλευρά του λιμανιού της Σκιάθου, ενώ στο ακρωτήριο Πούντα, καθώς και στο Πυργί, έχουν βρεθεί αξιόλογα ερείπια πύργων.

Στο νησί υπάρχουν αρκετοί σημαντικοί ιστορικοί τόποι, με σημαντικότερους: την αρχαία πόλη της Σκιάθου που άκμασε την κλασική εποχή έως τους βυζαντινούς χρόνους, αποτελεί κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο και βρίσκεται στη θέση του σημερινού οικισμού, τη θέση «Κεφάλα» με τμήματα οχυρωματικού περιβόλου και κεραμική από τους γεωμετρικούς έως τους κλασικούς χρόνους, τη θέση «Αναστασά – Πυργί» με το κάτω τμήμα ενός στρογγυλού πύργου κλασικών χρόνων, τη θέση «Πούντα» κοντά στον όρμο «Κουκουναριές» με τμήμα ενός στρογγυλού πύργου, τη θέση «Στροφυλιά» με επιφανειακές ενδείξεις οικισμού ή άλλης εγκατάστασης των υστερορωμαϊκών χρόνων, τον όρμο «Κεχριάς» κοντά στη θέση «Ταρσανάς», με ίχνη κλασικής εποχής, υστερορωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών χρόνων, κ.ά.

Εξίσου σημαντικά είναι τα μνημεία της βυζαντινής περιόδου στο νησί: η μεσαιωνική πόλη Κάστρο με τα ερειπωμένα τείχη, τα κανόνια και τις πολεμίστρες, το Μπούρτζι, όπου σήμερα σώζονται ερείπια φρουρίου που χτίστηκε επί Ενετοκρατίας (13ος αι.) από τους Γκίζι και καταστράφηκε από το Φραντσέσκο Μοροζίνι το 1660, το μοναστήρι της Ευαγγελίστριας, ένα από τα πιο αξιόλογα μνημεία των Β. Σποράδων, που χρονολογείται από τον 18^ο αιώνα και έχει μεγάλη ιστορική σημασία, καθώς εδώ κατασκευάστηκε και ευλογήθηκε η πρώτη ελληνική σημαία και σήμερα φιλοξενεί μουσείο με σπάνια εκκλησιαστικά κειμήλια, βυζαντινές εικόνες, βιβλία και χειρόγραφα, το μοναστήρι της Παναγιάς της

Κουνίστρας, του 17^{ου} αιώνα με το αξιόλογο ξυλόγλυπτο και επιχρυσωμένο τέμπλο, καθώς και τις εξαιρετικές αγιογραφίες του 1741 και 1805, το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη ή Κρυφό που κτίστηκε το 1726 και επί Τουρκοκρατίας λειτουργούσε και ως κρυφό σχολείο, κ.ά.

Τέλος, στη Σκιάθο υπάρχουν και έξι κτίσματα χαρακτηρισμένα ως Νεότερα Μνημεία που είναι τα εξής: οι οικίες των Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, Νίνας Παπατζανάκη και Απ. & Νικ. Κυριακούλη, το Δημοτικό σχολείο στο Μπούρτζι και οι Μύλοι «Πόθου» και «Επιφανειάδη».

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται αναλυτικά οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία της Σκιάθου.

Πίνακας 25: Αρχαιολογικοί Χώροι – Μνημεία της Αλοννήσου

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Ερείπια βασιλικής Αγ. Τριάδος στην πόλη της Σκιάθου	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Μονή Γενεθλίου του Προδρόμου του Παρθένου στην Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Μονή Εισοδίων της Θεοτόκου της Εικονίστρας στην Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου (της Κεχρεάς) στην Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Σκιάθος (πόλη): λείψανα αρχαίου τείχους	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Ερείπια παλαιού οικισμού στη θέση Παναγία του Καρδάση στη Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Ναός Παναγίας στη θέση Παναγία στα Λημνιά Σκιάθου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936
Ναϊσκος Ζωοδόχου Πηγής της Αγαλλιανής στην Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Σκιάθος: Μύλος κληροδοτήματος Θωμά και ΒαΐαςΕπιφανειάδη	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/282/28/22-1-1986, ΦΕΚ 76/Β/28-2-1986
Ναός Αγ. Νικολάου στο Κάστρο Σκιάθου	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Δημοτικό Σχολείο Σκιάθου	ΥΑ ΥΠΠΕ/63497/17-3-1983, ΦΕΚ 237/Β/29-4-1983
Θέση Αναστασιά - Πυργί Σκιάθου: Ερείπια αρχαίου πύργου	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Μονή Αγ. Χαραλάμπους στην Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Ναός του Χριστού στο Κάστρο Σκιάθου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Παλαιά Μητρόπολη Κάστρου στην Σκιάθο	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936
Κάστρο Σκιάθου	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Τούρκικο Τέμενος στο Κάστρο Σκιάθου	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Ναός Ευαγγελιστρίας κάτω από το Κάστρο Σκιάθου	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Οικία Σ. Κυριακούλη στη Σκιάθο	ΥΑ ΥΠΠΕ/Β1/Φ32/15829/381/9-4-1984, ΦΕΚ 250/Β/3-5-1985
Ναός Αγ. Ιωάννου του Κρυφού στη Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Μονή Ευαγγελιστρίας Σκιάθου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Κουκουναριές Σκιάθου	ΥΑ 10977/16-5-1967, ΦΕΚ 352/Β/31-5-1967
Οικία ιδ. Αποστόλου και Νικολάου Κυριακούλη στην Σκιάθο	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3149/7525/8-1-1991, ΦΕΚ 110/Β/28-2-1991
Μεσαιωνικό Φρούριο Μπούρτζι στη Σκιάθο	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965 ΥΑ ΥΠΠΕ/63497/17-3-1983, ΦΕΚ 237/Β/29-4-1983
Παλαιοχριστιανική βασιλική Αγ. Σοφίας στον Τρούλλο Σκιάθου	ΥΑ 3988/21-9-1965, ΦΕΚ 644/Β/2-10-1965
Χερσόνησος "Κεφάλα" Σκιάθου	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1Φ13/24950/831/3-6-1983, ΦΕΚ 412/Β/15-7-1983
Χερσόνησος Τουρκόβιγλα Σκιάθου: Αρχαίος πύργος στη θέση "Πούντα"	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/19585/659/18-4-1984, ΦΕΚ 344/Β/30-5-1984
Οικία Αλεξ. Παπαδιαμάντη	ΥΑ 12211/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965
Σκιάθος: Οικία Ι. Σεραφείμ	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/80710/3722/10-1-1983, ΦΕΚ 154/Β/7-4-1983
Ξενοδοχειακό Συγκρότημα ΞΕΝΙΑ Σκιάθου	ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΔΝΣΑΚ/.74544/1391/18-10-2011, ΦΕΚ 301/ΑΑΠ/7-11-2011
Σκιάθος: Κτίριο επί των οδών Εθνικής Αντιστάσεως και Γ. Μωραϊτου, ιδιοκτησίας Σ. και Σ. Γκίκα	ΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/Γ78355/6639/17-12-1987, ΦΕΚ 14/Δ/18-1-1988
Σκιάθος: Μύλος ιδιοκτ. Αθαν. Σοφίας και Ελένης Πόθου	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3493/71617/5-1-1984, ΦΕΚ 148/Β/15-3-1984
Σκιάθος: Κτίριο ιδιοκτ. Νίνας Παπατζανάκη στην οδό Μωραϊτίδη	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/71773/4-1-1984, ΦΕΚ 148/Β/15-3-1984

Πηγή: Διαρκής κατάλογος των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδος, 2018.

Ενάλιοι Αρχαιολογικοί Χώροι

Τα θαλάσσια ύδατα της Σκιάθου ήταν ανεξερεύνητα μέχρι το 2012, παρά το γεγονός ότι το σύμπλεγμα των νησιών των Β. Σποράδων έχει ενδελεχώς ερευνηθεί από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων και στην περιοχή υπάρχει πληθώρα αρχαιολογικών ευρημάτων. Η παρουσία παράκτιων αρχαίων καταλοίπων, οι λιμενικές εγκαταστάσεις της αρχαιότητας και ο εντοπισμός μεγάλου αριθμού ναυαγίων διαφόρων εποχών, αποδεικνύει ότι η Σκιάθος ήταν ο ενδιάμεσος διαχρονικός σταθμός ενός σημαντικού εμπορικού θαλάσσιου δρόμου μεταξύ της Β. Εύβοιας, των Σποράδων και του βορειοανατολικού Αιγαίου. Τα σημαντικότερα ενάλια ευρήματα στην περιοχή είναι:

- Η θεμελίωση του υστερορωμαϊκού μόλου που βρίσκεται στην περιοχή της Λαζαρέτας.
- Ναυάγιο με εμπορικούς αμφορείς του 4^{ου} αιώνα π.Χ. στις βραχονησίδες της ευρύτερης θαλάσσιας περιοχής. Μεγάλα τμήματα των αμφορέων είναι πακτωμένα στα βράχια και συναντώνται σε έκταση 80 τ.μ.
- Ναυάγιο επίσης με εμπορικούς αμφορείς που χρονολογούνται στον 6^ο - 7^ο αιώνα μ.Χ. σε κοντινή απόσταση με το προηγούμενο.

- Ναυάγιο επίσης του 6^{ου} - 7^{ου} αιώνα μ.Χ. στον όρμο του Ξέρξη, αποτελούμενο από μεγάλα τμήματα εμπορικών αμφορέων πακτωμένων στα βράχια.
- Φορτίο ναυαγίου του 6^{ου} - 7^{ου} αιώνα μ.Χ. στην περιοχή της Λαζαρέτας. Το ναυάγιο φαίνεται να συγκρούστηκε στους βράχους και κομμάτια των αμφορέων που μετέφερε είναι συγκολλημένα στο βραχώδη βυθό.

Παραδοσιακοί Οικισμοί

Στο νησί της Σκιάθου δεν υπάρχουν παραδοσιακοί οικισμοί. Η σκιαθίτικη λαϊκή αρχιτεκτονική δεν έχει απόλυτα νησιώτικο ύφος. Ωστόσο, έχει έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα και αποτελεί μια σύνθετη εικόνα νησιώτικου και Πηλιορείτικου χωριού, συνδυάζοντας παράλληλα και νεοκλασικά στοιχεία.

Ο σύγχρονος οικισμός αγκαλιάζει την παλαιά πόλη, που διατηρεί το παραδοσιακό χρώμα της: λευκά κεραμοσκεπή σπίτια και αρχοντικά, παλαιές εκκλησίες, πλακόστρωτοι πεζόδρομοι, γραφικά σοκάκια και καλντερίμια. Τα σπίτια είναι συνήθως μικρά, χτισμένα το ένα κοντά στο άλλο, διώροφα και πέτρινα, ενώ για το βάψιμο των εξωτερικών τοίχων το μόνο υλικό που χρησιμοποιείται είναι ο ασβέστης. Συναντώνται κυρίως δύο είδη σπιτιών: τα αγροτικά και τα αρχοντικά. Χαρακτηριστικές είναι οι κομμένες γωνίες των κτισμάτων (φαλτσογωνίες) σε διασταυρώσεις στενών δρόμων και σε στροφές, για τη διευκόλυνση της κίνησης.

Οι παλιοί στενοί δρόμοι, τα καλντερίμια του νησιού, είναι φτιαγμένοι από πέτρινες πλάκες. Μικρές πλατείες σχηματίζονται σε διάφορα σημεία της πόλης, όπου θα μπορούσε να υπάρξει συνάθροιση πλήθους, όπως γύρω και δίπλα από εκκλησίες, βρύσες κλπ.

Μουσεία

Το νησί της Σκιάθου έχει ενδιαφέροντες χώρους όπου οι επισκέπτες μπορούν να μάθουν για την ιστορία και τις παραδόσεις του νησιού. Τα μουσεία του νησιού περιλαμβάνουν το Ιστορικό Μουσείο, το Λαογραφικό Μουσείο, το Μουσείο Ναυτικής και Πολιτιστικής Παράδοσης Σκιάθου, το Μουσείο Λαϊκών Οργάνων, αλλά και την Οικία Παπαδιαμάντη.

Το Ιστορικό Μουσείο, το οποίο βρίσκεται στο ισόγειο της Ι.Μ. Ευαγγελίστριας, φιλοξενεί συλλογή εποπτικού υλικού για τους Βαλκανικούς Πολέμους με ιδιαίτερο φωτογραφικό υλικό, επιστολές και εφημερίδες της περιόδου 1912 – 1913. Στο χώρο της Μονής λειτουργεί επίσης εκθεσιακός και συνεδριακός χώρος του Διεθνούς Πολιτιστικού Κέντρου της Μονής.

Το Λαογραφικό Μουσείο λειτουργεί στο χώρο του παλιού Ελαιοτριβείου στη βόρεια πλευρά της Ι.Μ. Ευαγγελίστριας. Μέσα από τα εκθέματα προβάλλεται η τοπική παράδοση και ο πολιτισμός της περιοχής, καθώς και η καθημερινή ζωή των κατοίκων με τον αργαλειό, τον παραδοσιακό φούρνο, τα χρηστικά σκεύη και τις τοπικές φορεσιές.

Το Μουσείο Ναυτικής και Πολιτιστικής Παράδοσης Σκιάθου, ιδρύθηκε το 2015 και στεγάζεται στο Πολιτιστικό Κέντρο Μπούρτζι του Δήμου Σκιάθου. Τα εκθέματα αφηγούνται τη μακρόχρονη ναυπηγική παράδοση των Σκιαθίτικων ταρσανάδων που βοήθησε στην ανάπτυξη της Σκιαθίτικης ιστιοφόρου ναυτιλίας μέχρι το 19^ο αιώνα, όπως και τη μετεξέλιξή της στην ατμήρη ωκεανοπλόο ναυτιλία. Η μόνιμη συλλογή απαρτίζεται από εξακόσια και πλέον εκθέματα, όπως ναυπηγικά εργαλεία, σχέδια και κατάστιχα κατασκευής ιστιοφόρων στους Σκιαθίτικους ταρσανάδες, αναπαράσταση παραδοσιακής κοπής ναυπηγικής ξυλείας, μια σπάνια συλλογή μικροναυπηγικής, αλλά και πίνακες ζωγραφικής (τέλη 19^{ου} αιώνα) Σκιαθίτικων ιστιοφόρων. Στο τμήμα της έκθεσης που παρουσιάζει την ποντοπόρο ναυτιλία,

υπάρχουν ναυτικοί χάρτες, όργανα ναυσιπλοΐας και ημερολόγια (γέφυρας, μηχανής και ασυρμάτου), διπλώματα αξιωματικών και πληρώματος, μια πλήρη αναπαράσταση γέφυρας πλοίου τύπου Liberty, ομοιώματα σκαφών του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού, καθώς και ένα μικρό αφιέρωμα στο Υποβρύχιο «Κατσώνης», που βυθίστηκε ανοιχτά της Σκιάθου το 1943.

Το Μουσείο Λαϊκών Οργάνων στεγάζεται επίσης στη Μονή της Ευαγγελιστριάς και θεωρείται μοναδικό στο είδος του στην ελληνική επικράτεια. Φιλοξενεί 500 εκθέματα από τη συλλογή της Άννας Δεληγιάννη, η οποία από τη δεκαετία του '70 είχε περισυλλέξει μουσικά όργανα από διάφορα μέρη του κόσμου. Πρόκειται για παραδοσιακά όργανα – έγχορδα, κρουστά, πνευστά – φτιαγμένα από ποικίλα υλικά, από τα οποία μερικά διακρίνονται για την απλότητα και την πρωτοτυπία τους. Μεταξύ άλλων εκτίθενται στις προθήκες του Μουσείου ινδικά σιτάρ, σήμαντρα, πολεμικές σάλπιγγες, παραδοσιακά σαντούρια κ.ά.

Τέλος, η Οικία Παπαδιαμάντη, το σπίτι που έζησε ο σπουδαίος συγγραφέας Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, βρίσκεται κοντά στο λιμάνι και λειτουργεί σαν μουσείο. Περιλαμβάνει σκιαθίτικα παραδοσιακά έπιπλα και αντικείμενα, καθώς και προσωπικά είδη του συγγραφέα (το κρεβάτι, το σεντούκι, το γραφείο, το μελανοδοχείο, φωτογραφίες και προσωπικές ανέκδοτες εκδόσεις του λογοτέχνη). Η διαρρύθμισή του παραμένει όπως ήταν μέχρι και τις τελευταίες στιγμές του διηγηματογράφου.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Στο νησί της Σκιάθου λαμβάνουν χώρα αρκετές εκδηλώσεις τοπικού, εθνικού και διεθνούς χαρακτήρα. Αυτές είναι:

- Το Skiathos Palace Cup που καθιερώνεται με το πέρασμα των ετών ως μια από τις πιο ενδιαφέρουσες ιστιοπλοϊκές διοργανώσεις τύπου Match Race, αφού στο τριήμερο της διοργάνωσης συντελούνται πολλές παράλληλες εκδηλώσεις για τους συμμετέχοντες και το κοινό. Η διοργάνωση λαμβάνει χώρα τον Μάιο στην περιοχή των Κουκουναριών. Υπεύθυνοι της διοργάνωσης είναι οι Ναυτικός Όμιλος Ελλάδος και Ναυτικός Όμιλος Σκιάθου, υπό την αιγίδα του Δήμου Σκιάθου και με την υποστήριξη του Πολιτιστικού Συλλόγου Σκιάθου και του εμβληματικού ξενοδοχείου Skiathos Palace. Η διοργάνωση συμβάλλει σημαντικά στην τουριστική προβολή του νησιού και στην ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων όπως η ιστιοπλοΐα και το yachting.
- Το Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών, Χορωδιών και Ορχηστρών διοργανώνεται κάθε χρόνο τον Αύγουστο από τον Mediterranean Organization, σε άμεση συνεργασία με το Δήμο Σκιάθου, το επιμελητήριο και τον τοπικό πολιτιστικό σύλλογο του νησιού. Πρόκειται για ένα τριήμερο φεστιβάλ, όπου συμμετέχουν παραδοσιακά συγκροτήματα από διάφορες χώρες του κόσμου, κατά τη διάρκεια του οποίου παρουσιάζονται τα ήθη και τα έθιμα της εκάστοτε χώρας.
- Το Φεστιβάλ Αιγαίου στο Μπούρτζι είναι ένας θεσμός που καθιέρωσε και διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Σκιάθου. Το φεστιβάλ είναι πολιτιστικού χαρακτήρα και γίνεται τον Ιούλιο.

Σε τοπικό επίπεδο οι εκδηλώσεις που διοργανώνονται στο νησί είναι:

- Τα «Κατσώνεια», το Σεπτέμβριο, σε ανάμνηση της βύθισης του υποβρυχίου «Λάμπρος Κατσώνης» την 19^η Σεπτεμβρίου 1943. Στην Σκιάθο κάθε χρόνο τέτοια ημέρα τιμούν τους ήρωες

με λειτουργία στην Εκκλησία των Τριών Ιεραρχών, κατάθεση στεφάνων και πομπή από το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό (με άγημα, μία φρεγάτα και ένα υποβρύχιο).

- Στην γιορτή του Αγίου Γεωργίου, ο οποίος είναι προστάτης του Ιππικού, διοργανώνονται ιππικοί αγώνες στο πανηγύρι στο ξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου. Οι αγώνες γίνονται στη λίμνη που βρίσκεται κοντά στο ξωκλήσι και τους παρακολουθεί πλήθος κόσμου.
- Το εθινό και η λαμπαδηφορία της 25^{ης} Μαρτίου είναι δύο έθιμα που έρχονται από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας και συνδυάζουν την Ανάσταση του Χριστού με την ανάσταση του γένους.
- Ο επιτάφιος της Παναγιάς τον Δεκαπενταύγουστο στην Μονή Ευαγγελιστρίας που αποτελεί για το νησί μεγάλη γιορτή.
- Τα πανηγύρια του Αγίου Φλώρου στις 18 Αυγούστου στο νησάκι Τσουγκριά, της Αγ. Παρασκευής στις 25 Ιουλίου στον Πλατανιά και της Παναγίας Κουνίστρας στις 21 Νοεμβρίου, που είναι και πολιούχος του νησιού.

Παραδοσιακές δραστηριότητες

Η ενασχόληση των Σκιαθιτών με τη ναυτιλία έχει μια μεγάλη ιστορία που εκκινεί στα βάθη των αιώνων και εξελίσσεται μέχρι και σήμερα. Στις αρχές του 18^{ου} αιώνα, οι Σκιαθίτες, αφού απαλλάχτηκαν από τους τουρκικούς περιορισμούς, άρχισαν να ναυπηγούν δικά τους καράβια στον όρμο της Κεχριάς και να κάνουν εμπόριο και μεταφορές στα κοντινά μέρη. Από το 1774 και μετά άρχισαν να ταξιδεύουν στην Αίγυπτο και τη Μαύρη θάλασσα. Ήδη από το 18^ο αιώνα λειτουργούσαν καλοί ταρσανάδες με άξιους караβομαραγκούς, οι οποίοι είχαν τις εγκαταστάσεις τους στον Αϊ Γιώργη κοντά στη λίμνη. Το 1804, σύμφωνα με τη Στατιστική του Αδαμάντιου Κοραή, η Σκιάθος είχε 12 πλοία με 144 ναύτες και 48 κανόνια και από την περίοδο δράσης του Σταθά και του Νικοτσάρα, ο σκιαθίτικος στόλος ήταν καλά εξοπλισμένος, με αποτέλεσμα οι Σκιαθίτες να παίξουν καθοριστικό ρόλο στις θαλάσσιες επιχειρήσεις της Ελληνικής Επανάστασης. Δυστυχώς, παρά τη δυναμικότητα αυτή του νησιού, ιδιαίτερα στον 19^ο αιώνα, οι Σκιαθίτες ναυπηγοί και τεχνίτες δεν μπόρεσαν να προσαρμοστούν στην εξέλιξη, και η παραγωγή σιδερένιων πλοίων ατμού συρρίκνωσε τον τομέα της ναυπηγικής στο νησί, περιορίζοντάς τον σε επισκευές.

Η υφαντική της Σκιάθου αποτελούσε επίσης σημαντικό κομμάτι της καθημερινής ζωής των γυναικών του νησιού. Τα περίφημα υφαντά της Σκιάθου παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία: Γεράνια για πετσέτες, τραπεζομάντιλα, και σεντόνια, Δίμιτα για μαξιλάρια, Τριπλικένια για την προίκα των κοριτσιών, Μαλλίτικα για φανέλες, Μαλλίνες και χρέμια, Σωπάνια για σεντόνια, τραπεζομάντιλα και πετσέτες καθημερινής χρήσης, Ζερβοδίμιτα, για μάλλινες φανέλες και παντελόνια, Μεταξωτά, κ.ά., ενώ περίφημη είναι και η παραδοσιακή φορεσιά του νησιού.

Η Σκιάθος έχει επίσης να προσφέρει παραδοσιακές γεύσεις, όπως τον περίφημο Αλυπιακό Οίνο που φτιάχνουν οι μοναχοί και το «άσπρο», που είναι γλυκό του κουταλιού με αμύγδαλα, αλλά και άριστης ποιότητας ελαιόλαδο και τσίπουρο.

Σκόπελος

Η Σκόπελος αποτελεί ένα νησί με πλούσια πολιτιστικά στοιχεία. Η χώρα της Σκοπέλου με χαρακτηριστική νησιώτικη αρχιτεκτονική, έχει κηρυχθεί παραδοσιακός οικισμός (ΦΕΚ.594Δ/78), εμποδίζοντας γρήγορα την εξάπλωση ακαλαίσθητων και αυθαίρετων κατασκευών. Επίσης, με το ΦΕΚ.763Β/77 η Σκόπελος κηρύχθηκε ως τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ενώ με το ΦΕΚ.645Β/65 κηρύσσεται ως τόπος ιστορικών και διατηρητέων μνημείων. Είναι αξιοσημείωτο ότι σήμερα το νησί

περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό ιστορικών μνημείων, εκκλησιών και μοναστηριών (360 εκκλησιές και 40 μοναστήρια).

Το αρχαίο όνομα του νησιού ήταν Πεπάρηθος. Κατά τον 16^ο αιώνα π.Χ. εγκαταστάθηκαν στο νησί Κρήτες Μινωίτες με οικιστή το βασιλιά Στάφυλο, γιό του Θησέα και της Αριάδνης. Από τότε το νησί γνώρισε σημαντικότερη ακμή. Η ακμάζουσα περίοδος συνεχίστηκε και κατά τη Μυκηναϊκή εποχή. Κατά τον 11^ο αιώνα π.Χ. στην περιοχή εγκαταστάθηκαν Δόλοπες και κατά τον 8^ο αιώνα π.Χ. το νησί γνώρισε την κυριαρχία των Χαλκιδέων, οπότε και αναπτύχθηκε το εξαγωγικό εμπόριο.

Η Πεπάρηθος είχε σημαντικές αρχαίες πόλεις όπως η Κνωσός (Γλώσσα), ο Πάνορμος και η Σελινούς (Λουτράκι). Στις αρχές του 5^{ου} αιώνα π.Χ. η ακμή του νησιού είναι μεγάλη, ενώ κόβονται και τα πρώτα ασημένια νομίσματα. Μετά τη συμμετοχή στους Περσικούς πολέμους, τον 5^ο αιώνα π.Χ. πραγματοποιήθηκε η ένταξη στην Α' Αθηναϊκή Συμμαχία. Από τότε η ιστορία του νησιού συνδέεται με την ιστορική πορεία της Αθήνας. Η Πεπάρηθος πολέμησε εναντίον του Φιλίππου του Β', ενώ μετονομάστηκε σε Σκόπελο επί Πτολεμαίων, κατά τους ελληνιστικούς χρόνους. Από το 146 π.Χ. το νησί υποτάχτηκε στους Ρωμαίους.

Ο Χριστιανισμός εξαπλώθηκε στη Σκόπελο μεταξύ του 2^{ου} και 3^{ου} αιώνα μ.Χ. Κατά τον 4^ο αιώνα μ.Χ. η Σκόπελος αποτελούσε έδρα επισκοπής και ο πρώτος επίσκοπος ήταν ο Ρηγίνος, που αργότερα ανακηρύχθηκε άγιος. Κατά τους βυζαντινούς χρόνους το νησί χρησιμοποιήθηκε ως τόπος εξορίας. Επί Φραγκοκρατίας, μετά το 12^ο αιώνα, στο νησί εγκαταστάθηκαν ευγενείς ενετικής καταγωγής. Η Σκόπελος δόθηκε στους ενετούς ηγεμόνες της οικογένειας Γκίζι, όπως και η Σκιάθος, και προσαρτήθηκε στο δουκάτο της Νάξου. Η νήσος λεηλατήθηκε το 1538 και ερημώθηκε από τον πειρατή Μπαρμπαρόσα.

Οι Σποράδες αποτέλεσαν χώρο διεκδίκησης μεταξύ Βενετών και Τούρκων. Κατά την Οθωμανική κυριαρχία δέχονταν συχνά πειρατικές επιδρομές, ενώ δεν εγκαταστάθηκε ποτέ μόνιμα στο νησί τούρκικος πληθυσμός. Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα η Σκόπελος διέθετε σημαντική ναυτική δύναμη που τέθηκε στη διάθεση του επαναστατικού αγώνα. Μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους, το νησί ενσωματώθηκε το 1830 στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος.

Σημαντικά Μνημεία

Στη Σκόπελο υπάρχουν αρκετά σημαντικά μνημεία της αρχαιότητας, με σημαντικότερα: τον τάφο του βασιλιά Στάφυλου στον ομώνυμο όρμο, που χρονολογείται στα μέσα του 15^{ου} αιώνα π.Χ. και στο εσωτερικό του βρέθηκαν όπλα, η χρυσή κορώνα και άλλα χρυσά αντικείμενα, με πιο σημαντικό το ξίφος του βασιλιά με τη χρυσή λαβή, το Ασκληπιείο στη θέση Αμπελική του 4^{ου} αιώνα π.Χ., οι αρχαίοι πειρατικοί λαξευτοί τάφοι στα Σεντούκια, το οχυρωματικό τείχος της Πεπαρήθου (5^{ος} αιώνας π.Χ.), ερείπια αρχαίων ναών αφιερωμένων στην Αθηνά, τον Ήφαιστο, τον Ασκληπιό κλπ., κ.ά.

Η βυζαντινή εποχή έχει επίσης να αναδείξει σημαντικά μνημεία στο νησί, με σημαντικότερα: τον ναό της Επισκοπής, μία μονόκλιτη βασιλική του 16^{ου} - 17^{ου} αιώνα χτισμένη πάνω σε παλαιότερο βυζαντινό ναό του 2^{ου} αιώνα, το βενετσιάνικο κάστρο των Γκίζι, που χρονολογείται τον 13^ο αιώνα μ.Χ. και οικοδομήθηκε πάνω στο τείχος της αρχαίας ακρόπολης της Πεπαρήθου, τον ναό του Αγίου Ρηγίνου, μιας τρίκλιτης βασιλικής του 5^{ου} – 6^{ου} αιώνα από την οποία σώζονται μαρμάρيني κίονες, βάσεις κίωνων, τεμάχια θωρακίων και του τέμπλου, καθώς και ο τάφος του Αγ. Ρηγίνου, η Αγ. Σοφία στην τοποθεσία Μπλο, ο ναός του Αγ. Νικολάου στο Έληρος.ά.

Στη μεταβυζαντινή εποχή, που συμπίπτει με τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ανήκει ένας μεγάλος αριθμός εκκλησιών και μοναστηριών, ο οποίος ξεπερνάει τα 200 και οφείλεται στην προσπάθεια των

κατοίκων του νησιού να διατηρήσουν τη χριστιανική τους πίστη. Τα πιο σημαντικά από αυτά τα μνημεία είναι: ο ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, χτισμένος στο βόρειο άκρο της πόλης της Σκοπέλου πάνω σε βράχους, ο ναός του Αγ. Νικολάου, χτισμένος λίγο χαμηλότερα από τον προηγούμενο, ο ναός του Αγ. Δημητρίου του 17^{ου} αιώνα τύπου μονόκλιτης βασιλικής, με καμαροειδή στέγη και αξιόλογες τοιχογραφίες, το Μοναστήρι του Ευαγγελισμού, η Μονή Αγίας Βαρβάρας, η Μονή Προδρόμου, κ.ά.

Στον πίνακα που ακολουθεί συνοψίζονται οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία της Σκοπέλου.

Πίνακας 26: Αρχαιολογικοί Χώροι – Μνημεία της νήσου Σκοπέλου

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Αγ. Απόστολοι (του Βράχου) στην πόλη της Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Αγ. Δημήτριος Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Μονή Αγίας Βαρβάρας Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Μονή Ευαγγελιστρίας Δαπόντε	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936
Μονή Προδρόμου Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Αγ. Ρηγίνου Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936
Ναός Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην πόλη της Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Όρμος Στάφυλος Σκοπέλου: Χερσονησοειδής προβολή γης	ΥΑ 9448/19-4-1963, ΦΕΚ 172/Β/24-4-1963
Πόλη Σκόπελος: Λείψανα αρχαίας Πεπαρήθου	ΥΑ 9448/19-4-1963, ΦΕΚ 172/Β/24-4-1963
Σκόπελος: Οικία Δημητρίου Σ. Σοφειδίδη	ΥΑ 12211/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965
Σκόπελος: Οικία Ιωάννου Καστάνη (πρώην Νιρβάνα)	ΥΑ 12211/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965
Σκόπελος: Οικία Νικολάου Λιώση	ΥΑ 12211/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965
Σκόπελος: Οικία Πέτρου Κριεζή	ΥΑ 12211/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965
Σκόπελος: Οικία Στ. Τζαχάνη	ΥΑ 12211/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965 ΥΑ Α/Φ35/40385/4536 π.ε./8-3-1977, ΦΕΚ 282/Β/28-3-1977
Μονή Ευαγγελισμού Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Μονή Μεταμορφώσεως Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναΐσκος Αγ. Αθανασίου "του εν Άθω" ο επιλεγόμενος Αϊνάθηνα στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Αγ. Γεωργίου του Κυρατσού στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Αγ. Μιχαήλ, του Συννάδου στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Ναός Αγ. Νικολάου Βράχου στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Γεννήσεως Θεοτόκου (Ελευθερώτρας) στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Γεννήσεως Χριστού στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου (Παναγίτσα του Πύργου) στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου ή Παναγίας του Παπαμελετίου στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου ή Παναγίτσας, τα "καμπανέλια" στην Σκόπελο	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Φανερωμένης Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Κτίρια ιδιοκτησίας ΟΤΕ στη Σκόπελο	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3118/13112/6-3-1980, ΦΕΚ 327/Β/29-3-1980
Αρχαιολογικός χώρος στο λοφίσκο "Άγιος Αιμιλιανός". Καθορισμός ζώνης προστασίας Α.	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ21/1053/61/27-1-1992, ΦΕΚ 91/Β/14-2-1992
Υδραγωγείο της Ι. Μ. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος* στη Σκόπελο	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/ΚΗΡ/18739/679/29-4-2002, ΦΕΚ 616/Β/20-5-2002
Ναός Αγ. Αθανασίου στην πόλη της Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Αποδέσμευση θαλάσσιας περιοχής γύρω από τη νήσο Τσουγκριάκι Μαγνησίας.	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/25824/1060/12-5-1993, ΦΕΚ 388/Β/28-5-1993 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/42813/2830/2-9-2003, ΦΕΚ 1498/Β/10-10-2003
Ξυλόγλυπτον τέμπλο Ν. Αγίων Αναργύρων Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Σκόπελος: Οικία Αλ. Βαλσαμάκη στην ενορία Τριών Ιεραρχών	ΥΑ 12211/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965
Ερείπια αρχαίας ακρόπολης και μεσαιωνικής οχυρώσεως στην πόλη της Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ21/1053/61/27-1-1992, ΦΕΚ 91/Β/14-2-1992
Γλώσσα Σκοπέλου. Θέση "Γουρούνι". Φάρος	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/26776/17-5-1996, ΦΕΚ 466/Β/20-6-1996
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Σεντούκια" νήσου Σκοπέλου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/30058/1782/19-7-1995, ΦΕΚ 694/Β/7-8-1995 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/30058/1782/19-7-1995, ΦΕΚ 799/Β/14-9-1995
Παλαιά Επισκοπή Σκοπέλου	ΒΔ 24-7-1936, ΦΕΚ 332/Α/6-8-1936 ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Κρήνη στη θέση Άγ. Γεώργιος στο Μετόχι, ιδ. Μαρίας Κριεζή, και περιβάλλον χώρος	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/588/32133/11-6-2002, ΦΕΚ 782/Β/25-6-2002
Παλιόκαστρο ή Άγ. Γεώργιος παρά τον Πάνορμο Σκοπέλου: λείψανα αρχαίου τείχους	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Παραλία Σκοπέλου: Ερείπια κτιρίου κλασικών χρόνων	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Θαλάσσια περιοχή όρμου Σταφύλου Σκοπέλου	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Θαλάσσια περιοχή όρμου "Αγνώντας" Σκοπέλου	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Αρχαιολογικός χώρος Λουτρακίου Γλώσσας Σκοπέλου: Ερείπια αρχαίας πόλης Σελινούντος	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/19587/660/18-4-1984, ΦΕΚ 344/Β/30-5-1984 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/430/13/7-1-1993, ΦΕΚ 35/Β/1-2-1993
Ερείπια βυζαντινού ναού Αγ. Σοφίας στον Πάνορμο Σκοπέλου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Όρμος "Πάνορμος" Σκοπέλου	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Πάνορμος Σκοπέλου: Ελαιοτριβείο ιδ. Α. Ψαριανού	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/474/12108/20-4-1982, ΦΕΚ 270/Β/18-5-1982
Παραδοσιακός οικισμός Σκοπέλου	ΥΑ Α/Φ31/11223/1445/26-6-1977, ΦΕΚ 763/Β/10-8-1977 ΠΔ 19-10-1978, ΦΕΚ 594/Δ/13-11-1978 ΠΔ 2-2-1999, ΦΕΚ 136/Δ/3-3-1999
Οικία Βακράτσα στη Σκόπελο	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2596/54299/10-11-1999, ΦΕΚ 2219/Β/29-12-1999
Κέλυφος κτιρίου "Ψαριανού" στη Σκόπελο, ιδ. Α. Ψαριανού, Μ. Τσουκαλά-Βάϊνα και Μ. Χάνα-Δρόσου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/800/32561/19-4-2002, ΦΕΚ 813/Β/1-7-2002
Το Λιθόστρωτο μονοπάτι - καλντερίμι στον Αγ. Κωνσταντίνο Σκοπέλου Ν. Μαγνησίας, φερόμενης ιδιοκτησίας Δήμου Σκοπέλου.	ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΔΝΣΑΚ/107063/2383/9-5-2011, ΦΕΚ 115/ΑΑΠ/1-6-2011
Σκόπελος: Κτίρια ιδιοκτησίας Αικατερίνης Σιμιτσιάδη	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/921/15821/11-4-1985, ΦΕΚ 219/Β/23-4-1985

Πηγή: Διαρκής κατάλογος των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδος, 2018.

Ενάλιοι Αρχαιολογικοί Χώροι

Στην περιοχή της Σκοπέλου υπάρχει πληθώρα ενάλιων αρχαιολογικών χώρων που δημιουργούν καταδυτικό ενδιαφέρον, τόσο λόγω των αρχαίων και νεότερων ναυαγίων, όσο και του φυσικού πλούτου που παρουσιάζουν. Ωστόσο κάποιοι από αυτούς κρίνονται ακατάλληλοι για καταδύσεις, κυρίως λόγω της έκθεσής τους στους επικρατούντες βόρειους ανέμους που πνέουν στην περιοχή (νήσος Αγ. Γεώργιος, η Άκρα Κιούτρο, η περιοχή Καλόγεροι, κ.ά.). Το ίδιο συμβαίνει και με το λιμάνι της Σκοπέλου, στο βυθό του οποίου έχουν εντοπισθεί καταβυθισμένες ενάλιες αρχαιότητες λιμενικών ρωμαϊκών έργων μπροστά από το αρχαίο Ασκληπιείον.

Οι ενάλιες αρχαιότητες της νήσου Σκοπέλου δεν είναι επαρκώς μελετημένες από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, και οι περισσότεροι από αυτούς τους χώρους δεν έχουν κηρυχθεί ως ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι, δυσχεραίνοντας τόσο την αξιοποίηση όσο και την προστασία τους. Αναλυτικότερα οι ενάλιες αρχαιολογικές θέσεις που έχουν εντοπισθεί στην περιοχή είναι:

- Στο βορειοδυτικό άκρο της Νήσου Δασιά απέναντι από το Νέο Κλήμα βρίσκεται βυζαντινό ναυάγιο με συσσωματωμένους αμφορείς με κύριες συγκεντρώσεις σε βάθη 17-20 μέτρων και λοιπές μικρότερες συγκεντρώσεις σε βάθη έως 30 μέτρων. Το ναυάγιο προσφέρεται για τουριστική αξιοποίηση αλλά δεν είναι κηρυγμένος ενάλιος αρχαιολογικός χώρος.
- Στην Άκρα Μύτη ή Τραχήλι μεταξύ Όρμου Πανόρμου και Όρμου Αγνώντα βρίσκεται επίσης βυζαντινό ναυάγιο. Ομοίως δεν είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος.
- Νότια του Όρμου του Πάνορμου, βρίσκεται σημαντικό ρωμαϊκό ναυάγιο, το οποίο επίσης δεν έχει κηρυχθεί ως ενάλιος αρχαιολογικός χώρος.
- Εντός του Όρμου του Πανόρμου βρίσκεται και νεότερο ναυάγιο, του φορτηγού πλοίου «Χριστόφορος» που μετέφερε τσιμέντο και βυθίστηκε στην περιοχή στις 3/10/83 σε βυθό αμμώδη και σε βάθος 40 μ.
- Νότια του Όρμου του Αγνώντα έχει εντοπισθεί αρχαίο ναυάγιο της κλασικής εποχής. Και σε αυτό το ναυάγιο θα πρέπει να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων.
- Στη βραχονησίδα Κασίδα απέναντι από το Νέο Κλήμα υπάρχει ναυάγιο μάλλον της ρωμαϊκής εποχής, για το οποίο δεν υπάρχουν περαιτέρω πληροφορίες.
- Αρχαία ναυάγια έχουν εντοπιστεί και στον Όρμο Στάφυλο και στον Όρμο Λουτρακίου (Γλώσσας), για τα οποία επίσης δεν υπάρχουν άλλες πληροφορίες και απαιτείται περαιτέρω τεκμηρίωση.
- Ενάλια αρχαιολογικά ευρήματα υπάρχουν μέσα στον Όρμο Μπλο του Πανόρμου και στην βορειοανατολική πλευρά αυτού. Ωστόσο πρόκειται μάλλον για απορρίψεις από γειτονικό αρχαίο κεραμοποιείο το οποίο βρισκόταν στην ακτή και δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τουριστική αξιοποίηση.
- Τέλος, εντός του Όρμου Μπλό βρίσκεται επίσης βυθισμένο ξύλινο καΐκι σε βάθος περί των 30μ. το οποίο αν και προσφέρεται ως σημείο ενδιαφέροντος για καταδύσεις αναψυχής, δεν συνίσταται καθώς το Μπλό είναι στενός όρμος όπου συνήθως αγκυροβολούν σκάφη αναψυχής.

Παραδοσιακοί Οικισμοί

Όπως προαναφέρθηκε, ολόκληρος ο οικισμός της Σκοπέλου έχει χαρακτηριστεί ως παραδοσιακός οικισμός. Είναι χτισμένος αμφιθεατρικά στους πρόποδες του βουνού Δέλφι και αποτελεί τοπίο απaráμυλλης ομορφιάς και γραφικότητας. Τα μικρά σοκάκια του και οι μικρές εκκλησίες του θεωρούνται μοναδικά.

Επιπλέον, στο νησί υπάρχουν δυο παλιοί παραδοσιακοί εγκαταλελειμμένοι οικισμοί. Ο ένας είναι το παλιό Κλήμα, που είναι και ο πιο μεγάλος, ο οποίος εγκαταλείφθηκε λόγω καθιζήσεων που προκλήθηκαν με τους σεισμούς. Τα τελευταία χρόνια όμως έχει αρχίσει η επανακατοίκηση του, κυρίως από πολίτες ευρωπαϊκών χωρών. Ο δεύτερος είναι ο οικισμός Αθέατο, ο οποίος εγκαταλείφθηκε για τον ίδιο λόγο με το παλιό Κλήμα. Ωστόσο και για τους δύο οικισμούς έχει τεθεί το ζήτημα αποχαρακτηρισμού, καθώς έχουν κριθεί επικίνδυνοι λόγω κατολισθήσεων.

Μουσεία

Η Σκόπελος παρουσιάζει έντονο ενδιαφέρον από λαογραφικής άποψης. Στο νησί υπάρχει λαογραφικό μουσείο, το οποίο άρχισε να λειτουργεί από το 1992. Βρίσκεται στο κέντρο της χώρας και περιλαμβάνει εκθέματα των δύο τελευταίων αιώνων. Τα κυριότερα εκθέματα που υπάρχουν στο μουσείο είναι: Σκοπελίτικη οικοσκευή, τοπικές ενδυμασίες και όλες οι παραλλαγές αυτών, αρχαιακό υλικό αποτελούμενο από παλαιά έγγραφα της δημογεροντίας Σκοπέλου, καθώς και άλλα σπάνια βιβλία και κείμενα, μοντέλα παλαιών πλοίων της Σκοπέλου, πλούσιο φωτογραφικό αρχείο και υλικό λαϊκών τεχνιτών και παραδοσιακών επαγγελματιών (μαχαιράδων, αγγειοπλαστών, ζωγράφων, κεραμοποιών, βυρσοδεψών, κλπ.).

Σήμερα η τουριστική ανάπτυξη του τόπου, που ακμάζει την τελευταία εικοσαετία, οδηγεί σε παρακμή πολλές από τις λαογραφικές τέχνες και τα παραδοσιακά επαγγέλματα, με αποτέλεσμα αρκετά να έχουν εξαλειφθεί.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες στο νησί πραγματοποιούνται κυρίως στο καλοκαίρι και διακρίνονται σε τοπικής, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας. Οι σημαντικότερες εκδηλώσεις εθνικής και διεθνούς εμβέλειας είναι:

- Το Φεστιβάλ Παραδοσιακού Χορού «Διαμαντής Παλαιολόγος»
- Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Νέων
- Η Διεθνής Ιστιοπλοϊκή Εβδομάδα

Το Φεστιβάλ Παραδοσιακού Χορού «Διαμαντής Παλαιολόγος» διοργανώνεται στα τέλη Αυγούστου από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρία «Πλέγμα», προς τιμή του εμπνευσμένου χοροδιδάσκαλου Διαμαντή Παλαιολόγου. Όραμά των διοργανωτών και της μεγάλης ομάδας των εθελοντών του είναι η καθιέρωση του φεστιβάλ ως μιας ανοικτής γιορτής που θα φέρνει κοντά χορευτές και συγκροτήματα από ολόκληρο τον κόσμο και η ανάδειξη της Σκοπέλου ως κέντρου λαϊκού πολιτισμού και παράδοσης. Το φεστιβάλ περιλαμβάνει επιδείξεις χορών, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες και σκοπελίτικη κουζίνα και πραγματοποιείται σε κατάλληλους χώρους στη Σκόπελο, τη Γλώσσα και το Έληρος.

Ταυτόχρονα με το Φεστιβάλ Παραδοσιακού Χορού διοργανώνονται και εκδηλώσεις σε συνεργασία με το Φωτογραφικό Κέντρο Σκοπέλου που έχει αποκτήσει διεθνή φήμη. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, το Φωτογραφικό Κέντρο Σκοπέλου έχει υποβαθμιστεί.

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Νέων της Σκοπέλου (SIFY) διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2009, από την ανάγκη να προσφερθεί στους Έλληνες μαθητές πρόσθετη εκπαίδευση στις τέχνες. Οι μαθητές με τη βοήθεια επαγγελματιών κινηματογραφιστών δημιουργούν ταινίες μικρού μήκους, συμμετέχοντας σε όλη τη διαδικασία, από τη δημιουργία της αρχικής ιδέας, τη γραφή του σεναρίου, τις λήψεις με κάμερα, τη σκηνοθεσία, την ηθοποιία και την επεξεργασία της ταινίας. Το φεστιβάλ διαρκεί μία εβδομάδα, ενώ το τελευταίο βράδυ οι ταινίες προβάλλονται στο Αμφιθέατρο Πεπαρήθου και στη συνέχεια σε φεστιβάλ σε όλο τον κόσμο (Αμερική, Ασία και Ευρώπη). Από το 2009, έχουν οργανωθεί έξι φεστιβάλ στα οποία σταδιακά αυξάνεται η συμμετοχή μαθητών που έχουν καταγωγή από διάφορες χώρες.

Η Διεθνής Ιστιοπλοϊκή Εβδομάδα Β. Αιγαίου είναι μια διοργάνωση παγκοσμίου φήμης. Υπεύθυνος της διοργάνωσης είναι ο Ναυτικός Όμιλος Ανοικτής Θάλασσας, σε συνεργασία με τον Ναυτικό Ιστιοπλοϊκό Κολυμβητικό Όμιλο Σκοπέλου. Η Διεθνής Ιστιοπλοϊκή Εβδομάδα (ΔΙΕΒΑ) λαμβάνει χώρα τον Αύγουστο,

είναι μια αθλητική διοργάνωση υψηλού επιπέδου με πανελλήνιο, ευρωπαϊκό και διεθνή χαρακτήρα που αναδεικνύει και προάγει τον ναυταθλητισμό και αποτελεί πόλο έλξης για τους φίλους του αθλήματος και όχι μόνο.

Στο νησί της Σκοπέλου λαμβάνουν χώρα και αρκετές εκδηλώσεις τοπικής εμβέλειας, οι περισσότερες κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Αρκετές από αυτές συνδέονται με θρησκευτικές εορτές, όπως το πανηγύρι του Αγ. Ρηγίνου που είναι και πολιούχος του νησιού στις 25 Φεβρουαρίου, το πανηγύρι της Αγ. Βαρβάρας στις 4 Δεκεμβρίου, το πανηγύρι του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στις 24 Ιουνίου στο μοναστήρι του αγίου στην περιοχή Παλούκι, το πανηγύρι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα στις 6 Αυγούστου, το πανηγύρι της Παναγίας τον Δεκαπενταύγουστο στη Γλώσσα Σκοπέλου και το πανηγύρι των Αγ. Αναργύρων στο Κλήμα Σκοπέλου την 1η Ιουλίου.

Πέραν των θρησκευτικών εορτών, στο νησί οργανώνονται εκδηλώσεις και κατά την περίοδο των Απόκριων. Οι εκδηλώσεις κορυφώνονται την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς με το έθιμο της «τράτας».

Στα τέλη Αυγούστου ο Δήμος Σκοπέλου οργανώνει μουσικές εκδηλώσεις για μία εβδομάδα. Την τελευταία μέρα των εκδηλώσεων γίνεται η γιορτή του δαμάσκηνου, πανηγύρι με ντόπιους οργανοπαίκτες και από την Αλόνησο, κατά την οποία προσφέρονται ψημένα δαμάσκηνα και κρασί.

Στις αρχές Αυγούστου ο Πολιτιστικός Σύλλογος του νησιού οργανώνει από το 1982 εκδηλώσεις με την ονομασία «Λοΐζια», στο δημοτικό σχολείο Γλώσσας. Οι εκδηλώσεις διαρκούν μια βδομάδα και είναι αφιερωμένες στο συνθέτη Μάνο Λοΐζο που έζησε στη Γλώσσα δέκα καλοκαίρια.

Παραδοσιακές δραστηριότητες

Στη Σκόπελο υπάρχουν αρκετές παραδοσιακές δραστηριότητες, είτε αυτές αφορούν τη μαγειρική είτε τις κατασκευές.

Περίφημη και πολύ γνωστή είναι η Σκοπελίτικη στριφτή τυρόπιτα με παραδοσιακό Σκοπελίτικο τυρί. Υπάρχουν επίσης και παραλλαγές της με χόρτα, κρεμμύδι και γλυκιά κρέμα. Φημισμένος είναι και ο ροφός στιφάδο, ενώ γνωστά και ιδιαίτερα είναι και τα τοπικά γλυκά, όπως τα χαμαλιά, οι ροζέδες, τα αμυγδαλωτά και το αυγάτο.

Σε ότι αφορά στις χειροποίητες κατασκευές, πολύ γνωστά είναι τα περίφημα μαχαίρια Σκοπέλου, τα οποία έχουν λαβή από κέρατο κασίκας και θήκη από πεύκο. Σήμερα έχει απομείνει ένας μόνο κατασκευαστής. Παράδοση στο νησί έχει και η μικροναυπηγική. Παλιότερα υπήρχαν αρκετοί που ασχολούνταν με τη κατασκευή μικρών διακοσμητικών πλοίων.

Σημαντική δραστηριότητα αποτελεί και η κεραμική με τα πολύ γνωστά μελανόμορφα αγγεία του Ρόδιου. Η παράδοση συνεχίζεται μέχρι και σήμερα από γενιά σε γενιά.

Τέλος, γνωστή είναι και η κατασκευή της παραδοσιακής Σκοπελίτικης φορεσιάς του γάμου, η οποία ωστόσο κοστίζει αρκετά (πάνω από 6.000 €), αφού είναι όλη χειροποίητη.

Αλόνησος

Το αρχιπέλαγος της Αλοννήσου αποτέλεσε σταυροδρόμι πολιτισμών κατά την αρχαιότητα και τον σημαντικότερο θαλάσσιο εμπορικό δρόμο του Αιγαίου, καθώς βρίσκεται στο πιο νευραλγικό και στρατηγικό σημείο των θαλάσσιων διαδρομών της αρχαιότητας.

Η ιστορία του νησιού πιθανολογείται ότι είναι η πιο μεγάλη στην περιοχή του Αιγαίου, καθώς στην Αλόνησσο έχουν βρεθεί τα πρώτα ίχνη ανθρώπινης ζωής στο Αιγαίο. Η παράδοση αναφέρει ότι οι Κρήτες κατοίκησαν πρώτοι την αρχαία Ίκο (σημερινή Αλόνησσο) τον 16^ο αιώνα π.Χ. Αργότερα το νησί αποκτά μυκηναϊκό χαρακτήρα, ενώ την εποχή του σιδήρου κατοικείται από Χαλκιδείς. Οι γεωμετρικοί χρόνοι βρίσκουν το νησί της Αλοννήσου κάτω από την εξουσία των Δολόπων, ενώ το 476 π.Χ. το νησί προσαρτάται στην Α' Αθηναϊκή Συμμαχία.

Την κλασική εποχή η Αλόνησσος έφτασε στο ζενίθ της ανάπτυξής της. Το κρασί της, περιζήτητο στις μεγάλες αγορές, γίνεται κινητήριος μοχλός του εμπορίου και φέρνει μεγάλη οικονομική ευμάρεια, ενώ την ίδια περίοδο κόβει και δικό της νόμισμα με την επιγραφή «ΙΚΙΟΝ».

Κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο, μεγάλες πόλεις – κράτη επιδίδονται σε επιδρομές στις Β. Σποράδες. Το 190 π.Χ. το νησί καταλαμβάνεται από το ρωμαϊκό στόλο, ενώ μετά τους ρωμαϊκούς εμφύλιους πολέμους, προσφέρεται από τον Ρωμαίο Αυτοκράτορα Αντώνιο ως δώρο στους Αθηναίους. Αργότερα, επί Αδριανού (117 – 138 μ.Χ.), το νησί περνάει στα χέρια των Σκοπελιτών και η Αλόνησσος πέφτει σε μεγάλη δυσμένεια. Ο φόβος των πειρατών οδηγεί τους κατοίκους του νησιού να εγκαταλείψουν τις παραθαλάσσιες ακτές και να κατοικήσουν πάνω στο βουνό. Η Αλόνησσος χάνει την πολιτιστική της υφή και γίνεται καθαρά αγροτικός και κτηνοτροφικός τόπος.

Κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο η Αλόνησσος και τα νησάκια της περνάνε στη δικαιοδοσία του Βυζαντίου. Έτσι στην περιοχή δημιουργούνται μνημεία πρωτοχριστιανικής τέχνης και μεγάλα μοναστικά κέντρα της παλαιοχριστιανικής εποχής. Στο τέλος της βυζαντινής περιόδου, η Αλόνησσος βρισκόταν στην κατοχή των Ενετών. Σε γενικές γραμμές, η περίοδος των Ενετών ήταν καλή και άφησε έντονα ίχνη στο νησί. Η Αλόνησσος έμεινε ενετική ως το 1538, όταν ο τουρκικός στόλος του Μπαρμπαρόσα προχώρησε σε ολοκληρωτική σφαγή του πληθυσμού και ερήμωση του νησιού. Η Αλόνησσος ξανακατοικήθηκε στο τέλος του 16^{ου} αιώνα, οπότε άρχισαν διστακτικά να επιστρέφουν στο νησί οι κάτοικοι που είχαν φύγει για να σωθούν.

Κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης οι ελάχιστοι κάτοικοι του νησιού ασχολούνταν κυρίως με τη γεωργία και κτηνοτροφία. Η άφιξη προσφύγων από τις ξεσηκωμένες περιοχές της Ελλάδας οδήγησε το νησί σε ακόμα δυσκολότερες συνθήκες, καθώς δεν υπήρχαν οι απαραίτητοι πόροι για να καλύψουν τις ανάγκες κατοίκων και προσφύγων και οι πάροικοι που κατέφθαναν στην περιοχή προχωρούσαν σε λεηλασίες και ληστρικές ενέργειες. Μετά την απελευθέρωση του νησιού από τους Τούρκους, οι εναπομείναντες κάτοικοι και πάροικοι του νησιού αποτέλεσαν τη σύνθεση του σημερινού πληθυσμού της Αλοννήσου.

Σημαντικά Μνημεία

Η μακρά ιστορία του νησιού είχε ως αποτέλεσμα η Αλόνησσος σήμερα να διαθέτει σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, τόσο στην περιοχή του νησιού της Αλοννήσου, όσο και στα μικρότερα νησιά που την περιβάλλουν και έχει κηρυχθεί ως τόπος ιστορικών και διατηρητέων μνημείων με το ΦΕΚ.645Β/65. Δυστυχώς όμως, οι χώροι αυτοί δεν έχουν εξελιχθεί σε πόλους έλξης επισκεπτών, καθώς δεν έχουν ανασκαφεί πλήρως και δεν έχουν αναδειχθεί.

Τα κυριότερα αρχαιολογικά μνημεία της περιοχής είναι: ο παραθαλάσσιος οικισμός στο Κοκκινόκαστρο, όπου σώζονται μέχρι σήμερα υπολείμματα του τείχους της Ακροπόλεως του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, ο λόφος Καστράκι βορειοδυτικά του Κοκκινόκαστρου, που αποτελούσε οχυρό για τον έλεγχο της δυτικής ακτής, οι θολωτοί μυκηναϊκοί τάφοι στη θέση Ρουσούμ Γυαλός, ο αρχαιολογικός χώρος στη

Στενή Βάλα, ο παλαιολιθικός καταυλισμός στη θέση Κοκκινονήσι, ο οικισμός του Αγ. Πέτρου, ο οποίος πρέπει να αποτελούνταν από 25-40 σπίτια, και σήμερα βρίσκεται πλέον στο βυθό, κ.ά.

Η μεσαιωνική και βυζαντινή περίοδος έχουν αφήσει επίσης αξιόλογα μνημεία στο νησί, με σημαντικότερα: το Παλαιό Χωριό με το μεσαιωνικό τείχος, η Χώρα και παλαιά πρωτεύουσα του νησιού, που είναι χτισμένο σε στρατηγική θέση, το μοναστήρι στην περιοχή «Σαράντα Αβραγιάς», ο αρχαιολογικός χώρος στη θέση Αγ. Δημήτριος όπου βρίσκονται ερείπια παλαιοχριστιανικής πόλης, ο Ι.Ν. Αγ. Αναργύρων στη βόρεια ακτή του νησιού, ο μονόκλιτος ξυλόγλυπτος Ι.Ν. Αγ. Αθανασίου στη Χώρα που χρονολογείται από τον 17^ο αιώνα, ο λιθόκτιστος μονόκλιτος καμαροσκέπαστος Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου στη Χώρα, επίσης του 17^{ου} αιώνα, η βασιλική των Αγ. Αναργύρων του 17^{ου} αιώνα και τα ερείπια παλαιού μοναστηριού και της παλαιοχριστιανικής εκκλησίας του Αγ. Ανδρέα (6^{ος} – 7^{ος} αιώνες) κοντά στον οικισμό Βότση, το «Διοικητήριο» που κτίστηκε, σύμφωνα με μαρτυρίες, κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας, όπου σήμερα στεγάζεται το Λαογραφικό Μουσείο του οικισμού, κ.ά.

Στο Δήμο Αλοννήσου υπάρχουν ελάχιστα μνημεία της νεότερης εποχής, από το 19^ο αιώνα και έπειτα. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι ο λιθόκτιστος φάρος στο ερημονήσι της Ψαθούρας, που κτίστηκε μεταξύ των ετών 1893 – 1895 από Σκοπελίτες τεχνίτες, πάνω σε γαλλικά σχέδια και έχει ύψος 25 μ. και το παλιό Δημοτικό Σχολείο στον οικισμό της Χώρας της περιόδου των αρχών του 20^{ου} αιώνα, στο πνεύμα του νεοκλασικισμού, το οποίο δεν έχει χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται αναλυτικά οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία της Αλοννήσου.

Πίνακας 27: Αρχαιολογικοί Χώροι – Μνημεία της Αλοννήσου

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Ι. Ναός Παναγίας του Βουνού Αλοννήσου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Αγ. Γεωργίου Αλοννήσου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Αγ. Δημητρίου Αλοννήσου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός Αγίου Αθανασίου Αλοννήσου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Ναός του Χριστού Αλοννήσου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Αρχαιολογικός χώρος στις θέσεις Αγ. Κωνσταντίνος, Ψηλή Ράχη, Παλιάλωνα, Γελαδιάς, ΓιακείμΧούνης και Κούμαρος	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46515/2937 π.ε./17-3-2000, ΦΕΚ 454/Β/4-4-2000
Ναός Αγίων Αναργύρων Αλοννήσου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Άγιος Δημήτριος	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965 ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Βαμβακιές	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/17295/1047/11-5-1998, ΦΕΚ 523/Β/29-5-1998 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/17295/1047/11-5-1998, ΦΕΚ 811/Β/3-8-1998
Αρχαιολογικός χώρος στη Βραχονησίδα Πολεμικά	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46515/2937 π.ε./17-3-2000, ΦΕΚ 454/Β/4-4-2000
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Καλαμάκι	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/17295/1047/11-5-1998, ΦΕΚ 523/Β/29-5-1998 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/17295/1047/11-5-1998, ΦΕΚ 811/Β/3-8-1998
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Καρμπίτσες	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/17295/1047/11-5-1998, ΦΕΚ 523/Β/29-5-1998 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/17295/1047/11-5-1998, ΦΕΚ 811/Β/3-8-1998

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Κοκκινόκαστρο Αλοννήσου: Λείψανα αρχαίας Ίκου	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965 ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Αρχαιολογικός χώρος θαλάσσιας περιοχής Μανώλα Αλοννήσου	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Αρχαιολογικός χώρος περιοχής ορμίσκου "Στενή Βάλα" Αλοννήσου	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Άγιος Ιωάννης" Αλοννήσου: λείψανα αρχαίου οικισμού	ΥΑ 6631/21-9-1965, ΦΕΚ 645/Β/2-10-1965
Αρχαιολογικός χώρος περιοχής όρμου Τσουκάλια Αλοννήσου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/39454/1629/24-10-1988, ΦΕΚ 790/Β/31-10-1988
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Βουνό	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46515/2937 π.ε./17-3-2000, ΦΕΚ 454/Β/4-4-2000
Αποδέσμευση θαλάσσιας περιοχής στη νήσο Μικρό Αδέλφι Μαγνησίας.	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/25824/1060/12-5-1993, ΦΕΚ 388/Β/28-5-1993 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/42813/2830/2-9-2003, ΦΕΚ 1498/Β/10-10-2003
Αρχαιολογικός χώρος νήσου Κυρά Παναγιάς και του περιβάλλοντος αυτήν θαλασσίου πάρκου Βορείων Σποράδων	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011
Σπήλαιο στη ΒΔ ακτή των Γιούρων	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969
Αρχαιολογικός χώρος νήσου Κυρά Παναγιάς και του περιβάλλοντος αυτήν θαλασσίου πάρκου Βορείων Σποράδων	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011
Αρχαιολογικός χώρος στον όρμο Άγ. Πέτρου στη νησίδα Πέλαγος (Κυρά - Παναγιά)	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969 ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011
Αρχαιολογικός χώρος στον όρμο Πλανήτη στη νησίδα Πέλαγος (Κυρά - Παναγιά)	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969 ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011
Αρχαιολογικός χώρος νήσου Κυρά Παναγιάς και του περιβάλλοντος αυτήν θαλασσίου πάρκου Βορείων Σποράδων	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Κουρούπι νήσου Σκάντζουρα	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46515/2937 π.ε./17-3-2000, ΦΕΚ 454/Β/4-4-2000
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Μονής Ευαγγελίστριας νήσου Σκάντζουρα	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46515/2937 π.ε./17-3-2000, ΦΕΚ 454/Β/4-4-2000
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Χωράφια, νήσου Σκάντζουρα	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46515/2937 π.ε./17-3-2000, ΦΕΚ 454/Β/4-4-2000

Όνομασία Μνημείου	Απόφαση
Φάρος στη Ψαθούρα και ζώνη προστασίας στα όρια της νήσου	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3058/62322/16-11-2001, ΦΕΚ 1617/Β/6-12-2001 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011
Αρχαιολογικός χώρος νήσου Κυρά Παναγιάς και του περιβάλλοντος αυτήν θαλασσίου πάρκου Βορείων Σποράδων	ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011
Αρχαιολογικός χώρος στο λιμένα Μανδράκι, νησίδος Ψαθούρα	ΥΑ 23181/12-9-1969, ΦΕΚ 653/Β/6-10-1969 ΠΔ 16-5-1992, ΦΕΚ 519/Δ/28-5-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2144/98/16-7-1997, ΦΕΚ 660/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ13/2146/99/21-7-1997, ΦΕΚ 662/Β/4-8-1997 ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 60806/2748/23-6-2011, ΦΕΚ 1741/Β/03-08-2011

Πηγή: Διαρκής κατάλογος των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδος, 2018.

Ενάλιοι Αρχαιολογικοί Χώροι

Η περιοχή της Αλοννήσου παρουσιάζει τις πιο ώριμες συνθήκες αξιοποιήσιμων ενάλιων αρχαιολογικών θέσεων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το πλήθος των ναυαγίων που υπάρχουν στην περιοχή και πολλά από αυτά βρίσκονται σε καλή κατάσταση λόγω του αμμώδους του βυθού. Αυτό δεν προκαλεί εντύπωση, αν αναλογιστεί κανείς ότι η Αλόννησος υπήρξε κέντρο και σταυροδρόμι των θαλάσσιων μεταφορών στο Αιγαίο για χιλιετίες. Μερικοί από τους σημαντικότερους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους της ευρύτερης περιοχής είναι:

- Το εντυπωσιακότερο ίσως αρχαίο ναυάγιο της Κλασικής Περιόδου (τελευταίο τέταρτο του 5^{ου} π.Χ. αιώνα) στη νοτιοδυτική άκρη της νήσου Περιστεράς, απέναντι από την Στενή Βάλα, το οποίο βρίσκεται σε βάθος 22 – 28 μέτρα. Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα κλασικά ναυάγια που έχουν ερευνηθεί ποτέ, λόγω κυρίως του μεγέθους του, που άλλαξε την αντίληψη για το μέγεθος των πλοίων που μπορούσαν να ναυπηγηθούν εκείνη την εποχή (25 x 12 μ. περίπου). Το φορτίο του πλοίου περιλαμβάνει 3.000 – 4.000 αμφορείς Μένδης Χαλκιδικής και Πεπαρήθου και πιθανολογείται ότι μετέφερε κρασί. Το συγκεκριμένο ναυάγιο, μαζί με άλλα τρία ναυάγια του Παγασητικού, χαρακτηρίστηκε ως επισκέψιμος ενάλιος αρχαιολογικός χώρος και αποτελεί πλέον υποβρύχιο μουσείο, βάσει της ΚΥΑ ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/Φ53/12387/6960/772/240/19-1-2015 (ΦΕΚ 119/ Β/21-1-2015).
- Στον κόλπο του Βασιλικού βρίσκονται τα δύο ίσως εντυπωσιακότερα γνωστά βυζαντινά ναυάγια σε βάθος 55 – 58 μέτρα, με χιλιάδες αμφορείς «μαγαρικού» τύπου το καθένα, που τοποθετούνται χρονολογικά στον 12^ο – 13^ο αιώνα. Σε κοντινή απόσταση (120 μ.) έχει εντοπισθεί ένα ακόμη ναυάγιο της ίδιας εποχής και με παρόμοιο φορτίο. Τα ναυάγια διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση. Παράλληλα στην περιοχή βρίσκονται βυθισμένες βυζαντινές άγκυρες σε βάθη 40 – 45 μέτρων.
- Στην νοτιοανατολική άκρη της νήσου Περιστεράς, στο ακρωτήρι Τζέλιος, βρίσκεται ναυάγιο της κλασικής εποχής του 4^{ου} αιώνα π.Χ. σε βάθος 32 – 36 μ. Το φορτίο του απαρτίζεται από 25

περίπου χιακούς αμφορείς, οι οποίοι χρονολογούνται στον 4^ο αιώνα π.Χ. Το ναυάγιο βρίσκεται σε θέση που έχει υποστεί υποβρύχια κατολίθωση με αποτέλεσμα να καλύπτεται μερικώς από δύο μεγάλους βράχους.

- Στην νοτιοανατολική πλευρά της νήσου Σκάντζουρα υπάρχει ιδιαίτερα σημαντικό ναυάγιο της κλασσικής εποχής, με πλήθος διαφορετικού τύπου αμφορέων (Θάσου, Μένδης και τύπου Σολόχα), καθώς και αττικά αγγεία, ασκούς τύπου Guttous, φιαλίδια, πινάκια, ληκύθους, λύχνους, κανθαροκύλικες κ.ά. Το ναυάγιο βρίσκεται σε βάθος 32 – 38 μ., έχει έκταση 38,5 x 18 μ. περίπου και τοποθετείται χρονολογικά στο α' ήμισυ του 4^{ου} π.Χ. αιώνα.
- Στο νότιο άκρο της Νήσου Φαγκρούς ή Πελέρισσας, υπάρχει επίσης ιδιαίτερα σημαντικό αρχαίο ναυάγιο της κλασσικής εποχής. Το ναυάγιο βρίσκεται σε βάθος 37 μ. και φέρει φορτίο 600 – 800 περίπου αμφορέων Μένδης Χαλκιδικής, οι οποίοι έχουν χρονολογηθεί στα μέσα του 5^{ου} αιώνα π.Χ.
- Στο νότιο άκρο της Βραχονησίδας του Αγ. Πέτρου, στον ομώνυμο Όρμο Κυρά-Παναγιάς, βρίσκεται το διάσημο βυζαντινό ναυάγιο με πινάκια του 12^{ου} αιώνα, αμφορείς και άλλα σκεύη. Όλα τα αντικείμενα, λεπτής κεραμικής, έφεραν πλούσια διακόσμηση με επιρροές από ισλαμική τέχνη με κουφικά γράμματα, πουλιά, ζώα και φυτικά μοτίβα. Στο ίδιο σημείο, και ειδικότερα μεταξύ της Νήσου Αγίου Πέτρου και της απέναντι δυτικής ακτής του ομώνυμου Όρμου βρίσκεται καταβυθισμένος προϊστορικός οικισμός.
- Στο βόρειο ακρωτήριο της Κυρά Παναγιάς που ονομάζεται Κυρά ή Κάτεργο, βρίσκεται βυθισμένο βυζαντινό ναυάγιο του 11^{ου} αιώνα μ.Χ. σε βάθος 26 μ. Στο σημείο υπάρχει μικρός σωρός από βυζαντινούς αμφορείς και τρεις άγκυρες τύπου «Υ». Ωστόσο το ναυάγιο είναι σχετικά κατεστραμμένο και με μεγάλη διασπορά των ευρημάτων του.
- Στις ανατολικές ακτές της Νήσου Ψαθούρας υπάρχουν ερείπια του καταβυθισμένου αρχαίου οικισμού, ο οποίος όμως δεν έχει μελετηθεί και τεκμηριωθεί επαρκώς. Αν και τα ερείπια του οικισμού ξεκινάνε από το πολύ μικρό βάθος των 2 μ., η τοποθεσία εκτεθειμένη στους επικρατούντες βόρειους ανέμους.
- Στο νοτιοανατολικό άκρο της Νήσου Κυρά Παναγιάς απέναντι από τη βραχονησίδα Μέλισσα, βρίσκεται σε σχετικά μεγάλο βάθος 65 – 68 μ. βυζαντινό ναυάγιο με πινάκια και αμφορείς. Το μεγάλο βάθος του ναυαγίου δεν το καθιστά εύκολα αξιοποιήσιμο αρχαιολογικό χώρο.

Σημαντικά σημεία ενδιαφέροντος στην περιοχή, αν και δεν θεωρούνται ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι, αποτελούν και το βυθισμένο γερμανικό αεροσκάφος τύπου Ju-88 A-4 του Β' Παγκοσμίου Πολέμου βόρεια της Ψαθούρας και το βυθισμένο γερμανικό πλοίο επίσης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το οποίο βυθίστηκε την 08/10/1944 από το ελληνικό Α/Τ Θεμιστοκλής και δυο αγγλικά αντιτορπιλικά, το οποίο βρίσκεται στον ύφαλο βορειοανατολικά της νήσου Γιούρας.

Εκτός των ήδη γνωστών ναυαγίων, υπάρχει πληθώρα άλλων ναυαγίων διαφόρων εποχών, τα οποία είτε δεν έχουν ερευνηθεί ακόμη, είτε βρίσκονται σε μεγάλα βάθη, γεγονός που δυσχεραίνει την έρευνά τους.

Παραδοσιακοί Οικισμοί

Η Χώρα της Αλοννήσου αποτελεί και τον μοναδικό παραδοσιακό οικισμό του νησιού και έχει χαρακτηριστεί με το Π.Δ. 19.10.1978 (ΦΕΚ 594 Δ) «Περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακών οικισμών

τινών του κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων αυτών», μαζί με τη Χώρα της Σκοπέλου.

Μουσεία

Στο νησί της Αλοννήσου υπάρχουν δύο μουσεία, το Μουσείο Ιστορίας και Λαϊκής Τέχνης στο Παλαιό Χωριό και το Λαογραφικό Μουσείο του Κώστα και της Αγγέλας Μαυρίκη στο Πατητήρι.

Στο πρώτο εκτίθενται ενδιαφέροντα αντικείμενα και συλλογές από την καθημερινή ζωή των κατοίκων της Αλοννήσου των περασμένων αιώνων, τα έθιμα και τις παραδόσεις, αλλά και μια πολύ ενδιαφέρουσα φωτογραφική συλλογή με ανθρώπους και κτίρια των αρχών του 20^{ου} αιώνα.

Το δεύτερο στεγάζεται σε ένα παραθαλάσσιο πέτρινο κτίριο, έχει χρηματοδοτηθεί από το πρόγραμμα Leader της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελεί μία ιδιαίτερα αξιόπαινη προσπάθεια. Το μουσείο φιλοξενεί μεγάλο αριθμό κειμηλίων, τεκμήρια της ιστορίας και της παράδοσης του νησιού, παραδοσιακά αντικείμενα και φορεσιές, μια συλλογή αρχαίων εργαλείων και στρατιωτικών όπλων, αλλά και συλλογή ενάλιων αρχαιολογικών ευρημάτων.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Το νησί της Αλοννήσου διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά. Σε ετήσια βάση διοργανώνονται μια σειρά από εκδηλώσεις τοπικής, εθνικής αλλά και διεθνούς εμβέλειας, που σκοπό έχουν να φέρουν τους κατοίκους του νησιού ιθαγενείς και μη, σε επαφή με την παράδοση, αλλά ταυτόχρονα συντελούν στην ψυχαγωγία και κοινωνικοποίηση τους ενώ ισχυροποιούν τους δεσμούς της τοπικής κοινωνίας. Οι σημαντικότερες από αυτές, είναι:

- Το Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών που διοργανώνεται τον Ιούλιο στο Πατητήρι. Αποτελεί πλέον ζωτικό κομμάτι της τοπικής κοινωνίας, δίνοντας ώθηση στην τοπική επιχειρηματικότητα και την τουριστική προβολή του νησιού. Το Φεστιβάλ έχει διεθνή φήμη και ενώνει πολιτισμικά δεκάδες περιοχές από την Ελλάδα, την Κύπρο και το εξωτερικό.
- Η διοργάνωση Αλόννησος Challenge λαμβάνει χώρα επίσης τον Ιούλιο και αποτελεί αθλητικό γεγονός επίσης διεθνούς φήμης. Πρόκειται για τη διοργάνωση τριών αγώνων αποστάσεων 30 χλμ., 10 χλμ. και 2 χλμ. και μια διαδρομή 15 χλμ. για περιπατητές, που διέρχονται από διάφορα σημεία του νησιού και προσφέρουν συνεχείς εναλλαγές στα πανέμορφα του τοπία.
- Στα μέσα Ιουλίου γίνεται στο νησί αναπαράσταση του αλωνίσματος στο Παλιό Χωριό στα Αλώνια, όπου φτιάχνεται με παραδοσιακό τρόπο ο τραχανάς από «χόνδρο» (σιτάρι). Είναι μια εκδήλωση που προσπαθεί να κρατήσει ζωντανή την παράδοση του αλωνίσματος, συνδυάζοντας τη διαδικασία με παραδοσιακές γεύσεις του νησιού.
- Η Βραδιά Παραδοσιακής Τυρόπιτας αποτελεί μια γιορτή προς τιμήν του παραδοσιακού αυτού αλοννησιώτικου εδέσματος. Γυναίκες του νησιού προετοιμάζουν φρέσκο φύλλο και τηγανίζουν την διάσημη τυρόπιτα της Αλοννήσου κερνώντας τους παρευρισκόμενους, ενώ η γιορτή συνοδεύεται από ζωντανή μουσική και παραδοσιακούς χορούς από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αλοννήσου.
- Η Ψαράδικη Βραδιά που διοργανώνεται στα τέλη Ιουλίου προσφέρει στους ντόπιους και επισκέπτες του νησιού μια βραδιά διασκέδασης με θαλασσινές γεύσεις (γαύρος ψητός στα κάρβουνα), άφθονο κρασί, παραδοσιακή μουσική και χορούς.

Εκτός των παραπάνω εκδηλώσεων, στο νησί γίνονται γιορτές και πανηγύρια που συνδέονται με τις θρησκευτικές εορτές και παραδόσεις και είναι κυρίως τοπικής εμβέλειας. Αυτά είναι: το πανηγύρι στην

Παλιά Χώρα τον Δεκαπενταύγουστο με μουσική και φαγητό και η αναβίωση του παραδοσιακού γάμου με τοπικές ενδυμασίες και παραδοσιακούς χορούς, το πανηγύρι της Αγ. Παρασκευής, πολιούχου του νησιού, ο εορτασμός των Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης στο γραφικό παρεκκλήσι στην «Ψηλή Ράχη» και ο εορτασμός του Αγ. Γεωργίου.

Παραδοσιακές δραστηριότητες

Παραδοσιακή ασχολία των κατοίκων του νησιού αποτέλεσε από την αρχαιότητα ως τα μέσα του αιώνα η καλλιέργεια των αμπελιών και η παραγωγή μαύρου κρασιού εξαιρετικής ποιότητας. Η ασχολία αυτή ωστόσο έχει σήμερα σχεδόν σταματήσει σε εμπορικό επίπεδο και περιορίζεται στην παραγωγή μικρών ποσοτήτων για ιδιωτική χρήση.

Άλλες παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων του νησιού είναι η καλλιέργεια της ελιάς, η κτηνοτροφία και η παραγωγή τυροκομικών προϊόντων, καθώς και η παράκτια αλιεία με παραδοσιακά μέσα.

Η κουζίνα της Αλοννήσου έχει επίσης αναδείξει παραδοσιακά πιάτα και καταφέρνει να συνδυάσει μοναδικά τη θεσσαλική παράδοση με το νησιώτικο χρώμα. Περιήγηση είναι οι αλοννησιώτικες πίτες με διάφορα υλικά (τυρί, χόρτα, κιμά), αλλά ανάμεσα τους ξεχωρίζει η παραδοσιακή τυρόπιτα Αλοννήσου και η γαλατόπιτα. Πληθώρα παραδοσιακών συνταγών υπάρχουν και με τα ψάρια και θαλασσινά που συναντά κανείς στην κλασική Αιγαιοπελαγίτικη κουζίνα.

Επισκεψιμότητα πολιτιστικών πόρων

Όσον αφορά στην επισκεψιμότητα των πόρων της περιοχής τα δεδομένα είναι διαθέσιμα στο σύνολο της ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων και για τους πόρους όπου καταγράφονται επισκέπτες (εισιτήρια) και δεν υπάρχουν στοιχεία για την επισκεψιμότητα των πολιτιστικών πόρων μόνο στα νησιά ή στους χώρους που είναι ελεύθερα επισκέψιμοι. Παρακάτω παρατίθενται τα δεδομένα επισκεψιμότητας για το σύνολο των πολιτιστικών πόρων της ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων, ώστε να δοθεί μια εικόνα της επισκεψιμότητας στους πολιτιστικούς πόρους της ευρύτερης περιοχής. Βάσει των στοιχείων του ΙΝΣΕΤΕ ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2019-2022 σημείωσε μείωση κατά -21%. Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τη Θεσσαλία να σημειώνει μείωση -23% (από 69 χιλ. το 2019 σε 53 χιλ. το 2022). Η Περιφέρεια Θεσσαλίας το 2022 αντιπροσωπεύει το 1% των επισκέψεων σε μουσεία της Ελλάδας.

Την περίοδο 2019-2021, η ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων σημείωσε μείωση στην επισκεψιμότητα των μουσείων της κατά -81%, ενώ την περίοδο 2019-2022 σημείωσε αύξηση κατά +26% (από 31 χιλ. το 2019 σε 39 χιλ. το 2022), σε αντίθεση με τις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες της Θεσσαλίας που συνέχισαν να σημειώνουν μείωση. Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία για το 2022, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Μαγνησίας και Σποράδων καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Λάρισας και Καρδίτσας (73% έναντι 23% και 4% αντίστοιχα).

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας το 2022 αντιπροσωπεύει το 0,2% των επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Την περίοδο 2019-2022, ο αριθμός των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας μειώθηκε κατά -20%. Ωστόσο στη Θεσσαλία σημειώθηκε αύξηση κατά +3%, από 19 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2022. Στην ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων η αύξηση ήταν της τάξης του +2%. Να σημειωθεί ότι η ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων συγκεντρώνει το 90% των επισκεπτών της Περιφέρειας σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2022.

4.3. Τουριστικό Προφίλ

Η τουριστική βιομηχανία στην Ελλάδα: Ανάλυση τάσεων και δεδομένων στον παγκόσμιο και εγχώριο Τουρισμό και προσδιορισμός προφίλ τουριστών περιοχής

Ο τουρισμός ως βιομηχανία που προσανατολίζεται στα προϊόντα και τις υπηρεσίες, μπορεί να δημιουργήσει εκτεταμένα οφέλη και επιπτώσεις στην οικονομία και στην κοινωνία γενικότερα. Δύναται να συμβάλει στην επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας (Millennium Development Goals), και ειδικά αυτούς που αφορούν την καταπολέμηση της φτώχειας, την προστασία του περιβάλλοντος και την δημιουργία ευκαιριών της απασχόλησης των γυναικών, των ευάλωτων ομάδων και των νέων. Επιπλέον, ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική πηγή εσόδων (έσοδα από ξένο συνάλλαγμα, φορολογικά έσοδα) για το κράτος και μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Οι άμεσες βιομηχανίες που εμπλέκονται στις τουριστικές δραστηριότητες έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν τομεακούς συνδέσμους και οικονομικές ευκαιρίες για τις κοινότητες.

Η διαχείριση του προορισμού είναι ένα θέμα αυξανόμενης σημασίας, αφού οι τουριστικοί προορισμοί ανταγωνίζονται έτσι ώστε από τη μία να παρέχουν την καλύτερη ποιότητα στους επισκέπτες και από την άλλη να διαχειρίζονται τις επιπτώσεις του τουρισμού σε κοινωνίες και περιβάλλοντα υποδοχής. Επιπλέον, για να είναι αποτελεσματικός ο ανταγωνισμός, οι τουριστικοί προορισμοί πρέπει να προσφέρουν απίθανες εμπειρίες και εξαιρετική ποιότητα στους επισκέπτες. Ο τουρισμός είναι ένας περίπλοκος και κατακερματισμένος τομέας και από την ώρα που οι επισκέπτες φτάνουν στον προορισμό, μέχρι να φύγουν, η ποιότητα των εμπειριών τους επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών, την αλληλεπίδραση της κοινότητας και τη φιλοξενία.

Ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα που περιλαμβάνει την μετακίνηση των ατόμων από ένα προορισμό σε ένα άλλο. Σε αυτή τη διαδικασία, οι τουρίστες φέρνουν μαζί τους τα έθιμα και την κουλτούρα τους στις χώρες όπου επισκέπτονται, αλλά ταυτόχρονα φεύγοντας παίρνουν μαζί τους τα έθιμα και την κουλτούρα της χώρας που έχουν επισκεφτεί. Μέσα από αυτές τις αλληλεπιδράσεις και την επικοινωνία μεταξύ των τουριστών και της τοπικής κοινότητας, υπάρχουν πολλές θετικές επιπτώσεις που μπορούν να επιτευχθούν, με την προϋπόθεση ότι ο τουρισμός εφαρμόζεται και αναπτύσσεται με ένα βιώσιμο και ορθό τρόπο.

Ο βιώσιμος τουρισμός ορίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού ως «η ικανοποίηση των τουριστών και της κοινότητας που τους φιλοξενεί, ενώ παράλληλα η κοινότητα προστατεύεται και βελτιώνεται βάσει των ευκαιριών που πιθανόν να παρουσιαστούν. Λειτουργεί σαν οδηγός για την διαχείριση όλων των πόρων με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μπορούν να καλυφθούν όλες οι οικονομικές, κοινωνικές ανάγκες, καθώς επίσης και η αισθητική του τόπου, διατηρώντας την πολιτιστική ακεραιότητα, τις απαραίτητες οικολογικές διαδικασίες, τη βιολογική ποικιλομορφία και τα συστήματα υποστήριξης της ζωής.» (<http://www.world-tourism.org/sustainable/esp/concepts.htm>). Για δημιουργία ενός πραγματικά βιώσιμου τουρισμού, εξυπακούεται η υιοθέτηση των “καλών πρακτικών”, δηλαδή, η διόρθωση ή η βελτίωση των μέτρων που εφαρμόζονται στη διαχείριση και τη λειτουργία του κάθε τουριστικού επιχειρηματικού τομέα και δραστηριότητας. Αυτές οι δράσεις αποσκοπούν στην εξασφάλιση της μικρότερης δυνατής επίπτωσης που μπορεί να προκύψει, στη βελτίωση της εικόνας και

της ποιότητας του τουρισμού, στην αποτελεσματικότερη ανάπτυξη των επιχειρήσεων, και ως εκ τούτου, στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Δημιουργώντας τη σωστή ισορροπία μεταξύ των τουριστικών αναγκών, των κοινοτήτων φιλοξενίας και του περιβάλλοντος, μειώνοντας τις συγκρούσεις και αναγνωρίζοντας την αμοιβαία εξάρτηση, απαιτείται ειδική αντιμετώπιση στη διαχείριση των προορισμών. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εκπονήσει ένα σύστημα δεικτών για την βιώσιμη διαχείριση των προορισμών και αποτελεί ένα από τα εργαλεία τα οποία μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην τουριστική βιομηχανία στην Ευρώπη.

Η πρωτοφανής παγκόσμια οικονομική κρίση του 2020 λόγω της υγειονομικής κρίσης του COVID-19, αντιμετωπίστηκε με την πρωτοφανή άκρως διευκολυντική νομισματική και δημοσιονομική πολιτική, που εφαρμόστηκε από τις Κεντρικές Τράπεζες και τις Κυβερνήσεις σε όλες τις χώρες το 2020 και το 2021, για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και για την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας. Η πολιτική αυτή περιόρισε την πτώση του παγκόσμιου ΑΕΠ στο -2,8% το 2020 και συνέβαλε στην ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας κατά 6,3% το 2021. Ωστόσο, τα δραστικά μέτρα (lockdowns) που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας, συνέβαλαν αναπόφευκτα στη διατάραξη του παγκόσμιου εμπορίου, που σημείωσε μεγάλη πτώση κατά -8,2% το 2020, και της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας στις αγορές πολλών προϊόντων. Επομένως, όταν η παγκόσμια οικονομία ανέκαμψε με ταχείς ρυθμούς το 2021, σε πολλές αγορές η προσφορά δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην μεγάλη αύξηση της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες παγκοσμίως, με αποτέλεσμα την σταδιακή αλλά σημαντική αύξηση του πληθωρισμού. Στα τέλη Φεβρουαρίου 2022 σημειώθηκε νέα μεγάλη διαταραχή στη παγκόσμια οικονομία και τις αγορές με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και τις επακόλουθες οικονομικές κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας. Ο πληθωρισμός στις ΗΠΑ και την Ευρώπη, που ήταν ήδη σε ανοδική πορεία, εκτοξεύτηκε σε πολύ υψηλά επίπεδα μετά τον Μάρτιο 2022 και κορυφώθηκε στις περισσότερες χώρες (όπως και οι τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου) στο γ' τρίμηνο του 2022.

Πίνακας 28: Δημοσιονομική επίπτωση του Covid-19 το 2020 και το 2021 (Ποσοστό του ΑΕΠ)

	ΠΙΓΚ 2018	ΠΙΓΚ 2019	Πρόβλεψη για το 2020 τον Οκτώβριο 2019	ΠΙΓΚ 2020	Δημοσιο- νομική επίπτωση του Covid-19 το 2020	Πρόβλεψη για το 2021 τον Οκτώβριο 2019	ΠΙΓΚ 2021	Δημοσιονο- μική επίπτωση του Covid- 19 το 2021
Euro Area	1,2	0,8	0,6	-5,7	-6,3	0,4	-4,0	-4,4
Austria	1,4	1,6	0,9	-7,1	-8,0	0,9	-5,2	-6,1
Belgium	1,0	-0,2	0,3	-7,3	-7,6	0,0	-4,1	-4,1
Cyprus	-1,3	3,4	4,7	-3,8	-8,5	4,6	0,0	-4,6
Czech Republic	1,5	0,8	0,4	-5,2	-5,6	0,2	-4,5	-4,7
Denmark	0,4	3,9	-0,4	-0,1	0,3	-0,4	3,2	3,6
Estonia	-0,6	0,1	-0,2	-5,5	-5,3	-0,1	-2,3	-2,2
Finland	-0,7	-0,8	-1,0	-7,8	-6,8	-1,1	-2,8	-1,7
France	-0,7	-1,7	-1,0	-8,0	-7,0	-1,1	-5,2	-4,1
Germany	2,7	2,1	1,5	-3,9	-5,4	1,1	-3,3	-4,4
Greece	4,2	3,2	2,6	-7,7	-10,3	2,5	-5,5	-8,0
Ireland	1,7	1,7	1,4	-4,0	-5,4	1,4	-0,9	-2,3
Italy	1,3	1,7	0,7	-6,4	-7,1	0,5	-5,6	-6,1
Japan	-1,7	-2,4	-2,2	-8,4	-6,2	-2,0	-5,6	-3,6
The Netherlands	2,4	2,5	0,9	-3,0	-3,9	0,7	-2,1	-2,8
New Zealand	1,9	-1,9	0,6	-3,7	-4,3	1,2	-2,7	-3,9
Norway	5,7	4,5	5,4	-4,6	-10,0	5,3	8,2	2,9
Portugal	2,9	2,9	3,2	-3,1	-6,3	3,6	-0,5	-4,1
Slovak Republic	0,1	-0,2	0,1	-4,4	-4,5	0,1	-4,6	-4,7
Slovenia	2,5	2,1	1,8	-6,3	-8,1	1,8	-3,5	-5,3
Spain	-0,4	-1,0	0,2	-8,1	-8,3	0,2	-4,9	-5,1
Sweden	0,9	0,7	0,2	-2,7	-2,9	0,1	0,0	-0,1
Switzerland	1,4	1,4	0,5	-3,0	-3,5	0,5	-0,4	-0,9
United Kingdom	-0,5	-0,9	-0,1	-12,0	-11,9	0,0	-6,0	-6,0
United States	-3,1	-3,5	-3,6	-11,9	-8,3	-3,5	-9,3	-5,8

Πηγή: IMF Fiscal Monitor, October 2021, April 2023.

Ωστόσο, η επιβράδυνση της ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας και πολλών από τις χώρες προέλευσης των Ξένων Τουριστών το 2023, ο πληθωρισμός και τα πολύ υψηλά επιτόκια, δεν φαίνεται να επηρεάζουν αρνητικά τις αφίξεις ξένων τουριστών στην Ελλάδα, καθώς και τις εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό.

Όπως αναφέρει πρόσφατη έρευνα του ΙΝΣΕΤΕ (Φεβρουάριος 2024) για τον τουρισμό στην Ελλάδα και στους κύριους ανταγωνιστικούς προορισμούς για τα έτη 2017-2022, μετά από δύο χρόνια ταξιδιωτικών περιορισμών και γενικευμένης αβεβαιότητας λόγω της πανδημίας του κορονοϊού και μετά το α' τρίμηνο του 2022 οπότε και ήρθαν οι περιορισμοί στις μετακινήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, επανήλθε η ομαλότητα στην ταξιδιωτική βιομηχανία. Αυτό επίδρασε θετικά στην απελευθέρωση της λανθάνουσας ζήτησης για διακοπές. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (UNWTO), ο παγκόσμιος τουρισμός το 2022 σε σύγκριση με το 2021 παρουσίασε αύξηση αφίξεων κατά +110,8%. Ωστόσο, οι διεθνείς αφίξεις με διανυκτέρευση σε παγκόσμιο επίπεδο εξακολουθούν να είναι χαμηλότερες το 2022 κατά -34% από τα επίπεδα του 2019, και ενώ το 2023 αυξήθηκαν κατά πολύ, συνεχίζουν να παραμένουν μειωμένες κατά -12% σε σχέση με τα επίπεδα προ της πανδημίας. Τα έσοδα από τον διεθνή τουρισμό ανέκαμψαν το 2020 κατά 37% σε σχέση με το 2019, το 2021 κατά 41%, το 2022 κατά 75% και τέλος, το 2023 κατά 93% σε σχέση με τα επίπεδα πριν την πανδημία.

Αναλυτικότερα, η Μέση Ανατολή σημείωσε το 2023 την ισχυρότερη ανάκαμψη σε σχέση με το 2019 με τις αφίξεις να ανέρχονται στο +122% του προ πανδημίας επιπέδου. Η Ευρώπη, η περιοχή με τις περισσότερες επισκέψεις στον κόσμο, έφτασε το 94% των επιπέδων του 2019, υποστηριζόμενη από την ενδοευρωπαϊκή ζήτηση και τα ταξίδια από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Αφρική ανέκτησε το 96% του προ πανδημίας επιπέδου και η Αμερική έφτασε το 66%.

Στην Ελλάδα, βάσει έρευνας του ΙΤΕΠ για τις επιπτώσεις της πανδημίας στον ξενοδοχειακό κλάδο, προέκυψε ότι μόνο το 60% των ξενοδοχείων κατάφεραν να ανοίξουν το 2020. Από τα 2.328 ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας, το 63% αναγκάστηκε να ξανακλείσει μέχρι το τέλος του έτους και εν τέλει, στο τέλος του 2020 ανοιχτά παρέμειναν 863 ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας που αντιπροσωπεύουν το 22% του συνόλου των ξενοδοχείων συνεχούς λειτουργίας. Οι έκτακτες συνθήκες που επικράτησαν στη χώρα λόγω της πανδημίας επηρέασαν σημαντικά, εκτός των άλλων, και την περίοδο λειτουργίας των ξενοδοχείων. Έτσι, η περίοδος λειτουργίας συρρικνώθηκε για τα ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας στους 7 μήνες και για τα ξενοδοχεία εποχικής λειτουργίας στους 3,2 μήνες. Επιπλέον, ο τζίρος που πραγματοποίησαν τα ξενοδοχεία το 2020 ήταν μειωμένος κατά 78% σε σχέση με το 2019. Παρ' όλα αυτά, με την αρωγή των προγραμμάτων στήριξης της απασχόλησης, διατηρήθηκαν κατ' αναλογία οι θέσεις εργασίας σε όσα ξενοδοχεία κατάφεραν να λειτουργήσουν το 2020.

Σε ότι αφορά την Ελλάδα, μετά την πτώση που καταγράφηκε το 2020 σε όλα τα βασικά μεγέθη (αφίξεις -76%, διανυκτερεύσεις -72%, εισπράξεις -76% σε σύγκριση με το 2019) του εισερχόμενου τουρισμού, το 2022 ήταν δεύτερο έτος συνεχόμενης ανάκαμψης (αφίξεις +89%, διανυκτερεύσεις +65%, εισπράξεις +67% σε σύγκριση με το 2021). Παρ' όλα αυτά, σε σύγκριση με τα επίπεδα πριν την υγειονομική κρίση του COVID-19, η Ελλάδα το 2022 υπολείπεται ακόμη κατά -11% σε όρους αφίξεων, -7% σε όρους διανυκτερεύσεων και -2% σε όρους εισπράξεων. Ωστόσο το 2023 υπήρξε σημαντική αλλαγή στις διεθνείς αφίξεις στη χώρα, οι οποίες αυξήθηκαν κατά +4% σε σύγκριση με τα επίπεδα πριν την πανδημία, ενώ τα έσοδα από τον εισερχόμενο τουρισμό ανέκαμψαν το 2023 κατά 112% σε σχέση με τα επίπεδα πριν την πανδημία.

Το 2019, η Ελλάδα σημειώνει την υψηλότερη διείσδυση στις όμορες αγορές της Κύπρου (90,8%), της Αλβανίας (64,6%), της Βουλγαρίας (52,0%), της Τουρκίας (50,9%), της Βόρειας Μακεδονίας (41,5%), της Σερβίας (37,4%) και της Ρουμανίας (29,9%) καθώς και στις αγορές της Φινλανδίας (19,0%), του Ισραήλ (16,5%), της Νορβηγίας (14,8%) και της Ιταλίας (13,5%). Στις αγορές του Ην. Βασιλείου και της Γερμανίας, η διείσδυση της Ελλάδας για το 2019 ήταν 9,9% αντίστοιχα.

Παρόμοια είναι η εικόνα και το 2022, με την υψηλότερη διείσδυση να σημειώνεται στις αγορές της Κύπρου (86,5%), της Αλβανίας (60,4%), της Βόρειας Μακεδονίας (43,2%), της Βουλγαρίας (34,4%), της Τουρκίας (33,0%), της Σερβίας (32,4%), της Ρουμανίας (30,1%), του Ισραήλ (22,4%), της Φινλανδίας (21,1%) και της Ιταλίας (16,8%).

Οι υψηλότερες μειώσεις στην διείσδυση της Ελλάδας το 2022 σε σύγκριση με το 2019, εντοπίζονται στις αγορές της Τουρκίας (από 50,9% το 2019 σε 33,0% το 2022), της Βουλγαρίας (από 52,0% το 2019 σε 34,4% το 2022), της Σερβίας (από 37,4% το 2019 σε 32,4% το 2022), της Ρωσίας (από 4,9% το 2019 σε 0,6% το 2022), της Κύπρου (από 90,8% το 2019 σε 86,5% το 2022) και της Αλβανίας (από 64,6% το 2019 σε 60,4% το 2022). Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τη διείσδυση της Ελλάδας ως προς τις αφίξεις ανά εξεταζόμενη αγορά για τα έτη 2017 έως 2022.

Πίνακας 29: Διείσδυση της Ελλάδας ως προς τις αφίξεις ανά εξεταζόμενη αγορά

(2017-2022)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Κύπρος	88,3%	91,2%	90,8%	94,3%	94,1%	86,5%
Αλβανία	68,4%	69,3%	64,6%	53,2%	45,4%	60,4%
Βόρεια Μακεδονία	58,1%	49,2%	41,5%	25,9%	34,3%	43,2%
Βουλγαρία	48,4%	49,6%	52,0%	30,0%	29,5%	34,4%
Τουρκία	45,6%	45,6%	50,9%	46,2%	28,6%	33,0%
Σερβία	44,8%	37,5%	37,4%	0,2%	24,1%	32,4%
Ρουμανία	32,2%	33,7%	29,9%	12,5%	20,0%	30,1%
Ισραήλ	16,7%	17,3%	16,5%	20,6%	24,4%	22,4%
Φινλανδία	14,6%	17,1%	19,0%	6,1%	16,1%	21,1%
Ιταλία	13,7%	14,9%	13,5%	12,1%	15,9%	16,8%
Νορβηγία	12,2%	14,8%	14,8%	3,4%	9,2%	15,1%
Ην. Βασίλειο	8,9%	8,4%	9,9%	13,6%	17,8%	14,5%
Σουηδία	11,3%	11,8%	9,6%	5,7%	8,4%	13,2%
Τσεχία	11,9%	11,9%	11,4%	6,7%	10,7%	13,1%
Πολωνία	13,3%	16,1%	12,7%	10,3%	13,1%	12,6%
Γερμανία	9,9%	10,9%	9,9%	11,9%	14,8%	12,0%
ΗΠΑ	9,0%	9,9%	9,6%	6,5%	12,2%	10,6%
Ολλανδία	10,4%	10,4%	8,7%	9,1%	10,8%	10,3%
Δανία	8,9%	11,7%	9,4%	12,2%	14,7%	10,0%
Ουγγαρία	6,4%	7,9%	7,7%	4,3%	8,2%	9,0%
Βέλγιο	9,5%	10,1%	10,0%	6,8%	10,9%	8,9%
Ελβετία	6,5%	7,6%	7,9%	6,9%	11,3%	8,7%
Αυστρία	5,3%	6,5%	6,7%	5,2%	8,3%	8,6%
Γαλλία	5,9%	6,1%	6,0%	4,9%	8,7%	8,2%
Ισπανία	3,0%	3,7%	3,8%	1,8%	4,0%	5,4%
Ιρλανδία	2,2%	3,0%	3,1%	5,5%	6,3%	4,5%
Ρωσία	6,3%	4,9%	4,9%	0,9%	2,0%	0,6%

Πηγή: UNWTO – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2024.

Σύμφωνα με την προαναφερόμενη έρευνα του ΙΝΣΕΤΕ, οι εξεταζόμενες αγορές αντιπροσωπεύουν το 2019 το 91,4% του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα. Τα μεγαλύτερα μερίδια για το 2019 κατέχουν οι αγορές της Γερμανίας (12,8%), της Βουλγαρίας (12,4%) και του Ην. Βασιλείου (11,2%) και ακολουθούν η Ιταλία (5,0%), η Γαλλία (4,9%), η Ρουμανία (4,4%), οι ΗΠΑ (3,8%), η Τουρκία (3,5%), η Σερβία (3,3%) και η Βόρεια Μακεδονία (3,0%). Δηλαδή το top-10 των αγορών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα αντιπροσωπεύουν το 64,2% των αφίξεων για το 2019.

Για το 2022, οι εξεταζόμενες αγορές αντιπροσώπευαν το 94,7% του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα. Τα μεγαλύτερα μερίδια σημείωσαν το Ην. Βασίλειο (16,1%) και η Γερμανία (15,6%) και ακολουθούν η Βουλγαρία (6,5%), η Γαλλία (6,3%), η Ιταλία (5,1%), η Ρουμανία (5,0%), οι ΗΠΑ (3,9%), η Ολλανδία (3,8%), η Αλβανία (3,1%) και η Πολωνία (2,9%). Δηλαδή το top-10 των αγορών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα αντιπροσωπεύουν το 68,3% των αφίξεων για το 2022.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι το 2020, το 2021 και το 2022, η Ελλάδα εμφανίζει σε όρους αφίξεων μείωση της εξάρτησής της από τις όμορες (Βουλγαρία, Τουρκία, Βόρεια Μακεδονία, Σερβία, Αλβανία) χαμηλής τουριστικής δαπάνης αγορές μας (από 25,2% το 2019 σε 16,9% το 2022) και αύξηση της εξάρτησης της από τις παραδοσιακές (Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία) αγορές μας (από 36,5% το 2019 σε 46,9% το 2022). Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την εξάρτηση της Ελλάδας ως προς τις αφίξεις ανά εξεταζόμενη αγορά για τα έτη 2017-2022.

Πίνακας 30: Εξάρτηση της Ελλάδας ως προς τις αφίξεις ανά εξεταζόμενη αγορά (2017-2022)

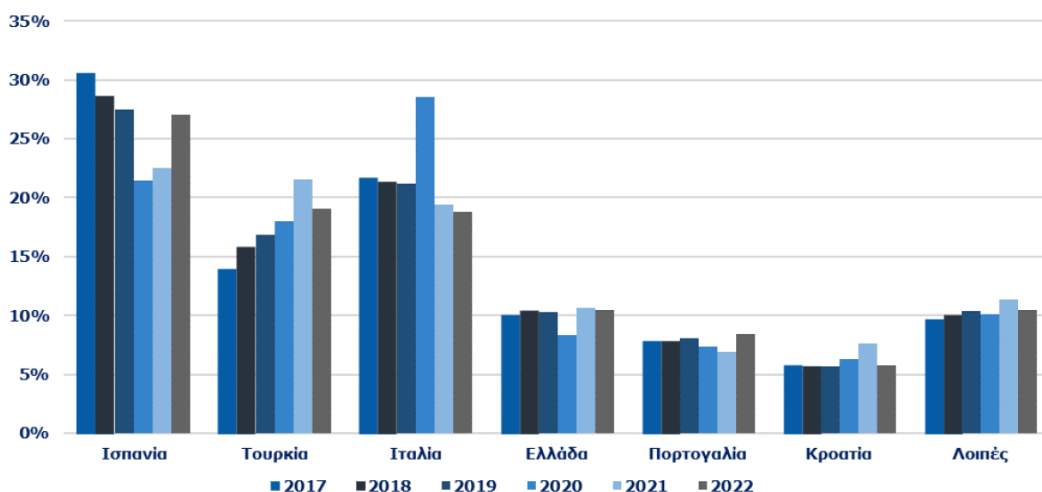
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ην. Βασίλειο	11,0%	9,8%	11,2%	14,5%	10,8%	16,1%
Γερμανία	13,6%	14,5%	12,8%	20,7%	20,4%	15,6%
Βουλγαρία	9,4%	10,4%	12,4%	9,0%	5,2%	6,5%
Γαλλία	5,2%	5,1%	4,9%	6,4%	8,0%	6,3%
Ιταλία	5,3%	5,5%	5,0%	5,1%	5,5%	5,1%
Ρουμανία	4,2%	4,6%	4,4%	2,8%	4,3%	5,0%
ΗΠΑ	3,2%	3,6%	3,8%	1,4%	2,7%	3,9%
Ολλανδία	3,5%	3,4%	2,6%	3,5%	3,9%	3,8%
Αλβανία	3,0%	3,3%	3,0%	3,6%	2,1%	3,1%
Πολωνία	2,7%	3,5%	2,7%	4,0%	4,4%	2,9%
Βόρεια Μακεδονία	5,8%	3,9%	3,0%	2,9%	3,3%	2,8%
Κύπρος	2,3%	2,3%	2,6%	3,9%	3,4%	2,6%
Σερβία	4,0%	3,1%	3,3%	0,02%	2,8%	2,6%
Αυστρία	1,5%	1,7%	1,9%	2,2%	2,9%	2,2%
Τουρκία	3,6%	3,1%	3,5%	3,1%	1,3%	1,9%
Βέλγιο	1,9%	1,9%	1,9%	1,8%	2,4%	1,8%
Ισραήλ	0,9%	1,0%	1,1%	0,9%	1,2%	1,8%
Ελβετία	1,7%	1,7%	1,7%	2,4%	2,7%	1,7%
Σουηδία	1,8%	1,7%	1,3%	0,7%	0,9%	1,5%
Τσεχία	1,2%	1,2%	1,3%	1,4%	1,8%	1,5%
Ισπανία	0,6%	1,0%	1,1%	0,9%	1,3%	1,3%
Νορβηγία	1,2%	1,4%	1,3%	0,2%	0,3%	1,2%
Δανία	1,0%	1,3%	1,0%	1,2%	1,4%	1,0%
Φινλανδία	0,8%	1,0%	1,0%	0,2%	0,4%	1,0%
Ουγγαρία	0,4%	0,5%	0,5%	0,4%	0,8%	0,7%
Ιρλανδία	0,3%	0,3%	0,3%	0,5%	0,5%	0,6%
Ρωσία	2,2%	1,7%	1,9%	0,3%	0,8%	0,1%
Σύνολο	92,4%	92,7%	91,4%	94,0%	95,5%	94,7%

Πηγή: UNWTO – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2024.

Όσον αφορά στα μερίδια αφίξεων στο σύνολο του εισερχόμενου τουρισμού στην Νότια Ευρώπη για τα

έτη 2017-2022, το 2022, για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, η Τουρκία βρίσκεται στην 2^η θέση με τους δημοφιλέστερους προορισμούς σε όρους αφίξεων στην Νότια Ευρώπη. Το 2022, η Ισπανία και η Τουρκία, αντιπροσώπευαν το 46,1% (27,0% και 19,0% αντίστοιχα) των συνολικών αφίξεων σε προορισμούς της Νοτίου Ευρώπης. Ακολουθούν, η Ιταλία με 18,8%, η Ελλάδα με 10,5%, η Πορτογαλία με 8,4%, η Κροατία με 5,8%, και οι Λοιπές χώρες με 10,5%.

Διάγραμμα 18: Μεριδία αφίξεων της Ελλάδας και των ανταγωνιστών της στην Νότια Ευρώπη, 2017–2022

Πηγή: UNWTO – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2024.

Όπως προκύπτει από την μελέτη του INSETE για τις εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομία και στις χώρες προέλευσης των εισερχόμενων τουριστών στην Ελλάδα, το 2023 η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση αυξήθηκε κατά +17,6% και διαμορφώθηκε σε 32.735 χιλ. ταξιδιώτες, έναντι 27.836 χιλ. ταξιδιωτών το 2022. Η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες της ΕΕ-27 παρουσίασε άνοδο κατά +15,6% σε σύγκριση με το 2022, ενώ η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες εκτός της ΕΕ-27 αυξήθηκε κατά +20,8%. Η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες της ζώνης του ευρώ αυξήθηκε κατά +11,5%, αλλά και αυτή από τις χώρες της ΕΕ-27 εκτός της ζώνης του ευρώ αυξήθηκε κατά +24,4%.

Πιο συγκεκριμένα, το 2023 η εισερχόμενη ταξιδιωτική από τη Γερμανία παρουσίασε αύξηση κατά +9,5% (στα 4.764 χιλ. τουρίστες), από τη Γαλλία κατά +4,2% (στα 1.831 χιλ. τουρίστες), από το Ηνωμένο Βασίλειο κατά +2,4% (στα 4.592 χιλ. τουρίστες) και από τις ΗΠΑ κατά +29,2% (στις 1.407 χιλ. τουρίστες). Μόνο οι επισκέπτες από τη Ρωσία μειώθηκαν κατά -1,0%, γεγονός αναμενόμενο μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Οι εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό ήταν αυξημένες κατά +15,7% σε σύγκριση με το 2022, με αύξηση των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών της ΕΕ-27 κατά +11,5% και των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών εκτός της ΕΕ-27 κατά +18,5%. Αναλυτικότερα, οι εισπράξεις από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά +9,5% (στα € 3.564 εκατ.), από τη Γαλλία κατά +11,6% (στα € 1.425 εκατ.), από το Ηνωμένο Βασίλειο κατά +5,8% (στα € 3.308 εκατ.) και από τις ΗΠΑ κατά +14,0% (στις € 1.368 εκατ.).

Στον Πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι αφίξεις τουριστών στη χώρα με προέλευση τις χώρες της ΕΕ, τις χώρες εντός και εκτός της Ζώνης Ευρώ και τις λοιπές χώρες, και αναλύονται πιο συγκεκριμένα οι αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα από τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ην. Βασίλειο, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία), για το 2022 και το 2023 σε χιλιάδες.

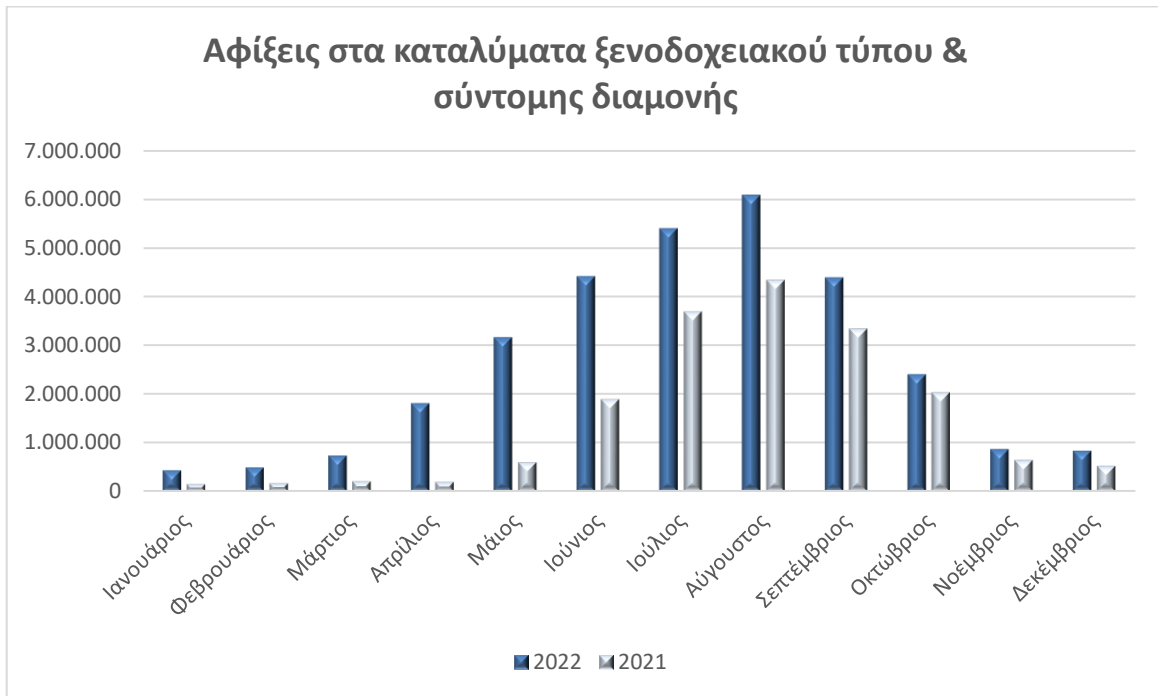
Πίνακας 31: Οι χώρες προέλευσης του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα 2022-2023 (αφίξεις σε χιλιάδες) (Πηγή: INSETE Intelligence, 2024.)

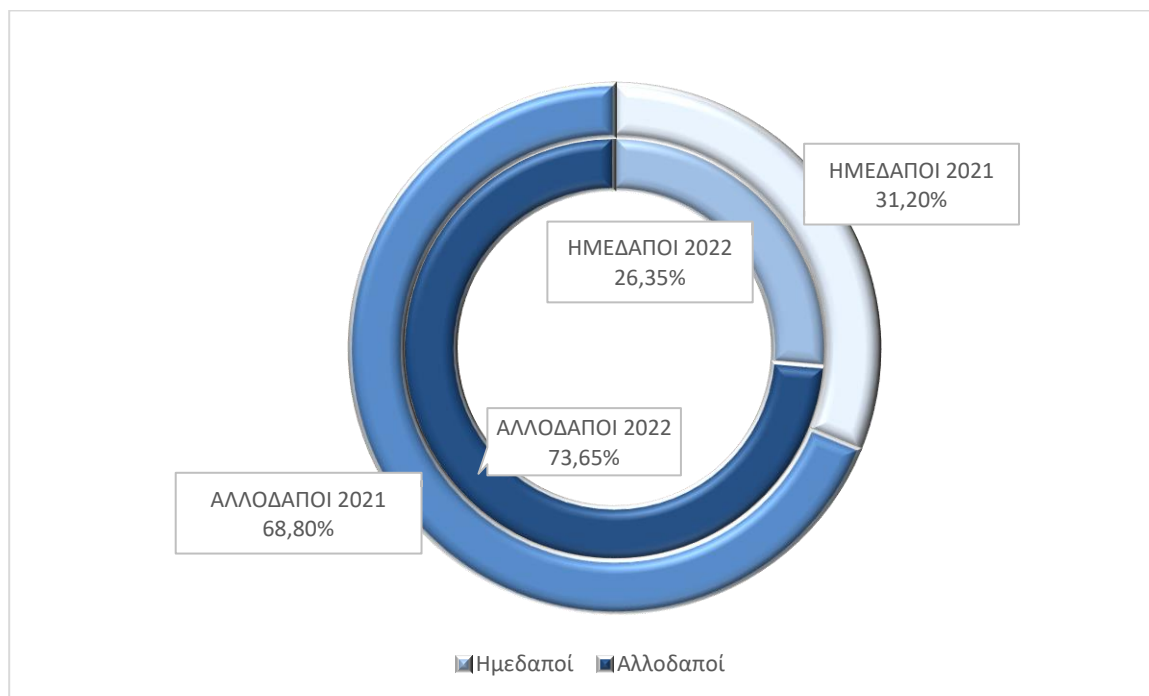
2023	Χώρες ΕΕ-27	Χώρες Ζώνης Ευρώ	εκ των οποίων		Χώρες εκτός Ζώνης Ευρώ	Λοιπές Χώρες	εκ των οποίων			Σύνολο Έρ. Συνόρων
			Γαλλία	Γερμανία			Ην. Βασίλειο	ΗΠΑ	Ρωσία	
Ιανουάριος	294	210	31	65	84	341	59	15	1	635
Φεβρουάριος	256	174	45	41	82	316	40	22	1	573
Μάρτιος	348	208	16	52	141	318	49	49	2	666
Απρίλιος	798	570	104	200	228	575	123	79	0	1.373
Μάιος	1.503	1.170	204	513	333	1.009	369	154	3	2.513
Ιούνιος	2.636	1.782	239	684	855	1.666	654	209	6	4.302
Ιούλιος	3.883	2.294	372	746	1.590	2.225	802	209	6	6.109
Αύγουστος	4.108	2.518	398	768	1.590	2.371	920	200	6	6.479
Σεπτέμβριος	3.119	1.998	217	785	1.121	2.022	866	170	5	5.141
Οκτώβριος	1.782	1.393	155	688	388	1.361	609	161	3	3.143
Νοέμβριος	557	380	28	138	176	479	52	101	0	1.036
Δεκέμβριος	355	235	21	84	121	410	48	37	3	765
Τρέχον έτος 2022	19.641	12.932	1.831	4.764	6.709	13.094	4.592	1.407	36	32.735
2023	Χώρες ΕΕ-27	Χώρες Ζώνης Ευρώ	εκ των οποίων		Χώρες εκτός Ζώνης Ευρώ	Λοιπές Χώρες	εκ των οποίων			Σύνολο Έρ. Συνόρων
			Γαλλία	Γερμανία			Ην. Βασίλειο	ΗΠΑ	Ρωσία	
Ιανουάριος	198	150	16	54	48	144	33	11	2	341
Φεβρουάριος	187	119	10	42	68	130	23	6	5	317
Μάρτιος	208	154	28	55	54	207	35	21	1	414
Απρίλιος	601	472	92	150	129	455	123	42	3	1.056
Μάιος	1.334	1.072	159	437	262	871	411	95	0	2.205
Ιούνιος	2.265	1.601	225	684	663	1.384	592	151	4	3.649
Ιούλιος	3.272	2.048	370	643	1.224	2.005	814	189	4	5.277
Αύγουστος	3.864	2.474	413	827	1.390	2.002	976	133	7	5.866
Σεπτέμβριος	2.813	1.840	231	727	973	1.747	845	189	4	4.560
Οκτώβριος	1.596	1.259	165	621	337	1.160	518	140	3	2.756
Νοέμβριος	426	248	29	67	179	386	45	68	1	812
Δεκέμβριος	231	163	18	45	68	349	69	45	1	580
Τρέχον έτος Δ2023/2022	16.995	11.600	1.758	4.352	5.395	10.841	4.485	1.089	36	27.836
2023	Χώρες ΕΕ-27	Χώρες Ζώνης Ευρώ	εκ των οποίων		Χώρες εκτός Ζώνης Ευρώ	Λοιπές Χώρες	εκ των οποίων			Σύνολο Έρ. Συνόρων
			Γαλλία	Γερμανία			Ην. Βασίλειο	ΗΠΑ	Ρωσία	
Ιανουάριος	48,9%	40,6%	98,9%	19,2%	75,0%	137,2%	78,2%	40,8%	-45,3%	86,1%
Φεβρουάριος	37,1%	46,1%	347,7%	-1,2%	21,2%	143,2%	71,3%	265,1%	-84,6%	80,6%
Μάρτιος	67,6%	35,2%	-42,9%	-5,9%	159,5%	53,9%	40,4%	136,5%	76,1%	60,8%
Απρίλιος	32,7%	20,7%	12,3%	33,2%	76,5%	26,4%	-0,5%	88,6%	-89,5%	30,0%
Μάιος	12,7%	9,2%	28,6%	17,4%	27,2%	15,8%	-10,2%	62,5%		13,9%
Ιούνιος	16,4%	11,2%	6,0%	0,0%	28,8%	20,3%	10,5%	38,8%	26,6%	17,9%
Ιούλιος	18,7%	12,0%	0,5%	16,1%	16,1%	11,0%	-1,4%	10,6%	58,1%	15,8%
Αύγουστος	6,3%	1,8%	-3,7%	-7,1%	14,3%	18,4%	-5,8%	50,3%	-14,2%	10,4%
Σεπτέμβριος	10,9%	8,6%	-6,4%	8,0%	15,3%	15,7%	2,5%	-9,7%	3,8%	12,7%
Οκτώβριος	11,6%	10,7%	-6,2%	10,7%	15,3%	17,3%	17,5%	15,1%	-12,3%	14,0%
Νοέμβριος	30,6%	53,4%	-3,6%	105,5%	-1,2%	24,2%	14,7%	49,6%	-70,8%	27,5%
Δεκέμβριος	54,1%	44,0%	19,1%	87,2%	78,4%	17,3%	-30,4%	-19,4%	227,4%	32,0%
Τρέχον έτος	15,6%	11,5%	4,2%	9,5%	24,4%	20,8%	2,8%	29,2%	-1,0%	17,6%

Αξίζει να αναφερθεί ότι βάσει της Έρευνας των Συνόρων, οι μεγαλύτερες ποσοστιαίες μεταβολές σε μηνιαία βάση στο σύνολο των εισερχόμενων τουριστών, σημειώθηκαν κατά το α' τρίμηνο του έτους (Ιανουάριος +86,1%, Φεβρουάριος +80,6% και Μάρτιος +60,8%). Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία ωστόσο, για τον αριθμό των εισερχόμενων τουριστών που κινήθηκαν προς την περιοχή παρέμβασης.

Βάσει διαθέσιμων στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2022), οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα παρουσιάζουν την μέγιστη τιμή κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, επιβεβαιώνοντας το γεγονός ότι η Ελλάδα αποτελεί έναν σχεδόν αποκλειστικά θερινό προορισμό. Όπως φαίνεται από το διάγραμμα που ακολουθεί, από τα διαθέσιμα στοιχεία για το έτος 2022 η εισερχόμενη τουριστική κίνηση καταλαμβάνει πολύ μεγαλύτερο ποσοστό από την εσωτερική, με ποσοστό 73,65%, έναντι 26,35% του ημεδαπού τουρισμού αντίστοιχα. Όσον αφορά στις διανυκτερεύσεις, το ποσοστό των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών τουριστών είναι ακόμη μεγαλύτερο, της τάξης του 84,4%, έναντι 15,6% των ημεδαπών τουριστών. Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει την μηνιαία κατανομή των αφίξεων σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και σύντομης διαμονής στην Ελλάδα για τα έτη 2021-2022.

Διάγραμμα 19: Τουριστική κίνηση στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2022, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Όσον αφορά στα διαθέσιμα στοιχεία για την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2023, στο σύνολο των καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και στα συλλογικά καταλύματα σύντομης διαμονής παρουσιάζεται αύξηση στις αφίξεις κατά +13,3% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022. Οι αφίξεις των αλλοδαπών παρουσιάζουν αύξηση κατά +14,3% και των ημεδαπών κατά +13,0%. Από το σύνολο των αφίξεων σε κάθε είδους κατάλυμα την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2023 (συνολικά 32.413.790 αφίξεις σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και ενοικιαζόμενα δωμάτια), το 72,0% αντιστοιχεί σε αλλοδαπούς τουρίστες.

Από τη σχετική έρευνα του ΙΝΣΕΤΕ προκύπτει ότι η περίοδος λειτουργίας των εποχικών ξενοδοχείων το 2023 ανήλθε σε 5,7 μήνες το 2023 έναντι 5,6 το 2022.

Η πλειοψηφία των τουριστών που επισκέφθηκαν την Ελλάδα τις χρονιές 2022 – 2023, συγκεντρώνεται τους μήνες Ιούνιο-Σεπτέμβριο, γεγονός που υποδηλώνει ότι για το μοντέλο «ήλιος-θάλασσα» παραμένει πρώτο στις προτιμήσεις των τουριστών και ότι ο τουρισμός στη χώρα συνεχίζει να παρουσιάζει έντονη εποχικότητα, παρά τις προσπάθειες επέκτασης της τουριστικής περιόδου και προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Μάλιστα τα τελευταία χρόνια, έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα ο τουρισμός περιήγησης σε λιθόστρωτα μονοπάτια και υπό το πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Μονοπατιών Μεγάλων Διαδρομών τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα συντηρήθηκε ένα μεγάλο τμήμα τέτοιων μονοπατιών, αλλά και ένα τμήμα άλλων μονοπατιών υπό ιδιωτικές πρωτοβουλίες.

Γενικότερα, στην Ελλάδα έχουν αρχίσει να αναδύονται διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, κυρίως υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και έχουν ως στόχο τη διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, την ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος και την άμβλυνση της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης.

Ο οικότουρισμός πιο συγκεκριμένα, εμφανίστηκε για πρώτη φορά στα μέσα της δεκαετίας του '80 με στόχο την προστασία της φύσης και τη διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης εντός φυσικών περιοχών. Πρόκειται για αειφόρο οικολογικά τουρισμό στη φύση, που έχει την δυνατότητα να αναδείξει το φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό, να προεκτείνει την γνώση και κατανόηση που έχουν οι τουρίστες για τα ζητήματα αυτά και να προωθήσει την προστασία της φύσης συμβάλλοντας στην ευημερία των ντόπιων. Σήμερα, η ανάπτυξη ήπιων και περιβαλλοντικά φιλικών μορφών τουριστικών δραστηριοτήτων μπορεί να είναι ιδιαίτερα επικερδής και να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη των απομονωμένων ή μειονεκτικών προστατευόμενων περιοχών.

Η χώρα μας διαθέτει ένα ευρύ φάσμα αξιόλογων οικότουριστικών αντικειμένων και προορισμών και μπορεί να ικανοποιήσει ποικιλία ενδιαφερόντων των οικότουριστών, είτε αυτοί ανήκουν σε φανατικούς λάτρεις της φύσης και της παράδοσης των τόπων, είτε είναι ομάδες επιστημόνων που αποζητούν τον εμπλουτισμό των παραστάσεων και των γνώσεών τους είτε είναι απλοί επισκέπτες με κίνητρα την παρατήρηση, την εκτίμηση της φύσης και την απόκτηση εμπειριών.

Ωστόσο, όπως αναφέρει ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης), είναι εξαιρετικά δύσκολο να μετρηθεί ο τουρισμός με ακρίβεια, πόσο μάλλον ο οικότουρισμός, αφού δεν έχει αντικειμενικά προσδιοριστεί το πώς ακριβώς ορίζεται και περιλαμβάνει ποικιλία τουριστικών προϊόντων που συνδέονται με τη φύση (περιηγήσεις – πεζοπορία, φυσιολατρία, περιπέτεια, περιβαλλοντική εκπαίδευση, πολιτισμός, κλπ.).

Ένα άλλο σημείο που πρέπει να αναφερθεί είναι η σχέση ανάμεσα στον τουρισμό και την αγροτική παραγωγή. Η σχέση αυτή είναι ιδιαίτερα σύνθετη, καθώς οι δύο τομείς λειτουργούν ταυτοχρόνως συμπληρωματικά και ανταγωνιστικά. Στις περιοχές της ελληνικής επικράτειας όπου αναπτύχθηκε έντονα ο τουρισμός, ο πρωτογενής τομέας ήταν από τους πρώτους που υπέστη απώλειες σε όρους ανθρώπινου δυναμικού και ζωτικού χώρου. Επίσης, σε αρκετές από αυτές τις περιοχές υπήρξαν αρνητικές επιπτώσεις στο τοπίο, στις χρήσεις γης και στο περιβάλλον, οι οποίες έχουν ιδιαίτερα υψηλό κόστος αποκατάστασης ή είναι και μη αναστρέψιμες. Ο τουρισμός λειτουργεί ανταγωνιστικά απέναντι στις άλλες οικονομικές δραστηριότητες, προκαλώντας αλλαγές στην παραγωγική δομή και στην απασχόληση. Αργότερα η ανταγωνιστική σχέση επεκτείνεται και στο κοινωνικό επίπεδο με την έννοια της αλλαγής των προτύπων, του τρόπου ζωής, κλπ. Οι επιπτώσεις κορυφώνονται στην περίοδο της τουριστικής αιχμής, αλλά η εποχικότητα συμπαρασύρει το προφίλ των οικονομικών δραστηριοτήτων και των κοινωνικών πρακτικών και στο υπόλοιπο χρονικό διάστημα στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές.

Η εμφάνιση νέων τάσεων στο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης, από το μαζικό τουρισμό σε μορφές με περισσότερο ποιοτικά χαρακτηριστικά, επαναπροσδιορίζει τη σχέση του τουρισμού με το περιβάλλον, το τοπικό, το παραγωγικό και το κοινωνικό πρότυπο, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής τροφίμων. Στο πλαίσιο αυτό ανακαλύπτονται εκ νέου το τοπίο, τα παραδοσιακά προϊόντα, οι παραδοσιακές δραστηριότητες και εντάσσονται με νέους όρους στην τουριστική κατανάλωση. Αξίζει να αναφερθεί ότι η αρμονική συνύπαρξη των δύο κλάδων, γεωργίας και τουρισμού, εκφράστηκε πριν από πολλά χρόνια μέσα από τον αγροτουρισμό, που αποτελεί μια από τις πρώτες εκφάνσεις του θεματικού τουρισμού, ενώ πλέον παίρνει και μια άλλη μορφή μέσα από την προσέγγιση επανατοπικοποίησης της αγροτικής παραγωγής στο γενικότερο πλαίσιο της αντίληψης για την αειφόρο ανάπτυξη.

Από τα ανωτέρω συμπεραίνεται ότι ο πρωτογενής τομέας μπορεί να αποτελέσει κινητήριο μοχλό στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ωστόσο η αυξημένη ζήτηση στον τουριστικό τομέα, σε συνδυασμό με την κρίση που πλήττει τον πρωτογενή τομέα από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 συνιστά

δομικό πρόβλημα, καθώς υπάρχει περιορισμένη δυνατότητα ανταπόκρισης της τοπικής οικονομίας στην τουριστική ζήτηση. Επομένως, για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού θα πρέπει δοθούν οι κατάλληλες ενισχύσεις ώστε να αξιοποιηθούν οι μεγάλες δυνατότητες που υπάρχουν.

Αεροπορικές Αφίξεις στη Χώρα από Άλλες Χώρες

Βάσει στοιχείων του SETE Intelligence, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στη χώρα σημείωσαν σημαντική αύξηση το 2023, σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022. Το 2023 καταγράφηκαν συνολικά 24,05 εκατ. διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας, ξεπερνώντας τα επίπεδα του 2022, παρουσιάζοντας αύξηση κατά +11,8% (+2,5 εκατ. αφίξεις). Το 2023, στο Διεθνές Αεροδρόμιο Αθηνών καταγράφηκαν 7,07 εκατ. διεθνείς αεροπορικές αφίξεις παρουσιάζοντας αύξηση κατά +27,4%. Ακολούθησε το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης όπου καταγράφηκαν 2,36 εκατ. διεθνείς αεροπορικές αφίξεις παρουσιάζοντας αύξηση +19,4%. Στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου καταγράφηκε αύξηση +4,8% ενώ και στο αεροδρόμιο των Χανίων οι αφίξεις παρουσίασαν αύξηση +8,6%. Στο αεροδρόμιο της Ρόδου καταγράφηκε αύξηση +3,1%, στο αεροδρόμιο της Κω +5,4% ενώ στο αεροδρόμιο της Καρπάθου +2,7%. Το αεροδρόμιο της Κέρκυρας είχε αύξηση αφίξεων κατά +8,4%, της Ζακύνθου κατά +9,8%, του Άκτιου κατά +5,6% και της Κεφαλονιάς κατά +2,8%. Αύξηση κατά +8,2% καταγράφηκε στο αεροδρόμιο της Σκιάθου, ενώ παρόμοια εικόνα είχαμε και στα αεροδρόμια της Σάμου και της Καβάλας με την αύξηση να ανέρχεται σε +5,9% και +21,5% αντίστοιχα. Τα αεροδρόμια της Μυτιλήνης και του Άραξου παρουσίασαν επίσης αύξηση κατά +15,7% και +36,3% αντίστοιχα. Μείωση αφίξεων κατέγραψαν μόνο τα αεροδρόμια της Καλαμάτας, της Μυκόνου και της Σαντορίνης, όπου στο πρώτο σημειώθηκε μείωση κατά -15,2%, στο δεύτερο κατά -5,2% και στο τρίτο κατά -8,7%.

Ο πίνακας που ακολουθεί αποτυπώνει το Top-20 των χωρών προέλευσης τουριστών εξωτερικού για τα έτη 2022-2023 για το σύνολο των αεροδρομίων της χώρας. Στην πρώτη θέση των επιβατών προέλευσης εξωτερικού διατηρήθηκε η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου με ποσοστιαία αύξηση +11,6%. Η Γερμανία παρέμεινε στη δεύτερη θέση, παρουσιάζοντας αύξηση +2,1%. Στην τρίτη θέση διατηρήθηκε η Ιταλία με αύξηση +12,4% και στην τέταρτη θέση η Γαλλία με αύξηση +7,0%. Η πεντάδα συμπληρώνεται με την Πολωνία, που ανέβηκε στην πέμπτη θέση παρουσιάζοντας αύξηση +21,6%. Από τις πέντε πρώτες χώρες προέρχεται το 54% των επιβατών που αφίχθησαν στην Ελλάδα το 2022.

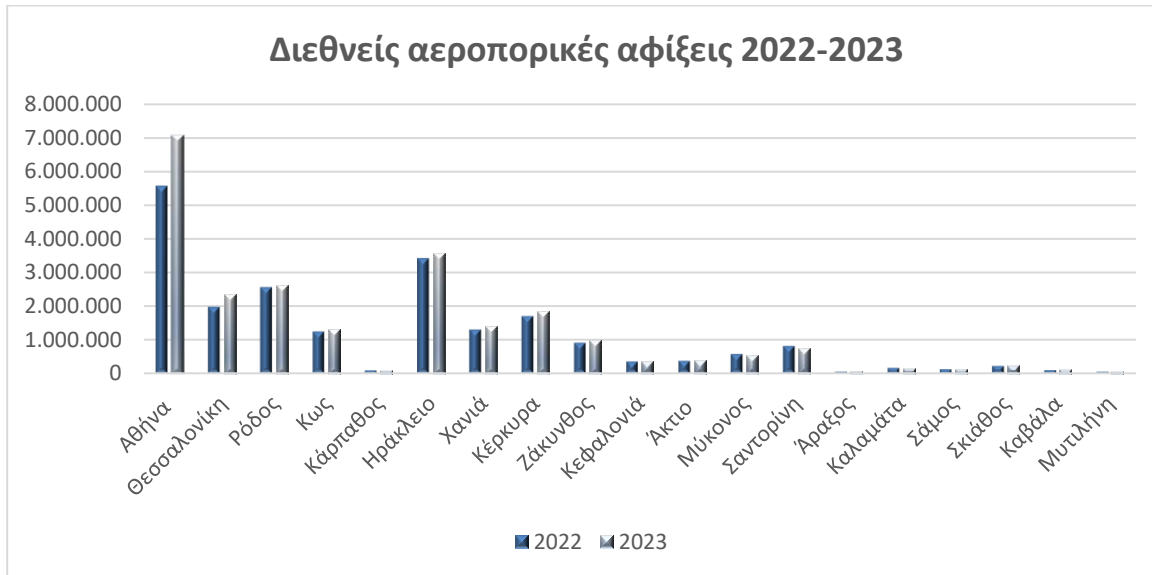
Πίνακας 32: Top-20 χωρών προέλευσης εξωτερικού 2022-23

Θέση Κατάταξης 2023	Μεταβολή Θέσης Κατάταξης 2022-2023	Χώρες	Επιβάτες 2022	Επιβάτες 2023	Διαφορά 2022-2023	% Διαφορά 2022-2023
1	▬	Ην. Βασίλειο	4.466.365	4.983.950	517.585	11,6%
2	▬	Γερμανία	4.320.342	4.409.676	89.334	2,1%
3	▬	Ιταλία	1.940.968	2.181.908	240.940	12,4%
4	▬	Γαλλία	1.551.812	1.660.319	108.507	7,0%
5	▲	Πολωνία	1.000.636	1.216.634	215.998	21,6%
6	▼	Ολλανδία	1.108.873	1.146.341	37.468	3,4%
7	▲	Κύπρος	766.069	944.016	177.947	23,2%
8	▲	Ισραήλ	727.674	863.509	135.835	18,7%
9	▲	Αυστρία	686.545	812.275	125.730	18,3%
10	▼	Ελβετία	796.200	796.644	444	0,1%
11	▬	Βέλγιο	590.875	653.518	62.643	10,6%
12	▬	Δανία	548.376	563.787	15.411	2,8%
13	▬	Σουηδία	483.137	537.414	54.277	11,2%
14	▲	Τουρκία	405.271	534.490	129.219	31,9%
15	▲	Ισπανία	377.489	521.071	143.582	38,0%
16	▼	ΗΠΑ	455.625	510.896	55.271	12,1%
17	▼	Τσεχία	401.124	500.131	99.007	24,7%
18	▬	Ρουμανία	357.809	484.128	126.319	35,3%
19	▬	Νορβηγία	288.450	358.539	70.089	24,3%
20	▬	Φινλανδία	284.456	297.957	13.501	4,7%
Top-20 χωρών			21.558.096	23.977.203	2.419.107	11,2%
Σύνολο			23.697.231	26.823.873	3.126.642	13,2%

Πηγή: ΔΑΑ, ΥΠΑ, Fraport Greece-Επεξεργασία: INSETE Intelligence 2024.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνονται οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στη χώρα για τα έτη 2022 και 2023.

Διάγραμμα 20: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις (Ιανουάριος-Νοέμβριος 2022-2023)

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ) – Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις διεθνείς αφίξεις στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας για τα έτη 2022-2023. Όπως διαπιστώνεται, τη μεγαλύτερη αύξηση σε επίπεδο αριθμού αφίξεων σημείωσε το αεροδρόμιο του Άραξου. Ακολουθούν τα αεροδρόμια της Αθήνας, της Καβάλας και της Θεσσαλονίκης, ενώ και τα υπόλοιπα κύρια αεροδρόμια της χώρας παρουσίασαν αξιόλογη αύξηση, εκτός αυτών της Καλαμάτας, της Σαντορίνης και της Μυκόνου, όπως προαναφέρθηκε, με αυτό της Καλαμάτας να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση.

Στην περιοχή παρέμβασης, το αεροδρόμιο της Σκιάθου παρουσίασε αύξηση κατά 18.134 επιβάτες για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2023, σε σχέση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους, με τις περισσότερες αφίξεις να καταγράφονται κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο (66.371 και 63.877 αντίστοιχα).

Πίνακας 33: Διεθνείς αφίξεις στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας 2022-2023

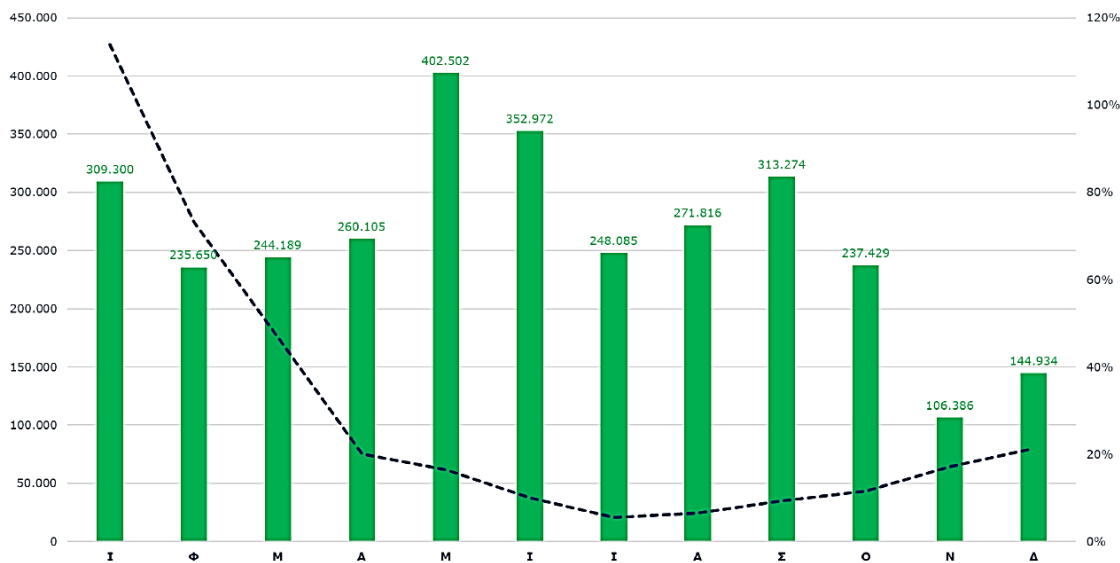
2023	Αθήνα	Θεσσαλο νίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθο ς	Κεφαλονιά	Άκτιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Άραξος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο	
Ιανουάριος	280.360	103.338				1.616	1.400														386.714
Φεβρουάριος	285.175	97.838				1.799	1.244								279						386.335
Μάρτιος	401.898	126.473	10.848	517		14.218	8.983	7.587	99	515	502	710	2.934		1.494						576.778
Απρίλιος	571.533	201.088	144.252	30.741		202.047	72.624	67.090	14.245	4.552	5.988	12.145	33.601		6.230	1.933	384	1.233	1.017		1.370.703
Μάιος	697.660	234.492	325.592	158.280		403.347	162.605	182.955	104.855	37.299	40.315	36.067	77.499	6.457	14.079	15.696	26.245	12.355	6.084		2.541.882
Ιούνιος	825.667	259.940	451.431	223.292	20.024	567.557	243.287	327.739	187.015	71.779	73.397	95.012	121.946	14.242	25.368	24.491	49.693	25.615	10.315		3.617.810
Ιούλιος	935.884	320.614	480.890	277.084	25.143	723.779	300.236	414.004	237.180	89.485	99.043	151.909	174.331	14.555	26.200	31.353	66.371	31.383	13.250		4.412.694
Αύγουστος	832.491	298.947	508.901	268.319	24.247	704.318	262.797	395.226	230.361	87.498	84.917	140.611	161.695	15.450	25.389	28.999	63.877	27.658	12.288		4.173.989
Σεπτέμβριος	773.971	250.727	436.468	220.760	18.593	570.775	231.758	304.944	172.900	60.230	67.657	84.624	112.878	13.146	23.259	25.640	30.925	19.783	9.434		3.428.472
Οκτώβριος	689.588	208.668	263.281	125.866	2.467	364.453	119.846	132.774	44.424	11.395	20.891	25.117	57.778	3.578	11.708	3.792	1.197	4.310	1.652		2.092.785
Νοέμβριος	401.678	110.867	6.142	647		10.919	2.354	745	18		39	116	492		1.719					3	535.735
Δεκέμβριος	376.915	147.161	381	2		3.130	1.502	12			6									10	529.119
Τρέχον έτος	7.072.820	2.360.153	2.628.186	1.305.508	90.474	3.567.958	1.408.636	1.833.076	991.097	362.753	362.753	546.311	743.154	67.428	135.725	131.904	238.692	122.337	54.053		24.053.020
2022	Αθήνα	Θεσσαλο νίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθο ς	Κεφαλονιά	Άκτιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Άραξος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο	
Ιανουάριος	123.665	53.247				743	524	49				1								3	178.232
Φεβρουάριος	158.186	62.663				538	899								511					1	222.798
Μάρτιος	216.194	94.863	3.856	683		8.030	6.495	3.895	253	338	504	531	2.425	27	2.189						340.283
Απρίλιος	400.590	159.924	111.019	31.242		182.274	65.338	64.960	12.095	5.929	10.918	16.798	36.037		7.223	1.337	373	1.164	507		1.107.728
Μάιος	521.373	202.377	298.391	145.320	6.787	383.421	149.335	168.804	93.066	37.783	38.441	42.681	81.770	4.822	15.321	13.307	22.605	8.897	4.741		2.239.242
Ιούνιος	647.279	234.680	431.977	207.740	17.032	543.894	226.846	298.237	166.649	64.525	66.130	99.154	134.287	8.752	26.124	24.036	40.866	20.584	8.669		3.267.461
Ιούλιος	819.152	281.910	542.220	266.813	21.958	693.533	280.186	389.032	222.345	88.772	90.467	158.927	190.391	11.743	35.184	29.050	60.358	26.344	10.920		4.219.305
Αύγουστος	762.294	263.837	508.333	256.286	21.998	683.784	245.575	373.847	214.739	86.086	81.895	147.774	178.571	10.857	31.105	29.862	61.090	25.679	11.570		3.995.182
Σεπτέμβριος	679.064	213.104	409.604	205.529	17.323	543.074	207.700	276.125	156.447	57.229	61.630	86.410	128.764	10.204	27.771	23.382	33.956	15.134	8.870		3.161.320
Οκτώβριος	574.397	180.110	242.334	125.368	2.991	354.279	110.799	115.170	36.896	12.048	22.020	23.967	60.573	3.052	13.150	3.619	1.305	2.524	1.460		1.886.062
Νοέμβριος	346.180	102.324	767	216		8.814	1.898	902	104	165	98	121	1.119		1.482		5	148			464.343
Δεκέμβριος	303.853	126.920				3.344	1.364													211	435.692
Τρέχον έτος	5.552.227	1.975.959	2.548.501	1.239.197	88.089	3.405.728	1.296.959	1.691.021	902.594	352.875	372.103	576.364	813.937	49.457	160.060	124.593	220.558	100.689	46.737		21.517.648

Δ2023/22	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Άκτιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Άραξος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο
Ιανουάριος	126,7%	94,1%				117,5%	167,2%	-100,0%				-100,0%						-100,0%		117,0%
Φεβρουάριος	80,3%	56,1%				234,4%	38,4%								-45,4%			-100,0%		73,4%
Μάρτιος	85,9%	33,3%	181,3%	-24,3%		77,1%	38,3%	94,8%	-60,9%	52,4%	-0,4%	33,7%	21,0%	-100,0%	-31,7%					69,5%
Απρίλιος	42,7%	25,7%	29,9%	-1,6%		10,8%	11,2%	3,3%	17,8%	-23,2%	-45,2%	-27,7%	-6,8%		-13,7%	44,6%	2,9%	5,9%	100,6%	23,7%
Μάιος	33,8%	15,9%	9,1%	8,9%	-100,0%	5,2%	8,9%	8,4%	12,7%	-1,3%	4,9%	-15,5%	-5,2%	33,9%	-8,1%	18,0%	16,1%	38,9%	28,3%	13,5%
Ιούνιος	27,6%	10,8%	4,5%	7,5%	17,6%	4,4%	7,2%	9,9%	12,2%	11,2%	11,0%	-4,2%	-9,2%	62,7%	-2,9%	1,9%	21,6%	24,4%	19,0%	10,7%
Ιούλιος	14,3%	13,7%	-11,3%	3,8%	14,5%	4,4%	7,2%	6,4%	6,7%	0,8%	9,5%	-4,4%	-8,4%	23,9%	-25,5%	7,9%	10,0%	19,1%	21,3%	4,6%
Αύγουστος	9,2%	13,3%	0,1%	4,7%	10,2%	3,0%	7,0%	5,7%	7,3%	1,6%	3,7%	-4,8%	-9,5%	42,3%	-18,4%	-2,9%	4,6%	7,7%	6,2%	4,5%
Σεπτέμβριος	14,0%	17,7%	6,6%	7,4%	7,3%	5,1%	11,6%	10,4%	10,5%	5,2%	9,8%	-2,1%	-12,3%	28,8%	-16,2%	9,7%	-8,9%	30,7%	6,4%	8,5%
Οκτώβριος	20,1%	15,9%	8,6%	0,4%	-17,5%	2,9%	8,2%	15,3%	20,4%	-5,4%	-5,1%	4,8%	-4,6%	17,2%	-11,0%	4,8%	-8,3%	70,8%	13,2%	11,0%
Νοέμβριος	16,0%	8,3%	700,8%	199,5%		23,9%	24,0%	-17,4%	-82,7%	-100,0%	-60,2%	-4,1%	-56,0%		16,0%		-100,0%	-100,0%		15,4%
Δεκέμβριος	24,0%	15,9%				-6,4%	10,1%											-100,0%		21,4%
Τρέχον έτος	27,4%	19,4%	3,1%	5,4%	2,7%	4,8%	8,6%	8,4%	9,8%	2,8%	5,5%	-5,2%	-8,7%	36,3%	-15,2%	5,9%	8,2%	21,5%	15,7%	11,8%

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ) - Επεξεργασία: INSETE Intelligence, 2024.

Ακολουθεί το γράφημα ποσοστιαίων μεταβολών και απόλυτων διάφορων ανά μήνα για το έτος 2023, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Αύξηση κατέγραψαν οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις όλους του μήνες του 2023. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται κατά τον μήνα Ιανουάριο με αύξηση διεθνών αφίξεων κατά +113,9%, ενώ κατά τους θερινούς μήνες η αύξηση των αφίξεων κυμαίνεται σε μονοψήφια ποσοστά, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους μήνες που η αύξηση των αφίξεων κυμαίνεται σε διψήφια ποσοστά. Ωστόσο αναφερόμαστε σε μια χρονική περίοδο που οι αφίξεις είναι γενικά αυξημένες λόγω της τουριστικής κίνησης στη χώρα και δεν παρατηρούνται μεγάλες διακυμάνσεις.

Διάγραμμα 21: Απόλυτες Διαφορές και Ποσοστιαίες Μεταβολές Διεθνών Αεροπορικών Αφίξεων ανά μήνα, 2023 σε σχέση με 2022

Πηγή: ΔΑΑ,ΥΠΑ, Fraport Greece - Επεξεργασία: INSETE Intelligence 2024.

Πτήσεις Εσωτερικού σε επίπεδο Χώρας

Στο σύνολο της χώρας, την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2023, καταγράφηκαν 9,0 εκατ. αεροπορικές αφίξεις έναντι 7,6 εκατ. της ίδιας περιόδου του 2022, παρουσιάζοντας αύξηση κατά +18,5% (+1,4 εκατ. αφίξεις). Ειδικότερα τον Ιανουάριο καταγράφηκε αύξηση κατά +57,0%, τον Φεβρουάριο +37,5%, ενώ το Μάρτιο οι αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού διαμορφώθηκαν σε 541 χιλ. και η αύξηση που σημειώθηκε ήταν +30,6%. Παρόμοια εικόνα παρουσίασε και το δεύτερο τρίμηνο του 2023 με τους μήνες Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο να παρουσιάζουν αυξήσεις αφίξεων εσωτερικού κατά +20,0%, +19,7% και +16,1% αντίστοιχα. Τους μήνες Ιούλιο και τον Αύγουστο σημειώθηκαν 1,1 εκατ. αφίξεις καταγράφοντας αύξηση κατά +12,1% και +11,1% αντίστοιχα, ενώ τον Σεπτέμβριο σημειώθηκε αύξηση κατά +14,3%. Τον Οκτώβριο σημειώθηκαν 841 χιλ. αφίξεις καταγράφοντας αύξηση +18,0%, τον Νοέμβριο σημειώθηκαν 608 χιλ. αφίξεις καταγράφοντας αύξηση +14,2% και τέλος, τον Δεκέμβριο η αύξηση ανήλθε σε +12,2%.

Όσον αφορά πιο συγκεκριμένα στους αερολιμένες, για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2023 την μεγαλύτερη αύξηση αφίξεων παρουσίασε ο αερολιμένας Καβάλας με αύξηση κατά 26,9%. Ακολουθεί το

αεροδρόμιο Ηρακλείου με αύξηση +25,9%, των Χανίων με αύξηση +22,5%, της Κεφαλονιάς με αύξηση +20,2%, της Ρόδου με αύξηση +20,1%, της Αθήνας με αύξηση +19,0%, της Θεσσαλονίκης με αύξηση +18,6%, της Σκιάθου με αύξηση +18,4%, της Κω με αύξηση +17,7%, της Σαντορίνης με αύξηση +17,4%, της Σάμου με αύξηση +12,6%, της Πάρου με αύξηση +10,0%, της Μυκόνου με αύξηση +7,9% της Κέρκυρας, της Καλαμάτας και της Καρπάθου με αύξηση +7,7% έκαστο και της Ζακύνθου με αύξηση +3,7%. Σημαντική μείωση αφίξεων παρουσίασε το αεροδρόμιο του Άκτιου κατά -15,4%. Ειδικά για το αεροδρόμιο της Σκιάθου που ανήκει στην περιοχή μελέτης, οι αφίξεις που καταγράφηκαν για το 2023 ήταν 28.998 έναντι 24.490 που ήταν το 2022.

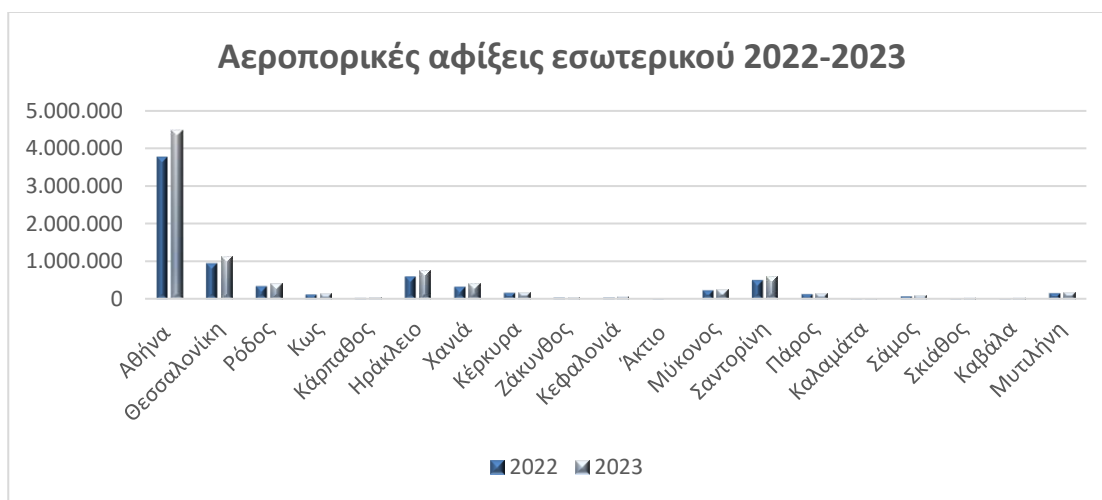
Με βάση τα μηνιαία στοιχεία από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και το Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών (ΔΑΑ), όλες οι γεωγραφικές ενότητες καταγράφουν αύξηση αφίξεων το 2023, σε σύγκριση με το 2022. Στη γεωγραφική ενότητα της Κρήτης, σημειώθηκε η μεγαλύτερη αύξηση κατά +24,7% ενώ στις Κυκλάδες καταγράφεται αύξηση κατά +13,7%. Στα Δωδεκάνησα σημειώθηκε αύξηση κατά +18,7% και στα αεροδρόμια των Ιονίων Νήσων σημειώθηκε αύξηση κατά +9,0%.

Σε μηνιαία βάση, τον Ιανουάριο του 2023 παρατηρείται σε επίπεδο χώρας η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού κατά 57,0% σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2022, ενώ τον μήνα Αύγουστο σημειώνεται η μικρότερη ποσοστιαία αύξηση κατά 11,1% σε σχέση με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους.

Στο αεροδρόμιο της Σκιάθου η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού παρατηρείται τον μήνα Ιανουάριο (+58,4%) και τον μήνα Απρίλιο (+47,8%). Είναι αξιοσημείωτο ότι σε όλη τη διάρκεια του 2023 η Σκιάθος παρουσιάζει αύξηση αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού, ακόμη και τον μήνα Νοέμβριο που σημειώνεται η μικρότερη αύξηση, κατά +1,5%.

Το διάγραμμα και ο πίνακας που ακολουθούν παρουσιάζουν τις αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού των ετών 2022-2023.

Διάγραμμα 22: Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού για το διάστημα Ιανουαρίου-Νοεμβρίου των ετών 2022-2023

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ) – Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Πίνακας 34: Αφίξεις εσωτερικού στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας 2022-2023

2023	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Άκτιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Πάρος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο
Ιανουάριος	230.020	72.229	28.914	10.179	1.812	51.740	27.895	6.233	1.466	1.505	88	3.976	13.278	3.375	629	6.140	648	1.966	11.316	473.409
Φεβρουάριος	223.115	76.415	24.514	8.045	1.472	49.759	26.142	4.600	1.400	1.401	53	3.799	12.961	3.309	645	5.276	605	2.154	10.586	456.251
Μάρτιος	262.171	86.876	29.222	10.293	1.925	50.384	30.239	10.998	1.719	1.702	74	5.823	22.058	4.550	646	5.873	795	2.387	12.862	540.597
Απρίλιος	321.963	90.285	35.948	13.017	2.825	61.240	34.334	14.599	2.954	2.856	144	15.096	49.581	8.601	1.099	7.476	1.686	2.074	15.134	680.912
Μάιος	401.379	89.407	35.580	12.309	2.975	65.660	37.182	17.315	4.058	3.791	120	30.678	77.800	12.828	1.409	7.699	2.420	2.396	15.090	820.096
Ιούνιος	460.744	99.462	39.256	14.640	4.185	69.541	39.397	23.504	6.009	7.495	202	41.959	83.502	24.901	1.786	9.537	4.241	2.533	17.586	950.480
Ιούλιος	512.533	112.619	45.225	19.012	6.597	78.845	42.130	24.506	7.898	10.827	290	44.994	76.966	29.465	2.329	11.232	5.750	2.275	23.864	1.057.357
Αύγουστος	528.662	103.313	46.227	18.235	6.064	76.810	40.195	25.085	7.661	10.662	370	43.672	77.597	28.267	2.420	12.360	5.679	2.202	21.334	1.056.815
Σεπτέμβριος	495.668	107.778	39.350	13.888	3.679	68.282	37.057	22.354	5.652	6.838	250	39.777	80.219	20.514	571	8.553	4.164	2.625	16.793	974.012
Οκτώβριος	442.722	102.403	35.631	11.739	2.501	67.651	35.514	15.046	3.472	3.272	107	19.637	65.556	9.720	338	6.794	1.630	2.438	14.660	840.831
Νοέμβριος	316.196	95.129	29.107	9.430	1.679	56.783	28.302	8.553	1.603	1.812	62	5.933	26.217	4.532	649	5.971	685	2.401	13.252	608.296
Δεκέμβριος	290.459	98.960	30.913	9.601	1.291	62.095	30.671	10.570	1.765	1.865	173	3.566	15.661	3.243	661	5.691	695	2.400	13.442	583.722
Τρέχον έτος	4.485.632	1.134.876	419.887	150.388	37.005	758.790	409.058	183.363	45.657	54.026	1.933	258.910	601.396	153.305	13.182	92.602	28.998	27.851	185.919	9.042.778
2022	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Άκτιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Πάρος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο
Ιανουάριος	145.795	44.768	18.762	6.467	1.176	32.622	17.056	7.044	887	1.095	51	2.582	7.428	1.317	466	4.564	409	1.171	7.817	301.477
Φεβρουάριος	164.268	52.349	17.398	6.265	1.285	33.867	17.505	7.839	983	1.183	53	3.242	7.981	2.745	490	4.109	443	1.502	8.327	331.834
Μάρτιος	201.525	63.563	22.505	7.934	1.547	40.789	22.125	9.426	1.288	1.337	127	4.323	15.977	3.197	765	4.851	679	1.701	10.281	413.940
Απρίλιος	264.828	76.252	29.701	11.474	2.433	50.941	27.954	11.873	2.427	2.420	124	14.268	41.305	7.703	828	6.534	1.141	1.808	13.421	567.435
Μάιος	333.924	80.569	28.913	10.773	2.778	49.449	28.657	13.687	3.697	3.273	222	28.862	60.780	12.926	786	7.472	1.705	1.973	14.465	684.911
Ιούνιος	393.165	89.707	33.180	12.814	4.029	55.106	31.840	19.778	6.024	5.933	259	40.039	73.342	22.599	1.425	8.056	3.854	1.969	15.762	818.881
Ιούλιος	454.413	102.457	41.615	16.449	6.774	64.152	36.279	22.185	8.484	9.042	439	41.999	70.679	27.713	1.648	10.507	5.273	2.145	20.579	942.832
Αύγουστος	471.121	97.892	40.723	16.160	6.453	62.640	35.466	22.964	8.649	9.068	451	40.815	73.103	26.742	2.055	11.023	5.100	2.047	18.540	951.012
Σεπτέμβριος	431.646	94.032	33.514	11.134	3.523	57.595	31.511	19.722	6.073	5.664	257	37.629	72.651	19.173	1.308	7.992	3.241	1.824	13.863	852.352
Οκτώβριος	374.045	87.190	30.003	9.994	2.649	53.650	31.066	13.057	2.417	2.737	98	17.758	55.907	8.305	1.032	6.277	1.332	1.796	13.310	712.623
Νοέμβριος	273.031	81.659	25.740	8.832	1.707	49.836	27.058	11.494	1.516	1.531	70	4.831	19.678	4.033	649	5.728	675	1.815	12.813	532.696
Δεκέμβριος	261.884	86.459	27.664	9.424	34.354	52.001	27.400	11.202	1.601	1.652	133	3.547	13.252	2.904	786	5.156	638	2.193	12.179	520.075
Τρέχον έτος	3.769.645	956.897	349.718	127.720		602.648	333.917	170.271	44.046	44.935	2.284	239.895	512.083	139.357	12.238	82.269	24.490	21.944	161.357	7.630.068
Δ2023/22	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Άκτιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Πάρος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο
Ιανουάριος	57,8%	61,3%	54,1%	57,4%	54,1%	58,6%	63,5%	-11,5%	65,3%	37,4%	72,5%	54,0%	78,8%	156,3%	35,0%	34,5%	58,4%	67,9%	44,8%	57,0%
Φεβρουάριος	35,8%	46,0%	40,9%	28,4%	14,6%	46,9%	49,3%	-41,3%	42,4%	18,4%		17,2%	62,4%	20,5%	31,6%	28,4%	36,6%	43,4%	27,1%	37,5%

Μάρτιος	30,1%	36,7%	29,8%	29,7%	24,4%	23,5%	36,7%	16,7%	33,5%	27,3%	-41,7%	34,7%	38,1%	42,3%	-15,6%	21,1%	17,1%	40,3%	25,1%	30,6%
Απρίλιος	21,6%	18,4%	21,0%	13,4%	16,1%	20,2%	22,8%	23,0%	21,7%	18,0%	16,1%	5,8%	20,0%	11,7%	32,7%	14,4%	47,8%	14,7%	12,8%	20,0%
Μάιος	20,2%	11,0%	23,1%	14,3%	7,1%	32,8%	29,7%	26,5%	9,8%	15,8%	-45,9%	6,3%	28,0%	-0,8%	79,3%	3,0%	41,9%	21,4%	4,3%	19,7%
Ιούνιος	17,2%	10,9%	18,3%	14,3%	3,9%	26,2%	23,7%	18,8%	-0,2%	26,3%	-22,0%	4,8%	13,9%	10,2%	25,3%	18,4%	10,0%	28,6%	11,6%	16,1%
Ιούλιος	12,8%	9,9%	8,7%	15,6%	-2,6%	22,9%	16,1%	10,5%	-6,9%	19,7%	-33,9%	7,1%	8,9%	6,3%	41,3%	6,9%	9,0%	6,1%	16,0%	12,1%
Αύγουστος	12,2%	5,5%	13,5%	12,8%	-6,0%	22,6%	13,3%	9,2%	-11,4%	17,6%	-18,0%	7,0%	6,1%	5,7%	17,8%	12,1%	11,4%	7,6%	15,1%	11,1%
Σεπτέμβριος	14,8%	14,6%	17,4%	24,7%	4,4%	18,6%	17,6%	13,3%	-6,9%	20,7%	-2,7%	5,7%	10,4%	7,0%	-56,3%	7,0%	28,5%	43,9%	21,1%	14,3%
Οκτώβριος	18,4%	17,4%	18,8%	17,5%	-5,6%	26,1%	14,3%	15,2%	43,6%	19,5%	9,2%	10,7%	17,3%	17,0%	-67,2%	8,2%	22,4%	35,7%	10,1%	18,0%
Νοέμβριος	15,8%	16,5%	13,1%	6,8%	-1,6%	13,9%	4,6%	-25,6%	5,7%	18,4%	-11,4%	22,8%	33,2%	12,4%		4,2%	1,5%	32,3%	3,4%	14,2%
Δεκέμβριος	10,9%	14,5%	11,7%	1,9%		19,4%	11,9%	-5,6%	10,2%	12,9%	30,1%	0,5%	18,2%	11,7%	-15,9%	10,4%	8,9%	9,4%	10,4%	12,2%
Τρέχον έτος	19,0%	18,6%	20,1%	17,7%	7,7%	25,9%	22,5%	7,7%	3,7%	20,2%	-15,4%	7,9%	17,4%	10,0%	7,7%	12,6%	18,4%	26,9%	15,2%	18,5%

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ) - Επεξεργασία: INSETE Intelligence, 2024.

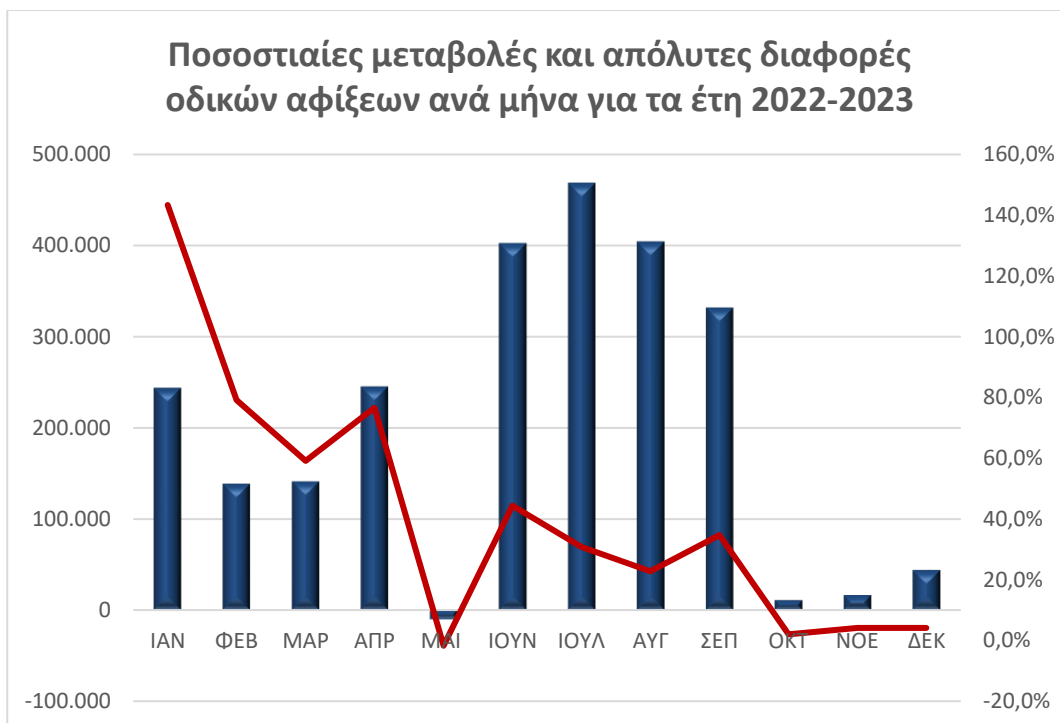
Οδικές Αφίξεις

Αύξηση +30,4% παρουσίασαν συνολικά οι οδικές αφίξεις το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου του 2023 σε σχέση με το ίδιο διάστημα του προηγούμενου έτους, καθώς καταγράφηκαν +2.433.832 περισσότερες αφίξεις. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρήθηκε κατά τον μήνα Ιανουάριο στο σύνολο των μεθοριακών σταθμών της χώρας, ενώ μόνο κατά τον μήνα Μάιο σημειώθηκε μικρή μείωση (-1,7%).

Όσον αφορά στους μεθοριακούς σταθμούς συγκεκριμένα, αυτός στις Καστανιές σημείωσε τη μεγαλύτερη αύξηση αφίξεων με ποσοστό +83,4% (+97,5 χιλ. αφίξεις). Από την άλλη, ο μεθοριακός σταθμός με τη μικρότερη αύξηση αφίξεων ήταν αυτός του Κυπρίνου με αύξηση μόλις +3,3%. Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένας σταθμός στα σημεία εισόδου της χώρας δεν παρουσίασε μείωση αφίξεων το 2023 σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η αύξηση καταγράφηκε από όλες τις γειτονικές χώρες σε σύγκριση με το 2022. Την μεγαλύτερη αύξηση οδικών αφίξεων παρουσίασε η Βουλγαρία με ποσοστό αύξησης +50,6%, ενώ την μικρότερη αύξηση η Βόρεια Μακεδονία με ποσοστό +12,5%. Δεν παρατηρήθηκε μείωση οδικών αφίξεων από καμία συνορεύουσα χώρα. Μάλιστα αξιοσημείωτη είναι η αύξηση των οδικών αφίξεων από την Τουρκία, σε ποσοστό +50,6%, ενώ οι αφίξεις από την Αλβανία σημείωσαν αύξηση κατά +13,2%. Ωστόσο, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τον αριθμό των οδικών αφίξεων που κινήθηκαν προς την υπό μελέτη περιοχή.

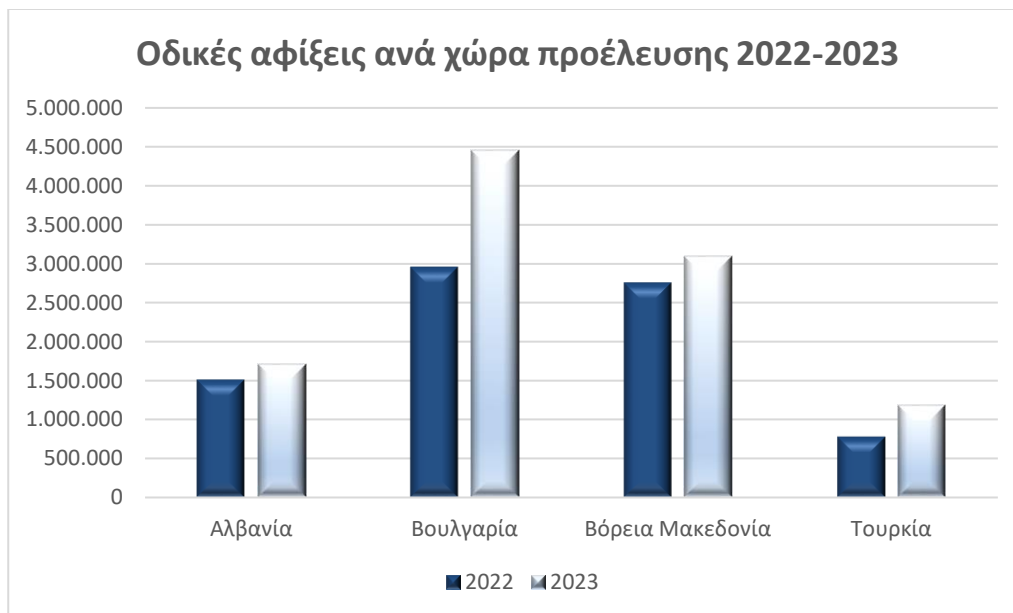
Στα διαγράμματα που ακολουθούν απεικονίζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές και οι απόλυτες διαφορές οδικών αφίξεων ανά μήνα για την περίοδο του έτους Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου του έτους 2023 σε σχέση με το 2022, καθώς και οι οδικές αφίξεις ανά χώρα προέλευσης, ενώ στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι οδικές αφίξεις ανά σημείο εισόδου.

Διάγραμμα 23: Ποσοστιαίες μεταβολές και απόλυτες διαφορές οδικών αφίξεων 2022-2023

Πηγή: Μεθοριακοί σταθμοί, INSETE Intelligence, 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Διάγραμμα 24: Οδικές αφίξεις ανά χώρα προέλευσης 2022-2023

Πηγή: Μεθοριακοί σταθμοί, INSETE Intelligence, 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Πίνακας 35. Αφίξεις Εισερχόμενου Τουρισμού στη Χώρα Οδικώς, 2022-2023

2023	Νυμφαία	Νίκη	Κρυσταλλοπηγή	Αγ. Κωνσταντίνος	Ορμένιο	Κυπρίνος	Καστανιές	Κήποι	Δοϊράνη	Εύζωνοι	Κακαβιά	Μέρτζανη	Εξοχή	Προμαχώνας	Σαγιάδα	Σύνολο
Ιανουάριος	8.103	24.846	65.674	3.675	29.932	5.025	8.319	42.880	9.816	74.704	61.514	2.167	13.872	44.336	18.470	413.333
Φεβρουάριος	8.744	23.474	37.056	3.406	28.989	4.469	7.009	34.227	7.808	62.494	30.579	1.268	14.336	36.776	12.760	313.395
Μάρτιος	8.255	25.120	45.853	3.852	34.600	5.494	7.721	41.638	9.791	89.358	37.490	1.547	14.841	37.362	15.864	378.786
Απρίλιος	11.853	31.351	65.618	5.368	38.884	6.405	10.470	60.313	15.237	126.258	56.502	2.142	19.679	93.233	21.073	564.386
Μάιος	14.686	31.587	61.473	5.478	45.357	6.228	10.870	61.370	12.489	137.600	40.784	2.044	19.498	88.117	21.634	559.215
Ιούνιος	79.696	47.665	60.851	4.694	60.340	6.710	14.884	101.815	36.931	332.250	44.132	1.520	35.911	452.898	25.973	1.306.270
Ιούλιος	148.930	72.386	73.909	19.714	98.508	9.148	18.125	116.537	81.546	475.503	62.613	2.684	65.280	696.979	46.480	1.988.342
Αύγουστος	141.775	75.433	100.845	18.289	152.188	7.907	64.652	184.527	75.587	468.192	95.722	4.990	63.558	658.840	66.716	2.179.221
Σεπτέμβριος	86.178	46.025	69.084	11.459	83.523	7.266	25.715	108.189	28.565	289.690	53.255	3.071	47.037	386.368	40.173	1.285.598
Οκτώβριος	11.670	36.131	56.604	5.830	19.263	65.080	14.971	73.358	14.068	100.387	44.463	2.548	23.868	54.343	21.850	544.434
Νοέμβριος	7.653	27.285	52.116	5.078	34.980	5.341	13.818	71.122	9.210	69.811	43.410	1.881	14.028	38.492	20.026	414.251
Δεκέμβριος	9.828	34.495	47.778	4.856	39.439	6.370	17.799	65.821	11.674	83.675	45.100	2.193	28.111	72.658	19.189	488.986
Τρέχον έτος	537.371	475.798	736.861	91.699	666.003	135.443	214.353	961.797	312.722	2.309.922	615.564	28.055	360.019	2.660.402	330.208	10.436.217
2022	Νυμφαία	Νίκη	Κρυσταλλοπηγή	Αγ. Κωνσταντίνος	Ορμένιο	Κυπρίνος	Καστανιές	Κήποι	Δοϊράνη	Εύζωνοι	Κακαβιά	Μέρτζανη	Εξοχή	Προμαχώνας	Σαγιάδα	Σύνολο
Ιανουάριος	3.642	2.298	40.593		8.088		936	11.720	3.442	25.864	37.630	867	4.026	21.166	9.568	169.840
Φεβρουάριος	5.837	5.542	28.558		9.879		1.765	14.107	35.589	7.940	24.609	762	5.960	25.376	9.047	174.971
Μάρτιος	7.997	6.949	37.763		14.974		1.898	20.386	6.041	42.732	31.798	1.236	10.034	44.222	11.940	237.970
Απρίλιος	11.465	10.882	48.188	2.477	18.987	987	2.885	7.428	7.665	78.335	43.430	1.751	11.930	56.434	16.720	319.564
Μάιος	17.845	23.854	61.451	5.807	34.503	5.353	4.843	39.624	40.264	182.931	38.841	1.710	17.061	79.446	15.635	569.168
Ιούνιος	76.854	33.035	53.726	8.355	49.320	6.422	4.663	45.587	24.058	338.006	41.779	1.501	26.601	175.629	19.051	904.587
Ιούλιος	150.844	50.853	66.143	14.087	77.021	8.209	8.746	79.719	59.060	538.413	60.211	2.530	41.779	323.150	39.556	1.520.321
Αύγουστος	120.479	55.156	99.573	14.905	132.135	8.021	50.382	175.713	60.003	454.907	97.041	4.644	39.084	411.688	51.811	1.775.542
Σεπτέμβριος	45.420	37.355	73.907	8.231	69.080	6.984	16.760	86.136	20.075	242.453	56.972	3.870	31.725	224.274	31.042	954.284
Οκτώβριος	13.299	34.276	59.067	4.643	39.713	41.886	8.790	86.136	12.941	97.131	44.828	1.389	12.456	58.394	18.673	533.622
Νοέμβριος	11.042	18.998	53.901	3.332	14.596	47.454	7.610	48.612	8.984	67.973	44.560	1.676	14.487	42.999	11.430	397.654
Δεκέμβριος	11.165	30.532	47.082	3.960	34.586	5.777	7.610	48.963	9.616	80.075	44.336	2.098	24.090	78.630	16.342	444.862
Τρέχον έτος	475.889	309.730	669.952	65.797	502.882	131.093	116.888	664.131	287.738	2.156.760	566.035	24.034	239.233	1.541.408	250.815	8.002.385

Δ2023/22	Νυμφαία	Νίκη	Κρυσταλλοπηγή	Αγ. Κωνσταντίνος	Ορμένιο	Κυπρίνος	Καστανιές	Κήποι	Δοϊράνη	Εύζωνοι	Κακαβιά	Μέρτζανη	Εξοχή	Προμαχώνας	Σαγιαδά	Σύνολο
Ιανουάριος	122,5%	981,2%	61,8%		270,1%		788,8%	265,9%	185,2%	188,8%	63,5%	149,9%	244,6%	109,5%	93,0%	143,4%
Φεβρουάριος	49,8%	323,6%	29,8%		193,4%		297,1%	142,6%	-78,1%	687,1%	24,3%	66,4%	140,5%	44,9%	41,0%	79,1%
Μάρτιος	3,2%	261,5%	21,4%		131,1%		306,8%	104,2%	62,1%	109,1%	17,9%	25,2%	47,9%	-15,5%	32,9%	59,2%
Απρίλιος	3,4%	188,1%	36,2%	116,7%	104,8%	548,9%	262,9%	712,0%	98,8%	61,2%	30,1%	22,3%	65,0%	65,2%	26,0%	76,6%
Μάιος	-17,7%	32,4%	0,0%	-5,7%	31,5%	16,3%	124,4%	54,9%	-69,0%	-24,8%	5,0%	19,5%	14,3%	10,9%	38,4%	-1,7%
Ιούνιος	3,7%	44,3%	13,3%	-43,8%	22,3%	4,5%	219,2%	123,3%	53,5%	-1,7%	5,6%	1,3%	35,0%	157,9%	36,3%	44,4%
Ιούλιος	-1,3%	42,3%	11,7%	39,9%	27,9%	11,4%	107,2%	46,2%	38,1%	-11,7%	4,0%	6,1%	56,3%	115,7%	17,5%	30,8%
Αύγουστος	17,7%	36,8%	1,3%	22,7%	15,2%	-1,4%	28,3%	5,0%	26,0%	2,9%	-1,4%	7,5%	62,6%	60,0%	28,8%	22,7%
Σεπτέμβριος	89,7%	23,2%	-6,5%	39,2%	20,9%	4,0%	53,4%	25,6%	42,3%	19,5%	-6,5%	-20,6%	48,3%	72,3%	29,4%	34,7%
Οκτώβριος	-12,2%	5,4%	-4,2%	25,6%	-51,5%	55,4%	70,3%	-14,8%	8,7%	3,4%	-0,8%	83,4%	91,6%	-6,9%	17,0%	2,0%
Νοέμβριος	-30,7%	43,6%	-3,3%	52,4%	139,7%	-88,7%	81,6%	46,3%	2,5%	2,7%	-2,6%	12,2%	-3,2%	-10,5%	75,2%	4,2%
Δεκέμβριος	-12,0%	13,0%	1,5%	22,6%	14,0%	10,3%	133,9%	34,4%	21,4%	4,5%	1,7%	4,5%	16,7%	-7,6%	17,4%	9,9%
Τρέχον έτος	12,9%	53,6%	10,0%	39,4%	32,4%	3,3%	83,4%	44,8%	8,7%	7,1%	8,8%	16,7%	50,5%	72,6%	31,7%	30,4%

Πηγή: Μεθοριακοί σταθμοί – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

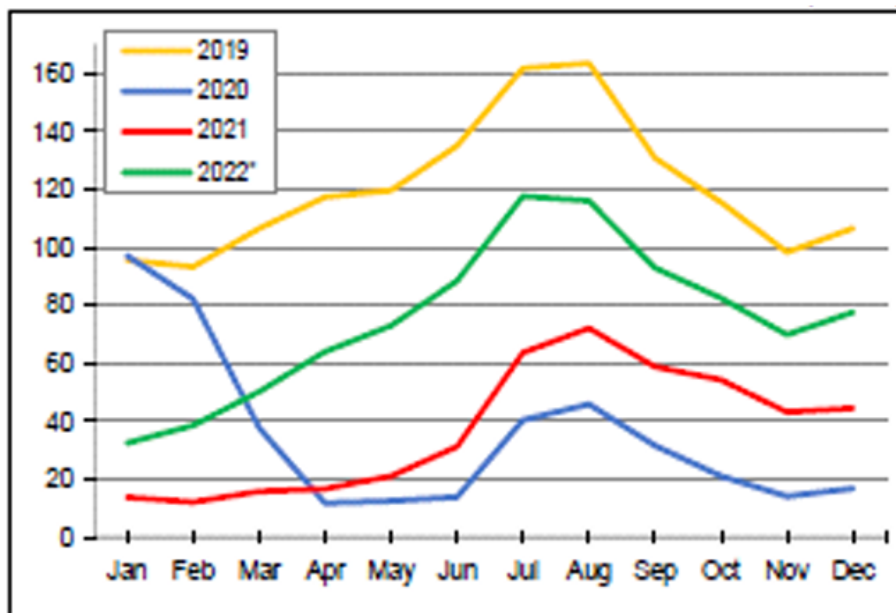
Εποχικότητα Τουρισμού στη Χώρα

Ο ελληνικός τουρισμός διαχρονικά χαρακτηρίζεται από υψηλή εποχικότητα, λόγω του μονοδιάστατου χαρακτήρα του που είναι εστιασμένος στις διακοπές «Ήλιος & Θάλασσα». Κατά την διάρκεια της πανδημικής κρίσης, η εποχικότητα διαταράχθηκε λόγω των ταξιδιωτικών και λοιπών περιορισμών. Με την ομαλοποίηση της κατάστασης το 2022, ιδιαίτερα μετά το 1ο τρίμηνο, η εποχικότητα του εισερχόμενου τουρισμού επανήλθε στα προ πανδημίας επίπεδα.

Συγκεκριμένα, βάσει έρευνας του ΙΝΣΕΤΕ (2022) το 60% των εισπράξεων και 56% των αφίξεων των εισερχόμενων τουριστών το 2022 πραγματοποιήθηκαν το 3ο τρίμηνο του έτους, έναντι 72% και 67% αντίστοιχα το 2021. Επιπλέον, το 46% των εισπράξεων και 50% των αφίξεων κρουαζιέρας το 2022 πραγματοποιήθηκαν το 3ο τρίμηνο του έτους έναντι 60% και 59% αντίστοιχα το 2021. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. κατά το 2022, το 73,3% των συνολικών διανυκτερεύσεων (ημεδαπών και αλλοδαπών) σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα Ιουνίου-Σεπτεμβρίου.

Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα των αφίξεων παγκοσμίως, η εποχικότητα δεν είναι μόνο ελληνικό φαινόμενο, αλλά παγκόσμιο και μάλιστα με τάσεις όξυνσης, και σχετίζεται με τις καλοκαιρινές διακοπές, όπου κυριαρχεί το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Το 2022, μετά από δύο χρόνια ταξιδιωτικών περιορισμών και αβεβαιότητας στην ταξιδιωτική βιομηχανία, η εποχικότητα των αφίξεων επανήλθε σχεδόν στα προ πανδημίας επίπεδα.

Διάγραμμα 25: Διεθνείς τουριστικές αφίξεις (ανά μήνα) παγκοσμίως 2019-2022

Πηγή: UNWTO, INSETE Intelligence, 2023.

Το φαινόμενο της εποχικότητας εντοπίζεται τόσο στους ημεδαπούς, όσο και στους αλλοδαπούς τουρίστες. Ωστόσο, η μεταξύ τους διαφορά είναι μεγάλη, με τον εισερχόμενο τουρισμό να παρουσιάζει πολύ μεγαλύτερο ποσοστό εποχικότητας από τον εσωτερικό

τουρισμό. Επιπλέον, βάσει στοιχείων του ΙΤΕΠ, τόσο ο εισερχόμενος, όσο και ο εσωτερικός τουρισμός, παρουσιάζουν διαχρονικά αύξηση του δείκτη εποχικότητας.

Στις επιμέρους ευρείες αγορές, οι Χώρες της ΕΕ εκτός της Ζώνης του Ευρώ (66% αφίξεις, 69% διανυκτερεύσεις και 68% εισπράξεις) εμφάνισαν υψηλότερη εποχικότητα απ' ότι οι Χώρες της Ζώνης του Ευρώ (59% αφίξεις, 59% διανυκτερεύσεις και 61% εισπράξεις) και οι Λοιπές Χώρες (53% αφίξεις, 56% διανυκτερεύσεις και 60% εισπράξεις). Ειδικότερα, πολύ υψηλή εποχικότητα εμφάνισαν οι ακόλουθες αγορές:

- για τις αφίξεις: οι αγορές της Τσεχίας (77%), της Ρουμανίας (73%), της Ιταλίας (68%), της Σερβίας (67%), της Αυστρίας (66%), της Σουηδίας και της Αυστραλίας (64% αντίστοιχα), της Πολωνίας (63%) και της Βουλγαρίας (61%),
- για τις διανυκτερεύσεις: οι αγορές της Ρουμανίας (77%), της Σερβίας και της Τσεχίας (76% εκάστη), της Ιταλίας (70%), της Αυστρίας και της Βόρειας Μακεδονίας (63% αντίστοιχα), της Πολωνίας και της Βουλγαρίας (62% αντίστοιχα) και του Ην. Βασιλείου (60%) και
- για τις εισπράξεις οι αγορές της Τσεχίας (80%), της Σερβίας και της Ρουμανίας (73% αντίστοιχα), της Ιταλίας και της Αυστρίας (67% αντίστοιχα), της Σουηδίας (66%), του Ην. Βασιλείου και της Πολωνίας (65% αντίστοιχα), της Γαλλίας (64%), της Ολλανδίας και της Αυστραλίας (62% αντίστοιχα) και του Ισραήλ (60%).

Αντίθετα, σχετικά χαμηλή εποχικότητα σημείωσαν οι ακόλουθες αγορές:

- για τις αφίξεις: οι αγορές της Τουρκίας (37%), της Αλβανίας (40%), της Ισπανίας (42%), της Ρωσίας (42%), της Κύπρου (43%), της Ελβετίας (45%), της Βόρειας Μακεδονίας (46%) και των ΗΠΑ (47%),
- για τις διανυκτερεύσεις: οι αγορές της Αλβανίας (36%), της Κύπρου (38%), της Τουρκίας (40%) και της Ισπανίας (42%) και
- για τις εισπράξεις: οι αγορές της Αλβανίας και της Τουρκίας (43% αντίστοιχα) και της Κύπρου (45%).

Η εποχικότητα για την αγορά της Ρωσίας δεν είναι αντιπροσωπευτική, λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών που επιβλήθηκαν από την ΕΕ, στο 1ο τρίμηνο του έτους, εξαιτίας της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Ο πίνακας που ακολουθεί αποτυπώνει την εποχικότητα του εισερχόμενου τουρισμού της χώρας ανά χώρα προέλευσης, και ανά αφίξεις, διανυκτερεύσεις και εισπράξεις για το έτος 2022.

Πίνακας 36: Εποχικότητα των αφίξεων, διανυκτερεύσεων και εισπράξεων στην Ελλάδα το 2022¹⁰

Σύνολο	Αφίξεις	Διανυκτερεύσεις	Εισπράξεις
	56%	58%	60%
Χώρες Ζώνης Ευρώ	59%	59%	61%
Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ	66%	69%	68%
Λοιπές Χώρες	53%	56%	60%
από Γερμανία	50%	55%	55%
από Ην. Βασίλειο	59%	60%	65%
από Γαλλία	58%	58%	64%
από ΗΠΑ	47%	49%	54%
από Ιταλία	68%	70%	67%
από Ολλανδία	56%	57%	62%
από Ρουμανία	73%	77%	73%
από Αυστρία	66%	63%	67%
από Ελβετία	45%	48%	52%
από Κύπρο	43%	38%	45%
από Βέλγιο	50%	51%	52%
από Πολωνία	63%	62%	65%
από Ισραήλ	58%	56%	60%
από Σερβία	67%	76%	73%
από Σουηδία	64%	66%	66%
από Αλβανία	40%	36%	43%
από Τσεχία	77%	76%	80%
από Καναδά	51%	59%	61%
από Τουρκία	37%	40%	43%
από Βουλγαρία	61%	62%	56%
από Ισπανία	42%	42%	54%
από Δανία	58%	53%	56%
από Αυστραλία	64%	54%	62%
από Βόρεια Μακεδονία	46%	63%	57%
από Ρωσία	42%	57%	53%

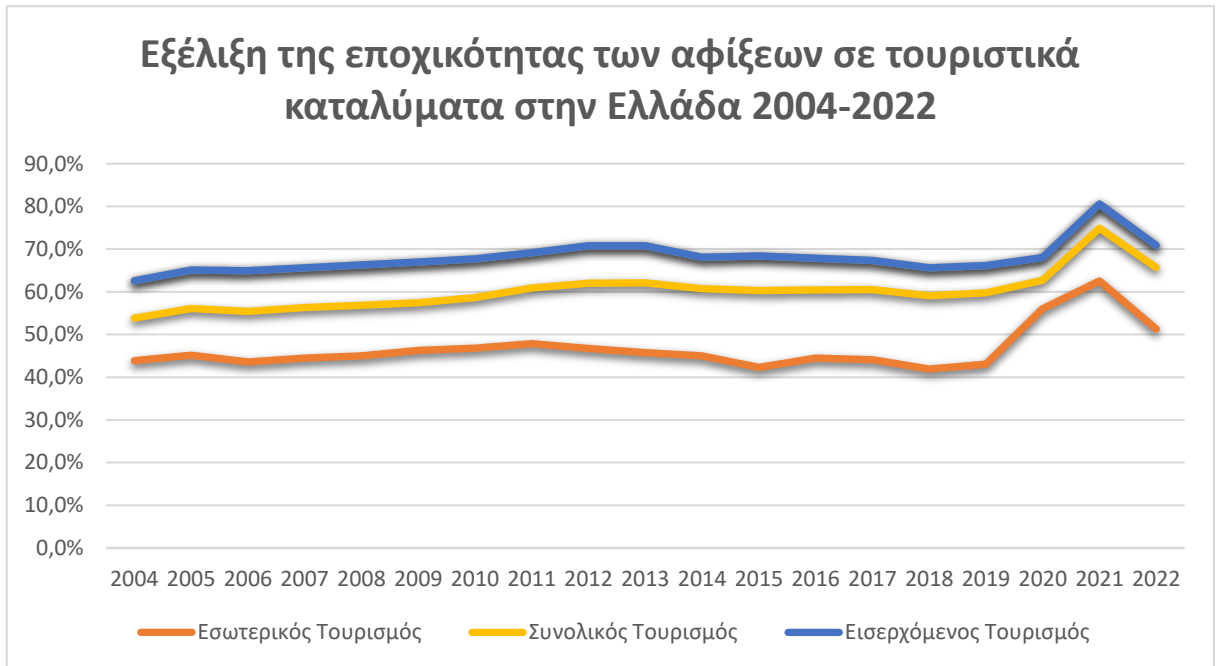
Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος - Επεξεργασία INSETTE Intelligence, 2023.

¹⁰ Με κόκκινο σημειώνονται τα μεγέθη που είναι μικρότερα από το αντίστοιχο μέγεθος για το σύνολο του εισερχόμενου τουρισμού – και άρα η χώρα στην οποία αφορά έχει χαμηλότερη εποχικότητα από τον γενικό μέσο όρο, ενώ με πράσινο αυτά που είναι υψηλότερα – και άρα η χώρα στην οποία αφορά έχει υψηλότερη εποχικότητα από τον γενικό μέσο όρο.

Διάγραμμα 26: Εξέλιξη της εποχικότητας των αφίξεων σε τουριστικά καταλύματα στην Ελλάδα, 2004-2022

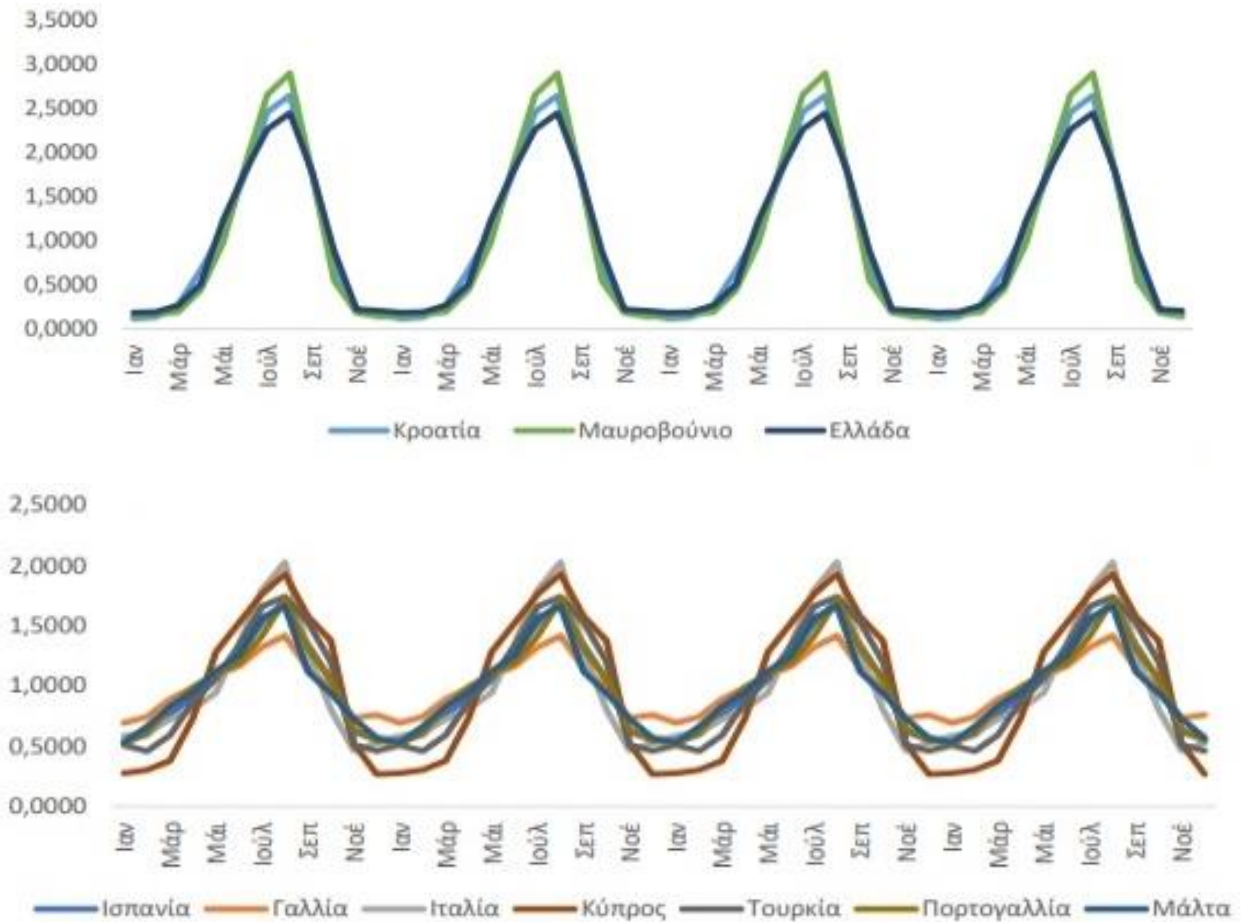

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2023, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης 2024.

Όπως διαπιστώνεται από το παραπάνω διάγραμμα, ο εισερχόμενος τουρισμός παρουσιάζει αρκετά μεγαλύτερη εποχικότητα από τον εσωτερικό τουρισμό. Παρατηρώντας την τελευταία εικοσαετία, παρατηρούμε ότι η εποχικότητα παραμένει γενικά σε υψηλά επίπεδα, παρ' όλες τις προσπάθειες προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τα έτη 2020-2021 που ίσχυαν ταξιδιωτικοί περιορισμοί λόγω της πανδημίας, το φαινόμενο έγινε ακόμη πιο έντονο τόσο στον εσωτερικό όσο και στον εισερχόμενο τουρισμό.

Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει τα εποχιακά πρότυπα για τις βασικές χώρες-τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου και την ομαδοποίησή τους. Για την Κροατία, το Μαυροβούνιο και την Ελλάδα εμφανίζεται μια πολύ υψηλή κορυφή κατά τον Αύγουστο και μια ελαφρώς μικρότερη τον Ιούλιο. Η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιταλία, η Σλοβενία, η Κύπρος, η Τουρκία, η Πορτογαλία και η Μάλτα έχουν επίσης κορύφωση τον Αύγουστο, με σαφώς όμως λιγότερο έντονες διακυμάνσεις. Αυτό το πρότυπο εποχικότητας και των δύο ομάδων, είναι το συνηθέστερο, ιδίως για τους Μεσογειακούς προορισμούς.

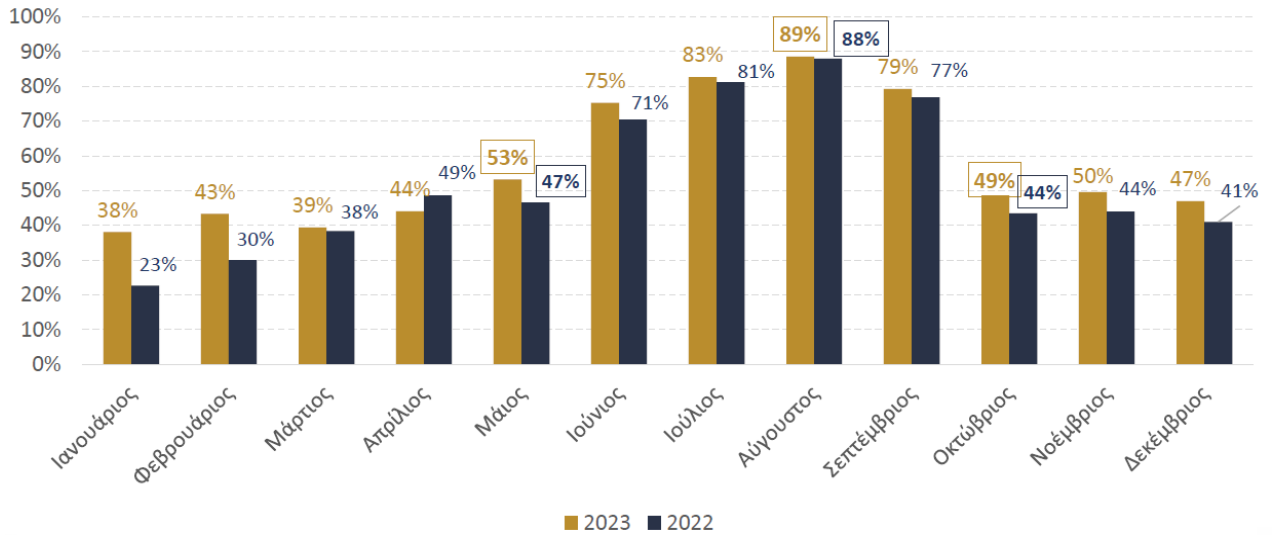
Διάγραμμα 27: Εποχικότητα του τουρισμού στην Ελλάδα και στις ανταγωνίστριες χώρες

Πηγή: Κραμποκούκης Δ. «Η τουριστική εποχικότητα και οι οικονομικές της διαστάσεις», 2022.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η πληρότητα των καταλυμάτων της χώρας για τα έτη 2022-2023. Παρατηρείται ότι κατά τους θερινούς μήνες αλλά και τον μήνα Σεπτέμβριο η πληρότητα το 2023 διαμορφώθηκε σε ποσοστά πάνω από 75% σε σχέση με τους υπόλοιπους μήνες του έτους, με τον Αύγουστο να ανέρχεται σε 89%, την μέγιστη τιμή για το 2023. Αυτό υποδηλώνει την αυξημένη τουριστική κίνηση και την ζήτηση αυτό το χρονικό διάστημα του έτους.

Διάγραμμα 28: Πληρότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων

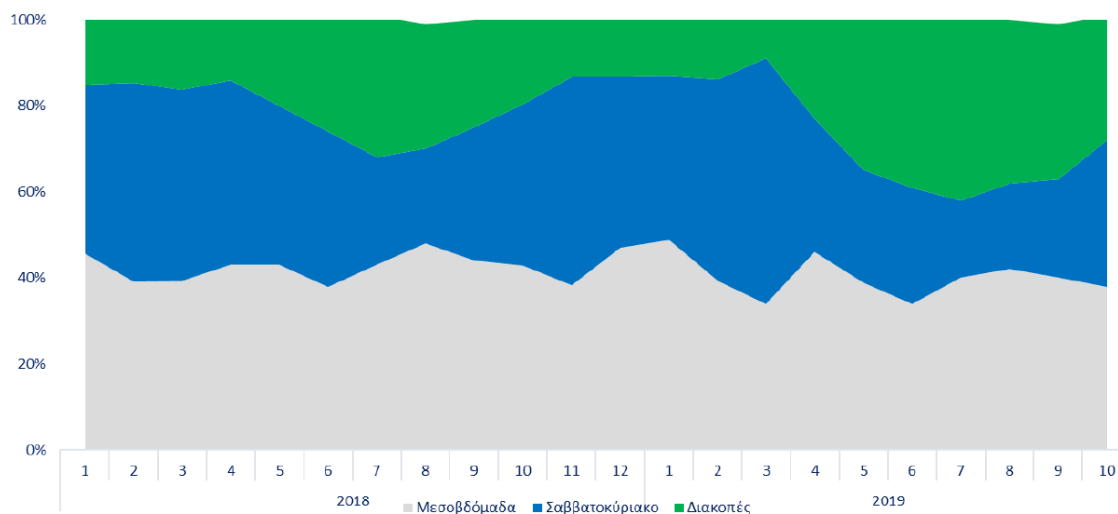
Πηγή: ΙΤΕΠ, 2024.

Η εποχικότητα τόσο του εισερχόμενου, όσο και του εσωτερικού τουρισμού της χώρας αποτελεί δομικό πρόβλημα του ελληνικού τουρισμού, δημιουργώντας την ανάγκη για δομικές αλλαγές και κατάλληλες δράσεις στο προσφερόμενο τουριστικό προϊόν, που να μην βασίζονται στο μονοδιάστατο μοντέλο «ήλιος - θάλασσα». Η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού κρίνεται απαραίτητη για να αναπτυχθεί το τουριστικό προϊόν της χώρας, να προσελκύσει διαφορετικές ομάδες επισκεπτών και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (ανάλογα τις δραστηριότητες), ώστε να διευρυνθεί η τουριστική περίοδος, μειώνοντας το φαινόμενο της εποχικότητας.

Ζήτηση Υπηρεσιών Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων

Μέχρι το 2019 το ΙΝΣΕΤΕ πραγματοποιούσε μελέτες για τη ζήτηση υπηρεσιών ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε συνεργασία με την trivago, η οποία συνεργασία έχει πλέον σταματήσει. Βάσει των τελευταίων διαθέσιμων δεδομένων για την τυπολογία των ταξιδιών προς την Ελλάδα, τον Οκτώβριο του 2019, το 39% των κρατήσεων αφορούσε σε ταξίδια Μεσοβδόμαδα, το 34% σε ταξίδια Σαββατοκύριακου και το 29% σε ταξίδια Διακοπών. Το αντίστοιχο διάστημα του 2018, τα ταξίδια Μεσοβδόμαδα ήταν 43%, τα ταξίδια του Σαββατοκύριακου 38% και τα ταξίδια Διακοπών ήταν 20%. Σε σχέση με το προηγούμενο χρόνο παρατηρείται μείωση τόσο στα ταξίδια Μεσοβδόμαδα όσο και στα ταξίδια Σαββατοκύριακου και μεγάλη αύξηση στα ταξίδια Διακοπών.

Διάγραμμα 29: Τυπολογία Ταξιδιών προς Ελλάδα 2018-2019

Πηγή: trivago, Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2019.

Τα στοιχεία για τη ζήτηση υπηρεσιών ξενοδοχειακών καταλυμάτων προέκυψαν από το αρχείο της trivago χωρίς στατιστική επεξεργασία, για αναγωγή στο σύνολο. Συνεπώς υπόκεινται στους ακόλουθους περιορισμούς:

- Η διείσδυση της trivago διαφέρει από αγορά σε αγορά.
- Οι τιμές ξενοδοχείων καθώς και η κατάταξη των προορισμών και των αγορών βασίζεται σε clickouts¹¹.
- Ο μήνας αφορά στον μήνα άφιξης στο ξενοδοχείο και όχι στον μήνα κράτησης.
- Οι τιμές ξενοδοχείων αποτελούν σταθμισμένους μέσους όρους των τιμών. Η στάθμιση γίνεται με βάση τον αριθμό clickouts¹.
- Οι τύποι ταξιδιών ορίζονται ως εξής:
  - ✓ **Μεσοβδόμαδα:** Ταξίδι διάρκειας μικρότερης των 6 διανυκτερεύσεων, με τις περισσότερες να είναι σε καθημερινές (Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη ή Πέμπτη),
  - ✓ **Σαββατοκύριακο:** Ταξίδι διάρκειας μικρότερης των 6 διανυκτερεύσεων, με τις περισσότερες να είναι σε Σαββατοκύριακο (Παρασκευή, Σάββατο ή Κυριακή),
  - ✓ **Διακοπές:** Ταξίδι διάρκειας ίσης ή μεγαλύτερης των 6 διανυκτερεύσεων.

¹¹ Το clickout γίνεται όταν ο επισκέπτης μεταβεί από το site της Trivago κάνοντας 'κλικ' σε ένα συνεργαζόμενο onlinetravelagent.

Σε έρευνα που διεξήγαγε το Royal Elcano Institute και η Turgespaña της Ισπανίας, τον Σεπτέμβριο 2020 σε 29 χώρες και 33 αγορές εντός και εκτός της Ευρώπης, με συνολικό δείγμα 17.313 ατόμων εστιασμένο σε ταξιδιώτες και δυνητικούς ταξιδιώτες προς Ευρώπη, την οποία δημοσίευσε το INSETE, προέκυψε ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στην 7η θέση επισκεψιμότητας παγκοσμίως, μετά από πολύ μεγάλες χώρες και οικονομικές δυνάμεις (Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ). Στις ευρωπαϊκές αγορές η Ελλάδα κατατάσσεται στην 6η θέση (μπροστά από τις ΗΠΑ), ενώ στις μη ευρωπαϊκές καταλαμβάνει την 10η θέση.

Αναφορικά με τους κύριους τύπους ταξιδιών, οι δύο δημοφιλέστεροι τύποι είναι α) τα ταξίδια μεγάλης διάρκειας, δηλαδή διάρκειας μεγαλύτερης της μιας εβδομάδας, χωρίς πολιτιστικό ενδιαφέρον και β) τα σύντομα ταξίδια (διάρκειας μικρότερης της μιας εβδομάδας) αναψυχής και διακοπών χωρίς περαιτέρω δραστηριότητες. Η προτίμηση συνολικά, σε αυτές τις δυο κατηγορίες ταξιδιών, ξεπερνά το 70%. Η εικόνα είναι παρόμοια και σε όλες τις επιμέρους χώρες, δηλαδή η απλή αναψυχή είναι το κύριο κίνητρο για τα ταξίδια.

Πίνακας 37: Προτιμήσεις τύπων ταξιδιών από ευρωπαϊκές και μη ευρωπαϊκές αγορές

Προτιμήσεις τύπων ταξιδιών*			
Τύποι Ταξιδιών	Σύνολο Αγορών	Ευρωπαϊκές Αγορές	Μη Ευρωπαϊκές Αγορές
Ταξίδι μεγάλης διάρκειας, χωρίς πολιτιστικό ενδιαφέρον	36,4%	33,9%	39,1%
Σύντομο ταξίδι για αναψυχή και διακοπές, χωρίς ενδιαφέρον για wellness, αθλητισμό ή δραστηριότητες	34,0%	38,8%	28,9%
Ταξίδι μεγάλης διάρκειας, πολιτιστικού ενδιαφέροντος, χωρίς ενδιαφέρον για μουσεία ή αξιοθέατα	8,3%	7,4%	9,3%
Σύντομο ταξίδι για σπουδές ή δουλειά	8,1%	5,6%	10,6%
Σύντομο ταξίδι για αναψυχή και διακοπές, wellness	4,4%	5,6%	3,2%
Ταξίδι μεγάλης διάρκειας, πολιτιστικού ενδιαφέροντος, μουσεία, αξιοθέατα	3,3%	2,2%	4,4%
Σύντομο ταξίδι-άλλοι λόγοι	3,0%	3,3%	2,6%
Σύντομο ταξίδι για αναψυχή και διακοπές, αθλητισμό, δραστηριότητες, αλλά όχι wellness	2,6%	3,2%	1,9%
Σύνολο	17.313	8.913	8.400

Πηγή: INSETE Intelligence, 2020.

* Από τις μη ευρωπαϊκές αγορές, το δείγμα αποτελείται από άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών, που έχουν κάνει έστω και ένα διηπειρωτικό ταξίδι τα τελευταία 3 χρόνια, ή σκοπεύουν να πραγματοποιήσουν τέτοιο ταξίδι τα επόμενα 2 χρόνια. Από τις ευρωπαϊκές αγορές, το δείγμα αποτελείται από άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών, που

έχουν ταξιδέψει τα τελευταία 2 χρόνια ή σκοπεύουν να ταξιδέψουν τα επόμενα 2 χρόνια, σε κάποια άλλη χώρα της Ευρώπης, πέραν της δικής τους.

Βάσει της προαναφερθείσας μελέτης τα σύντομα ή μεγάλης διάρκειας ταξίδια αναψυχής (άνω των 7 ημερών), χωρίς κάποιον επιμέρους σκοπό (πολιτιστικό ενδιαφέρον, wellness, αθλητισμό), αποτελούν τις πλέον δημοφιλείς μορφές ταξιδιού. Τα ταξίδια αυτά είναι συνυφασμένα με τον «Ήλιο και τη Θάλασσα», την εξερεύνηση των πόλεων αλλά και της φύσης, τη γαστρονομία και το shopping, συμβάλλοντας στις εγχώριες οικονομίες.

Στις ευρωπαϊκές αγορές, αν και παρατηρούνται κάποιες διαφοροποιήσεις μεταξύ των χωρών, συνολικά η εικόνα είναι παρόμοια ως προς την προτίμηση για προϊόντα αναψυχής με τις πρώτες θέσεις να καταλαμβάνονται από την επίσκεψη σε πόλεις και την χαλάρωση στην ακτή κοντά στη θάλασσα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πολύ υψηλή προτίμηση για επίσκεψη σε μικρές πόλεις / χωριά, ιδιαίτερα για ορισμένες από τις βασικές αγορές, καθώς και η σημασία της γαστρονομίας για το σύνολο της χώρας. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι αν και τα ταξίδια - είτε σύντομα είτε μεγάλης διάρκειας - με πολιτιστικό περιεχόμενο αποτελούν μικρό ποσοστό του συνόλου, η επίσκεψη σε μουσεία και η γνωριμία με άλλους πολιτισμούς αποτελούν σημαντικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των ταξιδιών.

Στις μη ευρωπαϊκές αγορές, η σημαντικότερη διαφοροποίηση σε σχέση με τις ευρωπαϊκές είναι το αυξημένο ενδιαφέρον για επίσκεψη σε χώρους στη φύση, ιδιαίτερα στις ασιατικές αγορές, καθώς και το αυξημένο ενδιαφέρον για μουσεία, μνημεία και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες.

Επιπλέον, ανάλογα με τα δημογραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των ταξιδιωτών, παρατηρούνται οι ακόλουθες διαφοροποιήσεις: οι γυναίκες παρουσιάζουν σημαντική προτίμηση σε σύντομα ταξίδια αναψυχής, συνδυάζοντας συχνά υπηρεσίες wellness, αλλά και εντονότερο ενδιαφέρον για μουσεία και μνημεία. Από την άλλη, σύντομα ταξίδια για σπουδές ή δουλειά αλλά και σύντομα ταξίδια αναψυχής που συνδυάζουν αθλητισμό και δραστηριότητες, φαίνεται να προτιμώνται από άνδρες. Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, η πιο συχνά εμφανιζόμενη κατηγορία σε όλους τους τύπους ταξιδιών, είναι οι απόφοιτοι πανεπιστημίου, ενώ αναφορικά με την επαγγελματική κατάσταση, αυτοί που ταξιδεύουν είναι κατά κύριο λόγο οι εργαζόμενοι, ενώ σημαντική ομάδα ταξιδιωτών αποτελούν και οι συνταξιούχοι με αρκετά μεγάλο μερίδιο σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας. Γενικότερα, η πιο συχνά εμφανιζόμενη ηλικιακή ομάδα σε όλους τους τύπους ταξιδιών είναι η 31-40 ετών, με εξαίρεση τα ταξίδια μεγάλης διάρκειας με πολιτιστικό περιεχόμενο όπου την πρώτη θέση καταλαμβάνει η ηλικιακή ομάδα 57-65.

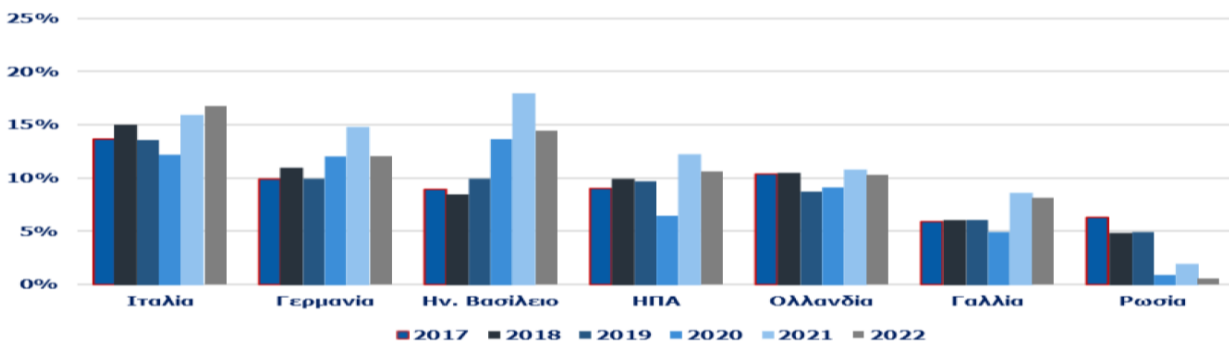
Βασικές Αγορές και Προτιμήσεις Τουριστών

Την περίοδο 2019-2022, όπως προαναφέρθηκε, ο εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα κατέγραψε μείωση κατά -11,2%, ως επακόλουθο της πανδημικής κρίσης που ξεκίνησε το 2020 και συνεχίστηκε το 2021 και λιγότερο το 2022. Παρόλα αυτά, είναι εντυπωσιακή η αύξηση του μεριδίου της Ελλάδας στις 6 από τις 7 κύριες αγορές της που επέλεξαν

προορισμούς στην Νότια Ευρώπη. Μοναδική εξαίρεση η αγορά της Ρωσίας, στην οποία η Ελλάδα σημείωσε καθίζηση των μεριδίων της από το 2019 και έπειτα, αρχικά εξαιτίας των ταξιδιωτικών περιορισμών που επέβαλε η ΕΕ κατά την πανδημική κρίση και εν συνεχεία λόγω των κυρώσεων για ταξίδια από και προς την Ρωσία για την εισβολή της στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022.

Διάγραμμα 30: Μεριδία αφίξεων για τις 7 κύριες αγορές της Ελλάδας που επέλεξαν προορισμούς στην Νότια Ευρώπη, 2017-2022

Πηγή: UNWTO – Επεξεργασία INSETTE Intelligence, 2024.

Αναλυτικότερα, σε ότι αφορά τα μερίδια των επιμέρους αγορών, η Ιταλία παρουσίασε αύξηση από 13,7% το 2017 σε 14,9% το 2018, πτώση την περίοδο 2018-2020 σε 12,1% και αύξηση την περίοδο 2020-2022 σε 16,8%. Επίσης, η Ελλάδα το 2022 αποτελεί για την Ιταλία τον 2ο δημοφιλέστερο προορισμό της Νοτίου Ευρώπης μετά την Ισπανία (47,6%).

Η Γερμανία παρουσίασε αύξηση την περίοδο 2017-2018 από 9,9% σε 10,9%, πτώση το 2019 σε 9,9%, αύξηση την περίοδο 2019-2021 σε 14,8% και μείωση το 2022 σε 12,0%. Η αύξηση του μεριδίου της Ελλάδας το 2022 σε σύγκριση με το 2019, οφείλεται στην αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού από Γερμανία στην Ελλάδα (+8,1%) αφού οι υπόλοιποι προορισμοί της Νοτίου Ευρώπης κατέγραψαν μείωση κατά -13,0%.

Οι αφίξεις από την Ολλανδία μειώθηκαν την περίοδο 2017-2019 από 10,4% σε 8,7%, αυξήθηκαν την περίοδο 2019-2021 σε 10,8% και μειώθηκαν πάλι το 2022 σε 10,3%. Η αύξηση του μεριδίου της Ελλάδας το 2022 σε σύγκριση με το 2019 οφείλεται στην υψηλότερη αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού από Ολλανδία σε σύγκριση με τους υπόλοιπους προορισμούς στην Νότια Ευρώπη (+29,5% έναντι +7,2%).

Οι αφίξεις από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν από 9,0% το 2017 σε 9,9% το 2018, μειώθηκαν την περίοδο 2018-2020 σε 6,5%, αυξήθηκαν το 2021 σε 12,2% και μειώθηκαν εκ νέου το 2022 σε 10,6%. Η αύξηση του μεριδίου των ΗΠΑ το 2022 στην ελληνική τουριστική αγορά οφείλεται στην υψηλότερη μείωση σε σύγκριση με το 2019 που κατέγραψαν οι υπόλοιποι προορισμοί της Νοτίου Ευρώπης σε σύγκριση με την Ελλάδα (-17,4% έναντι -7,7%).

Η συμμετοχή του Ην. Βασιλείου στον ελληνικό τουρισμό εμφάνισε μείωση την περίοδο 2017-2018, από 8,9% σε 8,4%. Την περίοδο 2018-2021 αυξήθηκε σε 17,8% και μειώθηκε το

2022 σε 14,5%. Η αύξηση του μεριδίου της Ελλάδας το 2022 σε σύγκριση με το 2019, οφείλεται στην αύξηση (+28,2%) του εισερχόμενου τουρισμού από το Ην. Βασίλειο όταν στους υπόλοιπους προορισμούς της Νοτίου Ευρώπης κατέγραψε πτώση (-16,7%).

Η Γαλλία κατέγραψε αύξηση αφίξεων την περίοδο 2017-2018 από 5,9% σε 6,1%, μείωση την περίοδο 2018-2020 σε 4,9%, αύξηση το 2021 σε 8,7% και μείωση το 2022 σε 8,2%. Η αύξηση του μεριδίου της Ελλάδας το 2022 σε σύγκριση με το 2019, οφείλεται στην αύξηση που κατέγραψε ο εισερχόμενος τουρισμός από Γαλλία (+14,0%) όταν ο εισερχόμενος τουρισμός στους υπόλοιπους προορισμούς της Νοτίου Ευρώπης εμφάνισε μείωση (-17,6%).

Τέλος, η συμμετοχή της Ρωσίας στην ελληνική τουριστική αγορά παρουσίασε μείωση από 6,3% το 2017 σε 0,9% το 2020, αύξηση το 2021 σε 2,0% και μείωση το 2022 σε 0,6%. Η μείωση του μεριδίου της Ελλάδας το 2022 σε σύγκριση με το 2019, οφείλεται στην υψηλότερη μείωση του εισερχόμενου τουρισμού από Ρωσία σε σύγκριση με τους υπόλοιπους προορισμούς της Νοτίου Ευρώπης (-93,8% έναντι -44,9%). Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το 2022 το 83,7% των αφίξεων από Ρωσία στην Νότια Ευρώπη καταγράφηκε στην Τουρκία, όταν το 2019 ήταν 59,4% και το 2021 77,0%. Η εντυπωσιακή αύξηση του μεριδίου της Τουρκίας στον εξερχόμενο τουρισμό από Ρωσία στην Νότια Ευρώπη, οφείλεται α) στην πτώση της ισοτιμίας της Τουρκικής Λίρας καθιστώντας την έναν οικονομικό προορισμό, β) στην πρόσβαση των τουριστών από Ρωσία στην Τουρκία - όταν η ΕΕ είχε επιβάλει ήδη από το 2020 ταξιδιωτικούς περιορισμούς - και γ) στην υιοθέτηση από πολλές τουρκικές επιχειρήσεις του ρωσικού συστήματος πληρωμών “Mir” που διευκόλυνε τις συναλλαγές για τους Ρώσους επισκέπτες.

Οι σημαντικότερες αγορές της Ελλάδας για το 2022, με βάση την κατάταξη των εσόδων, είναι η Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, οι ΗΠΑ και η Ιταλία. Οι πέντε χώρες συνεισφέρουν αθροιστικά, το 48,1% των επισκέψεων¹², το 54,9% των διανυκτερεύσεων και το 56,7% των ταξιδιωτικών εισπράξεων. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα βασικά μεγέθη καθώς και οι βασικοί δείκτες απόδοσης αυτών των πέντε αγορών της Ελλάδας το 2022. Τα στοιχεία των βασικών δεικτών είναι Δαπάνη ανά Επίσκεψη, Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και Μέση Διάρκεια Παραμονής.

Πίνακας 38: Κύριες αγορές της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2022)

¹² Ένας τουρίστας στη χώρα μπορεί να επισκεφθεί περισσότερες από μία Περιφέρειες. Για το λόγο αυτό ο αριθμός επισκέψεων στις Περιφέρειες είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό αφίξεων στη χώρα και, κατ' αναλογία, η Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια και η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη είναι συγκριτικά μικρότερη από τους αντίστοιχους δείκτες σε επίπεδο χώρας.

Χώρες	Επισκέψεις (χιλ.)		Διανυκτερεύσεις (χιλ.)		Ταξιδιωτικές Εισπράξεις (εκατ.)		Βασικοί Δείκτες Απόδοσης		
	2022	Συνεισφορά επί του συνόλου	2022	Συνεισφορά επί του συνόλου	2022	Συνεισφορά επί του συνόλου	Δαπάνη ανά Επίσκεψη	Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Γερμανία	4.697	15,0%	43.637	20,1%	3.256	18,9%	693 €	75 €	9,3
Ηνωμένο Βασίλειο	4.781	15,2%	37.459	17,3%	3.127	18,1%	654 €	83 €	7,8
Γαλλία	2.146	6,8%	14.794	6,8%	1.277	7,4%	595 €	86 €	6,9
ΗΠΑ	1.913	6,1%	12.164	5,6%	1.200	7,0%	628 €	99 €	6,4
Ιταλία	1.566	5,0%	10.948	5,0%	927	5,4%	592 €	85 €	7,0
Υποσύνολο	15.102	48,1%	119.002	54,9%	9.787	56,7%	-	-	-
Σύνολο χωρών	31.367	-	216.949	-	17.257	-	550 €	80 €	6,9

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

Από τις χώρες υπό ανάλυση, την υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη καταγράφουν οι επισκέπτες από την Γερμανία (693 €). Την υψηλότερη δαπάνη ανά διανυκτέρευση καταγράφουν οι επισκέπτες από τις ΗΠΑ (99 €). Τέλος, η μικρότερη διάρκεια παραμονής ανά Περιφέρεια καταγράφηκε από τους επισκέπτες από τις ΗΠΑ (6,4) ενώ η μεγαλύτερη από τους επισκέπτες από την Γερμανία (9,3). Οι top-5 Ελληνικοί προορισμοί βάσει αφίξεων (Περιφερειακά στοιχεία της ΤτΕ 2022) είναι το Νότιο Αιγαίο, η Αττική, η Κεντρική Μακεδονία, η Κρήτη και τα Ιόνια Νησιά. Από μελέτη του ΙΝΣΕΤΕ για τη φήμη της χώρας και του τουριστικού προϊόντος στο εξωτερικό που διεξήχθη για την περίοδο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 2023 προκύπτει ότι οι ταξιδιώτες από τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο παρέχουν σταθερά τις υψηλότερες συνολικές αξιολογήσεις, με τους Ολλανδούς και τους Γερμανούς επισκέπτες να ακολουθούν. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο αριθμός των κριτικών και οι κατατάξεις διαφέρουν σημαντικά από περιοχή σε περιοχή. Ενδεικτικά, οι ταξιδιώτες από ΗΠΑ και Γαλλία δίνουν την υψηλότερη βαθμολογία στην Ήπειρο (9,8 και 9,6 αντίστοιχα), από το Ηνωμένο Βασίλειο (10) στην Στερεά Ελλάδα, και από την Ιταλία και την Ολλανδία (9,2 και οι δύο) στην Δυτική Ελλάδα, και οι ταξιδιώτες από τη Γερμανία στην Πελοπόννησο (9,5).

Ακολουθεί ανάλυση των προφίλ των βασικών αγορών της χώρας που αποτελούν και τις πέντε πρώτες αγορές με βάση την κατάταξη των εσόδων για την Ελλάδα. Τα διαθέσιμα στοιχεία που αναλύονται είναι ανά Περιφέρεια και δεν υπάρχουν στοιχεία για τις προτιμήσεις της κάθε αγοράς σε προορισμούς (τελευταία σχετική μελέτη έγινε το 2019 και δεν είναι αντιπροσωπευτική της τουριστικής κίνησης όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά την υγειονομική κρίση).

- **Γερμανική αγορά**

Η Γερμανία βρέθηκε στην πρώτη θέση ως προς τα έσοδα και τις διανυκτερεύσεις και στην δεύτερη θέση ως προς τις επισκέψεις μετά το Ην. Βασίλειο, αποτελώντας την κύρια αγορά του εισερχομένου τουρισμού της Ελλάδας το 2022. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από την Γερμανία ανήλθαν σε 3.256 εκατ. ευρώ (+10% σε σχέση με το 2019), οι διανυκτερεύσεις σε 43.637 χιλ. (+17%) και οι επισκέψεις σε 4.697 χιλ. (+6%).

Βάσει των εισπράξεων, η γερμανική αγορά εμφανίζεται στην πρώτη θέση στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης, Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδας, Δυτικής Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας, στη δεύτερη θέση στις Περιφέρειες Ηπείρου, Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων και στην τρίτη θέση στις Περιφέρειες Αττικής και Βορείου Αιγαίου.

Βάσει των επισκέψεων, αποτέλεσε την κύρια αγορά στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Πελοποννήσου, τη δεύτερη κύρια αγορά στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων, Κρήτης, Δυτικής Ελλάδας, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας και στην τρίτη θέση στις Περιφέρειες Αττικής, Ηπείρου, Θεσσαλίας και Βορείου Αιγαίου. Τέλος, βάσει των διανυκτερεύσεων αποτέλεσε την κύρια αγορά στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας, στη δεύτερη θέση στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Κρήτης, και στη τρίτη θέση Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Αττικής και Βορείου Αιγαίου.

Σε σχέση με τον μέσο όρο της Ελλάδας έχει υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη (693€ έναντι 550€), χαμηλότερη δαπάνη ανά διανυκτέρευση (75€ έναντι 80€) και υψηλότερη μέση διάρκεια παραμονής ανά επίσκεψη (9,3 έναντι 6,9). Το 2022, καταγράφηκε αύξηση +3,9% στη δαπάνη ανά επίσκεψη, μείωση -5,9% στη δαπάνη ανά διανυκτέρευση και αύξηση +10,5% στη μέση διάρκεια παραμονής σε σχέση με το 2019.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη της γερμανικής αγοράς ανά Περιφέρεια μεταξύ του 2019 και του 2022.

Πίνακας 39: Εξέλιξη γερμανικής αγοράς ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Επισκέψεις σε χιλ.			Διανυκτερεύσεις σε χιλ.			Εισπράξεις σε εκατ. €		
	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019
Νότιο Αιγαίο	1.333	1.176	3%	10.890	10.295	6%	1.008	994	1%
Κρήτη	1.049	1.323	-21%	9.189	11.591	-21%	913	972	-6%
Κεντρική Μακεδονία	854	624	27%	11.089	5.910	88%	378	361	5%
Αττική	468	420	2%	3.620	2.368	53%	244	183	33%
Ιόνιοι Νήσοι	462	350	29%	3.471	2.555	36%	428	203	111%
Πελοπόννησος	132	117	3%	1.778	998	78%	87	61	43%
Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	90	119	-24%	679	759	-10%	35	37	-6%
Στερεά Ελλάδα	71	59	11%	558	359	56%	32	18	81%
Δυτική Ελλάδα	70	70	0%	451	672	-33%	33	36	-10%
Θεσσαλία	66	64	2%	683	623	10%	29	33	-14%
Ήπειρος	50	62	-20%	483	687	-30%	40	38	5%
Δυτική Μακεδονία	27	24	10%	513	301	70%	18	11	70%
Βόρειο Αιγαίο	24	21	5%	232	184	26%	11	11	0%
Σύνολο	4.697	4.430	6%	43.637	37.302	17%	3.256	2.959	10%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

Διάγραμμα 31: Τύπος διακοπών γερμανικής αγοράς

Πηγή: GWI – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

- **Βρετανική αγορά**

Το Ηνωμένο Βασίλειο βρέθηκε στην δεύτερη θέση ως προς τα έσοδα και τις διανυκτερεύσεις μετά την Γερμανία και στην πρώτη θέση ως προς τις επισκέψεις του εισερχομένου τουρισμού της Ελλάδας το 2022. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν σε 3.127 εκατ. ευρώ (+22% σε σχέση με το 2019), οι διανυκτερεύσεις σε 37.459 χιλ. (+23%) και οι επισκέψεις σε 4.781 χιλ. (+26%).

Βάσει των εισπράξεων η βρετανική αγορά εμφανίζεται στην πρώτη θέση των Περιφερειών Ιονίων Νήσων και Θεσσαλίας, στη δεύτερη θέση των Περιφερειών Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης, Αττικής, Στερεάς Ελλάδας και Βορείου Αιγαίου και στην τρίτη θέση των Περιφερειών Πελοποννήσου, Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδας.

Βάσει των επισκέψεων, αποτέλεσε την κύρια αγορά στις Περιφέρειες Κρήτης, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Βορείου Αιγαίου, τη δεύτερη κύρια αγορά των Περιφερειών Νοτίου Αιγαίου, Αττικής και Ηπείρου και την τρίτη κύρια αγορά της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Σε σχέση με το μέσο όρο της Ελλάδας, ο μέσος όρος του Ηνωμένου Βασιλείου έχει υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη (654€ έναντι 550€), υψηλότερη ημερήσια δαπάνη (83€ έναντι 80€) και υψηλότερη μέση διάρκεια παραμονής (7,8 έναντι 6,9). Το 2022, καταγράφηκε μείωση -2,8% στη δαπάνη ανά επίσκεψη, μείωση -1,2% στη δαπάνη ανά διανυκτέρευση και μείωση -1,7% στη μέση διάρκεια παραμονής σε σχέση με το 2019.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη της βρετανικής αγοράς ανά Περιφέρεια μεταξύ του 2019 και του 2022.

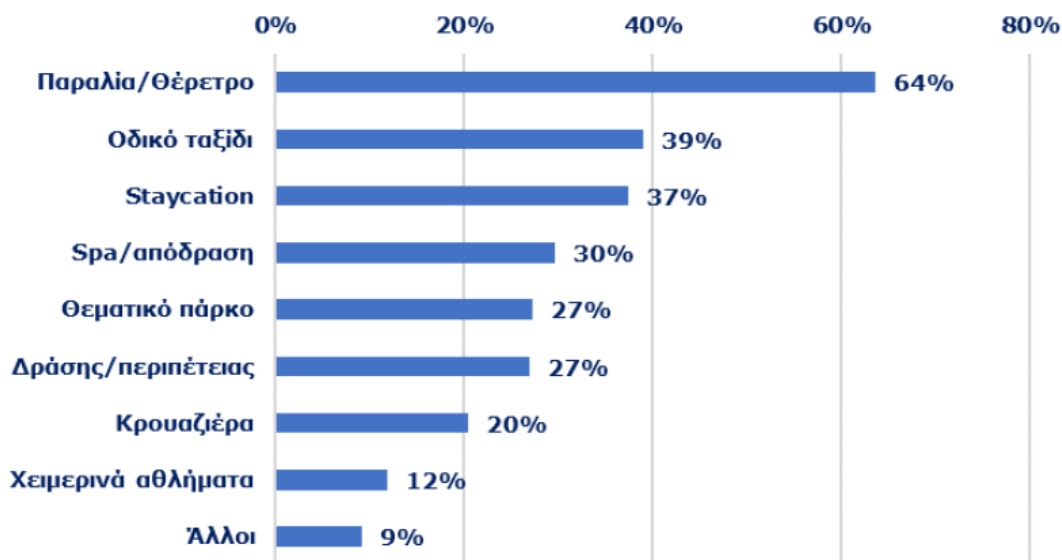
Πίνακας 40: Εξέλιξη βρετανικής αγοράς ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Επισκέψεις σε χιλ.			Διανυκτερεύσεις σε χιλ.			Εισπράξεις σε εκατ. €		
	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019
Κρήτη	1.235	596	107%	10.717	4.909	118%	901	420	114%
Νότιο Αιγαίο	1.176	862	37%	9.474	7.015	35%	745	667	12%
Ιόνιοι Νήσοι	993	1.075	-8%	7.912	8.243	-4%	868	755	15%
Αττική	678	514	32%	3.938	3.922	0%	335	251	34%
Κεντρική Μακεδονία	260	344	-24%	2.051	2.905	-29%	63	226	-72%
Θεσσαλία	141	131	8%	1.124	1.152	-2%	57	102	-44%
Πελοπόννησος	94	57	64%	720	444	62%	41	31	30%
Στερεά Ελλάδα	55	43	26%	359	216	67%	30	13	130%
Ήπειρος	52	58	-9%	420	382	10%	35	29	22%
Δυτική Ελλάδα	41	48	-14%	300	346	-13%	23	18	29%
Βόρειο Αιγαίο	30	59	-49%	312	596	-48%	17	38	-54%
Υπόλοιπες Περιφέρειες	24	23	8%	130	220	-41%	11	15	-28%
Σύνολο	4.781	3.809	26%	37.459	30.349	23%	3.127	2.564	22%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

Διάγραμμα 32: Τύπος διακοπών βρετανικής αγοράς

% των καταναλωτών που δήλωσαν ότι απολαμβάνουν τους ακόλουθους τύπους διακοπών

Πηγή: GWI – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

- **Γαλλική αγορά**

Η Γαλλία βρέθηκε στην τρίτη θέση ως προς τα έσοδα και τις διανυκτερεύσεις και στην τέταρτη θέση ως προς τον αριθμό των επισκεψών του εισερχομένου τουρισμού της Ελλάδας το 2022. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από την Γαλλία διαμορφώνονται σε 1.277 εκατ. ευρώ (+17% σε σχέση με το 2019), οι διανυκτερεύσεις σε 14.794 χιλ. (+14%) και οι επισκέψεις σε 2.146 χιλ. (+12%).

Βάσει των εισπράξεων, η γαλλική αγορά εμφανίζεται στην δεύτερη θέση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και στην τρίτη θέση των Περιφερειών Κρήτης και Στερεάς Ελλάδας. Βάσει των επισκέψεων, η γαλλική αγορά εμφανίζεται στη δεύτερη θέση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και στην τρίτη θέση των Περιφερειών Κρήτης, Δυτικής Ελλάδας και Στερεάς Ελλάδας. Τέλος, βάσει των διανυκτερεύσεων η γαλλική αγορά εμφανίζεται στην δεύτερη θέση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και στην τρίτη θέση των Περιφερειών Νοτίου Αιγαίου Κρήτης, Δυτικής Ελλάδας και Στερεάς Ελλάδας.

Σε σχέση με τον μέσο όρο της Ελλάδας, ο μέσος όρος της Γαλλίας έχει υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη (595€ έναντι 550€), υψηλότερη ημερήσια δαπάνη (86€ έναντι 80€) και την ίδια μέση διάρκεια παραμονής με το μέσο όρο της Ελλάδας (6,9). Το 2022, καταγράφηκε αύξηση +4,5% στη δαπάνη ανά επίσκεψη, αύξηση +2,6% στη δαπάνη ανά διανυκτέρευση και αύξηση +1,9% στη μέση διάρκεια παραμονής.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη της γαλλικής αγοράς ανά Περιφέρεια μεταξύ του 2019 και του 2022.

Πίνακας 41: Εξέλιξη γαλλικής αγοράς ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Επισκέψεις σε χιλ.		% Δ	Διανυκτερεύσεις σε χιλ.		% Δ	Εισπράξεις σε εκατ. €		% Δ
	2022	2019	2022-2019	2022	2019	2022-2019	2022	2019	2022-2019
Κρήτη	548	584	-6%	3.959	4.540	-13%	385	399	-4%
Νότιο Αιγαίο	531	427	24%	4.264	3.370	27%	401	332	21%
Αττική	431	321	34%	2.568	1.894	36%	183	150	22%
Ιόνιοι Νήσοι	193	74	161%	1.424	463	208%	165	46	261%
Πελοπόννησος	109	78	40%	1.023	637	61%	51	54	-4%
Στερεά Ελλάδα	61	61	0%	253	290	-13%	22	12	90%
Δυτική Ελλάδα	54	55	-2%	212	322	-34%	12	17	-29%
Υπόλοιπες Περιφέρειες	219	313	-30%	1.091	1.431	-24%	57	81	-29%
Σύνολο	2.146	1.913	12%	14.794	12.946	14%	1.277	1.090	17%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

Διάγραμμα 33: Τύπος διακοπών γαλλικής αγοράς

Πηγή: GWI – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

- **Αγορά των ΗΠΑ**

Οι ΗΠΑ βρέθηκαν στην τέταρτη θέση ως προς τα έσοδα, τις διανυκτερεύσεις και ως προς τον αριθμό των επισκέψεων του εισερχομένου τουρισμού της Ελλάδας το 2022. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από τις ΗΠΑ καταγράφονται σε 1.200 εκατ. ευρώ (+1% σε σχέση με το 2019), οι διανυκτερεύσεις σε 12.164 χιλ. (-2%) και οι επισκέψεις σε 1.913 χιλ. (-12%).

Βάσει των εισπράξεων, η αγορά των ΗΠΑ εμφανίζεται στην πρώτη θέση στην Περιφέρεια Αττικής και Βορείου Αιγαίου και στην τρίτη θέση στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Βάσει των επισκέψεων, εμφανίζεται στην πρώτη θέση στην Περιφέρεια Αττικής, στη δεύτερη θέση στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και στην τρίτη θέση στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου.

Τέλος, βάσει των διανυκτερεύσεων εμφανίζεται στην πρώτη θέση στην Περιφέρεια Αττικής και Βορείου Αιγαίου και στην τρίτη θέση στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Σε σχέση με τον μέσο όρο της Ελλάδας, ο μέσος όρος των ΗΠΑ έχει υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη (628€ έναντι 550€), υψηλότερη ημερήσια δαπάνη (99€ έναντι 80€) και χαμηλότερη μέση διάρκεια παραμονής (6,4 έναντι 6,9). Το 2022 καταγράφηκε αύξηση +15,2% στη δαπάνη ανά επίσκεψη, αύξηση +3,4% στη δαπάνη ανά διανυκτέρευση και αύξηση +11,4% στη μέση διάρκεια παραμονής.

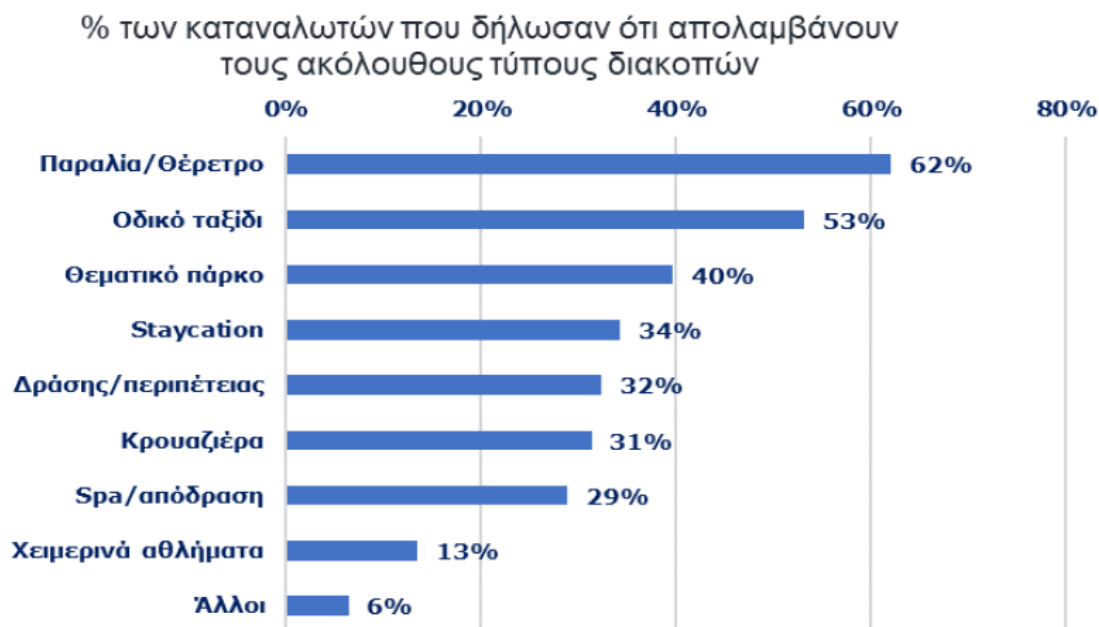
Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη της αγοράς των ΗΠΑ ανά Περιφέρεια μεταξύ του 2019 και του 2022.

Πίνακας 42: Εξέλιξη αγοράς των ΗΠΑ ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Επισκέψεις σε χιλ.			Διανυκτερεύσεις σε χιλ.			Εισπράξεις σε εκατ. €		
	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019
Αττική	732	836	-12%	4.111	4.379	-6%	391	397	-2%
Νότιο Αιγαίο	596	627	-5%	3.947	3.955	0%	482	502	-4%
Πελοπόννησος	84	105	-20%	531	738	-28%	39	41	-5%
Στερεά Ελλάδα	71	93	-24%	262	229	15%	20	16	24%
Βόρειο Αιγαίο	19	24	-19%	346	299	16%	22	7	230%
Υπόλοιπες Περιφέρειες	411	498	-17%	2.968	2.858	4%	246	226	9%
Σύνολο	1.913	2.183	-12%	12.164	12.457	-2%	1.200	1.189	1%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence, 2023.

Διάγραμμα 34: Τύπος διακοπών αγοράς των ΗΠΑ

Πηγή: GWI – Επεξεργασία INSETTE Intelligence, 2023.

- Ιταλική αγορά**

Η Ιταλία βρέθηκε στην έκτη θέση ως προς τα επισκέψεις στην πέμπτη θέση ως προς τις διανυκτερεύσεις και ως προς τα έσοδα του εισερχομένου τουρισμού της Ελλάδας το 2022. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από την Ιταλία μειώθηκαν σε 927 εκατ. ευρώ (-8% σε σχέση με το 2019), οι διανυκτερεύσεις σε 10.948 χιλ. (-13%) και οι επισκέψεις σε 1.566 χιλ. (-16%).

Βάσει των εισπράξεων, η ιταλική αγορά εμφανίζεται στην τρίτη θέση των Περιφερειών Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων. Βάσει των επισκέψεων, εμφανίζεται στην δεύτερη θέση στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και στην τρίτη θέση των Περιφερειών Ιονίων Νήσων. Τέλος, βάσει

των διανυκτερεύσεων αποτελεί την τρίτη κύρια αγορά των Περιφερειών Ιονίων Νήσων και Θεσσαλίας.

Σε σχέση με το μέσο όρο της Ελλάδας, ο μέσος όρος της Ιταλίας έχει υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη (592€ έναντι 550€), υψηλότερη ημερήσια δαπάνη (85€ έναντι 80€) και υψηλότερη μέση διάρκεια παραμονής (7,0 έναντι 6,9). Το 2022, καταγράφηκε αύξηση +8,9% στη δαπάνη ανά επίσκεψη, αύξηση +5,8% στη δαπάνη ανά διανυκτέρευση ενώ σημειώθηκε αύξηση +2,9% στη μέση διάρκεια παραμονής.

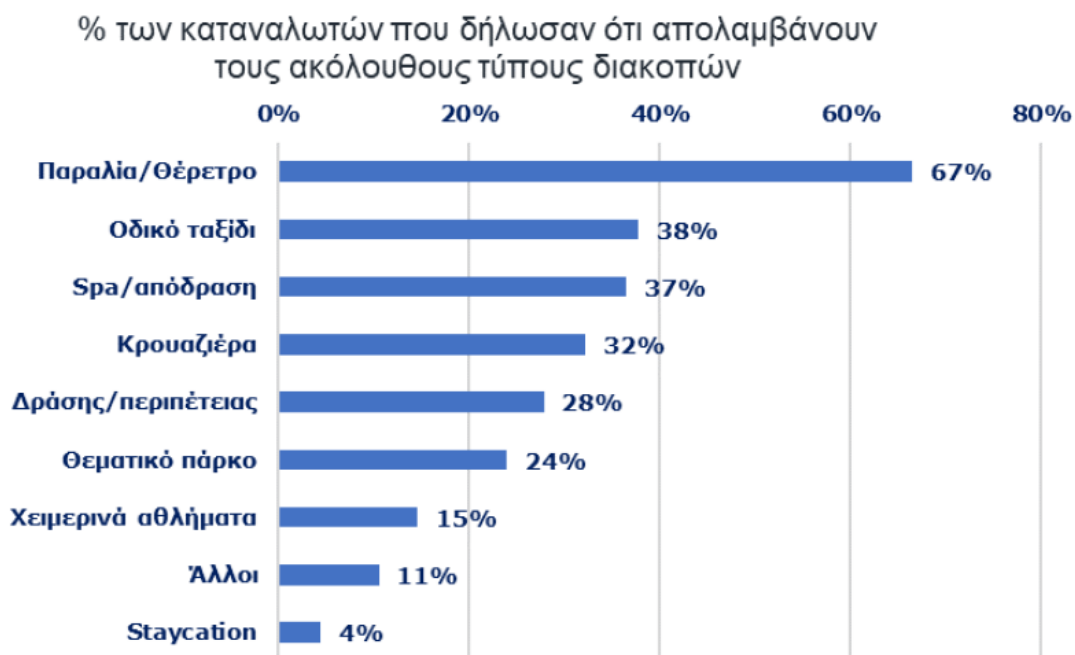
Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη της γαλλικής αγοράς ανά Περιφέρεια μεταξύ του 2019 και του 2022.

Πίνακας 43: Εξέλιξη ιταλικής αγοράς ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Επισκέψεις σε χιλ.			Διανυκτερεύσεις σε χιλ.			Εισπράξεις σε εκατ. €		
	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019	2022	2019	% Δ 2022-2019
Νότιο Αιγαίο	397	504	-21%	2.852	3.960	-28%	243	383	-37%
Ιόνιοι Νήσοι	344	315	9%	2.556	2.488	3%	259	180	44%
Αττική	256	298	-14%	1.394	1.162	20%	156	98	59%
Κρήτη	200	241	-17%	1.624	1.893	-14%	114	142	-19%
Θεσσαλία	73	110	-34%	426	701	-39%	25	65	-62%
Ήπειρος	45	69	-35%	243	342	-29%	18	22	-19%
Υπόλοιπες Περιφέρειες	252	320	-21%	1.852	2.062	-10%	112	119	-6%
Σύνολο	1.566	1.856	-16%	10.948	12.609	-13%	927	1.009	-8%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

Διάγραμμα 35: Τύπος διακοπών ιταλικής αγοράς

Πηγή: GWI – Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2023.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

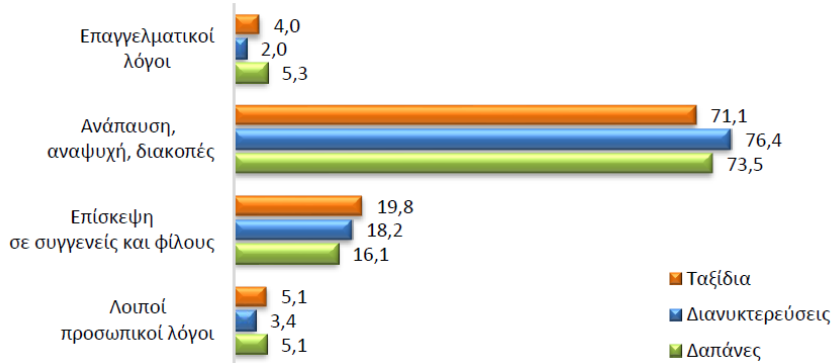
Ελληνική αγορά

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. το 2022 οι ημεδαποί τουρίστες κάθε ηλικίας που πραγματοποίησαν τουλάχιστον ένα ταξίδι ήταν 4,8 εκατομμύρια σημειώνοντας αύξηση κατά +10,9% σε σχέση με το 2021. Οι ταξιδιωτικές δαπάνες ανήλθαν στα 3.328,6 εκατ. ευρώ (+51,5% από το 2021) και οι διανυκτερεύσεις ήταν 79,5 εκατ. (+14,1% σε σχέση με το 2021).

Τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω που πραγματοποίησαν τουλάχιστον ένα ταξίδι κατά το έτος 2022 ανήλθαν σε 4,0 εκατομμύρια (+13,6% από το 2021), το σύνολο των διανυκτερεύσεων αυτών των τουριστών ήταν 68,6 εκατ. (+14,3%) και οι δαπάνες τους 3.096,2 εκατ. ευρώ (+53,5%). Από αυτά τα ταξίδια το 96,0% αφορούσε σε ταξίδια που πραγματοποιήθηκαν για προσωπικούς λόγους (ανάπαυση, αναψυχή-διακοπές, επίσκεψη σε συγγενείς και φίλους, λοιποί προσωπικοί λόγοι) και το 4,0% σε ταξίδια που πραγματοποιήθηκαν για επαγγελματικούς λόγους. Ως προς τη διάρκεια διαμονής των προσωπικών ταξιδιών, η σημαντικότερη αύξηση, σε απόλυτες τιμές, παρατηρείται στον αριθμό των ταξιδιών διάρκειας από 4-7 διανυκτερεύσεις, κατά 39,5% στα ταξίδια και 39,2% στις διανυκτερεύσεις. Τα περισσότερα προσωπικά ταξίδια πραγματοποιήθηκαν με χερσαία μέσα μεταφοράς (4,4 εκατομμύρια ταξίδια) και, δευτερευόντως, με θαλάσσια μέσα (1,3 εκατομμύρια ταξίδια).

Το 56,2% των προσωπικών ταξιδιών πραγματοποιήθηκε σε μη ενοικιαζόμενα καταλύματα, κυρίως ιδιόκτητες εξοχικές κατοικίες και καταλύματα που παρέχονται δωρεάν από συγγενείς και φίλους. Τα εν λόγω ταξίδια αντιστοιχούν στο 74,1% του συνολικού αριθμού των διανυκτερεύσεων. Τα ταξίδια σε καταλύματα που παρέχονται δωρεάν από συγγενείς και φίλους και λοιπά μη ενοικιαζόμενα καταλύματα, αυξήθηκαν κατά 43,1%, και οι αντίστοιχες διανυκτερεύσεις κατά 33,8%. Για τα προσωπικά ταξίδια με διαμονή σε ενοικιαζόμενα καταλύματα (43,8% των προσωπικών ταξιδιών), κύριος τύπος καταλύματος, σε ποσοστό 61,0%, ήταν τα ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα. Τα ταξίδια με διαμονή σε ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα παρουσίασαν αύξηση κατά 33,5% και οι αντίστοιχες διανυκτερεύσεις κατά 25,3%, κατά το έτος 2022 σε σχέση με το 2021.

Διάγραμμα 36: Ποσοστιαία (%) κατανομή των ταξιδιών, των διανυκτερεύσεων και των δαπανών ημεδαπών ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κύριο λόγο ταξιδιού, 2022

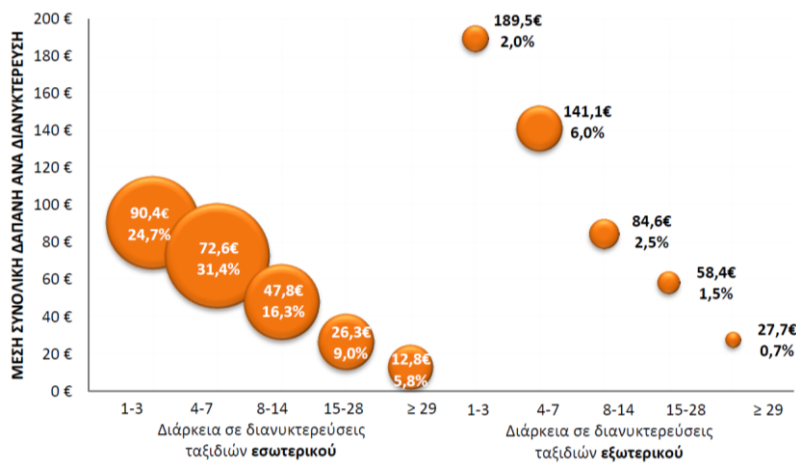
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2023.

Όπως παρατηρούμε από το παραπάνω διάγραμμα, το 71,1% των ταξιδιών ημεδαπών τουριστών άνω των 15 ετών γίνεται με σκοπό την ανάπαυση-αναψυχή. Το 19,8% αποτελεί επισκέψεις σε συγγενείς/φίλους, το 4% είναι ταξίδια επαγγελματικού σκοπού και το 5,1% γίνεται για άλλους λόγους. Το 76,4% των διανυκτερεύσεων και το 73,5% των δαπανών πραγματοποιείται στα ταξίδια αναψυχής.

Είναι αξιοσημείωτο ότι το 55% των διανυκτερεύσεων πραγματοποιείται σε προσωπικά ταξίδια διάρκειας πάνω από 15 μέρες. Το 20,1% των διανυκτερεύσεων πραγματοποιείται σε προσωπικά ταξίδια διάρκειας 4-7 ημερών, το 18,9% σε προσωπικά ταξίδια διάρκειας 8-14 ημερών και το 6% σε σε προσωπικά ταξίδια διάρκειας 1-3 ημερών.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η μέση συνολική δαπάνη ανά διανυκτέρευση, κατά προορισμό και ανά διάρκεια προσωπικού ταξιδιού.

Διάγραμμα 37: Μέση συνολική δαπάνη ανά διανυκτέρευση (ευρώ), κατά προορισμό και διάρκεια ταξιδιού των προσωπικών ταξιδιών ημεδαπών ηλικίας 15 ετών και άνω, 2022

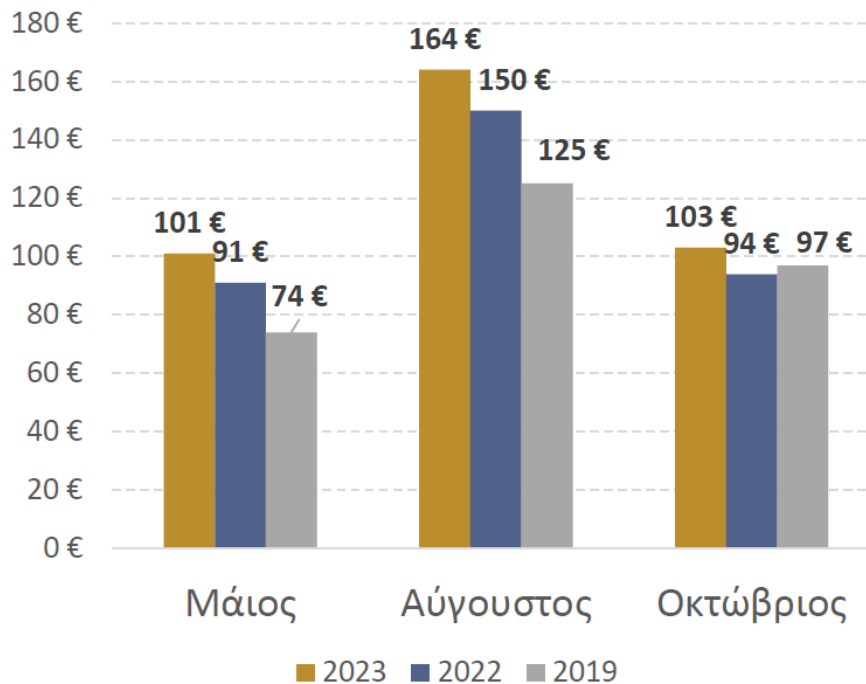
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2023.

Όσον αφορά τις δαπάνες των ημεδαπών τουριστών ανά κατηγορία κατά τη διάρκεια προσωπικών ταξιδιών, το 2022 το 20,9% ήταν δαπάνες διαμονής, το 32,1% διαπάνες στην εστίαση (καφέ, εστιατόρια, κλπ.), το 22,8% έξοδα μεταφορών και το 24,2% λοιπά έξοδα.

Τιμές ξενοδοχείων Ελλάδος

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΤΕΠ καταγράφεται αυξητική τάση της μέσης τιμής διάθεσης δίκλινου δωματίου τόσο το 2022 όσο και το 2023 σε σύγκριση με το 2019. Ειδικότερα τον Αύγουστο του 2023 παρουσιάζει αύξηση 9% σε σχέση με τον Αύγουστο του 2022 και η μέση τιμή ανέρχεται σε 164 € έναντι 150 € το 2022. Τον Μάιο καταγράφεται αύξηση +11% σε σχέση με τον Μάιο του 2022 και η μέση τιμή ανέρχεται σε 101 € έναντι 91 € το ενώ τον Οκτώβριο σημειώνεται αύξηση +10% με την τιμή να διαμορφώνεται σε 103 €. Η παραπάνω εικόνα παρουσιάζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

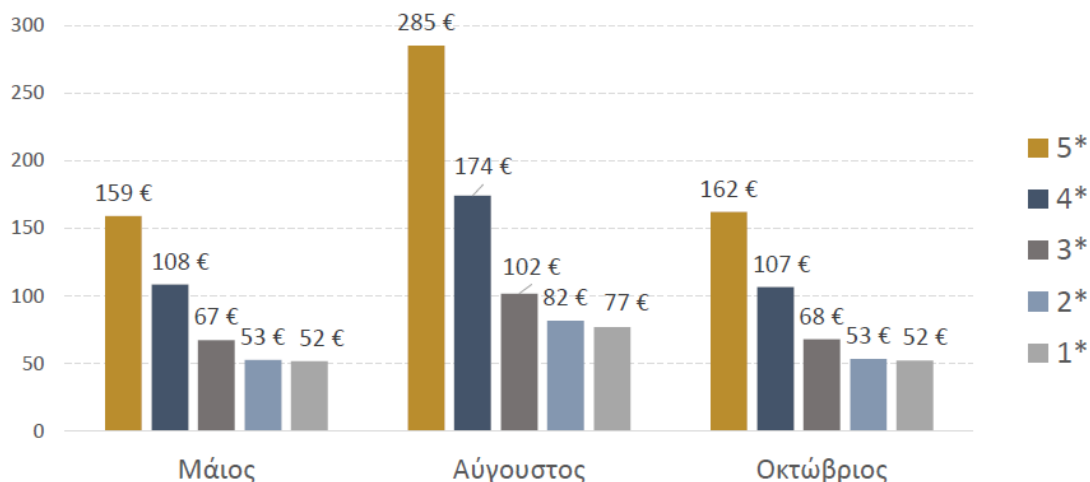
Διάγραμμα 38: Μέση Τιμή Διάθεσης Δίκλινου Δωματίου 2019-2022

Πηγή: ΙΤΕΠ, 2024.

Βάσει της ανάλυσης του ΙΤΕΠ, από την κατανομή των τιμών διάθεσης δίκλινου δωματίου τον Αύγουστο του 2023, το 25% των δωματίων διατίθεται μέχρι 80€, το 50% των δωματίων διατίθεται μέχρι 130€ και το 75% των δωματίων διατίθεται έως 228€. Οι τιμές από 80€ έως 228€ αποτελούν το κεντρικό 50% των δωματίων. Το διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει τη μέση τιμή διάθεσης δίκλινου δωματίου με βάση την κατηγορία για του μήνες Μάιο, Αύγουστο και Οκτώβριο του 2023.

Διάγραμμα 39: Μέση Τιμή Διάθεσης Δίκλινου Δωματίου ανά κατηγορία ξενοδοχειακού καταλύματος (Μάιος – Αύγουστος – Οκτώβριος 2023)

Πηγή: ΙΤΕΠ, 2024.

Όσον αφορά στο πως διαμορφώθηκαν οι τιμές των ξενοδοχείων ανά κατηγορία και ανά Περιφέρεια δεν υπάρχουν επικαιροποιημένα στοιχεία βάσει του ΙΝΣΕΤΕ. Τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα αφορούν τον Οκτώβριο του 2019, και δεν είναι αντιπροσωπευτικά της εικόνας που διαμορφώθηκε μετά την πανδημία ώστε να παρουσιαστούν.

Ανάλυση τουριστικής προσφοράς και ζήτησης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και διακριτά στα Νησιά

Ο νησιωτικός χώρος της Θεσσαλίας συγκροτείται από ένα σύμπλεγμα νησιών, νησίδων και βραχονησίδων που είναι ευρύτερα γνωστό ως Β. Σποράδες. Πέρα του συμπλέγματος αυτού υπάρχουν δύο μικρά νησιά εντός του Παγασητικού Κόλπου, το Παλαιό Τρίκερι και το Νησί του Αλατά. Σύμφωνα με τον στατιστικό ορισμό του νησιωτικού χώρου από την Eurostat, μόνο η Σκιάθος, η Αλόνησος και η Σκόπελος πληρούν τις προϋποθέσεις χαρακτηρισμού τους ως νησιωτικού χώρου (μέγεθος, πληθυσμός, απόσταση από την ηπειρωτική χώρα).

Τα νησιά αποτελούν το σημαντικότερο ίσως κομμάτι του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας λόγω του φυσικού περιβάλλοντος, των παραδοσιακών οικισμών και των αρχαιολογικών χώρων που διαθέτουν. Το βασικό χαρακτηριστικό των νησιών αυτών είναι η έντονη τουριστική ανάπτυξη με τάσεις κορεσμού, κυρίως στην Σκιάθο και λιγότερο στην Σκόπελο.

Ένα από τα μείζονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, κυρίως τα πιο απομακρυσμένα από την πόλη του Βόλου, είναι η περιορισμένη έως κακή προσπελασιμότητα που λειτουργεί ανασταλτικά στην ανάπτυξή τους.

Ο νησιωτικός χώρος αποτελεί μία από τις 4 ζώνες εσωτερικής οργάνωσης της περιφέρειας Θεσσαλίας, οι οποίες χωρίζονται βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους (Δίπολα Λάρισα-Βόλος και Καρδίτσα-Τρίκαλα, Ζώνη εντατικής γεωργίας, Ορεινές περιοχές, Ζώνη των νησιών).

Η χωρική δομή της Περιφέρειας διαρθρώνεται ως εξής:

- Ο υπάρχων μεταξύ Βόλου και Λάρισας άξονας ανάπτυξης επεκτείνεται προς Βορρά και Νότο, καλύπτοντας το Ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας.
- Υλοποιείται στο Δυτικό τμήμα δεύτερος άξονας ανάπτυξης, παράλληλος προς τον προηγούμενο, μεταξύ Καρδίτσας και Τρικάλων, επεκτεινόμενος προς Καλαμπάκα-Εγνατία Βόρεια και προς Λαμία Νότια.
- Δημιουργούνται δύο Ζώνες ανάπτυξης με αντίστοιχες Ζώνες Ημερησίων Μετακινήσεων:
  - Η Ανατολική, με κύριους πόλους τη Λάρισα και το Βόλο
  - Η Δυτική με κύριους πόλους την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα

Τα νησιά, μαζί με τις υπόλοιπες περιοχές της Περιφέρειας, αποτελούν την 4η κατηγορία, η οποία ως περιοχή που αντιμετωπίζει προβλήματα εξαρτάται από τις Ζώνες Ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, τα νησιά εξαρτώνται από την Ανατολική Ζώνη, λόγω της σύνδεσής τους με το λιμάνι του Βόλου.

Οι νησιώτικες περιοχές, λόγω των πιέσεων της τουριστικής ανάπτυξης και της περιορισμένης φέρουσας ικανότητάς τους αντιμετωπίζουν σχεδόν κατά κανόνα προβλήματα υπερβολικής χρήσης των τοπικών φυσικών πόρων. Επίσης, όλες οι σχετικές έρευνες δείχνουν πως οι κλιματικές αλλαγές πλήττουν κυρίως νησιώτικες και παράκτιες περιοχές με την αναμενόμενη άνοδο της στάθμης της θάλασσας, τη διατάραξη του κύκλου των υδατοπτώσεων και την ερημοποίηση. Συνεπώς, η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων των νησιών και η μέγιστη δυνατή πρόληψη έναντι των πολύ πιθανών επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών συνιστούν κορυφαίες επιλογές του αναπτυξιακού σχεδιασμού. Οι ειδικές δράσεις που απαιτούνται είναι:

- Διαχείριση υδάτινων πόρων, αποθήκευση, ανάπτυξη συστημάτων επαναχρησιμοποίησης, περιορισμός απωλειών, μέτρα περιορισμού της ζήτησης.
- Προστασία δασών και πρόληψη δασικών πυρκαγιών.
- Προστασία και βιώσιμη διαχείριση των χερσαίων και θαλασσίων οικοσυστημάτων καθώς και των υγροτόπων.
- Προστασία και βιώσιμη διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και ενίσχυση του αλιευτικού αποθέματος.
- Χωρικός σχεδιασμός για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών.

Σκιάθος

Το νησί της Σκιάθου ανήκει στην χωρική ενότητα των βορείων Σποράδων και πρωτεύουσα του είναι η πόλη της Σκιάθου. Απέχει, όπως προαναφέρθηκε, 2,4 μίλια από τις ακτές του νότιου Πηλίου και 4 μίλια από την Σκόπελο. Η έκταση της είναι περίπου 49,89 Km² ενώ το μήκος της είναι 12 Km και το πλάτος της 9 Km. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της απογραφής του 2021 το νησί έχει μόνιμο πληθυσμού 5.802 άτομα. Στα διοικητικά όρια της νήσου Σκιάθου περιλαμβάνονται και μικρότερα νησιά. Η πόλη της Σκιάθου συνδέεται με το νησί της Σκοπέλου, της Αλοννήσου, τον Βόλο, τον Αγ. Κωνσταντίνο (κατά τους θερινούς μήνες) και την Εύβοια μέσω του εμπορικού – επιβατηγού λιμένα που διαθέτει. Επίσης διαθέτει αεροπορική σύνδεση μέσω του Εθνικού αεροδρομίου που βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της νήσου. Διοικητικά ο Δήμος Σκιάθου εντάσσεται στην ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Η Σκιάθος είναι ένα νησί του οποίου το συγκριτικό πλεονέκτημα εστιάζεται στο αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον που διαθέτει και οφείλει αφενός μεν να το διαφυλάξει, αφετέρου δε να το αξιοποιήσει. Η οικονομική ανάπτυξη αναπόφευκτα στηρίζεται στην τουριστική βιομηχανία του νησιού, η οποία όμως οφείλει να είναι ήπια και προσανατολισμένη στην κατεύθυνση του ποιοτικού και εναλλακτικού τουρισμού.

Σκόπελος

Η Σκόπελος είναι νησί των Βορείων Σποράδων, το δεύτερο νησί στη σειρά μετά τη Σκιάθο. Πρόκειται για ένα νησί κατά κύριο λόγο ορεινό με κύρια οροσειρά τη Δέλφη. Έχει έκταση περίπου 96 τετρ. χιλ. και περίμετρο 67 χιλιόμετρα. Έχει δύο βουνά, το Παλούκι (565 μ. ύψος) και την οροσειρά Δέλφη (680 μ. ύψος).

Σύμφωνα με τη σημερινή διοικητική διαίρεση (Σχέδιο Καλλικράτης) το νησί υπάγεται διοικητικά στην ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της απογραφής του 2021 το νησί έχει μόνιμο πληθυσμού 4.518 άτομα. Μετά την εφαρμογή του προγράμματος συνενώσεων «Καλλικράτης» δημιουργήθηκαν στη Σκόπελο τρεις Κοινότητες: η Δημοτική Κοινότητα Σκοπέλου με έδρα την πρωτεύουσα του νησιού, χτισμένη στις ανατολικές ακτές του νησιού, η Δημοτική Κοινότητα Γλώσσας στο βόρειο τμήμα της - που αποτελεί ένα γραφικότατο αρχιτεκτονικό σύνολο με επίγειο το Λουτράκι - στις δυτικές ακτές, το δεύτερο σημαντικό λιμάνι του νησιού, καθώς και η Τοπική Κοινότητα Κλήματος νότια της Γλώσσας, που είναι χτισμένη μέσα σε κατάφυτες εκτάσεις.

Όπως και τα άλλα δύο νησιά των Βορείων Σποράδων, αποτελεί ένα ισχυρό τουριστικό πόλο σε εθνικό επίπεδο με σημαντικές αναπτυξιακές επιδόσεις. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και η αξιοποίηση ήπιων θεματικών μορφών τουρισμού δύνανται να λειτουργήσουν αναζωογονητικά για την οικονομική ανάπτυξη του νησιού. Το γεγονός ότι η Σκόπελος υπήρξε επί δεκαετίες το διοικητικό κέντρο των Βορείων Σποράδων δεν είναι τυχαίο και σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στη γεωγραφική της θέση. Παρά τα σημαντικά

προβλήματα προσπελασιμότητας που υφίσταται λόγω του νησιωτικού της χαρακτήρα, έχει τη δυνατότητα να καταστεί ο συγκοινωνιακός κόμβος του Βορείου Αιγαίου. Ο τουρισμός δημιουργεί σημαντική ζήτηση για υπηρεσίες μεταφορών.

Το φυσικό περιβάλλον σε συνδυασμό με το κλίμα αποτελούν πλεονεκτήματα και έχουν καταστήσει το νησί δημοφιλή προορισμό για θερινό τουρισμό. Έχει ήδη αρχίσει να γίνεται κατανοητό ότι, για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον τομέα του τουρισμού, είναι απαραίτητη προϋπόθεση η διατήρηση και η προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, πρέπει μάλιστα να αποτελεί προτεραιότητα σε οποιαδήποτε επενδυτική και αναπτυξιακή δραστηριότητα ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των επιμέρους δραστηριοτήτων μεταξύ τους.

Αλόνησος

Ο Δήμος Αλοννήσου ανήκει διοικητικά στην ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων της Περιφέρειας Θεσσαλίας και βρίσκεται στο ανατολικότερο άκρο της. Έχει συνολική έκταση 129,607τ.χλμ. και καταλαμβάνει το 4,9% της έκτασης της ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων και το 1,0% της έκτασης της Περιφέρειας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της απογραφής του 2021 το νησί έχει μόνιμο πληθυσμό 3.138 άτομα.

Η πρόσβαση στην Αλόνησο γίνεται ακτοπλοϊκά. Το νησί συνδέεται με τα υπόλοιπα νησιά των Βορείων Σποράδων (Σκόπελος, Σκιάθος), το Βόλο και τον Άγιο Κωνσταντίνο, σχεδόν σε καθημερινή βάση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Με τα σημερινά δεδομένα της οικονομικής κρίσης, τα ποσοστά ανεργίας ανεβαίνουν και η υπεράσπιση θεμελιωδών κοινωνικών (και όχι μόνο) δικαιωμάτων απειλούνται με περιορισμό ή κατάργηση. Η ανακοπή του κύματος της ανεργίας είναι βαρύνουσα σημασίας στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Κατά το παρελθόν, το βιοτικό επίπεδο στο νησί στηρίχθηκε στη συμπληρωματικότητα των κυρίως παραγόμενων εισοδημάτων από δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα. Παρά την εγκατάλειψη του πρωτογενούς τομέα, ως τομέα επαγγελματικής δραστηριοποίησης κατά τα προηγούμενα χρόνια, ένα σημαντικό ποσοστό των ανέργων, κυρίως αυτών οι οποίοι δεν έχουν κάποια ιδιαίτερη εξειδίκευση, στρέφεται και πάλι προς την αγροτική δραστηριότητα για την επιβίωσή τους. Η στροφή προς τον πρωτογενή τομέα πρέπει να συμπληρωθεί από την αντίστοιχη επιμόρφωση και κατάρτιση. Η επιμόρφωση των ανέργων δίνει μεγαλύτερες προοπτικές επανένταξης στην αγορά εργασίας.

Περιφέρεια Θεσσαλίας

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι σε προνομιακή γεωγραφική θέση έναντι των άλλων Περιφερειών της Χώρας, ως προς τις βασικές μεγάλες οδικές και σιδηροδρομικές υποδομές. Παρ' όλα αυτά, είναι σημαντικές οι ελλείψεις στη διαπεριφερειακή οδική υποδομή για τη σύνδεση της Θεσσαλίας με τις βορειο-δυτικά όμορες περιφέρειες, ενώ σημαντικότερες είναι οι ελλείψεις στο ενδοπεριφερειακό οδικό δίκτυο, γεγονός που «ακυρώνει» τα πλεονεκτήματα του κεντρικού αυτοκινητόδρομου για την Θεσσαλία, όταν

Βασικά παραγωγικά της κέντρα δεν έχουν εύκολη πρόσβαση στο κύριο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο της χώρας.

Οι απαιτήσεις για άμεση / γρήγορη, ασφαλή και με χαμηλότερο κόστος πρόσβαση των προϊόντων και κατοίκων της Περιφέρειας στα εμπορικά, διοικητικά και μεγάλα καταναλωτικά κέντρα της χώρας και του εξωτερικού, αλλά και για εύκολη, γρήγορη, ασφαλή και με μικρότερο κόστος πρόσβαση των επισκεπτών / τουριστών στους τουριστικούς προορισμούς της Περιφέρειας, δημιουργεί ανάγκες όπως:

- Ολοκλήρωση των σημαντικών / κύριων μεταφορικών υποδομών της χώρας.
- Ολοκλήρωση, αλλά και βελτίωση διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών οδικών και σιδηροδρομικών συνδέσεων.
- Κατασκευή έργων βελτίωσης των λιμενικών εγκαταστάσεων της Περιφέρειας.
- Συνδέσεις οικιστικών κέντρων και τουριστικών – πολιτιστικών περιοχών με το κύριο οδικό δίκτυο και με διευρωπαϊκούς άξονες.
- Η ικανοποίηση αυτών των αναγκών στηρίζει την ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Ο επιχειρηματικός ιστός της Περιφέρειας Θεσσαλίας κυριαρχείται από πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, με παρουσία ορισμένων μεσαίου και μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεων. Τα χαρακτηριστικά επιχειρηματικού ιστού προσδιορίζουν τις επί μέρους ανάγκες, οι οποίες αναφέρονται στα εξής:

- Εκσυγχρονισμός, λειτουργική και παραγωγική διασύνδεση των επιχειρήσεων, για δημιουργία θετικών εξωτερικών οικονομιών και οικονομιών κλίμακας.
- Αναβάθμιση και διεύρυνση των παρεχόμενων τουριστικών και συναφών υπηρεσιών με την αξιοποίηση του συνόλου των φυσικών και ανθρωπογενών τουριστικών πόρων της Περιφέρειας και τη διασύνδεση / αξιοποίηση των προϊόντων του πρωτογενή και μεταποιητικού τομέα στις τουριστικές υπηρεσίες / δραστηριότητες.
- Προσανατολισμός των επιχειρήσεων σε αγορές του εξωτερικού, προσαρμόζοντας ανάλογα τα προϊόντα τους και τις οργανωτικές - λειτουργικές τους διαδικασίες.
- Δημιουργία / ίδρυση και στήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων.
- Ενδυνάμωση / εκπαίδευση και διεύρυνση του αντικειμένου παρέμβασης υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις.
- Δημιουργία συνθηκών εύκολης, άμεσης και μικρού κόστους πρόσβασης στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η καθυστέρηση στην προσαρμογή του «τουριστικού προϊόντος» στα νέα δεδομένα σε πανελλήνιο επίπεδο αντανακλάται και στη Θεσσαλία. Η Θεσσαλία, παρά την πρόοδο στις σχετικές υποδομές, παρέμεινε ένας μέτριος προορισμός στις Σποράδες (με εξαίρεση τη Σκιάθο), στο Πήλιο και στα Μετέωρα για τους αλλοδαπούς και στην ορεινή Θεσσαλία και τα ανατολικά παράλιά της για τους ημεδαπούς. Το 2022 δέχθηκε μόλις το 2,45% των αλλοδαπών τουριστών (566 χιλ. από τα 23,1 εκατ.) και το 4% του συνόλου των επισκεπτών

της χώρας (1,25 εκατ. από τα 31,4 εκατ.). Τα έσοδα της Περιφέρειας Θεσσαλίας από τον τουρισμό το 2022, αντιπροσώπευαν το 1% (€ 320 εκατ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ανήλθε σε 3%.

Σε εθνικό επίπεδο, ο μέσος όρος των διανυκτερεύσεων ανά άφιξη για το 2022 ήταν 4,22. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας βρίσκεται στην 8η θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας, με 2,92 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη.

Αυτή η ισχνή συμβολή οφείλεται κυρίως στο μικρό μερίδιο που καταλαμβάνει ο εξωτερικός τουρισμός της Θεσσαλίας (45% έναντι 73,5% σε εθνικό επίπεδο για το 2022). Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται μια αυξητική τάση στην άφιξη ξένων τουριστών (από 35-40% που ήταν κατά την προηγούμενη δεκαετία), στην οποία συνέβαλλε και η λειτουργία του αεροδρομίου της Ν. Αγχιάλου. Μεταξύ 2010 και 2011, οι διεθνείς και εσωτερικές αφίξεις στο αεροδρόμιο αυξήθηκαν από 27 χιλ. σε 46 χιλ., και ενώ σταδιακά μειώθηκαν (αν εξαιρέσουμε την περίοδο της πανδημίας που οι επιπτώσεις στον τουρισμό ήταν αρνητικές σε παγκόσμιο επίπεδο), το 2022 καταγράφηκαν συνολικά 23 χιλ. αφίξεις. Διαπιστώνεται ότι παρ' όλες τις αυξομειώσεις στην κίνηση του αεροδρομίου της Ν. Αγχιάλου, σε ορίζοντα δεκαετίας βρίσκεται περίπου στα ίδια επίπεδα. Όσον αφορά στο σύνολο των αφίξεων εσωτερικού και εξωτερικού που διακινήθηκαν και στα δύο αεροδρόμια Σκιάθου και Ν. Αγχιάλου, το 2022 ήταν 267.970 από 142.263 το 2010, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 188,3%.

Στο εσωτερικό της Θεσσαλίας, η κατανομή τόσο των αλλοδαπών όσο και των ημεδαπών τουριστών είναι ιδιαιτέρως ανισομερής. Την πλειοψηφία των αλλοδαπών τουριστών συγκεντρώνει η ΠΕ Σποράδων, με ποσοστό 62,7% του συνόλου των αλλοδαπών τουριστών της Περιφέρειας. Ακολουθεί η ΠΕ Μαγνησίας με πολύ μικρότερο ποσοστό (17,2%), η ΠΕ Τρικάλων σε παρόμοια επίπεδα (14,5%), η ΠΕ Λάρισας με πολύ μικρότερο ποσοστό (4,6%), ενώ τελευταία επιλογή των αλλοδαπών τουριστών της Θεσσαλίας είναι η ΠΕ Καρδίτσας που συγκεντρώνει μόλις το 1,0% του συνόλου αυτών.

Από την άλλη, ο εγχώριος τουρισμός παρουσιάζει αρκετά διαφορετική εικόνα. Η ΠΕ Μαγνησίας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό διανυκτερεύσεων ημεδαπών τουριστών της Περιφέρειας, της τάξης του 44,0%. Ακολουθεί η ΠΕ Σποράδων με 20,9%, η ΠΕ Τρικάλων με 15,1%, η ΠΕ Λάρισας με 11,9%, ενώ η ΠΕ Καρδίτσας αποτελεί και για τους ημεδαπούς τουρίστες την τελευταία επιλογή στο σύνολο της Περιφέρειας, με ποσοστό 8,1%.

Από τα ανωτέρω διαπιστώνεται ότι οι αλλοδαποί τουρίστες επιλέγουν σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό παραθαλάσσιους προορισμούς και το τουριστικό μοντέλο «ήλιος-θάλασσα», ενώ στους ημεδαπούς τουρίστες οι ΠΕ Καρδίτσας και Τρικάλων παρουσιάζουν αρκετά μεγαλύτερη συμμετοχή στο ποσοστό διανυκτερεύσεων (23,2% έναντι 15,5%). Επίσης, παρατηρείται ότι οι ημεδαποί τουρίστες επιλέγουν σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό χερσαίους παραθαλάσσιους προορισμούς, παρά τις νησιωτικές περιοχές.

Αν και το 2022 σημειώθηκε σημαντική αύξηση όλων των δεικτών στον τουριστικό κλάδο (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, κλπ.) στο σύνολο της περιόδου 2019-2022, οι επισκέψεις στην

Περιφέρεια Θεσσαλίας σημείωσαν πτώση κατά -20% (από 806 χιλ. το 2019 σε 646 χιλ. το 2022), ως αποτέλεσμα της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων, αλλά και των οικονομικών επιπτώσεων που αυτή είχε μετέπειτα. Ωστόσο η ανάκαμψη από το 2021 που έπαψαν οι περιορισμοί μετακινήσεων ήταν αξιοσημείωτη. Στις επιμέρους αγορές των χωρών προέλευσης των τουριστών της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή: οι αγορές του Ην. Βασιλείου και της Γερμανίας καταγράφουν αύξηση το 2022 σε σχέση με το 2019 (+8% και +2% αντίστοιχα), ενώ αντίθετα οι αγορές της Ιταλίας, της Ρουμανίας και των λοιπών χωρών κατέγραψαν μείωση (-34%, -77% και -23% αντίστοιχα). Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται αυτή η εικόνα πιο αναλυτικά.

Πίνακας 44: Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (σε χιλ.), 2019-2022

Χώρες Προέλευσης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ην. Βασίλειο	131	48	141	-63%	8%
Ιταλία	110	38	73	-65%	-34%
Γερμανία	64	48	66	-25%	2%
Ρουμανία	32	3	8	-91%	-77%
Λοιπές	469	137	359	-71%	-23%
Σύνολο	806	274	646	-66%	-20%

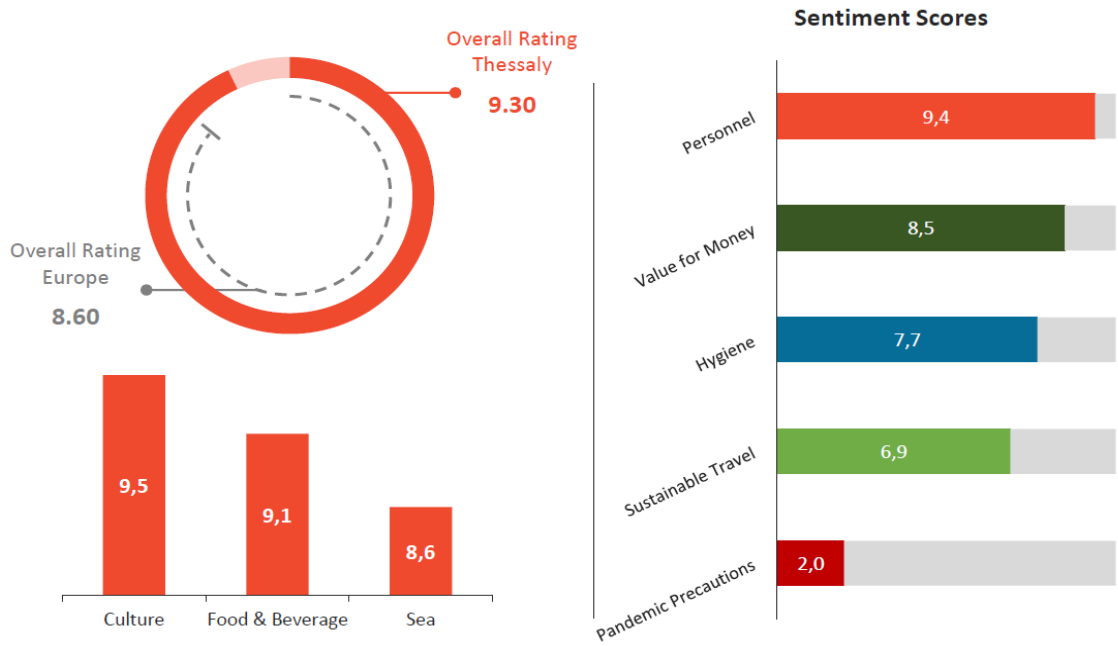
Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2024.

Όσον αφορά στην αξιολόγηση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας από τους αλλοδαπούς τουρίστες, βάσει της μελέτης του INSETE για τη φήμη της χώρας και του τουριστικού προϊόντος στο εξωτερικό που διεξήχθη για την περίοδο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 2023 προκύπτει ότι η Περιφέρεια Θεσσαλίας παίρνει συνολική βαθμολογία 9,3 (έναντι 8,6 του μέσου όρου της Ευρώπης και 9,10 της Ελλάδας), στη φήμη της βάσει των εμπειριών των επισκεπτών σε εστιατόρια, μπαρ και αξιοθέατα. Το πολιτιστικό προϊόν βαθμολογείται με 9,5, το φαγητό και ποτό με 9,1 και η θάλασσα με 8,6. Στις βαθμολογίες βάσει συναισθήματος πρώτο στη βαθμολογία βρίσκεται το προσωπικό (εξυπηρέτηση-φιλοξενία) με 9,4 και τελευταία τα μέτρα προστασίας από την πανδημία με βαθμολογία 2,0. Στην εικόνα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι βαθμολογίες σε βασικούς τομείς του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας Θεσσαλίας βάσει των εμπειριών και βιωμάτων των αλλοδαπών τουριστών και οι βαθμολογίες ανά αγορά.

Εικόνα 2: Αξιολόγηση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας Θεσσαλίας

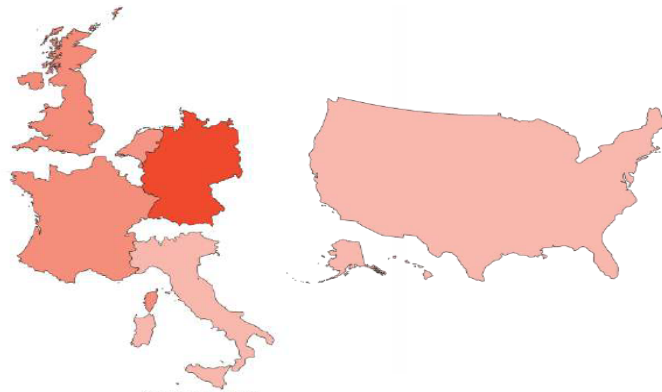
Thessaly

EXPERIENCE REPUTATION: RESTAURANTS, BARS & ATTRACTIONS IN THESSALY

Note: Data presented here stems from numerical ratings.

Note: Data presented here stems from written reviews.

Rating per Market

Market	Rating	Review Volume
Germany	9.1	82
UK	8.8	215
France	8.7	70
Netherlands	8.7	20
Italy	8.5	229
USA	7.4	71

Note: Data presented here stems from numerical ratings.

Πηγή: INSETE Intelligence, 2024.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας αντιπροσωπεύει το 2022 το 5% των ξενοδοχειακών μονάδων της χώρας. Οι διαθέσιμες κλίνες της Θεσσαλίας είναι της τάξης των 29.379 βάσει των στοιχείων του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου για το έτος 2022, με τις 11.058 (37,6%) να συγκεντρώνεται στην ΠΕ Σποράδων. Η ζήτηση περιορίζεται στους μήνες Ιούνιο-Σεπτέμβριο με μέγιστη πληρότητα τον Αύγουστο. Για το 2022 η πληρότητα των κλινών σε επίπεδο Περιφέρειας ήταν 36,9%, ενώ η ΠΕ Σποράδων είχε πληρότητα 48,6% (51,6% η Σκιάθος, 42,2% η Αλόνησος και 42,9% η Σκόπελος), με τη μεγαλύτερη ζήτηση να παρουσιάζεται τον μήνα Αύγουστο.

Το δυναμικό των ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Θεσσαλίας για το 2019 βάσει των διαθέσιμων στοιχείων του ΜΗΤΕ αντιπροσωπεύει το 6% των μονάδων, το 6% των δωματίων και το 6% των κλινών της χώρας. Συνολικά η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει 1.693 μονάδες με 10.939 δωμάτια και 25.380 κλίνες. Το δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Θεσσαλίας το 2018 βάσει των διαθέσιμων στοιχείων του ΜΗΤΕ αντιπροσωπεύει το 4% των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας, το 4% των δωματίων και το 4% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 502 μονάδες με 648 δωμάτια και 3.531 κλίνες. Από την άλλη, τα στοιχεία του δυναμικού των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης προέρχονται από την εταιρεία Transparent¹³ και αφορούν στον μήνα Ιούλιο του 2023, βάσει των οποίων η Περιφέρεια Θεσσαλίας αντιπροσωπεύει τον Ιούλιο του 2023 το 5% των μονάδων της χώρας, το 4% των δωματίων και το 4% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 9.983 μονάδες με 17.170 δωμάτια και 41.571 κλίνες. Τέλος, από το δυναμικό κάμπινγκ της χώρας η Περιφέρεια Θεσσαλίας αντιπροσωπεύει το 2022 το 5% των μονάδων της χώρας, το 1% των οικίσκων και το 5% των θέσεων. Συνολικά διαθέτει 15 μονάδες με 10 οικίσκους και 1.071 θέσεις. Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι το 66% των θέσεων της Περιφέρειας είναι σε κάμπινγκ 2 αστέρων ενώ στην Περιφέρεια Θεσσαλίας καταγράφεται το μοναδικό κάμπινγκ 5 αστέρων της χώρας.

Σε επίπεδο περιφέρειας, το 2022 η Π.Ε. Μαγνησίας παρουσιάζει την μεγαλύτερη προσέλευση τουριστών, με μεγάλη διαφορά από τις υπόλοιπες Π.Ε. της Περιφέρειας, και συγκεντρώνει το 28,8% του συνόλου των διανυκτερεύσεων της Περιφέρειας (παραμένει στα ίδια επίπεδα με το 2017 όπου συγκέντρωνε το 28,9% των διανυκτερεύσεων της Περιφέρειας). Ο πίνακας που ακολουθεί συνοψίζει τον αριθμό των διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών των Π.Ε. της Περιφέρειας Θεσσαλίας για το έτος 2022.

---

¹³ Η Transparent είναι εταιρεία η οποία παρακολουθεί και καταγράφει τις καταχωρήσεις καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στις πλατφόρμες Airbnb, Vrbo, Booking.com και TripAdvisor.

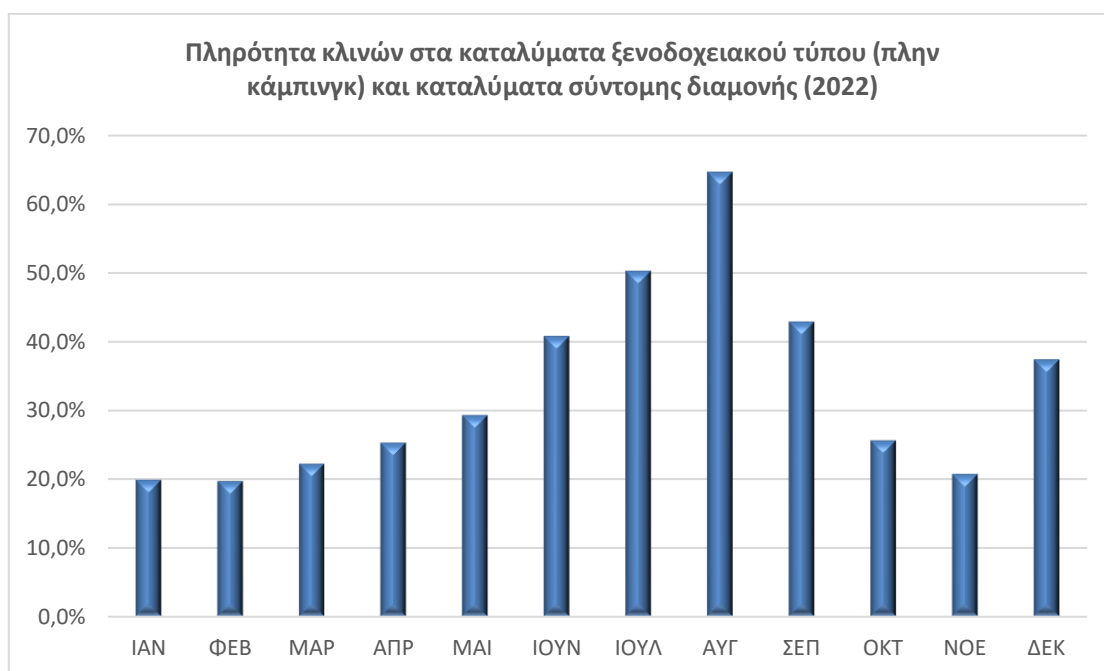
Πίνακας 45: Διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών της Περιφέρειας Θεσσαλίας στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και καταλύματα σύντομης διαμονής, κατά Περιφερειακή Ενότητα (2022)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	Διανυκτερεύσεις Σύνολο	Κλίνες σε λειτουργία
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ	190.317	96.138	286.455	2.745
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	126.565	20.562	147.127	2.004
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	699.152	358.254	1.057.406	9.777
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	332.150	1.302.348	1.634.498	11.322
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	240.556	300.631	541.187	4.551
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	1.588.740	2.077.933	3.666.673	30.399

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2022.

Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει την πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ) και καταλύματα σύντομης διαμονής για όλους τους μήνες του 2022 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

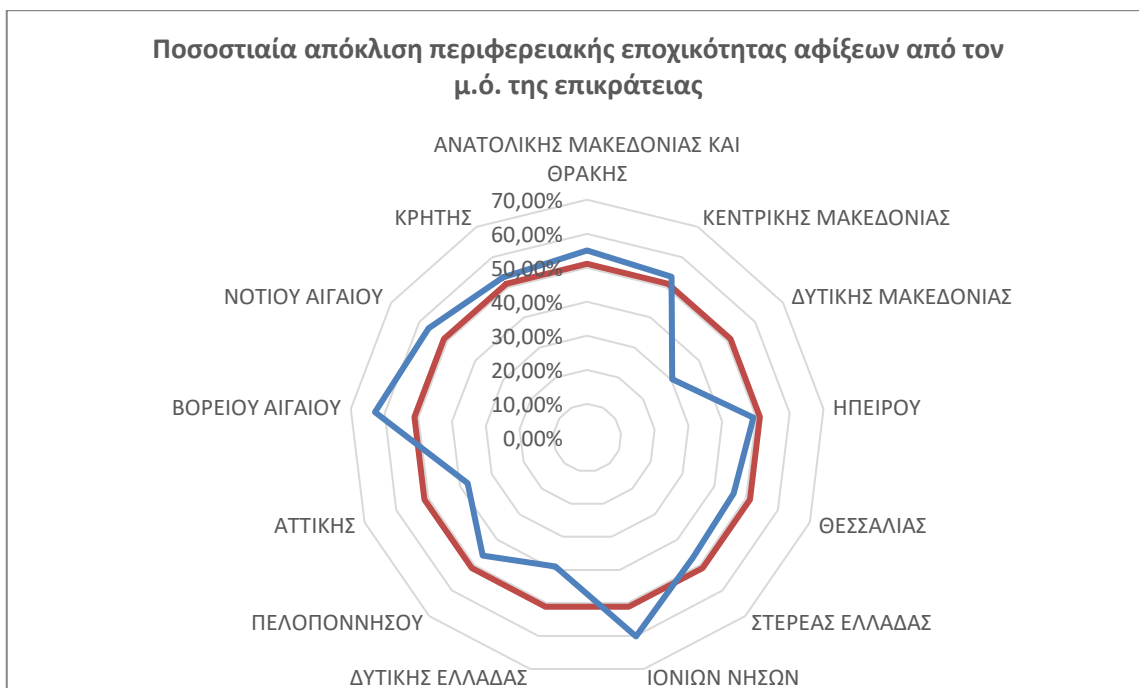
Διάγραμμα 40: Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ) και καταλύματα σύντομης διαμονής (2022) στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2022, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Το διάγραμμα και ο πίνακας που ακολουθούν δείχνουν την απόκλιση της εποχικότητας των αφίξεων ανά περιφέρεια σε σχέση με τον μέσο όρο της επικράτειας. Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το έτος 2022, η Περιφέρεια Θεσσαλίας παρουσιάζει απόκλιση της τάξης των πέντε περίπου ποσοστιαίων μονάδων στην εποχικότητα αφίξεων σε σχέση με τον μέσο όρο της επικράτειας, με τον δείκτη εποχικότητας της περιφέρειας να είναι 46,12%, ενώ της επικράτειας 51,16%.

Διάγραμμα 41: Ποσοστιαία απόκλιση περιφερειακής εποχικότητας αφίξεων από τον μ.ό. της επικράτειας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2023, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης 2024.

Πίνακας 46: Εποχικότητα Αφίξεων Εισερχόμενου Τουρισμού ανά Περιφέρεια το 2022

Περιφέρεια	Δείκτης Εποχικότητας
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	55,08%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	53,50%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	30,39%
ΗΠΕΙΡΟΥ	49,24%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	46,12%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	46,98%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	60,15%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	38,94%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	46,32%

ΑΤΤΙΚΗΣ	37,62%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	62,85%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	56,66%
ΚΡΗΤΗΣ	53,24%
Σύνολο Επικράτειας	51,16%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2023, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης 2024.

Τα κάμπινγκ, ξεκινώντας σχεδόν από μηδενική βάση το 2003, γνωρίζουν μεγάλη ανάπτυξη, καταγράφοντας το 2010 30.421 αφίξεις (7,8% ως προς το αντίστοιχο σύνολο της χώρας), εκ των οποίων οι 21.275 αλλοδαποί (αντιπροσωπεύουν το 9,5% του συνόλου αφίξεων σε κάμπινγκ της χώρας). Το 2022, αυτό το είδος καταλύματος συνεχίζει να καταλαμβάνει μεγάλο ποσοστό στην επιλογή των τουριστών, καταγράφοντας σε επίπεδο Περιφέρειας 26.784 αφίξεις, εκ των οποίων 16.346 αλλοδαποί (6,4% των αφίξεων της χώρας και 6% του συνόλου αφίξεων αλλοδαπών τουριστών σε κάμπινγκ της χώρας).

Τέλος, τα ποσοστά της πληρότητας των κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου είναι πολύ χαμηλότερα του εθνικού μέσου όρου. Το 2022, κατά την ΕΛ.ΣΤΑΤ., η πληρότητα στη Θεσσαλία διαμορφώθηκε στο 36,9% έναντι 51,1% της χώρας. Στο εσωτερικό της Περιφέρειας υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις. Η ΠΕ Σποράδων σημείωσε πληρότητα 48,6%, ακολουθούν η ΠΕ Τρικάλων και Καρδίτσας με πληρότητα 34,6% εκάστη, η ΠΕ Λάρισα με 31,9% και τέλος, η ΠΕ Μαγνησίας με 31%.

Το 2022, η Θεσσαλία διαθέτει πλέον για τα δικά της δεδομένα, ένα ισχυρό πυρήνα ξενοδοχειακών μονάδων, κάμπινγκ και δωματίων ενοικίασης. Τα ξενοδοχειακά καταλύματα μετρούν συνολικά 29.379 κλίνες (Σποράδες: 11.058, Μαγνησία: 9.208, Τρίκαλα: 4.532, Λάρισα: 2.633, Καρδίτσα: 1.948). Καταγράφονται συνολικά 548 ξενοδοχεία εκ των οποίων παρατηρούμε στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών, μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (34%), 3* (26%) και 4* (22%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 1* (12%) και 5* (5%). Αξίζει να σημειωθεί ότι πάνω από 75% των ξενοδοχειακών καταλυμάτων διαθέτει λιγότερες από 50 κλίνες το καθένα. Επίσης, πάνω από τις μισές από τις συνολικές κλίνες (18.933 ή το 64,4% του συνόλου των κλινών ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Θεσσαλίας) ανήκουν σε 294 ξενοδοχεία των 3* και άνω. Επίσης, είναι ενδιαφέρον ότι το περίπου το 26% αυτών των κλινών/ξενοδοχείων βρίσκονται στις μη παραθαλάσσιες Περιφερειακές Ενότητες Τρικάλων και Καρδίτσας.

Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια έχουν δυναμικότητα 25.380 κλινών (Μαγνησία: 20.037, Λάρισα: 3.410, Τρίκαλα: 1.211, Καρδίτσα: 722), κατανεμημένα σε 1.693 καταλύματα, εκ των οποίων το 54,5% είναι 2Κ. Μεγάλη συγκέντρωση παρατηρείται και στις κατηγορίες 3Κ (22,1%) και 1Κ (20,6 %) και χαμηλή στις μονάδες με 4Κ (2,8%). Όσον αφορά στις τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει συνολικά 502 μονάδες με 3.531 κλίνες, με τις Σποράδες να συγκεντρώνουν το 63% του δυναμικού αυτής της κατηγορίας (Σποράδες: 2.278, Μαγνησία: 1.164, Τρίκαλα: 35, Λάρισα: 33, Καρδίτσα: 21). Αξιοσημείωτο είναι το δυναμικό των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης που έχει

γνωρίσει τεράστια ανάπτυξη την τελευταία πενταετία. Βάσει στοιχείων (Εταιρεία Transparent, Ιούλιος 2023) η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει 41.571 κλίνες καταναμεμημένες σε 9.983 τέτοια καταλύματα. Η ΠΕ Μαγνησίας αντιπροσωπεύει το 45% αυτών των κλινών της Περιφέρειας και η ΠΕ Σποράδων το 35% (Σποράδες: 14.441, Μαγνησία: 18.884, Τρίκαλα: 5.158, Λάρισα: 2.273, Καρδίτσα: 815). Τέλος, τα κάμπινγκ της Περιφέρειας είναι συνολικά 15 με 1.071 θέσεις, με τη Μαγνησία να συγκεντρώνει το 43% και τη Λάρισα το 34% αυτών, ενώ στις Β. Σποράδες υπάρχει μόνο μία μονάδα.

Το γεγονός ότι η Θεσσαλία παραμένει εγκλωβισμένη στο τουριστικό προϊόν του τύπου «ήλιος, θάλασσα και παραλία» προκύπτει από την επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων περί αφίξεων και διανυκτερεύσεων. Η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζεται από έντονη γεωγραφική ανισοκατανομή των υποδομών, των επισκεπτών και των διανυκτερεύσεων. Το σύνολο των καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ της Μαγνησίας αντιπροσωπεύει το 2021 το 72,5% του συνόλου της Θεσσαλίας (68% ήταν το 2011 και 70% το 2003 βάσει των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Αυτό σημαίνει ότι μια περίπου εικοσαετία προγραμμάτων για την ισόρροπη ανάπτυξη της περιφέρειας κατάφερε να αντιστρέψει ελάχιστα την συγκέντρωση υποδομών και τουριστών, ως συνέπεια του εγκλωβισμού του θεσσαλικού τουριστικού προϊόντος στις απαιτήσεις του μαζικού τουρισμού. Αυτή η κατανομή υποδομών και επισκεπτών στο εσωτερικό της Θεσσαλίας χωρίζει την περιφέρεια σε δύο άξονες με κατεύθυνση ΒΔ/ΝΑ ο πρώτος (Μετεώρα - Πήλιο - Σποράδες) και ΝΔ/ΒΑ ο δεύτερος (Φάρσαλα - πεδινή περιοχή Καρδίτσας, Τρικάλων, Λαρίσας - Ελασσόνας). Τα τελευταία χρόνια αναδείχθηκαν τουριστικά οι περιοχές της ορεινής Δ. Θεσσαλίας και των ανατολικών παραλίων της ΠΕ Λαρίσης, προσελκύοντας κυρίως ημεδαπούς επισκέπτες αλλά και προσφέροντας πιο εδαφικά προϊόντα.

Στον 1ο άξονα κυριαρχεί η ελκυστικότητα των Μετεώρων, βασισμένη κυρίως στο τοπίο και στην πολιτιστική κληρονομιά των μοναστηριών. Ο επισκέπτης περιορίζεται στην οπτική περιήγηση, στην γρήγορη επίσκεψη στις μονές και στις τοπικές ταβέρνες. Εντοπίζονται ελάχιστες οργανωμένες προσπάθειες ένταξης στην περιοχή. Σημειώνεται ωστόσο, ότι στο πλαίσιο των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και των προγραμμάτων LEADER και ΟΠΑΑΧ, η τοπική Αναπτυξιακή Εταιρεία ΚΕΝΑΚΑΠ υλοποίησε ένα σημαντικό έργο διατήρησης, ανάπλασης, και ανάδειξης της ΦκΠΚ, ικανό να υποστηρίξει την οργάνωση πολιτιστικών διαδρομών και την επιμήκυνση της παραμονής των ξένων επισκεπτών στην ευρύτερη περιοχή. Ιδιαίτερο παράδειγμα για προσέλκυση ειδικού ποιοτικού τουρισμού αποτελεί η περιοχή Περτουλίου. Η αντίθεση «μεγάλη ελκυστικότητα των Μετεώρων / αδυναμία συγκράτησης των επισκεπτών» προκύπτει από την αντιστοίχιση των στατιστικών στοιχείων της ΠΕ Τρικάλων που αναφέρονται, από τη μια, στις συνολικές αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα το 2022 (32,8% σε σχέση με το σύνολο της Περιφέρειας Θεσσαλίας), οι οποίες όσον αφορά τους αλλοδαπούς ξεπερνούν σε αριθμό την ΠΕ Μαγνησίας αλλά και των Σποράδων (180.724 αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα της ΠΕ Τρικάλων, έναντι 69.514 στα ξενοδοχειακά καταλύματα της ΠΕ Μαγνησίας και 115.461 της ΠΕ Σποράδων). Από την άλλη, στις διανυκτερεύσεις η ΠΕ

Σποράδων έρχεται πρώτη συγκεντρώνοντας το 57,8% των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας ενώ στους ημεδαπούς τουρίστες έρχεται πρώτη η ΠΕ Μαγνησίας σε διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα με ποσοστό 44,4%. Οι ΠΕ Σποράδων προηγείται όλων των ΠΕ ως προς την πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων, με ποσοστό 49% το 2022. Τέλος, στην ΠΕ Τρικάλων το ποσοστό των διανυκτερεύσεων στον τομέα του κάμπινγκ (9,2%) δείχνει ότι υπάρχει ήδη μια κατηγορία τουριστών η οποία έρχεται για να γνωρίσει την περιοχή, ενώ ταυτόχρονα υποδηλώνει και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (καθώς η περιοχή δεν καλύπτει το μοντέλο «ήλιος-θάλασσα»).

Ο 2ος άξονας αφορά τα πιο υποβαθμισμένα από πλευράς αφίξεων και διανυκτερεύσεων, πεδινά τμήματα των ΠΕ Καρδίτσας και Λαρίσης και ιδίως τις απομακρυσμένες περιοχές της Ελασσόνας, των Φαρσάλων, των Σοφάδων και της πεδινής ενδοχώρας, οι οποίες μπορούν να αναπτύξουν ελκυστικούς θεματικούς προορισμούς (λουτρά) και δημιουργικές εμπειρίες (αρχαιολογία, τοπικά προϊόντα κτλ.).

Στον 3ο ανερχόμενο τουριστικά άξονα, στις περιοχές του διαθέτουν θύλακες μεγάλου τουριστικού ενδιαφέροντος (Λ. Πλαστήρα, Αργιθέα, Ανατολικά παράλια, κτλ.), το ποσοστό αλλοδαπών τουριστών έχει αρχίσει να ανεβαίνει σε σχέση με το 2010-2011 όπου τα στατιστικά στοιχεία έδειχναν ότι αυτό το ποσοστό δεν ξεπερνά το 5% του συνόλου των αλλοδαπών που δέχεται η Περιφέρεια Θεσσαλίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2022 η ΠΕ Καρδίτσας είχε μερίδιο 2,9% του συνόλου των αλλοδαπών τουριστών της Περιφέρειας και η ΠΕ Τρικάλων 45,8% αντίστοιχα. Επιπλέον, οι αλλοδαποί τουρίστες αποτελούν το 15,6% των τουριστών της ΠΕ Καρδίτσας και το 58,6% της ΠΕ Τρικάλων. Αν και ειδικά για την ΠΕ Τρικάλων, ένα μεγάλο μέρος αυτών των τουριστών αποτελεί επισκέπτες των Μετεώρων, ωστόσο η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού κατά τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να προσελκύει σημαντικό αριθμό αλλοδαπών τουριστών στις μη παραθαλάσσιες περιοχές Περιφέρειας. Ειδικά στην ΠΕ Τρικάλων, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών ήταν αρκετά περισσότερες από αυτές των ημεδαπών, γεγονός που φανερώνει ότι κινούνται γενικότερα στην περιοχή και δεν έρχονται μόνο για τα Μετέωρα και φεύγουν (όπως συμβαίνει με τους αλλοδαπούς επισκέπτες των κρουαζιερόπλοιων που έρχονται στην περιοχή αυθημερόν). Όσον αφορά τους ημεδαπούς τουρίστες, το ποσοστό τους είναι αρκετά αξιόλογο και τα υψηλά ποσοστά διανυκτερεύσεων φανερώνουν ότι οι επισκέπτες αναπτύσσουν δεσμούς με την περιοχή διαμονής τους.

Η αύξηση των αφίξεων δεν υποδηλώνει από μόνη της αύξηση των θετικών επιδράσεων του τουρισμού. Σημαντική πληροφορία αποτελεί η σύνδεση της τουριστικής δραστηριότητας με τους υπόλοιπους τομείς και κλάδους της οικονομίας αλλά και η άμεση, έμμεση και προκαλούμενη απασχόληση. Τα έσοδα της Περιφέρειας Θεσσαλίας από τον τουρισμό το 2022 αντιπροσώπευαν το 1% (€ 320 εκατ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ανήλθε σε 3%.

Σύμφωνα με το IOBE (2012), κάθε 1,0€ που δημιουργεί η τουριστική δραστηριότητα, δημιουργεί έμμεση και προκαλούμενη πρόσθετη οικονομική δραστηριότητα 1,2€ και άρα, συνολικά, δημιουργεί 2,2€ ΑΕΠ. Δηλαδή, ο πολλαπλασιαστής της τουριστικής δραστηριότητας ανέρχεται 2,2. Στον πίνακα απεικονίζονται οι πολλαπλασιαστές των επιμέρους κλάδων της ελληνικής οικονομίας σύμφωνα με μελέτη του ΚΕΠΕ (2014), καθώς και η ποσοστιαία συμβολή του κάθε υποκλάδου στην ελληνική τουριστική δραστηριότητα σύμφωνα με την μελέτη του IOBE (2021). Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα, ο προκύπτων πολλαπλασιαστής του τουρισμού για την ελληνική τουριστική οικονομία ανέρχεται σε 2,65 που σημαίνει πως για κάθε 1,0€ από την τουριστική δραστηριότητα, δημιουργείται έμμεση και προκαλούμενη πρόσθετη οικονομική δραστηριότητα 1,65€ και άρα, συνολικά, το ΑΕΠ αυξάνει κατά 2,65€. Συνεπώς, ο πολλαπλασιαστής της τουριστικής δραστηριότητας κυμαίνεται μεταξύ 2,2 και 2,65. Από τον πίνακα επιβεβαιώνεται το βάρος του τομέα των καταλυμάτων και της εστίασης, των οδικών, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών, του εμπορίου και της ψυχαγωγία, κλπ.

Πίνακας 47: Έμμεσα οφέλη του τουρισμού ανά κατηγορίες υπηρεσιών

Κατηγορίες υπηρεσιών	% Κατανομή Τουριστικών Εσόδων	Πολλαπλασιαστής
Καταλύματα	45,3	2,50
Εστίαση	18,0	2,50
Θαλάσσιες Μτφ	9,0	2,41
Οδικές Μτφ	7,1	3,25
Εναέριες Μτφ	5,4	2,98
Εμπόριο	4,9	3,69
Ψυχαγωγία	3,8	1,90
Ταξί/κα γραφεία	3,7	3,68
Ενοίκιαση αυτ/των	1,8	1,39
Συνέδρια	1,0	4,13
Σταθμισμένος Μέσος Όρος		2,65

Πηγή: INSETTE Intelligence, 2022.

Το 2019 η Περιφέρεια απασχολεί περίπου το 5,3% των εργαζομένων της χώρας στους κλάδους εστίασης και καταλυμάτων (20.408 απασχολούμενοι), καταγράφοντας την 7η υψηλότερη αύξηση μεταξύ των 13 Περιφερειών κατά την περίοδο 2010-2019 καθώς και μείωση του μέσου όρου ηλικίας των εργαζομένων λόγω σημαντικής αύξησης των εργαζομένων ηλικιακής ομάδας 25-34 ετών. Η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων απασχολείται στις δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, παρά την μείωση του μεγέθους κατά -8% (σε σχέση με το 2010) ενώ λιγότεροι από δύο στους δέκα εργαζόμενους απασχολούνται στον κλάδο των καταλυμάτων (αύξηση +127,0% σε σχέση με το 2010). Από ποσοστό 39,5% το έτος 2010 το ποσοστό των γυναικών στον κλάδο αυξήθηκε σταδιακά

φτάνοντας έως και 45,9% το έτος 2011, ενώ μετά το έτος 2017 κινείται πλησίον των επιπέδων του έτους 2010 με μείωση το 2019 στο 36,3% της απασχόλησης. Το μέσο επίπεδο εκπαίδευσης εμφανίζει σταθερή ανοδική τάση, από 1,9 το 2010 σε 2,1 το έτος 2019. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στην μείωση του μεριδίου των εργαζομένων με μόνο πρωτοβάθμια εκπαίδευση (από 24,0% το 2010 σε 11,0% το 2019) και την αύξηση του μεριδίου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες φτάνοντας το 75,0% το 2019. Παράλληλα αύξηση σημείωσαν και οι εργαζόμενοι με μεταπτυχιακό/ διδακτορικό τίτλο σπουδών φτάνοντας το 3,0% των απασχολούμενων το έτος 2019. Το 2021 οι απασχολούμενοι στους κλάδους εστίασης και καταλυμάτων αυξήθηκαν σημαντικά, φτάνοντας τους 31.306.

Το 2022 η απασχόληση στον τριτογενή τομέα της Θεσσαλίας αντιστοιχούσε στο 67,3% των εργαζομένων, εκ των οποίων το 14,0% απασχολούνταν σε δραστηριότητες παροχής καταλύματος και εστίασης. Το 2023 βάσει στοιχείων του ΜΗΤΕ στην Περιφέρεια Θεσσαλίας δραστηριοποιούνταν το 2,7% (192 επιχειρήσεις) των τουριστικών γραφείων της Ελλάδας. Οι επιχειρήσεις εκμίσθωσης αυτοκινήτων της Περιφέρειας αποτελούν το 2,0% (165 επιχειρήσεις) αυτών των επιχειρήσεων της χώρας, ενώ οι επιχειρήσεις εκμίσθωσης δίκυκλων, τρικύκλων, κλπ. αποτελούν το 4,5% αντίστοιχα (80 επιχειρήσεις). Οι τουριστικές επιχειρήσεις οδικών μεταφορών (Τ.Ε.Ο.Μ.) της Θεσσαλίας αποτελούν το 4,0% (70 επιχειρήσεις) αυτών των επιχειρήσεων της χώρας, ενώ τέλος, τα ναυλομεσιτικά γραφεία το 1,5% (2 επιχειρήσεις). Επομένως, η απασχόληση σε αυτού του είδους τις επιχειρήσεις εκτιμάται πολύ χαμηλή.

Βάσει της απογραφής του 2021 η απασχόληση στον τριτογενή τομέα της Θεσσαλίας αντιστοιχούσε στο 67,3% των εργαζομένων, εκ των οποίων το 14,0% απασχολούνταν σε δραστηριότητες παροχής καταλύματος και εστίασης όπως προαναφέρθηκε. Από αυτούς το 85,2% εργάζεται σε υπηρεσίες εστίασης και το υπόλοιπο 14,8% σε υπηρεσίες παροχής καταλύματος. Στις θαλάσσιες και χερσαίες μεταφορές απασχολείται το 2,5% του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας. Όσον αφορά στις δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων και γραφείων οργανωμένων ταξιδιών, στο σύνολο της Περιφέρειας απασχολείται μόλις το 0,1% του εργατικού της δυναμικού. Τέλος, το λιανικό εμπόριο απασχολεί ένα σημαντικό ποσοστό εργαζομένων, της τάξης του 8,9%.

Αν αντίστοιχη είναι και η συμβολή των δύο αυτών κλάδων στην απασχόληση σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό, μπορούμε να συνάγουμε ότι το σύνολο της απασχόλησης που δημιουργήσε ο τουρισμός κατά την αιχμή του 2022 εκτιμάται σε 16,7% της συνολικής απασχόλησης της χώρας. Αν συνυπολογισθούν, με πολλαπλασιαστική αντίστοιχο του ΑΕΠ (2,2 ή 2,65), τότε η συνολική απασχόληση (άμεση και έμμεση) που δημιουργεί ο τουρισμός στην αιχμή του ανέρχεται στο 36,7% έως 44,2% του συνόλου.

Με δεδομένο ότι στην Θεσσαλία η άμεση απασχόληση το 2022 είναι 6,5% υπολογίζεται η συνολική επίδραση του τουριστικού τομέα στην απασχόληση, σύμφωνα με τη μεθοδολογία που χρησιμοποιεί ο IOBE, θεωρώντας ότι η άμεση, έμμεση και προκαλούμενη

απασχόληση αντιστοιχεί στο 45%, 15% και 40% αντίστοιχα της συνολικής συμβολής στην απασχόληση. Επομένως, προκύπτει ότι η συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση της Θεσσαλίας φθάνει στο 14,3%, κατανεμημένη σε 6,5% άμεση, 2,1% έμμεση και 5,7% προκαλούμενη απασχόληση.

Όσον αφορά στις επενδύσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο, οι συνολικές επενδύσεις για το 2023 ανήλθαν σε 761 εκατ. € αντιστοιχώντας στο 7% του τζίρου, όσο και το 2022, όπου οι συνολικές επενδύσεις ανήλθαν σε 621 εκατ. ευρώ. Η υψηλότερη τιμή καταγράφηκε το 2019, όπου οι επενδύσεις διαμορφώθηκαν σε 987 εκατ. ευρώ. Συνολικά το 2023, οι επενδύσεις αυξήθηκαν κατά +22,5% σε σύγκριση με το 2022. Το ποσοστό δαπάνης των επενδύσεων για δράσεις βιωσιμότητας το 2023 διαμορφώθηκε σε 13,3% έναντι 17,7% το 2022 ενώ δεν διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κατηγοριών των ξενοδοχείων.

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας το 2021 οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου έφτασαν τα 1.548 εκατ. ευρώ. Από αυτά το 6,7% (104 εκατ. ευρώ) ήταν στους κλάδους χονδρικού και λιανικού εμπορίου, επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορών και αποθήκευσης, δραστηριοτήτων υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης. Βάσει της ετήσιας έκθεσης ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2022 του ΙΝΣΕΤΕ για την Περιφέρεια Θεσσαλίας, ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2*, 3*, 4* και 5* το 2022 ανέρχεται σε 100 εκατ. ευρώ περίπου ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα ίδια κεφάλαια υπερβαίνουν τα € 377 εκατ. και ο μακροπρόθεσμος δανεισμός τα 179 εκατ. ευρώ.¹⁴ Βάσει της προαναφερθείσας έκθεσης, όλοι οι οικονομικοί δείκτες απόδοσης των ξενοδοχείων κρίνονται ως υγιείς και ικανοποιητικοί με εξαίρεση τον δείκτη μακροπρόθεσμα δάνεια προς ΚΠΦΤΑ¹⁵ για τα ξενοδοχεία 4* που κρίνεται ως υψηλός.

Η Περιφέρεια έχει σημαντικό αριθμό παραλιών, οργανωμένων και μη, και η πραγματοποίηση διακοπών αναψυχής αποτελούν τον κυρίαρχο σκοπό για τον οποίο επιλέγουν τη Θεσσαλία οι επισκέπτες της. Τα δύο βασικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Θεσσαλίας, ως τουριστικού προορισμού, σύμφωνα με τους επισκέπτες της θερινής περιόδου, είναι το φυσικό τοπίο και η τοποθεσία (39%) και η θάλασσα/οι παραλίες (36%), ενώ σημαντική αναφορά γίνεται και στο ότι αποτελεί έναν ήσυχο προορισμό (13%).

---

¹⁴ Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας βασίζεται στην ταυτοποίηση 67 ξενοδοχείων τα οποία διαθέτουν 2.836 δωμάτια στις κατηγορίες 5*, 4*, 3* και 2*. Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 24% των μονάδων και το 28% των δωματίων των 5* ξενοδοχείων, το 21% των μονάδων και το 33% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 13% των μονάδων και το 17% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 8% των μονάδων και το 12% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

¹⁵ Κέρδος προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.

Όμως, αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας αλλάζει. Αν και η πλειοψηφία των τουριστών παραμένει στο τουριστικό μοντέλο «ήλιος – θάλασσα», έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται και άλλες μορφές τουρισμού, με έναν από τους σημαντικότερους να είναι ο περιβαλλοντικός τουρισμός, είτε πρόκειται για περιηγητικό τουρισμό, είτε για τουρισμό περιπέτειας. Αυτό βέβαια δεν αποτελεί έκπληξη, αν αναλογιστεί κανείς ότι η Περιφέρεια διατηρεί πλούσια φυσική κληρονομιά η οποία περιλαμβάνει 29 περιοχές Natura 2000, 1 Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο, 7 Αισθητικά Δάση, 2 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, 2 Περιοχές Σύμβασης Βαρκελώνης, 1 Μνημείο UNESCO και 52 Καταφύγια Άγριας Ζωής.

Βόρειες Σποράδες

Για την περιοχή της ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς οικονομικούς κλάδους, με άμεση επιρροή σε όλες τις εκφάνσεις της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφερειακής Ενότητας, καθώς ως κλάδος έντασης εργασίας συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στις επενδύσεις, στην άμεση δημιουργία τοπικού προϊόντος, αλλά και στην έμμεση (π.χ. κατανάλωση τοπικών προϊόντων και μιας σειράς υπηρεσιών). Ειδικότερα στα νησιά των Β. Σποράδων, ο τουρισμός κυριαρχεί στην οικονομική ζωή και επηρεάζει το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας των νησιών καθώς αποτελεί και τη σημαντικότερη πηγή εσόδων των κατοίκων των τριών νησιών.

Τα νησιά των Β. Σποράδων αποτελούν τον κύριο νησιώτικο χώρο της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Όπως προαναφέρθηκε, αν και αντιστοιχούν σε μικρό μέρος της έκτασης και του πληθυσμού της περιφέρειας, το ειδικό τους βάρος, με αιχμή τον τουρισμό, είναι σαφώς σημαντικότερο, με κύριο χαρακτηριστικό τον εποχικό καλοκαιρινό (και λιγότερο το συνεδριακό και πολιτιστικό) τουρισμό (μαζικός στη Σκιάθο, μέτριας μαζικότητας στη Σκόπελο, ήπιος στην Αλόνησο).

Ο τουρισμός αποτελεί κύριο μοχλό ανάπτυξης των Β. Σποράδων, και οδήγησε την αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας τις τελευταίες δεκαετίες. Οι θετικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης είναι σημαντικές στην οικονομία και την κοινωνία. Η τουριστική ανάπτυξη εξελίχθηκε σταδιακά, επεκτάθηκε στο χώρο, συνεχίζει να επεκτείνεται σε όλη την περιοχή και είναι αναμφισβήτητο το κεντρικό σημείο των αναπτυξιακών επιλογών και εξελίξεων. Αποτέλεσμα αυτών στην παρούσα χρονική συγκυρία είναι το ότι οι Β. Σποράδες, παρά τις επιμέρους χωρικές διαφοροποιήσεις, χαρακτηρίζονται ως ένας ώριμος τουριστικός προορισμός. Η ωριμότητα αυτή θέτει νέες αναπτυξιακές προκλήσεις, οι οποίες δεν θα πρέπει να εστιάσουν μόνο στην περαιτέρω ενίσχυση της επιπλέον τουριστικής ανάπτυξης, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο ο τουρισμός δεν θα πέσει θύμα της ίδιας του της επιτυχίας. Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη αποτελεί μια πρώτη προτεραιότητα προκειμένου να αποφευχθεί μια ενδεχόμενη παρακμή της τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή.

Οι νησιωτικές περιοχές της Θεσσαλίας αποτελούν έναν χώρο ορισμένων επιτυχών αναπτυξιακών πολιτικών και παρεμβάσεων, οι οποίες ωστόσο απαιτούν στοχευόμενη συνέχεια, προκειμένου να παγιώσουν τα αποτελέσματά τους, να λύσουν διαρθρωτικά προβλήματα που εξακολουθούν να υπάρχουν και να διαχειριστούν απειλές και ευκαιρίες οι οποίες σε μεγάλο βαθμό καθορίζονται από τις ιδιότυπες συνθήκες του νησιωτικού χώρου.

Οι Β. Σποράδες διαθέτουν αξιόλογες παραδοσιακές παραγωγικές δυνατότητες, κυρίως στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας. Ωστόσο, στο εσωτερικό αυτού του νησιωτικού συμπλέγματος εμφανίζονται προβλήματα τόσο ως προς το περιβάλλον, όσο και ως προς την ενίσχυση ή και την απόδοση μιας πιο αειφορικής τουριστικής δραστηριότητας.

Οι φυσικοί πόροι των Β. Σποράδων αποτελούν την κύρια βάση στην οποία στηρίζεται το τουριστικό «προϊόν», καθώς πρόκειται για μια σπάνια σε φυσικό πλούτο περιοχή. Οι πολιτιστικοί πόροι της περιοχής αποτελούν ένα ακόμα αρκετά ισχυρό στοιχείο του τουριστικού της προϊόντος. Στις Βόρειες Σποράδες έχουν ανευρεθεί, όπως προαναφέρθηκε, σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία, όπως το τείχος της αρχαίας πόλης της Σκιάθου, του 4^{ου} αιώνα, ο κυκλικός πύργος που σώζεται στο Πυργί (Σκιάθος), κ.ά. αλλά έχουν εντοπιστεί και αρκετά ευρήματα από τη νεολιθική εποχή στα νησιά της Σκοπέλου και της Αλοννήσου. Στην Αλόννησο έχουν εντοπισθεί τα παλαιότερα δείγματα κατοίκησης στις Σποράδες (Κοκκινόκαστρο, Μέση Παλαιολιθική εποχή). Επιπλέον, πολλά βυζαντινά και μεταβυζαντινά μοναστήρια και εκκλησίες υπάρχουν διάσπαρτα στο νομό, με τα σημαντικότερα να βρίσκονται στο νησιωτικό χώρο.

Σε επίπεδο υποδομών παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις. Το λιμάνι της Σκιάθου είναι το σπουδαιότερο λιμάνι της περιοχής και συνδέεται καθημερινά με την πόλη του Βόλου με πλοία και ιπτάμενα δελφίνια. Το λιμάνι συνδέεται επίσης και με το λιμάνι της Θεσσαλονίκης καθώς και τον Άγιο Κωνσταντίνο καθημερινά, ενώ τα δρομολόγια παρουσιάζουν σημαντική αύξηση το καλοκαίρι. Ακολουθούν τα λιμάνια της Σκοπέλου και της Αλοννήσου, ενώ στην περιοχή υπάρχουν και άλλα μικρότερα λιμάνια που εξυπηρετούν την αυξημένη κίνηση της θερινής περιόδου.

Η τουριστική ανωδομή της περιοχής

Η τουριστική ανωδομή στην περιοχή διαμορφώνεται ουσιαστικά από την συντριπτική συμμετοχή της Σκιάθου σε εγκαταστάσεις προσανατολισμένες στον παραθαλάσσιο θερινό τουρισμό. Είναι χαρακτηριστικό, ότι σε επίπεδο των ξενοδοχειακών κλινών, η περιοχή των Β. Σποράδων το 2022 καταλαμβάνει ποσοστό 31,3% του συνόλου της Περιφέρειας (έναντι 36,6% το 2017), ενώ οι ξενοδοχειακές μονάδες που διαθέτει αποτελούν το 26,8% του συνόλου της Περιφέρειας. Οι πίνακες που ακολουθούν δείχνουν την δυναμικότητα και διάρθρωση των ξενοδοχείων της περιοχής, σε σχέση με το σύνολο της ΠΕ Μαγνησίας και την Περιφέρεια.

Πίνακας 48: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Περιφέρειας Θεσσαλίας, 2022

		2022					Γενικό άθροισμα
		5*	4*	3*	2*	1*	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Μονάδες	2	8	9	14	2	35
	Δωμάτια	80	266	258	291	64	959
	Κλίνες	178	580	508	528	154	1.948
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΣΑΣ	Μονάδες	2	2	12	13	9	38
	Δωμάτια	224	82	526	381	160	1.373
	Κλίνες	433	137	1.016	691	356	2.633
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Μονάδες	12	69	63	80	30	254
	Δωμάτια	263	1.173	1.162	1.548	531	4.677
	Κλίνες	497	2.383	2.276	3.001	1.051	9.208
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	Μονάδες	11	29	29	57	21	147
	Δωμάτια	919	1.630	1.054	1.551	388	5.542
	Κλίνες	1.948	3.264	2.068	3.024	754	11.058
Αλόνησος	Μονάδες		4	8	6	3	21
	Δωμάτια		230	261	137	55	683
	Κλίνες		452	515	266	110	1.343
Σκιάθος	Μονάδες	6	21	14	30	13	84
	Δωμάτια	710	1.226	459	862	242	3.499
	Κλίνες	1.449	2.482	891	1.742	460	7.024
Σκόπελος	Μονάδες	5	4	7	21	5	42
	Δωμάτια	209	174	334	552	91	1.360
	Κλίνες	499	330	662	1.016	184	2.691
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	Μονάδες	3	11	32	22	6	74
	Δωμάτια	165	809	884	363	59	2.280
	Κλίνες	354	1.563	1.728	727	160	4.532
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	Μονάδες	30	119	145	186	68	548
	Δωμάτια	1.651	3.960	3.884	4.134	1.202	14.831
	Κλίνες	3.410	7.927	7.596	7.971	2.475	29.379

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος. Επεξεργασία ΙΤΕΠ.

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2022.

Με βάση τα ανωτέρω, παρατηρούμε ότι οι Β. Σποράδες αποτελούν το βασικότερο προορισμό με βάση τις διαθέσιμες υποδομές. Ειδικότερα στην ποιοτική προσέγγιση των ξενοδοχείων με βάση της κατηγορία τους, η περιοχή μελέτης διαθέτει το 57,1% των κλινών για τα ξενοδοχεία 5 αστέρων και το 41,2% των κλινών για τα ξενοδοχεία 4 αστέρων, που αποδεικνύει την παροχή ποιοτικών υποδομών και υπηρεσιών στην υπό μελέτη περιοχή.

Βάσει των στοιχείων του ΜΗΤΕ για το 2019 το δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων υπολογίζεται για το σύνολο των ΠΕ Μαγνησίας και Σποράδων και αντιπροσωπεύει το 78% του δυναμικού δωματίων της Περιφέρειας με 1.330 μονάδες, 8.505 δωμάτια και 20.037 κλίνες. Όσον αφορά στο δυναμικό των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων οι Β. Σποράδες αντιπροσωπεύει το 63% του δυναμικού της Περιφέρειας με 335 μονάδες, 410 δωμάτια και 2.278 κλίνες. Από το δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης η

ΠΕ Σποράδων διαθέτει το 35% των κλινών της Περιφέρειας με 3.731 μονάδες, 6.251 δωμάτια και 14.441 κλίνες.

Τέλος, βάσει των στοιχείων του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος, οι Σποράδες διαθέτουν το 7% του δυναμικού των κάμπινγκ της Περιφέρειας με 1 μονάδα, 0 οικίσκους και 72 θέσεις.

Η τουριστική ζήτηση

Σε επίπεδο αφίξεων, η συντριπτική πλειοψηφία των αλλοδαπών τουριστών επιλέγει ως τουριστικό προορισμό την Σκιάθο, και αυτό είναι φυσικό καθώς διαθέτει και το μοναδικό αεροδρόμιο σε σχέση με τα υπόλοιπα νησιά. Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας τα δεδομένα είναι διαφορετικά, ειδικά σε ότι αφορά τους ημεδαπούς τουρίστες, καθώς με δεδομένο την ύπαρξη και άλλων περιοχών στην ενδοχώρα της Περιφερειακής Ενότητας ειδικού τουριστικού ενδιαφέροντος (π.χ. Πήλιο), τα ποσοστά διαφοροποιούνται. Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει τον αριθμό και τα ποσοστά αφίξεων και διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών σε πάσης φύσεως καταλύματα στην περιοχή μελέτης, σε σχέση με τους υπόλοιπους δήμους της Περιφερειακής Ενότητας.

Πίνακας 49: Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο (2022)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	Διανυκτερεύσεις Σύνολο	Ποσοστό (%) συνολικών διαθέσιμων κλινών όπου αναφέρονται τα στοιχεία
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	1.118.731	1.295.752	2.414.483	100
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	496.663	214.354	711.017	100
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	343.854	95.079	438.933	100
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	4.343	1.673	6.016	100
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ - ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	73.073	64.197	137.270	100
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ	75.393	53.405	128.798	100
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ	-	-	-	100
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	132.094	749.194	881.288	100
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	65.832	560.458	626.290	100
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	15.641	67.176	82.817	100
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	50.621	121.560	172.181	100

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2022.

Βάσει των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2022 στο σύνολο των διανυκτερεύσεων η περιοχή των Σποράδων καταγράφει το 36,5% σε σχέση με το σύνολο της Περιφέρειας, έναντι 32,19% που ήταν το 2017.

Στην Σκιάθο έχουμε τα μεγαλύτερα ποσοστά σε επίπεδο διανυκτερεύσεων (71,0% του συνόλου των διανυκτερεύσεων στις Β. Σποράδες), ενώ πολύ σημαντικό στοιχείο είναι το ποσοστό διανυκτερεύσεων αλλοδαπών στο νησί, που αποτελεί το 74,8% των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών στην Π.Ε. Σποράδων για το 2022. Το αντίστοιχο ποσοστό στην Αλόνησο είναι 9,0%.

Όσον αφορά στους ημεδαπούς τουρίστες, το μεγαλύτερο ποσοστό διανυκτερεύσεων έχει η Π.Ε. Μαγνησίας (44,4% των διανυκτερεύσεων ημεδαπών τουριστών στην Περιφέρεια), ενώ όσον αφορά στις Β. Σποράδες, η Σκιάθος και πάλι έρχεται πρώτη, και ακολουθεί η Σκόπελος και τέλος η Αλόνησος, κυρίως λόγω της πιο απομακρυσμένης θέσης της.

Όσον αφορά στις διανυκτερεύσεις σε camping, στις Β. Σποράδες αυτού του είδους οι διανυκτερεύσεις δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες και για το 2022 ήταν μόλις 785 στο σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας Σποράδων. Από την άλλη, τα καταλύματα σύντομης διαμονής καλύπτουν πολύ σημαντικό ποσοστό των διανυκτερεύσεων στην περιοχή. Για το 2022 οι διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στα καταλύματα τέτοιου τύπου ανήλθαν σε 752.425, αποτελώντας το 46,0% του συνόλου των διανυκτερεύσεων στα νησιά των Β. Σποράδων.

Γενικότερα με βάση τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις, αλλά και τη φέρουσα ικανότητα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, η Σκιάθος, με βασικά πλεονεκτήματα την ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος, και ιδίως των ακτών, καθώς και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του νησιού, έχει ήδη ωριμάσει τουριστικά, περνώντας από τον κυρίως αλλοδαπό στον κατά πλειοψηφία εσωτερικό τουρισμό, που όμως παραμένει μαζικός. Η τουριστική ζήτηση φθάνει στα υψηλότερα επίπεδα της Περιφερειακής Ενότητας (περίπου 21.000 άτομα / ημέρα) και παρά την πληθώρα ακτών που διαθέτει, έχει οδηγήσει στην θέσπιση περιορισμών σχετικά με τη δημιουργία νέων μονάδων στο νότιο τμήμα του νησιού. Τα προβλήματα κορεσμού οξύνονται περισσότερο αναφορικά με την επάρκεια του νερού. Ανάλογα προβλήματα, μικρότερης όμως κλίμακας, παρουσιάζονται και στις υπόλοιπες Σποράδες.

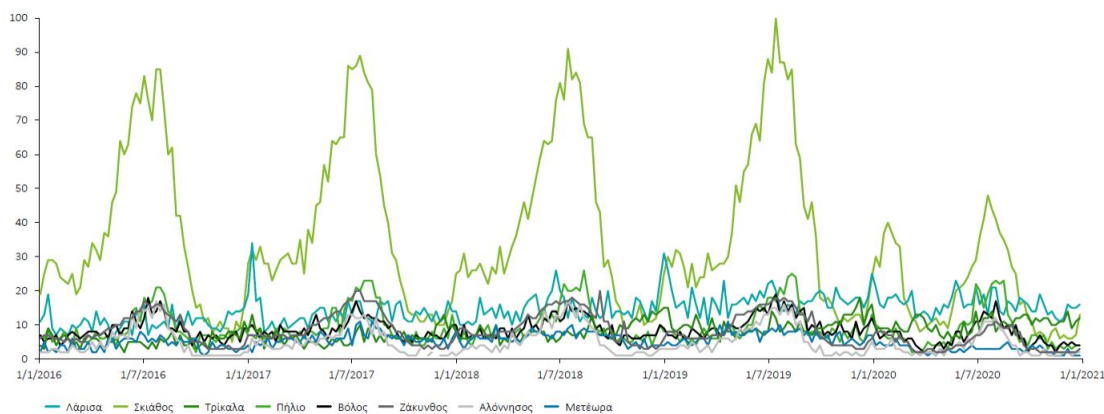
Σκιάθος

Ο τουρισμός στο νησί της Σκιάθου ακολουθεί το μοντέλο «ήλιος – θάλασσα», ενώ αποτελεί σχεδόν αποκλειστικά τουρισμό αναψυχής. Ωστόσο, το νησί διαθέτει πλούσια πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά, πλούσιο φυσικό περιβάλλον που μπορεί να αξιοποιηθεί για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού, αλλά και ιδιαίτερες παραδοσιακές γεύσεις που μπορούν να ενισχύσουν τον γαστρονομικό τουρισμό (καραβίδες με λάχανα, Σκιαθίτικα χαϊμαλιά, χορτόπιτα Σκιάθου, κλπ.). Αξίζει να σημειωθεί ότι η Σκιάθος αποτελεί τον δημοφιλέστερο προορισμό της Περιφέρειας Θεσσαλίας και έρχεται πρώτη στις διαδικτυακές αναζητήσεις κατά τα έτη 2016-2020, κάτι που υποδηλώνει ότι και πριν την πανδημία αλλά και κατά τη

διάρκεια των περιοριστικών μέτρων αυτής, η Σκιάθος παρέμεινε πρώτη στις προτιμήσεις των τουριστών της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 42: Διαδικτυακή αναζήτηση σχετικά με την κατηγορία αναζήτησης “Travel” για επιλεγμένους

προορισμούς της Ελλάδας¹⁶, Ιανουάριος 2016 – Δεκέμβριος 2020

Πηγή: INSETE Intelligence, 2021.

Όπως προαναφέρθηκε, το νησί της Σκιάθου είναι και το μοναδικό που διαθέτει αερολιμένα. Βάσει των στοιχείων της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, οι διεθνείς αφίξεις στο αεροδρόμιο της Σκιάθου παρουσίασαν αύξηση την περίοδο Μαΐου-Οκτωβρίου 2018, σε σχέση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους. Το 2019 υπήρξε μικρή μείωση, αλλά το 2020 η πτώση ήταν δραματική, από 181.904 το 2019 σε 33.539, ως απόρροια της υγειονομικής κρίσης. Το 2021 η κίνηση στον αερολιμένα της Σκιάθου άρχισε πάλι να ανακάμπτει, ενώ το 2022 παρουσίασε σημαντική αύξηση σε σχέση με τα έτη 2017-2018, κατά +20,88%. Το 2023 οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις όμως ξεπέρασαν κατά πολύ τα προ πανδημίας επίπεδα, παρουσιάζοντας συνολική αύξηση κατά την περίοδο 2017-2023 κατά +30,82%. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει πιο αναλυτικά τα παραπάνω στοιχεία:

Πίνακας 50: Διεθνείς Αφίξεις στο Αεροδρόμιο της Σκιάθου για τα έτη 2017 έως 2023

Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις								ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2023
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Ιανουάριος	0	0	0	0	0	0	0	
Φεβρουάριος	0	0	0	6	0	0	0	

¹⁶ Οι δείκτες αντιπροσωπεύουν το ενδιαφέρον αναζήτησης σε σχέση με το υψηλότερο σημείο στο γράφημα (καταγεγραμμένο ενδιαφέρον) για τη χρονική περίοδο εξέτασης μεταξύ των όρων αναζήτησης που συγκρίνονται. Η τιμή 100 στον δείκτη αντιπροσωπεύει την ύψιστη δημοφιλία για τους όρους αναζήτησης που συγκρίνονται. Η τιμή 50 αντιπροσωπεύει δημοφιλία που κυμαίνεται στο ήμισυ της ύψιστης δημοφιλίας, ενώ η τιμή 0 σημαίνει ότι δεν υπάρχουν αρκετά δεδομένα σχετικά με τον συγκεκριμένο όρο αναζήτησης. Οι όροι αναζήτησης στην παρούσα απεικόνιση αφορούν γεωγραφική τοποθεσία / όρο ή πόλη και όχι κάποιο γενικό θέμα.

Μάρτιος	0	0	0	0	0	0	0	
Απρίλιος	0	0	55	0	0	373	384	
Μάιος	18.883	19.971	21.450	0	426	22.605	26.245	38,99%
Ιούνιος	36.430	37.950	35.894	0	6.005	40.866	49.693	36,41%
Ιούλιος	46.926	48.155	48.264	7.477	21.364	60.358	66.371	41,44%
Αύγουστος	48.878	49.960	49.396	15.943	31.046	61.090	63.877	30,69%
Σεπτέμβριος	30.088	27.952	25.861	9.551	19.922	33.956	30.925	2,78%
Οκτώβριος	1.254	1.019	984	562	1.782	1.305	1.197	-4,55%
Νοέμβριος	0	0	0	0	0	5	0	
Δεκέμβριος	0	0	0	0	0	0	0	
ΣΥΝΟΛΟ	182.459	185.007	181.904	33.539	80.545	220.558	238.692	30,82%

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ), INSETE Intelligence, 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Όσον αφορά τις αφίξεις εσωτερικού στον αερολιμένα Σκιάθου, από τα διαθέσιμα στοιχεία για τα έτη 2017-2023, προκύπτει ότι οι αφίξεις εσωτερικού κατά τα έτη 2017-2018 παρέμειναν περίπου σε σταθερά επίπεδα (21.328 αφίξεις το 2017 και 21.755 το 2018). Το 2019 σημειώθηκε άνοδος των αφίξεων αλλά το 2020 λόγω της υγειονομικής κρίσης όπως προαναφέρθηκε οι αφίξεις μειώθηκαν δραματικά, για να επανέλθουν σχεδόν στα επίπεδα του 2019 το 2022, ενώ το 2023 πλέον σημειώθηκε σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2022. Στο σύνολο της περιόδου 2017-2023 η αύξηση αυτή ήταν της τάξης του 35,96%.

Πίνακας 51: Αφίξεις Εσωτερικού στο Αεροδρόμιο της Σκιάθου για τα έτη 2017 έως 2023

Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού								ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2023
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Ιανουάριος	296	436	427	556	180	409	648	
Φεβρουάριος	420	473	458	545	220	443	605	
Μάρτιος	677	621	652	403	254	679	795	
Απρίλιος	928	989	1.234	31	372	1.141	1.686	
Μάιος	1.540	1.466	1.768	105	914	1.705	2.420	57,14%
Ιούνιος	3.426	3.176	4.464	556	2.318	3.854	4.241	23,79%
Ιούλιος	4.973	4.390	6.132	2.191	3.960	5.273	5.750	15,62%
Αύγουστος	4.595	5.454	6.198	2.791	4.102	5.100	5.679	23,59%
Σεπτέμβριος	2.648	2.699	3.309	1.437	2.319	3.241	4.164	57,25%
Οκτώβριος	877	971	839	452	1.085	1.332	1.630	85,86%
Νοέμβριος	488	588	634	175	574	675	685	40,37%
Δεκέμβριος	460	492	468	188	508	638	695	51,09%
ΣΥΝΟΛΟ	21.328	21.755	26.583	9.430	16.806	24.490	28.998	35,96%

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ), INSETE Intelligence, 2024, Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης 2024.

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε τον αριθμό των αφίξεων εσωτερικού και εξωτερικού συνολικά στον αερολιμένα της Σκιάθου, καθώς και τις μεταβολές του για τα έτη 2017 έως 2023. Διαπιστώνουμε ότι παρατηρείται αύξηση του αριθμού των αφίξεων σε όλους τους μήνες του χρόνου στο σύνολο της εξαετίας. Κατά την περίοδο της πανδημίας το 2020 είναι σημαντικά αισθητή η πτώση των αφίξεων, η οποία ανακάμπτει κατά το 2021, και από το 2022 ξεπερνάει πλέον κατά πολύ τα δεδομένα της περιόδου πριν την υγειονομική κρίση. Στην τελευταία στήλη του πίνακα βλέπουμε τη συνολική ποσοστιαία μεταβολή των αεροπορικών αφίξεων ανά μήνα και παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη μεταβολή καταγράφεται τον μήνα Απρίλιο με αύξηση των αφίξεων το 2023 κατά +123,06% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2017, και η μικρότερη μεταβολή καταγράφεται τον μήνα Σεπτέμβριο με αύξηση των αφίξεων το 2023 κατά +7,19% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2017.

Πίνακας 52: Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού και εξωτερικού στο αεροδρόμιο της Σκιάθου 2017-2023

Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού και εξωτερικού στο αεροδρόμιο της Σκιάθου								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2023
Ιανουάριος	296	436	427	556	180	409	648	118,92%
Φεβρουάριος	420	473	458	551	220	443	605	44,05%
Μάρτιος	677	621	652	403	254	679	795	17,43%
Απρίλιος	928	989	1.289	31	372	1.514	2.070	123,06%
Μάιος	20.423	21.437	23.218	105	1.340	24.310	28.665	40,36%
Ιούνιος	39.856	41.126	40.358	556	8.323	44.720	53.934	35,32%
Ιούλιος	51.899	52.545	54.396	9.668	25.324	65.631	72.121	38,96%
Αύγουστος	53.473	55.414	55.594	18.734	35.148	66.190	69.556	30,08%
Σεπτέμβριος	32.736	30.651	29.170	10.988	22.241	37.197	35.089	7,19%
Οκτώβριος	2.131	1.990	1.823	1.014	2.867	2.637	2.827	32,66%
Νοέμβριος	488	588	634	175	574	680	685	40,37%
Δεκέμβριος	460	492	468	188	508	638	695	51,09%
ΣΥΝΟΛΟ	203.787	206.762	208.487	42.969	97.351	245.048	267.690	31,36%

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ), INSETE Intelligence, 2024, Επεξεργασία: από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Την περίοδο 2019-2022, η διακίνηση επιβατών στα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -15% (από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες κατέγραψαν μείωση. Στην ΠΕ Σποράδων η μείωση που σημειώθηκε ήταν της τάξης του -9% (από 836 χιλ. το 2019 σε 762 χιλ. το 2022). Ωστόσο το 2023 η επιβατική κίνηση στα λιμάνια των Β. Σποράδων σημείωσε σημαντική αύξηση. Η συνολική κίνηση επιβατών και οχημάτων από το λιμάνι του Βόλου, βάσει των στοιχείων του ΟΛΒ, προς Β. Σποράδες για τα έτη 2020-2023 φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 53: Συνολική κίνηση επιβατών και οχημάτων από το λιμάνι του Βόλου προς Β. Σποράδες 2017-2023¹⁷

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ Β. ΣΠΟΡΑΔΕΣ 2020-2023 ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ						
	ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ ΤΑΧΥΠΛΟΑ ΠΛΟΙΑ	ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ-ΟΧΗΜΑΤΑΓΩΓΑ ΠΛΟΙΑ				ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΒΑΤΩΝ
	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΟΧΗΜΑΤΑ			
			Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ	
2017	72.083	258.813	35.680	11.448	7.880	330.896
2018	44.659	304.007	44.771	10.922	6.200	348.666
2019	92.139	300.457	48.672	11.287	6.579	392.596
2020	20.503	185.836	30.968	8.582	5.036	206.339
2021	32.166	232.424	43.031	10.292	5.709	264.590
2022	32.970	286.640	48.762	10.180	5.286	319.610
2023	25.553	325.619	49.320	11.869	7.500	351.172

Πηγή: ΟΛΒ, 2020-2023.

Όπως παρατηρείται από τον πίνακα, οι επιπτώσεις της πανδημίας στην επιβατική κίνηση του λιμένα Βόλου είναι αισθητή το 2020. Ενώ από το 2017 στο 2018 και έπειτα στο 2019 υπήρξε αύξηση της κίνησης του επιβατικού λιμένα Βόλου προς Β. Σποράδες κατά +12,6%, το 2020 λόγω της πανδημίας η μείωση ήταν δραματική κατά -47,4%. Από το 2021 αρχίζει να ανακάμπτει καθώς μειώνονται τα περιοριστικά μέτρα της πανδημίας, παρουσιάζοντας ρυθμό μεταβολής +28,2%. Από το 2021 στο 2022 ο ρυθμός μεταβολής της επιβατικής κίνησης από το λιμάνι του Βόλου προς τις Β. Σποράδες παρουσίασε περαιτέρω αύξηση κατά +20,8%, ενώ από το 2022 στο 2023 αυξήθηκε κατά +9,9%. Παρ' όλα αυτά όμως, το 2023 δεν κατάφερε να φτάσει τα δεδομένα του 2019. Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων την περίοδο 2019-2021 σημείωσε επίσης σημαντική μείωση, ως αποτέλεσμα της υγειονομικής κρίσης (σε επίπεδο χώρας η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση κατά -48%). Ωστόσο στο σύνολο της περιόδου 2019-2022, η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας κατέγραψε αύξηση κατά

¹⁷ Αφορά την επιβατική κίνηση μόνο από το λιμάνι του Βόλου και όχι από άλλα λιμάνια που συνδέονται με τις Β. Σποράδες (π.χ. Αγ. Κωνσταντίνος, Μαντούδι, κλπ.).

+20%, με την Περιφέρεια Θεσσαλίας να σημειώνει αύξηση κατά +131%, από 35 το 2019 σε 81 το 2022. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας για την περίοδο 2018-2022 ανά λιμάνι.

Πίνακας 54: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2018-2022

Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας							
Λιμάνι	2018	2019	2020	2021	2022	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019-2021	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019-2022
Βόλου	27	22	2	21	45	-5%	105%
Σκιάθου	8	8	2	3	27	-63%	238%
Σκοπέλου	5	5	2	2	9	-60%	80%
Σύνολο Περιφέρειας	40	35	6	26	81	-26%	131%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2024.

Βλέπουμε ότι από το 2018 στο 2019 οι αφίξεις των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια των Σποράδων είναι σταθερές, ενώ παρατηρείται μείωση στο λιμάνι του Βόλου. Και στα τρία λιμάνια που δέχονται κρουαζιερόπλοια παρατηρείται αύξηση της κίνησης από το 2019 στο 2022, με τη μεγαλύτερη αύξηση να σημειώνεται στο λιμάνι της Σκιάθου. Όσον αφορά τις αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας, η εικόνα είναι μικτή: Την περίοδο 2019-2022, η Περιφέρεια Θεσσαλίας κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας κατά +188% (από 15 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2022). Επιμέρους, τα λιμάνια του Βόλου (+190%, από 13 χιλ. το 2019 σε 36 χιλ. το 2022) και της Σκιάθου (+316%, από 2 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2022) κατέγραψαν αύξηση ενώ αντίθετα το λιμάνι της Σκοπέλου (-21%, από 1 χιλ. το 2019 σε 905 αφίξεις το 2022) μείωση. Η πλειοψηφία των αφίξεων εντοπίζεται στο λιμάνι του Βόλου (82%) και ακολουθούν τα λιμάνια της Σκιάθου (16%) και της Σκοπέλου (2%). Όσον αφορά στις αφίξεις επιβατών στο λιμάνι της Σκιάθου για την τελευταία τετραετία, τα διαθέσιμα στοιχεία προέρχονται από το Λιμεναρχείο Σκιάθου και φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί. Όπως διαπιστώνεται από τον πίνακα και έχουμε προαναφέρει, η περίοδος της πανδημίας υπήρξε καθοριστική στη μείωση της επιβατικής κίνησης. Από το 2020 στο 2021 σημειώθηκε αύξηση των αφίξεων στο λιμάνι Σκιάθου κατά +77,8%. Από το 2021 στο 2022 η αύξηση των αφίξεων ήταν της τάξης του +32,9%, ενώ από το 2022 στο 2023 παρέμεινε σε σταθερά περίπου επίπεδα (αύξηση μόλις +0,9%). Να σημειωθεί ότι το 2017 οι αφίξεις στο λιμάνι της Σκιάθου ήταν 195.164 άτομα, δηλαδή το 2023 οι αφίξεις πλησίασαν αλλά δεν έφτασαν τα προ της πανδημίας επίπεδα. Οι περισσότερες αφίξεις επιβατών σημειώνονται κατά τους θερινούς μήνες. Η τουριστική περίοδος ξεκινάει από τον Απρίλιο και διαρκεί μέχρι τον Σεπτέμβριο, ωστόσο το διάστημα Ιούνιο-Αύγουστο οι αφίξεις αποτελούν πάνω από το 50% των συνολικών αφίξεων της χρονιάς. Πιο συγκεκριμένα, το 2023 που αποτελεί μια χρονιά όπου η τουριστική κίνηση επανήλθε σε κανονικά επίπεδα μετά της υγειονομική κρίση, οι αφίξεις επιβατών στο λιμάνι της Σκιάθου αποτελούσαν το 63,8% των συνολικών αφίξεων της χρονιάς.

Οι αφίξεις των οχημάτων ακολουθούν λίγο διαφορετική πορεία με τις αφίξεις επιβατών. Το 2020 λόγω των περιοριστικών μέτρων οι αφίξεις ήταν περιορισμένες, αυξήθηκαν το 2021 κατά +69,1%, το 2022 αυξήθηκαν κατά +4,0% σε σχέση με το 2021 και το 2023 σημείωσαν περαιτέρω αύξηση +1,7% σε σχέση με το 2022. Αν εξαιρέσουμε τις αφίξεις φορτηγών που αφορούν κυρίως την τροφοδοσία του νησιού και παρέμειναν στα ίδια επίπεδα το 2023 σε σχέση με το 2017, οι αφίξεις Ι.Χ. και δίκυκλων οχημάτων αυξήθηκαν κατά +25,0% το 2023 σε σχέση με το 2017 (20.689 οχήματα το 2017 έναντι 25.870 οχήματα το 2023), γεγονός που δηλώνει ότι οι αυξημένες τιμές καυσίμων και ναύλων δεν υπήρξαν αποτρεπτικός παράγοντας στην επιλογή των επισκεπτών να έρθουν στο νησί με τα οχήματά τους. Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει τις αφίξεις επιβατών και οχημάτων στο λιμάνι της Σκιάθου τα τέσσερα τελευταία έτη.

Πίνακας 55: Κίνηση επιβατών και οχημάτων στο λιμένα Σκιάθου 2020-2023

ΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΛΙΜΕΝΑ ΣΚΙΑΘΟΥ (ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ-ΟΧΗΜΑΤΑΓΩΓΑ & ΤΑΧΥΠΛΟΑ ΠΛΟΙΑ)									
ΜΗΝΑΣ	2020				2021				
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	4.265	566	177	40	1.482	296	174	28	
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	4.205	428	261	61	1.662	287	212	39	
ΜΑΡΤΙΟΣ	2.476	360	204	42	1.935	362	234	36	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	105	35	56	0	3.172	587	303	106	
ΜΑΙΟΣ	1.494	398	209	91	5.644	1.267	343	252	
ΙΟΥΝΙΟΣ	3.867	489	209	123	14.600	2.565	423	373	
ΙΟΥΛΙΟΣ	18.582	3.279	391	414	38.942	5.895	589	558	
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	27.728	4.629	355	622	46.683	7.468	544	839	
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	9.636	1.227	318	190	15.694	1.691	428	257	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	4.549	509	255	85	5.541	690	293	82	
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1.724	243	218	48	3.971	512	263	61	
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1.460	230	212	27	3.089	393	243	51	
ΣΥΝΟΛΟ	80.091	12.393	2.865	1.743	142.415	22.013	4.049	2.682	
ΜΗΝΑΣ	2022				2023				
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	3.022	542	182	44	4.428	382	164	60	
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	3.191	488	172	53	3.738	422	202	53	
ΜΑΡΤΙΟΣ	4.179	652	286	83	5.161	762	277	113	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	8.929	1.564	372	234	10.932	1.776	462	274	
ΜΑΙΟΣ	12.037	1.612	511	308	13.234	1.513	542	269	
ΙΟΥΝΙΟΣ	25.155	2.631	565	460	27.044	2.930	581	515	
ΙΟΥΛΙΟΣ	46.975	4.748	591	670	45.594	4.986	600	617	

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	48.620	5.817	725	822	49.132	6.165	598	893
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	22.961	2.280	442	311	18.072	1.705	352	218
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	6.730	741	256	120	7.424	814	280	133
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	3.425	550	260	77	4.832	636	258	74
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	3.993	469	208	56	1.233	500	208	60
ΣΥΝΟΛΟ	189.217	22.094	4.570	3.238	190.824	22.591	4.524	3.279

Πηγή: Λιμεναρχείο Σκιάθου, 2020-2023.

Αλόνησος

Η τουριστική σεζόν στην Αλόνησο τυπικά ξεκινά από τον Μάιο και λήγει περί τα μέσα Σεπτεμβρίου. Στην πραγματικότητα όμως, η πληρότητα των ξενοδοχείων δεν επιτυγχάνεται παρά μόνο από τα μέσα Ιουλίου έως τα μέσα Αυγούστου. Τον υπόλοιπο καιρό η κίνηση επιμερίζεται στις διάφορες μονάδες που σπανίως παρουσιάζουν πληρότητα.

Όσον αφορά την χωρική κατανομή, ο κύριος όγκος των τουριστών συγκεντρώνονται στο Πατητήρι και τον γειτονικό Ρουσούμ Γιαλό (περί τα 5.000 άτομα στην περίοδο αιχμής), λιγότεροι στο Βότση (περί τους 1.500) και ακόμη πιο λίγοι στην Χώρα (κοντά στα 1.000 άτομα). Οι υπόλοιπες περιοχές δεν διαθέτουν στο σύνολο τους υποδομές (εκτός από τη Στενή Βάλα όπου και εντοπίζονται υποδομές όπως ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια, καφετέριες, σούπερ μάρκετ) και η τουριστική κίνηση περιορίζεται σε επισκέψεις.

Ο τουρισμός της Αλοννήσου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ποιοτικός, καθώς το νησί προτιμούν οικογένειες και ζευγάρια, ενώ σπανιότερα το επισκέπτονται παρέες νέων. Μεγαλύτερη προτίμηση δείχνουν οι Έλληνες στο νησί, ενώ οι ξένοι κατευθύνονται κυρίως από τουριστικά γραφεία του εξωτερικού στη Σκιάθο και την Σκόπελο και λιγότερο στην Αλόνησο. Οι τουρίστες διαμένουν ως επί το πλείστον σε κάποια από τις μονάδες του νησιού ή σε ελλιμενισμένα σκάφη και συντελούν στην κίνηση της τοπικής αγοράς. Η διακίνηση των τουριστών γίνεται κατά κύριο όγκο ακτοπλοϊκά, ενώ υπάρχουν πτήσεις Charter μέσω του αεροδρομίου της Σκιάθου, από οργανωμένα πακέτα διακοπών.

Η Αλόνησος, τα τελευταία χρόνια τείνει να αποστασιοποιηθεί από το κλασικό μοντέλο τουρισμού που επικρατεί στις Βόρειες Σποράδες και συνίσταται σε οργανωμένα γκρουπ αλλοδαπών. Γίνεται λοιπόν μια προσπάθεια να αξιοποιηθούν οι φυσικές ομορφιές του νησιού και το Θαλάσσιο Πάρκο, ώστε το νησί να προσελκύσει εναλλακτικό τουρισμό.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μικρό αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις καταδύσεις που οργανώνονται από τουριστικά γραφεία της περιοχής και αποκτούν όλο και περισσότερους οπαδούς, κυρίως τους θερινούς μήνες, παρ' όλα τα προβλήματα και τους περιορισμούς που θέτει η κήρυξη μεγάλου μέρους του Θαλάσσιου Πάρκου ως Αρχαιολογικού Χώρου. Τον καταδυτικό τουρισμό ενισχύει πλέον και η κήρυξη του ναυαγίου της Περιστέρας ως επισκέψιμου ενάλιου αρχαιολογικού χώρου. Η ύπαρξη του Θαλάσσιου Πάρκου προωθεί

ταυτόχρονα τον εκδρομικό τουρισμό με μικρά σκάφη, ενώ το νησί διαθέτει και ένα μεγάλο οργανωμένο δίκτυο μονοπατιών που ευνοεί την πεζοπορία.

Η Αλόνησος αναπτύσσει επίσης τον πολιτιστικό και θρησκευτικό τουρισμό, ενώ από το 1995 λειτουργεί στο νησί η Διεθνής Ακαδημία Κλασικής Ομοιοπαθητικής, που διοργανώνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες και συγκεντρώνει γιατρούς από όλο τον κόσμο, προωθώντας τον ιατρικό τουρισμό.

Τέλος, ο γαστρονομικός τουρισμός, αν και δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στο νησί, προσφέρει στους επισκέπτες ιδιαίτερες γεύσεις από παραδοσιακές συνταγές, όπως τα ψητά σύκα με μέλι, η κακαβιά, η αστακομανέστρα αλλά και ο τόνος Αλοννήσου που αποτελεί προϊόν διεθνούς φήμης.

Η πρόσβαση στο νησί της Αλοννήσου πραγματοποιείται αποκλειστικά από το λιμάνι του νησιού. Όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί, οι αφίξεις επιβατών στο λιμάνι του νησιού για τα τέσσερα τελευταία χρόνια ακολουθούν την ίδια πορεία με το λιμένα Σκιάθου. Το 2020 οι αφίξεις είναι περιορισμένες λόγω των περιοριστικών μέτρων για την πανδημία. Από το 2020 στο 2021 οι αφίξεις παρουσιάζουν αύξηση κατά +57,4%, από το 2021 στο 2022 σημειώνεται περαιτέρω αύξηση κατά +29,2% και από το 2022 στο 2023 οι αφίξεις στο λιμένα Αλοννήσου αυξάνονται επιπλέον κατά +8,8%. Ωστόσο, παρά την αυξητική πορεία, παραμένουν χαμηλότερα από τα επίπεδα προ της πανδημίας (-4,4% το 2023 με 62.020 αφίξεις, έναντι 64.866 αφίξεις το 2017). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η εποχικότητα στις αφίξεις στην Αλόνησο είναι πολύ πιο έντονη από τη Σκιάθο. Το 2023 οι αφίξεις στο λιμένα Αλοννήσου κατά τους μήνες Ιούνιο-Αύγουστο αποτελούσαν το 74,6% των ακτοπλοϊκών αφίξεων του έτους.

Όσον αφορά στα οχήματα, εξαιρουμένων των φορτηγών, ο αριθμός αφίξεων Ι.Χ. και δίκυκλων στο λιμάνι της Αλοννήσου το 2021 αυξήθηκε κατά 48,4% σε σχέση με το 2020 που ίσχυαν τα περιοριστικά μέτρα λόγω της υγειονομικής κρίσης, το 2022 αυξήθηκαν κατά +10,2% σε σχέση με το 2021 και το 2023 αυξήθηκαν κατά 5,8% σε σχέση με το 2022. Γενικά το 2023 τα Ι.Χ. οχήματα και τα δίκυκλα που φτάνουν στο λιμάνι της Αλοννήσου έχουν αυξηθεί κατά +40,8% σε σχέση με το 2017 (8.688 Ι.Χ. και δίκυκλα το 2017 έναντι 12.231 το 2023). Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει τις αφίξεις επιβατών και οχημάτων στο λιμάνι της Αλοννήσου τα τέσσερα τελευταία έτη.

Πίνακας 56: Κίνηση επιβατών και οχημάτων στο λιμένα Αλοννήσου 2020-2023

ΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΛΙΜΕΝΑ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ (ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ-ΟΧΗΜΑΤΑΓΩΓΑ & ΤΑΧΥΠΛΟΑ ΠΛΟΙΑ)								
ΜΗΝΑΣ	2020				2021			
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ		
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.036	159	77	9	330	59	73	2

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	929	132	82	7	433	101	71	7
ΜΑΡΤΙΟΣ	617	102	76	12	554	106	89	8
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	105	35	56	0	730	136	115	15
ΜΑΙΟΣ	442	114	80	21	1.208	251	131	45
ΙΟΥΝΙΟΣ	1.651	404	112	75	3.967	859	197	120
ΙΟΥΛΙΟΣ	7.323	1.711	152	196	13.473	3.058	186	285
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	12.089	2.913	158	341	17.011	3.791	183	363
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	2.341	422	120	78	3.864	660	137	104
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	860	162	106	15	1.297	227	103	31
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	390	91	89	6	680	148	93	9
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	248	57	84	5	571	92	83	12
ΣΥΝΟΛΟ	28.031	6.302	1.192	765	44.118	9.488	1.461	1.001
ΜΗΝΑΣ	2022				2023			
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ		
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	696	137	65	7	999	149	96	10
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	575	138	69	7	792	128	96	14
ΜΑΡΤΙΟΣ	755	134	96	2	986	160	123	19
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1.132	187	114	28	1.816	298	116	42
ΜΑΙΟΣ	2.551	435	145	55	2.166	289	133	50
ΙΟΥΝΙΟΣ	6.864	882	155	140	6.747	974	188	179
ΙΟΥΛΙΟΣ	16.141	3.006	110	398	18.485	3.271	222	410
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	20.289	4.140	194	512	21.032	4.136	217	576
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	4.993	714	140	90	5.435	727	141	122
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	1.336	224	113	32	1.587	258	121	44
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	778	143	114	10	977	189	116	19
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	896	129	107	13	998	156	161	11
ΣΥΝΟΛΟ	57.006	10.269	1.422	1.294	62.020	10.735	1.730	1.496

Πηγή: Λιμεναρχείο Αλοννήσου, 2020-2023.

Σκόπελος

Η Σκόπελος, όπως και τα άλλα δύο νησιά των Βορείων Σποράδων, αποτελεί ισχυρό τουριστικό πόλο σε εθνικό επίπεδο με σημαντικές αναπτυξιακές επιδόσεις. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και η αξιοποίηση ήπιων θεματικών μορφών τουρισμού δύναται να λειτουργήσουν αναζωογονητικά για την οικονομική ανάπτυξη του νησιού.

Στη Σκόπελο, το δεύτερο πιο ανεπτυγμένο τουριστικό προορισμό των Σποράδων, γυρίστηκε η διάσημη Χολιγουντιανή ταινία "MammaMia", γεγονός που συνέβαλε καθοριστικά στην αύξηση του τουριστικού ενδιαφέροντος τα τελευταία χρόνια. Ο τουρισμός αποτελεί την κύρια πηγή εσόδων για το νησί της Σκοπέλου, καθώς κάθε χρόνο το επισκέπτονται χιλιάδες τουρίστες. Η τουριστική περίοδος ξεκινάει τον Μάιο και τελειώνει τον Οκτώβριο, με περίοδο αιχμής από 1/7 έως 15/09.

Εν αντιθέσει με το παρελθόν, η τουριστική κίνηση επικεντρώνεται σε μεγάλο ποσοστό στους ξένους τουρίστες, αρκετοί μάλιστα από τους οποίους επιλέγουν τη Σκόπελο για την τέλεση των γάμων τους. Η Σκόπελος αποτελεί πλέον κέντρο διεθνούς οργανωμένου/μαζικού τουρισμού, που διακινείται κυρίως μέσω πτήσεων charter από το διεθνές αεροδρόμιο της Σκιάθου, ενώ το στοίχημα για τους επαγγελματίες του κλάδου είναι η καλύτερη δυνατή δικτύωση και συνεργασία με τις αγορές του εξωτερικού.

Εκτός όμως από το μαζικό οργανωμένο τουρισμό, στο νησί ιδιαίτερα ανεπτυγμένο είναι και ένα άλλο είδος εναλλακτικού αυτή τη φορά τουρισμού, του λεγόμενου οικοτουρισμού. Είναι γεγονός ότι η Σκόπελος διαθέτει ιδιαίτερα πλούσιο και ποικίλο φυσικό περιβάλλον, καθώς παρά τη μικρή της έκταση παρουσιάζει ενδιαφέρουσα γεωμορφολογία, με έντονες αντιθέσεις και πολλές περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας. Έτσι, επισκεπτόμενος τις διάφορες περιοχές της Σκοπέλου, ο φυσιολάτρης περιηγητής έχει την ευκαιρία:

- να εξερευνήσει τα δάση, τα βουνά και τις παράκτιες περιοχές του νησιού ή να περιπλανηθεί στους ελαιώνες και στα κτήματα με τις δαμασκηινές,
- να μελετήσει την εξαιρετική ποικιλία της χλωρίδας και της πανίδας στην ύπαιθρο,
- να παρατηρήσει και να θαυμάσει τα σπάνια είδη πουλιών που φωλιάζουν ή καταφεύγουν στα παράκτια οικοσυστήματα και τους υγρότοπους,
- να επισκεφθεί το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Βορείων Σποράδων, όπου βρίσκεται καταφύγιο το προστατευόμενο είδος της μεσογειακής φώκιας μονάχους-μονάχους (Monachus-monachus),
- να γνωρίσει την τοπική αρχιτεκτονική, την πολιτισμική και γαστρονομική παράδοση, αλλά και τα προϊόντα, τις αγροτικές ασχολίες και την καθημερινή ζωή των κατοίκων της περιοχής.
- να ασχοληθεί με θαλάσσια σπορ, καταδύσεις, ποδηλασία, καγιάκ, κλπ.

Στο νησί της Σκοπέλου είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένοι και ο πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός, κυρίως λόγω των πολυάριθμων μνημείων, εκκλησιών και μοναστηριών που διαθέτει. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές αυτές οι μορφές τουρισμού συνδυάζονται με το μοντέλο «ήλιος – θάλασσα» και δεν έχουν καταφέρει να διευρύνουν την τουριστική περίοδο.

Ο γαστρονομικός τουρισμός στο νησί είναι σχετικά περιορισμένος. Την μεγαλύτερη φήμη έχει η παραδοσιακή σκοπελίτικη τυρόπιτα και χορτόπιτα και τα δαμάσκηνα Σκοπέλου. Ωστόσο, το νησί έχει να αναδείξει και άλλες ιδιαίτερες γεύσεις όπως το γαλακτομπούρεκο Σκοπέλου, το γλυκό «αυγάτο», κ.ά.

Τα λιμάνια της Σκοπέλου αποτελούν, όπως και της Αλοννήσου, τον μοναδικό τρόπο πρόσβασης στο νησί. Το νησί εξυπηρετείται από δύο λιμένες: αυτόν της χώρας και αυτόν στη Γλώσσα. Από τα διαθέσιμα στοιχεία του Λιμεναρχείου Σκοπέλου για τα έτη 2020-2023 διαπιστώνουμε ότι οι αφίξεις στο νησί της Σκοπέλου είναι αντίστοιχες των άλλων δύο νησιών. Στο σύνολο των δύο λιμανιών του νησιού, το 2021 αυξήθηκαν κατά +71,4%, ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από τα άλλα δύο νησιά των Β. Σποράδων, γεγονός που ίσως υποδηλώνει ότι η Σκόπελος επηρεάστηκε σε μεγαλύτερο βαθμό από τα άλλα δύο νησιά από την υγειονομική κρίση. Το 2022 οι αφίξεις στα λιμάνια του νησιού αυξήθηκαν κατά +26,6% σε σχέση με το 2021, ενώ το 2023 αυξήθηκαν κατά +17,4%. Σε σχέση με τα δεδομένα του 2017 η Σκόπελος παρουσίασε αύξηση των αφίξεων το 2023 κατά +9,9%, αποτελώντας το μοναδικό από τα τρία νησιά των Β. Σποράδων που ανέκαμψε πλήρως αλλά και αύξησε τις αφίξεις σε σχέση με τα προ της πανδημίας επίπεδα. Η εποχικότητα στη Σκόπελο είναι επίσης πολύ μεγάλη. Το 2023 το 69,6% των αφίξεων στα λιμάνια του νησιού έλαβαν χώρα κατά τους μήνες Ιούνιο-Αύγουστο.

Όσον αφορά στην επιβατική κίνηση ανά λιμάνι, το λιμάνι της Χώρας Σκοπέλου δέχεται την πλειοψηφία των αφίξεων, ενώ φαίνεται να προτιμάται όλο και περισσότερο από τους επισκέπτες σε σχέση με το λιμάνι της Γλώσσας (52,1% των συνολικών αφίξεων του νησιού το 2020, 60,0% το 2021, 67,0% το 2022 και 77,0% το 2023). Πιο συγκεκριμένα, αν και στο λιμάνι της Χώρας Σκοπέλου σταδιακά παρουσιάζεται αύξηση αφίξεων, το λιμάνι της Γλώσσας - αν και από το 2020 που ίσχυαν τα μέτρα της πανδημίας αύξησε τις αφίξεις του μέχρι το 2022 - το 2023 παρουσίασε μείωση αφίξεων κατά -18,4% σε σχέση με το 2022.

Οι αφίξεις οχημάτων (πλην φορτηγών) στα λιμάνια της Σκοπέλου παρουσίασαν αύξηση το 2021 κατά +52,3% σε σχέση με το 2020 που ίσχυαν οι περιορισμοί λόγω της πανδημίας, το 2022 αυξήθηκαν κατά 2,3% σε σχέση με το 2021, ενώ το 2023 αυξήθηκαν περαιτέρω κατά +18,0% σε σχέση με το 2022. Γενικά το 2023 οι αφίξεις οχημάτων ξεπέρασαν κατά πολύ τα δεδομένα του 2017 παρουσιάζοντας αύξηση κατά 34,9% το 2023 σε σχέση με το 2017 (29.314 Ι.Χ. οχήματα και δίκυκλα το 2023 έναντι 21.736 το 2017).

Πίνακας 57: Κίνηση επιβατών και οχημάτων στο λιμένα Σκοπέλου 2020-2023

ΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΛΙΜΕΝΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ (ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ-ΟΧΗΜΑΤΑΓΩΓΑ & ΤΑΧΥΠΛΟΑ ΠΛΟΙΑ)								
2020	ΛΙΜΕΝΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ				ΛΙΜΕΝΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ			
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ		
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.390	188	58	11	1.347	204	65	13
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.369	149	62	16	1.230	186	106	19
ΜΑΡΤΙΟΣ	917	124	53	8	685	128	60	11
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	151	30	43	0	171	45	46	5
ΜΑΙΟΣ	581	129	76	29	526	148	61	24
ΙΟΥΝΙΟΣ	2.178	461	127	96	2.849	686	95	94

ΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΛΙΜΕΝΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ (ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ-ΟΧΗΜΑΤΑΓΩΓΑ & ΤΑΧΥΠΛΟΑ ΠΛΟΙΑ)								
ΙΟΥΛΙΟΣ	8.456	1.513	136	185	7.967	2.108	131	188
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	13.090	2.465	114	330	13.500	3.653	136	365
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	3.978	473	92	87	1.455	704	124	117
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	1.650	168	85	43	1.560	291	80	42
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	714	92	58	15	473	98	66	13
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	480	83	57	8	403	84	70	7
ΣΥΝΟΛΟ	34.954	5.875	961	828	32.166	8.335	1.040	898
2021	ΛΙΜΕΝΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ				ΛΙΜΕΝΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ			
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ		
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	475	90	42	2	386	86	55	3
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	575	101	68	17	514	101	73	18
ΜΑΡΤΙΟΣ	614	101	20	16	553	115	99	13
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	979	162	76	22	1.077	255	117	33
ΜΑΙΟΣ	1.489	208	80	41	2.083	503	114	64
ΙΟΥΝΙΟΣ	6.052	879	132	147	4.728	1.070	148	125
ΙΟΥΛΙΟΣ	18.457	3.302	161	369	12.887	3.137	186	216
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	26.664	5.002	164	559	15.727	3.655	194	287
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	7.476	768	96	133	4.417	810	174	118
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	3.520	477	89	83	1.865	358	141	69
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1.753	211	84	42	1.102	197	88	13
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	957	131	66	15	716	137	73	14
ΣΥΝΟΛΟ	69.011	11.432	1.078	1.446	46.055	10.424	1.462	973
2022	ΛΙΜΕΝΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ				ΛΙΜΕΝΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ			
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ		
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	921	129	65	10	723	165	55	5
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.234	211	50	20	858	185	61	12
ΜΑΡΤΙΟΣ	1.202	123	70	24	1.118	187	92	11
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	2.453	340	62	50	3.203	619	122	71
ΜΑΙΟΣ	4.672	546	184	141	3.736	678	148	79
ΙΟΥΝΙΟΣ	9.466	838	79	150	3.255	416	120	85
ΙΟΥΛΙΟΣ	25.989	4.000	122	465	12.773	1.707	62	254
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	34.460	5.863	159	757	14.588	2.648	324	350
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	11.139	1.157	117	169	4.915	827	169	101
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	2.708	360	82	47	1.282	201	97	33

ΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΛΙΜΕΝΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ (ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ-ΟΧΗΜΑΤΑΓΩΓΑ & ΤΑΧΥΠΛΟΑ ΠΛΟΙΑ)								
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1.698	247	98	33	872	157	89	28
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1.603	197	101	19	824	112	53	12
ΣΥΝΟΛΟ	97.545	14.011	1.189	1.885	48.147	7.902	1.392	1.041
2023	ΛΙΜΕΝΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ				ΛΙΜΕΝΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ			
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ			ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ		
		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ		Ι/Χ	Φ/Γ	Δ/Κ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.796	271	98	24	806	143	57	7
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.568	203	87	24	628	97	53	8
ΜΑΡΤΙΟΣ	2.632	375	175	54	0	0	0	0
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	4.515	677	144	100	1.491	269	54	35
ΜΑΙΟΣ	6.722	615	178	143	2.375	363	104	42
ΙΟΥΝΙΟΣ	19.252	2.313	284	300	3.884	579	95	105
ΙΟΥΛΙΟΣ	38.137	5.795	277	664	10.153	1.905	124	154
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	37.374	6.113	261	872	10.258	1.994	113	276
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	12.411	1.646	166	198	6.693	1.345	77	131
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	3.412	420	131	82	1.336	81	31	18
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	2.055	286	126	51	902	130	78	22
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1.912	226	105	19	740	121	63	18
ΣΥΝΟΛΟ	131.786	18.940	2.032	2.531	39.266	7.027	849	816

Πηγή: Λιμεναρχείο Σκοπέλου, 2020-2023.

4.4. Φυσικό – Δομημένο Περιβάλλον

Αξιολόγηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των Β. Σποράδων

Σκιάθος

Το νησί της Σκιάθου, βρίσκεται στην κοντινότερη απόσταση από το λιμάνι του Βόλου και τα παράλια του Πηλίου. Απέχει 2,4 μίλια από τις ακτές του νότιου Πηλίου και 4 μίλια από την Σκόπελο. Η έκταση της Σκιάθου είναι περίπου 49,89 τ. χλμ. Στο νότιο τμήμα του νησιού και σε μικρή απόσταση εντοπίζονται δύο μικρότερες νησίδες (Τσουγκριάς, Αρκός), καθώς και ορισμένες βραχονησίδες.

Ένα μεγάλο τμήμα του νησιού καλύπτεται από δασικές εκτάσεις, ενώ στο υπόλοιπο τμήμα κυριαρχούν τα ελαιόδεντρα. Περιμετρικά του νησιού υπάρχουν περίπου εβδομήντα (70) παραλίες. Η Σκιάθος είναι ένα νησί του οποίου το συγκριτικό πλεονέκτημα εστιάζεται στο αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον που διαθέτει.

Στη Σκιάθο οι δασικές εκτάσεις καλύπτουν το 47,97% της συνολικής έκτασης του νησιού και είναι το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό μετά τις καλλιεργούμενες εκτάσεις. Το ποσοστό είναι αρκετά μεγάλο (σχεδόν το ήμισυ της έκτασης του νησιού), μικρότερο ωστόσο από το αντίστοιχο του Ν. Μαγνησίας.

Ειδικότερα, στο νησί της Σκιάθου, με βάση τις επικρατούσες βιοκλιματικές συνθήκες οι αναμενόμενες κλιματικές ομάδες βλάστησης ανήκουν στην «Oleo – Ceratonia» (ζώνη ελιάς – χαρουπιάς) με διάφορες κυρίαρχες όψεις. Ακόμη, στο νησί της Σκιάθου υπάρχει το δάσος των «Κουκουναριών» που, όπως προαναφέρθηκε, αποτελείται από Χαλέπιο πεύκη (*Pinushalerpensis*) και Κουκουναριές (*Pinusripea*). Στο νησί έχουν καταγραφεί συνολικά 549 είδη φυτών. Επίσης συναντάται το μοναχικό κίτρινο κοράλλι και το πολύτιμο κόκκινο κοράλλι (*Coralliumrubrum*), όπως και ανθόζωα πάνω σε σπόγγους (*Axinellaverucosa* και *Agelasoroides*). Οι σπόγγοι αξιοποιούνται και για τις ανάγκες της αγοράς (*Spongiasp.*).

Φυσικές λίμνες εμφανίζονται μόνο στη Σκιάθο. Αποτελούν σημαντικούς βιότοπους - υγρότοπους για τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής και σε γενικές γραμμές παραμένουν αναξιοποίητες. Αυτοί οι υγροβιότοποι είναι:

- Ο υγροβιότοπος της λίμνης Αγίου Γεωργίου που βρίσκεται στην περιοχή του Όρμου Σκιάθου, στα ανατολικά του νησιού και της πόλης της Σκιάθου.
- Ο υγροβιότοπος Βρωμόλιμνου – Αργυρόλιμνου, που βρίσκεται στο νότιο τμήμα του νησιού, στην περιοχή του όρμου Πλατανιά. Πρόκειται για έναν περιοδικά αποξηραινόμενο υδροβιότοπο μικρής έκτασης.
- Η λίμνη Στροφυλιά με επιφάνεια 9,5 στρεμμάτων, που αποτελεί σπάνιο υδροβιότοπο ο οποίος προστατεύεται στο πλαίσιο Ευρωπαϊκών Συμβάσεων.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Σκιάθος σήμερα είναι η έλλειψη χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού. Το αστικό περιβάλλον της Σκιάθου παρουσιάζεται προβληματικό. Δεν υπάρχουν οριοθετημένοι οικισμοί και πολεοδομικός σχεδιασμός, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται φαινόμενα συγκρούσεων χρήσεων γης, άναρχη και διάχυτη δόμηση, έλλειψη οργανωμένων τουριστικών, εμπορικών και βιοτεχνικών υποδοχών, κυκλοφοριακά προβλήματα κυρίως κατά τους θερινούς μήνες, έλλειψη κοινόχρηστων χώρων και χώρων στάθμευσης, κλπ. Η μελέτη Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του Δήμου, που ανατέθηκε το 2007 και αφορά στην εκπόνηση του Χωρικού Σχεδίου του Δήμου ήταν σε εκκρεμότητα και προκειμένου να ολοκληρωθεί και να θεσμοθετηθεί έπρεπε να εκπονηθούν οι σύνοδες μελέτες. Ο Δήμος το 2020 υπέβαλε αίτημα εκδήλωσης ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της Πρόσκλησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας για συμμετοχή στο Πρόγραμμα «Εκπόνηση Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων – ΤΠΣ». Η εκπόνηση του ΤΠΣ είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού θα δώσει τη λύση σε χρόνια προβλήματα αλλά και στην ριζική και αποτελεσματική αντιμετώπιση ειδικών ή έκτακτων περιστάσεων και ιδίως: στην αντιμετώπιση κρίσιμων χωρικών προβλημάτων, την προώθηση έργων και προγραμμάτων υπερτοπικής κλίμακας ή στρατηγικής σημασίας, στα προγράμματα αστικής ανάπτυξης ή περιβαλλοντικής

προστασίας, στην αντιμετώπιση σοβαρών συνεπειών από φυσικές καταστροφές, ή τις παρεμβάσεις στο πλαίσιο προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Το ελλιπές σύστημα διαχείρισης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (βιότοποι, δάση) σε συνδυασμό με την ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη έχει οδηγήσει σε υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων του νησιού (υπεράντληση υδροφόρου ορίζοντα, υφαλμύρωση υδάτων, υπερεκμετάλλευση φυσικών πόρων από τουριστικές δραστηριότητες, αύξηση των πηγών ρύπανσης, κλπ.), ενώ μεγάλος είναι και ο κίνδυνος από πυρκαγιές, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Πλημμυρικά φαινόμενα έχουν παρατηρηθεί λόγω καταπάτησης των ρεμάτων, μη τήρησης των απαιτούμενων αποστάσεων κατά τη δόμηση, μη οριοθέτησης των ρεμάτων και φαινόμενων επιχώσεων της κοίτης του με υλικά εκσκαφών. Επιπλέον έχουν σημειωθεί κατολισθήσεις λόγω εκτεταμένων εκσκαφών καθ' υπέρβαση οικοδομικών αδειών ή και αυθαίρετα. Πολλά από τα απαραίτητα έργα αντιμετώπισης των παραπάνω κινδύνων εκκρεμούν, ενώ υπάρχουν και πολλά που πρέπει να ενταχθούν στο σχεδιασμό.

Ο Δήμος σε μια προσπάθεια προστασίας των δασών και του φυσικού περιβάλλοντος έχει προχωρήσει στην ίδρυση εποχικού πυροσβεστικού κλιμακίου στις Κουκουναριές, στην τοποθέτηση 4 δεξαμενών 25 κυβικών σε δασικές εκτάσεις και επισκευή της ανενεργής δεξαμενής στην περιοχή Καμπιά 150 κυβικών, στην εγκατάσταση συστήματος πυρανίχνευσης στον ΧΥΤΑ, ενώ εκτελεί εργασίες συντήρησης αγροτικών δρόμων, αντιπλημμυρικά έργα, αποκατάστασης και διευθέτησης ρεμάτων και μισθώνει μηχανήματα, για την αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων και την αποκατάσταση κοινόχρηστων χώρων και οδών έπειτα από έντονα καιρικά φαινόμενα.

Στο νησί απουσιάζουν σε γενικές γραμμές οι εναλλακτικές μορφές ενέργειας. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει κάποιες ενέργειες από ιδιώτες (κυρίως από επιχειρήσεις) για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών, ενώ ο Δήμος από τη μεριά του προχωράει στην ενεργειακή αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών του και έχει εκπονήσει Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης στο νησί, ενώ έχει ξεκινήσει και η σύνταξη Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας. Ωστόσο απαιτούνται ακόμη ενέργειες για την προώθηση της χρήσης των ΑΠΕ και τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος του νησιού, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες που οι ενεργειακές ανάγκες είναι αυξημένες.

Στο νησί σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η διαχείριση των απορριμμάτων. Να σημειωθεί ότι κατά τους χειμερινούς μήνες συλλέγονται στο νησί γύρω στους 15 τόνους απορριμμάτων ημερησίως, ενώ στους καλοκαιρινούς μήνες μπορούν να φθάσουν τους 50 με 55 τόνους ημερησίως. Στην Σκιάθο λειτουργεί ΧΥΤΑ στη θέση Ζορμπάδες, αλλά βάσει υπολογισμών του 2014 έχει ζωή 8 ετών. Στόχος του ΠΕΣΔΑ Θεσσαλίας για την Π.Ε. Σποράδων είναι το 50% των υπολειπόμενων σύμμεικτων ΑΣΑ να οδηγείται προς ταφή. Ο Δήμος Σκιάθου έχει συνάψει από το 2015 σύμβαση συνεργασίας με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης -

Ανακύκλωσης Α.Ε. (ΕΕΑΑ Α.Ε) για την εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασίας (χαρτί, πλαστικό, αλουμίνιο-λευκοσίδηρο και γυαλί), ενώ στο νησί δραστηριοποιούνται τα συστήματα Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. και Φωτοκύκλωση Α.Ε. Το ΠΕΣΔΑ Θεσσαλίας προβλέπει επιπλέον τη δημιουργία πράσινου σημείου στο νησί, χωριστή συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών (χαρτί, γυαλί, μέταλλα και πλαστικό), μονάδα κομποστοποίησης βιοαποβλήτων και κινητή μονάδα επεξεργασίας ΑΕΚΚ για όλο το νησιωτικό σύμπλεγμα.

Η Δημοτική αρχή έχει δώσει ιδιαίτερο βάρος στην ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων και το 2021 εγκρίθηκε το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤοΣΔΑ) του Δήμου Σκιάθου, καθιστώντας τη Σκιάθο τον πρώτο νησιωτικό Δήμο με νέο Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων. Οι βασικοί άξονες που προτείνονται στο πλαίσιο του Σχεδίου και αναλύονται σε επιμέρους δράσεις/υποδομές είναι:

- Η επέκταση του ΧΥΤΑ Σκιάθου.
- Η κατασκευή Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων.
- Η κατασκευή Μονάδας Επεξεργασίας Σύμμεικτων ΑΣΑ μικρής κλίμακας, με σκοπό την ανάκτηση υλικών και την δραστική μείωση υπολειμμάτων προς ταφή.
- Η κατασκευή ενός σταθερού Πράσινου Σημείου και η προμήθεια ενός κινητού Πράσινου Σημείου για την προώθηση της διαλογής στην πηγή.
- Η εγκατάσταση δικτύου πολλαπλών Γωνιών Ανακύκλωσης σε σημεία που θα εξυπηρετούν το σύνολο των δημοτών και των επισκεπτών του νησιού.
- Η οργάνωση δικτύου καφέ κάδων χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων, σταδιακά ώστε όλοι οι δημότες να έχουν πρόσβαση στο δίκτυο καφέ κάδων.
- Η προώθηση της οικιακής κομποστοποίησης, εστιασμένα σε επίπεδο νοικοκυριών, αλλά και για εκπαιδευτικούς σκοπούς σε ορισμένα σχολεία του δήμου.
- Η ενίσχυση της χωριστής συλλογής και προεπεξεργασίας πράσινων αποβλήτων (κήπων/πάρκων).
- Η ανάπτυξη ειδικών δράσεων πρόληψης, επαναχρησιμοποίησης, διαλογής στη πηγή για τα πλαστικά απόβλητα, στα πλαίσια του διεθνούς προγράμματος CirculaMare που συμμετέχει ο δήμος.
- Η οργάνωση ολοκληρωμένης εκστρατείας ευαισθητοποίησης και κατάλληλου μηχανισμού για το συντονισμό και παρακολούθηση του τοπικού σχεδίου, παράλληλα με τον εκσυγχρονισμό και την οργάνωση της υπηρεσίας καθαριότητας.

Ήδη αρκετά από τα παραπάνω έργα έχουν ανατεθεί ως μελέτες ή προχωράνε στο στάδιο της υλοποίησης.

Η ανεπάρκεια των εγκαταστάσεων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων αλλά και το παλαιωμένο σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης που δεν συνδέεται πλήρως με τη δημοτική μονάδα ΕΕΛ ή με μικρότερους βιολογικούς, σε συνδυασμό με την ραγδαία αύξηση του πληθυσμού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, δημιουργεί προβλήματα στη διάθεση υγρών αποβλήτων των τουριστικών καταλυμάτων και των επιχειρήσεων εστίασης

και αναψυχής. Ωστόσο, το 2017 εγκρίθηκε η ΜΠΕ για την επέκταση του βιολογικού καθαρισμού Κουκουναριών Σκιάθου και των δικτύων αποχέτευσης παραλιακής ζώνης στις περιοχές Κουκουναριών και Τρούλου, με ταυτόχρονη κατάργηση του παλαιού δικτύου αποχέτευσης στην περιοχή των Κουκουναριών. Στο νησί λειτουργούν δύο ΕΕΛ, στις Κουκουναριές και τον Ξάνεμο. Το 2022 δημοπρατήθηκε η επέκταση της ΕΕΛ Κουκουναριών, ενώ το 2020 είχε εγκριθεί και η αναβάθμιση και επέκταση της ΕΕΛ Ξάνεμου. Ταυτόχρονα, προβλέπεται η κατασκευή νέας μονάδας στην Αγ. Παρασκευή, ωστόσο η τελευταία δεν παρουσιάζει ωριμότητα ως έργο.

Όσον αφορά στο σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης, ο Δήμος Σκιάθου θεωρώντας τα ως έργα υψηλής προτεραιότητας, αφενός διότι πρόκειται για υποδομές που χρήζουν άμεσα εκσυγχρονισμού αλλά και σε έργα που θα βελτιώσουν σε μεγάλο βαθμό την καθημερινότητα των κατοίκων, προχωρά σταδιακά στην αντικατάσταση του δικτύου αποχέτευσης, στην ανακαίνιση του υφισταμένου εξωτερικού δικτύου ύδρευσης, στην εγκατάσταση συστήματος ελέγχου διαρροών σε υφιστάμενα δίκτυα μεταφοράς και διανομής νερού και γενικά έργων που θα βελτιώσουν την ποιότητα πόσιμου ύδατος, θα εξασφαλίσουν την σταθερή παροχή για να καλύψουν τις ανάγκες των κατοίκων και του εποχικού πληθυσμού και θα διασφαλίσουν την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Σκόπελος

Η Σκόπελος απέχει 5,5 και 3,5 ναυτικά μίλια από το Βόλο και τη Σκιάθο αντίστοιχα και στο δυτικό της τμήμα βρίσκεται η νησίδα της Δασιάς.

Ολόκληρο το νησί χαρακτηρίζεται από μια εξαιρετικά ανεπτυγμένη βλάστηση, η οποία μπορεί γενικά να χαρακτηριστεί σαν τυπική Μεσογειακή, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι το δασικό ποσοστό ξεπερνά το 49% της κάλυψης του, με αποτέλεσμα να αποτελεί το πιο δασωμένο νησί της χώρας. Το φυσικό περιβάλλον σε συνδυασμό με το κλίμα αποτελούν πλεονεκτήματα και έχουν καταστήσει το νησί δημοφιλή προορισμό για θερινό τουρισμό.

Τα δάση καταλαμβάνουν ένα αρκετά μεγάλο τμήμα της έκτασης του νησιού. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ΓΠΣ του Δ. Σκοπέλου και βάσει των στοιχείων του Δασαρχείου, υπολογίζεται ότι 48.910 στρέμματα από τα 96.299 του νησιού είναι δάση και δασικές εκτάσεις. Αυτό αναλογεί σε ποσοστό 50,79%, δηλαδή πάνω από τη μισή έκταση του νησιού. Επίσης από τα 48.910 στρέμματα μόνο 3.720 (7,6%) είναι δημόσιου χαρακτήρα ή ανήκουν σε μοναστήρια, τα υπόλοιπα είναι ιδιωτικά είτε διακατεχόμενα ιδιωτικά.

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασών, που σχεδόν στο σύνολό του είναι ιδιωτικά ή ιδιωτικά διακατεχόμενα, δημιουργεί προβλήματα στη διαχείρισή τους, τόσο λόγω της ύπαρξης πολλών ιδιοκτητών, όσο και λόγω της ύπαρξης ιδιωτών ιδιοκτητών, γεγονός που δυσχεραίνει τη διαχείρισή τους κυρίως στην προστασία τους από πυρκαγιές, αλλά και την ανάπτυξη σημαντικών δημόσιων έργων, όπου χρειάζεται η συγκατάθεση όλων των ιδιοκτητών.

Οι δασικές εκτάσεις διέπονται από ειδικό καθεστώς, τόσο ως προς τη δόμηση όσο και ως προς την ανάπτυξη σε αυτά διαφόρων δραστηριοτήτων (Ν. 998/79 «Περί δασών» κλπ.), ενώ ιδιαίτερα αυστηρές είναι οι διατάξεις που διέπουν τις κηρυγμένες αναδασωτέες εκτάσεις.

Όσον αφορά στα ρέματα, στην περιοχή μελέτης δεν έχουν γίνει οριοθετήσεις παρά μόνο αποσπασματικά σε επίπεδο αγροτεμαχίων. Για την προστασία των οριοθετημένων ρεμάτων σε ότι αφορά στη δόμηση, ορίζεται ζώνη πλάτους τουλάχιστον 10 μ. από την οριογραμμή ρεματος. Ωστόσο, για τα ρέματα εκτός ορίων οικισμών και για θέματα προστασίας και διαχείρισής τους ως οικοσυστήματα δεν έχει υπάρξει καμία μέριμνα. Ως συνέπεια, έχουν σημειωθεί πλημμύρες σε διάφορους οικισμούς του νησιού όπως στη Χώρα της Σκοπέλου, στο Νέο Κλήμα και στη Γλώσσα. Για την αντιμετώπιση και τον περιορισμό αυτών των φαινομένων έχουν ανατεθεί και εκτελούνται η μελέτη αντιπλημμυρικής προστασίας της Σκοπέλου, του Πανόρμου και του Ν. Κλήματος και η μελέτη αντιπλημμυρικής προστασίας Λουτρακίου, Καστάνης, Λιμνονάρι, Γλυστέρι.

Το νησί παρουσιάζει τις τελευταίες δεκαετίες σημαντική οικιστική ανάπτυξη. Ωστόσο η έλλειψη Γ.Π.Σ. και πολεοδομικών μελετών οδήγησε σε φαινόμενα άναρχης και διάχυτης δόμησης, με διάρρηξη των ορίων των οικισμών του νησιού και ειδικά της Χώρας της Σκοπέλου. Παρ' όλα αυτά δεν παρατηρούνται έντονες συγκρούσεις γης και τα φαινόμενα είναι είτε μικρότερης έντασης, είτε εντοπισμένα σημειακά. Με την απόφαση υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΓρΥΦΧΑΠ/121492/1903 του 2021 ο Δήμος Σκοπέλου εντάχθηκε στους Δήμους που θα αποκτήσουν Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο με χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Με το ΤΠΣ ο Δήμος Σκοπέλου θα επιχειρήσει να αντιμετωπίσει χρόνια προβλήματα που προέκυψαν από την έλλειψη σχεδιασμού και παράλληλα να διασφαλίσει την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων και εν γένει την ορθολογική οργάνωση του χώρου με όρους βιωσιμότητας.

Στους οικισμούς του νησιού παρατηρούνται φαινόμενα ακαλαίσθητων κτισμάτων, ακόμη και εντός της Χώρας της Σκοπέλου που αποτελεί χαρακτηρισμένο παραδοσιακό οικισμό. Επίσης, στο νησί έχουν σημειωθεί διανοίξεις και οδοστρώσεις δρόμων, χωρίς να προηγηθεί ο απαραίτητος σχεδιασμός. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα πλαίσια του Χωροταξικού σχεδιασμού της χώρας, έχει συνταχθεί Ειδική Χωροταξική Μελέτη (Ε.Χ.Μ.) Πηλίου και Β. Σποράδων από την Διεύθυνση Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ το 1987, η οποία δυστυχώς ποτέ δεν θεσμοθετήθηκε.

Το θαλάσσιο οικοσύστημα στην ευρύτερη περιοχή της Σκοπέλου βρίσκεται σε ιδιαίτερα καλή κατάσταση, καθώς τα τελευταία χρόνια ισχύουν και εφαρμόζονται αλιευτικές απαγορεύσεις και δεν υπάρχουν σημαντικές εκροές ρύπων από σημειακές ή μη σημειακές πηγές ρύπανσης. Η έντονη παρουσία της μεσογειακής φώκιας στη θαλάσσια αυτή περιοχή υπογραμμίζει την εξαιρετική ποιότητα του οικοσυστήματος. Ρύπανση έχει σημειωθεί περιστασιακά, κυρίως στα λιμάνια από τα πλοία και τα σκάφη αναψυχής.

Η λειτουργία του ΧΥΤΑ Σκοπέλου στη θέση Κεντριάς εμφανίζει κατασκευαστικά προβλήματα, ενώ η διάρκεια ζωής του το 2014 υπολογίστηκε σε 6 έτη. Γενικά υπάρχει ένα καλά οργανωμένο δίκτυο συλλογής απορριμμάτων, αλλά σημειακά παρατηρούνται φαινόμενα ανεξέλεγκτης απόρριψης μπαζών.

Η ανακύκλωση απορριμμάτων έχει αναπτυχθεί σε μικρή κλίμακα, ενώ δεν έχουν εξευρεθεί ακόμα αδειοδοτημένοι χώροι ανακύκλωσης. Στόχος του ΠΕΣΔΑ Θεσσαλίας για την Π.Ε. Σποράδων είναι το 50% των υπολειπόμενων σύμμεικτων ΑΣΑ να οδηγείται προς ταφή. Προβλέπει επιπλέον τη δημιουργία πράσινου σημείου στο νησί, χωριστή συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών (χαρτί, γυαλί, μέταλλα και πλαστικό), μονάδα κομποστοποίησης βιοαποβλήτων και κινητή μονάδα επεξεργασίας ΑΕΚΚ για όλο το νησιωτικό σύμπλεγμα.

Κατά το διάστημα Ιουλίου 2022 – Απριλίου 2023 εντάχθηκαν τρία έργα - σταθμός για τη διαχείριση αποβλήτων στο νησί: Η Δημιουργία Πράσινου Σημείου και Σταθμού Μεταφόρτωσης Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΣΜΑΥ), η Κατασκευή Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων και ανάπτυξη Συστήματος Χωριστής Συλλογής Βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) και η επέκταση του Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ). Με τα έργα αυτά ο Δήμος Σκοπέλου όχι μόνο εναρμονίζεται με τις ευρωπαϊκές οδηγίες μείωσης των αποβλήτων, αλλά αλλάζει την καθημερινότητα των κατοίκων.

Υπάρχει εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων στη Σκόπελο, ενώ είναι σχεδόν έτοιμη να λειτουργήσει η ΕΕΛ του Κλήματος. Αντίθετα, στη Γλώσσα υπήρχε σοβαρό πρόβλημα αποχέτευσης. Οι περισσότεροι οικισμοί δεν είναι συνδεδεμένοι με το αποχετευτικό δίκτυο και λειτουργούν με σηπτικούς – απορροφητικούς βόθρους. Πλέον ολοκληρώνονται οι εργασίες κατασκευής του εργοστασίου επεξεργασίας λυμάτων στη Γλώσσα ενώ έχει ήδη ολοκληρωθεί ο ανυψωτικός αγωγός λυμάτων από το Λουτράκι στο εργοστάσιο και τελειώνει η κατασκευή του νέου δικτύου αποχέτευσης του Λουτρακίου.

Υπάρχει πρόβλημα στους υδάτινους πόρους λόγω υπεράντλησης των υπόγειων υδροφορέων και παρατηρούνται φαινόμενα υφαλμύρωσης. Η αυξημένη ζήτηση κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες έχει οδηγήσει στη διάνοιξη γεωτρήσεων χωρίς σχεδιασμό, ενώ και η ύπαρξη βόθρων δημιουργεί κινδύνους ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα. Ωστόσο, το νερό του νησιού γενικά θεωρείται αρκετά καλό ποιοτικά και είναι πόσιμο. Λόγω ασβεστολιθικών πετρωμάτων είναι σκληρό, εντός όμως των προδιαγραφών, χωρίς φαινόμενα νιτρορύπανσης λόγω περιορισμένης χρήσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. Στο πλαίσιο βελτίωσης της ποιότητας του πόσιμου νερού ο Δήμος έχει ξεκινήσει έργα αντικατάστασης του εσωτερικού δικτύου ύδρευσης της Χώρας Σκοπέλου και της Γλώσσας, έγινε εγκατάσταση συστήματος τηλεχειρισμού, ενώ ολοκληρώθηκε και το δίκτυο ύδρευσης στην περιοχή Δρακοντόσχιμα από το Ελικοδρόμιο μέχρι τον Αγροτικό πιστ. Συνεταιρισμό.

Ταυτόχρονα για την προστασία του υδροφόρου ορίζοντα ο Δήμος προχωράει σε σταδιακή κατάργηση των βόθρων με τη δημιουργία αποχετευτικού δικτύου. Ήδη κατασκευάστηκε δίκτυο αποχέτευσης στον Στάφυλο και ολοκληρώνεται η κατασκευή του νέου δικτύου αποχέτευσης του Λουτρακίου ώστε να συνδεθεί με τη νέα μονάδα ΕΕΛ Γλώσσας.

Κατολισθήσεις στο νησί έχουν σημειωθεί τόσο λόγω της φυσικής διαδικασίας εδαφικών θραύσεων, όσο και λόγω έντονων βροχοπτώσεων αλλά και σεισμών κατά το παρελθόν. Το μεγαλύτερο πρόβλημα κατολισθήσεων εντοπίζεται στον παλαιό οικισμό του Κλήματος, και για αυτό τον λόγο ο οικισμός έχει μεταφερθεί. Ωστόσο φαινόμενα κατολισθήσεων έχουν σημειωθεί και εντός της Χώρας της Σκοπέλου αλλά και στις περιοχές Γλώσσα, Γλυφονέρι και Στάφυλο.

Οι φυσικοί πόροι του νησιού απειλούνται από υπερεκμετάλλευση, κυρίως από τις τουριστικές δραστηριότητες (π.χ. το έλος της Μηλιάς που έχει επιχλωματωθεί σε μεγάλο βαθμό και έχει εκχερσωθεί με στόχο την τουριστική ανάπτυξη της παραλίας και την οικιστική ανάπτυξη). Η συνεχής διάνοιξη δρόμων και μονοπατιών αποτελεί απειλή για τα οικοσυστήματα και τους βιοτόπους της περιοχής, ενώ από τις λιμενικές υποδομές παρατηρούνται και αλλοιώσεις των ακτών (π.χ. στην ακτή στο Έληος όπου κατασκευάστηκε μαρίνα χωρίς ακτομηχανική μελέτη). Τέλος, η ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών ενέργειας είναι πολύ μικρή στο νησί. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει κάποιες δράσεις κυρίως από ιδιώτες, για εγκατάσταση Φ/Β στις στέγες ή επί εδάφους με τη βοήθεια επιδοτούμενων προγραμμάτων. Ο Δήμος Σκοπέλου προχωρά σταδιακά στην ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων του και του εξοπλισμού του (π.χ. αντικατάσταση φωτιστικών του δικτύου φωτισμού και λαμπτήρων), ενώ έχει προταθεί η προμήθεια ηλεκτροκίνητων οχημάτων και έχει ολοκληρωθεί η μελέτη του Σχεδίου Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων και το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας με στόχο της προώθηση πιο βιώσιμων και λιγότερο ρυπογόνων μέσων μεταφοράς.

Αλόνησος

Η Αλόνησος είναι ένα από τα λιγότερο αναπτυγμένα νησιά των Βορείων Σποράδων. Η χωρική της θέση (το ανατολικότερο και πιο μακρινό από την ηπειρωτική Ελλάδα νησί των Βορείων Σποράδων) έχει άμεσο αντίκτυπο στην σημερινή εικόνα ανάπτυξής της. Το νησί της Αλοννήσου έχει έκταση 64,20 τ. χλμ. Ανατολικά της Αλοννήσου βρίσκεται ένα εκτεταμένο νησιωτικό σύμπλεγμα, μικρότερων νησίδων και ερημόνησων, τα οποία διοικητικά ανήκουν στο Δήμο Αλοννήσου.

Το νησί βρίσκεται Ανατολικά της Σκοπέλου (χωρίζεται από αυτή με διάυλο πλάτους 1,5 ν.μ., όπου βρίσκονται και δύο μικρές νησίδες, ο Άγιος Γεώργιος και το Μικρό. Ανατολικά της Αλοννήσου βρίσκεται η νήσος Περιστέρα, η οποία στο βόρειο άκρο της απέχει από την νήσο Αλόνησο μόνο 300 μέτρα. Κοντά στην Αλόνησο, εκτός από τη νήσο Περιστέρα, βρίσκεται και ένα πλήθος μικρότερων νησιών. Η νήσος Κυρά Παναγιά (Πελαγονήσι) βρίσκεται βορειοανατολικά της Αλοννήσου σε απόσταση 6,5 χλμ. και γύρω της υπάρχουν 5 νησίδες, (Πελέρισα, Παππούς, Κουμπί, Πράσο, Μέλισσα, Σφήκα). Η νήσος Γιούρα βρίσκεται βορειοανατολικά της Κυρά Παναγιάς σε απόσταση 4 χλμ.. Σε απόσταση 17 χλμ. από την Αλόνησο βρίσκεται μια συστάδα νησιών (Κόρακας, Σκαντίλι, Στρογγυλό και άλλα μικρότερα), το μεγαλύτερο των οποίων είναι η νήσος Σκάτζουρα. Στο ανατολικότερο σημείο των Β. Σποράδων και σε απόσταση 19 χλμ. από την Κυρά Παναγιά βρίσκεται η νήσος

Πιπέρι, που αποτελεί και το καταφύγιο για την μεσογειακή φώκια. Τέλος, στο βορειότερο σημείο και σε απόσταση 29 χλμ. από την Αλοννήσο βρίσκεται η νήσος Ψαθούρα με τον δορυφόρο της, τη νήσο Μυίγα.

Η μορφολογία του εδάφους του νησιού είναι κατά το μεγαλύτερο ποσοστό ορεινή. Το ανάγλυφο της Αλοννήσου είναι ομαλό με ψηλότερη κορυφή το Κουβούλι (+493μ.), χαρακτηρίζεται από σειρά λόφων και χαμηλούς ορεινούς όγκους, ενώ οι ακτές είναι απότομες στα βόρεια, βορειοανατολικά και βορειοδυτικά και ομαλές στα νότια και νοτιοανατολικά, όπου αποτελούν κατάληξη μικρών επίπεδων πεδιάδων και κοιλάδων. Το σχετικά χαμηλό υψόμετρο των ορεινών περιοχών του νησιού το κάνει προσιτό στους πεζοπόρους και έχουν αναπτυχθεί αρκετά μονοπάτια που προσφέρουν ευκαιρία για ανάπτυξη του οικοτουρισμού.

Το νησί περιλαμβάνει μικρά οικιστικά σύνολα και μεγάλες έρημες δασικές εκτάσεις ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του της έκτασής του. Ο Δήμος αποτελείται από ένα Δημοτικό Διαμέρισμα, το Δ.Δ. Αλοννήσου, στο οποίο υπάγονται 18 οικισμοί, εκ των οποίων οι 4 είναι οριοθετημένοι (Πατητήρι, Βότση, Χώρα και Στενή Βάλα). Έδρα του Δήμου και λιμάνι του νησιού είναι ο οικισμός Πατητήρι. Οι οικισμοί του Δήμου Αλοννήσου χαρακτηρίζονται, λόγω του πληθυσμιακού μεγέθους, ως αγροτικοί. Ωστόσο, ανήκει ήδη στην κατηγορία των περιοχών που εμφανίζουν έντονες τάσεις ανάπτυξης και κατά συνέπεια προβλήματα συγκρούσεων χρήσεων γης.

Η ανάπτυξη των οικισμών του νησιού και ιδιαίτερα του Πατητηριού, που ήρθε να αντικαταστήσει αρχικά τον παραδοσιακό οικισμό της Χώρας μετά την καταστροφή του από τους σεισμούς του 1965, καταλήγει σε έναν μάλλον άναρχο τρόπο δόμησης με εμφανή την έλλειψη σχεδιασμού. Σε ορισμένους οικισμούς όπως ο αυτός του Βότση το πρόβλημα είναι ακόμη πιο έντονο καθώς ο άναρχος τρόπος δόμησης συνδυάζεται με την πυκνή δόμηση και επιδεινώνει την αισθητική του τοπίου.

Με την απόφαση υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΓρΥΦΧΑΠ/121492/1903 του 2021 ο Δήμος Αλοννήσου εντάχθηκε στους Δήμους που θα αποκτήσουν Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο με χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως και οι άλλοι δύο νησιωτικοί Δήμοι του συμπλέγματος των Β. Σποράδων. Προσδοκία του Δήμου είναι το νέο πολεοδομικό σχέδιο να αποτελέσει μια βιώσιμη πρόταση χωρικής οργάνωσης και οικονομικής ανάπτυξης και να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες και αναπτυξιακές δυνατότητες του Δήμου.

Το νησί διαθέτει εκσυγχρονισμένο οδικό δίκτυο σε αρκετά μεγάλο ποσοστό. Κυκλοφοριακά προβλήματα στο νησί παρατηρούνται κυρίως τους θερινούς μήνες κατά την άφιξη και αναχώρηση οχηματαγωγών πλοίων στο λιμάνι. Ωστόσο, η στάθμευση ικανοποιείται επαρκώς από τους ειδικούς χώρους που έχει παραχωρήσει ο Δήμος στην προβλήτα του λιμανιού.

Στην Αλόνησο οι δασωμένες περιοχές είναι στο σύνολο 54,5 χιλιάδες στρέμματα και περιλαμβάνει όχι μόνο δενδρώδεις αλλά και θαμνώδεις δασικές εκτάσεις, που καλύπτουν το 42,13% της συνολικής έκτασης του νησιού.

Το νησί διαθέτει μια σειρά από ακτές ιδιαίτερου αισθητικού κάλλους που διαθέτουν εξαιρετική ποιότητα υδάτων, βάσει των ελέγχων που πραγματοποιεί το ΥΠΕΚΑ σε ετήσια βάση. Όπως προαναφέρθηκε, η περιοχή της Αλοννήσου είναι προστατευόμενη και έχει συμπεριληφθεί εξ' ολοκλήρου στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 και τους βιότοπους CORINE. Ως εκ τούτου, στο νησί επικρατεί αυστηρό καθεστώς επιτήρησης με απαγόρευση δραστηριοτήτων όπως η αλιεία. Επομένως, το φυσικό περιβάλλον της περιοχής διατηρείται σε καλή κατάσταση και χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερης οικολογικής, πολιτιστικής και αισθητικής αξίας τόσο σε τοπικό, εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο (οικότοποι σπάνιας χλωρίδας, βιότοποι με σημαντικά είδη πανίδας, γεωμορφολογικές διαπλάσεις, με υποβρύχια, παραθαλάσσια και χερσαία σπήλαια βιολογικής, πολιτιστικής και αισθητικής σπουδαιότητας, κ.ά.). Ο βασικότερος κίνδυνος για τα θαλάσσια ύδατα της περιοχής είναι η ρύπανση από τα πλοία και τα σκάφη αναψυχής, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Η Αλόνησος διαθέτει πλούσιο υδρογραφικό δίκτυο και είναι από τα πλουσιότερα σε υδατικούς πόρους νησιά του Αιγαίου. Αν και οι χείμαρροι του νησιού είναι περιορισμένης έκτασης και με πλούσια υδροφορία μόνο κατά την περίοδο έντονων βροχοπτώσεων και τα φαινόμενα είναι πολύ περιορισμένα και χωρίς ιδιαίτερη αξία αφού η απορροή καταλήγει στη θάλασσα, ωστόσο το νησί ανήκει στις περιοχές υψηλού κινδύνου, αφ' ενός λόγω των μεγάλων κλίσεων του εδάφους και αφ' ετέρου διότι στους δρόμους των οικισμών καταλήγουν παλιά ρέματα. Οι υδατικοί πόροι του νησιού κινδυνεύουν από την υπεράντληση, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες που η ζήτηση είναι αυξημένη.

Οι πυρκαγιές, η κτηνοτροφική εκμετάλλευση και ιδιαίτερα η υπερβόσκηση, οι γεωργικές καλλιέργειες που ασκούνται κυρίως σε επικλινή εδάφη λόγω του γεωμορφολογικού ανάγλυφου της περιοχής, οι πιέσεις για τη δημιουργία γεωργικών εκτάσεων, είναι παράγοντες που έδρασαν επί μακρόν χρονικό διάστημα και συνεχίζουν να δρουν (πλην των πιέσεων για την αύξηση της γεωργικής γης), ασκώντας δυσμενείς επιδράσεις επί των εδαφικών πόρων της περιοχής. Η διάβρωση είναι η μεγαλύτερη απειλή των εδαφών της περιοχής, που σε συνδυασμό με τις επικρατούσες κλιματικές συνθήκες έχουν υποβαθμιστεί σε μεγάλο βαθμό και σε αρκετές θέσεις. Μεγαλύτερο πρόβλημα εμφανίζεται στις Νήσους Κυρά – Παναγιά, Σκάντζουρα, στην Ν. Αλόνησο και στην Περιστέρα, από την έντονη άσκηση της βόσκησης (υπερβόσκηση) και τις πυρκαγιές που έλαβαν χώρα κατά το παρελθόν. Η υποβάθμιση σε κάποιες περιπτώσεις θεωρείται μη αναστρέψιμη λόγω της εξαιρετικά αργής διεργασίας σχηματισμού του εδάφους.

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων έχει προταθεί η εκπόνηση μελετών και κατασκευή έργων δασοτεχνικής διευθέτησης ορεινών λεκανών, με σκοπό την μείωση της παραγωγής φερτών υλικών, τον έλεγχο των εστιών χειμαρρικότητας

και της περαιτέρω υποβάθμισης του εδάφους των ορεινών λεκανών, την αποτελεσματική διαχείριση του απορρέοντος ύδατος, κλπ. Τέτοιες περιοχές που χρήζουν προστασίας είναι οι χείμαρροι στις περιοχές Καλαμάκι, Στενή Βάλα και Βότση οι οποίοι δημιουργούν έντονα προβλήματα στους κατάντη ομώνυμους οικισμούς από τους οποίους διέρχονται, ο χείμαρρος που εκβάλλει στον όρμο Λεφτός Γυαλός που έχει δημιουργήσει αρκετά προβλήματα πλημμυρών στις κατάντη ακτές (κυρίως την τελευταία περίοδο) και ο χείμαρρος στον οποίο εκτελείται το έργο της Λιμνοδεξαμενής στην περιοχή της Ν. Αλοννήσου προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιοτική, ποσοτική και μακροχρόνια λειτουργία αυτής.

Στο νησί καταγράφεται μόλις ένας υγρότοπος στην περιοχή του Αγ. Δημητρίου, ο οποίος κατά τους μήνες μεγάλης απορροής συγκεντρώνει διάφορα ενδημικά είδη πανίδας. Όμως ο εποχιακός χαρακτήρας και το μικρό μέγεθος του υγροτόπου δεν επιτρέπουν στην ένταξή του στο δίκτυο προστασίας της ορνιθοπανίδας RAMSAR.

Το δίκτυο ύδρευσης του νησιού καλύπτει μεγάλο μέρος των οικισμών, με κάποιες εξαιρέσεις στο βόρειο τμήμα που εξυπηρετούνται από δεξαμενές ή γεωτρήσεις. Το υπάρχον δίκτυο είναι παλιό και αρκετά τμήματά του χρειάζονται αντικατάσταση. Το 2022 ο Δήμος προχώρησε στην υπογραφή σύμβασης με την Περιφέρεια Θεσσαλίας για εγκατάσταση συστήματος επεξεργασίας νερού της Λιμνοδεξαμενής στη θέση «Καστανιά» και στην κατασκευή δικτύων μεταφοράς νερού μήκους 29 χλμ. και ήδη έχει αντικατασταθεί μεγάλο τμήμα του δικτύου, ενώ οι εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη. Το Δεκέμβριο του 2023 ο Δήμος Αλοννήσου υπέγραψε τη σύμβαση του έργου εγκατάστασης τηλεελέγχου, τηλεδιαχείρισης και ελέγχου διαρροών στο σύστημα ύδρευσης των οικισμών της Αλοννήσου. Το έργο έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «Αντ. Τρίτσης» με προϋπολογισμό 3 εκ. € και θα λειτουργήσει συμπληρωματικά με το έργο αντικατάστασης του δικτύου ύδρευσης του νησιού το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη, ώστε η Αλόννησος να αποκτήσει ένα σύγχρονο δίκτυο ύδρευσης, για ποιοτικό νερό και μηδενικές σχεδόν διαρροές, που θα αναβαθμίσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών.

Το αποχετευτικό δίκτυο ομβρίων καλύπτει μικρό μέρος του νησιού και κύριος αποδέκτης είναι η θάλασσα. Στο νησί δεν υπάρχει εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων και για τα οικιακά απόβλητα η αποχέτευση γίνεται με απορροφητικούς βόθρους. Μόνο οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες διαθέτουν ιδιωτικές ΕΕΛ για την διαχείριση των αποβλήτων τους. Εντός του 2023 ξεκίνησε η διαδικασία για την επιλογή αναδόχου όσον αφορά στο έργο κατασκευής του δικτύου αποχέτευσης της Χώρας Δήμου Αλοννήσου, ενώ προχωράει και το έργο των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων στη Χώρα Αλοννήσου. Το νέο σύγχρονο σύστημα της Χώρας Αλοννήσου θα συμπληρώσει το ήδη ενταγμένο έργο βιολογικού καθαρισμού που αφορά δίκτυα αποχέτευσης, αντλιοστάσια και ΕΕΛ συνολικού προϋπολογισμού 12.500.000 ευρώ στην Αλόννησο για τους οικισμούς Βότση, Πατητήρι, νέος οικισμός και Ρουσούμ Γιαλός.

Το νησί διαθέτει ΧΥΤΑ στην περιοχή «Μιζάκι Ρέμα», η διάρκεια ζωής του οποίου το 2014 υπολογίστηκε σε 23 έτη. Ο χώρος του Χ.Υ.Τ.Α. βρίσκεται σε ορεινή περιοχή του νησιού, μακριά από οικισμούς, καλλιέργειες και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις. Στο προηγούμενο διάστημα πραγματοποιήθηκαν εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης στον χώρο του Χ.Υ.Τ.Α. στο πλαίσιο των ενεργειών για την ανανέωση της άδειας λειτουργίας του, έγινε αντικατάσταση του εξωτερικού φωτισμού με νέα, τύπου LED, και ελέγχθησαν-επισκευάστηκαν-αντικαταστάθηκαν εξοπλισμοί (πυρασφάλειας, μηχανολογικός εξοπλισμός κλπ.).

Υπάρχει ανακύκλωση απορριμμάτων στο νησί από το 2013 (μπλε κάδοι), ενώ ταυτόχρονα λειτουργούν τα συστήματα Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. και Φωτοκύκλωση Α.Ε. Στόχος του ΠΕΣΔΑ Θεσσαλίας για την Π.Ε. Σποράδων είναι το 50% των υπολειπόμενων σύμμεικτων ΑΣΑ να οδηγείται προς ταφή. Ο Δήμος Αλοννήσου προχώρησε το 2023 στην ένταξη του έργου της Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων και την Ανάπτυξη Συστήματος Χωριστής Συλλογής Βιοαποβλήτων στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας. Επιπλέον, στο νησί έχει γίνει πράξη η ανακύκλωση ελαστικών, αλλά και διχτυών από ψαράδες.

Το ΠΕΣΔΑ Θεσσαλίας προβλέπει επιπλέον τη δημιουργία πράσινου σημείου στο νησί, για το οποίο το 2021 έγινε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για αγορά ακινήτου κατάλληλου για τη δημιουργία πράσινου σημείου, χωριστή συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών (χαρτί, γυαλί, μέταλλα και πλαστικό) και κινητή μονάδα επεξεργασίας ΑΕΚΚ για όλο το νησιωτικό σύμπλεγμα. Ο Δήμος Αλοννήσου συμμετέχει επίσης στο Ευρωπαϊκό Ολοκληρωμένο Έργο LIFE με τίτλο «Circular Economy Implementation in Greece». Συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα πιλοτικό πρόγραμμα που αφορά στην προώθηση και υλοποίηση έργων Κυκλικής Οικονομίας για την ολοκληρωμένη διαχείριση αποβλήτων και τη σταδιακή μετατροπή της Αλοννήσου σε υποδειγματικό νησί μηδενικών αποβλήτων.

Για την προστασία του δασικού πλούτου του νησιού ολοκληρώθηκε το 2023 η εγκατάσταση ευφυούς συστήματος έγκαιρης πυρανίχνευσης, μέσω του προγράμματος LEADER, ενώ έχουν υλοποιηθεί και έργα για την αντιμετώπιση κατολισθήσεων.

Τέλος, οι ενεργειακές ανάγκες του νησιού καλύπτονται από υποθαλάσσιο αγωγό, ενώ η ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών ενέργειας είναι πολύ μικρή στο νησί και περιορίζεται σε ιδιωτικές πρωτοβουλίες με τη βοήθεια επιδοτούμενων προγραμμάτων. Η ανάπτυξη ΑΠΕ στην περιοχή χρειάζεται προσεκτικό σχεδιασμό, καθώς στις περιοχές προστασίας της φύσης δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών ΑΠΕ (Ν. 1650/86). Η χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ μπορεί να γίνει μόνο στις περιοχές της ζώνης Β' του ΕΘΠΑΒΣ. Όσον αφορά στη μείωση του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος, ο Δήμος Αλοννήσου προχωρά σε ενεργειακές αναβαθμίσεις των κτιριακών του υποδομών και στην προώθηση εναλλακτικών και περιβαλλοντικά φιλικών μέσων μετακίνησης με το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας Αλοννήσου το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη και το Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων.

Ο πίνακας που ακολουθεί συνοψίζει την περιβαλλοντική κατάσταση στα νησιά των Β. Σποράδων.

Πίνακας 58: Αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης στα νησιά των Β. Σποράδων

	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
Πολυεδαμικός Σχεδιασμός	Γ.Π.Σ. (χρήζει αναθεώρησης) Έλλειψη χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού (συγκρούσεις χρήσεων γης, άναρχη δόμηση) Έλλειψη οργανωμένων τουριστικών, εμπορικών και βιοτεχνικών υποδοχών Διάχυση δόμησης προς επεκτάσεις εκτός σχεδίου Το Περιφερειακό Σχέδιο Θεσσαλίας και το Ειδικό Χωροταξικό Τουρισμού προβλέπουν υπερκείμενο σχεδιασμό για την περιοχή μελέτης	Γ.Π.Σ. (χρήζει αναθεώρησης) Άναρχη και διάχυτη δόμηση Διάρρηξη των ορίων των οικισμών Ακαλαίσθητα κτίσματα	Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. Μικρά οικιστικά σύνολα με έντονες τάσεις ανάπτυξης και προβλήματα συγκρούσεων χρήσεων γης Φαινόμενα άναρχης δόμησης σε κάποιους οικισμούς
Εντάχθηκαν στους Δήμους που θα αποκτήσουν Τοπικό Πολυεδαμικό Σχέδιο			
Οριοθετημένοι Οικισμοί	-	Γλώσσα, Λουτράκι, Νέο Κλήμα, Αγώντας, Πάνορμος, Στάφυλος	Αλόνησος, Βότση, Πατητήρι, Στενή Βάλα
Κτηματολόγιο	✓	✓	✓
Κοινόχρηστοι Χώροι Οικισμών	Πέραν των παραλιακών μετώπων οι οικισμοί των νησιών έχουν πολύ μικρούς ή ελλειπείς κοινόχρηστους χώρους (πλατείες, παιδικές χαρές, κλπ.), γεγονός που δημιουργεί συσσώρευση επισκεπτών και προβλήματα οχλήσεων σημειακά κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.		
Οδικό Δίκτυο Οικισμών	Κυκλοφοριακά προβλήματα στο χώρο του επιβατικού λιμένα κυρίως κατά την θερινή περίοδο Απουσία οργανωμένων χώρων στάθμευσης Υλοποιούνται έργα ασφαλοστρώσεων, αποκαταστάσεων και αναπλάσεων οδών, και αναβάθμισης του αγροτικού οδικού δικτύου	Διανοίξεις και οδοστρώσεις από ιδιώτες χωρίς σχεδιασμό Υλοποιούνται έργα ασφαλοστρώσεων για αποκατάσταση του οδικού δικτύου και έργα οδικής ασφάλειας και βελτίωσης της αγροτικής οδοποιίας	Κυκλοφοριακά προβλήματα στο χώρο του επιβατικού λιμένα κυρίως κατά την θερινή περίοδο Ικανοποιητικοί χώροι στάθμευσης Έχουν υλοποιηθεί έργα και μελέτες για τη βελτίωση της οδοποιίας, ασφαλοστρώσεις και διαπλατύνσεις οδών
ΧΥΤΑ	✓ Ο νέος ΧΥΤΑ του Δ. Σκιάθου στην βορειοδυτική πλευρά του νησιού θα εξυπηρετεί ολόκληρο το νησί Ολοκληρώθηκε η μελέτη επέκτασης του ΧΥΤΑ Σκιάθου	✓ Ο ΧΥΤΑ παρουσιάζει κατασκευαστικά προβλήματα Ένταξη του έργου «Επέκταση ΧΥΤΑ Σκοπέλου»	✓ Πραγματοποιήθηκαν εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης στον χώρο του Χ.Υ.Τ.Α. στο πλαίσιο των ενεργειών για την ανανέωση της άδειας λειτουργίας του
Ανακύκλωση	Σύμβαση με Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης - Ανακύκλωσης Α.Ε. Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. και Φωτοκύκλωση Α.Ε.	Μικρή κλίμακα Δεν υπάρχουν αδειοδοτημένοι χώροι ανακύκλωσης	Μπλε κάδοι Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. και Φωτοκύκλωση Α.Ε.

	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
	<p>Προχωράει το έργο κατασκευής Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων και Ανάπτυξη Δικτύου Χωριστής Συλλογής Βιοαποβλήτων (Μελέτη) Υποβολή πρότασης για Πράσινο Σημείο, Γωνίες Ανακύκλωσης και Κινητά πράσινα σημεία</p>	<p>Προχωράει το έργο κατασκευής Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων και Ανάπτυξη Δικτύου Χωριστής Συλλογής Βιοαποβλήτων (Αγορά ακινήτου) Πράσινο Σημείο</p>	<p>Νέα σύμβαση με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης Ανακύκλωση ελαστικών και διχτύων ψαράδων Προχωράει το έργο κατασκευής Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων και Ανάπτυξη Δικτύου Χωριστής Συλλογής Βιοαποβλήτων (Αγορά ακινήτου) Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για αγορά ακινήτου για δημιουργία Πράσινου Σημείου</p>
Αποχετευτικό Δίκτυο	<p>Παλαιωμένο σύστημα αποχέτευσης Δεν καταλήγει όλο το δίκτυο στη δημοτική μονάδα ΕΕΛ ή σε μικρότερους βιολογικούς Έγκριση ΜΠΕ το 2017 για την επέκταση του βιολογικού καθαρισμού Κουκουναριών Σκιάθου και των δικτύων αποχέτευσης παραλιακής ζώνης στις περιοχές Κουκουναριών και Τρούλου Σταδιακή αντικατάσταση του δικτύου αποχέτευσης του νησιού</p>	<p>Σοβαρό πρόβλημα στη Γλώσσα Σταδιακή κατάργηση των βόθρων με τη δημιουργία αποχετευτικού δικτύου Κατασκευάστηκε δίκτυο αποχέτευσης στον Στάφυλο και ολοκληρώνεται η κατασκευή του νέου δικτύου αποχέτευσης του Λουτρακίου ώστε να συνδεθεί με τη νέα μονάδα ΕΕΛ Γλώσσας</p>	<p>Απορροφητικοί βόθροι για τα οικιακά απόβλητα Το αποχετευτικό δίκτυο ομβρίων καλύπτει μικρό μέρος του νησιού και κύριος αποδέκτης είναι η θάλασσα Εντός του 2023 ξεκίνησε η διαδικασία για την επιλογή αναδόχου όσον αφορά στο έργο κατασκευής του δικτύου αποχέτευσης της Χώρας Δήμου Αλοννήσου</p>
Βιολογικός Καθαρισμός	<p>√ Προβληματική διάθεση υγρών αποβλήτων ξενοδοχείων, καταλυμάτων και επιχειρήσεων εστίασης, αναψυχής Μικρός χρόνος ζωής υπάρχουσας μονάδας Το 2022 δημοπρατήθηκε η επέκταση της ΕΕΛ Κουκουναριών, ενώ το 2020 είχε εγκριθεί και η αναβάθμιση και επέκταση της ΕΕΛ Ξάνεμου Υπάρχει πρόβλεψη για κατασκευή νέας μονάδας στην Αγ. Παρασκευή αλλά χωρίς ωριμότητα έργου</p>	<p>√ Οι περισσότεροι οικισμοί δεν είναι συνδεδεμένοι με το αποχετευτικό δίκτυο και την μονάδα ΕΕΛ Υπάρχει εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων στη Σκόπελο, ενώ είναι σχεδόν έτοιμη να λειτουργήσει η ΕΕΛ του Κλήματος Ολοκληρώνονται οι εργασίες κατασκευής του ΕΕΛ στη Γλώσσα, έχει ολοκληρωθεί ο ανυψωτικός αγωγός λυμάτων από το</p>	<p>- Μόνο οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες διαθέτουν ιδιωτικές ΕΕΛ Προχωράει το έργο των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων στη Χώρα Αλοννήσου που θα συμπληρώσει το ήδη ενταγμένο έργο βιολογικού καθαρισμού που αφορά δίκτυα αποχέτευσης, αντλιοστάσια και ΕΕΛ για τους οικισμούς Βότση, Πατητήρι, νέος οικισμός και Ρουσούμ Γιαλός</p>

	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
		Λουτράκι στο εργοστάσιο και τελειώνει η κατασκευή του νέου δικτύου αποχέτευσης του Λουτρακίου.	
Δίκτυο Ύδρευσης	Χρήζει βελτιώσεων και επεκτάσεων Σταδιακή ανακαίνιση του υφιστάμενου εξωτερικού δικτύου ύδρευσης Εγκατάσταση συστήματος ελέγχου διαρροών σε υφιστάμενα δίκτυα μεταφοράς και διανομής νερού	Έργα αντικατάστασης του εσωτερικού δικτύου ύδρευσης της Χώρας Σκοπέλου και της Γλώσσας Εγκατάσταση συστήματος τηλεχειρισμού Ολοκληρώθηκε το δίκτυο ύδρευσης στην περιοχή Δρακοντόσχιμα από το Ελικοδρόμιο μέχρι τον Αγροτικό πιστ. Συνεταιρισμό	Παλαιότητα δικτύου που χρήζει βελτιώσεων και επεκτάσεων Το 2022 υπεγράφη σύμβαση για την εγκατάσταση συστήματος επεξεργασίας νερού της Λιμνοδεξαμενής στη θέση «Καστανιά» και την κατασκευή δικτύων μεταφοράς νερού μήκους 29 χλμ. και ήδη έχει αντικατασταθεί μεγάλο τμήμα του δικτύου, ενώ οι εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη Το 2023 υπεγράφη η σύμβαση του έργου εγκατάστασης τηλεελέγχου, τηλεδιαχείρισης και ελέγχου διαρροών στο σύστημα ύδρευσης των οικισμών της Αλοννήσου
Ποιότητα Υδάτων	Πολύ καλή Κίνδυνοι: Υπεράντληση υπόγειων υδροφορέων Υφαλμύρωση	Πολύ καλή Κίνδυνοι: Υπεράντληση υπόγειων υδροφορέων - υφαλμύρωση Χωρίς φαινόμενα νιτρορύπανσης	Πολύ καλή Κίνδυνοι: Υπεράντληση υπόγειων υδροφορέων - υφαλμύρωση
Ποιότητα Θαλασσινών Υδάτων	Σε καλή κατάσταση Κίνδυνοι από πλοία και σκάφη αναψυχής και από αυξημένες τουριστικές δραστηριότητες	Σε καλή κατάσταση (προστατευόμενη περιοχή) Σημειακές πηγές ρύπανσης, κυρίως στους λιμένες	Σε καλή κατάσταση (προστατευόμενη περιοχή) Κίνδυνοι από πλοία και σκάφη αναψυχής
Υποσκαφές Παράλιων Περιοχών		Αλλοιώσεις των ακτών από έργα χωρίς να προηγηθεί ακτομηχανική μελέτη	
Ποιότητα Αέρα	Στην περιοχή μελέτης όπως και στην ευρύτερη περιοχή δεν υπάρχουν διαθέσιμες μετρήσεις για την εκτίμηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας. Δεδομένης της απουσίας βιομηχανικών και αστικών δραστηριοτήτων, της πλούσιας βλάστησης και του καθεστώτος προστασίας η ποιότητα του αέρα στην περιοχή θεωρείται καλή.		

	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
Κατολισθήσεις	<p>√</p> <p>Κυρίως στις περιοχές Αγ. Παρασκευή και Τρούλλος λόγω εκτεταμένων εκσκαφών καθ' υπέρβαση οικοδομικών αδειών ή και αυθαίρετα</p>	<p>√</p> <p>Κυρίως στον παλιό οικισμό του Κλήματος, αλλά και στη Χώρα της Σκοπέλου, στη Γλώσσα, το Γλυφονέρι και το Στάφυλο, ως αποτέλεσμα φυσικής εδαφικής θραύσης, σεισμών και βροχοπτώσεων Έγκριση Σχεδίου αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών από εκδήλωση σεισμών</p>	<p>√</p> <p>Διάβρωση εδαφών από πυρκαγιές, κτηνοτροφική εκμετάλλευση, υπερβόσκηση και γεωργικές καλλιέργειες Μεγαλύτερο πρόβλημα στις Νήσους Κυρά – Παναγιά, Σκάντζουρα, στην Ν. Αλόνησο και στην Περιστερά</p>
Κίνδυνος Πλημμυρών	<p>Αυξημένος κίνδυνος: Καταπάτηση ρεμάτων Μη τήρηση των απαιτούμενων αποστάσεων κατά τη δόμηση Μη οριοθέτηση ρεμάτων Φαινόμενα επιχώσεων με υλικά εκσκαφών Επικαιροποίηση του Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης Συνεπειών από την Εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων</p>	<p>Αυξημένος κίνδυνος: Μη οριοθέτηση ρεμάτων Τήρηση των απαιτούμενων αποστάσεων μόνο εντός οικισμών Έλλειψη μέριμνας για τη διαχείρισή τους</p>	<p>Αυξημένος κίνδυνος λόγω υποβάθμισης του εδάφους των ορεινών λεκανών Απότομες κλίσεις εδάφους και παλαιά ρέματα που καταλήγουν στους οικισμούς</p>
Αντιπλημμυρικά Έργα	<p>Έλλειψη αντιπλημμυρικής θωράκισης Γίνονται μελέτες έργων αντιπλημμυρικής προστασίας για τους χειμάρρους του νησιού Αποκατάσταση και διευθέτηση ρεμάτων Μίσθωση μηχανημάτων για την αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων</p>	<p>Έλλειψη αντιπλημμυρικής θωράκισης Δεν έχουν γίνει οριοθετήσεις παρά μόνο αποσπασματικά σε επίπεδο αγροτεμαχίων Δεν υπάρχει ιδιαίτερη πρόβλεψη για αντιπλημμυρικά έργα στο ΓΠΣ Βρίσκονται σε εξέλιξη η μελέτη αντιπλημμυρικής προστασίας της Σκοπέλου, του Πανόρμου και του Ν. Κλήματος και η μελέτη αντιπλημμυρικής προστασίας</p>	<p>Έχει προταθεί η εκπόνηση μελετών και κατασκευή έργων δασοτεχνικής διευθέτησης ορεινών λεκανών</p>

	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
		Λουτρακίου, Καστάνης, Λιμνοναρίου, Γλυστερίου	
Δασικές Εκτάσεις	47,97% Ελλιπές σύστημα διαχείρισης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος	Πάνω από 49% Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασών δημιουργεί προβλήματα στη διαχείρισή τους	42,13% Σε καλή κατάσταση και με καλό ρυθμό φυσικής αναγέννησης
Πυρκαγιές	✓ Επικαιροποίηση Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών Εξ Αιτίας Δασικών Πυρκαγιών του Δήμου Εγκατάσταση ευφυούς συστήματος έγκαιρης πυρανίχνευσης	✓ Εγκατάσταση ευφυούς συστήματος έγκαιρης πυρανίχνευσης	✓ Έγκριση Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών του Δήμου Εγκατάσταση ευφυούς συστήματος έγκαιρης πυρανίχνευσης
Αναδασώσεις	✓ Αν και τα πευκοδάση που καλύπτουν τις Β. Σποράδες παρουσιάζουν μεγάλη ταχύτητα φυσικής αναγέννησης, και στα τρία νησιά εκτελούνται αναδασώσεις και δενδροφυτεύσεις σε καμένες δασικές εκτάσεις	✓	✓
Φυσικοί Πόροι – Προστατευόμενες Περιοχές	Αξιόλογο φυσικό περιβάλλον, προστατευόμενο από διεθνείς συμβάσεις και δίκτυα		
	Υποβάθμιση περιβαλλοντικών πόρων Απρογραμμάτιστη στο χώρο οικιστική και τουριστική ανάπτυξη που αυξάνει τα σημεία εκροών ρύπανσης Υπερεκμετάλλευση πόρων από τουριστικές δραστηριότητες, οριακή φέρουσα ικανότητα	Υπερεκμετάλλευση πόρων από τουριστικές δραστηριότητες	Υπερεκμετάλλευση πόρων από τουριστικές δραστηριότητες
ΑΠΕ	- (Υπάρχει πρόβλεψη στο ΓΠΣ αλλά με ελλιπή σχεδιασμό) Έχει υλοποιηθεί εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων επί εδάφους και σε στέγες από ιδιώτες	- (Υπάρχει πρόβλεψη στο ΓΠΣ) Έχει υλοποιηθεί εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων επί εδάφους και σε στέγες από ιδιώτες	- Στις περιοχές προστασίας της φύσης δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών ΑΠΕ (Ν. 1650/86). Η χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ μπορεί να γίνει μόνο στις περιοχές της ζώνης Β' του ΕΘΠΑΒΣ Έχει υλοποιηθεί εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων επί εδάφους και σε στέγες από ιδιώτες
Πολιτιστικοί Πόροι	Προβληματική ανάδειξη, έλλειψη σήμανσης και σύνδεσης με περιβαλλοντικούς πόρους Ανάγκη καλύτερης αξιοποίησης, διατήρησης και προστασίας των πολιτιστικών πόρων Σταδιακά υλοποιούνται έργα αποκατάστασης και ανάδειξης των πολιτιστικών πόρων		

Πηγή: Επεξεργασία από την Ομάδα Μελέτης, 2024.

Κτιριακό απόθεμα Β. Σποράδων

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Περιφερειακή Ενότητα Β. Σποράδων έχει να παρουσιάσει ενδιαφέρον κτιριακό απόθεμα. Όπως προαναφέρθηκε, ολόκληρος ο οικισμός της Σκοπέλου αλλά και η Χώρα της Αλοννήσου έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί οικισμοί με το Π.Δ. 19.10.1978 (ΦΕΚ 594 Δ) «Περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακών οικισμών τινών του κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων αυτών». Στο νησί της Σκοπέλου υπάρχουν επίσης δυο παλιοί παραδοσιακοί εγκαταλελειμμένοι οικισμοί, το Παλιό Κλήμα και το Αθέατο, για τους οποίους ωστόσο έχει τεθεί το ζήτημα αποχαρακτηρισμού, καθώς έχουν κριθεί επικίνδυνοι λόγω κατολισθήσεων.

Στο νησί της Σκιάθου, αν και δεν υπάρχουν παραδοσιακοί οικισμοί, η σκιαθίτικη λαϊκή αρχιτεκτονική έχει ιδιαίτερο ύφος και χαρακτήρα, καθώς αποτελεί μια σύνθετη εικόνα νησιώτικου και Πηλιορείτικου χωριού, συνδυάζοντας παράλληλα και νεοκλασικά στοιχεία. Ο σύγχρονος οικισμός αγκαλιάζει την παλαιά πόλη, που διατηρεί το παραδοσιακό χρώμα της: λευκά κεραμοσκεπή σπίτια και αρχοντικά, παλαιές εκκλησίες, πλακόστρωτοι πεζόδρομοι, γραφικά σοκάκια και καλντερίμια. Τα σπίτια είναι συνήθως μικρά, χτισμένα το ένα κοντά στο άλλο, διώροφα και πέτρινα, ενώ για το βάψιμο των εξωτερικών τοίχων το μόνο υλικό που χρησιμοποιείται είναι ο ασβέστης. Συναντώνται κυρίως δύο είδη σπιτιών: τα αγροτικά και τα αρχοντικά. Χαρακτηριστικές είναι οι κομμένες γωνίες των κτισμάτων (φαλτσογωνίες) σε διασταυρώσεις στενών δρόμων και σε στροφές, για τη διευκόλυνση της κίνησης.

Στις έδρες και των τριών νησιών εντοπίζονται αξιόλογα κτίρια, κάποια από αυτά χαρακτηρισμένα ως παραδοσιακά, ενώ οι παλιοί στενοί δρόμοι, τα καλντερίμια από πέτρινες πλάκες, οι μικρές πλατείες που σχηματίζονται σε διάφορα σημεία, όπως γύρω και δίπλα από εκκλησίες, βρύσες κλπ. δημιουργούν γραφικές γειτονιές απaráμιλλης ομορφιάς. Οι υπόλοιποι οικισμοί και οικιστικές συγκεντρώσεις των νησιών συγκεντρώνουν μέτριο κτιριακό απόθεμα χωρίς ιδιαίτερη ιστορική και αρχιτεκτονική αξία, παρά μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις, με εξαίρεση τον οικισμό της Γλώσσας Σκοπέλου που παρουσιάζει σε μεγάλο βαθμό αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.

Συνολικά η ΠΕ Β. Σποράδων διαθέτει 13.225 κτίρια βάσει των διαθέσιμων στοιχείων της απογραφής του 2011¹⁸, από το σύνολο των 342.557 κτιρίων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, δηλαδή συγκεντρώνει μόλις το 3,86% του κτιριακού αποθέματος της Περιφέρειας. Από τα 13.225 κτίρια το 38,1% εντοπίζεται στο νησί της Σκιάθου, το 42,5% στο νησί της Σκοπέλου και το 19,4% στο νησί της Αλοννήσου. Από το σύνολο των κτιρίων το 3,02% ανήκει σε δημόσιους φορείς και το 96,83% σε ιδιώτες, ενώ μόλις το 0,15% ανήκει και στους δύο. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς είναι παρόμοιο και επιμέρους σε κάθε νησί.

Σημαντικό ποσοστό του κτιριακού αποθέματος και των τριών νησιών είναι παλιό. Όπως φαίνεται από τον πίνακα που ακολουθεί, στο νησί της Σκιάθου το 1,2% των κτιρίων είναι προ του 1919, 36,8% πριν το 1980, το 50,4% είναι κατασκευασμένο μεταξύ 1980 και 2000

¹⁸ Τα αποτελέσματα της απογραφής κτιρίων του 2021 δεν είναι ακόμη διαθέσιμα.

και το 11,6% των κτιρίων χρονολογούνται μετά το 2000. Στο νησί της Σκοπέλου το 23,3% των κτιρίων είναι προ του 1919, 41,6% πριν το 1980, το 26,5% είναι κατασκευασμένο μεταξύ 1980 και 2000 και μόλις το 8,6% των κτιρίων χρονολογούνται μετά το 2000, ενώ τέλος, στο νησί της Αλοννήσου το 2,7% των κτιρίων είναι προ του 1919, το 59,0% πριν το 1980, το 22,0% είναι κατασκευασμένο μεταξύ 1980 και 2000 και το 16,3% των κτιρίων χρονολογούνται μετά το 2000. Συμπερασματικά, από τα τρία νησιά η Σκόπελος διαθέτει το παλαιότερο κτιριακό απόθεμα (91,4% των κτιρίων της είναι κατασκευασμένα πριν το 2000) και ακολουθεί η Σκιάθος (88,4% των κτιρίων της είναι πριν το 2000) και η Αλόννησος (83,7% των κτιρίων της είναι πριν το 2000).

Πίνακας 59: Περίοδος κατασκευής κτιρίων στην ΠΕ Σποράδων

	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
Σύνολο κτιρίων	5.036	5.620	2.569
Προ του 1919	63	1.309	70
1919 - 1945	352	888	415
1946 - 1960	234	440	152
1961 - 1970	489	461	340
1971 - 1980	777	549	609
1981 - 1985	521	565	176
1986 - 1990	838	320	175
1991 - 1995	703	341	83
1996 - 2000	476	263	131
2001 - 2005	301	222	237
2006 και έπειτα	170	184	143
Υπό Κατασκευή	112	78	38

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011.

Από το σύνολο των κτιρίων της ΠΕ Σποράδων, το 91,3% έχουν κάποια αποκλειστική χρήση. Από το σύνολο των κτιρίων το 67,89% είναι κατοικίες, το 11,76% ξενοδοχεία, το 7,94% καταστήματα/γραφεία, το 1,85% εκκλησίες/μοναστήρια, το 0,72% parking, το 0,54% εργοστάσια/εργαστήρια, το 0,21% σχολικά κτίρια, το 0,02% κτίρια υγείας και το 9,06% κτίρια άλλων χρήσεων. Στον πίνακα και τα διαγράμματα που ακολουθούν φαίνονται αναλυτικά οι χρήσεις (μικτές και αποκλειστικές) των κτιρίων της ΠΕ Σποράδων και των τριών Δήμων της χωριστά.

Πίνακας 60: Χρήσεις Κτιρίων Δήμων Σκιάθου, Σκοπέλου και Αλοννήσου σε σχέση με το σύνολο της ΠΕ Σποράδων

	ΠΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΣΚΙΑΘΟΣ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
Μικτής Χρήσης	1.152	547	390	215
Αποκλειστικής Χρήσης	12.073	4.489	5.230	2.354
Κατοικία	8.979	2.993	4.170	1.816
Εκκλησία / Μοναστήρι	245	36	172	37
Ξενοδοχείο	1.555	890	501	164
Εργοστάσιο/ Εργαστήριο	72	12	42	18
Σχολικό Κτίριο	28	6	15	7

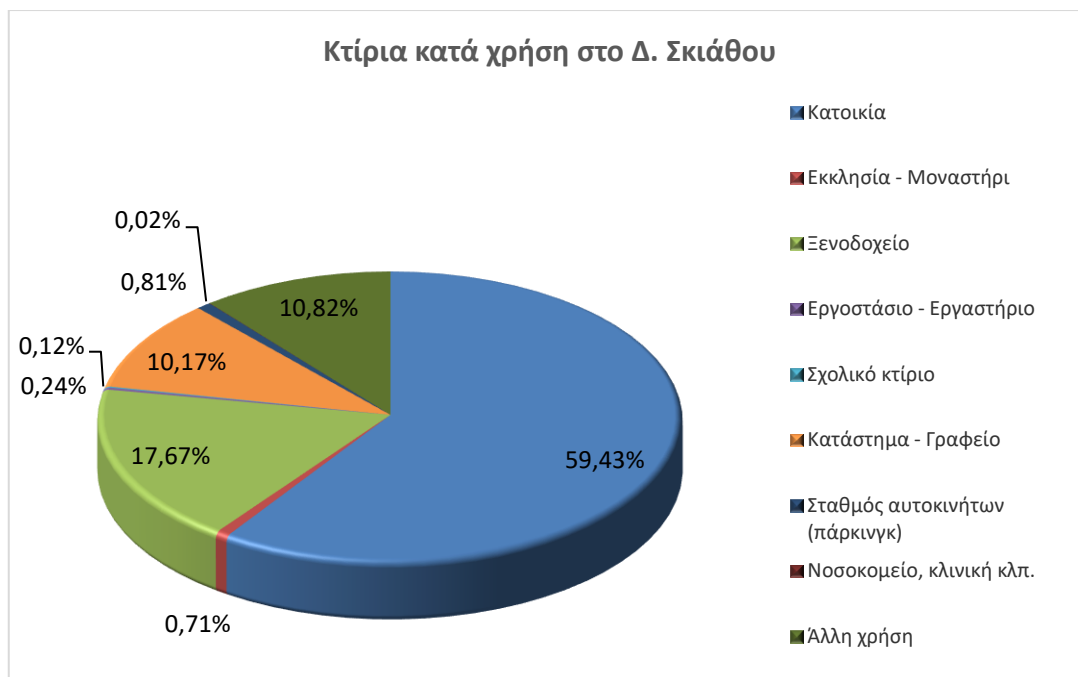

Κατάστημα/ Γραφείο	1.050	512	348	190
Σταθμός Αυτοκινήτων	95	41	12	42
Νοσοκομείο/ Κλινική	3	1	1	1
Άλλη Χρήση	1.198	545	359	294

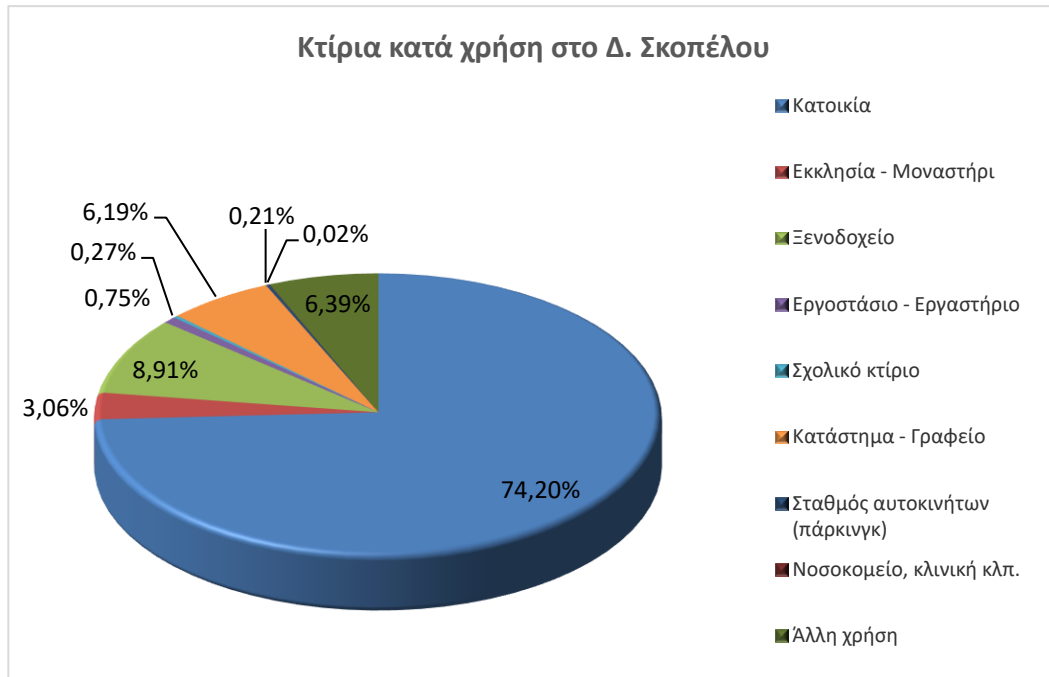
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011.

Διάγραμμα 43: Κτίρια κατά Χρήση στο Δήμο Σκιάθου

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011.

Διάγραμμα 44: Κτίρια κατά Χρήση στο Δήμο Σκοπέλου

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011.

Διάγραμμα 45: Κτίρια κατά Χρήση στο Δήμο Αλοννήσου

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι από το σύνολο των κατοικιών της ΠΕ Σποράδων, το 72,2% είναι μονοκατοικίες και το 27,8% είναι άλλου είδους (διπλοκατοικία, πολυκατοικία, κατοικία σε κτίριο που η κύρια χρήση του δεν είναι η κατοικία). Η επιμέρους εικόνα στα νησιά έχει ως εξής: στη Σκιάθο το 66,6% είναι μονοκατοικίες και το 33,4% άλλος τύπος κτιρίου, στην Αλόνησο το 62,3% είναι μονοκατοικίες και το 38,7% άλλος τύπος, ενώ στη Σκόπελο η εικόνα διαφοροποιείται αρκετά, με το 81,7% να είναι μονοκατοικίες και το 18,3% άλλος τύπος.

Ενεργειακό προφίλ των Β. Σποράδων

Βάσει της έκθεσης για το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του συστήματος μεταφοράς 2024-2033 του ΑΔΜΗΕ στην Περιφέρεια Θεσσαλίας ως τον Δεκέμβριο του 2022 η συνολική ισχύς των αιολικών σταθμών παραγωγής της Περιφέρειας ήταν 103,6 MW και η συνολική ισχύς των φωτοβολταϊκών σταθμών παραγωγής της Περιφέρειας ήταν 1.952,4 MW, ενώ η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει και σταθμούς παραγωγής από βιομάζα/βιοαέριο ισχύος 82,9 MW.

Τα νησιά των Σποράδων ηλεκτροδοτούνται από υποβρύχιο καλώδιο μέσω του υποσταθμού του Λαύκου στο νότιο Πήλιο από τη δεκαετία του '60. Στις αρχές Ιουλίου του 2022 ολοκληρώθηκε και τέθηκε σε λειτουργία ο νέος Υ/Σ Σκιάθου και η σύνδεσή του με το Σύστημα μέσω του Υ/Σ Μαντουδίου, ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται η αναβάθμιση της υφιστάμενης υποβρύχιας διασύνδεσης Σκιάθου-Σκοπέλου. Το έργο βρίσκεται σε πλήρη εκμετάλλευση και εκκρεμούν συνοδά υποέργα αναβάθμισης πυλών Γ.Μ. προς τους Υ/Σ Αιδηψού και Ψαχνών στον Υ/Σ Μαντουδίου. Το έργο αποτελεί ορόσημο για τα νησιά των Σποράδων, καθώς όλο το σύμπλεγμα θα εξασφαλίσει ασφαλή ηλεκτροδότηση, ειδικά κατά τους θερινούς μήνες οπότε η ζήτηση αυξάνεται κατακόρυφα λόγω της τουριστικής περιόδου.

Όσον αφορά στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στις Σποράδες δεν υπάρχει καθόλου παραγωγή από αιολική ενέργεια. Όσον αφορά στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών, το μέγιστο όριο συνολικής ισχύος ΦΒ σταθμών σε αγροτική γη στα νησιά των Σποράδων είναι 14,0 MW. Από αυτά έχουν εγκατασταθεί μόλις 0,053 MW αρμοδιότητας του ΔΕΔΔΗΕ και υπολείπονται 13,947 MW που μπορούν να εγκατασταθούν, αρμοδιότητας ΔΕΔΔΗΕ και ΑΔΜΗΕ.

Βάσει των πρόσφατων στοιχείων του ΔΕΔΔΗΕ, έχουν κατατεθεί για τη σύνδεση σταθμών ΑΠΕ αρμοδιότητας ΔΕΔΔΗΕ σύμφωνα με το Ν.4152/2013 αιτήσεις συνολικής ισχύος 3,4 kW. Από αυτές το 1,0 kW αφορά φωτοβολταϊκά και τα 2,4 kW αιολικά (όλες στη Σκόπελο), αλλά καμία αίτηση από αυτές δεν φαίνεται να έχει ενεργοποιηθεί. Σε αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται οι αιτήσεις των ΦΒ συστημάτων του Ειδικού Προγράμματος και οι αιτήσεις αυτοπαραγωγών με ενεργειακό και εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό.

Οι αιτήσεις αυτοπαραγωγών με ενεργειακό συμψηφισμό που φαίνονται ενεργές βάσει των δεδομένων του ΔΕΔΔΗΕ (Φεβρουάριος 2024) αφορούν ΦΒ επί εδάφους συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 90,14 kW και ΦΒ επί κτιρίων συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 244,67 kW. Από το σύνολο των 334,81 kW τα 239,26 kW εντοπίζονται στη Σκιάθο, τα 85,67 kW στη Σκόπελο και τα 9,88 kW στην Αλόνησο.

Όσον αφορά στις αιτήσεις σύνδεσης φωτοβολταϊκών συστημάτων του Φ/Β Ειδικού Προγράμματος Στεγών [ΥΑ υπ' αριθ. 12323/ΓΓ75/09 (ΦΕΚ 1079/Β/4.6.2009)] από τον Ιούνιο του 2012 αυτές που προχώρησαν και φαίνονται ενεργές βάσει των στοιχείων του ΔΕΔΔΗΕ είναι συνολικής ισχύος 436,82 kW. Από αυτές τα 240,1 kW εντοπίζονται στη Σκιάθο, τα 167,25 kW στη Σκόπελο και τα 29,47 kW στην Αλόνησο.

Βάσει των στοιχείων του The Green Tank για τον Δεκέμβριο του 2023 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας υπάρχουν συνολικά 180 Ενεργειακές Κοινότητες. Ωστόσο, στα νησιά των Β. Σποράδων βάσει των στοιχείων του Επιμελητηρίου Μαγνησίας αυτή τη χρονική περίοδο είναι ενεργή μία Ενεργειακή Κοινότητα παραγωγής ενέργειας από ΦΒ στη Σκόπελο.

Οι Ενεργειακές Κοινότητες είναι ένα σημαντικό εργαλείο που μπορούν να αξιοποιήσουν τα νησιά των Σποράδων ώστε να ενισχύσουν τη θέση τους ως βιώσιμα νησιά υψηλής περιβαλλοντικής αξίας. Οι Ενεργειακές Κοινότητες έχουν μορφή κοινή με αυτή των συνεταιρισμών, όπου ο κάθε πολίτης, επιχείρηση ή δημόσιος φορέας μπορεί να ικανοποιεί τις ενεργειακές του ανάγκες με εγκατεστημένες Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στο χώρο του, αλλά και να παρέχει την περίσσεια ενέργειας στην κοινότητα αντί αντιτίμου ή και δωρεάν. Με αυτό τον τρόπο τα νησιά των Β. Σποράδων θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν ενεργειακή αυτονομία από πράσινα μέσα, μείωση ή/και εξάλειψη του κόστους ενέργειας, ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος, ενίσχυση του brand ως βιώσιμους τουριστικούς προορισμούς, αλλά και να έχουν κοινωνικό όφελος προσφέροντας φθηνή ή δωρεάν ενέργεια σε ευάλωτα νοικοκυριά.

Υλοποιημένα Έργα και Χωροταξικός Σχεδιασμός.

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας έχει υλοποιήσει και συνεχίζει να υλοποιεί πληθώρα έργων για την βελτίωση των υποδομών και περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης. Στο νησί της Σκιάθου ολοκληρώθηκαν και συνεχίζουν να υλοποιούνται έργα από την Περιφέρεια Θεσσαλίας που έχουν αλλάξει την εικόνα του νησιού και που για πολλές δεκαετίες δεν υπήρχαν στο σχεδιασμό. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Νέος κυκλικός κόμβος στη θέση «Ακρόπολη».
- Τμηματικές ασφαλτοστρώσεις στην περιοχή της Μεγάλης Άμμου για την εξυπηρέτηση των κατοίκων και των επισκεπτών του νησιού (ενίσχυση της οδικής ασφάλειας στην επαρχιακή οδό Σκιάθου-Κουκουναριών).
- Υλοποίηση των συμπληρωματικών έργων ύδρευσης Σκιάθου.
- Αντικατάσταση Δικτύου Αποχέτευσης στην περιοχή των Κουκουναριών Σκιάθου.

- Νέα πεζοδρόμια στις Κουκουναριές σε συνολικό μήκος 1 χλμ. και ολοκληρώθηκε η κατασκευή πεζοδρομίων σε συνολικό μήκος περίπου 1 χλμ. στο τμήμα από Μάραθα προς Αμόνι.
- Εργασίες διευθέτησης-οριοθέτησης ρεμάτων και αντιπλημμυρικής προστασίας (περιοχές «Τρούλος», «Αχλαδιές», «Κουκουναριές» και «Πλατανιάς – Αγ. Παρασκευή»).
- Εργασίες αποκατάστασης και στερέωσης στο Κάστρο Σκιάθου, της αποκατάστασης και συντήρησης της Ι. Μ. Εισοδίων της Θεοτόκου (Παναγίας Εικονίστριας) Σκιάθου, καθώς και οι εργασίες στερέωσης, αποκατάσταση, και συντήρηση του τοιχογραφικού διακόσμου της Ι. Μ. Παναγίας Κεχριάς Σκιάθου.
- Μελέτη επέκτασης ΧΥΤΑ Σκιάθου.
- Ενεργειακή αναβάθμιση του Γυμνασίου – Λυκείου Σκιάθου.

Πίνακας 61: Εγκεκριμένα έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 στο Δήμο Σκιάθου ανά Θεματικό Στόχο

	Προϋπίσμός.(€)	Συμβάσεις.(€)	Πληρωμές.(€)
 Τεχνολογίες Πληροφορίας κι Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	62.990	62.990	47.271
Υποδομές και εφαρμογή (ΤΠΕ)	62.990	62.990	47.271
 Ανταγωνιστικότητα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)	25.503.923	25.503.923	19.714.698
Ανάπτυξη επιχειρήσεων	5.728.795	5.728.795	3.734.597
Παραγωγική επένδυση	19.775.127	19.775.127	15.980.102
 Προστασία Περιβάλλοντος	2.194.496	1.014.325	579.687
Περιβάλλον	2.194.496	1.014.325	579.687
 Απασχόληση	1.019.500	1.019.500	543.317
Πρώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού	1.019.500	1.019.500	543.317
 Κοινωνική Ένταξη	1.567.298	1.567.298	1.543.401
Κοινωνική και εκπαιδευτική υποδομή και υποδομή υγειονομικής περίθαλψης και συναφείς επενδύσεις	1.567.298	1.567.298	1.543.401
 React EU	541.200	541.200	541.200
Παραγωγική επένδυση	541.200	541.200	541.200

Πηγή: <http://anaptyxi.gov.gr/Default.aspx>

Στο νησί της Σκοπέλου ολοκληρώθηκαν ή προχωράνε έργα από την Περιφέρεια Θεσσαλίας όπως:

- Ασφαλτόστρωση της οδού «Ελαιοτριβείο Αντωνίου-Κεραμωτό-Μαρκ-Χονδρογιώργη-Περιβολιού» μήκους 5 χιλιομέτρων στο βόρειο τμήμα του νησιού, από το ύψος της Γλώσσας μέχρι την παραλία Περιβολιού.
- Επέκταση του νέου δικτύου ύδρευσης στις περιοχές ανάμεσα σε Στάφυλο και Αγώντα.
- Ανάπλαση της χερσαίας ζώνης λιμένα Σκοπέλου στο σύνολο του παραλιακού μετώπου, από την παιδική χαρά έως τον ανοιχτό χώρο εκδηλώσεων κάτω από την εκκλησία της Παναγίτσας.
- Ανάπτυξη της Ψηφιακής Διαδραστικής Εφαρμογής Κινητών Συσκευών iSkorelos για την προβολή των φυσικών, πολιτιστικών και τουριστικών πόρων.
- Εγκατάσταση και Λειτουργία Ολοκληρωμένου Ευφυούς Συστήματος Έγκαιρης Πυρανίχνευσης που παρέχει realtime εικόνα από τέσσερις δασικές θέσεις (Παλούκι, Αι Γιάννης-Σκληρή, Αγία Τριάδα-Γλώσσα, Κεραίες ΟΤΕ-Γλώσσα).
- Ενεργειακή αναβάθμιση του Γυμνασίου – Λυκείου Γλώσσας και του Δημαρχείου Σκοπέλου.
- Δημιουργία Πράσινου Σημείου για την προώθηση της αστικής ανακύκλωσης.
- Επέκταση του υφιστάμενου Χ.Υ.Τ.Α. Σκοπέλου.
- Δημιουργία Βιβλιοθήκης – Κέντρου Μελετών Λαογραφίας στην οικία Μελαχροινού.
- Καθαρισμούς ρεμάτων, νέα έργα οδικής ασφάλειας και κατασκευής νέων πεζοδρομίων κλπ.

Πίνακας 62: Εγκεκριμένα έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 στο Δήμο Σκοπέλου ανά Θεματικό Στόχο

	Προϋπ/σμός (€)	Συμβάσεις (€)	Πληρωμές (€)
 Έρευνα – Τεχνολογία και Καινοτομία	338.200	338.200	38.261
Έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία	338.200	338.200	38.261
 Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	38.445	38.445	0
Υποδομές και εφαρμογή (ΤΠΕ)	38.445	38.445	0
 Ανταγωνιστικότητα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)	9.070.938	9.070.938	6.351.594
Ανάπτυξη επιχειρήσεων	2.368.641	2.368.641	1.729.250
Παραγωγική επένδυση	6.702.297	6.702.297	4.622.344
 Προστασία Περιβάλλοντος	5.005.271	1.895.702	398.443
Περιβάλλον	5.005.271	1.895.702	398.443
 Απασχόληση	1.007.672	1.006.880	674.181
Πρώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού	1.007.672	1.006.880	674.181
 Κοινωνική Ένταξη	305.000	305.000	233.253
Προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και τυχόν διακρίσεων	305.000	305.000	233.253

Πηγή: <http://anaptyxi.gov.gr/Default.aspx>

Τέλος, στο νησί της Αλοννήσου αντίστοιχα έργα που ολοκληρώθηκαν ή δρομολογούνται από την Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι:

- Αποκατάσταση και βελτίωση του δρόμου προς τον Γέρακα.
- Μονάδα Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων και Ανάπτυξη Συστήματος Χωριστής Συλλογής Βιοαποβλήτων.
- Συστήματα βυθιζόμενων κάδων.
- Ολοκληρωμένο ευφυές σύστημα έγκαιρης πυρανίχνευσης.
- Σύστημα τηλεελέγχου διαρροών εγκαταστάσεων ύδρευσης.
- Ενεργειακή αναβάθμιση του νηπιαγωγείου Αλοννήσου.
- Ανακατασκευή καλντεριμιού στο Βότση συνολικού μήκους 145 μ.

- Ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού – Βελτίωση υφιστάμενων μονοπατιών.
- Κατασκευή βοηθητικών εγκαταστάσεων στο χώρο του γηπέδου (χώροι υγιεινής, αποδυτήρια, αποθήκες κλπ).

Παράλληλα βρίσκεται σε εξέλιξη το νέο έργο για αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων, αποχέτευση ομβρίων, κατασκευή τοιχίων αντιστήριξης και τσιμεντοστρώσεις δρόμων σε είκοσι σημεία της Αλοννήσου.

Πίνακας 63: Εγκεκριμένα έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 στο Δήμο Αλοννήσου ανά Θεματικό Στόχο

	Προϋπ/σμός (€)	Συμβάσεις (€)	Πληρωμές (€)
 Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	25.000	25.000	0
Υποδομές και εφαρμογή (ΤΠΕ)	25.000	25.000	0
 Ανταγωνιστικότητα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)	2.915.264	2.915.264	2.179.527
Ανάπτυξη επιχειρήσεων	439.035	439.035	149.662
Παραγωγική επένδυση	2.476.229	2.476.229	2.029.865
 Προστασία Περιβάλλοντος	2.410.185	143.864	100.872
Περιβάλλον	2.410.185	143.864	100.872
 Απασχόληση	514.836	473.739	395.265
Πρώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού	514.836	473.739	395.265
 Κοινωνική Ένταξη	283.575	283.575	207.401
Προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και τυχόν διακρίσεων	283.575	283.575	207.401
 Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση	877.558	877.558	852.888
Κοινωνική και εκπαιδευτική υποδομή και υποδομή υγιονομικής περιθαλψης και συναφείς επενδύσεις	877.558	877.558	852.888

Πηγή: <http://anptyxi.gov.gr/Default.aspx>

Πέραν των ανωτέρω, σε επίπεδο Περιφέρειας και Δήμων σε τακτά χρονικά διαστήματα υλοποιούνται έργα καθαρισμού υδατορευμάτων, συντηρήσεις κτιρίων και δικτύου ηλεκτροφωτισμού, συντήρηση οδικού δικτύου (σήμανση, στηθαία ασφάλειας, διαγράμμιση, κοπή βλάστησης των πρανών), συντήρηση δημοτικού στόλου οχημάτων, κ.ά.

Στον αγροτικό τομέα η Περιφέρεια Θεσσαλίας πραγματοποίησε, και συνεχίζει να πραγματοποιεί, ποιοτικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους, ώστε να διασφαλιστεί η προστασία των καλλιεργούμενων φυτών, η καταλληλότητα των μεταποιητικών εγκαταστάσεων και γενικά να προστατευθεί η ποιότητα των αγροτικών προϊόντων. Ταυτόχρονα, δόθηκαν επιδοτήσεις σε βιοκαλλιεργητές, με σκοπό την προστασία των φυσικών πόρων, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφόρο ανάπτυξη.

Επιπλέον, το αρμόδιο τμήμα της Περιφέρειας συγκαλεί κάθε χρόνο το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας ώστε να επικαιροποιεί τα Μνημόνια Ενεργειών για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών (δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, χιονοπτώσεις, σεισμοί).

Το τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας διενεργεί ελέγχους και αυτοψίες για θέματα σχετικά με άδειες χρήσης νερού, τα ρέματα, τις γεωτρήσεις, σχετικές καταγγελίες, κλπ.

Επιπλέον, η Περιφέρεια έχει συμμετάσχει ως εταίρος σε πληθώρα ευρωπαϊκών προγραμμάτων με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος. Ενδεικτικά αναφέρονται το Eurofinet για αξιοποίηση των ήδη δοκιμασμένων σωστών πρακτικών στον τομέα των δασικών πυρκαγιών, το Mild Home για εξοικονόμηση ενέργειας σε κατοικίες, το Pays.Med.Urban για την αειφορία των αστικών περιοχών, το Sigma4water για την αποκατάσταση, διαχείριση και αξιοποίηση λιμνών και υγροτόπων, το Smart water για τη διαχείριση των πλημμυρών, κ.ά. Η ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων με άλλες χώρες, ενισχύει τις γνώσεις και την ετοιμότητα των αρμόδιων φορέων στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των φυσικών καταστροφών.

Τέλος, σε περιβαλλοντικό επίπεδο η Περιφέρεια Θεσσαλίας διοργανώνει επίσης δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, όπως καθαρισμός ακτών, μονοπατιών, κλπ.

Υποχρεώσεις που απορρέουν από το Χωροταξικό Σχεδιασμό

Οι Β. Σποράδες αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Το Πρόγραμμα Δράσης του Χωροταξικού Σχεδίου 2014 – 2031 της Περιφέρειας Θεσσαλίας περιλαμβάνει αρκετά έργα και δράσεις τόσο για τη βελτίωση των υποδομών της περιοχής μελέτης, όσο και για την αξιοποίηση και ανάδειξη των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων, την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, κλπ. Το 2018 εγκρίθηκε η αναθεώρηση του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας και η περιβαλλοντική έγκριση αυτού. Το ΠΧΠ στοχεύει σε:

1. Ενίσχυση του ρόλου της Περιφέρειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει.
2. Προώθηση της αειφόρου, ισόρροπης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Περιφέρειας, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητές της.
3. Διατήρηση της βιοποικιλότητας, την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, την πρόληψη της ρύπανσης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
4. Περιορισμό της διάσπαρτης δόμησης, τη χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων και την αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ των χρήσεων.
5. Ανάπτυξη της μεταφορικής και των λοιπών υποδομών ανάλογα με τις ανάγκες της Περιφέρειας και των επιμέρους ενοτήτων.

Βάσει του ΠΧΠ της Περιφέρειας, τα πρότυπα χωρικής οργάνωσης, οι αναπτυξιακοί πόλοι και άξονες, οι πύλες μεταφορών κλπ. στην περιοχή μελέτης έχουν ως εξής:

- Ως προς το οικιστικό δίκτυο ως αξιόλογο οικιστικό κέντρο ξεχωρίζει η Σκιάθος. Αποτελεί οικισμό 3^{ου} περιφερειακού επιπέδου, ενώ η Σκόπελος και το Πατητήρι είναι 4^{ου} περιφερειακού επιπέδου. Οι οικισμοί των νησιών διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα ή/και δυνατότητες να αναλάβουν ιδιαίτερο ρόλο, καθώς απευθύνονται και στο διεθνή τουρισμό.
- Ως προς τις χρήσεις γης και τη χωρική οργάνωση του παραγωγικού συστήματος ο τουρισμός και η β' κατοικία αναπτύσσονται στα νησιά, με προοπτική περαιτέρω ενίσχυσης και με νέες ανταγωνιστικές και αειφορικές μορφές τουριστικής ανάπτυξης. Η κατάργηση του Ειδικού Πλαισίου ΧΣΑΑ για τον τουρισμό δημιουργεί την αναγκαιότητα ενίσχυσης των κατευθύνσεων και ρυθμίσεων ΠΧΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σχέση με την οργάνωση τουριστικών δραστηριοτήτων προκειμένου να αποτραπεί η διάχυτη, μη οργανωμένη ανάπτυξή τους και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος.
- Ως προς τα βασικά δίκτυα μεταφορικής και λοιπής τεχνικής υποδομής σημαντικός είναι ο ρόλος και των λιμανιών των νησιών, καθώς και των τουριστικών λιμένων στην ανάπτυξη του τουρισμού στην Περιφέρεια. Ο άξονας σύνδεσης των Σποράδων με το Βόλο ανήκει στους δευτερεύοντες αναπτυξιακούς άξονες της Περιφέρειας.
- Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Σποράδων μαζί με τα μικρότερα νησιά ανήκουν στη Ζώνη Τοπίου 2, η οποία περιλαμβάνει επιμέρους τοπία με φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας. Η Ζώνη αυτή χαρακτηρίζεται από κατάφυτο νησιωτικό τοπίο με πλήθος από προστατευόμενες περιοχές, μικρούς παράκτιους υγροτόπους, παραδοσιακούς οικισμούς, ακτές κολύμβησης και αρχαιολογικούς χώρους και περιλαμβάνει τα εξής Τοπία:
  - ✓ Αλόνησος: Τοπίο Εθνικής Αξίας. Η Αλόνησος, μαζί με τα ερημονήσια και τις βραχονησίδες του Θαλάσσιου Πάρκου φιλοξενεί τη Μεσογειακή φώκια και άλλα

σπάνια και απειλούμενα είδη χλωρίδας και πανίδας. Η κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος είναι άριστη, με εναλλαγή κατάφυτων αμμωδών και απότομων βραχωδών ακτών.

✓ Σκόπελος: Τοπίο Εθνικής Αξίας. Διαθέτει εντυπωσιακή ακτογραμμή, πλούσια βλάστηση και γραφικούς οικισμούς.

✓ Σκιάθος: Τοπίο Εθνικής Αξίας. Διαθέτει αξιόλογες παραλίες, πλούσια βλάστηση, παραδοσιακά μονοπάτια, ιστορικά μνημεία και παραδοσιακή αρχιτεκτονική.

Οι βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις και προβλέψεις που έχουν άμεση σχέση με την ανάπτυξη των νησιών των Β. Σποράδων, όπως έχουν θεσμοθετηθεί και προωθούνται στο πλαίσιο του ΠΧΠ για την Περιφέρεια Θεσσαλίας έχουν ως εξής:

Χωρική οργάνωση

Οι Σποράδες ανήκουν σε μία από τις ευρύτερες ζώνες που συγκεντρώνουν σημαντικής έκτασης και αξίας φυσικό απόθεμα, με σημαντικούς ιστορικούς και καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς. Οι περιοχές που περιλαμβάνονται στις ζώνες αυτές κατατάσσονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: α) Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές (κατηγορία Α), β) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού (κατηγορία Β) και γ) Περιοχές ιδιαίτερου χαρακτήρα (κατηγορία Γ).

Για τις περιοχές της (Α) κατηγορίας, όπου η πίεση για ανάπτυξη είναι έντονη, προωθείται:

- Η χρήση συγκεντρωτικών χωρικά πολεοδομικών μηχανισμών (επεκτάσεις, ΠΠΑΙΠ, ΠΟΑΠΔ, οργανωμένοι υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων, κ.λπ.), ενώ παράλληλα τα κάθε μορφής κίνητρα πρέπει να αποβλέπουν στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και γενικά του τουριστικού προϊόντος.
- Οι ολοκληρωμένες τουριστικές παρεμβάσεις με αναπτυξιακό χαρακτήρα, με έμφαση στη δημιουργία σύνθετων και ολοκληρωμένων τουριστικών υποδομών και την ανάπτυξη βασικών υποδομών (όπως λιμένες, αεροδρόμια κ.λπ.).
- Η αξιοποίηση των τοπικών πόρων για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού για τον εμπλουτισμό και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος.
- Ο εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τουριστικών μονάδων, αναβάθμιση σε τύπους και κατηγορίες καταλυμάτων ή επέκταση αυτών και συμπληρώσεις με ειδικές τουριστικές υποδομές.
- Η επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων ή συνόλων και παροχή κινήτρων για μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες.
- Ο περιορισμός της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων (περιορισμός κατασκευής νέων καταλυμάτων, αύξηση της ελάχιστης απαιτούμενης επιφάνειας και θέσπιση μέγιστης πυκνότητας κλινών/στρέμμα σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές).

Για τις περιοχές της (Β) κατηγορίας πρέπει να προωθηθεί η εκπόνηση και θεσμοθέτηση ΤΧΣ για τον καθορισμό χρήσεων γης και του τρόπου διαχείρισης των φυσικών πόρων με στόχο την πολυλειτουργικότητα του αγροτικού τομέα, την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού

και την προστασία του περιβάλλοντος. Ειδικότερα για τον κλάδο του τουρισμού, προβλέπονται οι ακόλουθες στρατηγικές κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης και ανάπτυξης:

- Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη των φυσικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών, και άλλων ιδιαίτερων στοιχείων του χώρου, καθώς και της κλίμακας των οικισμών.
- Επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων ή συνόλων και παροχή κινήτρων για μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες κατηγορίας 3 αστέρων τουλάχιστον.
- Προσαρμογή της τυπολογίας των καταλυμάτων - ως προς τη μορφολογία, δυναμικότητα, κατηγορίες - και άλλων σχετικών με τον τουρισμό υποδομών σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και των ειδικών μορφών τουρισμού που υποστηρίζουν.
- Πολιτικές ολοκληρωμένων και σύνθετων τουριστικών υποδομών ήπιας ανάπτυξης (οργανωμένοι υποδοχείς και σύνθετα τουριστικά καταλύματα ήπιας ανάπτυξης).
- Περιορισμός της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων (περιορισμός κατασκευής νέων καταλυμάτων, αύξηση της ελάχιστης απαιτούμενης επιφάνειας και θέσπιση μέγιστης πυκνότητας κλινών/στρέμμα σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές).

Για τις περιοχές της (Γ) κατηγορίας επιδιώκεται η οργάνωσή τους σε δίκτυα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, που θα αναδεικνύουν και αξιοποιούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, όπως τον φυσικό πλούτο, τα πολιτιστικά στοιχεία τους (αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι, παραδοσιακοί οικισμοί, ήθη και έθιμα) σε σύνδεση με τη σύγχρονη κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα και την τοπική οικονομική δραστηριότητα με έμφαση στην παραγωγή ποιοτικών τοπικών αγαθών. Επίσης, προωθείται η προσαρμογή της τυπολογίας των καταλυμάτων (μορφολογικοί περιορισμοί, δυναμικότητα, τάξεις) και άλλων σχετικών με τον τουρισμό υποδομών, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και των ειδικών μορφών που υποστηρίζουν. Για τη σημειακή χωροθέτηση τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές ισχύουν οι κατευθύνσεις που προβλέπονται για τις τουριστικές περιοχές της κατηγορίας (Α).

Για όλες τις παραπάνω κατηγορίες (Α, Β, Γ) ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην αξιοποίηση του υπάρχοντος αποθέματος με την πολεοδόμηση των οικισμών καθώς και των διατηρητέων κτιρίων και παραδοσιακών συνόλων μέσω της προστασίας, ανάδειξης και επαναχρησιμοποίησης τους, στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών θεματικού τουρισμού με αποτέλεσμα τη διεύρυνση χρονικά την τουριστικής περιόδου και χωρικά της τουριστικής ανάπτυξης, στον συντονισμό του σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο (ΤΧΣ/ΕΧΣ) με βασική αρχή την παράλληλη, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα κάθε περιοχής, ανάπτυξη των χρήσεων και την αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ τους και με το περιβάλλον (συμβατές χρήσεις γης, οργανωμένοι υποδοχείς, περιορισμός εκτός σχεδίου δόμησης), αυστηρή τήρηση της σχετικής με τις ακτές νομοθεσίας (καθορισμός ορίων αιγιαλού – παραλίας,

χωρική εξειδίκευση κινήτρων, επιτάχυνση της σύνταξης Δασικού Κτηματολογίου). Ενδεικτικά έργα που προτείνονται προς την παραπάνω κατεύθυνση είναι η δημιουργία καταδυτικού Πάρκου Σποράδων – Παγασητικού και η υποστήριξη της παραγωγής βιολογικών/επωνύμων/τοπικών προϊόντων ποιότητας.

Προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Δίδεται απόλυτη προτεραιότητα στην ολοκλήρωση της οριοθέτησης και την ορθή διαχείριση των θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών οι οποίες διαμορφώνουν ένα εκτενές δίκτυο φυσικών πόρων, καθώς και στον καθορισμό επιμέρους ζωνών και των επιτρεπόμενων επεμβάσεων και δραστηριοτήτων εντός αυτών, με στόχο τη διατήρηση τόσο της βιοποικιλότητας όσο και της ανθρώπινης παρουσίας στην ύπαιθρο υπό το πλαίσιο της αειφορικής διαχείρισης του περιβάλλοντος. Από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης προωθούνται μια σειρά από μέτρα και ενέργειες για τους φυσικούς πόρους, τα οποία υιοθετούνται από το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο. Σε εξειδίκευση των κατευθύνσεων του Γενικού Πλαισίου, τίθενται οι εξής προτεραιότητες:

- Εκπόνηση και ολοκλήρωση Σχεδίων Διαχείρισης των περιοχών που υπάγονται στο Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών του Ν. 3937/2011 της Βιοποικιλότητας. Όπως προαναφέρθηκε η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει αρκετά τοπία εθνικής αξίας που προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις, και ο σχεδιασμός θα πρέπει να γίνεται προσεκτικά, ώστε αφ' ενός να αξιοποιηθούν αυτές οι περιοχές τουριστικά με την προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού και αφ' ετέρου να διασφαλιστεί η προστασία και βιωσιμότητά τους. Η ολοκλήρωση της οριοθέτησης και η ορθή διαχείριση των θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα.
- Ανάδειξη, προστασία και επέκταση των πολιτιστικών πόρων, δημιουργία ενιαίων δικτύων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, λειτουργική σύνδεση μεταξύ τους (ανά χωρική ενότητα) και με τον περιβάλλοντα χώρο, οργάνωση χώρων και διαδρομών και ανάδειξη και αξιοποίησή τους με συνεργασία των αρμόδιων αρχών.
- Εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας και των Σχεδίων Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας, υλοποίηση έργων για την κάλυψη του υδατικού ελλείμματος και την αναβάθμιση των υδατικών πόρων, δημιουργία συστήματος διαχείρισης των υδατικών πόρων, πρόληψης της θαλάσσιας ρύπανσης και παρακολούθησης της ποιότητας νερών κολύμβησης.
- Ενίσχυση της εφαρμογής των βέλτιστων διαθέσιμων πρακτικών και τεχνολογιών για την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας, προώθηση των ΑΠΕ και της Συμπαράγωγης Ενέργειας σε όλους τους τομείς (δημόσια διοίκηση, κατοικία, βιομηχανία, μεταφορές) και μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σύμφωνα με τις Εθνικές δεσμεύσεις που απορρέουν έναντι των σχετικών Διεθνών και Ευρωπαϊκών Πολιτικών για την κλιματική αλλαγή.

- Υιοθέτηση σε περιφερειακό επίπεδο Σχεδίου Αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής που θα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση του κλίματος στις αστικές περιοχές, έργα για την αντιμετώπιση της διάβρωσης - ερημοποίησης, προστασία από πυρκαγιές, διαμόρφωση προγράμματος μέτρων προσαρμογής της θαλάσσιας βιοποικιλότητας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αύξηση αστικού/περιαστικού πρασίνου, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση πολιτών.
- Περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης, κατά προτεραιότητα στις περιοχές που είναι προστατευόμενες και για τις οποίες εκκρεμεί η εκπόνηση σχεδίου προστασίας τους.

Αναπτυξιακός και χωρικός σχεδιασμός

Οι Σποράδες ανήκουν στην 9^η Διοικητική-Αναπτυξιακή Ενότητα βάσει του ΠΧΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Στην Ενότητα αυτή περιλαμβάνονται οι τρεις νησιωτικοί δήμοι της ΠΕ Σποράδων. Τα τρία μεγάλα νησιά εντάσσονται στην ευρύτερη ζώνη τουρισμού και δεύτερης κατοικίας ενώ το σύνολο της ενότητας εντάσσεται και στη ζώνη ανάπτυξης αγροτικών δραστηριοτήτων. Βασικό κριτήριο συγκρότησης της ενότητας είναι η γεωγραφική ομοιογένεια και όχι η εσωτερική συνοχή, λόγω των έλλειψης εύκολης μετακίνησης μεταξύ των επιμέρους νησιών, που σημαίνει εξ αντιδιαστολής ότι υπάρχει εξωτερική εξάρτηση κάθε νησιού από το Βόλο (λιμάνι, αλλά και τα λιμάνια του Αγ. Κωνσταντίνου και της Κύμης), με μερικώς ειδική περίπτωση τη Σκιάθο που διαθέτει αεροδρόμιο που εξυπηρετεί διεθνείς πτήσεις.

Στις νησιωτικές περιοχές επιβάλλεται ομοιόμορφος αναπτυξιακός και χωρικός σχεδιασμός, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιμέρους ενοτήτων. Στη μικροκλίμακα των νησιών περιλαμβάνονται σημαντικές περιοχές προστασίας όπως το Θαλάσσιο Πάρκο της Αλοννήσου, οι προστατευόμενες περιοχές και το αισθητικό δάσος της Σκιάθου ενώ ταυτόχρονα η ενότητα αποτελεί ήδη πόλο έλξης διεθνούς τουρισμού και Β' κατοικίας. Η προστασία του περιβάλλοντος και του ιδιαίτερου νησιωτικού τοπίου απαιτεί ολοκληρωμένο και λεπτομερή σχεδιασμό, περιορισμό/ κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης και εκτόνωση της ζήτησης σε οργανωμένους υποδοχείς, σύμφωνα με τα σχέδια διαχείρισης και προστασίας των προστατευόμενων περιοχών. Τα στοιχεία που αφορούν στο σύνολό τους ή εν μέρει τις παραπάνω Παράκτιες και Νησιωτικές Χωρικές Ενότητες, και πρέπει να συνεκτιμηθούν κατά τον χωρικό σχεδιασμό περιλαμβάνουν την ιδιομορφία του παράκτιου χώρου της Περιφέρειας, αφού στο μεγαλύτερο μέρος του σχηματίζει ενότητες με τους όμορους ορεινούς όγκους, σε συνδυασμό με το υφιστάμενο ή εκπονούμενο πλαίσιο χωρικού σχεδιασμού.

Μεταφορικές υποδομές

Αν και πλέον δεν καταγράφονται σημαντικές ελλείψεις στις εγκαταστάσεις των λιμανιών των νησιών, απαιτούνται συνεχώς έργα συντήρησης και εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων καθώς και αναβάθμισης των υποδομών προκειμένου να ανταποκρίνονται στις διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις της υψηλού επιπέδου τουριστικής ζήτησης. Επίσης η πυκνότητα των δρομολογίων είναι ανεπαρκής, εκτός της θερινής περιόδου, γεγονός που σε μεγάλο βαθμό αποτρέπει την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και β' κατοικίας και δυσχεραίνει τη μετακίνηση των κατοίκων τους. Προωθείται η διεύρυνση της χρονικής περιόδου που εκτελούνται δρομολόγια από το λιμάνι της Κύμης, για τη δραστική μείωση της χρονοαπόστασης από την Αθήνα, συμβάλλοντας έτσι αποτελεσματικά στη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου.

Στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Β. Σποράδων τα σημαντικότερα αλιευτικά καταφύγια είναι: Σκιάθου (ν. Σκιάθος), Σκοπέλου (ν. Σκόπελος), Γλώσσας (ν. Σκόπελος), Εληός/Ν. Κλίμα (ν. Σκόπελος), Βότση (ν. Αλόνησος). Στα αλιευτικά καταφύγια των νησιών που εξυπηρετούνται σήμερα στις λιμενικές εγκαταστάσεις των αντίστοιχων εμπορικών-επιβατικών λιμανιών, χωρίς να διαθέτουν συγκεκριμένο και ειδικά διαμορφωμένο χώρο, επιβάλλεται η εκτέλεση των απαραίτητων έργων μέσα ή σ' επαφή με τις υπάρχουσες λιμενικές εγκαταστάσεις ώστε να δοθεί η δυνατότητα οργάνωσης ενός διακεκριμένου χώρου πρόσφορου για την εξυπηρέτηση των αλιευτικών σκαφών.

Οι εξειδικευμένες για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής λιμενικές εγκαταστάσεις της Περιφέρειας δεν ανταποκρίνονται στους στόχους για την ανάπτυξη του τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτό προωθείται η άμεση ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων που έχουν ήδη χωροθετηθεί και οι οποίες περιλαμβάνουν: 1) τον τουριστικό λιμένα (Μαρίνα) στη Σκιάθο, 350 θέσεων, 2) το τουριστικό καταφύγιο στη Χώρα Σκοπέλου, 100 θέσεων, και 3) το τουριστικό αγκυροβόλιο στον Εληό Σκοπέλου, 80 θέσεων. Ταυτόχρονα, πρέπει να διερευνηθεί η πύκνωση του δικτύου τουριστικών λιμένων με τη δημιουργία καταφυγίων/αγκυροβολίων στην Αλόνησο.

Με τα μέχρι σήμερα στοιχεία η επιβατική κίνηση του αερολιμένα Σκιάθου αυξάνεται συνεχώς, τάση που αναμένεται να ενταθεί εφόσον η αναβάθμιση και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος αποτελούν βασικούς στόχους του προγραμματισμού. Το 2019 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αναβάθμισης και εκμοντερνισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων ώστε να αντιμετωπιστούν ικανοποιητικά οι ανάγκες από τη διαχρονικά σημαντική αύξηση της κίνησης που παρουσιάζει το αεροδρόμιο. Επιπλέον, η κατασκευή σύγχρονων ελικοδρομίων και υδατοδρομίων για την εξυπηρέτηση απομονωμένων/δυσπρόσιτων/νησιωτικών αλλά και τουριστικών περιοχών, θα συμπληρώσει το δίκτυο των αναγκαίων υποδομών στον τομέα των αερομεταφορών. Ειδικότερα για τα νησιά της Περιφέρειας η λειτουργία Υδατοδρομίων εκτιμάται ότι θα συμβάλει θετικά τόσο στην εξυπηρέτηση του μόνιμου πληθυσμού όσο και στην τουριστική ανάπτυξη.

Λοιπές υποδομές

- Ολοκλήρωση των προγραμματισμένων και ένταξη νέων έργων δικτύων αποχέτευσης και Ε.Ε.Λ. για την κάλυψη των αναγκών των οικιστικών κέντρων 4^{ου} επιπέδου και των παραλιακών οικισμών.
- Εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Θεσσαλίας, προώθηση των έργων που αυτό προτείνει για την ορθή διαχείριση των στερεών αποβλήτων και σχεδιασμός για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων.

Απειλές από την κλιματική αλλαγή

Όλα τα νησιά των Βορείων Σποράδων, λόγω των πιέσεων της τουριστικής ανάπτυξης και της περιορισμένης φέρουσας ικανότητάς τους αντιμετωπίζουν σχεδόν κατά κανόνα προβλήματα υπερβολικής χρήσης των τοπικών φυσικών πόρων. Επίσης, όλες οι σχετικές έρευνες δείχνουν πως οι κλιματικές αλλαγές πλήττουν κυρίως νησιώτικες και παράκτιες περιοχές, με την αναμενόμενη άνοδο της στάθμης της θάλασσας, τη διατάραξη του κύκλου των υδατοπτώσεων και την ερημοποίηση. Συνεπώς, η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων των νησιών και η μέγιστη δυνατή πρόληψη έναντι των πολύ πιθανών επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών συνιστούν κορυφαίες επιλογές του αναπτυξιακού σχεδιασμού. Οι ειδικές δράσεις που απαιτούνται είναι:

- Διαχείριση υδάτινων πόρων, αποθήκευση, ανάπτυξη συστημάτων επαναχρησιμοποίησης, περιορισμός απωλειών, μέτρα περιορισμού της ζήτησης,
- Προστασία δασών και πρόληψη δασικών πυρκαγιών,
- Προστασία και βιώσιμη διαχείριση των χερσαίων και θαλασσίων οικοσυστημάτων καθώς και των υγροτόπων,
- Προστασία και βιώσιμη διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και ενίσχυση του αλιευτικού αποθέματος και
- Χωρικός σχεδιασμός για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών.

4.5. Υποδομές Μεταφορών

Σύμφωνα με το Γενικό ΠΧΣΑΑ, το Λιμάνι του Βόλου συγκαταλέγεται στις Κύριες Διεθνείς Θαλάσσιες Πύλες – Λιμένες της Χώρας και δίδεται η κατεύθυνση να γίνουν επενδύσεις σε υποδομές ακτοπλοΐας, φιλοξενίας κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού, καθώς και σε υποδομές εμπορευματικών μεταφορών. Αποτελεί το 3^ο μεγαλύτερο εμπορικό λιμάνι της χώρας και οι δυνατότητες να αξιοποιηθεί περαιτέρω ως μοχλός ανάπτυξης της Περιφέρειας είναι μεγάλες, δεδομένου ότι συνδέεται με το κύριο Εθνικό (και Διευρωπαϊκό) οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, καθώς και με το αεροδρόμιο της Ν. Αγχιάλου αλλά και

της Σκιάθου¹⁹. Το λιμάνι του Βόλου υποδέχεται επίσης μεγάλο αριθμό κρουαζιερόπλοιων ενώ παράλληλα εξυπηρετεί και την εμπορευματική κίνηση, παίζοντας σημαντικό ρόλο στις θαλάσσιες μεταφορές, καθώς συνδέει ακτοπλοϊκά την Κεντρική Ελλάδα με τις Βόρειες Σποράδες (Σκιάθο, Σκόπελο, Αλόνησο) αλλά και με τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου. Να σημειωθεί ότι με τις καταστροφικές πλημμύρες του Σεπτεμβρίου 2023 το λιμάνι του Βόλου υπέστη σοβαρές ζημιές και από τις φερτές ύλες προκλήθηκε ανύψωση του πυθμένα κατά 2,0 μ., γεγονός που κατέστησε το βάθος στους προβλήτες μη λειτουργικό για πολύ μεγάλα πλοία και κρουαζιερόπλοια. Αυτή τη στιγμή βρίσκονται υπό εξέλιξη τα έργα αποκατάστασης του πυθμένα, ωστόσο όλους αυτούς τους μήνες έχει σημειωθεί ήδη σημαντική απώλεια εσόδων καθώς δεν μπορούν να προσεγγίσουν μεγάλα πλοία.

Σε επίπεδο υποδομών, στις Β. Σποράδες, παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις, με το λιμάνι της Σκιάθου να είναι το σπουδαιότερο λιμάνι της περιοχής και να συνδέεται καθημερινά με την πόλη του Βόλου και με τα λιμάνια της Σκοπέλου και της Αλοννήσου. Το λιμάνι συνδέεται και με το λιμάνι της Θεσσαλονίκης καθώς και τον Άγιο Κωνσταντίνο και το Μαντούδι, ενώ τα δρομολόγια παρουσιάζουν σημαντική αύξηση το καλοκαίρι. Επίσης, στο λιμάνι της Σκιάθου γίνεται και ελλιμενισμός κρουαζιερόπλοιων.

Στην περιοχή των Σποράδων και στο Πήλιο υπάρχουν και άλλα μικρότερα λιμάνια: ο λιμένας Σκοπέλου, κατά κύριο λόγο επιβατικός, με ακτοπλοϊκή σύνδεση με τα λιμάνια του Βόλου, της Σκιάθου, της Αλοννήσου, του Μαντουδίου και της Θεσσαλονίκης, στον οποίο γίνεται και ελλιμενισμός κρουαζιερόπλοιων, ο λιμένας Λουτρακίου – Γλώσσας Σκοπέλου που εξυπηρετεί τη Σκόπελο σε τακτική βάση, αλλά κάποιες φορές αποτελεί τη μοναδική επιλογή της ακτοπλοϊκής σύνδεσης του νησιού σε περίπτωση κακοκαιρίας στο λιμάνι της Σκοπέλου, ο λιμένας στον Αγνώντα Σκοπέλου για τον ελλιμενισμό αλιευτικών σκαφών και σκαφών αναψυχής, ο λιμένας στο Πατητήρι Αλοννήσου, που είναι κατά κύριο λόγο επιβατικός, με ακτοπλοϊκή σύνδεση με τα λιμάνια του Βόλου, της Σκιάθου, της Σκοπέλου και του Μαντουδίου. Η Σκόπελος και η Αλόνησος συνδέονται και με το λιμάνι του Αγ. Κωνσταντίνου μέσω του δρομολογίου της Σκιάθου. Για το 2024 η ακτοπλοϊκή σύνδεση που υπήρχε με το λιμάνι της Κύμης κατά πάσα πιθανότητα δεν θα υλοποιηθεί. Πέραν των ανωτέρω συνδέσεων, κάθε χρόνο τα νησιά των Β. Σποράδων μπορεί να συνδέονται και με άλλα λιμάνια της νησιωτικής και χερσαίας Ελλάδας κατά τη θερινή περίοδο (π.χ. Σύρο, Θήρα, Πάρο, Ηράκλειο, Τήνο και Νάξο που εκτελούνταν δρομολόγια κατά τους καλοκαιρινούς μήνες κατά τα προηγούμενα έτη), αλλά αυτά τα δρομολόγια δεν είναι σταθερά κάθε χρόνο και σε τακτική βάση. Τέλος στην ευρύτερη περιοχή του Πηλίου βρίσκονται οι λιμένες Κατηγιώργη, Πλατανιά, Αγ. Κυριακής Τρικεριού και Νησιού Τρικεριού.

¹⁹ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, Οκτώβριος 2014, Στάδιο Β.1

Το νησί της Σκιάθου είναι το μοναδικό των Β. Σποράδων που διαθέτει αεροδρόμιο. Πρόκειται για πολιτικό αεροδρόμιο που εξυπηρετεί τακτικά δρομολόγια εσωτερικού και πολυάριθμες διεθνείς πτήσεις (charter), κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Έχει έντονα εποχικό χαρακτήρα όσον αφορά τις διεθνείς πτήσεις. Δεν χαρακτηρίζεται ως διεθνές αεροδρόμιο αλλά ως σημείο «εισόδου-εξόδου» και οι εγκαταστάσεις του θεωρούνται αδύνατον να εξυπηρετήσουν υπερπόντιες (Jumbo) πτήσεις λόγω οριακού μήκους αεροδιάδρομου. Τα άλλα δύο νησιά εξυπηρετούνται μόνο ακτοπλοϊκώς. Ωστόσο διαθέτουν ελικοδρόμια για να εξυπηρετούν κατοίκους και επισκέπτες αλλά και επείγοντα περιστατικά. Μάλιστα το ελικοδρόμιο Αλοννήσου αναβαθμίστηκε πρόσφατα, αποτελώντας πλέον ένα από τα καλύτερα εξοπλισμένα ελικοδρόμια της νησιωτικής Ελλάδας, ενώ για το ελικοδρόμιο Σκοπέλου εξασφαλίστηκε η χρηματοδότηση για την αποκατάσταση των ζημιών που υπέστη από τις πρόσφατες κακοκαιρίες.

Επιπλέον, στην περιοχή θα λειτουργούν πλέον τρία υδατοδρόμια για την καλύτερη εξυπηρέτηση και διασύνδεση των Β. Σποράδων, σε Βόλο, Σκόπελο και Αλόνησο. Σύμφωνα με την εταιρεία Hellenic Seaplanes - στην οποία το δίκτυο ανήκουν τα υδατοδρόμια και η οποία έχει αναλάβει τόσο την αδειοδοτική διαδικασία όσο και τη διαχείριση των υδατοδρομίων – το υδατοδρόμιο Βόλου έχει λάβει την άδεια ίδρυσης και προετοιμάζεται για την άδεια λειτουργίας, και βάσει του ΟΛΒ έχει καταθέσει αίτημα για άδεια υδάτινου πεδίου που δίνει τη δυνατότητα προσωρινής λειτουργίας, ενώ τα υδατοδρόμια Σκοπέλου και Αλοννήσου είναι στην διαδικασία κατασκευής των υποδομών για την έναρξη της λειτουργίας τους. Τα έργα και οι διαδικασίες είναι στην τελική φάση και μέχρι το καλοκαίρι, εφόσον όλα εξελιχθούν βάσει προγραμματισμού, αναμένεται να γίνει η έναρξη των πτήσεων από Βόλο, Σκόπελο και Αλόνησο.

Μετά και την τελευταία οργανωμένη λειτουργία υδροπλάνων στο λιμάνι του Βόλου το καλοκαίρι του 2010, το υδατοδρόμιο θα λειτουργήσει και πάλι μετά την εξασφάλιση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας που χρειαζόταν για την ενεργοποίηση της υποδομής. Η στρατηγική θέση του υδατοδρομίου εξασφαλίζει την άμεση διασύνδεση του Βόλου με τα νησιά των Σποράδων, καθώς και με προορισμούς της Στερεάς Ελλάδας, της Εύβοιας και επίλεκτα νησιά των Κυκλάδων. Είναι τοποθετημένο στην ανατολική πλευρά της κεντρικής προβλήτας, στο λιμένα Βόλου, και εκτός των χερσαίων εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης, αναμονής και ενημέρωσης των επιβατών, περιλαμβάνει δύο πλωτές προβλήτες από σκυρόδεμα, συνδεδεμένες μεταξύ τους για την από-επιβίβαση των επιβατών και για την ασφαλή πρόσδεση των υδροπλάνων και του σκάφους υπηρεσίας του υδατοδρομίου.

Το υδατοδρόμιο Σκοπέλου αποτελεί μία σημαντική υποδομή μεταφορών για το νησί. Στόχο έχει με την υλοποίησή του να κάνει πιο εύκολη και γρήγορη τη διασύνδεση της Σκοπέλου με άλλα κοντινά λιμάνια όπως του Βόλου, της Αλοννήσου, της Σκύρου καθώς και με τα υδατοδρόμια της Εύβοιας. Το υδατοδρόμιο βρίσκεται στο λιμάνι της Χώρας Σκοπέλου και στεγάζεται στο χωροθετημένο χερσαίο χώρο του λιμένα. Εκτός των χερσαίων εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης, αναμονής και ενημέρωσης των επιβατών, περιλαμβάνει στις πλωτές/υδάτινες εγκαταστάσεις προβλήτα για την πρόσδεση έως δύο υδροπλάνων.

Το υδατοδρόμιο Αλοννήσου αναμένεται να συμπληρώσει το δίκτυο υδατοδρομίων μαζί με αυτά του Βόλου, της Σκοπέλου, της Σκύρου, τα πέντε υδατοδρόμια στην Εύβοια και τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις υδροπλάνων στη Στερεά Ελλάδα, ώστε να υπάρξει άμεση διασύνδεση των λιμανιών μεταξύ τους, φιλοδοξώντας τα υδροπλάνα να παίξουν καταλυτικό ρόλο στη συνεχόμενη τουριστική ανάπτυξη. Το υδατοδρόμιο βρίσκεται στο λιμάνι του Πατητηρίου και εκτός των χερσαίων εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης, αναμονής και ενημέρωσης των επιβατών, περιλαμβάνει στις πλωτές/υδάτινες εγκαταστάσεις προβλήτα για την πρόσδεση έως δύο υδροπλάνων.

Τέλος, οι μετακινήσεις εντός των νησιών και η διασύνδεση των οικισμών τους μεταξύ τους πραγματοποιείται με λεωφορεία, ενώ υπάρχει ικανοποιητική προσφορά σε ενοικιάσεις αυτοκινήτων και πούλμαν.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Κύρια στρατηγική κατεύθυνση για τις νησιωτικές περιοχές της Θεσσαλίας αποτελεί η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας, στους «κλάδους αιχμής» (πρωτογενής, τουρισμός, συνοδευτικές υπηρεσίες, δημιουργική οικονομία).

Ο έννοια της «βιωσιμότητας» υιοθετείται διττά σε όρους στρατηγικής στόχευσης, τόσο με αναφορά στην προστασία του περιβάλλοντος, όσο και με την σημασία της βιωσιμότητας των οικονομικών του αποδόσεων προς την τοπική κοινωνία.

Από την άλλη πλευρά, η έννοια της «τουριστικής ανάπτυξης» δεν αναφέρεται μόνο στη «δυναμική» της περιοχής, καθώς οι Β. Σποράδες είναι ήδη ένας ανεπτυγμένος – ώριμος τουριστικός προορισμός, άλλα στην απαίτηση μιας ποιοτικής και λειτουργικής αναβάθμισης, που θα κινήσει και θα διατηρήσει τις Β. Σποράδες στην αιχμή της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών προορισμών της Μεσογείου, τόσο σε όρους φυσικής ομορφιάς και μοναδικότητας του αστικού χώρου, όσο και σε όρους υπηρεσιών, δραστηριοτήτων και βιωματικής εμπειρίας.

Τα μειονεκτήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν και οι ευκαιρίες που πρέπει να αξιοποιηθούν για την επίτευξη μιας «συνολικής βιωσιμότητας» στις Σποράδες περιλαμβάνουν:

- Βελτίωση της προσπελασιμότητας μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης των υποδομών και των μεταφορικών δικτύων, ώστε η περιοχή παρέμβασης να αποκτήσει μία «καθολική προσβασιμότητα», άρα να γίνει πιο φιλική, να διευρύνει τις επιλογές δραστηριοτήτων και αναψυχής και να βελτιώσει τις δυνατότητες βιωματικών εμπειριών.
- Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται είναι «χαμηλών προσόντων». Ακόμα και σε αυτές, θα πρέπει να βελτιωθούν δεξιότητες και να προτεθούν νέες ειδικότητες και επαγγέλματα, όπως εκείνα της πολιτιστικής και δημιουργικής οικονομίας.
- Βελτίωση της Επιχειρηματικότητας, διασύνδεση του πρωτογενή τομέα και επιχειρηματικές ευκαιρίες και διεξόδους.
- Αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.
- Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.
- Αξιοποίηση του τουρισμού και του πολιτισμού με διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Προσέλκυση επενδύσεων, ιδίως εκείνων με περιβαλλοντική ευαισθησία (ενεργειακή αποδοτικότητα, κυκλική οικονομία, δημιουργική οικονομία, αγροδιατροφή, πολιτισμός κ.λπ.).

Η ανάλυση SWOT χρησιμοποιείται για την ενιαία και συγκριτική καταγραφή των παραμέτρων που διαμορφώνουν και τεκμηριώνουν το πλαίσιο της δυναμικής αναπτυξιακής στρατηγικής του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων, με χρήση του «εργαλείου» της Ο.Χ.Ε.

Συγκεκριμένα, η ανάλυση **SWOT** διαρθρώνεται σε τέσσερα «τεταρτημόρια», ως εξής:

1. Δυνατά Σημεία (S): ανάλυση των θετικών αναπτυξιακών, κοινωνικών και επιχειρηματικών χαρακτηριστικών για το σύνολο του του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων. Εξετάζονται επίσης ζητήματα ποιότητας ζωής, εξωστρεφείς, κυρίως, δραστηριότητες και λειτουργίες που χαρακτηρίζουν τα νησιά ως σύνολο και αναδεικνύουν κοινές μελλοντικές δυναμικές. Τα συγκεκριμένα «χαρακτηριστικά» λειτουργούν σε επόμενο επίπεδο υποστηρικτικά για την επίτευξη των στόχων που θα τεθούν.
2. Αδύνατα Σημεία (W): ανάλυση των αρνητικών αναπτυξιακών, κοινωνικών και επιχειρηματικών χαρακτηριστικών του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων. Εξετάζονται ζητήματα προσβασιμότητας, ποιότητας ζωής, εισοδηματικών ανισοτήτων, αστικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Τα συγκεκριμένα «χαρακτηριστικά» λειτουργούν σε επόμενο επίπεδο αρνητικά / ανασχετικά για την επίτευξη των στόχων που θα τεθούν.
3. Ευκαιρίες (O): ανάλυση εξωτερικών συνθηκών που λειτουργούν υποστηρικτικά για την επίτευξη των στόχων που θα τεθούν.
4. Απειλές (T): ανάλυση εξωτερικών συνθηκών που λειτουργούν αρνητικά / ανασχετικά για την επίτευξη των στόχων που θα τεθούν.

Το αποτέλεσμα της ανάλυσης SWOT συνθέτει το πλαίσιο διαμόρφωσης του οράματος της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και πολλαπλής Αναζωογόνησης του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων ως ενιαίο σύνολο, καθώς και της διαμόρφωσης των απαιτούμενων δια-δημοτικών τοπικών αστικών, επιχειρηματικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών πολιτικών που προσανατολίζονται στην κάλυψη των ενδογενών αναγκών, λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο εξωγενές δυναμικό (**alternative policy choices**).

Ειδικότερα, η σύγκριση των δύο πρώτων τεταρτημορίων (Δυνατά και Αδύνατα Σημεία), περιλαμβάνει τις εξελίξεις και τις τάσεις των αστικών και οικονομικών λειτουργιών του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων και αναδεικνύει τον συνδυασμό πλεονεκτημάτων / μειονεκτημάτων από τον οποίο εκφράζονται συγκεκριμένες ανάγκες.

Η σύγκριση των δύο τελευταίων τεταρτημορίων (Ευκαιρίες και Απειλές) προκύπτει από την αξιολόγηση των *εξωτερικών* παραγόντων που διαμορφώνουν το ευρύτερο κοινωνικό και αναπτυξιακό περιβάλλον του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων (ή διαμορφώνονται από την αλληλεπίδραση σημαντικών παραμέτρων του εξωτερικού περιβάλλοντος). Η αξιολόγηση του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι κρίσιμη, δεδομένου ότι η εσωτερική αστική και περιβαλλοντική υποβάθμιση και η «διπλή» απομόνωση του

νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων, αλλά και η υστέρηση της αναπτυξιακής της δυναμικής, αξιολογείται ως προς τις ιδιαίτερες συνθήκες και προκλήσεις του ευρύτερου εξωτερικού περιβάλλοντος, μέσα από την οποία εκφράζονται επίσης αντίστοιχες ανάγκες.

Πρακτικά, η διαδικασία παραγωγής τοπικής χωρικής αναπτυξιακής πολιτικής διενεργείται μέσω της κατάλληλης ομαδοποίησης των τεταρτημορίων της ανάλυσης SWOT.

Στα τεταρτημόρια δυνητικών συνδυασμών που απεικονίζονται στη συνέχεια αναδεικνύονται εναλλακτικές αλλά ρεαλιστικές Στρατηγικές επιλογές, με βάση τον συνδυασμό των ενδογενών με τα εξωγενή χαρακτηριστικά, οι οποίες -σύμφωνα με τον χαρακτήρα τους- κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες:

Πίνακας 64. Προπαρασκευαστικός πίνακας για SWOT ανάλυση

	Ισχυρά Σημεία	Αδυναμίες
Ευκαιρίες	«Επιταχυντικές» Αναπτυξιακές Πολιτικές του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων ως ενιαίου οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού, περιβαλλοντικού χώρου και τουριστικού προορισμού	«Διαρθρωτικές» Αναπτυξιακές Πολιτικές του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων ως ενιαίου οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού, περιβαλλοντικού χώρου και τουριστικού προορισμού
Απειλές	«Σταθεροποιητικές» Χωρικές Πολιτικές του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων ως ενιαίου οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού, περιβαλλοντικού χώρου και τουριστικού προορισμού	«Προληπτικές» Χωρικές Πολιτικές του νησιωτικού συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων ως ενιαίου οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού, περιβαλλοντικού χώρου και τουριστικού προορισμού

Πίνακας 65. SWOT ANALYSIS

ΔΥΝΑΜΕΙΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> Μοναδικοί οικολογικοί πόροι, παρουσία σπάνιων και προστατευόμενων ειδών Προγραμματισμός και λειτουργία υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος (ΧΥΤΑ, αποχετεύσεις) 	<ul style="list-style-type: none"> Αδυναμίες στη διαχείριση των φυσικών πόρων, λόγω θεσμικών και επιχειρησιακών δυσλειτουργιών, που οφείλονται στην "αργή" εκκίνηση και την αδυναμία κατεύθυνσης και αξιοποίησης των οικονομικών πόρων για δράσεις φυσικού περιβάλλοντος

<ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη σημαντικών τουριστικών πόρων και ευρεία διαθεσιμότητα υποδομών • Σημαντικό φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα και επάρκεια έμπειρων ανθρώπινων πόρων • Ώριμος τουριστικός προορισμός, ταυτότητα, διεθνής αναγνωσιμότητα • Ευρεία διαθεσιμότητα υποδομών δημόσιων (λιμάνια, αεροδρόμιο Σκιάθου, εγγύτητα στο αεροδρόμιο Αγχιάλου, ευρείες υποδομές ηλεκτρισμού, τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, ύδρευσης) και ιδιωτικών ηλεκτρισμού, τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, ύδρευσης) και ιδιωτικών • Φυσικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα (νησιωτικότητα, επάρκεια πόρων που μπορούν να αξιοποιηθούν για την εκμετάλλευση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έντονο γεωγραφικό ανάγλυφο, θαλάσσιο πάρκο Αλοννήσου, πολλές παραλίες, εγγύτητα με τις χερσαίες περιοχές της Περιφέρειας της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας). • Σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα (τρεις αστικοί οικισμοί, ιστορικά αξιοθέατα, ενδιαφέρουσα ιστορία και αξιοποιήσιμη πολιτισμική παράδοση). • Πλήθος ανθρώπινων πόρων, με εμπειρία σε όλους τους τομείς οι οποίοι σχετίζονται με τον τουρισμό (ξενοδόχοι και κάτοχοι ενοικιαζόμενων δωματίων, φορείς και λειτουργοί του επισιτισμού, της διασκέδασης, των θαλάσσιων σπορ, των θαλάσσιων και χερσαίων περιηγήσεων, της ενοικίασης αυτοκινήτων, των τραπεζών και των ασφαλειών και εργαζόμενοι σε όλους τους ανωτέρω τομείς) και επαρκείς εργαζόμενοι στις επισκευές και τη συντήρηση. • Δυνατότητες οικονομικής βελτίωσης, λόγω των προβλεπόμενων θετικών και σημαντικών ρυθμών της οικονομικής ανάπτυξης • Ύπαρξη σημαντικών τουριστικών πόρων και ικανότητα εδραίωσης στην τουριστική κίνηση • Ευρύς αριθμός μικρών (και ευέλικτων) επιχειρηματιών με προσωπικό και 	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα λειτουργίας και βιωσιμότητας των περιβαλλοντικών υποδομών (ο νησιωτικός χαρακτήρας και η εποχικότητα του τουρισμού απαιτούν τη λειτουργία αποκεντρωμένων συστημάτων διαχείρισης, με υψηλό λειτουργικό κόστος στο οποίο οι Δήμοι δεν μπορούν να ανταποκριθούν) • Καθολική εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον θερινό - μαζικό τουρισμό • Περιορισμένη καλλιέργεια δεξιοτήτων • Χαμηλές επιδόσεις στον αριθμό διανυκτερεύσεων και τη μέση δαπάνη σε σχέση με τις λοιπές ελληνικές Περιφέρειες • Αμφίβολης ποιότητας στατιστικά δεδομένα για τον τουρισμό, και ιδιαίτερος τον μη μαζικό, σε επίπεδο Περιφέρειας • Ευαισθησία σε ενδεχόμενες οικονομικές διακυμάνσεις στο προσεχές μέλλον λόγω της πρόσφατης εξόδου της χώρας από μια δεκαετή οικονομική περιπέτεια • Ευαισθησία του βασικού προϊόντος των νησιών, δηλαδή του τουρισμού, από τις ενδεχόμενες οικονομικές διακυμάνσεις στην ευρωπαϊκή ή την παγκόσμια οικονομία και τις αναδιατάξεις της ζήτησης στην Κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο (π.χ. ανάκαμψη στην Τυνησία, Τουρκία, Αίγυπτο κ.ά). • Σχετικά χαμηλές επιδόσεις των δεικτών του τουριστικού τομέα (χαμηλός βαθμός πληρότητας και περιορισμένη τουριστική περίοδος, χαμηλές επιδόσεις στη μέση δαπάνη των τουριστών, σε σχέση με τους πρωτεύοντες ελληνικούς προορισμούς). • Σημαντική ανισοδυναμία μεταξύ των νησιών, ως προς τη συνεισφορά του τουριστικού προϊόντος και των λοιπών υπηρεσιών στον πλούτο των Σποράδων • Εποχικότητα και μονομερής προσανατολισμός στον θερινό-θαλάσσιο τουρισμό. • Στους μήνες, εκτός της τουριστικής περιόδου, ατονούν οι θαλάσσιες συνδέσεις των νησιών
--	---

<p>αυτοαπασχολούμενων, σε όλες τις δραστηριότητες</p> <ul style="list-style-type: none"> Χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας από την αντίστοιχη αναλογία της χώρας, αλλά και της Περιφέρειας Θεσσαλίας Πολιτική βούληση της Περιφέρειας, για τη στήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης των Σποράδων. Πρόθεση στήριξης των Σποράδων από τους μηχανισμούς υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης 	<ul style="list-style-type: none"> Χρήζουν βελτίωσης οι υποδομές προσέγγισης (λιμάνια, αεροδρόμια) Αναξιοποίητο το μείζον μέρος των φυσικών δυνατοτήτων, που διαθέτουν τα νησιά Η πλειονότητα του πληθυσμού των νησιών ανήκει στον μη ενεργό πληθυσμό (συνταξιούχοι, νοικοκυρές, μαθητές). Σημαντικό μέρος του εργατικού δυναμικού είναι, επισήμως, άνεργοι. Η γυναικεία επιχειρηματικότητα είναι πολύ χαμηλότερη της ανδρικής. Έλλειψη σύγχρονων μέσων αλιείας λόγω γήρανσης του πλήθους των αλιέων Μεγάλη ενεργειακή εξάρτηση από υδρογονάνθρακες και παραγωγή ενέργειας εκτός των νησιών.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> Αύξηση της ευαισθητοποίησης, αλλά και της γνώσης των πολιτών και των τουριστών, για το φυσικό περιβάλλον, που μπορεί να μετατρέψει την προστασία των φυσικών πόρων σε ευκαιρία ανάπτυξης Η "πράσινη" επιχειρηματικότητα, που αποτελεί αναπτυξιακή επιλογή της Ε.Ε. Η εθνική και η ευρωπαϊκή στρατηγική Ύπαρξη κατάλληλων εργαλείων για το σχεδιασμό ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων προς υποστήριξη του "δημιουργικού" τουρισμού Άνοιγμα τουριστικής αγοράς προς χώρες Ανατολικής Ευρώπης Συνεχής αύξηση του ενδιαφέροντος των τουριστών για ποιότητα περιβάλλοντος - εναλλακτικές μορφές τουρισμού Ευρωπαϊκή ατζέντα για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη Βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος της χώρας μετά την περιπέτεια της οικονομικής κρίσης. Η μεταβολή υπόσχεται αύξηση των εισοδημάτων, των επενδύσεων και των εν γένει 	<ul style="list-style-type: none"> Οι επιπτώσεις της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής εγκυμονούν κίνδυνο κατάρρευσης του φυσικού περιβάλλοντος στη Μεσόγειο Η απρογραμμάτιστη στο χώρο οικιστική και τουριστική ανάπτυξη, αυξάνει τις πηγές ρύπανσης του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και το κόστος κατασκευής και σύνδεσης με τα συστήματα διαχείρισης Ύπαρξη σημαντικού ανταγωνισμού στο βασικό προϊόν των νησιών, δηλαδή στον τουρισμό και μάλιστα για την ίδια κατηγορία πελατών (τόσο μεταξύ των νησιών όσο και σε εθνικό επίπεδο) "Υπερανάπτυξη" – μη σχεδιασμένη εξάπλωση εις βάρος της ποιότητας του προϊόντος Κλιματικές αλλαγές: υποβάθμιση περιβαλλοντικών πόρων Παγκόσμια οικονομική κρίση που ενδέχεται να περιορίσει σημαντικά την τουριστική δραστηριότητα Η μη επιβεβαίωση στο εγγύς μέλλον της θετικής οικονομικής πρόβλεψης για την παρούσα θέση της χώρας και την οικονομική κατάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

<p>ευεργετικών δυνατοτήτων της σημερινής οικονομικής συγκυρίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαθεσιμότητα ευρωπαϊκών πόρων και επομένως συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, για την ολοκληρωμένη οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων των νησιών. • Αξιοποίηση των περιγητικών δυνατοτήτων των μαθητών Λυκείου (την Άνοιξη) και των συνταξιούχων (το Φθινόπωρο), με στόχο την επέκταση της τουριστικής περιόδου, από την εσωτερική αγορά. Η διαδικασία αυτή πέραν της αυτονόητης αύξησης των εισοδημάτων και της απασχόλησης δημιουργεί το υπόβαθρο για τη βελτίωση της θαλάσσιας διασύνδεσης των νησιών με την ενδοχώρα. • Αξιοποίηση των φυσικών πόρων, με την εγκατάσταση συστημάτων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η διαδικασία αυτή συμβάλλει στην οικολογική ανάπτυξη (συμβολή στη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου), με ενίσχυση της ενεργειακής (εικονικής) αυτοδυναμίας των νησιών, στο πλαίσιο της δευτερογενούς παραγωγής (εγκατάσταση των συστημάτων, παραγωγή ενέργειας). • Βελτίωση των επιδόσεων του τουριστικού τομέα (πληρότητα, διεύρυνση της περιόδου, αύξηση της μέσης κατανάλωσης). • Με βάση τις φυσικές δυνατότητες, προσφορά σε ευρύτερη έκταση του οικολογικού ή περιβαλλοντικού και του πολιτιστικού τουρισμού. Παράλληλη αξιοποίηση του ευρωπαϊκού σχεδιασμού για το «δημιουργικό» τουρισμό. • Δυνατότητα για τη σταδιακή εξισορρόπηση, μεταξύ των νησιών, της αύξουσας τουριστικής ζήτησης. • Βελτίωση της συνεισφοράς του ανθρώπινου δυναμικού, με τη στοχευμένη κατάρτισή του. • Αύξηση των τιμών των ακινήτων, μετά την μακροχρόνια επενδυτική άπνοια. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδράνεια στο σχεδιασμό και μη έγκαιρη κατάθεση κατάλληλων προτάσεων για την άντληση ευρωπαϊκών πόρων και την πραγματοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. • Ύπαρξη σημαντικών ανταγωνιστών, στο εξωτερικό, και ιδίως στην κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο (παλαιών με πιθανή ανάκαμψη: π.χ. Τυνησία, Τουρκία, Αίγυπτος και νέων «φιλόδοξων» τουριστικών προορισμών: π.χ. Κροατία, Μαυροβούνιο), με δυνατότητες ανάπτυξης υπηρεσιών ανάλογων των νησιών σε πιο ελκυστικές τιμές. • «Κόπωση» των δημόσιων και των ιδιωτικών υποδομών, χωρίς την απαραίτητη διαδικασία εκσυγχρονισμού, αντικατάστασης και της ποιοτικής αναβάθμισης. • «Γήρανση» του τουριστικού προϊόντος και μείωση του ενδιαφέροντος της παγκόσμιας αγοράς. • Μεγάλες ή και δυσανάλογες, έναντι των ωφελειών, περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις. • Διατήρηση της οικονομικής ανισότητας μεταξύ των νησιών. • Μη αξιοποίηση των ενεργειακών δυνατοτήτων από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με συνέπεια την σπατάλη οικονομικών και φυσικών πόρων. • Ελλιπής απορρόφηση του ανθρώπινου δυναμικού (των ανέργων και των υποαπασχολούμενων) των νησιών. Σε συνδυασμό με την αναλογία των συνταξιούχων και των λοιπών ανενεργών, η ελλιπτική απορρόφηση επισημαίνει μια δύσκολη κοινωνική προοπτική στις Σποράδες.
---	---

- Βελτίωση της επιχειρηματικότητας και των επιδόσεων της επιχειρηματικότητας (παράλληλα με την ενίσχυση των κερδοσκοπικών μονάδων), με την ανάπτυξη των συνεταιριστικών δράσεων (εκτός των Ενεργειακών Κοινοτήτων) και με τον αμοιβαίο συντονισμό των φορέων
- Αξιοποίηση του πρόσφατου νόμου για τις Ενεργειακές Κοινότητες, για την παραγωγή ενέργειας (από ανανεώσιμες πηγές), από τη συνεταιριστική συνεργασία των ατομικών παραγωγών (κατόχων ακινήτων). Η διαδικασία αυτή είναι αποκεντρωμένη, ενδυναμώνει τη συνεταιριστική και κοινοτική συνεργασία και μειώνει το κόστος της ενέργειας, με συνέπεια την αύξηση των διαθέσιμων εισοδημάτων.

Με βάση την παραπάνω swot ανάλυση προκύπτει ότι τόσο η Περιφέρεια Θεσσαλίας όσο και ειδικότερα η περιοχή των Βορείων Σποράδων παρουσιάζουν δυνατότητες ανάπτυξης και ευκαιρίες οι οποίες πρέπει να αξιοποιηθούν περαιτέρω. Υπάρχουν ωστόσο και αδυναμίες και απειλές που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη και να αντιμετωπιστούν.

Η διαθεσιμότητα των αναγκαίων κύριων υποδομών (λιμάνια, αεροδρόμιο Σκιάθου, αεροδρόμιο Ν. Αγχιάλου) και τα φυσικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα (νησιωτικότητα, πόροι που μπορούν να αξιοποιηθούν για εκμετάλλευση, το έντονο γεωγραφικό ανάγλυφο, θαλάσσιο πάρκο, παραλίες) καθώς και η εγγύτητά τους με την Περιφέρεια της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας την κάνουν έναν προσιτό προορισμό.

Βεβαίως, οι κύριες υποδομές θα πρέπει να συμπληρωθούν ώστε να διασφαλισθούν η «εξωτερική» (από την ηπειρωτική χώρα στα νησιά) και η «εσωτερική» (μεταξύ των νησιών) προσβασιμότητα, με φιλικό, συνεχή και ευέλικτο τρόπο.

Επίσης η περιοχή των Βορείων Σποράδων έχει σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα, ιστορικά αξιοθέατα και αξιοποιήσιμη πολιτιστική παράδοση. Αποτελεί βεβαίως μειονέκτημα η ελλιπής αξιοποίηση και ανανέωση των πολιτιστικών πόρων και η χαμηλή σύνδεσή τους με το υφιστάμενο αναπτυξιακό μοντέλο.

Υπάρχουν δυνατότητες οικονομικής βελτίωσης λόγω των προβλεπόμενων θετικών και σημαντικών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης. Σημαντική είναι η διαθεσιμότητα ανθρώπινων πόρων με εμπειρία σε όλους τους τομείς οι οποίοι σχετίζονται με τον τουρισμό και οι νέοι που αποτελούν ανθρώπινο δυναμικό.

Η ύπαρξη σημαντικών τουριστικών πόρων και ο ευρύς αριθμός μικρών και ευέλικτων επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων σε πολλές δραστηριότητες συμβάλουν θετικά στην εδραίωση της τουριστικής κίνησης.

Τέλος, σημαντική στην ανάπτυξη είναι η υποστήριξη της Περιφέρειας για την περαιτέρω ανάπτυξη των Β. Σποράδων καθώς και οι μηχανισμοί στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η περιοχή ωστόσο παρουσιάζει και αδυναμίες οι οποίες αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξή της. Η έξοδος από τη δεκαετή οικονομική περιπέτεια της χώρας και οι ενδεχόμενες οικονομικές διακυμάνσεις στην ευρωπαϊκή ή την παγκόσμια οικονομία, δημιουργούν ευαισθησία σε ενδεχόμενες οικονομικές διακυμάνσεις στον τομέα του τουρισμού, και ειδικότερα των νησιών καθώς μπορεί να γίνουν αναδιατάξεις της τουριστικής ζήτησης στην Κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο.

Οι σχετικά χαμηλές επιδόσεις των δεικτών του τουριστικού τομέα, ο χαμηλός αριθμός πληρότητας και η περιορισμένη τουριστική περίοδος όπως και οι χαμηλές επιδόσεις στη μέση δαπάνη σχετικά με τους άλλους πρωτεύοντες ελληνικούς προορισμούς, είναι σημεία που πρέπει να διερευνηθούν. Όπως επίσης και η εποχικότητα και ο μονομερής προσανατολισμός στον θερινό-θαλάσσιο τουρισμό.

Η περιοχή των Σποράδων παρουσιάζει μη-ισόρροπη κατανομή μεταξύ των νησιών ως προς τη σχέση ωφέλειας/κόστους και τη συνεισφορά της τουριστικής ανάπτυξης στην τοπική οικονομία. Η «ανισορροπία» αυτή εντείνεται από τη «διπλή νησιωτικότητα», η οποία εκδηλώνεται στους μήνες εκτός τουριστικής περιόδου, οπότε και ατονούν οι θαλάσσιες συνδέσεις των νησιών και υπάρχει πρόβλημα προσβασιμότητας.

Μείζον θέμα στον τομέα των νησιών αποτελεί η ανεργία στους νέους και στην γυναικεία επιχειρηματικότητα, όπως και το γεγονός ότι η πλειονότητα των πληθυσμών τους ανήκει στον μη ενεργό πληθυσμό (συνταξιούχοι, νοικοκυρές). Παρατηρείται γήρανση του πληθυσμού των αλιέων με αποτέλεσμα να μη χρησιμοποιούνται σύγχρονα μέσα αλιείας, αλλά και να μην υπάρχει η αναγκαία «αναπλήρωση» σε ένα προϊόν που χαρακτηρίζει αυτά τα νησιά.

Τέλος, στο θέμα της ενέργειας, διαπιστώνεται υψηλή εξάρτηση από υδρογονάνθρακες και ενεργειακή εξάρτηση από παραγωγή ενέργειας εκτός των νησιών.

Ωστόσο στην περιοχή των Β. Σποράδων υπάρχει πλήθος ευκαιριών αξιοποιήσιμων προκειμένου να υπάρξει περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση των νησιών. Αρχικά θετική είναι βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος της χώρας μετά την οικονομική κρίση. Η μεταβολή υπόσχεται αύξηση των εισοδημάτων, των επενδύσεων και εν γένει ευεργετικών δυνατοτήτων από τις σημερινές συγκυρίες. Ευκαιρία αποτελεί και η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων και συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων για την οικονομική βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων των νησιών.

Αξιοποίηση των περιγηγνητικών δυνατοτήτων σε μαθητές την άνοιξη και των συνταξιούχων το φθινόπωρο με στόχο την επέκταση της τουριστικής περιόδου από την εσωτερική αγορά.

Η διαδικασία αυτή πέραν και της αύξησης των τουριστικών εισοδημάτων και της απασχόλησης αποτελεί και υπόβαθρο για την βελτίωση της θαλάσσιας διασύνδεσης των νησιών με την ενδοχώρα.

Ευκαιρία ανάπτυξης θα αποτελέσει η αξιοποίηση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τον «δημιουργικό τουρισμό». Παράλληλα με βάση τις φυσικές δυνατότητες, υπάρχει δυνατότητα προσφοράς σε ευρύτερη έκταση του οικολογικού ή περιβαλλοντικού και πολιτιστικού τουρισμού.

Η βελτίωση της επιχειρηματικότητας και των επιδόσεων της, με παράλληλη ενίσχυση της κερδοσκοπικής επιχειρηματικότητας, την ανάπτυξη των συνεταιριστικών δικτύων και τον μεταξύ τους συντονισμό της οικονομικής δράσης θα αποτελέσει ευκαιρία ανάπτυξης.

Σημαντική είναι και η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού προκειμένου να βελτιωθεί και να συνεισφέρει στην αύξηση των σωστών υπηρεσιών που θα φέρουν και αύξηση της τουριστικής ζήτησης.

Τέλος, η αξιοποίηση των φυσικών πόρων με εγκατάσταση συστημάτων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα συμβάλει στην οικολογική ανάπτυξη (συμβολή στην μείωση των αερίων του θερμοκηπίου), με ενίσχυση της ενεργειακής (εικονικής) αυτοδυναμίας των νησιών στο πλαίσιο της δευτερογενούς παραγωγής (εγκατάσταση των συστημάτων, παραγωγή ενέργειας). Η αξιοποίηση του πρόσφατου νόμου για τις Ενεργειακές Κοινότητες για την παραγωγή ενέργειας (από ανανεώσιμες πηγές), από τη συνεταιριστική συνεργασία των ατομικών παραγωγών (κατόχων ακινήτων) είναι διαδικασία αποκεντρωμένη, ενδυναμώνει τη συνεταιριστική και κοινοτική συνεργασία και μειώνει το κόστος της ενέργειας με συνέπεια την αύξηση των διαθέσιμων εισοδημάτων.

Για την ανάπτυξη και την ενίσχυση των νησιών υπάρχουν σημεία που πιθανόν να συμβάλουν αρνητικά. Η μη επιβεβαίωση στο εγγύς μέλλον της θετικής οικονομικής πρόβλεψης για την παρούσα θέση της χώρας και την οικονομική κατάσταση της ευρωπαϊκής ένωσης προκαλεί αδράνεια στο σχεδιασμό και μη έγκαιρη κατάθεση κατάλληλων προτάσεων για την άντληση ευρωπαϊκών πόρων και την πραγματοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

Υπάρχει ανταγωνισμός από το εξωτερικό και ιδίως στη κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο καθώς και παλαιών με ανάκαμψη (π.χ. Τουρκία, Τυνησία) και νέων «φιλόδοξων» τουριστικών προορισμών (π.χ. Κροατία, Μαυροβούνιο) με δυνατότητες ανάπτυξης υπηρεσιών ανάλογων των νησιών σε πιο ελκυστικές τιμές.

Απειλή αποτελεί η «γήρανση» του τουριστικού προϊόντος, η μη απαραίτητη διαδικασία εκσυγχρονισμού, αντικατάστασης και της ποιοτικής αναβάθμισης των υποδομών και η κακώς σχεδιασμένη τουριστική και οικιστική ανάπτυξη.

Στα νησιά των Β. Σποράδων παρατηρείται χαμηλή απορρόφηση του ανθρώπινου δυναμικού (των ανέργων και των υποαπασχολούμενων) των νησιών και σε συνδυασμό με

την αναλογία των συνταξιούχων και των λοιπών ανενεργών, η ελλιπής απορρόφηση επισημαίνει μια δύσκολη κοινωνική προοπτική στις Β. Σποράδες.

Τέλος, η μη αξιοποίηση των ενεργειακών δυνατοτήτων από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχει συνέπεια τη σπατάλη οικονομικών και φυσικών πόρων.

Βασικό συμπέρασμα της ανάλυσης είναι ότι οι Βόρειες Σποράδες αποτελούν έναν χώρο ορισμένων επιτυχών αναπτυξιακών πολιτικών και παρεμβάσεων, οι οποίες ωστόσο απαιτούν στοχευόμενη συνέχεια προκειμένου να παγιώσουν τα αποτελέσματά τους, να λύσουν διαρθρωτικά προβλήματα που εξακολουθούν να υπάρχουν και να διαχειριστούν απειλές – ευκαιρίες οι οποίες σε μεγάλο βαθμό καθορίζονται από τις ιδιότυπες συνθήκες του νησιωτικού χώρου.

6. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Βορείων Σποράδων αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών στην υπό μελέτη περιοχή. Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που προηγήθηκε, προέκυψαν τόσο τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή των Νήσων Βορείων Σποράδων, όσο και οι σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο. Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της χωρικής στρατηγικής και του αντίστοιχου σχεδίου υλοποίησης, θα πρέπει να εξασφαλίζεται με τη συμπληρωματικότητα και τη συνεκτικότητα των προτεινόμενων δράσεων.

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Βορείων Σποράδων είναι ένα σημαντικό μέσο που μπορεί να συσπειρώσει τους Δήμους, την Περιφέρεια Θεσσαλίας, Εθνικούς φορείς, ερευνητικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, ώστε να υλοποιηθεί ένα τέτοιο πολυθεματικό και πολυτομεακό σχέδιο με στοχευμένες παρεμβάσεις που θα επιφέρουν βιώσιμα αποτελέσματα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην ανάπτυξη της περιοχής.

Για αυτόν το σκοπό κρίθηκε απαραίτητη η διαβούλευση μεταξύ των αρμόδιων φορέων και ενδιαφερόμενων ομάδων πολιτών. Η διαβούλευση αποτελεί συστατικό στοιχείο της διαδικασίας σχεδιασμού και χάραξης πολιτικών και μπορεί να οδηγήσει στον καθορισμό συγκεκριμένων Σχεδίων Δράσης.

Αντικείμενο της διαβούλευσης αποτέλεσε η επικαιροποίηση της Αναπτυξιακής Στρατηγικής της ΟΧΕ Β. Σποράδων όπως είχε διαμορφωθεί το 2019 και η πρόβλεψη συγκεκριμένων και κοστολογημένων παρεμβάσεων / δράσεων που θα υλοποιήσουν την επικαιροποιημένη Στρατηγική.

Μεθοδολογία Διαβούλευσης

Η Διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους Φορείς και πολίτες για την ΟΧΕ Β. Σποράδων πραγματοποιήθηκε ως εξής:

Α) ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΦΟΡΕΙΣ: Απεστάλη πρόσκληση σε φορείς, των οποίων οι προτάσεις είχαν ενταχθεί στην ΟΧΕ 2019, και συγκεκριμένα στους εξής:

- Δήμος Σκιάθου
- Δήμος Σκοπέλου
- Δήμος Αλοννήσου
- Ένωση Ξενοδόχων Σκιάθου
- Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού Θεσσαλίας
- 5^η ΥΠΕ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ και Στερεάς Ελλάδας

- Σύνδεσμος Βιομηχανιών Θεσσαλίας & Στερεάς Ελλάδος
- Δ/νση Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Μαγνησίας και Σποράδων
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπ. Πολιτισμού (και για τους φορείς που υπάγονται σ' αυτή)
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας, Κοιν. Ασφάλισης και Κοιν. Αλληλεγγύης, Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας (ΕΥΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ)
- ΔΥΠΑ Θεσσαλίας
- Περιφέρεια Θεσσαλίας

Στους φορείς αυτούς στάλθηκαν ηλεκτρονικά στις 9 και 10 /4/2024 τα εξής:

1. Επιστολή Πρόσκλησης Επικαιροποίησης των ενταγμένων έργων του Φορέα με αναλυτικές οδηγίες για τις απαιτούμενες ενέργειες του Φορέα.
2. Πίνακας* με τους τίτλους των ενταγμένων (2019) έργων κάθε Φορέα
3. Τα Δελτία Υποβολής των ενταγμένων έργων (2019) κάθε Φορέα
4. Κενό (ασυμπλήρωτο) Δελτίο Υποβολής Πρότασης για τη διευκόλυνση επικαιροποίησης των αρχικών Δελτίων ή την υποβολή τυχόν νέων έργων.

*Ο παραπάνω Πίνακας διαμορφώθηκε έτσι ώστε να επιτρέψει σε κάθε Φορέα να απεικονίσει με σαφήνεια και για κάθε ενταγμένο (2019) έργο του:

- αν συνεχίζει ή όχι να ενδιαφέρεται για την υλοποίησή του μέσω της ΟΧΕ
- αν υποβάλλει επικαιροποιημένο Δελτίο Υποβολής ή αν ισχύει εκείνο του 2019 (για τα έργα για τα οποία συνεχίζει να ενδιαφέρεται)

Στον ίδιο Πίνακα οι φορείς συμπλήρωσαν τους τίτλους τυχόν νέων προτάσεων δράσεων.

Με την πρόσκληση επικαιροποίησης οι φορείς κλήθηκαν να αποστείλουν τις απαντήσεις τους ως τις 25/4/2024 επιστρέφοντας συμπληρωμένο τον παραπάνω Πίνακα μαζί με τα επικαιροποιημένα Δελτία Υποβολής και τα Δελτία για τα τυχόν νέα έργα, στην ειδική ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας για την ΟΧΕ, info@oxe-sporades.gr. Στη συνέχεια - και σε εναρμόνιση με την προθεσμία λήξης της ανοιχτής διαβούλευσης - η προθεσμία υποβολής παρατάθηκε ως τις 10/5/2024.

Στέλεχος της αναδόχου παρείχε τηλεφωνικές διευκρινίσεις και επέλυσε απορίες των Φορέων σχετικά με τις ενέργειές τους για τη διαδικασία της επικαιροποίησης της ΟΧΕ.

Β) ΑΝΟΙΧΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ: Για τις ανάγκες της ανοιχτής διαβούλευσης με Φορείς και πολίτες για την Επικαιροποίηση της ΟΧΕ, η ανάδοχος αναμόρφωσε την ειδική ιστοσελίδα που δημιούργησε στην αρχική φάση της ΟΧΕ <https://www.oxe-sporades.gr> και πρόσθεσε τις απαραίτητες πληροφορίες για τους ενδιαφερόμενους. Στην ιστοσελίδα αναρτήθηκε στις 24/4/2024 Δελτίο Τύπου που ενέκρινε η αναθέτουσα για την «Ανοιχτή Διαβούλευση για την εξειδίκευση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027», με το οποίο προσκλήθηκαν όλοι οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλλουν τις προτάσεις και τις ιδέες τους ως τις 10/5/2024. Το

Δελτίο Τύπου / πρόσκληση αναρτήθηκε επίσης σε ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και στις ενημερωτικές ιστοσελίδες της αναθέτουσας <https://www.thessaly.gov.gr> και <https://www.thessalia-espa.gr>.

Για την υποβολή των προτάσεων των ενδιαφερομένων διατέθηκε στις παραπάνω ιστοσελίδες σχετικό έντυπο-φόρμα προκειμένου οι Φορείς να το συμπληρώσουν για κάθε πρότασή τους και να το αποστείλουν στην παραπάνω ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας για την ΟΧΕ. Παράλληλα χρησιμοποιήθηκαν τηλεφωνικές επικοινωνίες και αμφίδρομες επικοινωνίες με e-mail, του αναδόχου με φορείς και τοπικούς παράγοντες των Β. Σποράδων.

Ακολούθως παρατίθενται το Δελτίο Τύπου και η δημοσίευση της Διαβούλευσης, ενώ το Έντυπο Υποβολής Προτάσεων παρατίθεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

2413 505100 info@oxe-sporades.gr

Ολοκληρωμένη
Χωρική Επένδυση
Βορείων Σποράδων

Αρχική ΟΧΕ Β.Σποράδων Ανοιχτή Διαβούλευση Ενημέρωση Επικοινωνία

Δελτία Τύπου

Ανοιχτή Διαβούλευση για την εξειδίκευση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027

24 Απριλίου 2024

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας έχει ξεκινήσει διαδικασίες διαβούλευσης στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Νήσων Β. Σποράδων της Προγραμματικής Περιόδου 2014 - 2020, για την αναμόρφωσή της με τους στόχους και τις κατευθύνσεις της Προγραμματικής περιόδου 2021 - 2027.

Βασικές επιδιώξεις της ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων αποτελούν: η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, η βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών και η διατήρηση, ανάδειξη και περαιτέρω αξιοποίηση του ιδιαίτερου φυσικού και πολιτιστικού πλούτου των Β. Σποράδων, καθώς αποτελεί την ισχυρή κινητήρια δύναμη της τουριστικής οικονομίας των νησιών, με σημαντική επίδραση στη συνολική οικονομία της Μαγνησίας και της Θεσσαλίας.

Το αναλυτικό περιεχόμενο της επικαιροποιημένης ΟΧΕ θα προσδιορισθεί στο πλαίσιο αντίστοιχης διαβούλευσης, δεδομένου ότι οι νησιωτικές περιοχές που περιλαμβάνει, έχουν έντονα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τα οποία δύναται να αξιοποιηθούν βέλτιστα με την ενεργή συμμετοχή τόσο της τοπικής αυτοδιοίκησης όσο και της τοπικής κοινωνίας.

Η Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων οριοθετήθηκε κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο και περιλαμβάνει, εκτός από τα τρία κύρια νησιά των Β. Σποράδων (Ίκιαθο, Σκόπελο, Αλόνησο) και όλα τα μικρότερα, αλλά και τον περιβάλλοντα θαλάσσιο χώρο. Κατά την τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο 2021 - 2027, θα δοθεί επιπλέον έμφαση σε δράσεις που συμβάλλουν στην προστασία από την κλιματική αλλαγή.

Το σχέδιο επικαιροποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Β. Σποράδων συγκροτείται με βάση τους ακόλουθους κύριους στόχους:

- **Προστασία και Ανάδειξη του Φυσικού και Πολιτιστικού Αποθέματος – Αξιοποίηση της Τουριστικής Δυναμικής σε όρους Βιώσιμης Ανάπτυξης:**
- **Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και ποιότητας ζωής με δράσεις συμπληρωματικές προς εκείνες της ανάδειξης του Τουρισμού-Πολιτισμού:**

Στη διαδικασία διαβούλευσης για την εξειδίκευση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων καλούνται να συμμετάσχουν τόσο οι αρμόδιοι φορείς του Δημόσιου Τομέα, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Επιχειρηματικότητας όσο και ενδιαφερόμενοι συλλογικοί φορείς και πολίτες, οι οποίοι μπορούν να υποβάλουν τις προτάσεις τους με τη συμπλήρωση του αναρτημένου ερωτηματολογίου στις ιστοσελίδες της Περιφέρειας Θεσσαλίας <https://www.thessaly.gov.gr> και της ΕΥΔ Προγράμματος «Θεσσαλία» <https://www.thessalia-espa.gr> καθώς και στην ιστοσελίδα της ΟΧΕ: <https://www.oxe-sporades.gr/>.

Οι προτάσεις κατατίθενται ηλεκτρονικά μέχρι την 10/05/2024.

ΕΥΔ Προγράμματος «Θεσσαλία», 24/04/2024

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σχεδιάζουμε το Μέλλον των Νησιών μας

Ανοιχτή Διαβούλευση για την εξειδίκευση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027

Στη διαδικασία διαβούλευσης καλούνται να συμμετάσχουν τόσο οι αρμόδιοι φορείς του Δημόσιου Τομέα, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Επιχειρηματικότητας όσο και ενδιαφερόμενοι συλλογικοί φορείς και πολίτες, οι οποίοι μπορούν να υποβάλουν τις προτάσεις τους με τη συμπλήρωση του Εντύπου Υποβολής Προτάσεων που έχει αναρτηθεί στις ιστοσελίδες της Περιφέρειας Θεσσαλίας <https://www.thessaly.gov.gr> και της ΕΥΔ Προγράμματος «Θεσσαλία» <https://www.thessalia-esp.gr> καθώς και στην παρούσα ιστοσελίδα. **Οι προτάσεις κατατίθενται ηλεκτρονικά μέχρι την 10/05/2024.**

[Δείτε περισσότερα](#)

Ανοιχτή Διαβούλευση

24 Απριλίου 2024

Ανοιχτή Διαβούλευση για την εξειδίκευση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027

Στη διαδικασία διαβούλευσης καλούνται να συμμετάσχουν τόσο οι αρμόδιοι φορείς του Δημόσιου Τομέα, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Επιχειρηματικότητας όσο και ενδιαφερόμενοι συλλογικοί φορείς και πολίτες, οι οποίοι μπορούν να υποβάλουν τις προτάσεις τους με τη συμπλήρωση του παρακάτω Εντύπου Υποβολής Προτάσεων (το οποίο έχει αναρτηθεί και στις ιστοσελίδες της Περιφέρειας Θεσσαλίας <https://www.thessaly.gov.gr> και της ΕΥΔ Προγράμματος «Θεσσαλία» <https://www.thessalia-esp.gr>).

Οι προτάσεις κατατίθενται ηλεκτρονικά μέχρι την 10/05/2024.

Το συμπληρωμένο Έντυπο Υποβολής Προτάσεων θα αποστέλλεται στην ηλεκτρονική δ/ση: info@oxe-sporades.gr

[Έντυπο Υποβολής Προτάσεων ΟΧΕ Β. Σποράδων - Επικαιροποίηση](#)

Στόχος και κρισιμότητα της Διαβούλευσης

Ο στόχος της διαβούλευσης είναι η ενημέρωση και η κινητοποίηση των φορέων σε Εθνικό, Περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σχετικά με την επικαιροποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Βορείων Σποράδων, καθώς και τις ευκαιρίες που παρέχει, έτσι

ώστε να προτείνουν συγκεκριμένες παρεμβάσεις και δράσεις που αντιστοιχίζονται με τους στρατηγικούς στόχους της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Η κρισιμότητα της διαβούλευσης έγκειται στην αντιμετώπιση προβλημάτων που χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα και αλληλεξάρτηση. Οι νέες ανάγκες των σύνθετων κοινωνιών σε συνδυασμό με το διαφορετικό αντικείμενο εξειδίκευσης των αρμόδιων φορέων και ομάδων πολιτών δυσχεραίνουν πολλές φορές την πρόβλεψη των επιπτώσεων διαφόρων πολιτικών και παρεμβάσεων. Αυτό ακριβώς το πρόβλημα καλείται να αντιμετωπίσει η διαβούλευση, μέσω της αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων, των τεχνοκρατών και των ομάδων πολιτών, ώστε να προκύψει μια αναπτυξιακή στρατηγική για την υπό μελέτη περιοχή που θα περιλαμβάνει βιώσιμες λύσεις και παρεμβάσεις, σύμφωνες με τους στρατηγικούς στόχους της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Οφέλη της Διαβούλευσης

Με την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, η οποία περιλάμβανε αφ' ενός πρόσκληση σε φορείς για την ενημέρωσή τους για την ΟΧΕ και συμμετοχή τους στη διαβούλευση με την συμπλήρωση δελτίου/ων υποβολής προτεινόμενων δράσεων/ πράξεων και αφ' ετέρου ανοιχτή διαβούλευση με ενδιαφερόμενους ή/και εμπλεκόμενους φορείς, κοινωνικούς, επιχειρηματικούς και επαγγελματικούς εταίρους, καθώς και πολίτες, προκύπτουν τα εξής:

- Μέσω της ανοικτής διαβούλευσης συγκεντρώθηκαν ιδέες και προτάσεις που αξιολογούνται και συμβάλλουν στην εξειδίκευση των δράσεων και γενικότερα στην σχεδίαση και εφαρμογή ενός αποτελεσματικού σχεδίου παρεμβάσεων.
- Μέσω της πρόσκλησης σε φορείς για την υποβολή προτάσεων έργων για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Β. Σποράδων και με την συμπλήρωση ειδικού εντύπου καταγραφής προτάσεων, συγκεντρώθηκε ένα σύνολο προτεινόμενων δράσεων/παρεμβάσεων από Εθνικούς, Περιφερειακούς και Τοπικούς φορείς που έλαβαν μέρος στη διαβούλευση, οι οποίες αξιολογήθηκαν βάσει της ωριμότητας και της συμβατότητάς τους με τη Στρατηγική, τους Ειδικούς Στόχους και τις Κατηγορίες Παρέμβασης της ΟΧΕ Β. Σποράδων.

Διάρκεια Διαβούλευσης

Η διαβούλευση για τη διαμόρφωση της «Στρατηγικής» της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων οργανώθηκε σε φυσική και ηλεκτρονική μορφή. Η αποστολή των προσκλήσεων και των υπολοίπων αρχείων προς τους φορείς πραγματοποιήθηκε στις 9 & 10 Απριλίου 2024 με αρχικό περιθώριο υποβολής απάντησης έως τις 25 Απριλίου 2024 (το οποίο εν συνεχεία παρατάθηκε έως την προθεσμία λήξης της ανοιχτής διαβούλευσης), ενώ η Ανοιχτή Διαβούλευση διήρκεσε από τις 25 Απριλίου έως τις 10 Μαΐου 2024.

Πίνακας 66. Ημερολογιακή απεικόνιση της διαδικασίας διαβούλευσης της ΟΧΕ Β. Σποράδων

Βήματα Διαβούλευσης	Έναρξη	Λήξη Προθεσμίας
Αποστολή προσκλήσεων προς φορείς	9 & 10 /4/2024	αρχική προθεσμία υποβολής απαντήσεων 25/4/2024
		τελική προθεσμία υποβολής απαντήσεων 10/5/2024
Ανοιχτή Διαβούλευση	25/4/2024	10/5/2024

Αποτελέσματα Διαβούλευσης

ΑΝΟΙΧΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ: Από την Πρόσκληση Ανοιχτής Διαβούλευσης που αναρτήθηκε στις σχετικές ιστοσελίδες, δεν παρελήφθη κάποια πρόταση μέχρι την επομένη της λήξης προθεσμίας. Με βάση τις τηλεφωνικές επικοινωνίες που είχαμε με φορείς και τοπικούς παράγοντες των Β. Σποράδων, προέκυψαν και διατυπώθηκαν διάφορες σκέψεις και απόψεις, όσον αφορά της στόχους και τα πιθανά έργα που θα μπορούσαν να ενταχθούν, οι οποίες συνοψίζονται παρακάτω:

1) Για την δημιουργία μιας **ενιαίας ταυτότητας στα νησιά των Βορείων Σποράδων**, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη πολλοί παράγοντες που αφορούν τον πολιτισμό, την οικονομία, τον τουρισμό και τη διαχείριση του περιβάλλοντος. Παρουσιάζονται παρακάτω οι προτάσεις:

- **Διοργάνωση Πολιτιστικών Εκδηλώσεων και Φεστιβάλ:** Διοργάνωση ετήσιων φεστιβάλ ή εκδηλώσεων που ενισχύουν την τοπική πολιτισμική κληρονομιά και ταυτότητα. Στο πλαίσιο αυτών των θεσμών θα πρέπει να διοργανώνονται εκδηλώσεις σε όλα τα νησιά, ώστε να αναδειχθεί η ενιαία ταυτότητα των νησιών. Αυτές οι εκδηλώσεις μπορεί να είναι μουσικές ή/και χορευτικές ή/και γαστρονομικές που θα προβάλλουν την τοπική παράδοση και τα προϊόντα.
- **Δημιουργία Τουριστικών Πακέτων και Προώθησή τους:** Δημιουργία τουριστικών πακέτων που περιλαμβάνουν δραστηριότητες και διαμονή και στα τρία νησιά, ενθαρρύνοντας με αυτό τον τρόπο τους τουρίστες να επισκεφθούν περισσότερα από ένα νησιά κατά τη διάρκεια της διαμονής τους. Κοινές προωθήσεις και ενέργειες μάρκετινγκ θα μπορέσουν να βοηθήσουν στη δημιουργία μιας ενιαίας εικόνας.

- **Υιοθέτηση Βιώσιμης Ανάπτυξης και Περιβαλλοντικών Πρωτοβουλιών:** Υιοθέτηση κοινών πολιτικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτή η υιοθέτηση μπορεί να περιλαμβάνει την κοινή διαχείριση φυσικών πόρων, την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την εφαρμογή προτύπων για την αειφόρο τουριστική ανάπτυξη των νησιών των Β. Σποράδων.
- **Υλοποίηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης:** Τα προγράμματα ενημέρωσης για τους κατοίκους και των τριών νησιών θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν καλύτερα τη σημασία τόσο της ενιαίας ταυτότητας όσο και των τρόπων συνεργασίας και αλληλεπίδρασης των νησιών μεταξύ τους. Τα προγράμματα εκπαίδευσης των επαγγελματιών του τουρισμού θα συμβάλλουν καθοριστικά στην κατανόηση και στην προώθηση της ενιαίας ταυτότητας αλλά και στην ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των επαγγελματιών των τριών νησιών.
- **Βελτίωση Υποδομών και Μεταφορών:** Η βελτίωση των υποδομών και των μεταφορικών συνδέσεων μεταξύ των τριών νησιών θα πετύχει την εύκολη μετάβαση των ανθρώπων από το ένα νησί στο άλλο και παράλληλα θα διευκολύνει τη μετακίνηση των αγαθών. Αυτές οι ενέργειες βελτίωσης θα συμβάλουν αποτελεσματικά στην συχνή αλληλεπίδραση και συνεργασία των τριών νησιών.

2) Για την **αποτελεσματική διαχείριση των τουριστικών ροών** στα νησιά των Βορείων Σποράδων, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη η βιωσιμότητα και η ποιότητα της εμπειρίας των τουριστών καθώς και η διασφάλιση της ποιότητας ζωής των ντόπιων. Παρουσιάζονται οι παρακάτω στρατηγικές:

- **Διεύρυνση Τουριστικής Περιόδου και Διαχείριση Επισκεπτών:** Υιοθέτηση πολιτικών που να περιορίζουν τον αριθμό των τουριστών κατά τους μήνες αιχμής με σκοπό να αποφεύγεται η υπερβολική πίεση των τοπικών υποδομών και πόρων. Στην προσπάθεια αυτή μπορεί να εφαρμοστεί η καθιέρωση ημερήσιων ή ανώτατων ορίων επισκεπτών στα πιο δημοφιλή νησιά ή τοποθεσίες.
- **Διαφοροποίηση Τουριστικών Προσφορών:** Προώθηση λιγότερο γνωστών προορισμών και δραστηριοτήτων στα νησιά με σκοπό την αποφόρτιση των περιοχών που παραδοσιακά έχουν υψηλή επισκεψιμότητα. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας μπορούν να προωθηθούν και εναλλακτικές τουριστικές εμπειρίες, όπως είναι ο καταδυτικός τουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός ή ο πολιτιστικός τουρισμός.
- **Βελτίωση Υποδομών και Μεταφορικών Μέσων:** Η βελτίωση των υποδομών και των μεταφορικών δικτύων θα βοηθήσει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των τουριστών και των κατοίκων. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να συμπεριληφθεί η αναβάθμιση των λιμανιών, η βελτίωση του οδικού δικτύου και η ενίσχυση των δημόσιων μεταφορικών συνδέσεων.

- **Χρησιμοποίηση Τεχνολογικών Λύσεων:** Η χρησιμοποίηση της τεχνολογίας θα βοηθήσει αποτελεσματικά στη διαχείριση και παρακολούθηση των τουριστικών ροών. Η χρήση εφαρμογών για κινητά τηλέφωνα ή πλατφόρμων που παρέχουν πληροφορίες για τη διαθεσιμότητα και τον κορεσμό των περιοχών θα βοηθήσουν τους τουρίστες να κατευθυνθούν στις λιγότερο συνωστισμένες περιοχές.
- **Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση των τουριστών:** Η ενημέρωση των τουριστών για την ανάγκη σεβασμού της τοπικής κοινότητας και του περιβάλλοντος θεωρείται αναγκαία, και μπορεί να προωθηθεί μέσα από καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που θα προάγουν την υπεύθυνη συμπεριφορά και την προστασία των φυσικών πόρων.
- **Διασφάλιση Συνεργασιών με Τοπικές Κοινότητες:** Η διασφάλιση μιας στενής συνεργασίας μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων θα μπορέσει να οδηγήσει στη δημιουργία πιο αρμονικών και αποδεκτών τουριστικών πρακτικών και να εξασφαλίσει ότι ο τουρισμός θα εξυπηρετεί τα συμφέροντα και τις ανάγκες τους. Θεωρείται αναγκαία η δημιουργία μιας σύμπραξης με την συμμετοχή των τοπικών αυτοδιοικήσεων των τριών νησιών και των τοπικών επαγγελματιών ενώσεων.

3) Η **βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη** στα νησιά των Βορείων Σποράδων απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που **συνδυάζει την προστασία του περιβάλλοντος, την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ευημερίας και τη διασφάλιση της υψηλού επιπέδου εμπειρίας για τους επισκέπτες.** Ακολουθούν συγκεκριμένες στρατηγικές:

- **Ανάπτυξη Πολιτικών για Βιώσιμο Τουρισμό:** Η ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών που στοχεύουν στη βιώσιμη διαχείριση των τουριστικών πόρων θα πρέπει να τεθεί ως προτεραιότητα. Στην προσπάθεια αυτή μπορεί να συμπεριληφθεί η καθιέρωση περιβαλλοντικών προτύπων για ξενοδοχεία, η προώθηση του ανακυκλώσιμου τουρισμού και η υλοποίηση σχεδίων για την προστασία των φυσικών περιοχών και των θαλάσσιων εκτάσεων.
- **Ενίσχυση της Τοπικής Οικονομίας:** Δημιουργία οικονομικών ευκαιριών για τους κατοίκους που επικεντρώνονται στην προώθηση τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού. Παρότρυνση των επιχειρήσεων να προβαίνουν σε προσλήψεις ντόπιων εργαζόμενων και να χρησιμοποιούν τοπικά υλικά όπου είναι δυνατόν.
- **Οργάνωση Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης:** Οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εργαστηρίων με σκοπό τη βιώσιμη πρακτική στον τουρισμό, τόσο για τους τοπικούς επαγγελματίες όσο και για τους επισκέπτες. Είναι σημαντικό να τονιστεί η σημασία της διατήρησης του περιβάλλοντος και της κοινωνικής αρμονίας.
- **Ενθάρρυνση Περιβαλλοντικών Πρωτοβουλιών:** Ενθάρρυνση και υποστήριξη πρωτοβουλιών όπως είναι τα προγράμματα καθαρισμού παραλιών, η διαχείριση

αποβλήτων και η ανακύκλωση. Επιπρόσθετα μπορούν να αναπτυχθούν προγράμματα για την προστασία της άγριας φύσης και των θαλάσσιων ειδών που κινδυνεύουν.

- **Βελτίωση των Υποδομών:** Αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών με στόχο την παροχή ασφαλών, αποτελεσματικών και περιβαλλοντικά υπεύθυνων επιλογών στη μετακίνηση των τουριστών. Ενίσχυση των δημόσιων συγκοινωνιών και προώθηση της χρήσης μεταφορικών μέσων με χαμηλές εκπομπές ρύπων.
- **Χρησιμοποίηση Τεχνολογικών Λύσεων:** Θεωρείται χρήσιμη η χρήση ψηφιακής εφαρμογής για την αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείριση των τουριστικών ροών, καθώς και μιας ψηφιακής εφαρμογής για την ενημέρωση των επισκεπτών πάνω στις περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στα τρία νησιά και την προώθηση της υπεύθυνης συμπεριφοράς των φορέων και επιχειρήσεων.
- **Συνεργασίες:** Η συνεργασία των τριών νησιών μεταξύ τους, καθώς και με οργανώσεις και φορείς τους, θα βοηθήσει στην καλύτερη διαχείριση πόρων, γνώσεων και εφαρμογή καλών πρακτικών πάνω στον τομέα του βιώσιμου τουρισμού.

Πρόταση για διαδικασία περαιτέρω ενημέρωσης των εμπλεκόμενων φορέων και της κοινωνίας των πολιτών

Εξαιτίας του σχετικά περιορισμένου χρόνου που διατέθηκε για τη διαβούλευση στους ενδιαφερόμενους φορείς και πολίτες, καθώς και της μεσολάβησης των αργιών και αδειών του Πάσχα, προτείνουμε η ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων και της κοινωνίας των πολιτών να ενισχυθεί περαιτέρω, με την ολοκλήρωση της επικαιροποίησης της ΟΧΕ με τα παρακάτω μέσα:

α) Διοργάνωση ημερίδας

Η διοργάνωση ημερίδας σε ένα νησί των Β. Σποράδων (κατά προτίμηση στην Σκιάθο που είναι πιο εύκολα προσβάσιμη), με στόχο την παρουσίαση της επικαιροποίησης της Στρατηγικής της ΟΧΕ, μπορεί να συμβάλει σημαντικά ώστε οι ενδιαφερόμενοι να ενημερωθούν και να αλληλεπιδράσουν με την αναθέτουσα, αλλά και μεταξύ τους, σχετικά με τις προκλήσεις, τις δυνατότητες και τους διαμορφούμενους στόχους της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Β. Σποράδων. Παράλληλα θα συμβάλλει να προετοιμαστούν οι εμπλεκόμενοι φορείς και να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στην υλοποίηση και στα χρονοδιαγράμματα που τίθενται.

β) Καμπάνια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Η ιστοσελίδα www.oxe-sporades.gr εξασφαλίζει μια συνεχή ροή πληροφοριών προκειμένου όλοι να ενημερώνονται για το όραμα της ΟΧΕ και την επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου της. Για την ενίσχυση της πληροφόρησης και της ενημέρωσης των εμπλεκόμενων φορέων και της κοινωνίας των πολιτών, προτείνεται να πραγματοποιηθεί

μια επικοινωνιακή καμπάνια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ώστε να αναδειχθεί περαιτέρω η ιστοσελίδα www.oxe-sporades.gr και το περιεχόμενό της, ιδίως σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα μετακίνησης, και δεν θα μπορούν να συμμετάσχουν στην προτεινόμενη ημερίδα.

7. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΧΕ

7.1. Όραμα & Στρατηγικοί Στόχοι

Το ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027 λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση στην περιοχή παρέμβασης, και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης, διαμορφώθηκε σε ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο, προϋπολογισμού 122.150.681,00 €€ το οποίο κωδικοποιεί τα έργα / δράσεις σε 3 επίπεδα (Προτεραιοποίηση):

- 1: Έργα / Δράσεις πρώτης προτεραιότητας οι οποίες αφενός μεν είναι ώριμες, αφετέρου δε συμβάλλουν άμεσα και καταλυτικά στους Σ.Σ. του ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027
- 2: Έργα / Δράσεις που καταγράφουν χαμηλή ωριμότητα και κρίνεται ότι συμβάλλουν έμμεσα και υποστηρικτικά στους Σ.Σ. του ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027
- 3: Έργα / Δράσεις που συμβάλλουν μακροπρόθεσμα στους Σ.Σ. του ΟΣΣ ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027 ή είναι μη επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο του Προγράμματος

Οι Στρατηγικοί Άξονες του ΟΣΣ εξειδικεύονται σε παρεμβάσεις και δράσεις, διαμορφώνοντας το «Σχέδιο Δράσης» για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των Βορείων Σποράδων. Το Σχέδιο Δράσης προέκυψε από επικαιροποίηση της διαδικασίας διαβούλευσης.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει προκριθεί η εφαρμογή «μίγματος» παρεμβάσεων αστικής και κοινωνικής αναζωογόνησης, υποδομών και λειτουργιών ενίσχυσης της διασυνδεσιμότητας των νησιών με την ενδοχώρα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της προσέλκυσης νέων δραστηριοτήτων και ροών επισκεψιμότητας. Οι παρεμβάσεις αυτές «συγκροτούν» την επικαιροποιημένη ΟΧΕ των Βορείων Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027.

Η «διάχυση» των τουριστικών ροών σε εναλλακτικούς «νέους» μικρο-προορισμούς στο κάθε νησί (οικισμοί, πόλοι πολιτισμού, εκδηλώσεις, δραστηριότητες και βιωματικές εμπειρίες κ.λπ.), αναμένεται να δημιουργήσει νέες θέσεις απασχόλησης και να προσελκύσει νέες επιχειρηματικές ιδέες.

Όπως έχει ήδη καταδειχθεί, η προσέλκυση και διαχείριση ροών επισκεψιμότητας απασχολεί πολλούς προορισμούς ανά την υφήλιο, ανεξαρτήτως μεγέθους και όγκου επισκεπτών, επιλύεται δε κατά τεκμήριο με την συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων (stakeholders) σε κοινά αποδεκτά «σχήματα διαχείρισης της «μικρο-αστικής» αναζωογόνησης και βιώσιμης κινητικότητας.

Η προσέλκυση, διαχείριση και καθοδήγηση ροών επισκεψιμότητας για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου και καινοτόμου προϊόντος π.χ. στον πολιτιστικό-τουριστικό τομέα στηρίζεται στις δικτυώσεις (networking) και στις συνέργειες / συνεργασίες (clusters), μεταξύ των φορέων

της περιοχής, δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, αξιοποιεί δε ταυτόχρονα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα ψηφιακά εργαλεία που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες.

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων, πρέπει να αναληφθούν κοινές / οριζόντιες (δια-δημοτικές) δράσεις προσέλκυσης και διαχείρισης των ροών επισκεψιμότητας, αξιοποίησης της οικονομίας της φήμης» (Reputation Economy), σε συνδυασμό με την προστασία και διαχείριση περιβαλλοντικών πόρων, υποδομών και δράσεων προσβασιμότητας και αστικής αναζωογόνησης και βιώσιμης αστικής κινητικότητας, στήριξης της επιχειρηματικότητας, καθώς και άλλων παρεμβάσεων που προέκυψαν ήδη από την ανοιχτή διαβούλευση προετοιμασίας του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Αναφέρεται ενδεικτικά η ανάπτυξη της σύγχρονης «οικονομίας της επισκεψιμότητας», ως ενός φιλόδοξου στρατηγικού στόχου, η επίτευξη του οποίου προϋποθέτει ευρείες δικτυώσεις (networking) και εμπάθυσή τους με μόνιμου χαρακτήρα συνέργειες / συνεργασίες (clusters), μεταξύ των φορέων της περιοχής και με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.

Συνδυαστικά με τις «Επιταχυντικές Χωρικές Αναπτυξιακές Πολιτικές», προκρίνεται η εφαρμογή στοχευμένων «διαρθρωτικών» χαρακτήρα Αναπτυξιακών Πολιτικών (structural development spatial policies), για την άμεση κάλυψη αναγκών και την αντιμετώπιση προβλημάτων ελλείψεων αστικών και πολιτιστικών υποδομών και λειτουργιών, σε συνδυασμό με διαλειτουργικές υποδομές μεταφορών, ώστε στοχευμένα και συνθετικά να εφαρμοσθούν παρεμβάσεις αντιμετώπισης της «διπλής νησιωτικότητας», διεύρυνσης της τουριστικής περιόδου και εμπλουτισμού του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.

Για παράδειγμα, η διασφάλιση της συχνότητας των δρομολογίων πορθμείων στο υφιστάμενο πλαίσιο των συστημάτων μεταφορών και την χειμερινή περίοδο, με αντίστοιχες δραστηριότητες ώστε να προσελκύονται ροές επισκεψιμότητας, αποτελεί στρατηγική επιλογή, η οποία προϋποθέτει συλλογικές πρωτοβουλίες και ενιαία διαχείριση του νησιωτικού συμπλέγματος, ως ενιαίου προορισμού. Αντίστοιχα, οι διαδικασίες διασύνδεσης των νησιών με υδροπλάνα μέσω τακτικών εσωτερικών δρομολογίων, αποτελεί κρίσιμο εγχείρημα που άπτεται της συνεργασίας του Δημόσιου με τον Ιδιωτικό Τομέα (PPP).

Ο αναγκαίος εκσυγχρονισμός και η αναδιάρθρωση και ενδυνάμωση του τοπικού επιχειρηματικού ιστού γίνεται επίσης στοχευμένα, μέσω κινήτρων και κλίματος, ικανών να προσελκύσουν νέες επιχειρήσεις, να «ανοίξουν» νέες αγορές και να κινητοποιήσουν νέες επενδύσεις, με έμφαση στην «τετραπλή έλικα» αγροδιατροφής, μεταποίησης, τουρισμού και πολιτισμού.

Πράγματι, ανάμεσα στις διεπαφές του τουρισμού, των ενδιαφερόντων, των εμπειριών, της

αναψυχής, της επιχειρηματικότητας (δραστηριότητες «τύπου» MICE, MEGA EVENTS κ.λπ.) αναπτύσσεται η σύγχρονη οικονομία της επισκεψιμότητας (Visitors Economy), η οποία ενισχύει, συμπληρώνει και τροφοδοτεί πολλαπλά την ανάπτυξη ενός «προορισμού».

Η ανάπτυξη της «οικονομίας της επισκεψιμότητας», συνδέεται με τη διαχείριση ενός «προορισμού», τόσο από άποψη συλλογικής οργάνωσης και διοίκησης (**DMO**), όσο και μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων τεχνικών και τεχνολογικών συστημάτων και εργαλείων (**DMS**).

Υπ' αυτή την έννοια, το ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027 είναι συμβατό:

- με την **Εθνική Στρατηγική για την Ανάπτυξη του Τουρισμού** και το Πρόγραμμα “Ελλάδα 2.0”,
- με τις δράσεις του Υπουργείου Τουρισμού για τη **«Διαχείριση των Προορισμών» (DMMOs)**, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 του Ν.4875/2021, όπως κωδικοποιήθηκε με τον Ν. 5061 ΦΕΚ Α' 179/31.10.2023 (Διατάξεις για την ενίσχυση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης),
- με τις δράσεις του Υπουργείου Τουρισμού για τη διαμόρφωση και συγκρότηση των **Περιφερειακών Παρατηρητηρίων Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΒΤΑ)**, στο πλαίσιο αντίστοιχης συγκρότησης του Εθνικού Παρατηρητηρίου.

Οι «εν δυνάμει επισκέπτες» των Β. Σποράδων (και όχι απλά «τουρίστες») ως ενιαίου προορισμού, χρειάζονται επίκαιρες, πολλαπλές και συστηματοποιημένες πηγές πληροφοριών και, μάλιστα, εξατομικευμένες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, για να τους βοηθήσουν να προγραμματίσουν τα ταξίδια τους και να επιλέξουν εναλλακτικούς τουριστικούς προορισμούς. Επειδή ο τουρισμός, στο πλαίσιο της ευρύτερης οικονομίας της επισκεψιμότητας, χαρακτηρίζεται ως μια βιομηχανία πλούσια σε πληροφορίες, εξαρτάται από την εύρεση και ανάπτυξη νέων μέσων για τη διανομή προϊόντων και υπηρεσιών ταξιδιού και φιλοξενίας, την εμπορική προώθηση των καταναλωτών και την παροχή άνεσης και ευκολίας στους ταξιδιώτες.

Οι δράσεις αυτές και θα είναι συμβατές με τις παρεμβάσεις, τη «λογική της παρέμβασης» και τις δεσμεύσεις / οδηγίες επιλεξιμότητας, κατ' αρχήν του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2021-2027 (που θα αποτελέσει τη βασική πηγή χρηματοδότησης του ΟΣΣ/ΟΧΕ), αλλά και των λοιπών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

Ο «DMO» που αφορά στον συντονισμό και διοίκηση της προβολής και τοποθέτησης των Β. Σποράδων ως ενιαίου προορισμού, συνήθως αποτελεί μια «Οργανωτική Επιτροπή» με συγκεκριμένο μηχανισμό εφαρμογής και αντίστοιχα εργαλεία, τα οποία θα δοθούν ως “περιβάλλουσα” από το Υπ. Τουρισμού σε επίπεδο Περιφέρειας. Οι τοπικές Αρχές, στο πλαίσιο τη Εταιρικής Σχέσης του ΟΣΣ/ΟΧΕ, μπορούν να προβλέψουν την ανάπτυξη και λειτουργία ευέλικτων τοπικών μηχανισμών, ώστε να αξιοποιήσουν τις τοπικές δυναμικές,

δίνοντας λύσεις σε τοπικά προβλήματα ή ιδιαιτερότητες.

Ο μηχανισμός εφαρμογής της τουριστικής προβολής (DMO, DMS κ.λπ.) αλλά και ο μηχανισμός της προβολής των Β. Σποράδων ως επιχειρηματικού και επενδυτικού προορισμού (Ε.Σ. 3.2, Π.3.2), μπορούν να αποτελέσουν «επιχειρησιακή μονάδα» του αναγκαίου «νέου» Αναπτυξιακού Φορέα των Β. Σποράδων.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, οι Στρατηγικοί Στόχοι (ΣΣ) του επικαιροποιημένου ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. Σποράδων 2021-2027, έχουν ως εξής:

- **ΣΣ-1:** Εμπλουτισμός και Βελτίωση της Ελκυστικότητας του «ενιαίου» Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-2:** Ενίσχυση της Εξωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και των Προσβάσεων στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-3:** Ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Ανάπτυξη και Διασφάλιση της Εσωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και Προσβασιμότητας στους Αστικούς, Ιστορικούς, Πολιτιστικούς και Περιβαλλοντικούς Πόρους της Περιοχής Παρέμβασης του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-4:** Διασφάλιση της Περιβαλλοντικής Ανθεκτικότητας και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Κατοίκων, των Εργαζόμενων και των Επισκεπτών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-5:** Προσέλκυση, Προβολή και Βιώσιμη Διαχείριση του Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος και των Πολιτιστικών / Τουριστικών Ροών στο Νησιωτικό Σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων μέσω εφαρμογής καινοτόμων και «έξυπνων» λύσεων.
- **ΣΣ-6:** Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Προσέλκυση Επενδύσεων.
- **ΣΣ-7:** Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας της Κοινωνικής Ένταξης και της Απασχολησιμότητας στα Νησιά των Βορείων Σποράδων.
- **ΣΣ-8:** Μηχανισμοί και Εργαλεία Υποστήριξης και Προώθησης της Δια-δημοτικής Συνεργασίας και της «Διακυβέρνησης» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων.

Πίνακας 67: Η Αρχιτεκτονική της ΟΧΕ Β. Σποράδων: Ειδικοί Στόχοι ανά Α.Π. και Παρεμβάσεις (Ομάδες Δράσεων/Παρεμβάσεις, ΟΔ/Π)

Α.Π.	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.1: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων μέσω του Εμπλουτισμού και Αξιοποίησης του Πολιτιστικού της Αποθέματος
	Π.1.1: Ανάδειξη, Εμπλουτισμός, Αξιοποίηση και Διάδοση του Πολιτιστικού Αποθέματος μέσω Καινοτόμων συστημάτων και παρεμβάσεων (DMS)
	Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων Internet of Things (IOT)
	Π.1.2: Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και της Έξυπνης Οικονομίας στην Τοπική Καθημερινότητα

Α.Π.	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	
	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	
	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων Π.2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	
	Ε.Σ. 2.3 Έξυπνη Διαχείριση των Εισερχόμενων Ροών Επισκεψιμότητας και της Αστικής Κινητικότητας (Εσωτερικές Ροές) στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων Π.2.3 Βελτίωση της Προσβασιμότητας και Διευκόλυνση των Ροών της Επισκεψιμότητας στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων – Πιλοτικές Δράσεις “city logistics”	
	Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων Π.2.4 Βελτίωση των συνθηκών, των επιλογών και της ποιότητας της Πρόσβασης, Μετακίνησης, Κίνησης και Στάθμευσης στους κύριους «προορισμούς» της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	
	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	
	Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων Π.2.7 Βελτίωση των Οδικών Προσβάσεων και της Οδικής Ασφάλειας στους κύριους και δευτερεύοντες προορισμούς στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	
	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	
	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας
		Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή Π.3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή

Α.Π.	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.3. Στήριξη της Εξωστρέφειας των τοπικών ΜΜΕ με έμφαση στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ) και προώθηση συνεργιών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων
	Π.3.3. Ανάπτυξη Μηχανισμών, εργαλείων και υπηρεσιών στήριξης των τοπικών ΜΜΕ για τη δημιουργία «αλυσίδων αξίας» και την τοποθέτησή τους σε αγορές του εξωτερικού, συνυφασμένες με εισερχόμενες τουριστικές και πολιτιστικές ροές
	Ε.Σ. 3.4. Βελτίωση της Εισόδου Νέων Επιχειρηματιών Ανταγωνιστικότητα στην Τοπική Οικονομία
	Π.3.4. Στήριξη της Δημιουργίας νέων και νεοφυών μικρο-Επιχειρήσεων, ιδίως στους τομείς των Τεχνολογιών του Πολιτισμού και της Δημιουργικής Οικονομίας, της Οικονομίας της Επισκεψιμότητας, της τοπικής Γαστρονομίας και της Αγροδιατροφής
	Ε.Σ. 3.5. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας Υφιστάμενων Επιχειρήσεων μέσω Αναδιάρθρωσης της Προσαρμοστικότητας στα Επιχειρηματικά Μοντέλα και στο Ανθρώπινο Δυναμικό
	Π.3.5. Υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές, στις αλλαγές και στις ευκαιρίες του ανταγωνισμού στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων
	Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών
Π.3.6. Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας - Βελτίωση των ευκαιριών ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	

7.2. Δείκτες εκρών και αποτελέσματος

Πίνακας 68: Δείκτες εκροών ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο

Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Πεδίο Παρέμβασης
2	RSO2.1.	ΕΤΠΑ	RCO19	Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	Τετραγωνικά μέτρα	44/45
2	RSO2.4.	ΕΤΠΑ	RCO106	Έργα προστασίας από τις κατολισθήσεις που κατασκευάστηκαν ή ενισχύθηκαν πρόσφατα	Εκτάρια	58
2	RSO2.5.	ΕΤΠΑ	RCO30	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημοσίων δικτύων ύδρευσης	Χιλιόμετρα	62
3	RSO3.2.	ΕΤΠΑ	PSO900	Μήκος οδών με βελτιωμένη ασφάλεια	Χιλιόμετρα	93
4A	RSO4.2.	ΕΤΠΑ	RCO67	Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων	Άτομα	122
4A	RSO4.6.	ΕΤΠΑ	RCO77	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	166
4B	ESO4.1.	ΕΚΤ+	EECO02	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός ατόμων	134
5	RSO5.2	ΕΤΠΑ	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συμβολή στις στρατηγικές	169
5	RSO5.2	ΕΤΠΑ	RCO74	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	169

Πίνακας 69: Δείκτες αποτελέσματος ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο

Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Πεδίο Παέμβασης
2	RSO2.1.	ΕΤΠΑ	RCR26	Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος	44/45
2	RSO2.1.	ΕΤΠΑ	RCR29	Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του Θερμοκηπίου	Τόννοι ισοδύναμου CO2/έτος	44/45
2	RSO2.4.	ΕΤΠΑ	RCR37	Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα προστασίας από φυσικές καταστροφές που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή (εκτός των πλημμυρών και ή των ανεξέλεγκτων πυρκαγιών)	Άτομα	58
2	RSO2.5.	ΕΤΠΑ	RCR41	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης	Άτομα	62
3	RSO3.2.	ΕΤΠΑ	PSR900	Οδικά ατυχήματα	Ατυχήματα / έτος	93
4A	RSO4.2.	ΕΤΠΑ	RCR71	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων	Χρήστες/έτος	122
4A	RSO4.6.	ΕΤΠΑ	RCR77	Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Επισκέπτες ανά έτος	166
4B	ESO4.1.	ΕΚΤ+	EECR05	Συμμετέχοντες που βρίσκουν θέση απασχόλησης εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα	134
5	RSO5.2	ΕΤΠΑ	PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στην διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	Συμμετέχοντες	169

8. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει μια αναλυτική κατανομή του συνολικού προϋπολογισμού του Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας (Α.Π.) και σε συνάρτηση με την προτεραιοποίηση των παρεμβάσεων/έργων. Η ανάλυση αυτή είναι κρίσιμη για την κατανόηση της στρατηγικής κατανομής των διαθέσιμων πόρων, υποδεικνύοντας την έμφαση που δίνεται στις διάφορες θεματικές κατευθύνσεις του Σχεδίου Δράσης.

Πίνακας 70: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας. Ανάλυση προϋπολογισμού σε σχέση με την «προτεραιοποίηση» των Παρεμβάσεων / Έργων του Σχεδίου Δράσης

Άξονας Προτεραιότητας	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	6.156.000,00 €	7.504.000,00 €	9.009.360,00 €	22.669.360,00 €
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	12.953.835,00 €	40.438.291,00 €	35.069.235,00 €	88.461.361,00 €
Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	2.582.960,00 €	2.100.000,00 €	6.337.000,00 €	11.019.960,00 €
Γενικό Άθροισμα	21.692.795,00 €	50.042.291,00 €	50.415.595,00 €	122.150.681,00 €

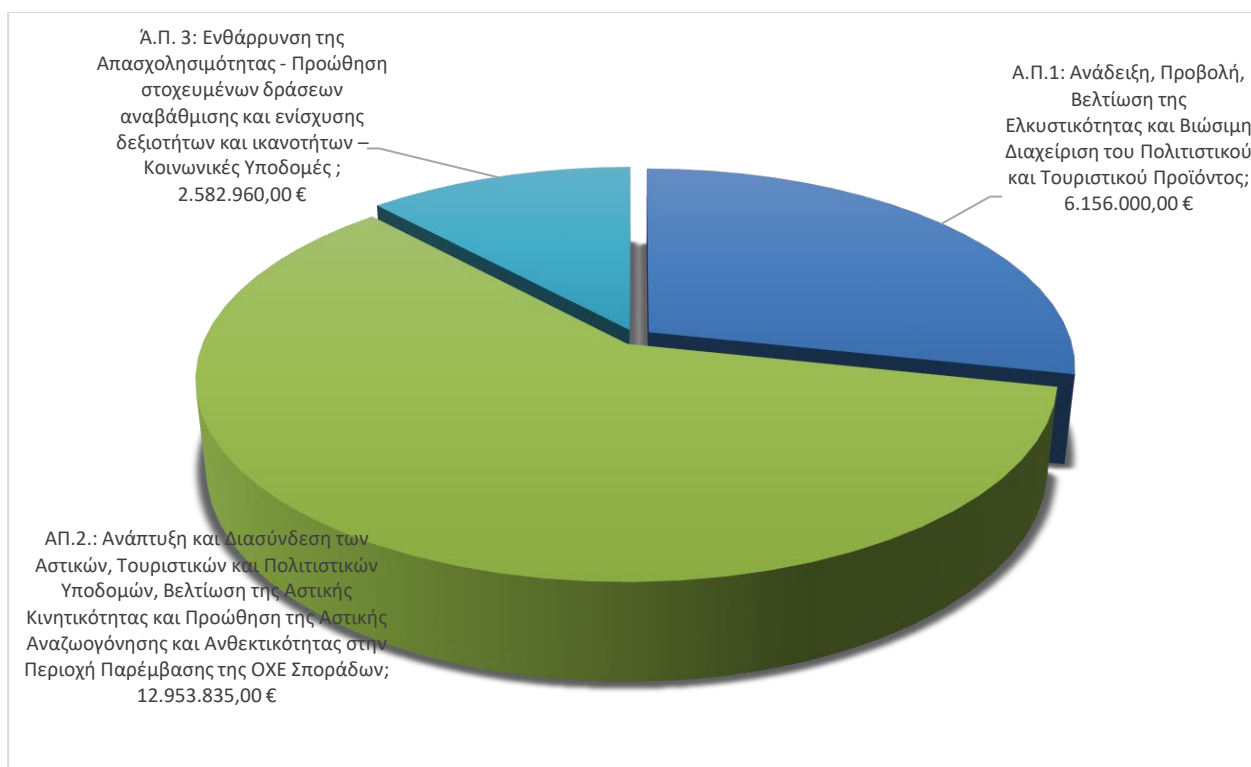
Ανάλυση Προϋπολογισμού ανά Άξονα Προτεραιότητας

Ο πίνακας αποτυπώνει τον συνολικό προϋπολογισμό των παρεμβάσεων/έργων στις Βόρειες Σποράδες, κατανεμημένο σε τρεις Άξονες Προτεραιότητας, με παράλληλη ένδειξη των διαθέσιμων πόρων ανά προτεραιότητα υλοποίησης. Ο πρώτος Άξονας, που αφορά την ανάδειξη του πολιτιστικού και τουριστικού προϊόντος, διαθέτει κονδύλια ύψους περίπου 22,7 εκ. ευρώ, υποδηλώνοντας τη βαρύτητα που δίδεται στην ελκυστικότητα του προορισμού και στη βιώσιμη διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης. Ο δεύτερος Άξονας, που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη και διασύνδεση υποδομών, στην αστική κινητικότητα και στη βελτίωση της ανθεκτικότητας του χώρου, συγκεντρώνει τον υψηλότερο προϋπολογισμό, περί τα 88 εκ. ευρώ, επιβεβαιώνοντας την προτεραιότητα της Περιφέρειας στη δημιουργία ή αναβάθμιση κρίσιμων υποδομών. Ο τρίτος Άξονας, με προϋπολογισμό περί τα 11 εκ. ευρώ, εστιάζει στην ενθάρρυνση της απασχολησιμότητας και την ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου, καταδεικνύοντας ότι η ολοκληρωμένη προσέγγιση δεν περιορίζεται μόνον σε έργα φυσικών υποδομών, αλλά επενδύει παράλληλα στη βελτίωση των κοινωνικών υποδομών και στη δημιουργία νέων δεξιοτήτων. Συνολικά, ο προϋπολογισμός ύψους 122,15

εκ. ευρώ αντανακλά μια ισορροπημένη κατανομή πόρων, όπου οι διαφορετικές βαθμίδες προτεραιοποίησης (1, 2, 3) υπογραμμίζουν τη στρατηγική επιλογή ενίσχυσης τόσο των άμεσων αναπτυξιακών αναγκών όσο και των μεσοπρόθεσμων προοπτικών των Βορείων Σποράδων, διαμορφώνοντας μια ολοκληρωμένη επέμβαση που καλύπτει τις κρίσιμες παραμέτρους βιωσιμότητας, οικονομικής εξωστρέφειας και κοινωνικής συνοχής.

Διάγραμμα 46: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας.(Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1)

Ο επόμενος Πίνακας, καταδεικνύει τη λεπτομερή διάρθρωση του προϋπολογισμού ανά Άξονα Προτεραιότητας (Α.Π.) και Ειδικό Στόχο (Ε.Σ.), αναδεικνύοντας τόσο την προτεραιοποίηση των παρεμβάσεων όσο και τις επιμέρους κατευθύνσεις της ΟΧΕ/ΒΑΑ για την περίοδο 2021-2027. Ο Α.Π.1, με συνολικό προϋπολογισμό περίπου 22,7 εκατ. ευρώ, εστιάζει κυρίως στην ανάδειξη του πολιτιστικού και τουριστικού προϊόντος, δίνοντας έμφαση σε παρεμβάσεις όπως η ανάδειξη της περιοχής ως αναγνωρίσιμου προορισμού (Ε.Σ.1.3) και η βελτίωση της ελκυστικότητας-επισκεψιμότητας (Ε.Σ.1.4). Στον Α.Π.2, ο οποίος συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος των πόρων (άνω των 88 εκατ. ευρώ), διαφαίνεται σαφής προσανατολισμός σε υποδομές και δράσεις που αφορούν τη βιώσιμη κινητικότητα και την ανθεκτικότητα του χώρου. Οι σημαντικές επενδύσεις εντοπίζονται σε Ειδικούς Στόχους όπως η βελτίωση της ανθεκτικότητας και η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος (Ε.Σ.2.5), αλλά και η αναβάθμιση των λιμενικών και οδικών υποδομών (Ε.Σ.2.7 και Ε.Σ.2.8),

υπογραμμίζοντας την κρισιμότητα των μεταφορών και της περιβαλλοντικής προστασίας για τη λειτουργική ενσωμάτωση των νησιών. Τέλος, ο Α.Π.3, με προϋπολογισμό που προσεγγίζει τα 11 εκατ. ευρώ, εστιάζει στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και την αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών. Εδώ περιλαμβάνονται δράσεις που ενθαρρύνουν την απασχολησιμότητα (Ε.Σ.3.1), την αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης (Ε.Σ.3.2), καθώς και την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας (Ε.Σ.3.3-3.6). Η διαβάθμιση των παρεμβάσεων σε τρεις προτεραιότητες (1, 2, 3) φανερώνει τη στρατηγική επιλογή για άμεση ενδυνάμωση των πιο κρίσιμων αναγκών (προτεραιότητα 1), συμπληρωματική υποστήριξη (προτεραιότητα 2) και μακροπρόθεσμη εδραίωση βιώσιμων λύσεων (προτεραιότητα 3), στοιχείο που εγγυάται την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προκλήσεων και την επίτευξη συνέργειας μεταξύ υποδομών, οικονομίας, τουρισμού και κοινωνικού ιστού στις Βόρειες Σποράδες.

Πίνακας 71: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο ΟΧΕ/ΒΑΑ. Ανάλυση προϋπολογισμού σε σχέση με την «προτεραιοποίηση» των Παρεμβάσεων / Έργων του Σχεδίου Δράσης

Α.Π / Ειδικός Στόχος	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	6.156.000,00 €	7.504.000,00 €	9.009.360,00 €	22.669.360,00 €
Ε.Σ.1.1: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων μέσω του Εμπλουτισμού και Αξιοποίησης του Πολιτιστικού της Αποθέματος			800.000,00 €	800.000,00 €
Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων ΙΟΤ		744.000,00 €		744.000,00 €
Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	6.156.000,00 €	3.400.000,00 €	2.353.360,00 €	11.909.360,00 €
Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων		3.360.000,00 €	5.856.000,00 €	9.216.000,00 €
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	12.953.835,00 €	40.438.291,00 €	35.069.235,00 €	88.461.361,00 €
Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	1.200.000,00 €	2.000.000,00 €	135.000,00 €	3.335.000,00 €
Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	4.918.235,00 €	1.765.135,00 €	2.580.000,00 €	9.263.370,00 €
Ε.Σ. 2.3 Έξυπνη Διαχείριση των Εισερχόμενων Ροών Επισκεψιμότητας και της Αστικής Κινητικότητας (Εσωτερικές Ροές) στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων			1.800.000,00 €	1.800.000,00 €

Α.Π / Ειδικός Στόχος	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων		3.750.000,00 €	300.000,00 €	4.050.000,00 €
Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	3.592.000,00 €	19.073.156,00 €	10.832.482,00 €	33.497.638,00 €
Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	243.600,00 €	350.000,00 €	4.200.000,00 €	4.793.600,00 €
Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων		3.500.000,00 €	4.662.288,00 €	8.162.288,00 €
Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	3.000.000,00 €	10.000.000,00 €	10.559.465,00 €	23.559.465,00 €
Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	2.582.960,00 €	2.100.000,00 €	6.337.000,00 €	11.019.960,00 €
Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	625.000,00 €	1.400.000,00 €	2.380.000,00 €	4.405.000,00 €
Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	1.957.960,00 €		1.357.000,00 €	3.314.960,00 €
Ε.Σ. 3.3. Στήριξη της Εξωστρέφειας των τοπικών ΜΜΕ με έμφαση στους Τομείς της ΠΣΕΕ και προώθηση συνεργιών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων		600.000,00 €		600.000,00 €
Ε.Σ. 3.4. Βελτίωση της Εισόδου Νέων Επιχειρηματιών Ανταγωνιστικότητας στην Τοπική Οικονομία			500.000,00 €	500.000,00 €

Α.Π / Ειδικός Στόχος	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
Ε.Σ. 3.5. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας Υφιστάμενων Επιχειρήσεων μέσω Αναδιάρθρωσης της Προσαρμοστικότητας στα Επιχειρηματικά Μοντέλα και στο Ανθρώπινο Δυναμικό			1.000.000,00 €	1.000.000,00 €
Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών		100.000,00 €	1.100.000,00 €	1.200.000,00 €
Γενικό Άθροισμα	21.692.795,00 €	50.042.291,00 €	50.415.595,00 €	122.150.681,00 €

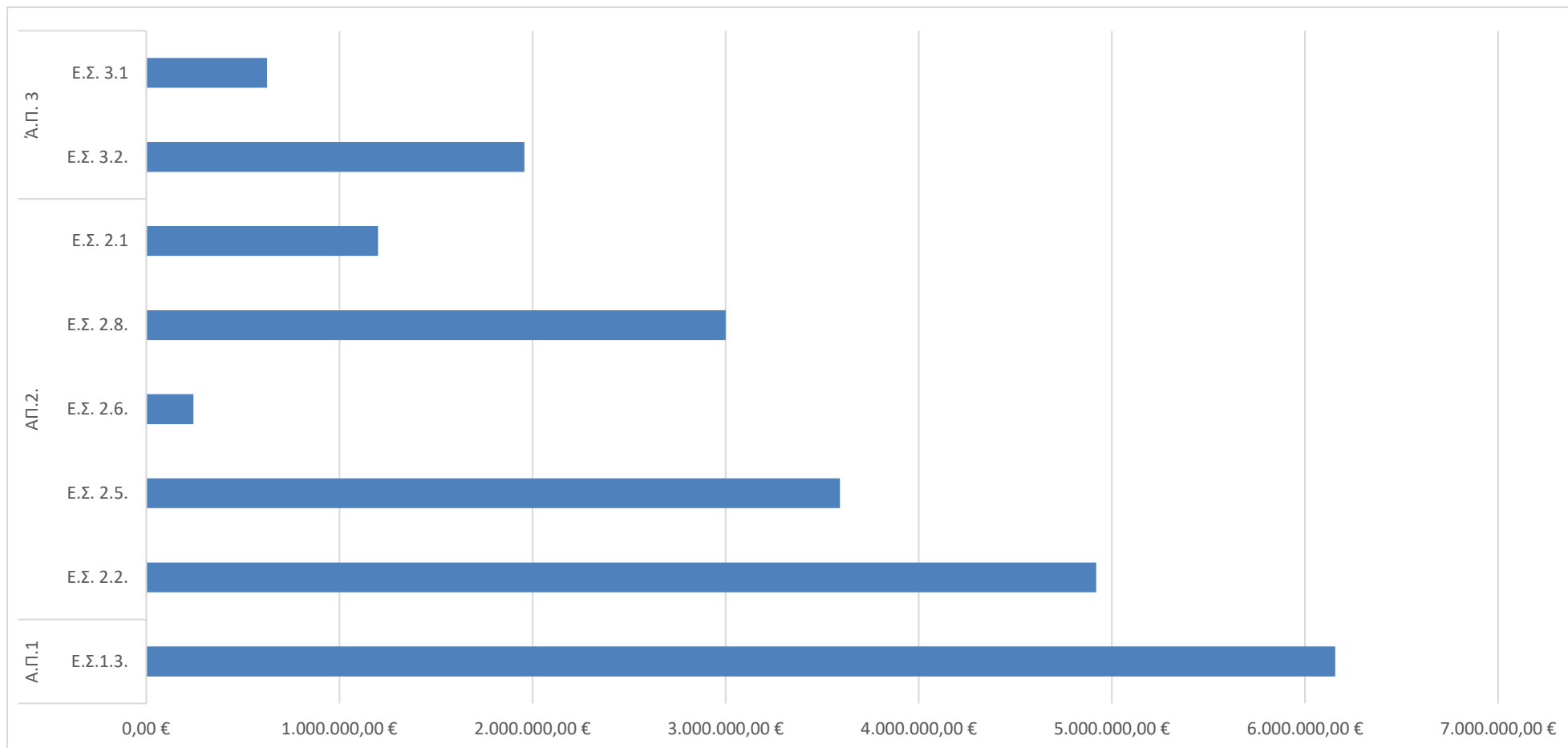

Το παρακάτω διάγραμμα παρέχει μια εκτενή και λεπτομερή κατανομή του προϋπολογισμού του Σχεδίου Δράσης σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας (Α.Π.) και Ειδικού Στόχου (Ε.Σ.), υποδεικνύοντας τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες για κάθε κατηγορία έργων. Παρακάτω ακολουθεί ανάλυση με έμφαση στην **Κατηγορία 1** της προτεραιοποίησης, η οποία περιλαμβάνει έργα με άμεσο και καταλυτικό αντίκτυπο.

Το διάγραμμα αναδεικνύει τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες της «Κατηγορίας 1», παρουσιάζοντας τα έργα εκείνα που κρίνεται ότι θα έχουν τον πλέον άμεσο και καταλυτικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη των Βορείων Σποράδων. Στον Άξονα Προτεραιότητας 1, η μεγαλύτερη χρηματοδότηση αφορά τον Ειδικό Στόχο 1.3, ο οποίος εστιάζει στην ανάδειξη της περιοχής ως αναγνωρίσιμου και πολυμορφικού πολιτιστικού προορισμού, υπογραμμίζοντας την προτεραιότητα που δίνεται στην ενίσχυση της τουριστικής ελκυστικότητας και της προβολής του τοπικού πολιτιστικού αποθέματος. Στον Άξονα 2, αξιοσημείωτο είναι το μέγεθος των πόρων που δεσμεύονται για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στις δημόσιες υποδομές (Ε.Σ. 2.2), την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα (Ε.Σ. 2.5) και τη διασύνδεση των λιμενικών υποδομών (Ε.Σ. 2.8), επιβεβαιώνοντας τη στρατηγική βαρύτητα που δίνεται τόσο στη βιωσιμότητα όσο και στην καλύτερη εξωτερική και εσωτερική προσβασιμότητα των νησιών. Στον Άξονα 3, η χρηματοδότηση επικεντρώνεται στην αναβάθμιση δεξιοτήτων και υποδομών εκπαίδευσης (Ε.Σ. 3.2), σηματοδοτώντας τη σημασία του ανθρώπινου κεφαλαίου και της δημιουργίας νέων επαγγελματικών ευκαιριών για τον τοπικό πληθυσμό. Με αυτόν τον τρόπο, η Κατηγορία 1 αναδεικνύεται ως «αιχμή του δόρατος» για τη συνολική στρατηγική της ΟΧΕ, στηρίζοντας καίριες παρεμβάσεις που εξασφαλίζουν τον άμεσο μετασχηματισμό της περιοχής και παρέχουν ισχυρά θεμέλια για τη μακροπρόθεσμη, βιώσιμη ανάπτυξή της.

Η στρατηγική κατανομή των πόρων στην Κατηγορία 1 υπογραμμίζει την άμεση ανάγκη παρέμβασης σε κρίσιμους τομείς, εξασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα, την προσβασιμότητα και την ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

Διάγραμμα 47: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο ΟΧΕ/ΒΑΑ (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1)

Το παραπάνω διάγραμμα αποτυπώνει μια αναλυτική εικόνα της χρηματοδοτικής στόχευσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο, σκιαγραφώντας πώς κατανέμονται οι πόροι σε έργα που κρίνονται ιδιαίτερα κρίσιμα για την άμεση και αποτελεσματική αναβάθμιση των Βορείων Σποράδων. Στον Άξονα 1, η μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στον Ειδικό Στόχο 1.3, ο οποίος επικεντρώνεται στην ανάδειξη των Βορείων Σποράδων ως πολυμορφικού πολιτιστικού και τουριστικού προορισμού, γεγονός που μεταφράζεται σε παρεμβάσεις για την ενίσχυση της επισκεψιμότητας και την ψηφιακή ή φυσική προώθηση του τοπικού πολιτιστικού αποθέματος. Παράλληλα, ο Ειδικός Στόχος 1.4 υπογραμμίζει τη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής και περιλαμβάνει δράσεις που διαμορφώνουν ένα πιο θελκτικό περιβάλλον για επισκέπτες και κατοίκους, ενώ οι Ειδικοί Στόχοι 1.1 και 1.2, μολονότι εμφανίζονται με χαμηλότερα ποσά, παραμένουν κομβικοί για την ενίσχυση της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς και την επιτάχυνση του «έξυπνου» μετασχηματισμού των νησιών μέσα από τεχνολογικές εφαρμογές και συστήματα IoT. Στον Άξονα 2, η μεγαλύτερη χρηματοδότηση συγκεντρώνεται στον Ειδικό Στόχο 2.8, που αφορά τη βελτίωση των λιμενικών υποδομών και την ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας, επιβεβαιώνοντας την κεντρική σημασία της ακτοπλοϊκής σύνδεσης για την αντιμετώπιση της «διπλής νησιωτικότητας». Ο Ειδικός Στόχος 2.5 συγκεντρώνει επίσης σημαντικούς πόρους για την ανθεκτικότητα και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, αντανακλώντας την ανάγκη υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Ακολουθεί ο Ειδικός Στόχος 2.2, που ενισχύει την ενεργειακή αποδοτικότητα των δημοσίων υποδομών, συμπληρώνοντας τη στρατηγική πράσινη μετάβαση της περιοχής. Παρεμβάσεις που άπτονται της εσωτερικής αστικής κινητικότητας (Ε.Σ.2.3, Ε.Σ.2.4), καθώς και η ανάδειξη των αστικών τοπόσημων (Ε.Σ.2.6) και η βελτίωση του οδικού δικτύου (Ε.Σ.2.7), μολονότι συγκεντρώνουν μικρότερους προϋπολογισμούς, παραμένουν καθοριστικές για την καθημερινή λειτουργία και ελκυστικότητα των νησιών. Τέλος, στον Άξονα 3, το ενδιαφέρον εστιάζεται πρωτίστως στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και την τόνωση της τοπικής οικονομίας, με τον Ειδικό Στόχο 3.2 να προβάλλει τη σημασία της αναβάθμισης των εκπαιδευτικών και κατάρτισης υποδομών, ενώ ο Ειδικός Στόχος 3.1 στοχεύει ευθέως στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας του πληθυσμού. Οι δράσεις που αφορούν στη στήριξη της επιχειρηματικότητας (Ε.Σ.3.3 έως Ε.Σ.3.6) υπογραμμίζουν τη βούληση για δημιουργία ενός φιλικού περιβάλλοντος προς τις μικρομεσαίες, νεοφυείς και κοινωνικού χαρακτήρα επιχειρήσεις, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ενός πιο ανταγωνιστικού και ποικίλου αναπτυξιακού μοντέλου για τις Βόρειες Σποράδες.

Η κατανομή υπογραμμίζει τη σαφή στρατηγική στόχευση για βελτίωση υποδομών, ενίσχυση της τουριστικής προβολής και προώθηση της απασχόλησης, εξασφαλίζοντας τόσο την άμεση ανάπτυξη όσο και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της περιοχής παρέμβασης.

Πίνακας 72: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο ΟΧΕ/ΒΑΑ. Ανάλυση προϋπολογισμού σε σχέση με την «προτεραιοποίηση» των Παρεμβάσεων / Έργων του Σχεδίου Δράσης

Άξονας Προτεραιότητας / Ειδικός Στόχος	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος		6.156.000,00 €	7.504.000,00 €	9.009.360,00 €	22.669.360,00 €
Ε.Σ.1.1: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων μέσω του Εμπλουτισμού και Αξιοποίησης του Πολιτιστικού της Αποθέματος	Π.1.1: Ανάδειξη, Εμπλουτισμός, Αξιοποίηση και Διάδοση του Πολιτιστικού Αποθέματος μέσω Καινοτόμων συστημάτων και παρεμβάσεων (DMS)			800.000,00 €	800.000,00 €
Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων ΙΟΤ	Π.1.2: Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και της Έξυπνης Οικονομίας στην Τοπική Καθημερινότητα		744.000,00 €		744.000,00 €
Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	6.156.000,00 €	3.400.000,00 €	2.353.360,00 €	11.909.360,00 €
Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος		3.360.000,00 €	5.856.000,00 €	9.216.000,00 €

Άξονας Προτεραιότητας / Ειδικός Στόχος	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων		12.953.835,00 €	40.438.291,00 €	35.069.235,00 €	88.461.361,00 €
Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	1.200.000,00 €	2.000.000,00 €	135.000,00 €	3.335.000,00 €
Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	4.918.235,00 €	1.765.135,00 €	2.580.000,00 €	9.263.370,00 €
Ε.Σ. 2.3 Έξυπνη Διαχείριση των Εισερχόμενων Ροών Επισκεψιμότητας και της Αστικής Κινητικότητας (Εσωτερικές Ροές) στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.3 Βελτίωση της Προσβασιμότητας και Διευκόλυνση των Ροών της Επισκεψιμότητας στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων – Πιλοτικές Δράσεις “city logistics”			1.800.000,00 €	1.800.000,00 €
Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων	Π.2.4 Βελτίωση των συνθηκών, των επιλογών και της ποιότητας της Πρόσβασης, Μετακίνησης, Κίνησης και Στάθμευσης στους κύριους «προορισμούς» της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων		3.750.000,00 €	300.000,00 €	4.050.000,00 €
Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	3.592.000,00 €	19.073.156,00 €	10.832.482,00 €	33.497.638,00 €

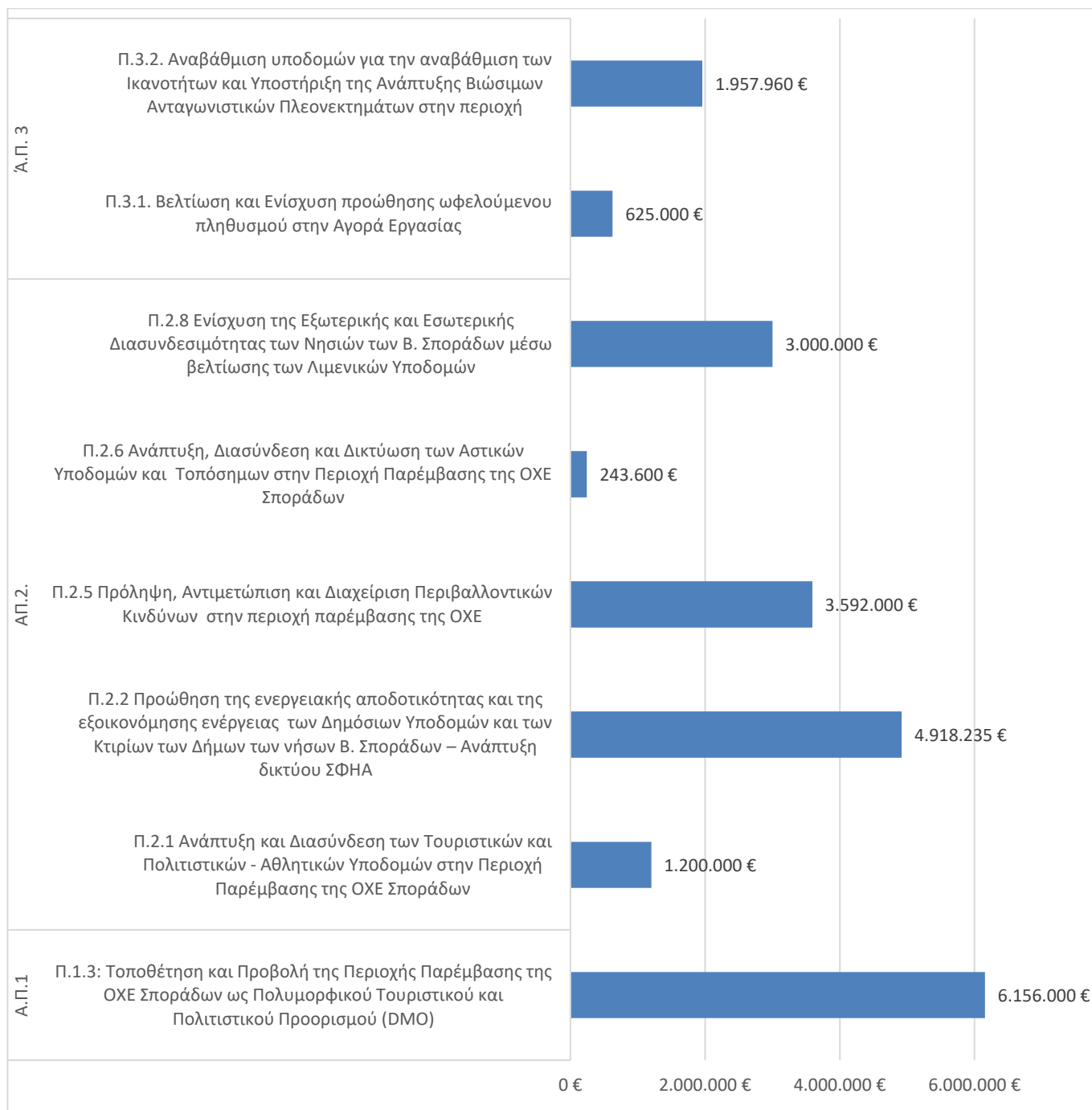
Άξονας Προτεραιότητας / Ειδικός Στόχος	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ					
Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	243.600,00 €	350.000,00 €	4.200.000,00 €	4.793.600,00 €
Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.7 Βελτίωση των Οδικών Προσβάσεων και της Οδικής Ασφάλειας στους κύριους και δευτερεύοντες προορισμούς στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων		3.500.000,00 €	4.662.288,00 €	8.162.288,00 €
Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	3.000.000,00 €	10.000.000,00 €	10.559.465,00 €	23.559.465,00 €
Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές		2.582.960,00 €	2.100.000,00 €	6.337.000,00 €	11.019.960,00 €
Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	625.000,00 €	1.400.000,00 €	2.380.000,00 €	4.405.000,00 €
Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	Π.3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	1.957.960,00 €		1.357.000,00 €	3.314.960,00 €

Άξονας Προτεραιότητας / Ειδικός Στόχος	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ)	1	2	3	Γενικό Άθροισμα
Ε.Σ. 3.3. Στήριξη της Εξωστρέφειας των τοπικών ΜΜΕ με έμφαση στους Τομείς της ΠΣΕΕ και προώθηση συνεργιών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων	Π.3.3. Ανάπτυξη Μηχανισμών, εργαλείων και υπηρεσιών στήριξης των τοπικών ΜΜΕ για τη δημιουργία «αλυσίδων αξίας» και την τοποθέτησή τους σε αγορές του εξωτερικού, συνυφασμένες με εισερχόμενες τουριστικές και πολιτιστικές ροές		600.000,00 €		600.000,00 €
Ε.Σ. 3.4. Βελτίωση της Εισόδου Νέων Επιχειρηματιών Ανταγωνιστικότητα στην Τοπική Οικονομία	Π.3.4. Στήριξη της Δημιουργίας νέων και νεοφυών μικρο-Επιχειρήσεων, ιδίως στους τομείς των Τεχνολογιών του Πολιτισμού και της Δημιουργικής Οικονομίας, της Οικονομίας της Επισκεψιμότητας, της τοπικής Γαστρονομίας και της Αγροδιατροφής			500.000,00 €	500.000,00 €
Ε.Σ. 3.5. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας Υφιστάμενων Επιχειρήσεων μέσω Αναδιάρθρωσης της Προσαρμοστικότητας στα Επιχειρηματικά Μοντέλα και στο Ανθρώπινο Δυναμικό	Π.3.5. Υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές, στις αλλαγές και στις ευκαιρίες του ανταγωνισμού στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων			1.000.000,00 €	1.000.000,00 €
Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών	Π.3.6. Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας - Βελτίωση των ευκαιριών ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων		100.000,00 €	1.100.000,00 €	1.200.000,00 €
Γενικό Άθροισμα		21.692.795,00 €	50.042.291,00 €	50.415.595,00 €	122.150.681,00 €

Ο Παραπάνω πίνακας παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη αποτύπωση του συνολικού προϋπολογισμού του Σχεδίου Δράσης, κατηγοριοποιημένου ανά Άξονα Προτεραιότητας, Ειδικό Στόχο και αντίστοιχη Ομάδα Δράσεων (Παρεμβάσεων). Στον Α.Π.1, ο προϋπολογισμός κατανέμεται σε δράσεις που σχετίζονται με την προβολή και την αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος, καθώς και με την υιοθέτηση έξυπνων λύσεων που στοχεύουν στον μετασχηματισμό της τοπικής οικονομίας (Ε.Σ.1.2), υπογραμμίζοντας τη βούληση να ενισχυθεί η ελκυστικότητα και η αναγνωρισιμότητα του νησιωτικού συμπλέγματος. Στον Α.Π.2 δεσμεύεται το μεγαλύτερο ποσοστό πόρων, δεδομένης της ανάγκης για παρεμβάσεις σε υποδομές (τουριστικές, αθλητικές, ενεργειακές και λιμενικές), στη βελτίωση της αστικής κινητικότητας και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή αποδοτικότητα (Ε.Σ.2.2), την πρόληψη περιβαλλοντικών κινδύνων (Ε.Σ.2.5) και τη συνολική αναβάθμιση των λιμενικών υποδομών (Ε.Σ.2.8) καταδεικνύουν την έμφαση στην ανθεκτικότητα, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την αντιμετώπιση της «διπλής νησιωτικότητας». Στον Α.Π.3, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις κοινωνικές υποδομές και την ενθάρρυνση της απασχολησιμότητας, με δράσεις που περιλαμβάνουν κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων (Ε.Σ.3.1 και Ε.Σ.3.2), καθώς και ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς του πολιτισμού, της δημιουργικής οικονομίας, της αγροδιατροφής και της κοινωνικής οικονομίας (Ε.Σ.3.3 έως 3.6). Η κλιμακωτή «προτεραιοποίηση» (1, 2 και 3) αποτυπώνει τη στρατηγική στόχευση των παρεμβάσεων: τα έργα άμεσης απόδοσης (κατηγορία 1) θέτουν τα θεμέλια για βιώσιμη ανάπτυξη, αυτά της μεσοπρόθεσμης απόδοσης (κατηγορία 2) εδραιώνουν και επεκτείνουν τα αποτελέσματα, ενώ οι παρεμβάσεις μακροπρόθεσμης οπτικής (κατηγορία 3) συμπληρώνουν την ολιστική προσέγγιση, διασφαλίζοντας ότι οι Βόρειες Σποράδες εντάσσονται σε ένα σύγχρονο, ανθεκτικό και δυναμικό αναπτυξιακό πλαίσιο.

Διάγραμμα 48: Προϋπολογισμός Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ομάδα Δράσης / Παρέμβασης.
(Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1)

Το προηγούμενο Διάγραμμα απεικονίζει την κατανομή του προϋπολογισμού του Σχεδίου Δράσης ανά Άξονα Προτεραιότητας (Α.Π.) και Ομάδα Δράσης/Παρέμβασης, με έμφαση στις παρεμβάσεις της Κατηγορίας Προτεραιοποίησης 1.

Το διάγραμμα αναδεικνύει τη στοχευμένη διάθεση πόρων στα έργα της Κατηγορίας Προτεραιοποίησης 1, αποτυπώνοντας τις σημαντικότερες παρεμβάσεις που θεωρούνται κρίσιμες για την άμεση αναβάθμιση των Βορείων Σποράδων. Στον Άξονα Προτεραιότητας 1, η ομάδα δράσης Π.1.3 (Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού) δεσμεύει τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση, ύψους 6.156.000 €, επιβεβαιώνοντας την έμφαση στη συνολική ανάδειξη του νησιωτικού συμπλέγματος ως ενιαίου προορισμού υψηλής προστιθέμενης αξίας. Στον Άξονα 2, η Π.2.2 (Πρώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων) συγκεντρώνει 4.918.235 €, επιβεβαιώνοντας τη στρατηγική επιλογή για μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και λειτουργική αναβάθμιση των υποδομών. Παράλληλα, η Π.2.5 (Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων) με 3.592.000 € και η Π.2.8 (Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών) με 3.000.000 € καταδεικνύουν τη βαρύτητα που αποδίδεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στη βελτίωση των θαλάσσιων μεταφορών. Η Π.2.1 (Ανάπτυξη και Διασύνδεση Τουριστικών-Αθλητικών Υποδομών) με 1.200.000 € εστιάζει στην ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος μέσα από δραστηριότητες που αναδεικνύουν το πολιτιστικό και αθλητικό δυναμικό της περιοχής, ενώ η Π.2.6 (Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων) με 243.600 € ενδυναμώνει τη σύνδεση των οικιστικών ιστών με τα βασικά πολιτιστικά σημεία ενδιαφέροντος. Στον Άξονα 3, η παρέμβαση Π.3.2 (Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων) απορροφά 1.957.960 €, σηματοδοτώντας την ανάγκη βελτίωσης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ενώ η Π.3.1 (Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας) με 625.000 € ενισχύει τη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης. Συνολικά, το διάγραμμα αποτυπώνει τη βούληση της ΟΧΕ να επενδύσει πρωτίστως σε δράσεις που συνδυάζουν την άμεση ωφέλεια για την τοπική οικονομία και κοινωνία με τη διασφάλιση περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και αναπτυξιακής ανθεκτικότητας.

Η στρατηγική κατανομή των πόρων στις παρεμβάσεις Κατηγορίας 1 αντικατοπτρίζει μια ισορροπημένη προσέγγιση, που ενισχύει τόσο την τουριστική ταυτότητα όσο και τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές υποδομές της περιοχής παρέμβασης.

Πίνακας 73: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και ΕΔΕΤ

Άξονας Προτεραιότητας	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ+	Γενικό Άθροισμα
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	6.156.000,00 €		6.156.000,00 €
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	12.953.835,00 €		12.953.835,00 €
Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	1.957.960,00 €	625.000,00 €	2.582.960,00 €
Γενικό Άθροισμα	21.067.795,00 €	625.000,00 €	21.692.795,00 €

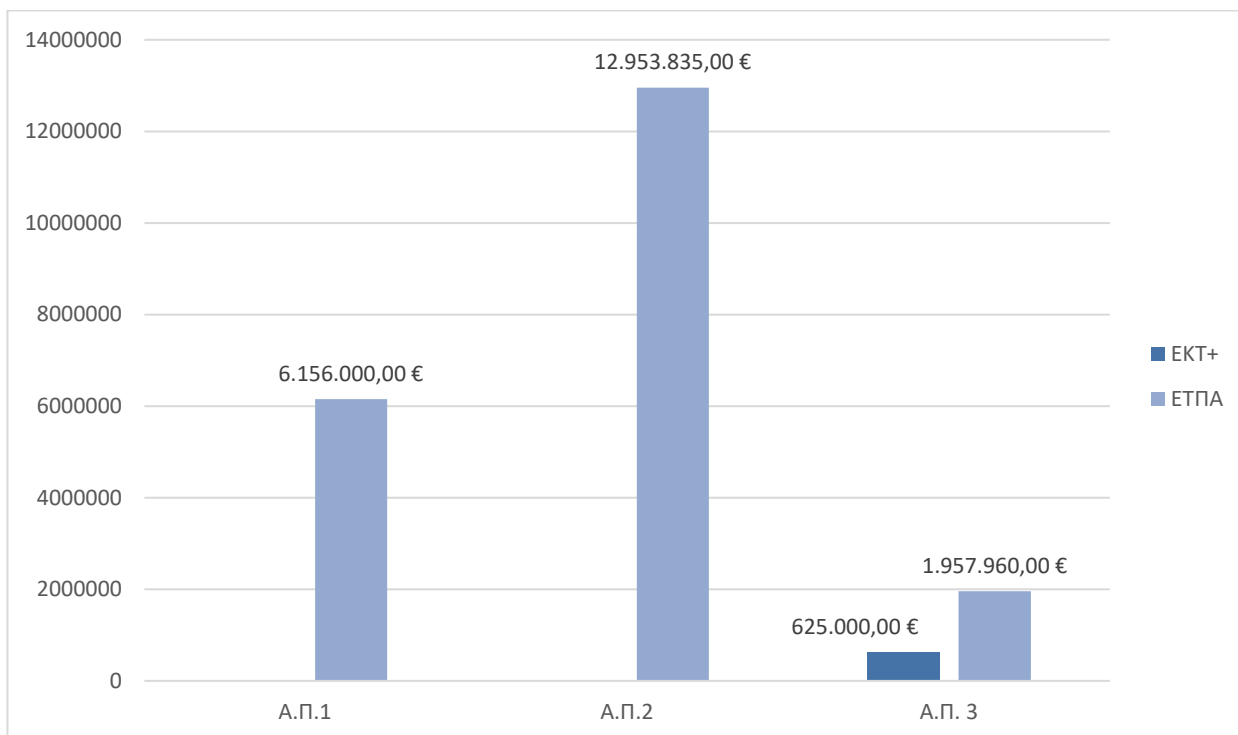
Ο παραπάνω Πίνακας παρέχει μια συνοπτική κατανομή του προϋπολογισμού για τις παρεμβάσεις/έργα της **Κατηγορίας Προτεραιοποίησης 1**, διαχωρισμένη ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΠΑ) ή Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+).

Ο πίνακας καταδεικνύει την κατανομή πόρων ύψους περίπου 21,7 εκατομμυρίων ευρώ σε παρεμβάσεις που αξιολογήθηκαν ως άμεσης προτεραιότητας για την περιοχή των Βορείων Σποράδων, βάσει της ΟΧΕ. Οι παρεμβάσεις στον Άξονα 1, που αφορούν την ανάδειξη και προβολή του πολιτιστικού και τουριστικού αποθέματος, χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από το ΕΤΠΑ, με συνολικό ποσό 6,16 εκατομμυρίων ευρώ, υποδηλώνοντας την κρισιμότητα της τουριστικής και πολιτιστικής διάστασης για την ανταγωνιστικότητα της περιοχής. Ο Άξονας 2, ο οποίος περιλαμβάνει έργα αστικής και περιβαλλοντικής αναζωογόνησης, υποδομών και βιώσιμης κινητικότητας, συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μερίδιο προϋπολογισμού (12,95 εκατομμύρια ευρώ), επίσης αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ, αντανακλώντας την ανάγκη για στοχευμένες υποδομές που να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις ελλείψεις σε επίπεδο προσβασιμότητας και ανθεκτικότητας του νησιωτικού συμπλέγματος. Στον Άξονα 3, που εστιάζει στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας, της κοινωνικής συνοχής και της αναβάθμισης δεξιοτήτων, υπάρχουν παρεμβάσεις που συγχρηματοδοτούνται τόσο από το ΕΤΠΑ (περί τα 1,96 εκατομμύρια ευρώ) όσο και από το ΕΚΤ+ (625 χιλιάδες ευρώ), γεγονός που σηματοδοτεί τη βούληση για πολυεπίπεδη υποστήριξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, προκειμένου να διευρυνθούν οι ευκαιρίες εργασίας και να ενισχυθεί η κοινωνική ένταξη. Συνολικά, το ΕΤΠΑ καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των δράσεων (περί τα 21,07 εκατομμύρια ευρώ), ενώ η συμβολή του ΕΚΤ+ στα 625 χιλιάδες ευρώ υποστηρίζει στοχευμένα τις κοινωνικές παρεμβάσεις, επισφραγίζοντας τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα του Σχεδίου Δράσης.

Ο Πίνακας αναδεικνύει τη σαφή εστίαση του προϋπολογισμού της Κατηγορίας Προτεραιοποίησης 1 σε δράσεις υποδομών, τουριστικής προβολής και περιβαλλοντικής αναβάθμισης, μέσω της χρηματοδότησης του ΕΤΠΑ. Παράλληλα, ο Άξονας 3, αν και μικρότερος σε χρηματοδότηση, ενσωματώνει κοινωνικές παρεμβάσεις που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ+, ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή και την απασχολησιμότητα.

Διάγραμμα 49: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και ΕΔΕΤ

Ο Πίνακας παρουσιάζει την κατανομή του προϋπολογισμού για παρεμβάσεις/έργα της Κατηγορίας Προτεραιοποίησης 1 ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο Προγράμματος (RSO). Παρακάτω παρέχεται ανάλυση για κάθε Άξονα Προτεραιότητας και τους Ειδικούς Στόχους που εξυπηρετούν. Η κατανομή του προϋπολογισμού ευθυγραμμίζεται με τους στόχους βιωσιμότητας, τουριστικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. Το υψηλό ποσοστό των πόρων που διατίθενται σε RSO5.2 και RSO4.6 υπογραμμίζει τη στρατηγική σημασία της προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.

Πίνακας 74: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο Προγράμματος

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	RSO5.2	1.000.000,00 €
	RSO5.2 (RSO4.6)	5.156.000,00 €

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	RSO5.2	5.243.600,00 €
	RSO5.2 (RSO2.1)	4.918.235,00 €
	RSO5.2 (RSO2.5)	2.792.000,00 €
Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	RSO4.1	625.000,00 €
	RSO5.2	1.957.960,00 €
Γενικό Άθροισμα		21.692.795,00 €

Ο πίνακας επιβεβαιώνει τη στόχευση των παρεμβάσεων άμεσης προτεραιότητας στους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος, όπως αυτοί ορίζονται από τις σχετικές Προτεραιότητες Πολιτικής (RSOs). Στον Άξονα 1, το σύνολο της χρηματοδότησης κατευθύνεται στο RSO5.2 και εν μέρει συνδέεται με το RSO4.6, υπογραμμίζοντας τον άξονα στον οποίο εμπίπτουν δράσεις ενίσχυσης της πολιτιστικής και τουριστικής ελκυστικότητας, αλλά και πιο ευρείες πρωτοβουλίες που αφορούν τη διασύνδεση του τουρισμού με άλλους τομείς (π.χ. καινοτομία και βιώσιμες πρακτικές). Στον Άξονα 2, τα έργα κατανέμονται κυρίως στο RSO5.2, καλύπτοντας ωστόσο και τις κατευθύνσεις του RSO2.1 και του RSO2.5, γεγονός που αποτυπώνει την ανάγκη για αναβάθμιση των υποδομών και παράλληλη εξοικονόμηση πόρων μέσα από ενεργειακά αποδοτικές λύσεις και επενδύσεις σε ανθεκτικές πρακτικές απέναντι σε περιβαλλοντικούς κινδύνους. Τέλος, στον Άξονα 3, η έμφαση χωρίζεται ανάμεσα στο RSO4.1, που ενισχύει την απασχολησιμότητα και την κοινωνική ένταξη, και στο RSO5.2, στο πλαίσιο του οποίου προωθούνται δράσεις για τη βελτίωση των κοινωνικών υποδομών και τη δημιουργία νέων δεξιοτήτων, εξυπηρετώντας παράλληλα τη στρατηγική της ευρύτερης βιώσιμης ανάπτυξης. Συνολικά, το σύνολο των 21,69 εκατομμυρίων ευρώ αναδεικνύει μια ισορροπημένη κατανομή μεταξύ υποδομών, τουριστικής-πολιτιστικής ανάδειξης και ανθρώπινου κεφαλαίου, διασφαλίζοντας την πολυεπίπεδη αναβάθμιση του νησιωτικού συμπλέγματος.

Πίνακας 75: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Προτεραιότητα Προγράμματος και Πεδίο Παρέμβασης

Προτεραιότητα Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
4.Β Δράσεις ενίσχυσης της Κοινωνικής Συνοχής και αντιμετώπισης της φτώχειας	134	625.000,00 €
4.Β Δράσεις ενίσχυσης της Κοινωνικής Συνοχής και αντιμετώπισης της φτώχειας Άθροισμα		625.000,00 €
5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	45	2.380.000,00 €
	58	800.000,00 €
	62	2.792.000,00 €

	165	1.000.000,00 €
	166	5.156.000,00 €
	169	1.200.000,00 €
	122	1.957.960,00 €
	93	3.000.000,00 €
	60	243.600,00 €
	44	2.538.235,00 €
5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις Άθροισμα		21.067.795,00 €
Γενικό Άθροισμα		21.692.795,00 €

Ο πίνακας καταδεικνύει ότι η πλειονότητα των πόρων που κατευθύνονται στις παρεμβάσεις προτεραιοποίησης 1 ανήκει στην κατηγορία «Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις» (Προτεραιότητα 5), με συνολικό ποσό περίπου 21,07 εκατ. ευρώ. Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται ένα ευρύ φάσμα πεδίων παρέμβασης (45, 58, 62, 165, 166, 169, 122, 93, 60, 44), καλύπτοντας δράσεις που εκτείνονται από την ενεργειακή αναβάθμιση και την προστασία του περιβάλλοντος, έως την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος και τη βελτίωση της προσβασιμότητας. Επιπλέον, στην Προτεραιότητα 4.Β., που αφορά τις δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και την αντιμετώπιση της φτώχειας, διατίθενται 625 χιλιάδες ευρώ (Πεδίο 134), υπογραμμίζοντας τη σημασία που αποδίδεται στην κοινωνική ένταξη και τη στήριξη ευάλωτων ομάδων. Η διαβάθμιση αυτή επιβεβαιώνει τη στρατηγική έμφαση του Σχεδίου Δράσης στις πολυεπίπεδες παρεμβάσεις υπέρ της τοπικής ανάπτυξης, συνδυάζοντας παράλληλα την κάλυψη βασικών κοινωνικών αναγκών με την ολοκληρωμένη αναβάθμιση κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών στις Βόρειες Σποράδες.

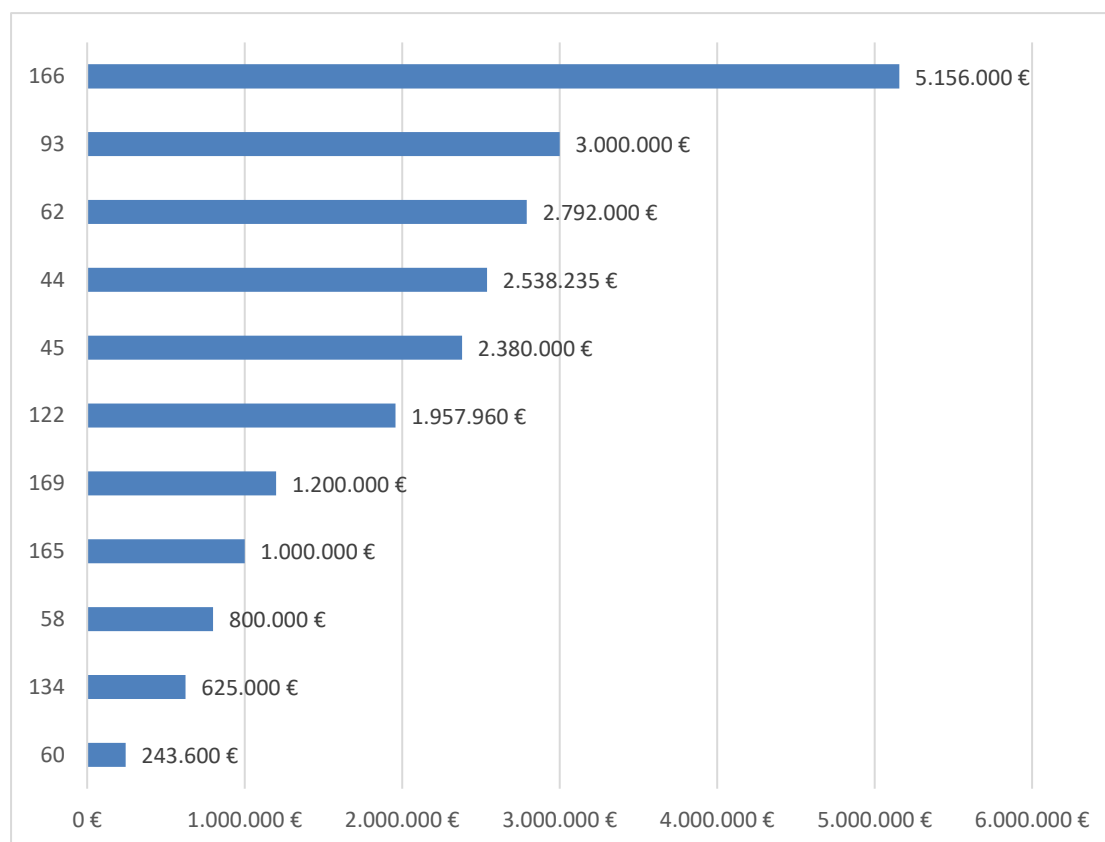
Πίνακας 76: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Άξονα Προτεραιότητας και Πεδίο Παρέμβασης

Άξονας Προτεραιότητας	Πεδίο Παρέμβασης	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)	% κατανομή
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	165	1.000.000,00 €	4,61%
	166	5.156.000,00 €	23,77%
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	45	2.380.000,00 €	10,97%
	58	800.000,00 €	3,69%
	62	2.792.000,00 €	12,87%
	169	1.200.000,00 €	5,53%
	93	3.000.000,00 €	13,83%
	60	243.600,00 €	1,12%
	44	2.538.235,00 €	11,70%

Άξονας Προτεραιότητας	Πεδίο Παρέμβασης	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)	% κατανομή
Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	134	625.000,00 €	2,88%
	122	1.957.960,00 €	9,03%
Γενικό Άθροισμα		21.692.795,00 €	100,00%

Ο πίνακας παρουσιάζει τη λεπτομερή κατανομή της χρηματοδότησης για τα έργα προτεραιοποίησης 1, ταξινομημένα ανά Άξονα Προτεραιότητας και συγκεκριμένο Πεδίο Παρέμβασης, καθώς και το αντίστοιχο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό προϋπολογισμό των 21,69 εκατ. ευρώ. Στον Άξονα 1, η μερίδα του λέοντος αποδίδεται στο Πεδίο Παρέμβασης 166 (23,77%), γεγονός που αντικατοπτρίζει την έμφαση στη βιώσιμη διαχείριση και ανάδειξη του τουριστικού-πολιτιστικού προϊόντος. Αντίστοιχα, το Πεδίο 165 (4,61%) εστιάζει σε δράσεις που ενισχύουν την προβολή της περιοχής ως αναγνωρίσιμου προορισμού. Στον Άξονα 2, συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό πόρων (59,71% αθροιστικά), με επιμέρους κορυφαία τα Πεδία 93 (13,83%), 62 (12,87%) και 45 (10,97%), τα οποία υπογραμμίζουν τη βαρύτητα που δίνεται στην αναβάθμιση υποδομών, τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Οι μικρότεροι επιμέρους δείκτες (π.χ. 58, 60, 169) συμβάλλουν στη συμπληρωματική ενίσχυση των δικτύων κινητικότητας και των αστικών/πολιτιστικών υποδομών, ώστε να επιτευχθεί μια συνεκτική αναπτυξιακή προσέγγιση. Τέλος, στον Άξονα 3, η χρηματοδότηση φτάνει στο 11,91% του συνόλου (Πεδία 134 και 122), με έμφαση στην απασχολησιμότητα, την αναβάθμιση δεξιοτήτων και την κοινωνική συνοχή. Η κατανομή αυτή υπογραμμίζει τη στρατηγική επιδίωξη για ενίσχυση της ανθρώπινης και κοινωνικής διάστασης, παράλληλα με την ολοκληρωμένη αναβάθμιση υποδομών και την προστασία του περιβάλλοντος, ώστε να επιτευχθεί μια βιώσιμη ανάπτυξη στις Βόρειες Σποράδες. Η ανάλυση του Πίνακα αναδεικνύει την ισορροπημένη κατανομή πόρων, εστιάζοντας στις βασικές ανάγκες της περιοχής παρέμβασης για βιώσιμη ανάπτυξη, περιβαλλοντική προστασία και κοινωνική συνοχή.

Διάγραμμα 50: Ανάλυση Προϋπολογισμού (Παρεμβάσεις / Έργα προτεραιοποίησης 1) ανά Πεδίο Παρέμβασης

Πίνακας 77: Κατανομή Προϋπολογισμού έργων Προτεραιοποίησης 1 ανά Δικαιούχο

Δικαιούχος	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)	% κατανομή
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	7.546.195,00 €	34,79%
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	6.300.000,00 €	29,04%
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	4.565.600,00 €	21,05%
ΥΠ.ΠΟ. (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ -ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	1.656.000,00 €	7,63%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.625.000,00 €	7,49%
Γενικό Άθροισμα	21.692.795,00 €	100,00%

Η κατανομή του προϋπολογισμού στα έργα προτεραιοποίησης 1 υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο των Δήμων στην υλοποίηση των παρεμβάσεων, με τον Δήμο Σκιάθου να λαμβάνει το υψηλότερο ποσοστό (34,79%), ακολουθούμενος από τον Δήμο Σκοπέλου (29,04%) και τον Δήμο Αλοννήσου (21,05%). Το Υπουργείο Πολιτισμού, μέσω της αρμόδιας Διεύθυνσης

Αναστήλωσης και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Μαγνησίας, απορροφά 7,63% των κονδυλίων, αντικατοπτρίζοντας τη βαρύτητα που δίνεται στη διατήρηση και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής. Τέλος, η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαχειρίζεται το 7,49%, επιβεβαιώνοντας τον συντονιστικό της ρόλο ως φορέας περιφερειακής ανάπτυξης και τη σημασία της συνέργειας μεταξύ τοπικών αρχών και κεντρικών οργανισμών για την επιτυχή εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης στις Βόρειες Σποράδες.

8.1. Πίνακας Προτεινόμενων Παρεμβάσεων
Πίνακας 78: Πίνακας Προτεινόμενων Παρεμβάσεων

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Προτεραιότητα Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Ειδικός Στόχος Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021-2027	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ταμείο	Ενδεικτικός Προϋπολογισμός Έργου
Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	165	ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΡΟΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	1.000.000,00 €
	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO4.6)	166	ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	3.500.000,00 €
	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO4.6)	166	ΣΤΕΡΕΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΡΙΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ (ΕΡΓΟ PHASING)	ΥΠ.ΠΟ. (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ -ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	ΕΤΠΑ	1.656.000,00 €
ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	169	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ Δ.Δ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΝΕΟΥ ΚΛΗΜΑΤΟΣ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	1.200.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 1ου νηπιαγωγείου	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	300.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΒΟΥΓΙΑΛΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	500.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	1.250.000,00 €
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	45	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ & ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΜΑΓΝΗΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΩΓΗΣ ΜΕ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 10 ΦΟΡ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	330.000,00 €

	Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων				ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ & ΑΙΣΘΗΤΗΡΕΣ ΠΥΡΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ			
	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.1)	44	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΕΝΟΥ ΩΣ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΝΗΣΙΔΑ ΜΠΟΥΡΤΖΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	2.538.235,00 €
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	58	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΔΑ ΠΡΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΝΑΓΙΤΣΑΣ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ - ΚΑΣΤΡΟ - ΜΥΛΟΣ ΣΤΟΝ ΛΙΜΕΝΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δήμος Σκοπέλου	ΕΤΠΑ	800.000,00 €
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.5)	62	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΥΟ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ ΟΣΜΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 2.000 Κ.Μ./ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΣ ΦΤΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	1.800.000,00 €
	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2 (RSO2.5)	62	ΦΟΡΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΜΕ ΜΟΝΑΔΑ ΑΠΕ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	992.000,00 €
	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	60	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΗΠΙΔΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΘΕΣΗ ΚΑΛΑΜΑΚΙΑ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	243.600,00 €
	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	93	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΟΔΩΝ ΠΑΤΗΤΗΡΙΟΥ – ΠΑΛΙΟ ΧΩΡΙΟ - ΓΕΡΑΚΑΣ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΤΠΑ	3.000.000,00 €
Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	4.Β Δράσεις ενίσχυσης της Κοινωνικής Συνοχής και αντιμετώπισης της φτώχειας	RSO4.1	134	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ του Πολιτισμού και της Δημιουργικής Οικονομίας, της Οικονομίας της Επισκεψιμότητας, της τοπικής Γαστρονομίας, της Αγροδιατροφής, των συνοδων ναυαγιων και ξεναγών.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ+	625.000,00 €
	Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	RSO5.2	122	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΣΚΙΑΘΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΕΠΑΛ) ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Ε.Ε.Ε.ΕΚ.)	Δήμος Σκιάθου	ΕΤΠΑ	1.957.960,00 €
Γενικό Άθροισμα								21.692.795,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΚΤ+)								625.000,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΤΠΑ)								21.067.795,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων								21.692.795,00 €
Σύνολο Δράσεων που Συμβάλλουν στην Κλιματική Αλλαγή								4.438.894,00 €
Ποσοστό Συμβολής στην Κλιματική Αλλαγή								21,07%

9. ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη

Ως ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους οικονομικούς τομείς στον κόσμο, ο τουρισμός αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως ζωτικός παράγοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας και πλούτου, στην οικονομική ανάπτυξη, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανακούφιση ή/και εξάλειψη της φτώχειας. Πράγματι, ένας καλά σχεδιασμένος και διαχειριζόμενος τουρισμός μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς από την οποία εξαρτάται η ενδυνάμωση των κοινοτήτων υποδοχής, να δημιουργεί εμπορικές ευκαιρίες και να προάγει την ειρήνη και τη διαπολιτισμική κατανόηση. Ωστόσο, ο αυξανόμενος αριθμός ατόμων που ταξιδεύουν διεθνώς και εσωτερικά σε κάθε χώρα κάθε χρόνο προκαλεί επίσης πιέσεις όσον αφορά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, τις οικονομικές διαρροές, τη διαχείριση πόρων και τον αντίκτυπο στις τοπικές κοινότητες και τα πολιτιστικά αγαθά. Ως εκ τούτου, η αξιοποίηση της θετικής συμβολής του τουρισμού στην αειφόρο ανάπτυξη και ο περιορισμός των δυσμενών επιπτώσεων του κλάδου απαιτούν ισχυρές συνεργασίες και αποφασιστική δράση από όλους τους ενδιαφερόμενους για την τουριστική δραστηριότητα.

Μια αποδοχή η οποία έχει αποτυπωθεί και επισημανθεί σχετίζεται με το γεγονός ότι το φαινόμενο του τουρισμού και η διαδικασία της τουριστικής ανάπτυξης έχει εξελιχθεί σε κάτι το σύνθετο και αυτό αντικατοπτρίζεται και από την αύξηση του βαθμού δυσκολίας συλλογής και αξιολόγησης των σχετικών πληροφοριών. Για πολλές δεκαετίες η τουριστική ανάπτυξη πραγματοποιούνταν με αρκετά άναρχο τρόπο αλλά αυτό άρχισε να αλλάζει από τη στιγμή που η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης εισήλθε σε όλες τις μορφές σχεδιασμού των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Υπ' αυτό το πρίσμα, η ανταγωνιστικότητα των τουριστικών προορισμών επηρεάστηκε και διαμορφώθηκε από το βαθμό επάρκειας – ικανότητας ανάπτυξης αποτελεσματικών στρατηγικών διαχείρισης και marketing των τουριστικών προορισμών και εργαλείων – μεθόδων στοχευμένης αξιολόγησης τους. Αρκετές αναλύσεις και μελέτες έχουν προσεγγίσει τόσο τη διαδικασία της αξιολόγησης της διαχείρισης των τουριστικών προορισμών όσο και την αξιολόγηση αυτών των «μεθόδων ελέγχου». Γενικότερα, οι προορισμοί παρουσιάζουν πολύπλοκες προκλήσεις ως προς τη διαχείριση και την ανάπτυξη δεδομένου ότι πρέπει να εξυπηρετούν ένα ευρύ φάσμα αναγκών του τουρισμού και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με αυτόν καθώς και της κοινότητας των πολιτών, των τοπικών επιχειρήσεων και των βιομηχανιών. (Howie, 2003)

Σύμφωνα με τον Ν.4582/2018 αειφόρος τουριστική ανάπτυξη είναι η βιώσιμη, ισόρροπη, κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη, η οποία, με σεβασμό στο περιβάλλον, ενισχύει την επιχειρηματικότητα, τονώνει την απασχόληση, δημιουργώντας ευκαιρίες για τους νέους, τους κοινωνικά αδύναμους και μακροχρόνια ανέργους, συμβάλλει στην

ευημερία των πολιτών, αναδεικνύει τους τουριστικούς προορισμούς με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και την πολιτισμική ταυτότητα της κάθε περιοχής, ωφελεί και ωφελείται από την αλληλέγγυα οικονομία.

Άρρηκτα συνδεδεμένη έννοια με τη βιώσιμη – αειφόρο τουριστική ανάπτυξη είναι η «Φέρουσα Ικανότητα τουρισμού», η οποία σχετίζεται με τον μέγιστο δυνατό αριθμό τουριστών-επισκεπτών που μπορεί να φιλοξενήσει ένας τουριστικός προορισμός με τις εκάστοτε υφιστάμενες τουριστικές εγκαταστάσεις και υποδομές του, χωρίς να προκαλείται καταστροφή του φυσικού ή δομημένου περιβάλλοντος και υποβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ικανοποίηση της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών – τουριστών (Ν.4582/2018).

Τον Ιούνιο του 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την ανακοίνωση «Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο - ένα νέο πολιτικό πλαίσιο για τον τουρισμό στην Ευρώπη». Η ανακοίνωση αυτή καθόρισε μια νέα στρατηγική και σχέδιο δράσης για τον τουρισμό της ΕΕ και αναγνώρισε τις ακόλουθες τέσσερις προτεραιότητες δράσης:

- Προώθηση της ανταγωνιστικότητας στον ευρωπαϊκό τομέα του τουρισμού.
- Προώθηση της ανάπτυξης ενός αειφόρου, υπεύθυνου και υψηλής ποιότητας τουρισμού.
- Εδραίωση της εικόνας της Ευρώπης ως συνόλου βιώσιμων και υψηλής ποιότητας προορισμών.
- Ενίσχυση των πολιτικών της ΕΕ για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης «Ελληνικός Τουρισμός 2030» του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η βιώσιμη ανάπτυξη και η αειφορία, ο υπερτουρισμός, η οικονομία διαμοιρασμού, οι κοινωνικές και δημογραφικές αλλαγές, οι αναδυόμενοι προορισμοί, η ασφάλεια και η διαχείριση κρίσεων και ο νέος Κορωνοϊός (COVID-19) αποτελούν βασικές τάσεις και προκλήσεις για την παγκόσμια τουριστική βιομηχανία και κατά συνέπεια τον ελληνικό τουρισμό.

Εικόνα 3: Σύγχρονες τάσεις και προκλήσεις της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας

Πηγή: Ινστιτούτο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ)

Πολιτική για την Συνοχή

Η **Πολιτική Συνοχής** συνιστά διαχρονικά την κύρια **επενδυτική πολιτική της ΕΕ** για την ανάπτυξη των περιφερειών και των αστικών περιοχών της ΕΕ.

Συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό τη διόρθωση των ανισορροπιών μεταξύ χωρών και περιφερειών, εκπληρώνοντας τις πολιτικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες κατά την περίοδο 2021-2027 εστιάζουν ιδιαίτερα στην **πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση**.

Στο πλαίσιο αυτό στηρίζει τη **δημιουργία θέσεων εργασίας**, την **ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων**, την **οικονομική μεγέθυνση**, τη **βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη** και τη **βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών**.

Για την υλοποίηση της Πολιτικής Συνοχής διατίθενται πόροι από την ΕΕ, μέσω του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2021-2027.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι και να αντιμετωπιστούν οι ποικίλες αναπτυξιακές προκλήσεις στις περιφέρειες της ΕΕ, έχουν διατεθεί μέσω του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) 2021-2027 για την πολιτική συνοχής 426,7 δισ. ευρώ (λίγο περισσότερο από το ένα τρίτο του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ).

Οι Περιφέρειες της ΕΕ ωφελούνται από τους πόρους της πολιτικής συνοχής, με μεγαλύτερη έμφαση να δίνεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, με βάση το χαμηλό εισόδημα ανά κάτοικο, τα ποσοστά ανεργίας, τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και άλλα κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια.

Στη χωρική της διάσταση, η Πολιτική Συνοχής αντιμετωπίζει ειδικές προκλήσεις με την παροχή σχετικών εργαλείων για τις ακόλουθες περιοχές:

- Παραμεθόριες περιοχές και τη διασυνοριακή συνεργασία (Interreg)
- Αστικές περιοχές
- Απομακρυσμένες, νησιωτικές, ορεινές ή αραιοκατοικημένες περιοχές
- Εξόχως απόκεντρες περιοχές

Στόχοι Πολιτικής Συνοχής 2021-2027

Οι πολιτικές της ΕΕ την περίοδο 2021-2027 θα καθοδηγούνται από πέντε κύριους στόχους:

- μια **Εξυπνότερη Ευρώπη**, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- μια **Πιο Πράσινη Ευρώπη**, χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής
- μια **Πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη**, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα
- μια **Πιο Κοινωνική Ευρώπη**, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη
- μια **Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες**, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Σε εθνικό επίπεδο οι προτεραιότητες που τίθενται βάσει των παραπάνω Στόχων Πολιτικής διαμορφώνονται ως εξής:

ΣΠ1 «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού»

Κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς

εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν) καθώς και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς αυτή την κατεύθυνση θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας.

ΣΠ2 «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»

Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση/ψύξη, την μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, την ενίσχυση διασυνοριακών έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση σε τοπικό επίπεδο, την προώθηση πράων αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

ΣΠ3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ»

Στοχεύοντας στον οικονομικό/ ψηφιακό μετασχηματισμό ενισχύεται η συνδεσιμότητα με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και στηρίζεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.

ΣΠ4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»

Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων στον ΣΠ4 είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.

ΣΠ5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών»

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και ΤΑΠΤοΚ θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα²⁰.

Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα -οικονομία, κοινωνία και θεσμούς- σε μια νέα εποχή. Να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο

²⁰ Πηγή: <https://www.espa.gr/el/Pages/CohesionPolicy.aspx>

γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Το «Ελλάδα 2.0» είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πράσινο και ψηφιακό μοντέλο ανάπτυξης υπερακοντίζοντας τους στόχους που θέτει ο κανονισμός του Ταμείου και επιτυγχάνοντας 38% και 22% μερίδιο στις αντίστοιχες δράσεις. Το «Ελλάδα 2.0» ικανοποιεί επίσης τις σχετικές ευρωπαϊκές συστάσεις για την χώρα μας, σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και τις αναγκαίες για την έγκαιρη ολοκλήρωσή τους επενδύσεις, και προσθέτει ακόμη πιο φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες αποτελούν μέρος της στρατηγικής ατζέντας της Ελληνικής Κυβέρνησης, πολλές από τις οποίες περιλαμβάνονται και στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Το «Ελλάδα 2.0» αποτελείται από τέσσερις πυλώνες:

1. Πράσινο,
2. Ψηφιακό,
3. Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (υγεία, παιδεία, κοινωνική προστασία),
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός. Για την υλοποίησή του η Ελλάδα ζητά το σύνολο των πόρων που μπορεί να λάβει στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Πίνακας 79: Συνοπτική περιγραφή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

ΠΥΛΩΝΑΣ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΠΥΛΩΝΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΥΛΩΝΑ
1. Πράσινη Μετάβαση	<p>1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον</p> <p>1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση</p> <p>1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών</p> <p>1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας</p>	<p>Διασύνδεση των ελληνικών νησιών,</p> <p>Καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.</p> <p>Υπογειοποίηση του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε αστικές και δασικές περιοχές για την προστασία του από ακραία καιρικά φαινόμενα και την αποτροπή πυρκαγιών.</p> <p>Εκτεταμένο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, κτιριακών υποδομών επιχειρήσεων και δημοσίων κτιρίων και υποδομών.</p> <p>Μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση της Ενεργειακής Φτώχειας.</p> <p>Ανάπτυξη σε όλη τη χώρα σταθμών φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα και προώθηση της</p>

ΠΥΛΩΝΑΣ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΠΥΛΩΝΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΥΛΩΝΑ
		<p>ηλεκτροκίνησης στα Μέσα Μαζικής Συγκοινωνίας.</p> <p>Μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού με την εκπόνηση πολεοδομικών σχεδίων.</p> <p>Πρώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων υψηλής αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής αξίας.</p>
<p>2.Ψηφιακός Μετασχηματισμός</p>	<p>2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος</p> <p>2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους</p> <p>2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων</p>	<p>Προεγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών στα κτίρια για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην χρήση δικτύων οπτικών ινών από επιχειρήσεις και νοικοκυριά.</p> <p>Ανάπτυξη διαδρόμων δικτύου 5G στους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους.</p> <p>Σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με σύγχρονα υποθαλάσσια καλώδια οπτικών ινών με τα ελληνικά νησιά και την Κύπρο.</p> <p>Ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων, με απόκτηση εξοπλισμού, υπηρεσιών cloud και διαδικτυακών υπηρεσιών.</p>
<p>3.Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή</p>	<p>3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας</p> <p>3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης</p> <p>3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας</p> <p>3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές</p>	<p>Μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας.</p> <p>Πρώθηση σύγχρονων Ενεργητικών και μη Ενεργητικών Πολιτικών για την Αγορά Εργασίας (Active and Passive Labour Market Policies).</p> <p>Νέα στρατηγική για την κατάρτιση και επανακατάρτιση που προβλέπει συστηματική και διαρκή αξιολόγηση των παρόχων.</p> <p>Αύξηση της απασχόλησης με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων.</p> <p>Μεταρρύθμιση στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και μαθητείας.</p> <p>Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την καινοτομία των ελληνικών πανεπιστημίων.</p> <p>Ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης με ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού και περιεχομένου.</p> <p>Ψηφιακές υποδομές σε όλες τις τάξεις για διαδραστικό ψηφιακό μάθημα.</p>

ΠΥΛΩΝΑΣ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΠΥΛΩΝΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΥΛΩΝΑ
		Voucher για απόκτηση τεχνολογικών εργαλείων για τους μαθητές που ανήκουν σε ευάλωτα νοικοκυριά.
4.Ιδιωτικές επενδύσεις και θεσμικός μετασχηματισμός	<p>4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης</p> <p>4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης</p> <p>4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης</p> <p>4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών</p> <p>4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας</p> <p>4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας</p> <p>4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών</p>	<p>Σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.</p> <p>Δράσεις κατά του λαθρεμπορίου και χρήση τεχνητής νοημοσύνης για τη διευκόλυνση των φορολογικών ελέγχων.</p> <p>Ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών.</p> <p>Εκσυγχρονισμός του Δημοσίου Ανάπτυξη ενός σύγχρονου Συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP).</p> <p>Υποστήριξη της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης της Κεντρικής Κυβέρνησης και των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης</p> <p>Εφαρμογή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και στο δημόσιο.</p>

Πηγή: «ΕΛΛΑΔΑ 2.0»: Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας (Υπουργείο Οικονομικών, 2021)

Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027

Το «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027» («ΕΣΠΑ 2021-2027») αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια.

Συγκεκριμένα, το ΕΣΠΑ 2021-2027 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021 και σύμφωνα με αυτό πρόκειται να διατεθούν για την χώρα μας πόροι συνολικού ύψους 26,2 δισ. ευρώ για τα επόμενα 7 έτη, από τα οποία τα 20,9 δισ. ευρώ αφορούν στην Ενωσιακή Στήριξη και ποσό 5,3 δισ. ευρώ αφορά στην Εθνική Συνεισφορά.

Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα είναι το πρώτο Κράτος-Μέλος της ΕΕ που προχώρησε σε επίσημη υποβολή και της εγκρίθηκε το «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027» για τη νέα Προγραμματική Περίοδο.

Έτσι, το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρωπίνων δεξιοτήτων και

την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Παράλληλα, τα έργα και οι δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια και απαντούν στις διαρθρωτικές υστερήσεις της Ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται μεγάλα έργα που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Προβάλλονται, ως συνολική πολιτική, οι προτεραιότητες και δράσεις που θα υλοποιηθούν και οι οποίες ως σκοπό τους έχουν τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

- «**πιο έξυπνη**» Ελλάδα - 20% των πόρων
- «**πιο πράσινη**» Ελλάδα - 27% των πόρων
- «**πιο διασυνδεδεμένη**» Ελλάδα - 8% των πόρων
- «**πιο κοινωνική**» Ελλάδα - 30% των πόρων
- Ελλάδα **πιο κοντά στους πολίτες** της- 6% των πόρων
- Για τη **Δίκαιη Μετάβαση** των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση - 7% των πόρων

Συναφώς, το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» έχει ισχυρό αναπτυξιακό αποτύπωμα μέσα από δράσεις και έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας και με πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία, όσο και για την οικονομία -μετά την πανδημική κρίση- συμβάλλοντας τα μέγιστα στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας για όλους²¹. Τα βασικά χαρακτηριστικά του ΕΣΠΑ 2021-2027 περιγράφονται ως εξής:

- Διασυνδέεται με το Ευρωπαϊκό εξάμηνο και τις συστάσεις της Επιτροπής για συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- Υποστηρίζει τις λοιπές Εθνικές Στρατηγικές και τα Εθνικά Σχέδια Δράσης (Enabling Conditions).
- Υποστηρίζει το νέο Ταμείο για την Δίκαιη Μετάβαση (λιγνιτικές περιοχές και νησιά).
- Ακολουθεί το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη).
- Ακολουθεί τους περιορισμούς των Ευρωπαϊκών Κανονισμών για τις θεματικές συγκεντρώσεις και ξεπερνά τα κατώτατα ποσοστά.

Πίνακας 80: Εξειδίκευση των Στόχων Πολιτικής του ΕΣΠΑ 2021-2027

ΣΠ1 «Μια εξυπνότερη Ευρώπη» - Κύριες επιλογές πολιτικής
Επιχειρηματικότητα

²¹ Πηγή: <https://www.espa.gr/el/Pages/newespa21-27.aspx>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και της επιχειρηματικής καινοτομίας με την παροχή κινήτρων για αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων και νέων ιδεών από υφιστάμενες και νεοφυείς επιχειρήσεις. ➤ Στρατηγική επένδυση στο τουριστικό οικοσύστημα με βάση την εθνική και τις συμπληρωματικές περιφερειακές στρατηγικές για τον τουρισμό.
Ψηφιακός Μετασχηματισμός
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων με έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό (Industry 4.0) και σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και προϊόντα. ➤ Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων. ➤ Ψηφιακός μετασχηματισμός δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και επέκταση ψηφιακών υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις μέσω εργαλείων της ΕΕ και την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών σε όλα τα στάδια υλοποίησης.
Διασύνδεση Επιχειρήσεων
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προσαρμογή δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. ➤ Στήριξη της επιχειρηματικής καινοτομίας, της βιομηχανικής μετάβασης, ψηφιακού μετασχηματισμού και της κυκλικής οικονομίας. ➤ Δημιουργία υποδομών και μηχανισμών στήριξης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας (π.χ. Innovation Agency). ➤ Αύξηση του μέσου μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, προώθηση συνεργασιών (clusters).
Υποστήριξη Δημόσιων Υπηρεσιών
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Παρεμβάσεις σε δημόσιες υπηρεσίες με βάση τις αρχές του Σχεδίου Δράσης της Επιτροπής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. ➤ Υπηρεσίες ψηφιακές που παρέχονται σύμφωνα με την αρχή once-only principle, προσβάσιμες, ανοιχτές και διαφανείς, διασυννοριακές, διαλειτουργικές, αξιόπιστες και ασφαλείς. ➤ Ενδυνάμωση του οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.
ΣΠ2 «Μια πιο πράσινη Ευρώπη» - Κύριες επιλογές πολιτικής
Τομέας Ενέργειας
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προώθηση της αυτονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας. ➤ Πρωτοβουλία GReco Islands. ➤ Ενίσχυση διασυνοριακών έργων διασύνδεσης. ➤ Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των οδικών αστικών συγκοινωνιών και μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας.
Αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ιεράρχηση και προτεραιότητες που θέτουν η Εθνική Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνων, η Εθνική Στρατηγική Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή. ➤ Στρατηγική για τα Δάση και άλλα σχέδια διαχείρισης κινδύνων (action plans). ➤ Αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και του δικτύου NATURA 2000, υποστήριξη του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού.
Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Επεξεργασία διακριτών συλλεγόμενων βιολογικών και ανακυκλώσιμων αποβλήτων. ➤ Αναβάθμιση Μονάδων Επεξεργασίας Αποβλήτων για την μετατροπή τους σε Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης. ➤ Λήψη μέτρων για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων. ➤ Δράσεις ενημέρωσης για τη διαλογή στην πηγή, για την ανακύκλωση, για την κυκλική οικονομία και τον περιορισμό της χρήσης πλαστικών. ➤ Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με την προστασία και διατήρηση των οικοσυστημάτων.
Υδάτινοι Πόροι
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων. ➤ Καθολική πρόσβαση σε επαρκές και καλής ποιότητας νερό, συμπεριλαμβανομένων των απομακρυσμένων περιοχών και μικρών νησιών. ➤ Αναβάθμιση και ανάπτυξη υποδομών. ➤ Ενίσχυση δράσεων εξοικονόμησης νερού μέσω νέων τεχνολογιών. ➤ Προώθηση της επανάχρησης νερού κυρίως για άρδευση.
ΣΠ3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη» - Κύριες επιλογές πολιτικής
Οδικές μεταφορές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ολοκλήρωση/αναβάθμιση υποδομών του βασικού και αναλυτικού ΔΟΔ στην ηπειρωτική και νησιωτική χώρα. ➤ Διαπεριφερειακές συνδέσεις. ➤ Ολοκλήρωση των διασυνοριακών συνδέσεων και συνδέσεις με το ΔΟΔ Περιφερειακών αστικών κέντρων.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Κατασκευή νέων ή/και αναβάθμιση τμημάτων οδικού δικτύου εκτός ΔΟΔ. ➤ Παρεμβάσεις οδικής ασφάλειας εκτός ΔΟΔ και αξιοποίηση ΤΠΕ και ευφύων συστημάτων μεταφορών.
Σιδηροδρομικές μεταφορές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ανάπτυξη ασφαλούς, συνεκτικού, πολυτροπικού και διαλειτουργικού συστήματος υψηλής ποιότητας σε όλο τον άξονα του ΠΑΘΕ/Π. ➤ Εγκατάσταση ηλεκτροκίνησης και λειτουργία αναβαθμισμένων συστημάτων ERTMS. ➤ Υλοποίηση έργων αναβάθμισης του υφιστάμενου δικτύου και διασυννοριακών συνδέσεων. ➤ Ανάπτυξη και αξιοποίηση του προαστιακού δικτύου. ➤ Αποτελεσματική και οικονομικά αποδοτική σύνδεση σιδηροδρομικών κόμβων με δίκτυα μεταφορών.
Θαλάσσιες μεταφορές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διασύνδεση μεταξύ των νησιών και με την ηπειρωτική χώρα. ➤ Εξασφάλιση σταθερών, διαρκών και αξιόπιστων συνδέσεων για τις άγονες γραμμές. Παρεμβάσεις σε επιλεγμένα λιμάνια εντός και εκτός ΔΕΔ-Μ. ➤ Εγκατάσταση συστημάτων και εφαρμογών για την ασφάλεια ναυσιπλοΐας και την εξυπηρέτηση των χρηστών. ➤ Χρήση καθαρών καυσίμων. ➤ Εγκατάσταση πληροφοριακών συστημάτων. ➤ Λειτουργική διαχείριση των λιμένων.
Εναέρια κυκλοφορία
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Επενδύσεις σε συστήματα διαχείρισης ασφάλειας. ➤ Σύστημα SESAR.
ΑμεΑ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ισότιμη πρόσβαση σε ΑμεΑ και άτομα μειωμένης κινητικότητας.
ΣΠ4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη» - Κύριες επιλογές πολιτικής
Ανθρώπινο Δυναμικό
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αύξηση της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού και βελτίωση της απασχολησιμότητας. ➤ Παρεμβάσεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας. ➤ Μείωση της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. ➤ Έμφαση σε:

<ul style="list-style-type: none"> • NEETs 15-29, • Μακροχρόνια άνεργους, άνεργους, • Μετανάστες & δικαιούχους διεθνούς προστασίας, • ΑμεΑ
Εκπαίδευση
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη μαθησιακή διαδικασία. ➤ Αναβάθμιση της ποιότητας και ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συνάφειας της Εκπαίδευσης. ➤ Χρήση εργαλείων που βασίζονται στις εξατομικευμένες ανάγκες των ενηλίκων. ➤ Βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών ιδιαίτερα σε σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες. ➤ Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. ➤ Ενίσχυση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού. ➤ Βελτίωση της ποιότητας προγραμμάτων σπουδών.
Κοινωνική Αλληλεγγύη
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των θεσμών και μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης, ανισότητας και διακρίσεων. ➤ Περιορισμό της εισοδηματικής ανισότητας. ➤ Μείωση της παιδικής φτώχειας. ➤ Μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας. ➤ Κοινωνική ένταξη περιθωριοποιημένων πολιτών μέσω της αντιμετώπισης των εις βάρος τους διακρίσεων, της επισφαλούς στέγασης και της ένταξής τους στην εκπαίδευση.
Υγειονομική Κάλυψη
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Έμφαση στην πρόληψη. ➤ Θεσμοθετημένη μέριμνα για ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες. ➤ Ψυχική Υγεία με έμφαση στο παιδί και τους ηλικιωμένους. ➤ Πρόληψη της ασυλοποίησης. ➤ Αναβάθμιση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. ➤ Νέες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας. ➤ Προσαρμογή υπηρεσιών, υποδομών και ανθρώπινου κεφαλαίου.
ΣΠ5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της» - Κύριες επιλογές πολιτικής
Βιώσιμη Ανάπτυξη
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διασφάλιση ποιοτικών συνθηκών διαβίωσης. ➤ Επενδύσεις υποδομών προσβασιμότητας και συνδεσιμότητας. ➤ Εφαρμογή ολιστικών παρεμβάσεων.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ). Εφαρμόσιμες περιοχές με: <ul style="list-style-type: none"> • Αναπτυξιακή υστέρηση, μείωση πληθυσμού και ύπαρξη σημαντικών εμποδίων ανάπτυξης, • Ύπαρξη περιορισμένων διασυνδέσεων, • Ύπαρξη προϋποθέσεων για ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων, • Ύπαρξη αξιόλογων πολιτιστικών και φυσικών πόρων.
Αστικές περιοχές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές. ➤ Ως αστικές περιοχές νοούνται: <ul style="list-style-type: none"> • Αστικές περιοχές με πρόβλεψη για ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις από Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια, • Οικιστικές ενότητες ή πόλεις που αναπτύσσονται σε μία ή περισσότερες Δημοτικές Ενότητες με πληθυσμό > 50.000 κατοίκους, • Πόλεις-έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω, με σημαίνοντα λειτουργικό ρόλο αστικού κέντρου.
Αγροτικές και νησιωτικές περιοχές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στις αγροτικές περιοχές με έμφαση σε ορεινές, νησιωτικές και παράκτιες περιοχές. ➤ Σε νησιωτικές περιοχές θα ληφθεί υπόψη η πρωτοβουλία για τα “GReco Islands”. ➤ Προώθηση συνεργασίας των παρεμβάσεων από όλα τα Προγράμματα.

Πηγή: (Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων, 2021)

Τομεακά Αναπτυξιακά Προγράμματα

Τα **Τομεακά Προγράμματα** αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα.

Πιο συγκεκριμένα τα Τομεακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027 είναι τα εξής:

- Ανταγωνιστικότητα
- Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός
- Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή
- Μεταφορές
- Πολιτική Προστασία

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση
- Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων
- Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα.

Τομεακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» αποτελεί ολοκληρωμένη παρέμβαση προς τους παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας στη μετάβασή τους σε ένα αναπτυξιακό πρότυπο που καθοδηγείται από την Οικονομία της Γνώσης, αποτυπώνοντας σε μεγάλο βαθμό τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Χώρας και σε εναρμόνιση με τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Πρόγραμμα είναι το εργαλείο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) που συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών πλεονεκτημάτων.

Επίσης, εναρμονίζεται με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας. Σχεδιάζονται ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες στήριξης, με στόχο να καλυφθεί όλο το εύρος των αναγκών των επιχειρήσεων σε επίπεδο πληροφόρησης, ενίσχυσης συνεργασιών, ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών προτύπων και εύρεσης τεχνολογικών, ανθρώπινων και επενδυτικών πόρων.

Τομεακό Πρόγραμμα «Ανθρώπινο δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»

Το Πρόγραμμα στοχεύει σε μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη και Ελλάδα, μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ), σύμφωνα με το Στόχο Πολιτικής 4 της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 και τους αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους που οριοθετούν τη θεματολογία του και καλύπτει το σύνολο των Περιφερειών της χώρας.

Το Πρόγραμμα εξυπηρετεί τις εθνικές πολιτικές για την απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία, την κοινωνική ένταξη και την επισιτιστική βοήθεια σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, θέτοντας ως στόχους:

- τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και την ενίσχυση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους έως 29 ετών εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΑΕΚ)
- τη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης και στην ενίσχυση της ίσης πρόσβασης, χωρίς αποκλεισμούς, στην εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση
- την αντιμετώπιση της υλικής στέρησης
- την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας
- την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας.

Τομεακό Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» στοχεύει:

- στην παροχή νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες με ταυτόχρονη εξασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων
- στη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών
- στην ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας
- στην εξασφάλιση συνδεσιμότητας υπερυψηλής ταχύτητας
- στην κάλυψη των αναγκών σε δεξιότητες στο πλαίσιο της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας, εστιάζοντας στην αξιοποίηση και ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής.

Τομεακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» (ΠΕΚΑ) της περιόδου 2021-2027 σχεδιάζεται στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 2 του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση μιας πιο πράσινης Ευρώπης θέτοντας ως στρατηγικούς στόχους:

- την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και χρήση ΑΠΕ για ελαχιστοποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
- την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων που συνδέονται τόσο με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αλλά και με τις ανθρώπινες παρεμβάσεις στα οικοσυστήματα
- την αστική αναζωογόνηση με έμφαση στο δομημένο και φυσικό αστικό περιβάλλον
- τη βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα-μικροκινητικότητα
- την ικανοποίηση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ στην διαχείριση των στερεών αποβλήτων και υδάτων, ενσωματώνοντας τις παραμέτρους της κυκλικής οικονομίας
- τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων.

Μέσω του στρατηγικού προσανατολισμού του Προγράμματος υπηρετούνται οι επιμέρους στόχοι της της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, και των περιβαλλοντικών και κλιματικών πολιτικών που συνδέονται με αυτή (όπως Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος, Νέα Στρατηγική της ΕΕ για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δάση, Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία).

Παράλληλα, υπάρχει ένα σύνολο σχετιζόμενων εθνικών πολιτικών που εξυπηρετούνται από το Πρόγραμμα, με κυρίαρχο το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα που σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό διαχέεται στο σύνολο των υπολοίπων στρατηγικών και όπου προωθούνται δράσεις με σημαντικά θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο, τη βιοποικιλότητα (Εθνική Στρατηγική), τα νερά (Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων Λεκανών Απορροής Ποταμών), τις

πλημμύρες (Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας), τα Δάση (Εθνική Στρατηγική για τα Δάση), την διαχείριση αποβλήτων και την κυκλική οικονομία (Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία, Εθνικό και Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων), την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (Εθνική Στρατηγική και τα Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή) και το πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Εθνικού και Περιφερειακού Επιπέδου.

Τομεακό Πρόγραμμα «Μεταφορές 2021-2027»

Αξιοποιούνται πόροι του Στόχου Πολιτικής 2 για μια «πιο Πράσινη Ευρώπη» και του Στόχου Πολιτικής 3 για μια «πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη» της Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027.

Στόχοι Προγράμματος:

- Η ανάπτυξη – αναβάθμιση των βιώσιμων αστικών μέσων μεταφοράς
- Η προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του κεντρικού Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και κατασκευή/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ
- Η προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών
- Η διασφάλιση της προσβασιμότητάς και ενίσχυση της συνδεσιμότητας των νησιών
- Η βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών.

Τομεακό Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία» 2021-2027 στοχεύει στην αξιοποίηση κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, με σκοπό την υλοποίηση έργων πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων, την αναβάθμιση των επιχειρησιακών δομών του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, την ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων, καθώς και την κινητοποίηση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων εθελοντικών οργανώσεων. Επιπλέον, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση δράσεων εκπαίδευσης/ ενημέρωσης του πληθυσμού για θέματα αντιμετώπισης κινδύνων. Περιλαμβάνει 4 Προτεραιότητες:

- **Προτεραιότητα 1: Εθνική βάση δεδομένων κινδύνων, απειλών καταστροφών (ΣΠ1)**

Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος για το σύνολο των κινδύνων, με σκοπό την αξιοποίηση υφιστάμενων και νέων δεδομένων, για την έγκαιρη προειδοποίηση και κινητοποίηση των μονάδων άμεσης ανταπόκρισης, καθώς και για τον προγραμματισμό του συνόλου των έργων που σχετίζονται με την πρόληψη των κινδύνων και τον περιορισμό των επιπτώσεων από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές.

- **Προτεραιότητα 2: Εξοπλισμός και συνοδευτικές ενέργειες πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (ΣΠ2)**

Αναβάθμιση των συστημάτων παρακολούθησης κρίσιμων δεδομένων, που σχετίζονται με τη βελτίωση των προβλέψεων καθώς και δράσεις για την αναβάθμιση υλικοτεχνικού εξοπλισμού των φορέων πρώτης απόκρισης.

- **Προτεραιότητα 3: Αντιμετώπιση επιπτώσεων ανθρωπογενών κινδύνων – Προστασία δημόσιας υγείας**

Αναβάθμιση υλικοτεχνικού εξοπλισμού για την αντιμετώπιση επιπτώσεων και προστασία της δημόσιας υγείας εστιάζοντας στη βραχεία αποκατάσταση.

- **Προτεραιότητα 4: Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού**

Αναβάθμιση δεξιοτήτων και ικανοτήτων προσωπικού αλλά και πληθυσμού, σε θέματα διακυβέρνησης, κατανόησης και μείωσης κινδύνου, έγκαιρης προειδοποίησης, και ετοιμότητας έκτακτης ανάγκης.

Τομεακό Πρόγραμμα «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα 2021-2027»

Το Πρόγραμμα στοχεύει στη μετάβαση σε μια ανθεκτική, ανταγωνιστική και περιβαλλοντικά φιλική αλιεία και υδατοκαλλιέργεια, αρμονικά ενταγμένων στο πλαίσιο της κυκλικής και ενεργειακά αποδοτικής οικονομίας, με έμφαση στη γνώση, την καινοτομία και την αξιοποίηση της τεχνολογικής ανάπτυξης, και την ενδυνάμωση των τοπικών κοινωνιών ώστε να επωφελούνται από τις ευκαιρίες που προσφέρει η βιώσιμη γαλάζια οικονομία.

Ελληνικός Τουρισμός 2030

Το έργο «Σχέδια Δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα»²² έχει ως βασικούς στόχους την διαμόρφωση τουριστικής πολιτικής για κάθε Περιφέρεια, την ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού, την αναβάθμιση των επιχειρήσεων του κλάδου και την διευκόλυνση της δικτύωσης των επιχειρήσεων και των συμπράξεων με στόχο την ανάδειξη των τουριστικών προορισμών.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το Σχέδιο Δράσης, η στρατηγική ανάπτυξης του ελληνικού τουρισμού εκτιμάται ότι θα πρέπει να εστιάζει στην ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού στοχεύοντας στις εξής κύριες στρατηγικές προτεραιότητες: την ενδυνάμωση του brand «Ελλάδα», την χωρική και χρονική επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας, την αύξηση της μέσης ημερήσιας δαπάνης, την επέκταση της μέσης διάρκειας διαμονής καθώς και την ενίσχυση της διείσδυσης στις υφιστάμενες εδραιωμένες αγορές και το άνοιγμα νέων.

²² Η μελέτη του Ινστιτούτου ΣΕΤΕ με τίτλο «Ελληνικός Τουρισμός 2030 | Σχέδια Δράσης» αφορά στον τρόπο ανάπτυξης του ελληνικού τουρισμού με ορόσημο το 2030. Αποτελεί, στην ουσία, μια ιδιαίτερα αναλυτική βάση για δημόσιο διάλογο, διαβούλευση και εξέλιξη. Η μελέτη εκπονήθηκε από την κοινοπραξία εταιρειών Deloitte – Remaco για λογαριασμό του ΙΝΣΕΤΕ.

Οι κύριες στρατηγικές προτεραιότητες για τον ελληνικό τουρισμό συνοψίζονται ως εξής:

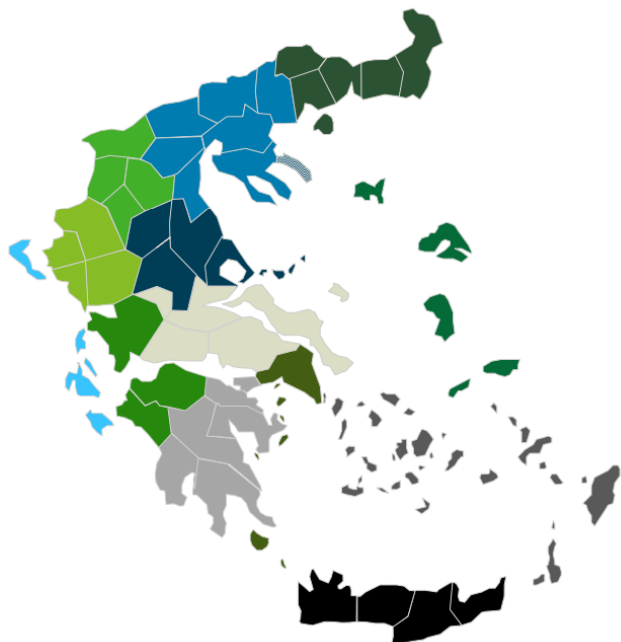
1. Διατήρηση της δυναμικής που διαμορφώνεται με στόχο την περαιτέρω ενδυνάμωση του brand «Ελλάδα»
2. Χωρική επέκταση πέραν των 5 τουριστικά ανεπτυγμένων Περιφερειών μέσω και της ανάδειξης νέων προορισμών
3. Μείωση της εποχικότητας και χρονική επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας πέραν της θερινής περιόδου
4. Αύξηση της μέσης δαπάνης ανά διανυκτέρευση
5. Επέκταση της μέσης διάρκειας διαμονής
6. Ενίσχυση της διείσδυσης στις υφιστάμενες εδραιωμένες αγορές και άνοιγμα νέων τουριστικών αγορών.

Αφού αναγνωρίστηκαν πιθανοί / ενδεικτικοί προορισμοί ανά Περιφέρεια, στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε μία αρχική αξιολόγηση αυτών βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και επιλέχθηκαν ενδεικτικοί προορισμοί για τους οποίους και αναπτύχθηκαν στη συνέχεια ολοκληρωμένα Σχέδια Δράσης. Σημειώνεται ότι στην επιλογή των προορισμών ελήφθησαν υπόψη τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της Διαβούλευσης.

Με βάση τα αποτελέσματα και συμπεράσματα της Διαβούλευσης, στους προορισμούς που έχουν αναγνωριστεί συμπεριλαμβάνονται και ορισμένοι προορισμοί «ομπρέλα» που διαθέτουν σημαντική δυναμική και αναγνωριστικότητα και μπορεί να περιλαμβάνουν είτε μία ολόκληρη Περιφέρεια είτε τμήματα αυτής.

Οι ενδεικτικοί επιλεγμένοι προορισμοί για τους οποίους στα πλαίσια της συνολικής στρατηγικής αναπτύχθηκε ολοκληρωμένη Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης με στόχο την ενίσχυση της τουριστικής τους ανάπτυξης παρουσιάζονται ακολούθως:

Εικόνα 4: Ενδεικτικοί επιλεγμένοι προορισμοί για τους οποίους στα πλαίσια της συνολικής στρατηγικής αναπτύχθηκε ολοκληρωμένη Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης με στόχο την ενίσχυση της τουριστικής τους ανάπτυξης

Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
1. Θράκη	20. Θεσσαλονίκη
2. Θάσος, Καβάλα & Δράμα	21. Χαλκιδική
Περιφέρεια Αττικής	22. Όλυμπος & ακτές Πιερίας
3. Αθήνα	Περιφέρεια Κρήτης
4. Αθηναϊκή Ριβιέρα	23. Κρήτη
5. Νησιά του Αργοσαρωνικού	24. Βόρεια Κρήτη
Περιφέρεια Βόρειου Αιγαίου	25. Νότια Κρήτη
6. Λέσβος, Λήμνος & Χίος	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου Δωδεκάνησα
7. Σάμος & Ικαρία	26. Δωδεκάνησα
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	27. Ρόδος
8. Δυτική Ελλάδα	28. Κως
9. Ολυμπία	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου Κυκλάδες
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	29. Κυκλάδες
10. Δυτική Μακεδονία	30. Σαντορίνη
11. Βουναί και λίμνες της Δυτικής Μακεδονίας	31. Μύκονος
Περιφέρεια Ηπείρου	Περιφέρεια Πελοποννήσου
12. Ιωάννινα & κοντινή ορεινή περιοχή	32. Βορειοανατολική Πελοπόννησος
13. Ηπειρωτική ακτή	33. Νότια Πελοπόννησος
Περιφέρεια Θεσσαλίας	Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας
14. Βόλος, Πήλιο & Σποράδες	34. Δελφοί, Παρνασσός & Ανατολική Στερεά Ελλάδα
15. Μετέωρα & Δυτική Θεσσαλία	35. Εύβοια & Σκύρος
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	36. Ευρυτανία
16. Νησιά Ιονίου	
17. Κέρκυρα	
18. Ζάκυνθος	
19. Κεφαλλονιά, Ιθάκη & Λευκάδα	

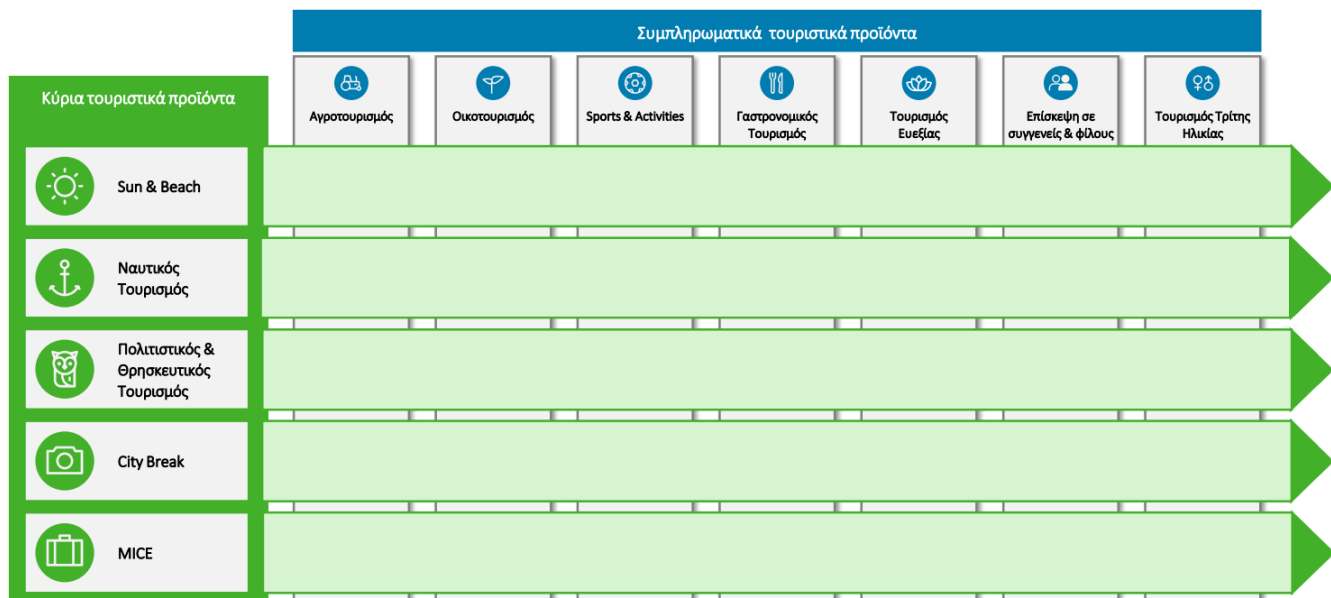
Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Συγκεκριμένα, τα Σχέδια Δράσης ανά προορισμό αναπτύχθηκαν βάσει των παρακάτω στρατηγικών περιοχών-αξόνων, οι οποίες είναι κοινές σε όλα τα Σχέδια Δράσης των Προορισμών και η επιλογή τους βασίστηκε σε βέλτιστες πρακτικές και επιτυχημένα παραδείγματα από ανταγωνιστικούς προορισμούς καθώς και στα αποτελέσματα και συμπεράσματα της Διαβούλευσης:

- Βελτίωση & ανάπτυξη υποδομών
- Αναβάθμιση & προώθηση τουριστικού προϊόντος
- Ψηφιακή αναβάθμιση & μετασηματισμός
- Προστασία περιβάλλοντος & αειφορία
- Ενίσχυση δεξιοτήτων & ανάπτυξη επιχειρηματικότητας (ΙΝΣΕΤΕ, 2021).

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης «Ελληνικός Τουρισμός 2030» του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) το χαρτοφυλάκιο τουριστικών προϊόντων της χώρας αποτελείται από τα παρακάτω 5 κύρια τουριστικά προϊόντα και τα 7 συμπληρωματικά, τα οποία είτε συμπληρώνουν και ενισχύουν την εμπειρία του επισκέπτη (enablers) είτε απευθύνονται σε εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς (niche).

Σχήμα 1: Το χαρτοφυλάκιο τουριστικών προϊόντων της χώρας σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης «Ελληνικός Τουρισμός 2030»

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ

Περιφερειακό Πρόγραμμα «Θεσσαλία 2021-2027»

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα «Θεσσαλία 2021-2027» στοχεύει στην ενίσχυση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας του παραγωγικού συστήματος και η μετάβαση της οικονομίας σε ένα μοντέλο αειφόρου και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης με σύμμαχο τη φύση.

Προτεραιότητα: 1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας με ενδεικτικές δράσεις τις κάτωθι:

- Συμπράξεις επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη Θεσσαλία με ερευνητικούς φορείς για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων & υπηρεσιών που εντάσσονται στις προτεραιότητες της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε περιφερειακό επίπεδο
- Ανάπτυξη & οργάνωση περιφερειακού μηχανισμού παρακολούθησης, υποστήριξης, ενημέρωσης και σύνδεσης επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς, για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και καινοτομίας στη Θεσσαλία
- Ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών και του εξοπλισμού δημόσιων φορέων έρευνας που εδρεύουν στη Θεσσαλία, που δεν συμπεριλαμβάνονται στο σχετικό Πολυετές Σχέδιο, στους τομείς προτεραιότητας της RIS και στόχευση στην αναβάθμιση/ ενίσχυση των προϊόντων/δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας

- Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας στη Θεσσαλία
- Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών δημόσιων φορέων στη Θεσσαλία προς τους πολίτες
- Πρόγραμμα ψηφιακής αναβάθμισης και εισαγωγής εργαλείων βελτίωσης της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και των καινοτόμων λύσεων ΤΠΕ στις επιχειρήσεις
- Ενίσχυση ΜΜΕ με στόχευση στους τομείς της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) για την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, αύξηση εξαγωγών και δημιουργία θέσεων εργασίας, στοχεύοντας στους τομείς της νέας βιομηχανικής επανάστασης
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για τη δημιουργία clusters, κόμβων καινοτομίας και αλυσίδων αξίας με επικέντρωση στους τομείς προτεραιότητας της RIS
- Ενίσχυση εξωστρέφειας επιχειρήσεων, μέσω δράσεων προβολής και δικτύωσης

Προτεραιότητα: 2. Περιβάλλον και ανθεκτικότητα με ενδεικτικές δράσεις τις κάτωθι:

- Ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων κτιρίων
- Αντιπλημμυρική προστασία οικισμών με έργα τοπικής σημασίας και λοιπές δράσεις σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας
- Εξοπλισμοί πολιτικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο
- Μέτρα για την αντιμετώπιση της διάβρωσης των ακτών
- Προστασία οικισμών από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως φωτιές, με παρεμβάσεις σε περιαστικές δασικές εκτάσεις (καθαρισμοί, αντιτυρικές ζώνες, κλπ.)
- Έργα και μελέτες προστασίας οικισμών από κατολισθήσεις
- Επεμβάσεις ενίσχυσης ανθεκτικότητας δημοσίων υποδομών σε φυσικές καταστροφές
- Έργα διαχείρισης αστικών υγρών αποβλήτων, σε οικισμούς Γ' προτεραιότητας
- Έργα διαχείρισης αστικών υγρών αποβλήτων, σε οικισμούς με ι.π. μικρότερο των 2.000 για άρση πιθανών κινδύνων στη δημόσια υγεία ή στο περιβάλλον, με έμφαση στις τουριστικές περιοχές
- Έργα βελτίωσης ποιότητας ή επάρκειας πόσιμου ύδατος σε οικισμούς
- Προώθηση της ανακύκλωσης, έργα «πράσινων σημείων»
- Αστικές περιβαλλοντικές παρεμβάσεις σε οικισμούς με επικέντρωση σε πράσινες και μπλε υποδομές

Προτεραιότητα: 3. Βελτίωση μεταφορικών υποδομών και συνδεσιμότητας με ενδεικτικές δράσεις τις κάτωθι:

- Βελτίωση οδικών τμημάτων ΔΕΔ-Μ
- Βελτίωση οδικών τμημάτων σύνδεσης με ΔΕΔ-Μ
- Βελτίωση οδικής ασφάλειας στο περιφερειακό και τοπικό δίκτυο
- Παρεμβάσεις σε υποδομές ή ανωδομές στους περιφερειακούς λιμένες στη Θεσσαλία

Προτεραιότητα: 4Α. Υποδομές ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής για χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη με ενδεικτικές δράσεις τις κάτωθι:

- Δημιουργία – αναβάθμιση υποδομών και εξοπλισμού για την ενίσχυση δημόσιων δομών προώθησης στην απασχόληση
- Δημιουργία αναγκαίων υποδομών και εξοπλισμού για τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων
- Ενίσχυση εκπαιδευτικών υποδομών και εξοπλισμού πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Ενίσχυση εκπαιδευτικού εξοπλισμού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Ενίσχυση εκπαιδευτικών υποδομών και εξοπλισμού επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και για εκπαίδευση ενηλίκων
- Δημιουργία / αναβάθμιση και εξοπλισμός κοινωνικών υποδομών
- Παρεμβάσεις Ολοκληρωμένων Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την ένταξη των Ρομά σε τοπικό επίπεδο
- Υποδομές και εξοπλισμοί στον τομέα της υγείας
- Κινητές μονάδες για παροχή υπηρεσιών δημόσιας υγείας
- Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας με στόχευση στην αποϊδρυματοποίηση

Προτεραιότητα: 4Β. Δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και αντιμετώπισης της φτώχειας με ενδεικτικές δράσεις τις κάτωθι:

- Δράσεις ενίσχυσης των υφιστάμενων και νέων φορέων Κοινωνικής Οικονομίας (ΚΑΛΟ), με επικέντρωση στις ευάλωτα κοινωνικά ομάδες πληθυσμού των ΟΧΕ και στόχευση στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης και «πράσινης» Ευρώπης
- ΝΘΕ (Νέες Θέσεις Εργασίας) και παρεμφερείς δράσεις στις ΟΧΕ ή και προτεραιότητες RIS
- ΝΕΕ (Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες) και παρεμφερείς δράσεις στις ΟΧΕ ή και προτεραιότητες RIS

- Δράσεις συμβουλευτικής - κατάρτισης - πιστοποίησης - πρακτικής άσκησης - mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας / αύξηση απασχόλησης), με στόχευση στις ΟΧΕ ή και στις προτεραιότητες RIS
- Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας Αρμόδια Αρχή για τη διαχείριση του Προγράμματος
- Δράσεις ενδυνάμωσης για γυναίκες που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης δεξιοτήτων, με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργής συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας
- Δράσεις προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης, εστιασμένες σε χωρικές παρεμβάσεις
- Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης /συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση
- Δράσεις για την προώθηση στην απασχόληση ή/ και κατάρτιση εστιασμένες σε ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, εκτός ΥΤΧ και Ρομά (π.χ. ΑμεΑ, αποφυλακισμένοι)
- Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑΜΕΑ, ηλικιωμένοι, παιδιά) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς στο πλαίσιο των Κοινωνικών Δομών ΟΤΑ
- Δράσεις ευαισθητοποίησης και διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης στο πλαίσιο των ΚΚ - ΚΕΜ και λοιπών σχετικών Δομών, για την απαγόρευση των διακρίσεων, την ισότητα των φύλων, την πρόληψη του trafficking και κάθε μορφής βίας και με στόχο την προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής.
- Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού
- Δράσεις ενίσχυσης των κοινωνικών δομών (Κέντρα Κοινότητας, Δομές Αστέγων, Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών, Δομές υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας, Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ), ΚΗΦΗ, ΚΔΗΦ)
- Δράσεις ενίσχυσης των δομών υγείας (Τοπικές Ομάδες Υγείας (ΤοΜΥ), δομές ψυχικής υγείας, εξαρτήσεων)

Προτεραιότητα: 5. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις με ενδεικτικές δράσεις τις κάτωθι:

- Δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στις πρωτεύουσες των Περιφερειακών Ενοτήτων της Θεσσαλίας
- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις εκτός περιοχών ΒΑΑ.

Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας (ΦΕΚ 269/Α.Α.Π./15-11-2018)

Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας του 2018 στοχεύει στα εξής:

1. ενίσχυση του ρόλου της Περιφέρειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει.
2. προώθηση της αειφόρου, ισόρροπης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Περιφέρειας, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητές της.
3. διατήρηση της βιοποικιλότητας, την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, την πρόληψη της ρύπανσης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
4. περιορισμό της διάσπαρτης δόμησης, τη χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων και την αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ των χρήσεων.
5. ανάπτυξη της μεταφορικής και των λοιπών υποδομών ανάλογα με τις ανάγκες της Περιφέρειας και των επιμέρους ενοτήτων.

Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός

Σύμφωνα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός, σύμφωνα με τον ορισμό της UNESCO είναι μια δημόσια διαδικασία ανάλυσης και σύνθεσης της χωρικής και χρονικής κατανομής των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο χώρο, προκειμένου να επιτευχθούν οικολογικοί, οικονομικοί και κοινωνικοί στόχοι, που προσδιορίζονται από πολιτικές διαδικασίες. Χαρακτηριστικά του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού αποτελούν ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός, οι ιδιαιτερότητες του χώρου, η προσαρμοζόμενη διαχείριση και οι συμμετοχικές διαδικασίες.

Αποτελεί διεπιστημονική διαδικασία ορθολογικής οργάνωσης του θαλάσσιου χώρου, διαχείρισης των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ασκούμενων δραστηριοτήτων, εξισορρόπησης της επιδιωκόμενης ανάπτυξης με την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και επίτευξης θετικών κοινωνικών και οικονομικών αποτελεσμάτων. Σύμφωνα με την UNESCO, ο σχεδιασμός είναι ένα μόνο στοιχείο της διαδικασίας διαχείρισης του θαλάσσιου χώρου. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει πρόσθετα στοιχεία, όπως η εφαρμογή, η παρακολούθηση, η αξιολόγηση, η έρευνα, η συμμετοχή του κοινού και η χρηματοδότηση, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της αποτελεσματικής διαχείρισης.

Συνιστά το κατεξοχήν εργαλείο για την εφαρμογή των αρχών της αειφορίας στη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων στο πλαίσιο και της προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, κατά την άσκηση των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων (παραγωγή ενέργειας, θαλάσσιες μεταφορές, αλιεία, υδατοκαλλιέργεια, τουρισμός, εξόρυξη πρώτων υλών).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο εξέδωσαν την Οδηγία 2014/89/ΕΕ «Περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό», με την οποία οφείλουν να

εναρμονισθούν τα εθνικά δίκαια των κρατών μελών. Από την οδηγία απορρέει σειρά υποχρεώσεων, μεταξύ των οποίων και η θέσπιση θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού μέχρι το 2021. Σε αυτήν την κατεύθυνση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει διαμορφώσει ένα μηχανισμό υποστήριξης των Κρατών Μελών και έχει διαμορφώσει μια διαδικτυακή πλατφόρμα ενημέρωσης.

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά σε επιστημονικές συζητήσεις και επεξεργασία πολιτικών σε Μεσογειακό επίπεδο, στο πλαίσιο του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών, οργανισμού που εδρεύει στην Αθήνα και στηρίζεται στη Σύμβαση της Βαρκελώνης και τα Πρωτόκολλά της. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν εκπονηθεί και υιοθετηθεί από τις Μεσογειακές χώρες, Πρωτόκολλα, κείμενα κατευθύνσεων και καλές πρακτικές.

1. Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών, 2008
2. Καλές πρακτικές και κατευθύνσεις διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών
3. Έκθεση για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στη Μεσόγειο, 2009²³

---

²³ Πηγή: <https://ypen.gov.gr/chorikos-schediasmos/chorotaxia/diethnes-plaisio/>

10. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Ως Χωρικός Φορέας της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Νήσων Βορείων Σποράδων στη Θεσσαλία προτείνεται να είναι η **Περιφέρεια Θεσσαλίας** ενώ στη τοπική ομάδα προτείνεται να συμμετέχουν οι ακόλουθοι φορείς:

- Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Θεσσαλίας (επικεφαλής φορέας)
- Δήμος Αλοννήσου
- Δήμος Σκιάθου
- Δήμος Σκοπέλου
- ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Θεσσαλία».

Την τοπική ομάδα διακυβέρνησης θα τη συστήσει στη συνέχεια ο χωρικός φορέας, με απόφαση του.

Βιβλιογραφία

- (χ.χ.). "Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027".
- (χ.χ.). "Οδηγός Εφαρμογής για τη συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021-2027".
- (χ.χ.). "Πρόγραμμα «Θεσσαλία» 2021-2027".
- CITTA' DI VENEZIA, C. D. (2017). *Project of territorial governance of tourism in Venice*. Βενετία: CITTA' DI VENEZIA.
- Comune Di Firenze, C. D. (2016). *The Management Plan of the Historic Centre of Florence*. Florence: UNESCO Office of the Municipality of Florence.
- Connor, C., Hanna, T., Rensselaer, W. V., & Wingerter, Z. (2015). *Safe and Sustainable Tourism: Managing Venice's Millions of Visitors*. Worcester: Worcester Polytechnic Institute.
- Howie, F. (2003). *Managing the tourist destination*. London: Continuum.
- INMATOUR. (χ.χ.). "Πρόγραμμα: Διαχείριση Καινοτομίας στους Έξυπνους και Υπεύθυνους Τουριστικούς Προορισμούς".
- INSETE Intelligence. (χ.χ.). "Χαρακτηριστικά Ταξιδιών Εσωτερικού Ημεδαπών Τουριστών 2019". Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2020). "Η Φήμη και η Επισκεψιμότητα της Ελλάδας: Οι Προτιμήσεις των Τουριστών".
- INSETE Intelligence. (2022). "Η Συμβολή του Τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία το 2021". Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2023). "Ακτινογραφία Εισερχόμενου Τουρισμού 2019-2022 - Προφίλ Αγορών". Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2023). "Βασικά Τουριστικά Μεγέθη της Ελλάδας". Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2023). "Βασικά Τουριστικά Μεγέθη της Περιφέρειας Θεσσαλίας".
- INSETE Intelligence. (2023). "Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Τουρισμού 2022". Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2023). "Ο Τουρισμός στην Ελληνική Οικονομία 2021-2022". Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2023). "Περιφέρεια Θεσσαλίας: Ετήσια Έκθεση Ανταγωνιστικότητας και Διαρθρωτικής Προσαρμογής στον Τομέα του Τουρισμού για το Έτος 2022". Αθήνα.

- INSETE Intelligence. (2023). *"Ποιος πάει πού; Πόσο μένει; Πόσα ξοδεύει; Β' μέρος: Ανάλυση Κύριων Αγορών ανά Περιφέρεια 2022"*. Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2023). *"Ταξιδιωτική Συμπεριφορά και Οικονομικές Συνθήκες στις Κύριες Αγορές Εισερχόμενου Τουρισμού"*. Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2024). *"Διεθνείς Αεροπορικές Αφίξεις: 2022-2023 - Απολογισμός"*. Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2024). *"Ο Τουρισμός στην Ελλάδα και στους Κύριους Ανταγωνιστικούς Προορισμούς, 2017-2022"*. Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2024). *"Οι Εξελίξεις στην Παγκόσμια Οικονομία και στις Χώρες Προέλευσης των Εισερχόμενων Τουριστών στην Ελλάδα"*. Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (2024). *"Στατιστικό Δελτίο: Ειδική Έκδοση - Απολογισμός 2023"*. Αθήνα.
- INSETE Intelligence. (χ.χ.). *Ελληνικός Τουρισμός - Σχέδια Δράσης 2030: "Περιφέρεια Θεσσαλίας"*.
- INSETE Intelligence. (χ.χ.). *Ελληνικός Τουρισμός - Σχέδια Δράσης 2030: "Προορισμός Βόλος, Πήλιο & Σποράδες"*.
- Marketing Greece, Σ. (χ.χ.). *"Σχεδιασμός Στρατηγικής Επικοινωνίας & Πλάνο Τουριστικής Προβολής Θεσσαλίας"*.
- Marketing Greece, Σ. (2017). *"Σχέδιο Μάρκετινγκ Τουριστικού Προϊόντος και Ανταγωνιστικής Ταυτότητας της Περιφέρειας Θεσσαλίας"*.
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4914 ΦΕΚ Α 61/21.3.2022. (χ.χ.). *"Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027"*.
- TCI RESEARCH LTD, I. I. (2023). *"Greece Reputation Tracker - Q3 2023 | Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2023"*.
- ΑΑΠ 269/15.11.2018. (χ.χ.). *"Έγκριση Αναθεώρησης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Θεσσαλίας και Περιβαλλοντική Έγκριση αυτού"*.
- ΑΔΜΗΕ. (2022). *"Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συστήματος Μεταφοράς 2024-2033"*.
- Αθανασίου Π. (2012). *"Εκτίμηση Περιβαλλοντικής Κατάστασης και Αξιολόγηση Επιπτώσεων για Εναλλακτικά Σενάρια Διαχείρισης Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου Βορείων Σποράδων"*. Αθήνα: Μεταπτυχιακή Εργασία.

- Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας. (χ.χ.). *Κατάλογος Εγκεκριμένων ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας.*
- (χ.χ.). Απόσπασμα Πρακτικού 07/30-05-2017, Θέμα: *Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) του έργου "Επέκταση Βιολογικού Καθαρισμού Κουκουναριών Σκιάθου και Δικτύων Αποχέτευσης Παραλιακής Ζώνης του Δήμου Σκιάθου".*
- Ασυμούτης Γ., Π. Θ. (χ.χ.). *Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος Π.Δ.2 "Μελέτη Μορφολογικών Κανόνων Δόμησης και Αρχιτεκτονικής στις Περιοχές εντός και εκτός Οικισμών μέχρι 2.000 κατοίκων, των Περιφερειακών Ενοτήτων Μαγνησίας και Σποράδων Περιφέρειας Θεσσαλίας".*
- Ατλαντίς Συμβουλευτική Α.Ε. (χ.χ.). *ΠΕΠ Θεσσαλίας 2007-2013: «Επιχειρησιακό Σχέδιο για την Κατασκευή Υποβρύχιων Μουσείων και Καταδυτικών πάρκων στις Νήσους Σποράδες και στον Δυτικό Παγασητικό».*
- Γκουβέρος Δ. (2010). *"Ο Οικοτουρισμός στην Ελλάδα", Πτυχιακή Εργασία. Ηράκλειο.*
- ΔΕΔΔΗΕ. (χ.χ.). *"Θέματα Σταθμών ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ" από 2012 έως σήμερα.*
- Δεμιρίδης Γ. και Συνεργάτες Ε.Ε., Γ. Α. (2008). *"Μελέτη Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) Δήμου Σκοπέλου", Α' Στάδιο.*
- Δήμος Σκιάθου, Γ. Π. (2011). *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σκιάθου, Α' Φάση: Στρατηγικός Σχεδιασμός.*
- Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. (4η Έκδοση, 2015). *Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 (RIS3 THESSALY).*
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (1981-2022). *"Έρευνα Εργατικού Δυναμικού".*
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011). *"Απογραφή Κτιρίων".*
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2015). *"Στατιστικές Τουρισμού", Ειδική Ενημερωτική Έκδοση. Πειραιάς.*
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2019-2022). *"Διακινηθέντες Επιβάτες και Μεταφερθέντα Οχήματα με Επιβατηγά και Οχηματοαγωγή Πλοία, κατά Ακτοπλοϊκή Γραμμή".*
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2019-2022). *"Τουρισμός: Αφίξεις, Διανυκτερεύσεις, Πληρότητα Κλινών στα Καταλύματα Ξενοδοχειακού Τύπου κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο".*
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2021). *"Απογραφή Πληθυσμού".*

- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2021). "Εκτάσεις Καλλιεργειών και Αγρανάπαυσης, κατά Κατηγορία, Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα".
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2021). "Περιφερειακοί Λογαριασμοί".
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2022). "Έρευνα Ποιοτικών Χαρακτηριστικών Ημεδαπών Τουριστών".
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2022). "Ξενοδοχειακό Δυναμικό ανά Περιφέρεια".
- Επιμελητήριο Μαγνησίας. (2024). Αριθμός Επιχειρήσεων στα νησιά των Β. Σποράδων κατά τετραψήφιο ΚΑΔ.
- (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα βάσει του στόχου «Επενδύσεις για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2014-2020». Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση.
- (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα βάσει του στόχου «Επενδύσεις για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση» 2014-2020. Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία.
- (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα βάσει του στόχου «Επενδύσεις για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση» 2014-2020. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014-2020.
- (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα βάσει του στόχου «Επενδύσεις για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση» 2014-2020. Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη.
- (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΤΘΑ 2014-2020.
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ). (2023). "Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2021-2022: Υποχώρηση της Νέας Επιχειρηματικότητας μέσα στη Πανδημική Κρίση".
- ΙΝΣΕΤΕ. (2021). Εθνικό Σχέδιο Δράσης "Ελληνικός Τουρισμός 2030". Αθήνα: Ινστιτούτο ΣΕΤΕ .
- Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ). (2021). "Επιπτώσεις της Πανδημίας του Covid 19 στον Ξενοδοχειακό Κλάδο 2020". Αθήνα.
- Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ). (2024). "Ετήσια Έρευνα για τον Ξενοδοχειακό Κλάδο 2023". Αθήνα.
- Ιστοσελίδα "Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (Ο.Χ.Ε.) των Νησιών των Βορείων Σποράδων". (χ.χ.). Ανάκτηση 05 2024, από "Επικαιροποίηση Ο.Χ.Ε. Β. Σποράδων στα πλαίσια του Προγράμματος «Θεσσαλία 2021-2027»": <https://www.oxe-sporades.gr/>

Ιστοσελίδα Alltherooms, (χ.χ.). Ανάκτηση 03 20, 2024, από Στατιστικά Δεδομένα για τα καταλύματα Βραχυχρόνιας Μίσθωσης Airbnb: alltherooms.com

Ιστοσελίδα Αερολιμένα Σκιάθου. (χ.χ.). Ανάκτηση 03 15, 2024, από "Στατιστικά Στοιχεία Αεροπορικής Κίνησης": www.jsi-airport.gr

Ιστοσελίδα Περιφέρειας Θεσσαλίας. (χ.χ.). Ανάκτηση 2024, από <https://www.thessaly.gov.gr>

Κλεοβούλου Γ., Μ. Ν. (2012). "Παρουσίαση και Αξιολόγηση - Κριτική Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Θεσσαλίας". Βόλος.

Κοινή Υπουργική Απόφαση

ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/Φ53/12387/6960/772/240/2015 - ΦΕΚ 119/Β/21-1-2015. (χ.χ.). "Ίδρυση Ενάλιων Επισκέψιμων Αρχαιολογικών Χώρων - όροι, προϋποθέσεις λειτουργίας και επιτρεπόμενες δραστηριότητες εντός αυτών, σε θαλάσσιες περιοχές των Νήσων Σποράδων και στον Δυτικό Παγασητικό, Π.Ε. Μαγνησίας, Περιφέρειας Θεσσαλίας".

Κουτσοβασίλη Ι. (2015). "Προστασία και Ανάδειξη του Μεσογειακού Τοπίου για τη Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη του Νησιωτικού Χώρου: Το Παράδειγμα της Σκιάθου", Μεταπτυχιακή Εργασία. Βόλος.

Λεμονής Μ. (2006). "Σκόπελος", Δίκτυο Αειφόρων Νήσων ΔΑΦΝΗ.

Λιμεναρχείο Αλοννήσου. (χ.χ.). Στατιστικά Δεδομένα Επιβατικής Κίνησης 2020-2023.

Λιμεναρχείο Σκιάθου. (χ.χ.). Στατιστικά Δεδομένα Επιβατικής Κίνησης 2020-2023.

Λιμεναρχείο Σκοπέλου. (χ.χ.). Στατιστικά Δεδομένα Επιβατικής Κίνησης 2020-2023.

(χ.χ.). Μελέτη Σχεδίου Χωρικής & Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ) Δήμου Αλοννήσου, Β1 Στάδιο (Επικαιροποίηση).

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας. (2008). "Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ν.Α. Μαγνησίας για την περίοδο 2007-2013".

Οικονόμου Δ. (2015). Εισήγηση "Σκιάθος και Σποράδες: Προοπτικές μη Συμβατικής Τουριστικής Ανάπτυξης". Σκιάθος: ΠΕΔ Θεσσαλίας, Ημερίδα με θέμα "Οικονομική και τουριστική ανάπτυξη στα νησιά των Β. Σποράδων και η συμβολή της ακτοπλοϊκής σύνδεσης με τη Β. Ελλάδα".

Οργανισμός Λιμένος Βόλου. (χ.χ.). Στατιστικά Δεδομένα Επιβατικής Κίνησης 2020-2023.

- Παπαμίχου Ηλ. (2012). "Προστασία και Ανάδειξη του Παραδοσιακού Οικισμού Χώρας Αλοννήσου". Θεσσαλονίκη: Μεταπτυχιακή Εργασία.
- ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020. (χ.χ.). "Παράρτημα Ι: Κυριότερα Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Θεσσαλίας".
- Περιφέρεια Θεσσαλίας. (2016). "Επικαιροποίηση Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Περιφέρειας Θεσσαλίας".
- Περιφέρεια Θεσσαλίας. (2017). "Τουριστική Προβολή Θεσσαλίας". Λάρισα.
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Δ. Α. (χ.χ.). "Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025".
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Δ. Α. (2011). "Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Θεσσαλίας", Α' Φάση: Στρατηγικός Σχεδιασμός.
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Ε. Θ. (χ.χ.). "Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης Νησιωτικών Περιοχών Περιφέρειας Θεσσαλίας 2007-2013", Α' φάση.
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Ε. Θ. (χ.χ.). "Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης Νησιωτικών Περιοχών Περιφέρειας Θεσσαλίας 2007-2013", Β' και Γ' φάση.
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Ε. Θ. (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Χωρικής Ενότητας "Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου" 2007 - 2013, "Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης της Νήσου Αλοννήσου".
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Ε. Θ. (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Χωρικής Ενότητας "Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου" 2007 - 2013, "Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης της Νήσου Σκιάθου".
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Ε. Θ. (χ.χ.). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Χωρικής Ενότητας "Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου" 2007 - 2013, "Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης της Νήσου Σκοπέλου".
- Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014-2020. (χ.χ.).
- Πρόγραμμα "Θεσσαλία" 2021-2027. (χ.χ.). Ανάκτηση 05 2024, από "Ανοιχτή Διαβούλευση για την εξειδίκευση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027": <https://www.thessalia-espa.gr/epikairopoisi-epicheirisiakou-schediou-olokliromenis-chorikis-ependysis-ochenison-v-sporadon-gia-tin-p-p-2021-2027/>
- (χ.χ.). Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2015-2020.

- Σκαλίδη Φ. (2017). *"Η Αποτύπωση της Αναπτυξιακής Φυσιογνωμίας της Περιφέρειας Θεσσαλίας στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα"*. Βόλος.
- Στεργιούλη Μ.Λ. (2006). *"Αλόνησος"*, Δίκτυο Αειφόρων Νήσων ΔΑΦΝΗ.
- (χ.χ.). *Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Δήμου Σκοπέλου με Χρήση ΓΣΠ*.
- Σώκλης Γ. (ΙΤΕΠ). (2015). *"Φέρουσα Ικανότητα Τουριστικής Ανάπτυξης: Η Σημασία της Έννοιας και η Περίπτωση των Βορείων Σποράδων"*. Σκιάθος: ΠΕΔ Θεσσαλίας, Ημερίδα με θέμα "Οικονομική και Τουριστική Ανάπτυξη στα νησιά των Β. Σποράδων και η συμβολή της ακτοπλοϊκής σύνδεσης με την Β. Ελλάδα".
- Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου, Ε. Λ. (2013). *"Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την Αξιοποίηση του Δημόσιου Ακινήτου Ξενοδοχειακό συγκρότημα Ξενία Σκιάθου"*. Αθήνα.
- Τεχνικό Επιμελητήριο Μαγνησίας. (2011). *"Γνωμοδότηση επί του Β1 Σταδίου της Β' Φάσης του ΓΠΣ Σκιάθου"*.
- ΥΠΕΚΑ, Δ. Χ. (2014). *"Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αεριοφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας"*, Φάση Β' - Στάδιο Β.1.
- ΥΠΕΝ. (2012). *Κατάλογος Λειτουργούντων και Κατασκευασμένων ΧΥΤΑ ΑΣΑ*.
- Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων. (2021). *Συμφωνο Εταιρικής Σχέσης - Ελληνική Δημοκρατία C(2021)5617*. Αθήνα: Γ.Γ. Δημόσιων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ.
- Υπουργείο Οικονομίας, Α. κ. (2016). *"Οδηγίες για την Διαχείριση και Εφαρμογή των Στρατηγικών ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης"*.
- Υπουργείο Οικονομικών. (2021). *"ΕΛΛΑΔΑ 2.0": Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας (Next Generation EU)"*. Αθήνα: Υπουργείο Οικονομικών.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι : Έντυπο Υποβολής Προτάσεων

ΕΝΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Επικαιροποίηση Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Νήσων Β. Σποράδων

A. Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Νήσων Β. Σποράδων

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Νήσων Β. Σποράδων 2014 - 2020, προκειμένου να εναρμονιστεί με τους στόχους και τις κατευθύνσεις του Προγράμματος «Θεσσαλία» 2021 - 2017, παροτρύνει:

- τους φορείς της αυτοδιοίκησης
- τους κεντρικούς φορείς και αρχές
- τους κοινωνικούς και επαγγελματικούς εταίρους

να υποβάλλουν τις προτάσεις τους ώστε να συμβάλουν στην κατάρτιση και υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος των Β. Σποράδων καθώς και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων τους με κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς όρους.

Οι βασικές επιδιώξεις της ΟΧΕ είναι «η **ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, η βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών και η διατήρηση, ανάδειξη και περεταίρω αξιοποίηση του ιδιαίτερου φυσικού και πολιτιστικού πλούτου των Β. Σποράδων**». Ο πλούτος αυτός αποτελεί την ισχυρή κινητήρια δύναμη της τουριστικής

οικονομίας των Σποράδων, με σημαντική επίδραση στη συνολική οικονομία της Μαγνησίας και της Θεσσαλίας.

Το αναλυτικό περιεχόμενο της επικαιροποιημένης ΟΧΕ θα προσδιορισθεί στο πλαίσιο διαδικασιών διαβούλευσης, δεδομένου ότι οι νησιωτικές περιοχές που περιλαμβάνει, έχουν έντονα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τα οποία δύναται να αξιοποιηθούν βέλτιστα με την ενεργή συμμετοχή τόσο της τοπικής αυτοδιοίκησης όσο και της τοπικής κοινωνίας.

Οι δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΟΧΕ θα υλοποιηθούν με συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Εθνικών Πόρων.

Β. Περιοχή Παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης οριοθετήθηκε κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο και περιλαμβάνει, εκτός από τα τρία κύρια νησιά των Β. Σποράδων (Σκιάθος, Σκόπελος, Αλόνησος) και όλα τα μικρότερα, αλλά και τον περιβάλλοντα θαλάσσιο χώρο.

Χάρτης 5: Περιοχή Παρέμβασης Ο.Χ.Ε. Νήσων Β. Σποράδων

Γ. Στρατηγική, Στόχοι, Ενδεικτικές Δράσεις

Η επικαιροποίηση του **Επιχειρησιακού Σχεδίου της Ο.Χ.Ε. Β. Σποράδων** που εκπονείται, μπορεί να περιλαμβάνει κοινές/οριζόντιες Δράσεις όπως οι ακόλουθες :

- Προσέλκυση και βιώσιμη διαχείριση των Ροών Επισκεψιμότητας,

- Ανάδειξη και Αξιοποίηση της «οικονομίας της φήμης» (Reputation Economy) και βελτίωση της αναγνωρισιμότητας των Β. Σποράδων ως προορισμού Βιώσιμου Τουρισμού - Πολιτισμού
- Προστασία – Διαχείριση των Φυσικών, Περιβαλλοντικών και Πολιτιστικών Πόρων,
- Βελτίωση της προσπελασιμότητας & της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών
- Ανάπτυξη υποδομών και δράσεων βελτίωσης της προσβασιμότητας, αστικής αναζωογόνησης και βιώσιμης αστικής κινητικότητας
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της Απασχόλησης
- Στήριξη της κοινωνικής συνοχής και πρόληψη της εμφάνισης αρνητικών Κοινωνικών φαινομένων
- Λοιπές παρεμβάσεις που συμβάλλουν στην πολύπλευρη τόνωση της τοπικής οικονομίας και στη βιώσιμη διαχείριση του Τουρισμού.

Στην ιστοσελίδα: <https://www.oxe-sporades.gr>, έχουν αναρτηθεί περισσότερες πληροφορίες για την επικαιροποίηση της ΟΧΕ.

Οι **Στρατηγικοί Στόχοι (Σ.Σ.)** της ΟΧΕ κωδικοποιούνται ενδεικτικά στους ακόλουθους:

- ΣΣ-1: Ενίσχυση της εξωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και των Προσβάσεων στα Νησιά των Βορείων Σποράδων
- ΣΣ-2: Ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Ανάπτυξη και Διασφάλιση της εσωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και Προσβασιμότητας στους Αστικούς, Ιστορικούς, Πολιτιστικούς και Περιβαλλοντικούς Πόρους της Περιοχής Παρέμβασης του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων
- ΣΣ-3: Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Κατοίκων και των Επισκεπτών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων
- ΣΣ-4: Εμπλουτισμός και Βελτίωση της Ελκυστικότητας του ενιαίου Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος στα Νησιά των Βορείων Σποράδων
- ΣΣ-5: Προσέλκυση Επενδύσεων, στους τομείς των μεταφορών, του περιβάλλοντος, της ενεργειακής απόδοσης, του τουρισμού, της δημιουργικής βιομηχανίας κ.λπ. και διαμόρφωση / προώθηση συνεργιών μεταξύ των ΟΤΑ και του ιδιωτικού τομέα
- ΣΣ-6: Προσέλκυση Επενδύσεων, στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, πρώτη μεταποίηση και αγροδιατροφή, αλιεία) και διαμόρφωση / προώθηση συνεργιών για τη δημιουργία και προώθηση τοπικών προϊόντων ΠΟΠ, συνεργασιών τοπικών επιχειρήσεων, δημιουργία ΚΟΙΝΣΕΠ κ.ο.κ.
- ΣΣ-7: Προσέλκυση, Προβολή και Βιώσιμη Διαχείριση του Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος και των Πολιτιστικών / Τουριστικών Ροών στο Νησιωτικό Σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων μέσω εφαρμογής καινοτόμων και «έξυπνων» παρεμβάσεων.
- ΣΣ-8: Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας της Κοινωνικής Ένταξης και της Απασχολησιμότητας στα Νησιά των Βορείων Σποράδων

- ΣΣ-9: Στήριξη, ανάδειξη και προσέλκυση Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων
- ΣΣ-10: Μηχανισμοί και Εργαλεία Υποστήριξης και Προώθησης της Δια-δημοτικής Συνεργασίας και της «Διακυβέρνησης» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων

Δ. Συμμετοχή στη Διαβούλευση – Υποβολή Προτάσεων Δράσεων και Έργων

Στη διαδικασία διαβούλευσης για την εξειδίκευση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Νήσων Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027, καλούνται να συμμετάσχουν τόσο οι αρμόδιοι φορείς του Δημόσιου τομέα, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Επιχειρηματικότητας όσο και ενδιαφερόμενοι συλλογικοί φορείς και πολίτες με τη συμπλήρωση του εντύπου (Ε) που ακολουθεί με αναφορά του τίτλου της πρότασης, συνοπτική περιγραφή του φυσικού αντικείμενου και του εκτιμώμενου προϋπολογισμού.

Δεν κρίνεται σκόπιμη η επανυποβολή προτάσεων έργων και δράσεων που είχαν υποβληθεί κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, με εξαίρεση προτάσεις που έχουν τροποποιηθεί ως προς το φυσικό αντικείμενο, τον προϋπολογισμό, την ολοκλήρωση μελετών και το επίπεδο ωριμότητας προς υλοποίηση.

Οι προτάσεις κατατίθενται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) info@oxe-sporades.gr μέχρι την 10^η/5/2024.

Για οποιαδήποτε πληροφορία / διευκρίνιση μπορείτε να επικοινωνήσετε με την Ανάδοχο της εκπόνησης επικαιροποίησης της ΟΧΕ Β. Σποράδων για λογαριασμό της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Θεσσαλία 21-27» :

Εταιρεία: BEE Group A.E.

Τηλ.: 2410-554045

Υπεύθυνος Επικοινωνίας: κ. Στέφανος Σοφολόγης

Ε. Έντυπο Καταγραφής Προτάσεων Δράσεων και Έργων

Η επεξεργασία όλων των πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα γίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR General Data Protection Regulation 2016/679) και του Ν.4624/2019.

Ε.1 Στοιχεία Φορέα

Οδηγίες Συμπλήρωσης: Στο πλαίσιο συμμετοχής σας στη διαβούλευση παρακαλούμε να συμπληρώσετε τα στοιχεία σας.

Ημερομηνία: .... /.... /.....

1	Φορέας Πρότασης:
	Πλήρης Τίτλος: ..... Διακριτικός Τίτλος: ..... Νομική Μορφή:..... Διεύθυνση Έδρας: ..... Τηλέφωνο: ..... email: .....
2	Υπεύθυνος του Φορέα:
	<i>Υπεύθυνος Φορέα (νόμιμος ή εξουσιοδοτημένος Εκπρόσωπος), πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (τηλέφωνο, e-mail).</i> Ονοματεπώνυμο:..... Τηλέφωνο: ..... email: .....
3	Στοιχεία Αρμοδίου Επικοινωνίας του Φορέα:
	<i>(νόμιμος ή εξουσιοδοτημένος Εκπρόσωπος), πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (τηλέφωνο, e-mail).</i> Ονοματεπώνυμο:..... Τηλέφωνο: ..... email: .....

Ε.2 Σχόλια / Προτάσεις επί των Στρατηγικών Στόχων της ΟΧΕ

Νήσων Β. Σποράδων για την Π.Π. 2021-2027

Οδηγίες Συμπλήρωσης: Συμπληρώστε τα πεδία των Σχολίων με συμπληρώσεις / τροποποιήσεις για κάθε Στρατηγικό Στόχο (ΣΣ). Έχετε τη δυνατότητα συμπλήρωσης και άλλων ΣΣ.

Στρατηγικοί Άξονες της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων και Χαρακτηριστικά – Περιεχόμενο		
Στρατηγικοί Στόχοι		Σχόλια
ΣΣ-1	Ενίσχυση της Εξωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και των Προσβάσεων στα Νησιά των Βορείων Σποράδων <i>(Πύλες Εισόδου στην Περιοχή Παρέμβασης)</i>	
ΣΣ-2	Ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Ανάπτυξη και Διασφάλιση της Εσωτερικής «διασυνδεσιμότητας» και Προσβασιμότητας στους Αστικούς, Ιστορικούς, Πολιτιστικούς και Περιβαλλοντικούς Πόρους της Περιοχής Παρέμβασης του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων <i>(Φιλικότητα, Συνέχεια και Διαλειτουργικότητα της Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης ως ενιαίου Χώρου Διαβίωσης και Προορισμού)</i>	
ΣΣ-3	Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Κατοίκων και των Επισκεπτών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων <i>(Ποιότητα Ζωής, Καθημερινή Διαβίωση, Ασφάλεια έναντι φυσικών Κινδύνων, Αυθεντικότητα)</i>	
ΣΣ-4	Εμπλουτισμός και Βελτίωση της Ελκυστικότητας του «ενιαίου» Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος στα Νησιά των Βορείων Σποράδων <i>(Προσβασιμότητα, Αστική Αναζωογόνηση, Τοπόσημα, Πολυμορφικότητα και Βιωματικές Εμπειρίες)</i>	
ΣΣ-5	Προσέλκυση Επενδύσεων, στους τομείς των Μεταφορών, του περιβάλλοντος, της ενεργειακής απόδοσης, του τουρισμού, της δημιουργικής βιομηχανίας κ.λπ. και διαμόρφωση	

Στρατηγικοί Άξονες της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων και Χαρακτηριστικά – Περιεχόμενο	
Στρατηγικοί Στόχοι	Σχόλια
	<p>/ προώθηση συνεργιών μεταξύ των ΟΤΑ και του Ιδιωτικού Τομέα <i>(Αλλαγή της «κλίμακας» της Τοπικής Οικονομίας, εμπλουτισμός δραστηριοτήτων, αποφυγή κινδύνων που συνεπάγονται η «μονοκαλλιέργεια» και η εποχικότητα, Βιώσιμη Διαχείριση του Τουρισμού και των λοιπών αναπτυξιακών Δράσεων)</i></p>
ΣΣ-6	<p>Προσέλκυση Επενδύσεων, στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, πρώτη μεταποίηση και αγροδιατροφή, αλιεία) και διαμόρφωση / προώθηση συνεργιών για τη δημιουργία και προώθηση τοπικών προϊόντων ΠΟΠ, συνεργασιών τοπικών επιχειρήσεων, δημιουργία ΚΟΙΝΣΕΠ κ.ο.κ. <i>(Συμβολή του Πρωτογενούς στην Αλλαγή του Οικονομικού Μοντέλου των Β. Σποράδων)</i></p>
ΣΣ-7	<p>Προσέλκυση, Προβολή και Βιώσιμη Διαχείριση του Τουριστικού και Πολιτιστικού Προϊόντος και των Πολιτιστικών / Τουριστικών Ροών στο Νησιωτικό Σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων μέσω εφαρμογής καινοτόμων και «έξυπνων» λύσεων <i>(Εμπλουτισμός Πολιτιστικής και Δημιουργικής Οικονομίας, Έξυπνη Διαχείριση Τουριστικών και Λοιπών Ροών)</i></p>
ΣΣ-8	<p>Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας της Κοινωνικής Ένταξης και της Απασχολησιμότητας στα Νησιά των Βορείων Σποράδων <i>(Κοινωνική Φροντίδα, Κοινωνική Ένταξη Ευπαθών Ομάδων, Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, Μηχανισμοί και Δράσεις Προώθησης στην Απασχόληση, Βελτίωση Δεξιοτήτων Ανέργων και Εργαζομένων)</i></p>
ΣΣ-9	<p>Στήριξη, ανάδειξη και προσέλκυση Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών στα Νησιά των Βορείων Σποράδων</p>

Στρατηγικοί Άξονες της ΟΧΕ Βορείων Σποράδων και Χαρακτηριστικά – Περιεχόμενο		
Στρατηγικοί Στόχοι		Σχόλια
	<i>(Στήριξη της Επιχειρηματικότητας με Μηχανισμούς, Φιλικό Περιβάλλον και Άμεσες Ενισχύσεις προς Νέες και υφιστάμενες Επιχειρήσεις)</i>	
ΣΣ-10	Μηχανισμοί και Εργαλεία Υποστήριξης και Προώθησης της Δια-δημοτικής Συνεργασίας και της «Διακυβέρνησης» του ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων <i>(Διακυβέρνηση του Σχεδίου “ΟΣΣ/ΟΧΕ Βορείων Σποράδων”, Εταιρικές Σχέσεις, Λογοδοσία και Φόρουμ Φορέων και Πολιτών)</i>	
Νέος ΣΣ		

Ε.3 Προτάσεις Έργων / Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων και

Δράσεων

Οδηγίες Συμπλήρωσης: Συμπληρώστε την ακόλουθη φόρμα για κάθε προτεινόμενο έργο / δράση. Στην περίπτωση που επιθυμείτε να προτείνετε περισσότερα έργα ή δράσεις, συμπληρώστε ανάλογο αριθμό πινάκων.

Α. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ			
Τίτλος Προτεινόμενης Δράσης			
Στρατηγικός Στόχος τον οποίο Εξυπηρετεί η Δράση (ένας ή περισσότεροι με βάση τίτλους και κωδικούς εκ του παραπάνω Πίνακα)		ΚΩΔ	ΣΣ-
		ΚΩΔ	ΣΣ-
		ΚΩΔ	ΣΣ-
Ενδεικτικός Δικαιούχος	<i>(σ.σ. ο φορέας που προτείνεται να υλοποιήσει τη Δράση και διαθέτει ή θα αναλάβει/ του δοθεί η αρμοδιότητα)</i>		
Β. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ			
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	..... σε ΕΥΡΩ <i>(σ.σ. Αναφερόμαστε σε «Π/Υ» και όχι σε «Τελικό κόστος» όπως θα προκύψει με την υλοποίηση του Έργου. Στις περιπτώσεις Ιδιωτικών Επενδύσεων, ως Π/Υ σημειώνεται η «Δημόσια Δαπάνη». Στις περιπτώσεις Αυτεπιστασιών, Δράσεων ΕΚΤ –άυλων κλπ. ο Π/Υ ταυτίζεται με το τελικό κόστος)</i>		
Μόχλευση Ιδιωτικών Κεφαλαίων/ Ιδιωτικές Επενδύσεις	..... σε ΕΥΡΩ		
Βάση υπολογισμού για τον προτεινόμενο Προϋπολογισμό	<i>(σ.σ. αναφορά στο αν ο Π/Υ προέρχεται από πλήρη επικαιροποιημένη μελέτη, παλαιότερη μελέτη ή ενδιάμεσο στάδιο μελέτης και με εκτίμηση φορέα, εκτίμηση φορέα επί τη βάση μοναδιαίου κόστους ή άλλων ανάλογων έργων κ.α.)</i>		
Γ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ			
Τεχνική Περιγραφή			

	<p>(σ.σ. Να δοθεί σύντομη περιγραφή της προτεινόμενης δράσης, με αναφορά σε μεγέθη εφόσον είναι γνωστά – π.χ. χιλιόμετρα, τετραγωνικά μέτρα κλπ.- Να γίνει αναφορά στο εάν υπάρχει έγκριση της απαιτούμενης μελέτης κλπ. εφόσον είναι γνωστό. Να αναφερθούν ειδικά θέματα εφόσον υπάρχουν και είναι γνωστά. Να δοθεί η «χωροθέτηση» τουλάχιστον ως προς το ΝΗΣΙ/Α και ΠΕΡΙΟΧΗ του.)</p>				
Τρόπος Υλοποίησης - Φορέας Αρμόδιος για την υλοποίηση	<p>(στην περίπτωση που αναλαμβάνεται / θα προταθεί να αναληφθεί έργο από άλλον φορέα , να γίνει σχετική αναφορά)</p>				
Εκτιμώμενο Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης	2025	2026	2027	2028	2029
	<p>Ως «έναρξη» τίθεται η εκτιμώμενη με την πλήρη ωρίμανση Δράσης για Έναρξη Υλοποίησης : για Έργα – Προμήθειες : Ημερομηνία Σύμβασης με Ανάδοχο, για Αυτεπιστασίες : Ημερομηνία έγκρισης Αυτεπιστασίας, για Άυλες Δράσεις : η έναρξη υλοποίησης, για Ιδιωτικές Επενδύσεις : η Ημερομηνία έναρξης Επένδυσης. Ως «λήξη» τίθεται η Ημερομηνία πλήρους ολοκλήρωσης Δράσης.</p>				
Καταγράφεται ως «ΤΡΙΜΗΝΑ» π.χ. 3^ο/2024 , 1^ο/2025 κλπ.					
Δ. ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ Προτεινόμενης Δράσης					
Εκτίμηση της Ωριμότητας της προτεινόμενης Δράσης		<i>Υπάρχει</i>	<i>Σε εξέλιξη</i>	<i>Δεν υπάρχει</i>	
	Μελέτη σκοπιμότητας				
	Θεσμικό πλαίσιο				
	Χωροθέτηση - Ιδιοκτησιακό				
	Εγκρίσεις προ κατασκευής/ έναρξης υλοποίησης δράσης				
	Άδειες				
	Μελέτες κλπ				
	Τεύχη Δημοπράτησης				
Σχολιασμός Ωριμότητας - Περαιτέρω αναγκαίες					

Ενέργειες ωρίμανσης	(με αναφορά στα Στάδια + Χρόνους για πλήρη Ωρίμανση , καθώς και στον φορέα που είναι αρμόδιος / αναλαμβάνει να ωριμάσει τη Δράση που προτείνεται)
Ε. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
Αναμενόμενα ποσοτικά αποτελέσματα	
Αναμενόμενα ποιοτικά αποτελέσματα	
Ε. ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	

Τα παρακάτω συμπληρώνονται κατά την αξιολόγηση της πρότασης Φορέα :

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ		
Σκοπιμότητα Δράσης		
Ωριμότητα Δράσης - Χρονοδιάγραμμα		
Στρατηγικός Στόχος ΟΧΕ που εξυπηρετεί η Δράση		
Φορέας Υλοποίησης		
Προϋπολογισμός		
Συσχετισμός με Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020 ή άλλη πηγή		
Επενδυτική Προτεραιότητα		Ειδικός Στόχος
Δείκτες Εκρμών	Π.χ. CO22: Αποκατάσταση του εδάφους: Συνολική επιφάνεια αποκατεστημένου εδάφους (Εκτάρια)	
Δείκτες Αποτελέσματος	Π.χ. T4433: Εκπομπή αερίων θερμοκηπίου εκτός ΣΕΔΕ: 58.858.799 Τόνοι ισοδύναμου CO2	

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!

Παράρτημα ΙΙ Δράσεις Μείζονος σημασίας (Έργα Προτεραιοποίησης 1)

ΕΔΕΤ	ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
ΕΚΤ+	Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	RSO4.1	134	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ του Πολιτισμού και της Δημιουργικής Οικονομίας, της Οικονομίας της Επισκεψιμότητας, της τοπικής Γαστρονομίας, της Αγροδιατροφής, των συνοδων ναυαγιων και ξεναγών.	625.000,00 €
ΕΚΤ+ Άθροισμα								625.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	RSO5.2	165	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΡΟΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	1.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	RSO5.2 (RSO4.6)	166	Δήμος Σκοπέλου	ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	3.500.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	RSO5.2 (RSO4.6)	166	ΥΠ.ΠΟ. (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ - ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	ΣΤΕΡΕΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΡΙΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ (ΕΡΓΟ PHASING)	1.656.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	RSO5.2	58	Δήμος Σκοπέλου	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΔΑ ΠΡΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΝΑΓΙΤΣΑΣ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ - ΚΑΣΤΡΟ - ΜΥΛΟΣ ΣΤΟΝ ΛΙΜΕΝΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	800.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	RSO5.2 (RSO2.5)	62	Δήμος Αλοννήσου	ΦΟΡΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΜΕ ΜΟΝΑΔΑ ΑΠΕ	992.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
	Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ						
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	RSO5.2 (RSO2.5)	62	Δήμος Σκιάθου	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΥΟ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ ΟΣΜΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 2.000 Κ.Μ./ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΣ ΦΤΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ	1.800.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	RSO5.2 (RSO2.1)	45	Δήμος Αλοννήσου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ & ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΜΑΓΝΗΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΩΓΗΣ ΜΕ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 10 ΦΟΠ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ & ΑΙΣΘΗΤΗΡΕΣ ΠΥΡΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ	330.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	RSO5.2 (RSO2.1)	45	Δήμος Σκιάθου	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	1.250.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	RSO5.2 (RSO2.1)	45	Δήμος Σκοπέλου	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 1ου νηπιαγωγείου	300.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	RSO5.2 (RSO2.1)	45	Δήμος Σκοπέλου	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΒΟΥΓΙΑΛΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	500.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	RSO5.2 (RSO2.1)	44	Δήμος Σκιάθου	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΕΝΟΥ ΩΣ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΝΗΣΙΔΑ ΜΠΟΥΡΤΖΙ	2.538.235,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
	Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ				ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοποσημών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοποσημών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	RSO5.2	60	Δήμος Αλοννήσου	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΗΠΙΔΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΘΕΣΗ ΚΑΛΑΜΑΚΙΑ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	243.600,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	RSO5.2	93	Δήμος Αλοννήσου	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΟΔΩΝ ΠΑΤΗΤΗΡΙΟΥ – ΠΑΛΙΟ ΧΩΡΙΟ - ΓΕΡΑΚΑΣ	3.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	RSO5.2	169	Δήμος Σκοπέλου	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ Δ.Δ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΝΕΟΥ ΚΛΗΜΑΤΟΣ	1.200.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	Π.3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	RSO5.2	122	Δήμος Σκιάθου	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΣΚΙΑΘΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΕΠΑΛ) ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Ε.Ε.Ε.ΕΚ.)	1.957.960,00 €
ΕΤΠΑ Άθροισμα								21.067.795,00 €
Γενικό Άθροισμα								21.692.795,00 €

Παράρτημα ΙΙΙ: Δράσεις Ήσσονος σημασίας (Έργα Προτεραιοποίησης 2 και 3)

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
ΕΚΤ+	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Δήμος Σκιάθου	Οικοτουριστικές Διαδρομές Ν. Σκιάθου	500.000,00 €
ΕΚΤ+	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δράσης Ανάδειξης κι Αξιοποίησης φυσικού και τουριστικού αποθέματος Δήμου Σκοπέλου	2.000.000,00 €
ΕΚΤ+	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) Εφορεία Αρχαιοτήτων Μαγνησίας (ΕΦΑ ΜΑΓ)	Συντήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη του οικοδομικού συγκροτήματος της Ιεράς Μονής Παναγίας Κεχριάς Σκιάθου	400.000,00 €
ΕΚΤ+	Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών	Π.3.6. Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας - Βελτίωση των ευκαιριών ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΣΤΗΡΙΞΗ ΝΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (ΝΕΕ) ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ(ΝΘΕ)	300.000,00 €
ΕΚΤ+	Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	Π.3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	Δήμος Αλοννήσου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΣΘΕΝΟΦΟΡΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΟΓΚΟΥ	57.000,00 €
ΕΚΤ+	Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	ΔΥΠΑ /ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Βελτίωση Δεξιοτήτων Ανέργων μέσω Κατάρτισης που οδηγεί σε Πιστοποίηση και Συνοδευτικές Δράσεις Προώθησης στην Απασχόληση και στην Επιχειρηματικότητα στις Β. Σποράδες	1.500.000,00 €
ΕΚΤ+	Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	ΕΥΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	Κατάρτιση ΑμΕΑ για δημιουργία επιχειρήσεων (α) camping τουριστικών δραστηριοτήτων για ΑμΕΑ, β) τουριστικό γραφείο υποδοχής τουριστών ΑμΕΑ)	180.000,00 €
ΕΚΤ+	Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Βελτίωση και Ομογενοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας, ενδυνάμωσης και ένταξης στις Β. Σποράδες	1.400.000,00 €
ΕΚΤ+ Άθροισμα						6.337.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) Εφορεία Αρχαιοτήτων Μαγνησίας (ΕΦΑ ΜΑΓ)	Στερέωση και αποκατάσταση Ι. Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου (Επάνω Παναγία - Παναγίτσα) στη Σκόπελο	60.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) Εφορεία Αρχαιοτήτων Μαγνησίας (ΕΦΑ Μαγνησίας) + Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων (ΔΑΒΜΜ)	Αποκατάσταση Ιστορικού, Θρησκευτικού και Πολιτιστικού Αποθέματος Δήμου Σκιάθου	3.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΥΝΜΤΕΘΚΣΤΕ)	Αποκατάσταση, ανάδειξη, προβολή και διασφάλιση επισκεψιμότητας στο Φάρο νησίδας Ρέπι στη Σκιάθο (Υπηρεσίας Φάρων του Πολεμικού Ναυτικού)	1.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Δήμος Αλοννήσου	Δράσεις ανάπτυξης Πεζοπορικού Τουρισμού στην Αλόνησσο (ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΑΝΑΔΕΙΞΗ, ΣΗΜΑΝΣΗ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΛΠ)	300.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Δήμος Σκιάθου /Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Σκιάθου	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ 15 PILLARS ΠΑΡΟΧΗΣ ΝΕΡΟΥ & ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	56.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΝΕΟΥ ΚΛΗΜΑΤΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	500.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Αποκατάσταση και Συντήρηση Πολιτιστικών Τοπόσημων Δήμου Σκοπέλου	1.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Αποκατάσταση Κλειστού Γυμναστηρίου Σκοπέλου	500.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ. 1.4. Βελτίωση της Ελκυστικότητας και της Επισκεψιμότητας της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.1.4 Υποδομές Βελτίωσης και Ανάδειξης του τοπικού Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΣΚΙΑΘΟΥ ΩΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ PLANE SPOTTING ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΒΕΛΗΝΕΚΟΥΣ	300.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.1: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων μέσω του Εμπλουτισμού και Αξιοποίησης του Πολιτιστικού της Αποθέματος	Π.1.1: Ανάδειξη, Εμπλουτισμός, Αξιοποίηση και Διάδοση του Πολιτιστικού Αποθέματος μέσω Καινοτόμων συστημάτων και παρεμβάσεων (DMS)	ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΣΚΙΑΘΟΥ	Προσέλκυση και Διαχείριση Ροών Επισκεψιμότητας και της Υποστήριξης και Οργάνωσης των Πολιτιστικών – Δημιουργικών Δρώμενων στις Β. Σποράδες	800.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων ΙΟΤ	Π.1.2:Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και της Έξυπνης Οικονομίας στην Τοπική Καθημερινότητα	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) Εφορεία Αρχαιοτήτων Μαγνησίας (ΕΦΑ ΜΑΓ)	Φυσική και ψηφιακή δικτύωση πολιτιστικού αποθέματος Βορείων Σποράδων	200.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων ΙΟΤ	Π.1.2:Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και της Έξυπνης Οικονομίας στην Τοπική Καθημερινότητα	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΥΝΜΤΕΘΚΣΤΕ)	Προστασία, συντήρηση μνημείων και δημιουργία ψηφιακής εφαρμογής διασύνδεσής τους στα νησιά Σκιάθου και Σκοπέλου	350.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων ΙΟΤ	Π.1.2:Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και της Έξυπνης Οικονομίας στην Τοπική Καθημερινότητα	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΑΝΟΙΚΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ "STORY TELLING" Δ. ΣΚΟΠΕΛΟΥ	120.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.2: Επιτάχυνση και Εδραίωση του Μετασχηματισμού της Τοπικής Διασυνδεσιμότητας και Διακυβέρνησης μέσω Εφαρμογών Έξυπνων Πόλεων και Συστημάτων ΙΟΤ	Π.1.2:Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και της Έξυπνης Οικονομίας στην Τοπική Καθημερινότητα	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΠΙΛΟΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΟΠΟΣΗΜΩΝ ΜΕ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ, QR ΚΑΙ NFC tag ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	74.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) Εφορεία Ενάλιων Αρχαιοτήτων (ΕΕΑ)	«Επισκευή και διαμόρφωση κτιρίου της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων (Ε.Ε.Α) στη χώρα (Παλιό χωριό) Αλοννήσου Βορείων Σποράδων σε χώρο υποστήριξης των ερευνών και λειτουργίας των Επισκέψιμων Ενάλιων Αρχαιολογικών Χώρων» - Κόμβος ΕΕΑΧ	345.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	(Επιτ. Δομή ΕΣΠΑ ΥΠ.ΠΟΛ) Εφορεία Ενάλιων Αρχαιοτήτων (ΕΕΑ)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΥ ΕΝΑΛΙΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	464.200,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	1.344.160,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	200.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
			Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)			
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΣΚΙΑΘΟΥ	Ανάδειξη της Ταυτότητας των Νήσων Β. Σποράδων ως Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού και Δράσεις Τοποθέτησης και Προβολής στη Διεθνή Τουριστική Αγορά	2.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π.1: Ανάδειξη, Προβολή, Βελτίωση της Ελκυστικότητας και Βιώσιμη Διαχείριση του Πολιτιστικού και Τουριστικού Προϊόντος	Ε.Σ.1.3: Ανάδειξη της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Αναγνωρίσιμου και Πολυμορφικού Πολιτιστικού Προορισμού	Π.1.3: Τοποθέτηση και Προβολή της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων ως Πολυμορφικού Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού (DMO)	ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΣΚΙΑΘΟΥ	Τοποθέτηση και Προβολή των Νήσων Β. Σποράδων ως Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού με Σύγχρονα Μέσα και Συστήματα	1.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δ/νση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Μαγνησίας και Σποράδων	Αντιπλημμυρική Θωράκιση της Ε.Ο. Σκοπέλου - Γλώσσας	2.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δ/νση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Μαγνησίας και Σποράδων	Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας Διευθέτησης Χειμάρρων Νήσου Σκιάθου	3.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δήμος Αλοννήσου	ΔΙΚΤΥΟ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΣΤΕΝΗ ΒΑΛΑ & ΚΑΛΑΜΑΚΙΑ	1.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δήμος Αλοννήσου	ΕΡΓΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ (ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΝΕΡΟΥ ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗΣ "ΚΑΣΤΑΝΙΑ" ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ)	6.748.080,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δήμος Αλοννήσου	Προμήθεια Πλωτού Πυροσβεστικού μέσου	100.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δήμος Σκιάθου	Αναβάθμιση και επέκταση εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων Ξανέμου	5.925.076,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δήμος Σκιάθου	Επέκταση Δικτύου Πυρόσβεσης στο Αισθητικό Δάσος Μανδρακίου	400.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δήμος Σκιάθου	Προμήθεια & Εγκατάσταση Εξοπλισμού για τη Δημιουργία Γωνιών Ανακύκλωσης	737.894,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Δήμος Σκιάθου	Προμήθεια μηχάνημα (λειοτεμαχιστής)	1.368.464,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Αναβάθμιση του υπάρχοντος βιολογικού καθαρισμού της Σκοπέλου	2.494.504,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Αντικατάσταση του κατεστραμμένου compact βιολογικού Αγνώντα	1.247.620,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Κατασκευή αποχετευτικού δικτύου οικισμού και παραλίας Σταφύλου	1.240.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Οριοθέτηση ρεμάτων και έργα αποκατάστασης κι Αντιπλημμυρικής Προστασίας	2.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Προμήθεια δύο λιανοτεμαχιστών και μίας αναρροφητικής σκούπας	744.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Προμήθεια και τοποθέτηση Υδατοδεξαμενών στις περιοχές ΑΛΟΥΝΗ – ΚΤΗΜΑ ΓΙΑΝΝΟΥΡΑΚΟΥ – ΓΛΩΣΣΑ - ΕΛΗΟΣ	500.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.5 Βελτίωση της Ανθεκτικότητας και Μείωση του Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	Π.2.5 Πρόληψη, Αντιμετώπιση και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Προμήθεια Συστήματος Πυρανίχνευσης για Άλση και Δασικές Εκτάσεις	400.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της	5η ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Αναβάθμιση των Εγκαταστάσεων κι Ενεργειακή Αναβάθμιση του Κέντρου	400.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
	Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Υγείας Σκοπέλου και Πολυδύναμου Περιφερειακού Ιατρείου Αλοννήσου	
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	Δήμος Αλοννήσου	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΜΕ LED	330.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	Δήμος Σκιάθου	Παρεμβάσεις και δράσεις βελτίωσης της διαχείρισης ενέργειας και αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στα υφιστάμενα αντλιοστάσια ύδρευσης και αποχέτευσης της Δ.Ε.Υ.Α. Σκιάθου	1.365.135,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Φωτοβολταϊκά σε Δημόσια κτίρια και Κοινωνικές Υποδομές	1.500.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.2 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας στις Δημόσιες Υποδομές και στα Κτίρια των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων	Π.2.2 Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας των Δημόσιων Υποδομών και των Κτιρίων των Δήμων των νήσων Β. Σποράδων – Ανάπτυξη δικτύου ΣΦΗΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ ΣΚΙΑΘΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΣΚΟΠΕΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΟΝΝΗΣΟ	750.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.3 Έξυπνη Διαχείριση των Εισερχόμενων Ροών Επισκεψιμότητας και της Αστικής Κινητικότητας (Εσωτερικές Ροές) στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.3 Βελτίωση της Προσβασιμότητας και Διευκόλυνση των Ροών της Επισκεψιμότητας στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων – Πιλοτικές Δράσεις “city logistics”	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Ανάπτυξη Δικτύου Σταθμών Ηλεκτρικής Φόρτισης Αυτοκινήτων (ΣΦΗΑ) στα Νησιά των Β. Σποράδων και Πιλοτική Λειτουργία Ηλεκτρικών Λεωφορείων και άλλων μικρών Ηλ. Αυτοκ. ΔΧ (μικρά απορριμματοφόρα, μεταφορά ΑΜΕΑ κ.λπ.) στους μικρούς Οικισμούς των νησιών	1.800.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων	Π.2.4 Βελτίωση των συνθηκών, των επιλογών και της ποιότητας της Πρόσβασης, Μετακίνησης, Κίνησης και Στάθμευσης στους κύριους «προορισμούς» της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Δ/νση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Μαγνησίας και Σποράδων	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΑΝΑΠΛΑΣΗ-ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΣΗ-ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ) ΣΤΗΝ Ε.Ο. ΣΚΙΑΘΟΥ - ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΩΝ	1.500.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων	Π.2.4 Βελτίωση των συνθηκών, των επιλογών και της ποιότητας της Πρόσβασης, Μετακίνησης, Κίνησης και Στάθμευσης στους κύριους «προορισμούς» της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Δήμος Αλοννήσου	Κατασκευή νέων κι αποκατάσταση υφιστάμενων αστικών οδικών υποδομών Δήμου Αλοννήσου	300.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων	Π.2.4 Βελτίωση των συνθηκών, των επιλογών και της ποιότητας της Πρόσβασης, Μετακίνησης, Κίνησης και Στάθμευσης στους κύριους «προορισμούς» της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Δήμος Σκιάθου	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 16 ΣΤΕΓΑΣΤΡΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΣΚΙΑΘΟΥ - ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΩΝ	250.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.4 Ενίσχυση και Διευκόλυνση των «Εσωτερικών Ροών» Επισκεψιμότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων με χρήση καινοτόμων και έξυπνων συστημάτων και μεθόδων	Π.2.4 Βελτίωση των συνθηκών, των επιλογών και της ποιότητας της Πρόσβασης, Μετακίνησης, Κίνησης και Στάθμευσης στους κύριους «προορισμούς» της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Κατασκευή νέων κι αποκατάσταση υφιστάμενων αστικών οδικών υποδομών Δήμου Σκοπέλου	2.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Δήμος Αλοννήσου	Βελτίωση του Αστικού Τοπίου μέσω Αστικών Αναπλάσεων στο Δήμο Αλοννήσου	200.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Δήμος Σκιάθου	Αστικές Αναπλάσεις και βελτιώσεις δικτύων στο Δήμο Σκιάθου	800.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Δήμος Σκιάθου	Δράσεις βελτίωσης της διασύνδεσης της Σκιάθου με σημαντικές μεταφορικές υποδομές και τουριστικά τοπόσημα	2.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ	350.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.6 Βελτίωση και Ανάδειξη των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.6 Ανάπτυξη, Διασύνδεση και Δικτύωση των Αστικών Υποδομών και Τοπόσημων στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Δράσεις Εγκατάστασης Συστήματος Ηλεκτροφωτισμού και Διαχείρισης Απορριμμάτων Δήμου Σκοπέλου	1.200.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής	Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.7 Βελτίωση των Οδικών Προσβάσεων και της Οδικής Ασφάλειας στους κύριους και δευτερεύοντες προορισμούς στην	Δήμος Αλοννήσου	Βελτίωση της ποιότητας του οδικού δικτύου του Δήμου Αλοννήσου	2.500.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
	Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων		περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων			
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.7 Βελτίωση των Οδικών Προσβάσεων και της Οδικής Ασφάλειας στους κύριους και δευτερεύοντες προορισμούς στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΜΥΛΟΣ ΤΖΙΛΑΛΙ ΧΥΤΑ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ	2.162.288,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.7 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στην ευέλικτη και ασφαλή Οδική Αστική Κινητικότητα στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.7 Βελτίωση των Οδικών Προσβάσεων και της Οδικής Ασφάλειας στους κύριους και δευτερεύοντες προορισμούς στην περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Βελτίωση της ποιότητας του οδικού δικτύου του Δήμου Σκοπέλου	3.500.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	Δήμος Αλοννήσου	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΙΠΙΔΩΜΑΤΟΣ ΚΑΛΑΜΑΚΙΑ	9.515,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	Δήμος Αλοννήσου	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΙΜΕΝΑ ΣΤΟΝ ΟΡΜΟ ΣΠΑΡΤΙΝΕΣ	10.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	Δήμος Αλοννήσου	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΡΑΜΠΑΣ ΑΝΕΛΚΥΣΗΣ-ΚΑΘΕΛΚΥΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΣΤΕΝΗ ΒΑΛΑ	15.700,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	Δήμος Σκιάθου	Αποκατάσταση και επανάχρηση του Φαρικού συγκροτήματος Νησίδας Ρέπι στην Σκιάθο	534.250,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ	5.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.8 Βελτίωση των Υποδομών που συμβάλλουν στη διασυνδεσιμότητα των Λιμενικών Υποδομών και στην ασφάλεια της ακτοπλοΐας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.8 Ενίσχυση της Εξωτερικής και Εσωτερικής Διασυνδεσιμότητας των Νησιών των Β. Σποράδων μέσω βελτίωσης των Λιμενικών Υποδομών	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	5.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής	Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών	Π.2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών -	Δήμος Αλοννήσου	Ανακαίνιση κι Αποκατάσταση Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών Δήμου Αλοννήσου	135.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
	Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων			
ΕΤΠΑ	ΑΠ.2.: Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Αστικών, Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών, Βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας και Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης και Ανθεκτικότητας στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Ε.Σ. 2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	Π.2.1 Ανάπτυξη και Διασύνδεση των Τουριστικών και Πολιτιστικών - Αθλητικών Υποδομών στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	Ανακαίνιση κι Αποκατάσταση Τουριστικών και Πολιτιστικών Υποδομών Δήμου Σκοπέλου	2.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.3. Στήριξη της Εξωστρέφειας των τοπικών ΜΜΕ με έμφαση στους Τομείς της ΠΣΕΕ και προώθηση συνεργιών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων	Π.3.3. Ανάπτυξη Μηχανισμών, εργαλείων και υπηρεσιών στήριξης των τοπικών ΜΜΕ για τη δημιουργία «αλυσίδων αξίας» και την τοποθέτησή τους σε αγορές του εξωτερικού, συνυφασμένες με εισερχόμενες τουριστικές και πολιτιστικές ροές	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ & ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Μηχανισμός Ενημέρωσης των Επιχειρήσεων των Βορείων Σποράδων και Προσέλκυσης Επενδύσεων	600.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.4. Βελτίωση της Εισόδου Νέων Επιχειρηματιών Ανταγωνιστικότητας στην Τοπική Οικονομία	Π.3.4. Στήριξη της Δημιουργίας νέων και νεοφυών μικρο-Επιχειρήσεων, ιδίως στους τομείς των Τεχνολογιών του Πολιτισμού και της Δημιουργικής Οικονομίας, της Οικονομίας της Επισκεψιμότητας, της τοπικής Γαστρονομίας και της Αγροδιατροφής	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Στήριξη της Δημιουργίας Νέων και νεοφυών Μικροεπιχειρήσεων μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών συμβουλευτικής και καθοδήγησης προς τους εν δυνάμει νέους επιχειρηματίες	500.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.5. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας Υφιστάμενων Επιχειρήσεων μέσω Αναδιάρθρωσης της Προσαρμοστικότητας στα Επιχειρηματικά Μοντέλα και στο Ανθρώπινο Δυναμικό	Π.3.5. Υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές, στις αλλαγές και στις ευκαιρίες του ανταγωνισμού στην Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Σποράδων	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Ανοιχτές Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Ενημέρωσης και Βελτίωσης της Τεχνογνωσίας και Αποτελεσματικότητας των διεργασιών Αναδιάρθρωσης και Προσαρμοστικότητας των Επιχειρήσεων των β. Σποράδων	1.000.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών	Π.3.6. Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας - Βελτίωση των ευκαιριών ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	ΕΥΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	Ανάπτυξη Θερμοκοιτίδας Κοινωνικών Μικρο-επιχειρήσεων και Κινητή Μονάδα ενημέρωσης και στήριξης κοινωνικής επιχειρηματικότητας στις Β. Σποράδες	600.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών	Π.3.6. Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας - Βελτίωση των ευκαιριών ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	ΕΥΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	Ενημέρωση ευαισθητοποίηση για τις ευκαιρίες απασχόλησης μέσω της κοινωνικής επιχειρηματικότητας	100.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.6. Στήριξη της Διάδοσης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για τη Βελτίωση των Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών και Ευκαιριών	Π.3.6. Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας - Βελτίωση των ευκαιριών ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	ΕΥΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	Κατάρτιση συνοδών για χερσαίες περιοχές και Δημιουργία κοινωνικής επιχείρησης (ΚΟΙΝΣΕΠ)	200.000,00 €
ΕΤΠΑ	Α.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και	Ε.Σ. 3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και Υποστήριξη της	Π.3.2. Αναβάθμιση υποδομών για την αναβάθμιση των Ικανοτήτων και	ΕΥΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	Βελτίωση Υποδομών και προσβασιμότητα, αναβάθμιση ή/και	1.300.000,00 €

ΕΔΕΤ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΣΣ/ΟΧΕ Β. ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Δ.Δ. ΟΧΕ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (€)
	ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή	Υποστήριξη της Ανάπτυξης Βιώσιμων Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων στην περιοχή		επέκταση της Λειτουργικότητας Κοινωνικών Υποδομών και Δομών στις Β. Σποράδες	
ΕΤΠΑ	Ά.Π. 3: Ενθάρρυνση της Απασχολησιμότητας - Προώθηση στοχευμένων δράσεων αναβάθμισης και ενίσχυσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων – Κοινωνικές Υποδομές	Ε.Σ. 3.1: Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	Π.3.1. Βελτίωση και Ενίσχυση προώθησης ωφελούμενου πληθυσμού στην Αγορά Εργασίας	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Ανάπτυξη και Πιλοτική Λειτουργία Εκκολαπτηρίου (Incubator) Νέων και Νεοφυών Επιχειρήσεων με σύγχρονα εργαλεία και μεθοδολογίες (Livinglabs, Testbeds, Field Labs) σε τεχνολογίες Πολιτιστικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων (Cultural and Creative Activities – CCAs), Τουρισμού, έξυπνης και πράσινης πόλης και συνδυασμών αυτών	700.000,00 €
	ΕΤΠΑ Άθροισμα					94.120.886,00 €
	Γενικό Άθροισμα					100.457.886,00 €

Παράρτημα IV: Δελτία Υποβολής Προτάσεων